

AKTA KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI

**NR 31
ROK 2019**

Warszawa 2020

BIURO PRASOWE KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI

WYDAWCA:

Biuro Prasowe Konferencji Episkopatu Polski
Skwer Kard. Stefana Wyszyńskiego 6
01-015 Warszawa
tel. 022/ 530-48-25
e-mail: biuroprasowe@episkopat.pl
www.episkopat.pl

REDAKCJA:

Ks. Paweł Rytel-Andrianik (red. nacz.)
Joanna Lipka (Biuro Prasowe KEP), s. Katarzyna Więcek (Biuro Prawne KEP)

*W niniejszym numerze „Akt Konferencji Episkopatu Polski” opublikowane są dokumenty
wydane od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r.*

ISSN 1505-1870

ŁAMANIE I DRUK:

Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej
Biblos
pl. Katedralny 6
33-100 Tarnów
tel. 14-621-27-77
e-mail: biblos@biblos.pl

OGÓLNY SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	19
I. DOKUMENTY STOLICY APOSTOLSKIEJ I NUNCJATURY APOSTOLSKIEJ W POLSCE	21
1. Dokumenty Stolicy Apostolskiej	21
2. Dokumenty Nuncjatury Apostolskiej w Polsce	22
II. DOKUMENTY KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI	27
1. Dekrety ogólne i uchwały definitywne Konferencji Episkopatu Polski	27
1.1. Dekrety ogólne	27
1.2. Uchwały Konferencji Episkopatu Polski, które uzyskały <i>confirmatio</i> Stolicy Apostolskiej	94
1.3. Pozostałe uchwały definitywne Konferencji Episkopatu Polski	109
2. Komunikaty, oświadczenia, apele i stanowiska Konferencji Episkopatu Polski, jej organów i gremiów statutowych	292
2.1. Komunikaty, oświadczenia, apele i stanowiska Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski	292
2.2. Komunikaty i oświadczenia Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski (wybór)	301
2.3. Oświadczenia, apele i stanowiska Komisji, Rad i Zespołów Konferencji Episkopatu Polski	306
2.4. Stanowiska i komunikaty z Zebrań Plenarnych, sesji Rady Biskupów Diecezjalnych i sesji Rady Stałej	339
3. Listy pasterskie Konferencji Episkopatu Polski	355
4. Korespondencja Konferencji Episkopatu Polski (wybór)	369
III. INNE DOKUMENTY	405
IV. STATYSTYKA	413

SZCZEGÓŁOWY SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	19
I. DOKUMENTY STOLICY APOSTOLSKIEJ I NUNCJATURY APOSTOLSKIEJ W POLSCE	21
1. DOKUMENTY STOLICY APOSTOLSKIEJ	21
Bp Marian Florczyk – członkiem Papieskiej Rady ds. Kultury (27.08.2019)	21
O. Kazimierz Więsek OFM – Ojcem Duchownym Polskiego Papieskiego Instytutu Kościelnego w Rzymie (11.11.2019)	21
Ks. Adam Sycz – Rektorem Polskiego Papieskiego Instytutu Kościelnego w Rzymie na drugą kadencję (11.11.2019)	22
2. DOKUMENTY NUNCJATURY APOSTOLSKIEJ W POLSCE	22
Nominacje i decyzje Ojca Świętego Franciszka	22
Ks. Arkadiusz Okroj – biskupem pomocniczym diecezji pelplińskiej (12.02.2019)	22
Ks. Wojciech Skibicki – biskupem pomocniczym diecezji elbląskiej (14.02.2019)	23
Ks. Szymon Stułkowski – biskupem pomocniczym archidiecezji poznańskiej (24.05.2019)	23
Przyjęcie rezygnacji bp. Tadeusza Pikusa, bp Piotr Sawczuk – biskupem diecezji drohoczyńskiej (17.06.2019)	23
Przedłużenie zwolnienia Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski z obowiązku rezydencji (27.09.2019)	24
Przyjęcie rezygnacji bp. Adama Odzimka z pełnienia posługi biskupa pomocniczego diecezji radomskiej (7.10.2019)	24
Ks. Mirosław Stanisław Wachowski – Podsekretarzem ds. Relacji z Państwami w Sekretariacie Stanu (24.10.2019)	24
Ks. Adrian Józef Galbas SAC – biskupem pomocniczym diecezji ełckiej (12.12.2019)	25
II. DOKUMENTY KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI	27
1. DEKRETY OGÓLNE I UCHWAŁY DEFINITYWNE KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI	27
1.1. DEKRETY OGÓLNE	27
<i>Recognitio dla Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego (4.11.2019) .....</i>	27
<i>Oświadczenie w sprawie promulgacji i wejścia w życie Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego (26.11.2019) .....</i>	27
<i>Dekret ogólny o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego (8.10.2019) .....</i>	28
<i>Formularze (nr 1-22) do Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego .....</i>	50

1.2. UCHWAŁY KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI, KTÓRE UZYSKAŁY CONFIRMATIO STOLICY APOSTOLSKIEJ	94
<i>Confirmatio</i> Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 18/373/2016 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 7 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia nowych lekcjonarzy mszalnych (5.02.2019)	94
– Uchwała nr 18/373/2016 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 7 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia nowych lekcjonarzy mszalnych	95
<i>Confirmatio</i> Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 24/378/2018 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2018 r. w sprawie zmian w polskim tłumaczeniu księgi <i>Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych dostosowane do zwyczajów diecezji polskich</i> (26.02.2019)	95
– Uchwała nr 24/378/2018 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2018 r. w sprawie zmian w polskim tłumaczeniu księgi <i>Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych dostosowane do zwyczajów diecezji polskich</i>	96
<i>Confirmatio</i> Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 25/378/2018 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2018 r. w sprawie tłumaczenia <i>dłuższej formy Mszy Wigilijnej Niedzieli Zesłania Ducha Świętego</i> (2.04.2019)	96
– Uchwała nr 25/378/2018 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2018 r. w sprawie tłumaczenia <i>dłuższej formy Mszy Wigilijnej Niedzieli Zesłania Ducha Świętego</i>	97
<i>Confirmatio</i> Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 15/376/2017 i nr 22/377/2017 Konferencji Episkopatu Polski w sprawie zmian w polskim tłumaczeniu <i>Ordo Confirmationis (Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich)</i> (26.04.2019)	98
– Uchwała nr 15/376/2017 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 7 czerwca 2017 r. w sprawie zmian w polskim tłumaczeniu <i>Ordo Confirmationis (Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich)</i>	99
– Uchwała nr 22/377/2017 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 października 2017 r. w sprawie zmian w polskim tłumaczeniu <i>Ordo Confirmationis (Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich)</i>	99
<i>Confirmatio</i> Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 5/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawach liturgicznych (3.07.2019)	100
– Uchwała nr 5/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawach liturgicznych	101
<i>Confirmatio</i> Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 29/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie Statutu Ogólnopolskiego Seminarium dla Starszych Kandydatów do Święceń (25.07.2019)	102
– Uchwała nr 29/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie Statutu Ogólnopolskiego Seminarium dla Starszych Kandydatów do Święceń	103
– Statut Ogólnopolskiego Seminarium dla Starszych Kandydatów do Święceń	103
<i>Confirmatio</i> Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 19/368/2015 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie wspomnienia dowolnego Matki Bożej Loretańskiej (7.10.2019)	107
– Uchwała nr 19/368/2015 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie wspomnienia dowolnego Matki Bożej Loretańskiej	108
1.3. POZOSTAŁE UCHWAŁY DEFINITYWNE KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI	109
382. Zebranie Plenarne KEP (12-14.03.2019)	109
Uchwała nr 1/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Komisji Episkopatu Polski ds. Misji	109

– Regulamin Komisji Episkopatu Polski ds. Misji	109
Uchwała nr 2/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Centrum Formacji Misyjnej	113
– Regulamin Centrum Formacji Misyjnej	113
Uchwała nr 3/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia zmian Statutu Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”	117
– Statut Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”	117
Uchwała nr 4/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie zaaprobowania nowelizacji Statutu Polskiego Towarzystwa Teologicznego	133
– Statut Polskiego Towarzystwa Teologicznego	134
Uchwała nr 6/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Członków i Konsultorów Komisji ds. Misji	140
Uchwała nr 7/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie powołania Duszpasterzy Krajowych Konferencji Episkopatu Polski	141
Uchwała nr 8/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie wyboru Moderatora Krajowego Stowarzyszenia Żywego Różańca	141
Uchwała nr 9/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia wyboru Prezydenta Polskiej Federacji Pueri Cantores	142
Uchwała nr 10/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie mianowania Asystenta Kościelnego Polskiej Federacji Pueri Cantores	142
Uchwała nr 11/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia kandydata na Rektora Polskiej Misji Katolickiej w Irlandii	143
Uchwała nr 12/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie mianowania Przewodniczącego Zarządu Rady Szkół Katolickich	143
Uchwała nr 13/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie <i>Porozumienia dotyczącego kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii</i>	143
Uchwała nr 14/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia <i>Wytycznych Konferencji Episkopatu Polski dotyczących duszpasterstwa emigracji polskiej</i>	144
– <i>Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski dotyczące duszpasterstwa emigracji polskiej</i>	144
Uchwała nr 15/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie ustanowienia medalu „Pro Polonia et Ecclesia”	152
– Regulamin przyznawania medalu „Pro Polonia et Ecclesia”	153
– Wizualizacja medalu	154
Uchwała nr 16/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w związku z przyjęciem <i>Stanowiska w sprawie tak zwanej Karty LGBT</i>	155
Uchwała nr 17/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w związku z przyjęciem <i>Stanowiska w sprawie świętowania niedzieli</i>	155
Uchwała nr 18/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie studium dla egzorcystów	156
Uchwała nr 19/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie zniesienia Krajowej Rady Katolików Świeckich	156
Uchwała nr 20/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie ustanowienia fundacji	156
Uchwała nr 23/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski	157
Uchwała nr 24/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie wyboru Zastępcy Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski	157

Uchwała nr 25/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie powołania Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży	158
Uchwała nr 26/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie przyjęcia listu społecznego	158
– <i>O ład społeczny dla wspólnego dobra</i> . List społeczny Episkopatu Polski	158
383. Zebranie Plenarne KEP (13-14.06.2019)	167
Uchwała nr 1/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie wyboru Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski	167
Uchwała nr 2/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Zastępcy Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski	167
Uchwała nr 3/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej Konferencji Episkopatu Polski	168
Uchwała nr 4/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Rady Ekonomicznej Konferencji Episkopatu Polski	168
Uchwała nr 5/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie powołania Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Imigracji	168
Uchwała nr 6/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Rady ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek	169
Uchwała nr 7/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie powołania Referenta ds. Biskupów Emerytów	169
Uchwała nr 8/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Konsultora Komisji KEP	170
Uchwała nr 9/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie powołania Moderатора Krajowego Stowarzyszenia Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo ...	170
Uchwała nr 10/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia asystenta kościelnego Wspólnoty Emmanuel – Polska	170
Uchwała nr 11/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia składu Zarządu Głównego Katolickiego Stowarzyszenia Kolejarzy Polskich	171
Uchwała nr 12/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie Naczelnego Kapelana ZHP pgk	172
Uchwała nr 13/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia zastępcy Naczelnego Kapelana ZHP pgk	172
Uchwała nr 15/382/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie ustalenia statutu Fundacji Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama	173
– Statut Fundacji Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama	173
Uchwała nr 16/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie powołania Prezesa Zarządu oraz Rady Fundacji Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama	179
Uchwała nr 17/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia <i>Wskazań dla duszpasterstwa turystów</i>	179
– <i>Wskazania dla duszpasterstwa turystów</i>	180
Uchwała nr 18/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie powołania Duszpasterza Krajowego Turystów	200
Uchwała nr 19/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie wyboru kandydata na Rektora Polskiej Misji Katolickiej w Szkocji	201
Uchwała nr 20/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie Statutu Akcji Katolickiej w Polsce	201

– Statut Akcji Katolickiej w Polsce	201
Uchwała nr 21/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie Statutu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży	222
– Statut Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży	222
Uchwała nr 22/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie Statutu Stowarzyszenia Ogólnopolskiego Ruch Rodzin Nazaretańskich	241
– Statut Stowarzyszenia Ogólnopolskiego Ruch Rodzin Nazaretańskich	242
Uchwała nr 23/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie Stowarzyszenia Ruch Czystych Serc	247
Uchwała nr 24/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie powołania Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Rycerzy Jana Pawła II ...	248
Uchwała nr 25/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Członka Komisji KEP	248
Uchwała nr 26/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie ustanowienia św. Jana Pawła II patronem Europy	248
Uchwała nr 27/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia członków Rady Maximilian Kolbe Stiftung	249
Uchwała nr 28/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie opinii dotyczącej rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego	249
Uchwała nr 30/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie realizacji przez Caritas Polska projektu „Czas na młodzież 2019”	249
Uchwała nr 31/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie realizacji przez Caritas Polska projektu „Ekologia integralna encykliki Laudato Si’ w działaniu wspólnot Caritas i społeczności lokalnych”	250
Uchwała nr 32/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie utworzenia Biura Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży	250
Uchwała nr 33/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Sprawozdań finansowych z działalności Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski oraz podmiotów podległych Konferencji Episkopatu Polski za 2018 rok	251
Uchwała nr 34/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie powołania w Łomży Instytutu Teologiczno-Katechetycznego w ramach Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie	251
Uchwała nr 35/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji studium dla egzorcystów	251
Uchwała nr 36/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie kandydata na Dyrektora Krajowego Eucharystycznego Ruchu Młodych	252
Uchwała nr 37/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie nadania tytułu Bazyliki Mniejszej	252
Uchwała nr 39/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia listów pasterskich KEP oraz apelu Zespołu KEP	252
384. Zebranie Plenarne KEP (8-9.10.2019)	253
Uchwała nr 1/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie wyboru Członków Komisji Mieszanej Biskupi – Wyżsi Przełożeni Zakonni	253
Uchwała nr 2/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie wyboru Przewodniczących Komisji, Podkomisji i Zespołu Konferencji Episkopatu Polski	253
Uchwała nr 3/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Komitetu ds. Dialogu z Niewierzącymi	254

Uchwała nr 4/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie powołania Delegatów Konferencji Episkopatu Polski oraz Duszpasterzy Krajowych	254
Uchwała nr 5/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Konsultora Rady KEP	255
Uchwała nr 6/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Moderатора Krajowego Stowarzyszenia Ogólnopolskiego Ruch Rodzin Nazaretańskich	255
Uchwała nr 7/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Kapelana Polskiego Związku Łowieckiego	256
Uchwała nr 8/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie powołania członka Zarządu Fundacji „Opoka”	256
Uchwała nr 9/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie powołania rektora Ogólnopolskiego Seminarium dla Starszych Kandydatów do Świąceń	257
Uchwała nr 10/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie powołania Kierownika Biura Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży ...	257
Uchwała nr 11/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie wyboru kandydata na Rektora Polskiego Papieskiego Instytutu Kościelnego w Rzymie	257
Uchwała nr 12/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie zatwierdzenia składu Zarządu Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”	258
Uchwała nr 13/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie zatwierdzenia na kandydata na Rektora Polskiej Misji Katolickiej w Brazylii ...	258
Oświadczenie dotyczące ogłoszenia Uchwały nowelizującej <i>Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia</i>	259
Uchwała nr 14/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie nowelizacji <i>Wytycznych dotyczących wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia</i>	259
– Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia	261
Uchwała nr 15 /384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie Statutu Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych	271
– Statut Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych	271
Uchwała nr 16/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie ustanowienia Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski	276
Uchwała nr 19/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie powołania członków pierwszego Zarządu Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski	277
Uchwała nr 20/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie upoważnienia do rozmów z Konferencjami Wyższych Przełożonych Zakonnych	277
Uchwała nr 22/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 9 października 2019 r. w sprawie ustanowienia św. Marii Magdaleny Patronką miasta Biłgoraj	277
Uchwała nr 23/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 9 października 2019 r. w sprawie opinii dotyczącej rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego	278

Uchwała nr 24/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 9 października 2019 r. w sprawie opinii dotyczącej rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego	278
Uchwała nr 25 /384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 9 października 2019 r. w sprawie opinii dotyczącej rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego	279
Uchwała nr 26/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 9 października 2019 r. w sprawie opinii dotyczącej rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego	279
Uchwała nr 27/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 9 października 2019 r. w sprawie nadania tytułu Bazyliki Mniejszej	279
Uchwała nr 28/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 9 października 2019 r. w sprawie ogłoszenia św. Jana Pawła II, papieża, patronem pojednania polsko-ukraińskiego	280
Uchwała nr 29/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 9 października 2019 r. w sprawie zatwierdzenia na kandydata na Rektora Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii	280
385. Zebranie Plenarne KEP (18, 21.11.2019)	281
Uchwała nr 2/385/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia statutu Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski	281
– Statut Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski	281
Uchwała nr 3/385/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie powołania członków Rady Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski	288
Uchwała nr 4/385/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie powołania Delegatów Konferencji Episkopatu Polski oraz Duszpasterzy Krajowych	289
Uchwała nr 5/385/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie realizacji przez Caritas Polska projektu „Wsparcie migrantów i uchodźców na terenie województwa zachodniopomorskiego”	289
Uchwała nr 7/385/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie realizacji przez Konferencję Episkopatu Polski projektu dotyczącego modernizacji energooszczędnościowej budynku Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski	290
Uchwała nr 8/385/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie nadania tytułu Bazyliki Mniejszej	290
Uchwała nr 9/385/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia terminu wejścia w życie Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego	291
Uchwała nr 10/385/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie powołania Duszpasterza Krajowego Związku Piłsudczyków Rzeczypospolitej Polskiej	291
2. KOMUNIKATY, OŚWIADCZENIA, APELE I STANOWISKA KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI, JEJ ORGANÓW I GREMIÓW STATUTOWYCH	292
2.1. KOMUNIKATY, OŚWIADCZENIA, APELE I STANOWISKA PRZEWODNICZĄCEGO KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI	292
Komunikat abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski nt. dyskusji o rozdziale Państwa i Kościoła (11.01.2019)	292
Prośba abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski o modlitwę w intencji Pawła Adamowicza, Prezydenta Gdańska (14.01.2019)	294

Słowo abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski z okazji spotkania przedstawicieli Kościołów i związków wyznaniowych w Polsce z Prezydentem RP (18.01.2019)	294
Podziękowania abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski za życzenia i gratulacje z okazji ponownego wyboru (22.03.2019)	295
Apel abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po pożarze Katedry Notre-Dame w Paryżu (16.04.2019)	296
Stanowisko abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po obejrzeniu filmu red. Tomasza Sekielskiego (11.05.2019)	296
Oświadczenie abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski w sprawie aktów nienawiści wobec katolików w Polsce (17.06.2019)	297
Oświadczenie abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski ws. LGBT+ (8.08.2019)	298
Słowo abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski przed wyborami parlamentarnymi (1.10.2019)	299
Komunikat abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski ws. ochrony życia (13.11.2019)	300
2.2. KOMUNIKATY I OŚWIADCZENIA RZECZNIKA KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI (WYBÓR)	301
Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski ws. spotkania Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski z ofiarami nadużyć (10.01.2019)	301
Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski o delegacji Konferencji Episkopatu Polski na spotkanie w Watykanie nt. ochrony małoletnich w Kościele (19.02.2019)	302
Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski ws. raportu o wykorzystywaniu seksualnym małoletnich w Kościele w Polsce złożonego Ojcu Świętemu Franciszkowi w dn. 20 lutego 2019 r. (21.02.2019)	302
Oświadczenie ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski ws. zgłaszania przypadków wykorzystywania małoletnich przez osoby duchowne (21.03.2019)	302
Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski po profanacji obrazu Matki Bożej Częstochowskiej (27.04.2019)	303
Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski po powtórnej profanacji obrazu Matki Bożej (7.05.2019)	303
Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski ws. wydarzeń podczas Marszu Równości w Gdańsku (27.05.2019)	304
Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski ws. wydarzeń podczas Parady Równości w Warszawie (8.06.2019)	304
Oświadczenie ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski ws. manifestacji nienawiści wobec abp. Marka Jędraszewskiego (14.08.2019)	305
Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski ws. zarzutów wobec Caritas Polska (21.09.2019)	305
Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski ws. wykładni przepisu dotyczącego obowiązku przekazywania wiarygodnych informacji o przestępstwach wykorzystywania seksualnego małoletnich organom ścigania (30.09.2019)	305
Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski ws. przyjmowania zgłoszeń o wykorzystywaniu seksualnym (1.10.2019)	306

2.3. OŚWIADCZENIA, APELE I STANOWISKA KOMISJI, RAD I ZESPOŁÓW KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI	306
Apel abp. Wiktora Skworca, Przewodniczącego Komisji Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski w związku ze 125. rocznicą urodzin św. Maksymiliana Marii Kolbego (1.01.2019)	306
Komunikat bp. Jerzego Mazura, Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji na Dzień Modlitwy i Pomocy Misjom (6.01.2019)	306
Oświadczenie ks. Piotra Tomasika, Koordynatora Biura Programowania Katechezy przy Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski w sprawie uregulowań odnoszących się do nauczania religii w szkole publicznej (9.01.2019)	308
Oświadczenie bp. Marka Mendyka, Przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski ws. projektu ustawy konkretyzującej koncepcję świeckiej szkoły (12.01.2019)	309
Słowo bp. Rafała Markowskiego, Przewodniczącego Komitetu Konferencji Episkopatu Polski ds. Dialogu z Judaizmem na XXII Dzień Judaizmu w Kościele katolickim w Polsce (17.01.2019)	309
Słowo abp. Wacława Depo, Przewodniczącego Rady ds. Środków Społecznego Przekazu Konferencji Episkopatu Polski do ludzi mediów (24.01.2019)	311
List bp. Jacka Kicińskiego CMF, Przewodniczącego Komisji ds. Instytutów Życia Konsekwentnego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego na Dzień Życia Konsekwentnego (2.02.2019)	312
Oświadczenie Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Polonii i Polaków za Granicą ws. ochrony dzieci polskiego pochodzenia żyjących za granicą (22.02.2019)	314
Słowo bp. Tadeusza Bronakowskiego, Przewodniczącego Zespołu Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych na VIII Niedzielę Zwykłą rozpoczynającą 52. Tydzień Modlitw o Trzeźwość Narodu (3.03.2019)	315
Oświadczenie Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Świeckich w sprawie narzucania na szczeblu samorządowym wskazań WHO odnośnie do wychowania dzieci (13.03.2019)	317
Komunikat bp. Jerzego Mazura, Przewodniczącego Komisji Episkopatu ds. Misji na Dzień Modlitwy, Postu i Solidarności z Misjonarzami (17.03.2019)	319
Oświadczenie Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski w sprawie organizowania zajęć z religii w publicznych przedszkolach i szkołach (18.03.2019)	319
Stanowisko Zespołu Ekspertów ds. Bioetycznych Konferencji Episkopatu Polski w sprawie wentylacji płuc w rdzeniowym zaniku mięśni typu 1 (19.03.2019)	320
Słowo Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski do katechetów z okazji Światowego Dnia Autyzmu (2.04.2019)	325
Oświadczenie ks. Marka Korgula, sekretarza Komisji Wychowania Konferencji Episkopatu Polski w sprawie ingerowania organów prowadzących w organizację zajęć edukacyjnych w szkołach (9.04.2019)	326
Komunikat bp. Rafała Markowskiego, Przewodniczącego Komitetu Konferencji Episkopatu Polski ds. Dialogu z Judaizmem ws. wydarzeń w Pruchniku: Kościół jednoznacznie wyraża dezaprobatę wobec praktyk, które godzą w godność człowieka (19.04.2019)	327
<i>Pro memoria</i> bp. Adama Bałabucha, Przewodniczącego Komisji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów ws. uroczystości św. Wojciecha (23.04.2019)	327
Komunikat bp. Jerzego Mazura SVD, Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji na XX Ogólnopolski Tydzień św. Krzysztofa (10.06.2019)	327
Oświadczenie Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Świeckich w sprawie narzucania ideologii LGBT (5.07.2019)	329

Apel Zespołu Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych na sierpień – miesiąc abstynencji (28.07.2019)	330
Apel Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski do rodziców i prawnych opiekunów ws. deprawacji w szkołach: <i>Stop Deprawacji Dzieci i Młodzieży! Rodzicielska kontrola nad zajęciami dodatkowymi w szkołach</i> (19.08.2019)	333
– Wzór oświadczenia	333
Komunikat Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek z okazji 105. Dnia Migrantów i Uchodźców w Kościele (29.09.2019)	334
Stanowisko Zespołu Ekspertów Konferencji Episkopatu Polski ds. Bioetycznych w sprawie tworzenia hybryd ludzko-zwierzęcych (28.10.2019)	336
Stanowisko Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski odnośnie do edukacji seksualnej w polskiej szkole (29.10.2019)	338
Apel bp. Antoniego Pacyfika Dydyca, Przewodniczącego Zespołu Pomocy Kościołowi na Wschodzie na XX Dzień Modlitwy i Pomocy Materialnej Kościołowi na Wschodzie (8.12.2019)	338
2.4. STANOWISKA I KOMUNIKATY Z ZEBRAŃ PLENARNYCH KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI, SESJI RADY BISKUPÓW DIECEZJALNYCH I SESJI RADY STAŁEJ	339
Stanowisko Konferencji Episkopatu Polski w sprawie tak zwanej Karty LGBT (13.03.2019) ...	339
Stanowisko Konferencji Episkopatu Polski w sprawie świętowania niedzieli (13.03.2019)	341
Komunikat z 382. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski (14.03.2019)	342
Słowo Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski przed wyborami do Parlamentu Europejskiego (2.05.2019)	344
Stanowisko Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski: <i>Wrażliwość i odpowiedzialność. Słowo biskupów do wiernych</i> (22.05.2019)	345
Komunikat z 383. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski (14.06.2019)	347
Stanowisko Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski: <i>Edukacja seksualna. Odpowiedzialność rodziców</i> (27.08.2019)	348
Komunikat Rady Biskupów Diecezjalnych Konferencji Episkopatu Polski (27.08.2019)	350
Stanowisko Biskupów Diecezjalnych w sprawie aktów przemocy motywowanych nienawiścią wobec Kościoła katolickiego i jego wiernych (27.08.2019)	351
Komunikat z 384. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski (9.10.2019)	353
Komunikat z 385. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski (21.11.2019)	354
3. LISTY PASTERSKIE KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI	355
<i>Podjąć misję w mocy Bożego Ducha</i>	
List do kapłanów na Wielki Czwartek (18.04.2019)	355
<i>Wolontariat w służbie Miłosierdzia</i>	
List na Niedzielę Miłosierdzia (28.04.2019)	360
<i>Zamieszkać razem z Jezusem</i>	
List z okazji IX Tygodnia Wychowania (1.09.2019)	362
<i>Ochrzczeni i posłani. Kościół Chrystusa z misją w świecie</i>	
List z okazji Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego (22.09.2019)	365
<i>Wstańcie, chodźmy!</i>	
List z okazji XIX Dnia Papieskiego (6.10.2019)	367

4. KORESPONDENCJA KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI (WYBÓR)	369
Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski z okazji przyjęcia sakry biskupiej przez biskupa nominata Janusza Mastalskiego (5.01.2019)	369
Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla abp. Salvatore Pennacchio, Nuncjusza Apostolskiego w Polsce z okazji 20-lecia sakry biskupiej (6.01.2019)	370
Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po śmierci ojca abp. Wojciecha Polaka, Prymasa Polski (7.01.2019)	371
Bożonarodzeniowe życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla prawosławnych (7.01.2019)	371
Bożonarodzeniowe życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla grekokatolików (7.01.2019)	372
Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po śmierci Prezydenta Gdańska śp. Pawła Adamowicza (14.01.2019)	373
Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po śmierci śp. Jana Olszewskiego (8.02.2019)	373
Gratulacje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla biskupa nominata Arkadiusza Okroja (12.02.2019)	374
Przesłanie abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do uczestników Kongresu „Europa Christi” (14.02.2019)	375
Gratulacje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla biskupa nominata Wojciecha Skibickiego (14.02.2019)	376
Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po śmierci bp. Alojzego Orszulika (21.02.2019)	377
Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla bp. Arkadiusza Okroja w dniu święceń biskupich (2.03.2019)	378
Życzenia Biskupów polskich dla Papieża Franciszka z okazji 6. rocznicy Pontyfikatu (13.03.2019)	379
Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po zamachu terrorystycznym w Nowej Zelandii (15.03.2019)	379
List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do uczestników konferencji nt. wdrażania narodowego programu trzeźwości (2.04.2019) ...	380
Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla bp. Wojciecha Skibickiego w dniu święceń biskupich (6.04.2019)	381
Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla wspólnoty żydowskiej z okazji Świąt Paschy (20.04.2019)	382
Życzenia wielkanocne bp. Wiesława Lechowicza, Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej (20.04.2019)	382
Życzenia wielkanocne abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla wiernych Kościoła grekokatolickiego (28.04.2019)	384
Życzenia wielkanocne abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla wiernych Kościoła prawosławnego (28.04.2019)	384
Pozdrowienia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla przebywającego w Polsce abp. Paula Gallaghery, Sekretarza ds. Relacji z Państwami Stolicy Apostolskiej (20.05.2019)	385
List Przewodniczącego Rady ds. Rodziny Konferencji Episkopatu Polski bp. Wiesława Śmigła z prośbą do osób życia konsekrowanego o stałą modlitwę w intencji ochrony życia (20.05.2019)	386

Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla abp. Celestino Migliore z okazji nadania tytułu doktora honoris causa przez UKSW (28.05.2019)	386
Podziękowanie bp. Artura G. Mizińskiego, Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski dla m. Maksymilli Pliszki, Przewodniczącej Konferencji Wyższych Przełożonych Żeńskich Zgromadzeń Zakonnych w Polsce za 9-tygodniową Nowennę w intencji kapłanów (30.05.2019)	387
Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po śmierci abp. Bolesława Pylaka (6.06.2019)	388
Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski z okazji jubileuszu bp. Antoniego Dydycza (10.06.2019)	388
Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla nowego biskupa diecezji drohiczyńskiej Piotra Sawczuka w dniu nominacji (17.06.2019)	390
Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski z okazji jubileuszu bp. Ignacego Deca (21.06.2019)	390
Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla abp. Edwarda Ozorowskiego z okazji 55. rocznicy jego święceń prezbiteratu (21.06.2019)	392
List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do bp. Ignacego Deca, biskupa świdnickiego z podziękowaniem za organizację 383. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski w Wałbrzychu i Świdnicy (22.06.2019)	393
List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do odchodzącego na emeryturę bp. Tadeusza Pikusa, biskupa drohiczyńskiego (28.06.2019)	394
Życzenia Przewodniczącego Episkopatu dla abp. Jana Martyniaka z okazji 55-lecia kapłaństwa i 30-lecia sakry biskupiej (7.07.2019)	395
Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla bp. Piotra Sawczuka, nowego biskupa diecezji drohiczyńskiej, w dniu ingresu (20.07.2019)	396
List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do pobitego ks. prał. Aleksandra Ziejewskiego (29.07.2019)	397
List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do bp. Viliama Judaka, biskupa Nitry, z pozdrowieniami dla uczestników Kongresu Ruchu <i>Europa Christi</i> (26.09.2019)	397
Kondolencje Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski abp. Stanisława Gądeckiego po śmierci śp. Kornela Morawieckiego (5.10.2019)	398
List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do Ojca Świętego Franciszka z prośbą o ogłoszenie św. Jana Pawła II doktorem Kościoła (21.10.2019)	399
List bp. Wiesława Śmigła, Przewodniczącego Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Rodziny do liderów wspólnot, ruchów i stowarzyszeń katolickich ws. ochrony życia (25.11.2019)	400
List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do abp. Georga Gänsweina, Prefekta Domu Papieskiego z prośbą o przewodniczenie przez Ojca Świętego Franciszka Mszy Świętej z okazji 100. rocznicy urodzin św. Jana Pawła II (11.12.2019)	400

List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do Przewodniczących Konferencji Episkopatów Europy ws. poparcia prośby o ogłoszenie św. Jana Pawła II patronem Europy i doktorem Kościoła (21.12.2019)	401
III. INNE DOKUMENTY	405
Oświadczenie kard. Stanisława Dziwisza: Jan Paweł II wobec wykorzystywania seksualnego w Kościele (20.03.2019)	405
Komunikat z posiedzenia Komisji ds. Dialogu między Polską Radą Ekumeniczną a Konferencją Episkopatu Polski (30.03.2019)	406
Oświadczenie abp. Wojciecha Polaka, Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży po obejrzeniu filmu red. Tomasza Sekielskiego (11.05.2019)	407
Oświadczenie kard. Stanisława Dziwisza w związku z nieprawdziwymi artykułami w niektórych mediach, uderzającymi w autorytet św. Jana Pawła II Wielkiego (28.05.2019)	407
„W miłości i w prawdzie” – stanowisko Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski i Zwierzchnika Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego na temat woli dalszego dialogu i pragnienia głębszego pojednania (27.08.2019)	408
Ze wspólnej pamięci rodzi się inspiracja dla wspólnej teraźniejszości i przyszłości. Słowo niemieckich i polskich biskupów w 80. rocznicę wybuchu II wojny światowej (1.09.2019)	409
Oświadczenie abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, bp. Bronisława Biernackiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Ukrainy i abp. Mieczysława Mokrzyckiego, metropolity lwowskiego ws. uznania św. Jana Pawła II patronem pojednania polsko-ukraińskiego (23.09.2019)	411
Komunikat z posiedzenia Komisji ds. Dialogu między Konferencją Episkopatu Polski a Polską Radą Ekumeniczną (9.10.2019)	411
Komunikat o przeprowadzonej kontroli w Caritas Polska (21.11.2019)	412
IV. STATYSTYKA	413
1. ZESTAWIENIA DOTYCZĄCE KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI	413
2. STATYSTYKA DUSZPASTERSTWA KOŚCIOŁA I RELIGIJNOŚCI KATOLIKÓW W POLSCE	415
Parafie	415
Siły apostołskie	416
Życie sakramentalne	423
Edukacja religijna	430

WPROWADZENIE

Zapowiedź beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego, decyzje w zakresie zwiększenia ochrony dzieci i młodzieży, 100-lecie powstania Konferencji Episkopatu Polski i odnowienia relacji dyplomatycznych między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, a także starania o to, by św. Jan Paweł II został ogłoszony patronem Europy i doktorem Kościoła – to niektóre z wydarzeń, jakie miały miejsce w Kościele w Polsce w 2019 roku. Podjęto także w tym czasie ważne dla Konferencji Episkopatu Polski decyzje personalne. Na drugą kadencję biskupi wybrali wszystkich członków Prezydium: abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Episkopatu, jego zastępcę abp. Marka Jędraszewskiego i bp. Artura Mizińskiego, Sekretarza Generalnego. Między innymi te wydarzenia i decyzje znalazły oddźwięk w najnowszym numerze „Akt Konferencji Episkopatu Polski”.

W pierwszej części publikacji znalazły się tradycyjnie dokumenty Stolicy Apostolskiej i Nuncjatury Apostolskiej dotyczące Kościoła w Polsce. Wśród nich – decyzje Ojca Świętego Franciszka w sprawie nowych biskupów. W 2019 roku Papież mianował czterech biskupów pomocniczych: bp. Arkadiusza Okroja w Pelplinie, bp. Wojciecha Skibickiego w Elblągu, bp. Szymona Stułkowskiego w Poznaniu i bp. Adriana Galbasa w Elku. Ponadto nastąpiła zmiana biskupa diecezjalnego w Drohiczynie. Odchodzącego na emeryturę bp. Tadeusza Pikusa zastąpił bp Piotr Sawczuk, do tychczasowy biskup pomocniczy w Siedlcach.

Kolejna część „Akt” zawiera dekrety ogólne i uchwały definitywne Konferencji Episkopatu Polski. Wśród nich wyszczególniono uchwały, które w 2019 roku uzyskały *confirmatio* Stolicy Apostolskiej – np. uchwała dotycząca przyjęcia nowych lekcjonarzy mszalnych.

Wśród dokumentów znalazły się również: „Dekret ogólny o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego” oraz dokumenty dotyczące ochrony dzieci i młodzieży. Wśród nich: znowelizowane „Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia”, uchwała ustanawiająca Fundację Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski i tekst jej statutu.

„Akta” w dalszej swej części dokumentują też m.in. reakcję Konferencji Episkopatu Polski na powtarzające się w 2019 roku akty profanacji czy agresji. Oprócz stanowisk i komunikatów w niniejszym numerze opublikowany został list społeczny Konferencji Episkopatu Polski zatytułowany „O ład społeczny dla wspólnego dobra”.

Konferencja Episkopatu Polski odniosła się również w minionym roku do tak zwanej Karty LGBT+ oraz wprowadzania edukacji seksualnej w szkołach. To znalazło odbicie w komunikatach po obradach biskupów oraz w specjalnym stanowisku Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski, a także w dokumentach gremiów Episkopatu takich jak Komisja Wychowania Katolickiego czy też Rada ds. Apostolstwa Świeckich.

Obszerniejszy niż w zeszłych latach zbiór dokumentów kończą, jak co roku, statystyki na temat religijności Polaków opracowane przez Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego w Polsce SAC.

Oddając 31 numer „Akt Konferencji Episkopatu Polski” do rąk Czytelników, życzę owocnej lektury.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 1 lutego 2020 r.

I. DOKUMENTY STOLICY APOSTOLSKIEJ I NUNCJATURY APOSTOLSKIEJ W POLSCE

1. Dokumenty Stolicy Apostolskiej

Bp Marian Florczyk – członkiem Papieskiej Rady ds. Kultury (27.08.2019)

Secretaria Status

Summus Pontifex
FRANCISCUS

Membris Pontificii Consilii de Cultura ad quinquennium ascripsit Reverendissimum Dominum

MARIANUM FLORCZYK

Id in notitiam ipsius Reverendissimi Domini Florczyk perfertur, ut ea de re opportune certior fiat ad eiusdemque normam se gerat.

Ex Aedibus Vaticanis, die XXVII mensis Augusti, anno MMXIX.

Petrus Card. Parolin
Secretarius Status

**O. Kazimierz Więsek OFM – Ojcem Duchownym
Polskiego Papieskiego Instytutu Kościelnego w Rzymie (11.11.2019)**

Prot. N. 2019 4758

DECRETO

La Congregazione per il Clero, esaminata la richiesta di S.E.R. Mons. Stanisław Gądecki, Arcivescovo di Poznań e Presidente della Conferenza Episcopale Polacca, presentata in data 5 ottobre c.a., nomina „ad quinquennium” il

Rev. Do P. Kazimierz WIĘSEK, O.F.M.,
Confessore nella Basilica di San Pietro
Direttore Spirituale del Pontificio Istituto Ecclesiastico Polacco in Roma.

Tanto si comunica all'Interessato per sua opportuna conoscenza e norma.

Roma, dalla Congregazione per il Clero, l'11 novembre 2019.

Beniamino Card. Stella
Prefetto

+ *Jorge Carlos Patrón Wong*
Arcivescovo-Vescovo em. di Papantla
Segretario per i Seminari

**Ks. Adam Sycz – Rektorem Polskiego Papieskiego Instytutu Kościelnego w Rzymie
na drugą kadencję (11.11.2019)**

Congregatio pro Clericis

Prot. N. 2019 4759

La Congregazione per il Clero
visto il parere favorevole
della Conferenza Episcopale Polacca

RINNOVA ad sexennium, fino al 17 luglio 2026,
la NOMINA a
RETTORE
del Pontificio Istituto Ecclesiastico Polacco a Roma,
del Rev. do Adam SYCZ
conferendogli tutti i diritti che tale ufficio comporta secondo i Canoni del
Codice di Diritto Canonico e gli Statuti dell'Istituto.

Tanto si comunica al suddetto Sacerdote per sua conoscenza e norma.

Roma, dalla Congregazione per il Clero, l'11 novembre 2019.

Beniamino Card. Stella
Prefetto

+ *Jorge Carlos Patrón Wong*
Arcivescovo-Vescovo em. di Papantla
Segretario per i Seminari

2. Dokumenty Nuncjatury Apostolskiej w Polsce

Nominacje i decyzje Ojca Świętego Franciszka

Ks. Arkadiusz Okroj – biskupem pomocniczym diecezji pelplińskiej (12.02.2019)

Nuncjatura Apostolska w Polsce
N. 2299/19

KOMUNIKAT

Ojciec Święty Franciszek
mianował ks. Arkadiusza Okroja, proboszcza parafii św. Michała Archanioła w Kiełpinie, biskupem
pomocniczym diecezji pelplińskiej i przydzielił mu stolicę tytularną Cufruta.

Warszawa, 12 lutego 2019 r.

+ *Salvatore Pennacchio*
Nuncjusz Apostolski

Ks. Wojciech Skibicki – biskupem pomocniczym diecezji elbląskiej (14.02.2019)

Nuncjatura Apostolska w Polsce
N. 2309/19

KOMUNIKAT

Ojciec Święty Franciszek mianował ks. Wojciecha Skibickiego, dyrektora wydziału nauki katolickiej Kurii Diecezjalnej w Elblągu, biskupem pomocniczym diecezji elbląskiej i przydzielił mu stolicę tytularną Case Nere.

Warszawa, 14 lutego 2019 r.

+ *Salvatore Pennacchio*
Nuncjusz Apostolski

Ks. Szymon Stułkowski – biskupem pomocniczym archidiecezji poznańskiej (24.05.2019)

Nuncjatura Apostolska w Polsce
N. 2571/19

KOMUNIKAT

Ojciec Święty Franciszek mianował Szymona Stułkowskiego, rektora Arcybiskupiego Seminarium Duchownego w Poznaniu, biskupem pomocniczym archidiecezji poznańskiej i przydzielił mu stolicę tytularną Tabalta.

Warszawa, 24 maja 2019 r.

+ *Salvatore Pennacchio*
Nuncjusz Apostolski

**Przyjęcie rezygnacji bp. Tadeusza Pikusa,
bp Piotr Sawczuk – biskupem diecezji drohiczyńskiej (17.06.2019)**

Nuncjatura Apostolska w Polsce
N. 2666/19

KOMUNIKAT

Ojciec Święty Franciszek:

1. Przyjął rezygnację księdza biskupa Tadeusza Pikusa z posługi biskupa drohiczyńskiego
2. Mianował biskupem drohiczyńskim dotychczasowego biskupa pomocniczego diecezji siedleckiej Piotra Sawczuka.

Warszawa, 17 czerwca 2019 r.

Ks. prał. Kryspin Dubiel
Chargé d'Affaires a.i.

**Przedłużenie zwolnienia Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski
z obowiązku rezydencji (27.09.2019)**

Nuncjatura Apostolska w Polsce
N. 2721/19

KOMUNIKAT

Ojciec Święty Franciszek przedłużył na drugą kadencję zwolnienie ks. bp. Artura Mizińskiego z obowiązku rezydencji i spełniania zadań biskupa pomocniczego archidiecezji lubelskiej na czas sprawowania urzędu (*durante-munere*) sekretarza generalnego Konferencji Episkopatu Polski.

Warszawa, 27 września 2019 r.

+ *Salvatore Pennacchio*
Nuncjusz Apostolski

**Przyjęcie rezygnacji bp. Adama Odzimka z pełnienia posługi biskupa pomocniczego
diecezji radomskiej (7.10.2019)**

Nuncjatura Apostolska w Polsce
N. 3003/19

KOMUNIKAT

Ojciec Święty Franciszek przyjął rezygnację bp. Adama Odzimka z pełnienia posługi biskupa pomocniczego diecezji radomskiej.

Warszawa, 7 października 2019 r.

+ *Salvatore Pennacchio*
Nuncjusz Apostolski

**Ks. Mirosław Stanisław Wachowski – Podsekretarzem ds. Relacji z Państwami
w Sekretariacie Stanu (24.10.2019)**

Nuncjatura Apostolska w Polsce
N. 3172/19

KOMUNIKAT

Ojciec Święty Franciszek mianował Podsekretarzem ds. Relacji z Państwami w Sekretariacie Stanu ks. prałata Mirosława Stanisława Wachowskiego, dotychczasowego radcę nuncjatury w Sekcji ds. Relacji z Państwami w tymże Sekretariacie Stanu.

Warszawa, 24 października 2019 r.

+ *Salvatore Pennacchio*
Nuncjusz Apostolski

Ks. Adrian Józef Galbas SAC – biskupem pomocniczym diecezji ełckiej (12.12.2019)

Nuncjatura Apostolska w Polsce
N. 3347/19

KOMUNIKAT

Ojciec Święty Franciszek mianował ks. Adriana Józefa Galbasa SAC, przełożonego prowincji Zwiastowania Pańskiego Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego (Księża Pallotyni) w Poznaniu, biskupem pomocniczym diecezji ełckiej i przydzielił mu stolicę tytularną Naisso.

Warszawa, 12 grudnia 2019 r.

+ *Salvatore Pennacchio*
Nuncjusz Apostolski

II. DOKUMENTY KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI

1. Dekrety ogólne i uchwały definitywne Konferencji Episkopatu Polski

1.1. DEKRETY OGÓLNE

*Recognitio dla Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski
o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi
przed zawarciem małżeństwa kanonicznego (4.11.2019)*

Prot. N. 770/2005

CONGREGATIO PRO EPISCOPIIS

POLONIAE

De Conferentiae Episcoporum decreti generalis recognitione

DECRETUM

Exc. mus P.D. Stanislaus Gądecki Conferentiae Episcoporum Poloniae Praeses, ipsius Conferentiae nomine, ab Apostolica Sede postulavit, ut normae vulgo nuncupatae *Dekret ogólny o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego*, a conventu plenario Conferentiae ad normam iuris adprobatae, rite recognoscerentur.

Congregatio pro Episcopis, vi facultatum sibi articulo 82 Constitutionis Apostolicae „Pastor Bonus” tributarum et collatis consiliis cum Dicasteriis quorum interest, memoratas normas, prout in adnexo exemplari continentur, iuri canonico universali accommodatas repperit et ratas habet.

Quapropter, eadem normae, modis ac temporibus a memorata Conferentia determinatis, promulgari poterunt.

Datum Romae ex Aedibus Congregationis pro Episcopis, die 4 mensis Novembris anno 2019.

+ Marcus kard. Quillet

+ Ilson de Jesus Montanari

**Oświadczenie w sprawie promulgacji i wejścia w życie *Dekretu ogólnego
Konferencji Episkopatu Polski o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich
z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego (26.11.2019)***

Warszawa, dnia 26 listopada 2019 r.

SEP – D/6.2-8

W związku z udzieleniem w dniu 4 listopada 2019 r. przez Kongregację ds. Biskupów *recognitio* dla Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski *o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego* z dnia 8 października 2019 r., w dniu dzisiejszym, tj. 26 listopada 2019 r., poprzez zamieszczenie ww. Dekretu na oficjalnej stronie internetowej Konferencji Episkopatu Polski (www.episkopat.pl) w zakładce AKTA KEP, następuje jego prawna promulgacja.

Na mocy uchwały nr 9/385/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 18 listopada 2019 r. Dekret ogólny o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego wejdzie w życie 1 czerwca 2020 r.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Dekret ogólny o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego (8.10.2019)

Jednym z ważnych aspektów przygotowania do zawarcia małżeństwa jest – na etapie przygotowania bezpośredniego – kanoniczne stwierdzenie zdolności prawnej nupturientów oraz dopełnienie wszystkiego, co jest wymagane, by małżeństwo mogło być zawarte zgodnie z nauczaniem i prawem Kościoła, czyli ważnie i godziwie (kan. 1066)¹. Ta część formacji zwana jest badaniem (rozeznaniem) kanonicznym lub egzaminem narzeczonych. Za jego przeprowadzenie odpowiedzialny jest proboszcz tej parafii, do której zgodnie z prawem zgłaszają się nupturienci, aby został sporządzony protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich przed zawarciem małżeństwa.

Niniejszy dekret odnosi się zasadniczo do wymogów formalno-kanonicznych i nie reguluje problematyki katechez przedmałżeńskich oraz innych aspektów troski duszpasterskiej o przygotowanie do zawarcia małżeństwa. Obowiązujące w tej dziedzinie zasady znajdują się w innych dokumentach Konferencji Episkopatu Polski². Dekret niniejszy, wydany przez Konferencję Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego w dniu 8 października 2019 r., na podstawie kan. 1067 i 455, stanowi wyjaśnienie i uzupełnienie przepisów zawartych w Kodeksie Prawa Kanonicznego oraz innych aktach prawnych, aplikując w warunkach polskich przepisy prawa powszechnego.

Aktualizacja dotąd obowiązujących przepisów wynika ze zmieniających się warunków życia, na co zwrócił uwagę Synod Biskupów na zgromadzeniach odbytych w latach 2014–2015.

Celem egzaminu przedślubnego narzeczonych jest rozeznanie ich sytuacji prawnej i upewnienie się o należyтым przygotowaniu do zawarcia małżeństwa. W szczególności duszpasterz winien wykluczyć istnienie przeszkód zrywających, a gdyby takie zachodziły, winien w imieniu narzeczonych wystąpić do właściwej władzy kościelnej o udzielenie dyspensy, gdy jest ona możliwa. Należy także podjąć odpowiednie starania w celu upewnienia się, że nupturienci mają właściwą intencję zawarcia małżeństwa zgodnie z Bożym zamysłem i ustanowieniem, a konsens małżeński będzie wolny od wad. Należy również stwierdzić, czy nupturienci nie są objęci innymi zakazami zawierania małżeństwa oraz czy duchowny, który ma asystować przy zawarciu małżeństwa, posiada odpowiednie uprawnienia. Trzeba wreszcie wypełnić wszystko, co wiąże się ze skutkami cywilnymi małżeństwa kanonicznego.

Obowiązkiem duszpasterza przeprowadzającego badanie narzeczonych jest zebranie i zweryfikowanie wymaganych dokumentów i w razie potrzeby przesłanie ich do parafii, w której małżeństwo będzie zawierane. Należy także zadbać o zachowanie formy kanonicznej, która stanowi warunek ważnego zawarcia małżeństwa. Spotkania proboszcza z narzeczonymi zawsze mają charakter zarówno prawny, jak i duszpasterski – obu tych aspektów nie można od siebie oddzielać ani przeciwstawiać. Dopełnienie formalno-kanonicznych wymogów jest prawdziwą powinnością duszpasterzy, którzy do tej troski są zobowiązani ze sprawiedliwości. Kapłan przygotowujący i do-

¹ Jeśli nie zaznaczono inaczej, skrót „kan.” odsyła do odpowiedniego kanonu Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.

² Zob. Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin z 1 maja 2003 r., zwłaszcza nr 18-36 oraz Dokument „Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie” z 1 września 2009 r. zwłaszcza nr 97-104.

puszczający narzeczonych do małżeństwa winien mieć moralną pewność, że będzie ono zawarte ważnie i godziwie. Wymaga tego szacunek dla świętości małżeństwa, które w przypadku zawierania go przez dwoje ochrzczonych posiada rangę sakramentalną.

I. Ogólne zasady kanonicznego weryfikowania zdolności prawnej narzeczonych

1. Kandydaci do małżeństwa winni zgłosić się do właściwej kancelarii parafialnej nie później niż trzy miesiące przed ślubem w celu rozważnego i spokojnego podjęcia przygotowania bezpośredniego do ślubu, ewentualnego uzupełnienia katechezy przedmałżeńskiej i starannego dopełnienia formalności urzędowych. W czasie pierwszego spotkania w kancelarii z narzeczonymi duszpasterz poinformuje ich o wymogach przygotowania bezpośredniego do małżeństwa oraz o tym, jakie winni przygotować dokumenty i umówi się z nimi na nieodległy termin celem sporządzenia protokołu przedślubnego. Należy mieć na względzie, iż ważność „Zaświadczenia”, które nupturienti winni uzyskać w Urzędzie Stanu Cywilnego, aby ich małżeństwo miało skutki cywilne, wynosi sześć miesięcy. Dlatego terminy przeprowadzenia rozmowy kanonicznej i zawarcia małżeństwa należy uzgodnić tak, by małżeństwo było zawarte przed ostatnim dniem ważności „Zaświadczenia” z USC, pamiętając jednak o tym, iż bez przedłożenia wspomnianego dokumentu duszpasterz nie powinien przystępować do formalności przedślubnych. W uzasadnionych przypadkach proboszcz może odstąpić od tego wymogu, zobowiązując nupturientów do doręczenia „Zaświadczenia” nie później niż dwa miesiące przed planowaną datą zawarcia małżeństwa.

2. Duszpasterz nie może ograniczyć się do formalnego wypełnienia protokołu rozmów kanonicko-duszpasterskich przed zawarciem małżeństwa (protokołu przedślubnego – formularz 1), lecz powinien przeprowadzić z narzeczonymi rozmowę duszpasterską, której celem winno być „pogłębione poznanie tajemnicy Chrystusa i Kościoła, znaczenia łaski i odpowiedzialności chrześcijańskiego małżeństwa, jak również przygotowanie do podjęcia czynnego i świadomego udziału w liturgicznym obrzędzie zaślubin” (zob. Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Familiaris consortio*, nr 67). Spotkanie powinno rozpocząć się propozycją wspólnej modlitwy kapłana i narzeczonych. Po swobodnej rozmowie z narzeczonymi duszpasterz winien zadawać pytania każdemu z nich osobno, przynajmniej w tych kwestiach, które nie są tylko zwykłym pozyskaniem danych personalnych. Ten wymóg uzasadniony jest jednym z ważniejszych celów badania kanonicznego, mianowicie ochroną przed dopuszczeniem do zawarcia nieważnego małżeństwa. Rozmowa na osobności sprzyja szczerzej wypowiedzi, co z pewnością ułatwi ocenę stopnia przygotowania narzeczonych do małżeństwa oraz zmniejszy niebezpieczeństwo podstępu i przymusu, jak również symulacji konsensu.

3. Odnotowując odpowiedzi duszpasterz winien unikać lakonicznego zapisywania ich w formie „tak” lub „nie”, ale ma dołożyć starań, by zapis protokołu oddawał możliwie jak najpełniej intencje nupturientów, zwłaszcza w kwestiach odnoszących się do konsensu małżeńskiego oraz małżeństw mieszanych. Wszystko, co byłoby istotne, a wykraczałoby poza rubryki protokołu, należy zwięźle opisać na marginesie protokołu lub w załączonej doń odrębnej notatce.

4. Przed rozpoczęciem zadawania pytań przewidzianych w protokole, duszpasterz winien odebrać od narzeczonych przysięgę mówienia prawdy, zgodnie z rotą zamieszczoną w protokole. Przysięga ta ma na celu podkreślenie doniosłości badania kanonicznego nupturientów w kontekście ważności małżeństwa, zaakcentowanie odpowiedzialności i wzmocnienie wiarygodności narzeczonych odpowiadających na pytania duszpasterza. Ponieważ przysięga jest wezwaniem Pana Boga na świadka prawdy (kan. 1199 § 1), należy traktować ją z właściwą powagą, jako akt religijny, nie zaś tylko formalny wymóg, a do jej złożenia trzeba przygotować księgę Pisma św. oraz krucyfiks. Gdyby któreś z narzeczonych odmówiło złożenia przysięgi w ogóle lub nie chciało traktować jej jako aktu religijnego czy chrześcijańskiego, należy odnotować ten fakt na marginesie protokołu. Odmowa złożenia przysięgi z zasady nie powinna być przyczyną odstąpienia od przygotowania do małżeństwa, ale fakt ten winien być okazją do zwrócenia uwagi narzeczonym na ewentualne trudności, z jakimi mogą się zmierzyć w przyszłym małżeństwie.

5. Ze względu na to, że przeprowadzenie rozeznania kanonicznego jest prawem i obowiązkiem duszpasterza parafii, nie może on tego zaniechać nawet mając moralną pewność, że ważnemu i godziwemu zawarciu małżeństwa nic nie stoi na przeszkodzie. Na rozmowę przedślubną z narzeczonymi duszpasterz winien poświęcić czas stosowny do wagi tego zadania, które nie może być bagatelizowane ani zlecane komuś innemu. Dopuszczenie do zawarcia małżeństwa wbrew zakazowi prawa, nawet jeśli zachowanie konkretnego przepisu odnosiłoby się jedynie do godziwości, a nie do ważności, oznaczałoby lekceważenie i brak poszanowania wobec małżeństwa ze strony duszpasterza. Dlatego każdy kapłan winien posiadać wystarczającą wiedzę z zakresu obowiązujących przepisów prawa kanonicznego.

6. Podczas rozmowy z nupturientami wymaga się zachowania dyskrecji i kultury, uszanowania godności i intymności osób, zwłaszcza przy stawianiu niektórych pytań (kan. 220). Duszpasterzowi nie wolno upubliczniać informacji, które posiada z tej rozmowy.

7. Dopóki nie zostaną dopełnione wszystkie wymogi przewidziane prawem, zwłaszcza w tych sytuacjach, w których wymagana jest dyspensa lub zezwolenie ordynariusza miejsca, duszpasterzowi nie wolno czynić wiążących obietnic i utrzymywać narzeczonych w przekonaniu, że zawarcie przez nich małżeństwa jest możliwe. Pozwoli to uniknąć przykrych rozczarowań i strat moralnych oraz materialnych, gdyby okazało się, że nupturienti nie mogą zawrzeć małżeństwa ze względu na istniejącą przeszkodę lub zakaz.

II. Parafia przeprowadzenia rozmów kanoniczno-duszpasterskich i zawarcia małżeństwa

8. Zasadą jest, iż badanie kanoniczne narzeczonych przeprowadza się w parafii, w której małżeństwo ma być zawarte, czyli zasadniczo w parafii, w której jedno z narzeczonych posiada stałe lub tymczasowe zamieszkanie albo faktyczny miesięczny pobyt (kan. 1115). Należy mieć na uwadze, że faktyczne zamieszkanie w myśl przepisów prawa kanonicznego może nie być tożsame z urzędowym zameldowaniem osoby. Stąd też parafią uprawnioną do przeprowadzenia badania jest wyłącznie ta, na terenie której rzeczywiście mieszka przynajmniej jedno z nupturientów (a nie parafia urodzenia, chrztu lub pochodzenia). Dotyczy to także osób, które zamieszkują za granicą, nawet gdyby zawarcie małżeństwa miało mieć miejsce w Polsce. Duszpasterz nie może odmawiać przeprowadzenia rozeznania kanonicznego, jeśli nupturient spełnia kryteria zamieszkania przyjęte w prawie kanonicznym (kan. 102). Duszpasterzem właściwym dla tułaczy (kan. 100) jest proboszcz parafii, w której oni aktualnie przebywają.

9. Za regułę należy uznać zawarcie małżeństwa w parafii jednego z nupturientów. Przemawiają za tym głębokie racje duszpasterskie, w myśl których własna parafia jest – po rodzinie – podstawową wspólnotą Kościoła oraz pierwszą szkołą wiary, modlitwy i życia sakramentalnego. Pierwszeństwem cieszy się kościół parafialny. W innym kościele lub kaplicy małżeństwo wolno zawrzeć za zezwoleniem ordynariusza miejsca lub proboszcza (kan. 1118 § 1).

10. Jeśli narzeczeni mają słuszne powody, by zawrzeć małżeństwo w parafii innej niż parafia ich stałego lub tymczasowego zamieszkania albo miesięcznego pobytu, winni uzyskać zezwolenie własnego proboszcza lub ordynariusza miejsca (formularz 9). Takiego zezwolenia nie powinno się im odmawiać bez poważnej przyczyny, ani uzależniać wydania go od spełnienia wymagań, których nie przewiduje prawo kanoniczne. Po udzieleniu zezwolenia obowiązek przeprowadzenia badania kanonicznego narzeczonych przechodzi na proboszcza parafii, w której małżeństwo ma być zawarte, chyba że będzie ono zawierane w kościele nieparafialnym (rektoralnym lub zakonnym) – w takim przypadku protokół przedmałżeński winien być sporządzony w parafii zamieszkania któregoś z nupturientów. Podobnie należy uczynić, jeśli dokonanie tego w parafii zawarcia małżeństwa byłoby dla nupturientów znacznie utrudnione (np. z powodu dużej odległości). Niezależnie od powyższego, proboszcz miejsca zamieszkania nupturientów może podjąć się przeprowadzenia badania kanonicznego narzeczonych i przygotowania ich do zawarcia małżeństwa.

11. Jeśli ze słusznej i uzasadnionej przyczyny małżeństwo ma być zawarte w innej parafii, aniżeli ta, w której spisuje się protokół przedślubny, ten kto przeprowadził egzamin przedślubny winien powiadomić autentycznym dokumentem, zwanym w Polsce „licencją” (formularz 7_pl) proboszcza, który będzie asystował przy zawieraniu małżeństwa o wyniku rozeznania kanonicznego, zaświadczając, iż nic nie stoi na przeszkodzie do ważnego i godziwego zawarcia małżeństwa (kan. 1070). Jeśli małżeństwo ma być zawarte w kościele nieparafialnym, licencję należy przekazać proboszczowi parafii, na terenie której kościół ów się znajduje. Dotyczy to także przypadku, gdy wystawiającym licencję jest proboszcz personalny (np. kapelan wojskowy). Jeśli licencja jest udzielana za granicę, należy posłużyć się dokumentem w języku łacińskim (formularz 7_lat), który po uzyskaniu *nihil obstat* miejscowej kurii diecezjalnej jest przesyłany przez tę kurię do kurii diecezji, w której ma zostać zawarte małżeństwo.

12. W przypadku, gdy są wystarczające racje, aby małżeństwo było zawierane w Polsce, a jedno z narzeczonych lub oboje narzeczeni nie mogą uczestniczyć w przygotowaniu do małżeństwa w Polsce, wówczas przygotowanie do małżeństwa osoby mieszkającej za granicą winno być dokonane przez proboszcza za granicą, który także winien rozeznąć kwestię cywilnych skutków małżeństwa. Do tego proboszcza należy nie tylko stwierdzenie stanu wolnego i braku innych przeszkód do zawarcia małżeństwa, ale także przygotowanie bliższe do małżeństwa. Po dokonaniu powyższego, proboszcz winien wydać odpowiednią deklarację (licencję), którą prześle, za pośrednictwem swojej kurii diecezjalnej, do właściwej kurii diecezjalnej w Polsce, która, po otrzymaniu licencji, upoważni proboszcza w Polsce do asystowania przy zawieraniu małżeństwa, biorąc także pod uwagę kwestię cywilnych skutków małżeństwa. Gdyby taka deklaracja (licencja), wydana za granicą – zawsze jednak z odpowiednią autoryzacją tamtejszej kurii diecezjalnej – byłaby przesłana bezpośrednio do proboszcza w Polsce, winien on niezwłocznie przedstawić otrzymaną licencję w swojej kurii diecezjalnej w celu otrzymania zezwolenia ze strony własnego ordynariusza miejsca. Proboszcz parafii, w której w Polsce będzie zawierane małżeństwo, odpowiednio wcześniej poinformuje nupturientów, że dokumenty zza granicy winny być przesłane do Polski nie później niż na miesiąc przed planowanym terminem ślubu”.

13. Małżeństwo sakramentalne winno być zawierane w miejscu świętym, a więc w kościele lub kaplicy (kan. 1118 § 1). Zezwolenia na celebrowanie tego sakramentu poza miejscem świętym może udzielić ordynariusz miejsca (kan. 1118 § 2), a gdyby łączyła się ona ze sprawowaniem Eucharystii, biskup diecezjalny (zob. Instr. *Redemptionis Sacramentum*, 108). Nie powinno się zezwalać na zawieranie małżeństwa poza miejscem świętym bez poważnej przyczyny, której nie mogą stanowić racje natury komercyjnej czy wynikające z ekstrawagancji, próżności lub naśladowania zwyczajów obcych tradycji katolickiej.

III. Zapowiedzi

14. Zamierzone małżeństwo, które nie jest sprawą prywatną, ale społeczną, należy ogłosić w parafiach aktualnego zamieszkania narzeczonych. Celem ogłoszenia zapowiedzi jest powiadomienie o planowanym małżeństwie wspólnoty parafialnej, a także stworzenie możliwości, by wierni mogli wyjawiać ewentualne znane im przeszkody sprzeciwiające się zawarciu danego małżeństwa. Publikowanie zapowiedzi należy połączyć z modlitwą wspólnoty parafialnej za przygotowujących się do małżeństwa (np. w modlitwie wiernych).

15. Zapowiedzi ogłasza się w formie pisemnej przez umieszczenie ich w gablocie ogłoszeń parafialnych w ciągu ośmiu dni, tak by były tam uwidocznione przynajmniej przez dwie kolejne niedziele, lub w niedzielę i święto obowiązuje. Ten sam obowiązek można spełnić przez ogłoszenie ustne podczas liczniej uczęszczanych nabożeństw parafialnych, w kolejne dwie niedziele lub w niedzielę i święto obowiązuje. Do wiadomości – zarówno w formie ustnej, jak i pisemnej – podaje się jedynie imiona i nazwiska oraz parafię zamieszkania tych, którzy mają zamiar zawrzeć małżeństwo.

16. Obowiązek wygłoszenia zapowiedzi ma proboszcz aktualnego zamieszkania każdej ze stron (zob. kan. 102 § 1). Jeżeli narzeczeni mieszkają w parafii krócej niż sześć mie-

sięcy, zapowiedzi należy wygłosić także w poprzednim miejscu (lub miejscach) stałego zamieszkania nupturientów po osiągnięciu przez nich pełnoletniości. W przypadku chrześcijan niekatolików mieszkających w Polsce należy zwrócić się do ich właściwych pasterzy o wygłoszenie zapowiedzi, jeżeli tego wymaga prawo własne wspólnoty religijnej, do której należą. Nie publikuje się zapowiedzi w miejscu zamieszkania nupturientów nieochrzczonych oraz tych, którzy wystąpili z Kościoła katolickiego. Nie prosi się o publikację zapowiedzi także w przypadku nupturientów katolików, którzy mają zamieszkanie kanoniczne w diecezji za granicą, w której według własnego prawa partykularnego nie publikuje się zapowiedzi.

17. Jeśli zapowiedzi mają być głoszone w innej parafii niż ta, w której jest spisywany protokół przedślubny, proboszcz winien zwrócić się z pisemną prośbą o ich wygłoszenie (formularz 6). Gdy to zostanie dokonane, właściwy proboszcz powiadamia na piśmie o wygłoszeniu zapowiedzi, ewentualnych zgłoszeniach przeszkód lub ich braku, parafię, w której odbywa się badanie kanoniczne narzeczonych. Fakt wygłoszenia zapowiedzi i ich rezultat należy udokumentować w księdze zapowiedzi.

18. Ordynariusz miejsca w uzasadnionych przypadkach może zwolnić z obowiązku ogłaszania zapowiedzi (formularz 6a). Można, a w niektórych przypadkach wręcz powinno się skorzystać z tej możliwości, jeśli przedłożone dokumenty nie budzą wątpliwości co do stanu wolnego i braku innych przeszkód małżeńskich pomiędzy nupturientami, a ogłaszanie zapowiedzi powodowałoby dla nich dużą niedogodność (np. obawa zniesławienia w sytuacji, gdy mieszkający ze sobą od dłuższego czasu nupturienti w społeczności wiernych uchodzili za małżeństwo albo sytuacja osób po kanonicznym stwierdzeniu nieważności poprzedniego małżeństwa).

IV. Dokumenty

19. W celu identyfikacji tożsamości każde z nupturientów winno przedstawić *dowód osobisty* względnie inny dokument tożsamości zaopatrzony w fotografię i zawierający: dane personalne, datę i miejsce urodzenia oraz imiona rodziców.

20. Bardzo ważnym dokumentem jest *świadectwo chrztu* (metryka chrztu) każdego z nupturientów. Potwierdza ono przyjęcie chrztu oraz – jeśli chodzi o katolików – także status kanoniczny (kan. 535 § 2), a przede wszystkim stwierdza stan wolny osoby, o ile nie zostało wystawione wcześniej niż sześć miesięcy przed zgłoszeniem się nupturientów do duszpasterza i zawiera adnotację o braku wzmianki o zawartym małżeństwie, względnie o prawomocnym stwierdzeniu nieważności lub rozwiązaniu wcześniej zawartego małżeństwa. Jeśli nupturient był ochrzczony w parafii, w której odbywa się badanie kanoniczne, duszpasterz weryfikuje jego chrzest i stan wolny w księdze ochrzczonych i wpisuje odpowiednie dane bezpośrednio do protokołu, bez potrzeby wystawiania świadectwa chrztu. Fakt wystawienia świadectwa chrztu do celów małżeńskich winien zostać zaznaczony w księdze ochrzczonych poprzez umieszczenie w rubryce „uwagi” adnotacji następującej treści: „wydano świadectwo do ślubu (*data*)”. Gdyby ta sama osoba zwróciła się kolejny raz po świadectwo chrztu do zawarcia małżeństwa, nie powinno się odmawiać jej tego dokumentu, ale powód odstąpienia od poprzednich planów należy wyjaśnić, a w razie pojawienia się uzasadnionych wątpliwości powiadomić o nich proboszcza parafii, w której będzie spisywany protokół lub ordynariusza miejsca.

21. Świadectwa chrztu należy żądać także od ochrzczonych niekatolików, jednak należy mieć na względzie, iż dokumentuje ono tylko przyjęty chrzest, nie stanowi zaś dowodu stanu wolnego, który zawsze musi być potwierdzony zaprzysiężonym zeznaniem osoby, której sprawa dotyczy oraz przynajmniej dwóch świadków (zob. art. 22 i 42 niniejszego Dekretu).

22. Gdyby narzeczeni, mimo usilnych starań, nie mogli przedłożyć aktualnego świadectwa chrztu, należy odnieść się do kurii diecezjalnej, która udzieli wskazań co do dalszego postępowania. Zgodnie z kan. 876 wystarczającym dowodem przyjęcia chrztu może być zeznanie jednego wiarygodnego świadka (rodzica, chrzestnego, świadka chrztu), a także zaprzysiężone zeznanie złożone pod przysięgą przez samego narzeczonego, jeśli by przyjął on chrzest w wieku rozeznania. Oprócz faktu chrztu należy stwierdzić także stan wolny danej osoby. W przypadku braku świadectwa chrztu

w ogóle lub braku aktualnego dokumentu, stan wolny należy zweryfikować przy pomocy innych środków, przede wszystkim przez zaprzysiężone zeznanie przynajmniej dwóch wiarygodnych świadków, którzy dobrze znają nupturienta od osiągnięcia przezeń pełnoletniości (formularz 2). Nie wolno zatem zadowalać się zeznaniami osób, które znają go zaledwie krótki czas. Należy także odebrać przysięgę od samego nupturienta (formularz 3). Analogiczna procedura potwierdzenia stanu wolnego zawsze obowiązuje nupturientów nieochrzczonych, ochrzczonych niekatolików oraz tych, którzy przyjęli chrzest po osiągnięciu pełnoletniości.

23. W przypadku rozbieżności danych zawartych w akcie lub świadectwie chrztu i dokumentach cywilnych, proboszcz parafii chrztu winien podjąć kroki w celu wyjaśnienia różnic i ewentualnie aktualizacji danych, występując do kurii diecezjalnej z wnioskiem o zezwolenie na dokonanie poprawek w akcie chrztu. Nowe dane można wpisać tylko w oparciu o zezwolenie właściwej kurii diecezjalnej i w sposób przez nią wskazany. Zezwolenie na zmianę danych dotyczących płci osoby jest zastrzeżone dla Kongregacji Nauki Wiary.

24. Tym narzeczonym, którzy nie przyjęli jeszcze sakramentu bierzmowania, należy umożliwić przyjęcie tego sakramentu, jeśli nie stoi na przeszkodzie poważna niedogodność (kan. 1065 § 1). Po właściwym przygotowaniu duszpasterz kieruje te osoby tam, gdzie według ustaleń biskupa diecezjalnego, można przyjąć ten sakrament. Należy przy tym pamiętać, że osoby pozostające w związku nieformalnym lub w małżeństwie cywilnym sakrament bierzmowania będą mogły przyjąć dopiero gdy uregulują swoją sytuację zgodnie z nauką Kościoła.

25. Narzeczeni winni przedstawić ostatnie *świadectwo ukończenia katechizacji szkolnej*. W uzasadnionych przypadkach – np. gdy chodzi o osoby starsze – proboszcz może zwolnić z obowiązku przedstawienia tego dokumentu. Gdyby ktoś z nupturientów nie uczestniczył w tej katechezie, stanowiącej przygotowanie bliższe do małżeństwa, należy zbadać, jakie były tego powody i umożliwić mu udział w katechezach uzupełniających organizowanych w ośrodkach dekanalnych lub rejonowych, zgodnie z przepisami diecezjalnymi.

26. Narzeczeni winni przedłożyć *Zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa* z Urzędu Stanu Cywilnego, wydane zgodnie z obowiązującymi przepisami, względnie odpis aktu małżeństwa cywilnego, jeśli nupturienti pozostają ze sobą w związku cywilnym. Dokumenty te winny zostać doręczone duszpasterzowi nie później niż na dwa miesiące przed planowanym terminem ślubu. Nie mając tych dokumentów duszpasterz nie może asystować przy zawieraniu małżeństwa kanonicznego bez zgody ordynariusza miejsca na asystowanie przy zawieraniu małżeństwa bez skutków cywilnych (kan. 1071 § 1, 2°). W przypadku, gdy nupturienti zawarli małżeństwo cywilne za granicą, wystarczający jest dokument zagranicznego urzędu potwierdzający ten fakt. Duszpasterz winien jednak zachęcić narzeczonych do dokonania umiejscowienia aktu małżeństwa w polskim Urzędzie Stanu Cywilnego.

27. W przypadku zaistnienia przeszkód małżeńskich konieczny jest reskrypt odpowiedniej władzy kościelnej z udzieloną *dyspensą* od przeszkody (kan. 1078-1082).

28. W określonych przepisami prawa przypadkach wymaga się pisemnego *zezwoleń ordynariusza miejsca* na zawarcie małżeństwa względnie na asystowanie przy nim.

29. Dyspensa konieczna do ważności małżeństwa jest wymagana w następujących przypadkach:

a. dyspensa Stolicy Apostolskiej

– przy przeszkodzie święceń (kan. 1087);

– przy przeszkodzie wieczystego ślubu czystości złożonego w instytucie zakonnym na prawie papieskim (kan. 1088);

– przy przeszkodzie występku (kan. 1090);

– przy rozwiązaniu poprzedniego małżeństwa mocą władzy papieskiej (małżeństwo niedopełnione, przywilej wiary) – kan. 1142 i 1706;

– gdy dwoje katolików prosi o możliwość zawarcia małżeństwa bez zachowania formy kanonicznej.

b. dyspensa ordynariusza miejsca:

- przy przeszkodzie wieku (14 lat kobieta, 16 lat mężczyzna) – kan. 1083 § 1;
- przy przeszkodzie różnicy religii, tzn. przy małżeństwie zawieranym z osobą nieochrzczo-
ną (kan. 1086 § 1);
- przy przeszkodzie pokrewieństwa w trzecim i czwartym stopniu linii bocznej (kan. 1091 § 2);
- przy przeszkodzie powinowactwa w linii prostej (kan. 1092);
- przy przeszkodzie przyzwoitości publicznej (kan. 1093);
- przy przeszkodzie pokrewieństwa prawnego (kan. 1094);
- przy przeszkodzie wieczystego ślubu czystości złożonego w instytucie zakonnym na pra-
wie diecezjalnym (kan. 1088);
- w odniesieniu do katolików wschodnich: przy przeszkodzie powinowactwa w drugim
stopniu linii bocznej (kan. 809 § 1 KKKW) i przeszkodzie pokrewieństwa duchowego
(kan. 811 § 1 KKKW);
- przy zawieraniu małżeństwa mieszanego bez przepisanej formy kanonicznej (z wyjątkiem
małżeństwa zawieranego w Cerkwi prawosławnej – w tym wypadku dyspensa wymagana
jest do godziwości) (kan. 1127 § 2).

30. Zezwolenia ordynariusza miejsca wymaga się do godziwego zawarcia małżeństwa w nastę-
pujących przypadkach:

- przy zawieraniu małżeństwa mieszanego (z ważnie ochrzczonego niekatolikiem) – kan.
1124-1125;
- przy zawieraniu małżeństwa z osobą, która wystąpiła z Kościoła katolickiego, notorycznie
porzuciła wiarę katolicką, względnie uważa się za osobę niewierzącą lub uporczywie nie
praktykuje (kan. 1071 § 1, 4° i § 2);
- przy zawieraniu małżeństwa, które nie będzie wywierało skutków cywilnych (kan. 1071
§ 1, 2°);
- jeśli nupturient jest małoletni (nie ukończył 18 lat) – kan. 1083 § 2;
- jeśli nupturient jest tułaczem (kan. 1071 § 1, 1°), emigrantem lub jest osobą zamieszkującą
za granicą;
- jeśli nupturient poprzednio pozostawał w związku (cywilnym, religijnym, nieformalnym)
z inną osobą i wiąże go naturalne obowiązki wobec dzieci lub innej strony wynikające
z tamtego związku (kan. 1071 § 1, 3°);
- jeśli nupturient zawarł wcześniej małżeństwo (wyznaniowe lub cywilne) poza Kościołem
katolickim;
- przy małżeństwie osoby, której władza kościelna (ordynariusz miejsca lub sąd kościelny)
zabroniła zawarcia małżeństwa (kan. 1077 § 1 i 1682 § 1, art. 251 § 1-2 Instrukcji Dignitas
connubii);
- gdy istnieją wątpliwości co do faktu chrztu lub ważności chrztu nupturienta;
- przy małżeństwie zawieranym pod warunkiem dotyczącym teraźniejszości lub przeszłości
(kan. 1102 § 3);
- przy małżeństwie zawieranym tajnie (kan. 1130);
- przy małżeństwie zawieranym przez pełnomocnika (kan. 1071 § 1, 7°);
- przy małżeństwie osoby związanej cenzurą (kan. 1071 § 1, 5°);
- gdy zachodzi potrzeba udzielenia dyspensy od ogłoszenia zapowiedzi;
- przy małżeństwie kanonicznym zawieranym poza miejscem świętym (kan. 1118 § 2);
- przy zastosowaniu przywileju Pawłowego (kan. 1143);
- gdy istnieją bardzo poważne wątpliwości co do zdrowia psychicznego kandydata, jego zdolno-
ści do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich i wolności decyzji o zawarciu małżeństwa;
- przy małżeństwie zawieranym przez osobę, co do której stanu wolnego istnieje wątpliwość;
- w sytuacji, gdy nupturienti zamieszkujący w Polsce wyrażają wolę zawarcia małżeństwa
za granicą.

31. Pozostałe dokumenty, które należy dołączyć do protokołu przedślubnego, to:
- świadectwo uczestnictwa w katechezie przedślubnej obejmujące także spotkania w katolickiej poradni rodzinnej;
  - zaświadczenie (zaświadczenia) o wygłoszonych zapowiedziach przedślubnych lub dyspensy od nich.
32. Ponadto, w zależności od sytuacji, należy przedstawić następujące dokumenty:
- świadectwo zgonu współmałżonka (cywilne lub kościelne), jeśli nupturient jest wdowcem lub wdową;
  - odpis wyroku sądu kościelnego stwierdzającego nieważność małżeństwa wraz z dekretem wykonawczym;
  - odpis wyroku orzekającego rozwód cywilny, jeśli nupturient pozostawał wcześniej w związku cywilnym z inną osobą (dotyczy także osób po kanonicznym stwierdzeniu nieważności małżeństwa);
  - zezwolenie ordynariusza miejsca lub proboszcza, jeśli małżeństwo będzie zawierane poza którąś z uprawnionych parafii (kan. 1115);
  - zaświadczenie o przyjęciu sakramentu bierzmowania lub zaprzysiężone oświadczenie nupturienta o przyjęciu bierzmowania, jeśli brak o tym adnotacji w świadectwie chrztu (kan. 1065 § 1);
  - wymagane przez prawo przyrzeczenia i oświadczenia stron, w przypadku małżeństwa z osobą nieochrzczonej, małżeństw mieszanych i im podobnych;
  - zeznania świadków, względnie samego nupturienta, dotyczące przyjęcia chrztu i stanu wolnego nupturienta, jeśli nie może on przedstawić aktualnego świadectwa chrztu;
  - zgoda rodziców na zawarcie małżeństwa przez osobę małoletnią (kan. 1071 § 1, 6°) wraz ze zgodą sądu rodzinnego;
  - oświadczenie stron o braku woli zawarcia małżeństwa ze skutkami cywilnymi oraz wiedzy o konsekwencjach tego faktu, jeśli starają się o zezwolenie na zawarcie małżeństwa bez skutków cywilnych;
  - kopie podań o stosowne dyspensy lub zezwolenia, jeśli takie pisma były sporządzane.

V. Przeszkody i zakazy asystowania

33. Wszelkie przeszkody i zakazy zawierania małżeństwa lub asystowania przy nim, pochodzące z prawa Bożego lub stanowione przez prawo kościelne, winny być postrzegane w sensie pozytywnym – nie jako utrudnienia, lecz jako ochrona instytucji małżeństwa oraz dobra nupturientów i rodziny, którą zakładają, a także dobra osób trzecich i całej wspólnoty Kościoła. W taki sposób sens przeszkód i zakazów duszpasterze winni wyjaśniać wiernym.

34. Niezwykle ważną powinnością duszpasterza przeprowadzającego egzamin przedślubny narzeczonych jest wykluczenie istnienia przeszkód i zakazów, a w przypadku wykrycia okoliczności sprzeciwiających się zawarciu małżeństwa zwrócenie się do właściwej władzy o zarządzenie im zgodne z przepisami prawa. Brak należytej wiedzy w zakresie obowiązującego prawa, nierzetelność w załatwianiu spraw, nieprzestrzeganie przepisów kościelnych nie tylko poważnie obciążałyby sumienie duszpasterza, ale mogłyby również stanowić podstawę do nałożenia na niego sankcji kanonicznych w razie nagannych zaniedbań.

35. O stosowne dyspensy i zezwolenia kompetentny duszpasterz (proboszcz lub w jego zastępstwie wikariusz parafialny) winien zwracać się do właściwej kurii diecezjalnej z odpowiednim wyprzedzeniem (nie później niż dwa miesiące przed zamierzonym zawarciem małżeństwa), dokładnie przedstawiając na piśmie wszystkie dane i okoliczności, które są konieczne do rozeznania sprawy i podjęcia decyzji. Dla uzyskania dyspensy trzeba wskazać przyczynę, która powinna być proporcjonalna do wagi przepisu, od którego się dyspensuje (kan. 90 § 1). Dopóki dyspensa lub zezwolenie nie zostaną udzielone, nie można utwierdzać nupturientów w przekonaniu, że mogą zawrzeć

małżeństwo. Należy pamiętać, że od niektórych przeszkód uzyskanie dyspensy nie jest możliwe, a w uzasadnionych okolicznościach nawet jeśli jest możliwe, władza kościelna ma prawo odmówić udzielenia dyspensy lub zezwolenia.

36. *Przeszkoda wieku.* Konferencja Episkopatu Polski korzystając z uprawnień wynikających z kan. 1083 § 2 ustala do godziwości małżeństwa granicę wieku określoną aktualnie obowiązującym ustawodawstwem państwowym (obecnie 18 lat, zarówno dla mężczyzn, jak i dla kobiet). Prawo polskie przewiduje, że sąd może, z ważnych powodów, zezwolić na zawarcie małżeństwa kobiecie niepełnoletniej, która ukończyła 16. rok życia. Gdyby takie cywilne zezwolenie zostało udzielone, należy uzyskać niezależnie zezwolenie ordynariusza miejsca (formularz 15). Przed wystąpieniem o nią trzeba zapytać, czy rodzice, względnie opiekunowie, wiedzą o zamiarze zawarcia małżeństwa i czy się na to zgadzają (kan. 1071 § 1, 6°). Zgodę rodzice winni potwierdzić na piśmie (formularz 15a). W przypadku braku zgody z ich strony duszpasterz przedstawi powody odmowy i wszystkie okoliczności ordynariuszowi miejsca. Zasadniczo należy doradzać osobom małoletnim, aby odłożyły zawarcie małżeństwa, zwłaszcza, gdy ich decyzja jest konsekwencją faktu, że spodziewają się potomstwa i istnieje obawa, że chęć zawarcia małżeństwa wynika z obawy przed zniesławieniem.

37. *Niezdolność fizyczna (impotencja).* Niezdolne do zawarcia małżeństwa są osoby, które nie mogą dokonać stosunku małżeńskiego (kan. 1084 § 1). W wypadku wątpliwości co do istnienia przeszkody nie należy zabraniać zawarcia małżeństwa (kan. 1084 § 2). Pytania dotyczące tej przeszkody należy stawiać każdej ze stron bardzo dyskretnie, z właściwą delikatnością i szacunkiem. Wypada zaczynać od pytania o zdrowie i chęć posiadania dzieci, ponieważ przy tej okazji można ustalić, czy narzeczeni nie wykluczają potomstwa. Przypomnieć należy zasadę, że niepłodność, o ile istnieje zdolność dokonania stosunku małżeńskiego, nie przeszkadza w zawarciu małżeństwa, pod warunkiem, że nie została zatajona przed drugą stroną (kan. 1084 § 3).

38. Szczególną ostrożność należy wykazać, gdyby któreś z narzeczonych poddało się zabiegowi tzw. „zmiany płci”. Decyzję o urzędowej zmianie płci w dokumentach kościelnych podejmuje w poszczególnych przypadkach Kongregacja Nauki Wiary po zbadaniu dokumentacji medycznej. W związku z tym w takiej sytuacji nie wolno spisywać protokołu przedślubnego, ustalać daty ślubu i czynić żadnych obietnic do czasu definitywnej decyzji Kurii Rzymskiej. Należy wówczas uprzedzić narzeczonych, że ich sprawa jest wysoce skomplikowana. Nie można bowiem dopuścić do zawarcia związku między osobami tej samej płci (z punktu widzenia biologiczno-genetycznego). W tego rodzaju przypadkach należy brać też pod uwagę możliwość zaistnienia przeszkody impotencji, a także poważnych zaburzeń psychoseksualnych.

39. *Przeszkoda węzła małżeńskiego.* Podstawowym środkiem pozwalającym upewnić się, że strona nie jest związana węzłem małżeńskim, jest świadectwo chrztu wystawione nie wcześniej aniżeli pół roku przed przedstawieniem tego dokumentu duszpasterzowi. Dlatego zawsze należy żądać tego dokumentu i zachować należyta przeczorność, gdyby ktoś z niejasnych powodów zwlekał z jego przedstawieniem. Nie wolno przystąpić do sporządzania protokołu przedślubnego przed doręczeniem świadectwa chrztu świeżej daty lub przed sprawdzeniem treści aktu chrztu w księdze ochrzczonych, jeśli dochodzenie przedślubne odbywa się w parafii, w której chrzest został udzielony. Trzeba też zawsze starannie sprawdzić, czy świadectwo chrztu jest autentyczne, w razie uzasadnionych podejrzeń nie wykluczając dokonania weryfikacji tego dokumentu, np. przez kontakt z parafią, w której świadectwo zostało wystawione. Należy zwrócić uwagę, czy w rubryce „adnotacje” aktu chrztu nie ma wzmianki o zawartym małżeństwie. Nie można jednak poprzestać wyłącznie na sprawdzeniu świadectwa chrztu, nie jest ono bowiem jedynym sposobem weryfikacji stanu wolnego. Zawsze w wypadku niedającej się usunąć wątpliwości co do stanu wolnego, należy odnieść się do ordynariusza miejsca.

40. Szczególną rozważę należy okazać przy sprawdzaniu stanu wolnego osób, które nie należały do Kościoła katolickiego, a zawarły małżeństwo według prawa swego wyznania lub religii, względnie według formy cywilnej. Należy domniemywać, że takie małżeństwo jest ważne i nierozzerwalne, niezależnie od tego, że zainteresowana osoba może utrzymywać, przedstawiając nawet stosowne dokumenty, iż uległo ono rozwiązaniu. Ma to miejsce np. w odniesieniu do małżeństw zawartych w Kościołach

i Wspólnotach eklezjalnych, które zgodnie ze stosowaną u nich praktyką w określonych warunkach zgodziły się na rozwód i zezwalają na ponowne małżeństwa. W związku z powyższym zawsze, gdy któreś z takich narzeczonych zawarło wcześniej małżeństwo poza Kościołem katolickim, według jakiegokolwiek formy religijnej lub cywilnej (formularz 1a), duszpasterz winien uprzedzić nupturientów o konieczności dokładnej weryfikacji stanu wolnego i zwrócić się o zgodę ordynariusza miejsca na asystowanie przy małżeństwie, przesyłając do kurii diecezjalnej dokładny opis stanu sprawy i złożone dokumenty (formularz 18). Duszpasterzowi nie wolno ustalać z narzeczonymi daty ślubu ani czynić żadnych innych obietnic, dopóki nie otrzyma pisemnej zgody ordynariusza miejsca na asystowanie przy zawarciu małżeństwa.

41. Przy małżeństwie katolika z osobą nieochrzczonej zachodzi *przeszkoda różnicy religii* (kan. 1086 § 1). Do ważności małżeństwa konieczna jest dyspensa ordynariusza miejsca (formularz 1b, 4, 12a). Warunki jej udzielenia są analogiczne do warunków zezwolenia na zawarcie małżeństwa mieszanego i zostaną omówione poniżej (art. 70-94).

42. Stan wolny niekatolika (także nieochrzczonego) zawsze musi być potwierdzony przysięgą zainteresowanego oraz dwóch świadków, zgodnie z art. 22 niniejszego Dekretu. W niektórych przypadkach będzie wymagana w tej sprawie decyzja sądu kościelnego. Należy także starannie zweryfikować w tym celu dokumenty stwierdzające stan cywilny nupturienta, aby stwierdzić, czy nie zawarł on w przeszłości małżeństwa cywilnego. Wymagania te są konsekwencją innego niż katolickie rozumienia małżeństwa oraz braku dokumentów, które mogłyby w sposób wiarygodny potwierdzić stan wolny. W żaden sposób nie można ich odczytywać jako przejawu nieufności czy braku poszanowania dla przekonań niekatolickiego nupturienta, ponieważ ostatecznym celem podejmowania tych środków jest pragnienie, by strony mogły zawrzeć ważne małżeństwo, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.

43. Stan wolny tych, którzy przyjęli chrzest po osiągnięciu pełnoletniości należy potwierdzić zeznaniem dwóch wiarygodnych świadków, zgodnie z art. 22 niniejszego Dekretu.

44. W przypadku osób owdowiałych jako dowodu śmierci współmałżonka należy żądać przedstawienia autentycznego dokumentu kościelnego lub świeckiego stwierdzającego zgon tej osoby. Nie wystarczy natomiast cywilne orzeczenie o uznaniu za zmarłego, lecz wymaga się wówczas, zgodnie z kan. 1707, przeprowadzenia kanonicznego procesu dotyczącego domniemanej śmierci współmałżonka.

45. Przy pytaniach stawianych wdowcom i wdowom należy delikatnie zainteresować się, czy nie czują się współwinni śmierci współmałżonka, ponieważ zgodnie z kan. 1090 może mieć wówczas miejsce *przeszkoda występku*. Zachodzi ona w przypadku małżonkobójstwa dokonanego z zamiarem zawarcia małżeństwa albo w przypadku współdziałania obojga nupturientów w zabójstwie małżonka jednego z nich.

46. Jeśli któraś ze stron otrzymała prawomocny wyrok sądu kościelnego stwierdzający nieważność poprzednio zawartego małżeństwa lub decyzję najwyższej władzy kościelnej o rozwiązaniu małżeństwa, w dostarczonej metryce chrztu winien znajdować się wyraźny zapis, iż strona jest stanu wolnego i może zawrzeć małżeństwo. Jeśli w świadectwie chrztu nie ma takiej adnotacji, należy zwrócić się do kurii diecezjalnej w celu wyjaśnienia sprawy. W niektórych przypadkach sąd kościelny zabrania zawierania nowego małżeństwa bez zgody odpowiedniej władzy kościelnej. W takiej sytuacji należy zwrócić się do kurii diecezjalnej lub do sądu kościelnego o stosowne zezwolenie, które niekiedy może być uzależnione od pozytywnej opinii lekarza lub psychologa (formularz 17).

47. Zawsze gdy któreś z nupturientów wcześniej zawarło małżeństwo lub związek cywilny z inną osobą, a następnie uzyskało rozwód i zamierza zawrzeć małżeństwo kanoniczne, należy uzyskać zezwolenie ordynariusza miejsca na asystowanie przy jego zawarciu (formularz 1a, 18). Wymóg ten podyktowany jest zarówno koniecznością zweryfikowania stanu wolnego takiego nupturienta, jak też wywiązywania się przezeń z naturalnych zobowiązań z poprzedniego związku. Pozostawałoby bowiem w sprzeczności z elementarnym poczuciem sprawiedliwości dopuszczenie takiej osoby do zawarcia małżeństwa kanonicznego, nie położywszy odpowiedniego nacisku na kwestię posiadania naturalnych zobowiązań wobec własnych dzieci, a w niektórych przypadkach także wobec osoby, z którą poprzednio był związany (była związana). Takie zobowiązania to przede wszystkim określo-

ny przez sąd świecki obowiązek alimentacyjny, czyli zabezpieczenie potrzeb materialnych własnego potomstwa (w niektórych sytuacjach także partnerki lub partnera z poprzedniego związku), ale także, w zależności od sytuacji życiowej, inne powinności, jak np. współdziałanie w trosce wychowawczej. Te sprawy należy z odpowiednią powagą podjąć w duszpasterskiej rozmowie z narzeczonymi.

48. Zawsze ilekroć z poprzedniego związku (czy to z ważnego małżeństwa, które uległo rozwiązaniu, czy z małżeństwa uznanego za nieważnie zawarte, czy ze związku cywilnego, czy też z konkubinatu lub innej nieformalnej relacji między mężczyzną a kobietą) wynikają dla nupturienta jakieś naturalne zobowiązania wobec potomstwa lub innej osoby, nie wolno duchownemu asystować przy zawarciu małżeństwa bez zezwolenia ordynariusza miejsca (kan. 1071 § 1, 3°). W tego rodzaju sytuacjach duszpasterz spisujący protokół przedślubny winien szczegółowo zapytać nupturienta o to, czy poprzedni związek jest definitywnie zakończony faktycznie i prawnie, czy uregulowano wszelkie zobowiązania zeń wynikające oraz czy i w jaki sposób nupturient wywiązuje się ze swych obowiązków. Nupturient winien przedstawić stosowne dokumenty (kopię wyroku orzekającego rozwód cywilny oraz dowody wypełniania obowiązku alimentacyjnego). W razie konieczności należy skontaktować się z osobą, z którą nupturient był wcześniej związany. W pisemnej prośbie o zezwolenie ordynariusza miejsca duszpasterz starannie przedstawi stan sprawy, zaświadczyając, że ma moralną pewność, iż nupturient należycie wywiązuje się ze swych naturalnych powinności wobec dzieci względnie wobec osoby, z którą był wcześniej związany (formularz 1a, 18). Należy załączyć kopię orzeczenia rozvodu cywilnego. Duszpasterz upewni się także, czy o powyższych zobowiązaniach nupturienta wie także druga strona, zatajenie bowiem tak istotnych spraw groziłoby nieważnością małżeństwa (kan. 1098).

49. Konferencja Episkopatu Polski udziela ogólnego zezwolenia na asystowanie, bez konieczności odnoszenia się do ordynariusza miejsca, przy zawarciu małżeństwa przez osoby owdowiałe, których sytuacja jest powszechnie znana, jeśli duszpasterzowi z całą pewnością wiadomo, że nupturient sumiennie wypełnia swoje obowiązki naturalne z poprzedniego małżeństwa, a druga strona została uczciwie powiadomiona o jego powinnościach.

50. Jeśli któreś z nupturientów zawarło wcześniej małżeństwo religijne lub związek cywilny lub pozostawało w publicznym konkubinacie z inną osobą, należy wypełnić odpowiedni załącznik do protokołu przedślubnych rozmów kanoniczno-duszpasterskich (formularz 1a).

51. W przypadku osoby, która przed chrztem zawarła wcześniej małżeństwo z inną osobą nieochrzczonej, należy odnieść się do ordynariusza miejsca, także w celu sprawdzenia, czy poprzednie małżeństwo może być rozwiązane na mocy przywileju wiary.

52. W przypadku przeszkód wynikających ze świąceń lub ślubów złożonych w instytucie zakonnym należy żądać dyspensy udzielonej przez właściwą władzę. Nie jest wskazane, by w takich sytuacjach zawieraniu małżeństwa towarzyszyły zbyt głośno i wystawność.

53. Gdyby zaistniało podejrzenie, że narzeczeni są ze sobą spokrewnieni, duszpasterz powinien ustalić, czy nie zachodzi między nimi *przeszkoda pokrewieństwa* (kan. 1091). Jeśliby zaś podejrzewał, że przeszkodę zatajono, niech postara się ujawnić ją w odpowiedni sposób, zestawiając świadectwa chrztu i dokumenty cywilne, jak również badając pod przysięgą i z zachowaniem należytej dyskrecji wiarygodnych świadków. Przeszkoda zrywająca zachodzi, gdy narzeczeni są ze sobą spokrewnieni w jakimkolwiek stopniu linii prostej (np. ojciec z córką, matka z synem, dziadek z wnuczką, babka z wnukiem) oraz do czwartego stopnia linii bocznej (2 stopień: brat z siostrą; 3 stopień: wuj z siostrzenicą, stryj z bratanicą, ciotka z bratankiem lub siostrzeńcem; 4 stopień: kuzyn z kuzynką, mężczyzna z wnuczką jego brata lub siostry, kobieta z wnukiem jej brata lub siostry). Niemożliwa jest dyspensa od przeszkody pokrewieństwa w linii prostej. Nigdy nie udziela się dyspensy w drugim stopniu pokrewieństwa w linii bocznej (między rodzeństwem), nawet jeśli taki stopień pokrewieństwa jest tylko przypuszczalny. Natomiast dyspensy w 3 i 4 stopniu linii bocznej może w normalnych warunkach udzielić ordynariusz miejsca. Należy pamiętać, że przeszkoda istnieje niezależnie od tego, czy bliskość osób wynika ze zrodzenia małżeńskiego czy pozamałżeńskiego, oraz bez względu na to, czy jest publiczna lub

tajna, a także niezależnie od tego, czy osoby są spokrewnione poprzez jednego wspólnego przodka, czy przez oboje rodziców (formularz 14).

54. *Przeszkoda powinowactwa* (kan. 1092), powstająca z ważnego małżeństwa, zachodzi między mężem a krewnymi żony oraz między żoną a krewnymi męża i obejmuje wszystkie stopnie linii prostej. Nieważne jest więc np. małżeństwo między ojczymem a pasierbicą, macochą a pasierbem, teściem a synową, teściową a zięciem. Dyspensy może udzielić w normalnych warunkach ordynariusz miejsca.

55. *Przeszkoda przyzwoitości publicznej* (kan. 1093), powstająca z nieważnego małżeństwa po rozpoczęciu życia wspólnego, publicznego konkubinatu lub ze związku cywilnego, w którym miało miejsce współżycie fizyczne, powoduje nieważność małżeństwa tylko w pierwszym stopniu linii prostej, a więc między mężczyzną a matką lub córką kobiety lub między kobietą a ojcem lub synem mężczyzny. Dyspensy, po wykluczeniu pokrewieństwa w linii prostej, może udzielić ordynariusz miejsca.

56. *Przeszkoda pokrewieństwa prawnego* (kan. 1094) zabrania zawierania małżeństwa między przybranymi rodzicami a ich adoptowanymi (przysposobionymi) dziećmi oraz dalszymi krewnymi w linii prostej, a także między przybrany rodzeństwem (także w przypadku, gdy jedno dziecko jest naturalne, a drugie przysposobione).

57. W przypadku przysposobionych, aby uniknąć zawarcia nieważnego małżeństwa przez osoby biologicznie spokrewnione (np. naturalne rodzeństwo), wystawiając świadectwo chrztu należy wręczyć zainteresowanemu nupturientowi odpis zawierający dane o rodzicach adopcyjnych, tak jak widnieją w księdze ochrzczonych, natomiast pełną informację o rodzicach biologicznych przesłać – zachowując sekret – przesyłką poleconą bezpośrednio do parafii, w której ma być przeprowadzane przedślubne dochodzenie kanoniczne. Duszpasterz spisujący protokół przedślubny winien z zachowaniem należytej dyskrecji sprawdzić, czy narzeczonych nie łączy naturalne pokrewieństwo. Jeśli zainteresowana osoba nie ma świadomości, że została przysposobiona, nie należy jej o tym informować.

58. W prośbie o dyspensę od przeszkód wynikających z więzów rodzinnych i społecznych (pokrewieństwa, powinowactwa, przyzwoitości publicznej, pokrewieństwa prawnego) należy przedstawić dane spokrewnionych osób i schemat (drzewo genealogiczne – formularz 14). Należy także ukazać, jaki jest stopień zażyłości narzeczonych (czy znali się ze sobą od dzieciństwa, zamieszkiwali razem) oraz czy fakt ich pokrewieństwa lub innej relacji jest publicznie znany.

59. Jeśli jedno z narzeczonych jest katolikiem obrządku wschodniego, należy pamiętać, że obowiązujące go prawo (kan. 809 § 1 KKKW) zabrania mu ważnego zawarcia małżeństwa z powinowatym drugiego stopnia linii bocznej (małżeństwo kobiety ze swym szwagrem, mężczyzny ze swą szwagierką) oraz w wypadku pokrewieństwa duchowego (małżeństwo ze swą chrzestną lub chrzestnym, małżeństwo pomiędzy matką naturalną a ojcem chrzestnym tej samej osoby, małżeństwo pomiędzy ojcem naturalnym a matką chrzestną tej samej osoby). Dyspensy od tych przeszkód może udzielić w normalnych warunkach hierarcha miejsca nupturienta obrządku wschodniego.

60. Gdyby któreś z narzeczonych było związane cenzurą kościelną, należy odnieść się do ordynariusza miejsca (kan. 1071 § 1, 5°). Duszpasterz powinien podjąć kroki, by – jeśli to możliwe – nupturient mógł zostać zgody z prawem zwolniony z kary kościelnej (formularz 19).

VI. Wady konsensu

61. Ważnym zadaniem duszpasterza jest weryfikacja autentyczności konsensu małżeńskiego, jaki mają wyrazić nupturienti podczas zawierania małżeństwa. W rozmowie duszpasterskiej winien on zatem upewnić się, że oboje narzeczeni chcą zawrzeć małżeństwo prawdziwe, zgodnie z zamysłem Bożym, a więc pragną zaangażowania przez nieodwołalną zgodę małżeńską całego życia w nierozdzielnej miłości i bezwarunkowej wierności oraz gotowości do zrodzenia i wychowania potomstwa, i że nie stoi temu na przeszkodzie niezdolność psychiczna, błąd, podstęp, symulacja, przymus czy uzależnianie zawarcia małżeństwa od jakiegoś warunku.

62. Jeśli duszpasterz opierając się na solidnych podstawach stwierdzi, iż zachodzą uzasadnione i poważne wątpliwości co do zdolności psychicznej kandydata do małżeństwa ze względu na chorobę psychiczną, daleko posuniętą niedojrzałość, uwikłanie w nałogi lub inne bardzo poważne zaburzenie osobowości, winien przeprowadzić rozmowę, zarówno z obojgiem narzeczonych, jak i z każdym z nich z osobna, ze wskazaniem na dostrzegane zagrożenie. W rozmowie wyjaśni, że nieważnie zawiera małżeństwo ten, kto nie jest w stanie w sposób wolny i odpowiedzialny podjąć decyzji o zawarciu małżeństwa lub nie spełnia osobowościowych wymogów dla ważnego podjęcia małżeńskich zobowiązań. Jeśli nupturienti nie zechcą przyjąć przestroż i dobrowolnie nie zrezygnują z planów małżeńskich, a poważnych obaw nie da się usunąć, duszpasterz zwróci się do ordynariusza miejsca o zezwolenie na asystowanie przy zawarciu takiego małżeństwa. Do prośby o zezwolenie, w której winien starannie opisać wszystkie okoliczności, należy dołączyć otrzymaną od nupturienta dokumentację z jego leczenia, jeśli takiemu się poddawał. Ordynariusz miejsca powoła biegłego i po zapoznaniu się z wydaną przez niego opinią może ewentualnie, po starannym rozważeniu sprawy, skorzystać z prawa do wydania zakazu zawarcia małżeństwa (kan. 1077 § 1). Z takiej możliwości winien jednak korzystać wyłącznie na skutek poważnej przyczyny, mając na względzie naturalne uprawnienie do zawarcia małżeństwa (kan. 1058). Należy mieć na względzie to, że zdolność psychiczną do zawarcia małżeństwa się domniemywa, jak również zasady antropologii chrześcijańskiej, uznającej zarówno słabości ludzkie, jak i możliwość doskonalenia i pracy nad sobą.

63. Jeśli w dniu ceremonii zawarcia małżeństwa wyznaczony do asystowania kapłan lub diakon stwierdzi, że nupturient jest dotknięty zaburzeniem świadomości w stopniu uniemożliwiającym mu aktualne poczytalne działanie, np. zatracił racjonalny kontakt z rzeczywistością lub znajduje się pod znacznym wpływem alkoholu czy narkotyków, w takich okolicznościach nie może asystować przy zawarciu małżeństwa.

64. Aby wykluczyć niebezpieczeństwo podstępnego wprowadzenia w błąd (kan. 1098), duszpasterz winien zapytać każdego z narzeczonych osobno, czy któreś z nich nie tai przed drugim czegoś, co mogłoby w przyszłości zakłócić w sposób poważny wspólnotę życia małżeńskiego. Dotyczyć może to np. świadomego zatajenia bezpłodności lub innych poważnych chorób, zwłaszcza zakaźnych i dziedzicznych, a także schorzeń psychicznych lub nałogów, wprowadzenia w błąd odnośnie do ojcostwa poczętego dziecka, ukrycia posiadania pozamałżeńskiego potomstwa, zatajenia popełnienia poważnego przestępstwa czy też innych poważnych obciążeń natury moralnej lub finansowej będących konsekwencją dotychczasowego życia. Gdyby podczas rozmowy duszpasterskiej wyszło na jaw, iż któreś z narzeczonych nie jest świadome tego typu faktów, należy przerwać spisywanie protokołu i dać nupturientom możliwość wyjaśnienia sobie tych kwestii, a po upływie stosownego czasu (co najmniej kilku dni) można powrócić do przygotowania do małżeństwa, o ile nupturienti nadal będą pragnęli je zawrzeć. O wszystkich tych okolicznościach należy uczynić adnotację w protokole.

65. Podczas badania kanonicznego kandydatów do małżeństwa duszpasterz winien ustalić, czy któreś z narzeczonych nie wyklucza nierozzerwalności małżeństwa, jego jedności (monogamicznego charakteru i obowiązku wierności małżeńskiej), godności sakramentalnej lub ukierunkowania małżeństwa na dobro małżonków oraz na zrodzenie i wychowanie potomstwa. Winien upewnić się zatem, że narzeczeni chcą rzeczywiście zawrzeć związek nierozzerwalny, a więc na całe życie, jeden, tj. z odrzuceniem wszelkiej niewierności małżeńskiej i gotowy do przyjęcia potomstwa, jeżeli Pan Bóg nim ich obdarzy. Nie wyklucza to rozumnego planowania rodziny zgodnie z zasadami nauki katolickiej. Dlatego duszpasterz z powagą zada wszystkie pytania przewidziane w protokole, dodając także pytania uzupełniające, i starannie odnotuje odpowiedzi narzeczonych. Gdyby któreś z nich odrzucało jakiś istotny przymiot lub cel małżeństwa albo jego sakramentalną godność, duszpasterz winien wyjaśnić, że elementy te są nieodzowne do ważnego zawarcia małżeństwa, a ich wykluczenie groziłoby jego nieważnością. Gdyby pomimo podjętych kroków któreś z narzeczonych wyraźnie i formalnie dawało do zrozumienia, że odrzuca to, co Kościół chce dopełnić sprawując obrzęd małżeństwa ochrzczonych, duszpasterz nie może dopuścić narzeczonych do obrzędu zawarcia małżeństwa ani sam asystować przy zawarciu małżeństwa,

które i tak byłoby nieważne. Winien przy tym uświadomić zainteresowanych, że w tym stanie rzeczy nie Kościół, ale oni sami stanowią przeszkodę do sprawowania obrzędu, o który proszą (zob. Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Familiaris consortio*, nr 68). O wszystkim należy uczynić wzmiankę na marginesie protokołu lub w załączonej doń odrębnej notatce.

66. W przypadku, gdy nupturienti stwierdzają, że dopuszczają możliwość rozejścia się, należy ustalić, czy ich intencją jest co najwyżej zastosowanie separacji, czy też dopuszczają możliwość wejścia w nowe związki. Samo dopuszczenie separacji nie sprzeciwia się nierozzerwalności małżeństwa.

67. Pytań o istotne przymioty i cele małżeństwa nie wolno pominąć także wówczas, gdy któreś z nupturientów nie jest katolikiem lub deklaruje się jako niewierzący, a jego pojmowanie małżeństwa odbiegałoby znacznie od doktryny katolickiej, np. w kwestii nierozzerwalności. Jest wymogiem prawa Bożego, obowiązującego również ochrzczonych niekatolików i osoby nieochrzczone, aby zawierając ważne małżeństwo mieli wolę wiernego i otwartego na potomstwo trwania w nim aż do śmierci.

68. Szczególną uwagę należy również zwrócić na to, czy narzeczeni nie zawierają małżeństwa pod jakimś warunkiem, a więc czy nie uzależniają ważności małżeństwa od czegoś, co już się wydarzyło, a co pozostaje im jeszcze nieznanne, lub dopiero ma się wydarzyć (taką sprawą może być np. miejsce przyszłego zamieszkania małżonków). Małżeństwa zawierane pod warunkiem dotyczącym przyszłości nie mogą być ważne zawarte. Warunek dotyczący terażniejszości lub przeszłości, zgodnie z kan. 1102 § 2 powoduje, że małżeństwo jest ważne lub nie, zależnie od istnienia lub nieistnienia przedmiotu warunku. Małżeństwo takie można zawrzeć godziwie jedynie za pisemną zgodą ordynariusza miejsca (§ 3). Jeżeli nupturient oświadczy, że uzależnia lub zamierza uzależnić swoją zgodę małżeńską od zastrzeżeń lub warunków dotyczących przyszłości, duszpasterz winien nakłonić go do odwołania warunku. Jeżeli nupturient nie chce tego uczynić, nie można dopuścić go do zawarcia małżeństwa. Jeżeli natomiast warunek odwoła, duszpasterz powinien odnotować to w protokole. Taką samą rozmowę należy przeprowadzić i z drugim nupturientem odnotowując jego stanowisko. Gdyby któreś z narzeczonych należało do obrządku wschodniego, należy pamiętać, że obowiązujące je prawo wyklucza zawarcie ważnego małżeństwa pod jakimkolwiek warunkiem (kan. 826 KKKW).

69. Duszpasterz winien upewnić się, że nupturienti pragną zawrzeć małżeństwo dobrowolnie i bez żadnego przymusu (kan. 1103). Dlatego winien zapytać każdego z narzeczonych osobno, czy komuś innemu nie zależy w sposób szczególnie na zawarciu tego małżeństwa i czy narzeczeni sami osobiście i bez żadnego ubocznego wpływu decydują się na ten krok. Nie wolno zadowolić się przeczącymi odpowiedziami, lecz należy zadać jeszcze inne pytania, zależnie od okoliczności, by pełniej wyjaśnić konkretną sytuację, szczególnie tam, gdzie można podejrzewać ograniczenie wolności, np. wskutek nacisku ze strony rodziców czy presji środowiska, mając na względzie konkretne uwarunkowania i osobowość narzeczonych, którzy mogą być podatni na tego rodzaju naciski.

VII. Małżeństwa mieszane i im podobne

70. *Małżeństwa mieszane*, czyli małżeństwa zawierane przez katolików z ochrzczonymi niekatolikami, są zabronione bez wyraźnego zezwolenia ordynariusza miejsca (kan. 1124 – formularz 12b i 4). Zakaz ten motywowany jest przede wszystkim trudnościami w istotnych sferach, jakie z dużym prawdopodobieństwem mogą napotkać małżonkowie, których dzielą różnice wyznaniowe. Dramat podziału chrześcijan przenosi się w tym przypadku na ich własną rodzinę. Potencjalne trudności, z jakimi muszą się zmierzyć małżonkowie, to przede wszystkim: rozbieżności w pojmowaniu małżeństwa, zagrożenie wierności względem własnego Kościoła i niebezpieczeństwo indyferentyzmu religijnego, utrudnienie praktyki wiary, trudność w religijnym wychowaniu potomstwa. Kościół udziela zezwolenia na zawarcie tego rodzaju małżeństwa, jeśli istnieje słuszna i rozumna przyczyna oraz wykluczone zostaje realne niebezpieczeństwo utraty wiary katolickiej przez katolickiego małżonka, a także zagwarantowane są jego prawa w odniesieniu do praktykowania wiary i wychowania potomstwa.

71. Podczas przygotowania do zawarcia małżeństwa mieszanego należy kłaść nacisk na pozytywne aspekty tego, co dla małżonków jako chrześcijan jest wspólne w życiu łaski, wiary, nadziei i miłości oraz innych wewnętrznych darów Ducha Świętego. Każde z małżonków, kontynuując wiernie swoje zaangażowanie chrześcijańskie i wprowadzając je w praktykę, powinno dążyć do tego, co może prowadzić do jedności i harmonii, nie pomniejszając przy tym rzeczywistych różnic oraz unikając postawy indyferentyzmu religijnego. Duszpasterz winien także, w miarę możliwości, nawiązać kontakt z szafarzem z innego Kościoła lub Wspólnoty eklezjalnej, nawet jeśli to nie zawsze przychodzi z łatwością.

72. Aby przyczynić się do większego wzajemnego zrozumienia i harmonii, każde z narzeczonych powinno starać się lepiej poznać przekonania religijne drugiej strony oraz naukę i praktyki religijne jej Kościoła lub Wspólnoty eklezjalnej.

73. Te same zasady co w przypadku małżeństw mieszanych należy stosować do małżeństw zawieranych przez katolików z osobami nieochrzczonymi (kan. 1086 § 2). Należy jednak mieć na względzie, że różnice, a zatem i ewentualne zagrożenia, między małżonkami, których nie łączy wiara w Chrystusa, są o wiele większe niż w małżeństwie chrześcijańskim. Dlatego w przypadku małżeństwa z niechrześcijaninem zachodzi *przeszkoda zrywająca różnicy religii*, a bez dyspensy ordynariusza miejsca małżeństwo takie byłoby nieważne (formularz 12a i 4).

74. Zezwolenie ordynariusza miejsca na asystowanie przy zawieraniu małżeństwa należy uzyskać również przy małżeństwach zawieranych przez katolików, którzy *odstąpili od Kościoła*, ochrzczonych katolików deklarujących się jako *niewierzący* oraz tych katolików, którzy uporczywie *nie praktykują wiary* (kan. 1071 § 2 – formularz 12b i 5). W sprawach dotyczących zawarcia małżeństwa wszyscy oni są zrównani z niekatolikami. Racje, dla których wymaga się takiego zezwolenia, są analogiczne do omówionych przy małżeństwach mieszanych, a zagrożenia dla wiary strony katolickiej i potomstwa w przypadku małżeństwa z osobą, która z rozmysłem porzuciła wiarę katolicką mogą być nawet większe niż w przypadku małżeństwa zawieranego z kimś, u kogo w uzasadniony sposób można domniemywać istnienie dobrej wiary i nie ma sprzeniewierzenia się poprzednio zaakceptowanym przekonaniom.

75. W rozmowie z narzeczonymi duszpasterz winien z powagą podjąć zagadnienie trudności, z jakimi mogą się zetknąć w życiu rodziny zróżnicowanej wyznaniowo lub religijnie, zwłaszcza w odniesieniu do praktykowania wiary, chrztu i religijnego wychowania potomstwa, oraz różnic zachodzących między nimi w poglądach najbardziej istotnych zarówno co do wiary, jak i co do oceny moralnej niektórych spraw. Należy wskazać nupturientom te zagrożenia, zapytać, jak we wspólnym życiu zamierzają rozwiązywać konflikty związane z życiem religijnym oraz wskazać drogi takich rozwiązań.

76. Duszpasterz powinien wywnioskować na podstawie przeprowadzonej rozmowy, jakie wartości religijne, moralne i światopoglądowe wyznają strony, a zwłaszcza strona niekatolicka. Niezależnie od tego, czy jest ona ochrzczona czy nie, wierząca czy też wychowana bez wiary lub od wiary odstąpiła, duszpasterz, zachowując delikatność wobec reprezentowanych przekonań, wyjaśni otwarcie zasady nauki katolickiej dotyczące jedności, nierozzerwalności małżeństwa oraz jego celów. Pierwszym zadaniem duszpasterza jest dopomóc w odkryciu wiary, jej umocnieniu i doprowadzeniu do dojrzałości. Należy także do niego ukazać, jak dla dobra rodziny i jej przyszłości potrzebna jest małżeńska zgoda, więź i harmonia.

77. Nie można, kierując się być może źle pojętym ekumenizmem, przemiłczać wobec narzeczonych tego, że zawierane małżeństwo niesie dla obojga identyczne wymagania co do nierozzerwalności i wierności, niezależnie od zapatrywań strony niekatolickiej lub niewierzącej, a zatem będzie ono dla obojga jedno i nierozzerwalne, nawet gdyby strona niekatolicka lub niewierząca wyznawała inne przekonania. Jeśli obie strony są ochrzczone, ich małżeństwo będzie też sakramentalne. Jeśli któraś ze stron otwarcie wykluczałaby nierozzerwalność, jedność lub sakramentalność małżeństwa, duszpasterz wyjaśni, że nie może asystować przy zawieraniu takiego małżeństwa, gdyż byłoby ono nieważne.

78. Stronę niekatolicką, jeśli jest ochrzczona, należy zobowiązać do przedstawienia świadectwa chrztu. W razie wątpliwości co do tego, czy fakt chrztu jest dostatecznie pewny lub jeśli zachodzi

wątpliwość co do jego ważności, należy się zwrócić do ordynariusza miejsca. Jeśli wątpliwości nie da się wyjaśnić, wskazane jest, by obok zezwolenia na zawarcie małżeństwa mieszanego została udzielona *ad cautelam* dyspensa od przeszkody różnicy religii.

79. W zakresie kanonicznym nie można stosować niekatolickiej dyscypliny dopuszczającej możliwość zawarcia kolejnego małżeństwa po rozwodzie, a tym samym nie można akceptować dokumentów wydanych przez niekatolickie organy władzy duchownej stwierdzających stan wolny nupturienta (np. decyzji o uznaniu rozwodu cywilnego czy unieważnieniu małżeństwa lub decyzji hierarchy prawosławnego o zezwoleniu na drugie lub trzecie małżeństwo). W takich przypadkach stan wolny kandydata do małżeństwa mieszanego musi być stwierdzony przy zastosowaniu przepisów prawa kanonicznego (zob. art. 42 niniejszego Dekretu).

80. Przed zawarciem małżeństwa mieszanego proboszcz katolicki powinien poinformować nupturientów o stosowności spotkania z szafarzem strony niekatolickiej, tak by można było zweryfikować także zdolność prawną nupturienta niekatolickiego w świetle jego własnego systemu prawa małżeńskiego, a gdyby była potrzebna jakaś dyspensa lub zezwolenie, by mogły zostać mu udzielone zgodnie z wymaganiami prawnymi wspólnoty, której jest członkiem.

81. Jeśli podczas przygotowania do zawarcia małżeństwa strona niekatolicka wyraziłaby gotowość przyjęcia chrztu lub przystąpienia do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim, należy pamiętać, iż w żadnym przypadku nie można stawiać niekatolickiemu narzeczonemu takiego warunku, a ewentualnie ujawniony zamiar przystąpienia do Kościoła katolickiego należy dokładnie zweryfikować, badając przyczyny i stopień dojrzałości takiej decyzji. Ponieważ przygotowanie do chrztu wymaga odbycia katechumenatu (kan. 865 § 1) w niektórych przypadkach może być wskazane odłożenie chrztu na czas po zawarciu małżeństwa. W takiej sytuacji należy uzyskać dyspensę od przeszkody różnicy religii (kan. 1086 § 1) zaznaczając w prośbie, iż chodzi o katechumena.

82. Zezwolenia na zawarcie małżeństwa mieszanego, dyspensy od przeszkody różnicy religii czy zezwolenia na asystowanie przy zawarciu małżeństwa osoby, która odstąpiła od wiary katolickiej ordynariusz miejsca może udzielić, jeśli istnieje słuszna i rozumna przyczyna (może ją stanowić poważny zamiar zawarcia małżeństwa, w którym zawiera się między innymi dobro duchowe stron oraz ich potomstwa) oraz zostaną spełnione łącznie następujące warunki wymagane przez prawo powszechnie (kan. 1125):

- a) Strona katolicka winna oświadczyć na piśmie, iż jest gotowa odsunąć od siebie niebezpieczeństwo odejścia od wiary, jak również złożyć szczere przyrzeczenie, że uczyni wszystko, co w jej mocy, aby wszystkie dzieci zostały ochrzczone i wychowane w Kościele katolickim. W przypadku, gdy wiek narzeczonej lub narzeczonego świadczy na rzecz niezasadności składania przyrzeczenia dotyczącego potomstwa, można zrezygnować z jego odbierania.
- b) Druga strona winna być powiadomiona w odpowiednim czasie o składanych przyrzeczeniach strony katolickiej, tak aby rzeczywiście była świadoma treści przyrzeczenia i obowiązku strony katolickiej. Jeśli natomiast drugą stroną jest osoba, która świadomie i dobrowolnie dokonała formalnego lub faktycznego odstąpienia od wiary katolickiej, winna złożyć, w obecności świadków, przyrzeczenie na piśmie, że nie będzie przeszkadzała stronie katolickiej w zachowaniu wiary i wykonywaniu praktyk religijnych, a także w tym, by wszystkie dzieci zostały ochrzczone i wychowane w Kościele katolickim.
- c) Obie strony winny być pouczone o celach i istotnych przymiotach małżeństwa, których nie może wykluczać żadna ze stron.

83. Zobowiązania i oświadczenia narzeczonych, tradycyjnie zwane rękojmiami, należy postrzegać jako instrumenty, które porządek prawny daje duszpasterzom, by mogły zostać wykluczone lub przynajmniej zminimalizowane potencjalne zagrożenia, leżące u podstaw zakazu zawierania małżeństw zróżnicowanych wyznaniowo. Gdyby strona katolicka odmawiała złożenia wymaganego zobowiązania, duszpasterz winien stanowczo wyjaśnić, iż jest to nakaz wiary wynikający z prawa Bożego i ukazać znaczenie treści składanego zobowiązania. Oznacza ono, że z pomocą łaski Bożej, strona katolicka będzie wypełniała obowiązki wynikające z przyjęcia chrztu, unikając wszystkiego, co mogłoby zagrozić wierze

katolickiej. Strona katolicka w odniesieniu do chrztu i katolickiego wychowania dzieci winna zgodnie z sumieniem uczynić wszystko, co będzie w zasięgu jej realnych możliwości, w poszanowaniu wolności religijnej i sumienia drugiego rodzica oraz troszcząc się o jedność i trwałość małżeństwa i o zachowanie komunii rodzinnej. Jeśliby mimo tego wyjaśnienia strona katolicka w dalszym ciągu odmawiała złożenia wymaganego przyrzeczenia, duszpasterz zaniecha starania się o zezwolenie, gdyż zobowiązania stawiane przez Kościół katolikowi przy zawieraniu małżeństwa mieszanego są świętym wymogiem wiary. W takiej sytuacji małżeństwo nie będzie mogło być zawarte.

84. Gdyby niekatolik, poznawszy treść zobowiązań strony katolickiej, odmówił potwierdzenia tego faktu swym podpisem, duszpasterz wyjaśni znaczenie składanego przezeń oświadczenia, z którego wynika, że od niekatolika działającego w dobrej wierze Kościół nie żąda żadnej, pisemnej czy ustnej, obietnicy, poza przyjęciem do wiadomości, jakie zobowiązania ma strona katolicka. Gdyby narzeczony niekatolicki w dalszym ciągu odmawiał złożenia podpisu, duszpasterz, o ile ma moralną pewność, że treść przyrzeczenia strony katolickiej dotarła do świadomości strony niekatolickiej, sam poświadczy o tym fakcie. Zaznaczy jednak w prośbie o dyspensę lub zezwolenie, że strona niekatolicka, będąc poinformowana o treści zobowiązań drugiej strony, odmówiła potwierdzenia przekazania jej tej informacji.

85. W wypadku, gdy strona niekatolicka, przyjąwszy do wiadomości zobowiązania strony katolickiej, wyraźnie oświadczyłaby, że zrobi wszystko, by nie dopuścić do ich realizacji, duszpasterz wyjaśni, że małżeństwo, które zamierzają zawrzeć, ma być wspólnotą ich życia i miłości wobec Boga, a Kościół katolicki nie może akceptować sytuacji potencjalnie konfliktowej dla zawiązującego się ogniska rodzinnego, dotyczącej sfery najistotniejszych wartości. Gdyby pouczenia te nie odniosły skutku, duszpasterz postara się zbadać dokładnie powody takiego stanowiska strony niekatolickiej i przedstawi sprawę ordynariuszowi miejsca. Tak samo należy uczynić, gdyby katolik, który formalnie lub faktycznie odstąpił od wiary, odmawiał podpisania swych zobowiązań. Należy jednak pamiętać, że Kościół większą wagę przykładą do szczerego zobowiązania strony katolickiej niż do zapowiedzi ewentualnych trudności ze strony nupturienta niekatolickiego, które, przynajmniej co do zasady, nie niweczą wartości oświadczeń strony katolickiej w momencie ich składania. Jednak gdyby ordynariusz miejsca doszedł do przekonania, że wiara katolickiego nupturienta jest realnie, a nie tylko potencjalnie, narażona na niebezpieczeństwo, nie mógłby udzielić zezwolenia lub dyspensy. W przypadku istnienia niebezpieczeństwa dla wiary małżeństwo jest zakazane z samego prawa Bożego. Przypadki o charakterze wyjątkowym, dotyczące małżeństw mieszanych, mogą zostać skierowane przez ordynariusza miejsca do Kongregacji do Spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów.

86. Prośba o dyspensę lub zezwolenie, adresowana do ordynariusza miejsca strony katolickiej, powinna zawierać dokładne dane personalne nupturientów, słuszny powód do udzielenia dyspensy, nazwę wspólnoty religijnej strony niekatolickiej, jeżeli nupturient do jakiejś wspólnoty należy, oraz krótkie sprawozdanie z rozmowy duszpasterskiej. Trzeba w prośbie wskazać również wątpliwości, jeśliby takie się pojawiły, co do faktu chrztu, stanu wolnego lub trudności w związku ze składanymi przyrzeczeniami i oświadczeniami. Należy załączyć egzemplarz złożonych przez stronę katolicką zobowiązań, wraz z podpisem drugiej strony o przyjęciu ich do wiadomości, lub z własnymi zobowiązaniami osób, które odstąpiły od Kościoła katolickiego (odpowiednio formularze 4, 5, 12a, 12b).

87. Obydwie strony: katolicka i niekatolicka podpisują oświadczenia i przyrzeczenia (formularz 4 lub 5) w trzech egzemplarzach. Jeden egzemplarz tych zobowiązań duszpasterz załącza do protokołu przedślubnego, drugi wysyła do kurii diecezjalnej wraz z prośbą o zezwolenie lub dyspensę, trzeci przekazuje stronie katolickiej. Do kurii należy wysłać także cały sporządzony protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich, ze wszystkimi załącznikami (także „Zaświadczeniem” z USC). Po odpowiedniej weryfikacji dokumentów protokół należy odesłać z powrotem do parafii, wraz z udzielonym zezwoleniem lub dyspensą, ewentualnie uzasadnioną odmową.

88. Po uzyskaniu odpowiednich dyspens i zezwoleń, małżeństwo mieszane powinno zostać zawarte według odpowiednio dobranej formy wskazanej w „Obrzędach zawierania małżeństwa”. Ponieważ mogą się pojawić problemy dotyczące udziału w Eucharystii, ze względu na obecność świadków lub zaproszonych na uroczystość niekatolików, małżeństwo mieszane, sprawowane zgodnie z formą ka-

tolicką, odbywa się na ogół poza liturgią eucharystyczną. Jeżeli jednak przemawiają za tym okoliczności i na prośbę strony katolickiej ordynariusz miejsca udzieli zezwolenia, można odprawić obrzęd zawarcia małżeństwa w czasie Mszy św. Jeśli druga strona jest wyznania prawosławnego, ślub może się odbyć podczas Mszy św. i oboje nupturienti, o ile są w stanie łaski uświęcającej, mogą przystąpić do Komunii Świętej bez specjalnego pozwolenia ordynariusza miejsca. Gdy chodzi o dopuszczenie pozostałych ochrzczonych niekatolików do Komunii eucharystycznej, należy zachować przepisy wydane dla różnych wypadków (kan. 844). Jeżeli małżeństwo zawiera strona katolicka z katechumenem lub ze stroną niechrześcijańską, należy zastosować obrzęd przewidziany na tę okoliczność w rytuale, uwzględniając zmiany tam przewidziane. W tym przypadku nie dopuszcza się zawierania małżeństwa podczas Mszy św., a ordynariusz miejsca nie jest uprawniony do wyrażenia na to zgody.

89. Jeżeli nupturienti o to poproszą, ordynariusz miejsca może pozwolić, by kapłan katolicki zaprosił szafarza z Kościoła lub Wspólnoty eklezjalnej strony niekatolickiej do udziału w celebrowaniu małżeństwa, to jest do odczytania Pisma św., do wypowiedzenia słów krótkiej zachęty (lecz nie homilii) i modlitwy Błogosławieństwa. Nie może on jednak występować jako świadek urzędowy, wobec którego nupturienti wyrażają zgodę małżeńską – ani obok, ani zamiast katolickiego kapłana lub diakona (kan. 1127 § 3).

90. Z ważnych powodów ordynariusz miejsca strony katolickiej może, po zasięgnięciu opinii ordynariusza miejsca, w którym małżeństwo będzie zawierane, dyspensować stronę katolicką od zachowania formy kanonicznej małżeństwa (kan. 1127 § 2 – formularz 12c). Wśród powodów dyspensy można wziąć pod uwagę zachowanie harmonii rodzinnej, uzyskanie zgody rodziców na małżeństwo, uznanie szczególnego zaangażowania religijnego strony niekatolickiej bądź jej więź pokrewieństwa z szafarzem innego Kościoła lub Wspólnoty eklezjalnej.

91. Przed udzieleniem dyspensy od formy kanonicznej proboszcz strony katolickiej (kan. 1115) winien przeprowadzić pełne badanie kanoniczne narzeczonych w zwyczajnej formie, a więc sporządzić protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich, stwierdzić stan wolny stron i integralność konsensu oraz uzyskać potrzebne zezwolenia i dyspensy, w tym zezwolenie na zawarcie małżeństwa mieszanego.

92. Po udzieleniu dyspensy nupturienti winni zawrzeć małżeństwo zachowując – do ważności małżeństwa – jakąś publiczną formę jego zawarcia. Na pierwszym miejscu należy postawić zawarcie związku małżeńskiego we wspólnocie Kościoła lub Wspólnoty eklezjalnej strony niekatolickiej, jeśli zawarcie małżeństwa dokonuje się tam w formie publicznej i jest to rzeczywiście forma zawarcia małżeństwa z wyrażeniem zgody małżeńskiej, a nie inna ceremonia. W wyjątkowych i uzasadnionych poważną koniecznością przypadkach ordynariusz miejsca udzielający dyspensy może zgodzić się na zawarcie przez nupturientów małżeństwa w formie cywilnej.

93. Nie jest dozwolone sprawowanie dwóch odrębnych obrzędów religijnych zawarcia małżeństwa (kan. 1127 § 3).

94. Należy zobowiązać stronę katolicką, by o zawarciu małżeństwa po udzieleniu dyspensy od formy kanonicznej powiadomiła proboszcza, który przeprowadził rozmowy kanoniczno-duszpasterskie przed zawarciem małżeństwa, aby zostało ono wpisane do księgi małżeństw, zgodnie z przepisem kan. 1121 § 3 oraz została dokonana adnotacja o zawartym małżeństwie w księdze ochrzczonych strony katolickiej (kan. 1122). Akt małżeństwa w takim przypadku sporządzany jest na podstawie odpowiedniego dokumentu potwierdzającego zawarcie małżeństwa i podpisują go przynajmniej małżonek katolicki i proboszcz.

VIII. Skutki cywilne małżeństwa

95. Kościół, uznając kompetencję państwa nad małżeństwem w tym, co dotyczy jego skutków cywilnych (kan. 1059), oraz wychodząc z założenia, iż państwo winno zapewnić pomoc, gwarancję i ochronę małżeństwu i rodzinie będącej fundamentem społeczeństwa, troszczy się, by każde małżeństwo kanoniczne było uznane w państwowym porządku prawnym, a małżonkowie mogli w pełni korzystać z przysługujących im praw. Dlatego wierni Kościoła katolickiego w Polsce zawiera-

jący małżeństwo kanoniczne, mają obowiązek uzyskania dla niego skutków cywilnych. Bez zgody ordynariusza miejsca nie wolno asystować przy małżeństwach nupturientów, którzy nie chcą, by ich małżeństwo wywierało skutki w prawie państwowym. To samo odnosi się do małżeństw, które z jakichkolwiek powodów nie mogą być uznane przez państwo (kan. 1071 § 1, 2°).

96. Zwyczajną drogą zapewnienia małżeństwu kanonicznemu skutków cywilnych jest zawarcie małżeństwa wyznaniowego ze skutkami cywilnymi (tzw. konkordatowego), spełniając wymogi określone w Konkordacie (art. 10). Nie ma więc obecnie żadnych powodów, by w zwyczajnych okolicznościach wierni zawierali odrębne małżeństwo cywilne przed kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego. Jedynie w sporadycznych przypadkach i przy zaistnieniu wyjątkowo poważnych racji wierni mogą uciec się do ceremonii cywilnej, pamiętając jednak, że w obliczu Kościoła nie będą małżeństwem, a więc nie powinni zamieszkiwać razem, nie mogą korzystać z praw małżeńskich, ze wszystkimi konsekwencjami natury moralnej i społecznej, w szczególności jeśli chodzi o dopuszczenie do sakramentów świętych, dopóki nie wyrażą zgody małżeńskiej według formy kanonicznej, jeśli są do niej prawnie zobowiązani.

97. Zawarcie małżeństwa jednym aktem, czyli podczas ceremonii kościelnej ze skutkami cywilnymi, wyraża koncepcję małżeństwa jako jednego związku zawieranego wobec Kościoła i uznanego w państwowym porządku prawnym. W przeciwnym razie utrwała się podział małżeństwa na „cywilne” i „kościelne”, co dla instytucji małżeństwa nie jest korzystne. Takie rozwiązanie pozwala też na uniknięcie sytuacji niepożądanych moralnie, gdy mężczyzna i kobieta pozostają ze sobą w nagannym i nieuregulowanym z kanonicznego punktu widzenia związku, nawet jeśli miałyby być to sytuacja tylko przejściowa. Dlatego odrębne zawieranie małżeństwa cywilnego i kanonicznego winno należeć do wyjątków i występować tylko w tych przypadkach, w których nupturienti są już od długiego czasu cywilnie związani i pragną uregulować swą małżeńską sytuację w Kościele.

98. Szczegółową procedurę i formalności związane z zawarciem małżeństwa konkordatowego reguluje odrębna instrukcja Konferencji Episkopatu Polski³. Duszpasterz przeprowadzający przedślubne rozeznanie kanoniczne nie może przystępować do sporządzenia protokołu przedślubnego, dopóki narzeczeni nie złożą w kancelarii parafialnej „Zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa” (tzn. o braku przeszkód z prawa polskiego do zawarcia małżeństwa), sporządzonego przez kierownika Urzędu Stanu Cywilnego zgodnie z obowiązującym prawem polskim. Jeśli nupturienti zawarli już ze sobą małżeństwo cywilne, zamiast wspomnianego zaświadczenia przedkładają odpis aktu małżeństwa, wydany przez USC. W takiej sytuacji duszpasterz powinien zapytać ich o powody, dla których odkładali zawarcie małżeństwa kościelnego – zwłaszcza gdy trwało to długi czas – oraz o motywację, jaką się aktualnie kierują, pragnąc je zawrzeć. Winien także dopomóc nupturientom w dokonaniu sumiennej refleksji nad chrześcijańskim znaczeniem małżeństwa, tak by wykluczyć kierowanie się racjami czysto zewnętrznymi (jak np. chęcią przeżycia ceremonii ślubnej).

99. Przez złożenie i podpisanie dokumentów wymaganych przez prawo polskie narzeczeni wyrażają wolę uzyskania skutków cywilnych dla swego małżeństwa, spełniając w ten sposób jeden z warunków wymienionych w art. 10 Konkordatu. Obowiązkiem duszpasterza jest poinformowanie narzeczonych o treści podstawowych przepisów prawa polskiego dotyczących zawarcia małżeństwa i jego skutków. Odbywa się to poprzez zapoznanie ich z odpowiednimi przepisami prawa polskiego (formularz 16b) i może dokonać się w kancelarii parafialnej przez wręczenie narzeczonym wydrukowanych powyższych przepisów lub ich odczytanie.

100. Jeśliby narzeczeni oświadczyli, że nie chcą, aby ich małżeństwo wywierało skutki cywilne, lub gdyby przyrzekali, że skutki cywilne dla swojego małżeństwa kanonicznego uzyskają dopiero po zawarciu małżeństwa w Kościele, duszpasterz informuje ich, iż brak uznania ich związku w świetle prawa państwowego stawiałby w niekorzystnej sytuacji prawnej samych małżonków oraz ich przyszłe potomstwo, pozbawiając ich praw i dobrodziejstw przysługujących rodzinom w społeczności cywilnej. Są nimi przede wszystkim: ochrona prawna instytucji małżeństwa i rodziny,

³ Konferencja Episkopatu Polski, Instrukcja dla duszpasterzy, dotycząca małżeństwa konkordatowego z 12 listopada 1998 roku.

ochrona praw i obowiązków małżeńskich i rodzicielskich, kwestie natury socjalnej, majątkowej, spadkowej i fiskalnej. Gdyby nupturienti trwali przy swym sprzeciwie i przytaczali poważne racje dla zawarcia małżeństwa ważnego wyłącznie na forum kościelnym, duszpasterz przedstawi ich prośbę ordynariuszowi miejsca (formularz 16), informując narzeczonych, że ordynariusz miejsca może zezwolić na zawarcie małżeństwa bez skutków cywilnych tylko w wyjątkowych przypadkach z ważnych powodów pastoralnych. Duszpasterz odbierze także od narzeczonych pisemne oświadczenie (formularz 16a), że nie chcą, by ich małżeństwo wywoływało skutki cywilne, że mają świadomość wszelkich niedogodności, jakie się z tym wiąże oraz że dopełnią formalności cywilnych, gdy tylko ustąpią przyczyny, które aktualnie to uniemożliwiają.

101. Zgoda na asystowanie przy zawarciu małżeństwa, które nie będzie uznawane przez państwo, może zostać udzielona przez ordynariusza miejsca tylko wówczas, gdy po starannym rozważeniu sprawy dojdzie on do przekonania, iż racje przedkładane przez nupturientów są na tyle istotne, że w danej sytuacji przeważają nad negatywnymi przesłankami wynikającymi z braku skutków cywilnych związku małżeńskiego. Ordynariusz miejsca winien ocenić, czy w konkretnym przypadku zwrócenie się o zezwolenie na zawarcie małżeństwa bez skutków cywilnych nie jest rezultatem tylko krótkowzrocznego spojrzenia, podczas gdy efekty zawarcia takiego związku byłyby w dłuższej perspektywie szkodliwe zarówno dla samych małżonków, jak i dla ich potomstwa.

102. Zaświadczenie stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego, stanowiące podstawę do sporządzenia aktu małżeństwa w Urzędzie Stanu Cywilnego sporządza proboszcz lub inny kompetentny duchowny (ordynariusz miejsca, czyli biskup diecezjalny, administrator apostolski, administrator diecezji, wikariusz generalny, wikariusz biskupi, biskup polowy, a także administrator parafii i inny duchowny odpowiednio delegowany). W nieprzekraczalnym terminie pięciu dni, liczonym według przepisów prawa polskiego, należy przekazać „Zaświadczenie” do USC właściwego ze względu na miejsce zawarcia małżeństwa. Można to uczynić albo osobiście albo przez zaufanego posłańca, lub wysyłając dokument przesyłką poleconą. Nie wolno powierzać małżonkom zadania powiadomienia USC o swym małżeństwie. Należy zadbać o to, by dysponować dowodem przekazania „Zaświadczenia” do USC w przepisany terminie – czy to poświadczeniem urzędowym w specjalnym rejestrze parafialnym lub na egzemplarzu, który pozostaje w parafii, czy to dowodem nadania przesyłki poleconej. Fakt wysłania „Zaświadczenia” należy także odnotować w protokole.

IX. Uwagi dotyczące celebracji małżeństwa

103. Wprowadzenie w obrzędzie zawarcia małżeństwa winno być jednym z tematów katechez przedmałżeńskich i rozmowy duszpasterza z narzeczonymi, tak by dobrze rozumieli znaczenie gestów i tekstów liturgicznych oraz mogli aktywnie i godnie wziąć udział w celebracji. Duszpasterz powinien się starać, by narzeczeni dobrze i owocnie odbyli spowiedź przedślubną i przystąpili do Komunii Świętej (kan. 1065 § 2). Gdyby któraś ze stron wprost oświadczyła, że nie przystąpi do sakramentu pokuty, duszpasterz winien zapytać o przyczynę odmowy i podjąć sumienne starania, by życzliwie zachęcić nupturienta do odbycia spowiedzi. Jeśliby ten, mimo podjętych przez duszpasterza wysiłków, trwał w swym sprzeciwie, należy zastosować przepisy niniejszego Dekretu odnoszące się do małżeństw zawieranych przez osoby niepraktykujące (zob. art. 74, 82–87).

104. Proboszcz parafii, jeśli osobiście nie będzie asystował przy zawieraniu małżeństwa, winien zadbać, by przy zawieraniu małżeństwa asystował kapłan lub diakon posiadający stosowne uprawnienie do asystowania (formularz 20a lub 20b). Jeśli proboszcz udziela delegacji tego uprawnienia (kan. 1111 § 1), winien odnotować to jeszcze przed ceremonią w odpowiednim miejscu protokołu.

105. Jeśli małżeństwo ma być zawierane w kościele nieparafialnym lub kaplicy, miejscowy proboszcz winien przekazać rektorowi tegoż kościoła protokół przedślubny i „Zaświadczenie” z USC, aby na tych dokumentach mogły zostać złożone wymagane podpisy. Po zawarciu małżeństwa dokumenty te mają być bez zwłoki zwrócone proboszczowi.

106. Jeśli małżeństwo ma być zawierane w kościele nieparafialnym (rektoralnym lub zakonnym), proboszcz – o ile osobiście nie będzie asystował przy zawarciu tego małżeństwa i jest wymagana delegacja uprawnienia do asystowania – udzieli imiennej delegacji rektorowi kościoła lub właściwemu przełożonemu zakonnemu, z zaznaczeniem prawa do subdelegacji (kan. 137 § 3 oraz kan. 1111 § 2), z którego to prawa rektor lub przełożony winien skorzystać, jeśli sam nie będzie asystował przy zawieraniu małżeństwa (formularz 20c).

107. Proboszcz parafii personalnej (np. kapelan wojskowy) ważnie asystuje przy zawieraniu małżeństwa jedynie tych nupturientów, z których przynajmniej jedno podlega mu w granicach jego okręgu (kan. 1110). Jeśli żadne z nich nie jest podwładnym proboszcza personalnego, winien – do ważności małżeństwa – zwrócić się do proboszcza miejscowej parafii terytorialnej lub ordynariusza miejsca o delegację uprawnienia do asystowania.

108. Jeżeli żadne z nupturientów katolików nie należy do Kościoła łacińskiego, do ważnego asystowania przy zawieraniu przez nich małżeństwa należy uzyskać delegację od odpowiedniej lokalnej władzy katolickiego Kościoła wschodniego, do którego należą nupturienti, o ile Kościół ten posiada na terytorium Polski swoje struktury hierarchiczne lub od ordynariusza ustanowionego przez Stolicę Apostolską dla wiernych katolickich Kościołów wschodnich nieposiadających w Polsce własnej hierarchii, bądź od proboszczów ustanowionych przez tychże ordynariuszy (kan. 1109 KPK i kan. 829-830 KKKW).

109. Jeśli jednym z nupturientów jest chrześcijanin obrządku wschodniego (katolickiego lub niekatolickiego), do ważności małżeństwa wymaga się, by przy jego zawarciu asystował kapłan (biskup lub prezbiter). Jeżeli oboje nupturienti należą do Kościoła łacińskiego albo gdy jedno z nupturientów należy do Kościoła łacińskiego, a drugie jest chrześcijaninem niekatolikiem, ale nie wschodnim, lub jest osobą nieochrzczoneą, asystującym może być także diakon delegowany zgodnie z prawem.

110. Z zasady świadkami zawarcia małżeństwa (kan. 1108 § 1) winni być katolicy. Należy ich zachęcić, o ile to możliwe, do odbycia spowiedzi i przystąpienia do Eucharystii. Ich obecność nie jest bowiem jedynie warunkiem ważności małżeństwa kanonicznego, ale są oni także reprezentantami wspólnoty wierzących, która za ich pośrednictwem uczestniczy w sakramentalnym akcie odnoszącym się do tej wspólnoty. Przy zawarciu małżeństwa mieszanego jednym ze świadków może być ochrzczony niekatolik. Jeśli zawierane jest małżeństwo konkordatowe, świadkowie winni być pełnoletni.

111. Przy zawarciu małżeństwa proboszcz lub inny duchowny w jego zastępstwie winien zatroszczyć się o to, by zostały odpowiednio podpisane wymagane dokumenty. Podpisy w protokole przedślubnym składają asystujący i świadkowie, natomiast na „Zaświadczeniu”, które będzie przekazane do USC, asystujący, nupturienti i świadkowie. Nupturienti i świadkowie winni to uczynić przed rozpoczęciem ceremonii. Kapłan lub diakon asystujący podpisuje dokumenty po zakończeniu ceremonii. W żadnym wypadku nie wolno podpisywać dokumentów na ołtarzu. Nigdy nie wolno także tego czynić w trakcie celebracji liturgicznej.

X. Zapisanie zawartego małżeństwa

112. Po zawarciu małżeństwa proboszcz winien zatroszczyć się o to, by zostało ono odpowiednio zapisane w księdze zaślubionych (kan. 535 § 1 i 1121 § 1-3).

113. Oprócz powiadomienia o zawartym małżeństwie miejscowego Urzędu Stanu Cywilnego (w przypadku małżeństwa ze skutkami cywilnymi), proboszcz winien także powiadomić o nim parafie chrztu małżonków (kan. 535 § 2 i 1122 § 2, formularz 10), lub samemu zadbać o dokonanie odpowiednich wpisów w aktach chrztu, jeśli znajdują się one w parafii, w której małżeństwo zostało zawarte (kan. 1122 § 1). Jeśli małżeństwo zostało zawarte w oparciu o licencję z innej parafii (kan. 1070), o zawartym małżeństwie należy powiadomić również parafię udzielającą licencji (formularz 8). W przypadku, gdy zawiadomienia o zawartym małżeństwie mają być przesłane za granicę, proboszcz winien uczynić to za pośrednictwem swojej kurii diecezjalnej.

114. Gdyby z racji zawarcia małżeństwa między nupturientami należącymi do różnych Kościołów *sui iuris* mężczyzna należący do Kościoła łacińskiego wyraził wolę przejścia na wschodni obrządek kobiety, względnie kobieta (obrzędki łacińskiego lub wschodniego) chciała przejść na obrządek mężczyzny, zgodnie z przepisami prawa (kan. 112 § 1, 2° i kan. 33 KKKW), po zawarciu małżeństwa należy powiadomić o tym kurię diecezjalną, która zadba o to, by został dokonany właściwy wpis w akcie chrztu (kan. 535 § 2).

115. Jeśli małżeństwo nie zostanie zawarte w ciągu roku od sporządzenia protokołu przedmałżeńskiego, badanie kanoniczne należy powtórzyć, zwracając uwagę na przyczyny, dla których planowane małżeństwo nie doszło do skutku. Podobną rozważenie należy okazać, gdy duszpasterz otrzyma wiadomość, że w analogicznym okresie było planowane zawarcie małżeństwa z inną osobą, które nie doszło do skutku.

116. Protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich i wszystkie dokumenty związane z zawarciem małżeństwa należy zachować w archiwum parafialnym i strzec, by nie dostały się w ręce osób niepowołanych (kan. 535 § 4). Ze względu na konieczność ochrony tajemnicy duszpasterskiej nie wolno ich udostępniać żadnym organom i instytucjom świeckim bez zgody ordynariusza miejsca.

XI. Małżeństwo zawarte przez katolika wobec wschodniego kapłana akatolickiego bez dyspensy od formy kanonicznej

117. Małżeństwo zawarte przez katolika z osobą należącą do wschodniego Kościoła akatolickiego wobec wschodniego kapłana akatolickiego bez dyspensy ordynariusza miejsca strony katolickiej od formy kanonicznej jest, zgodnie z kan. 1127 § 1 ważne, ale niegodziwie (nielegalnie) zawarte. Ze względu na konieczność zweryfikowania, czy nie zostały naruszone zasady prawa Bożego oraz czy strona katolicka spełniła wszystkie warunki do ważnego zawarcia małżeństwa, zanim zostanie dopuszczona do Komunii eucharystycznej, winna przedłożyć u proboszcza katolickiego parafii zamieszkania świadectwo ślubu zawartego w cerkwi oraz świadectwo chrztu. Ponadto winna ona złożyć przyrzeczenie i oświadczenie (formularz 4), stosując odpowiednio przepisy odnoszące się do zawierania małżeństw mieszanych. Należy sporządzić protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi, jaki zwykle sporządza się przed zawarciem małżeństwa. Następnie dokumenty te przekazuje się do kurii diecezjalnej w celu uzyskania od ordynariusza miejsca uprawnienia tego małżeństwa na forum Kościoła katolickiego (formularz 12d). Na podstawie deklaracji ordynariusza miejsca proboszcz parafii zamieszkania małżonków sporządza akt małżeństwa w księdze parafialnej zaślubionych (kan. 1121 § 3) oraz powiadamia parafię chrztu strony katolickiej o zawarciu przez nią małżeństwa w cerkwi (kan. 1122).

XII. Przepisy końcowe

118. Datę wejścia w życie niniejszego Dekretu ogólnego określi Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, po uzyskaniu *recognitio* Stolicy Apostolskiej.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Formularze (nr 1-22) do Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski
o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi
przed zawarciem małżeństwa kanonicznego**

FORMULARZ NR 1

(pieczęć adresowa parafii)

data ślubu	godzina ślubu	
Msza św.	TAK	NIE
nr kolejny protokołu		
nr księgi zapowiedzi		
nr księgi małżeństw		

**PROTOKÓŁ
Z ROZMÓW KANONICZNO-DUSZPASTERSKICH Z NARZECZONYMI
PRZED ZAWARCIEM MAŁŻEŃSTWA**

I. PRZYSIĘGA NARZECZONYCH

Wzywając Pana Boga na świadka, przysięgam, że na zadane mi pytania w sprawie małżeństwa, które zamierzam zawrzeć, powiem prawdę. Tak mi dopomóż Panie Boże Wszechmogący. Amen.	
podpis narzeczonego	podpis narzeczonej

II. DANE PERSONALNE

		narzeczony	narzeczona
1.	a) Nazwisko (aktualne według dokumentu tożsamości, a także nazwisko rodowe i ewentualnie poprzednio używane nazwiska)		
	b) Imiona (według dokumentu tożsamości)		
	c) Imię i nazwisko ojca, ewentualnie nazwisko rodowe (zaznaczyć jeśli nie żyje)		
	d) Imię i nazwisko matki, ewentualnie nazwisko panięskie (zaznaczyć jeśli nie żyje)		
	e) Dokument tożsamości (seria, nr, przez kogo wydany)		
	f) Obywatelstwo		
2.	a) Data i miejsce urodzenia		
	b) Data i parafia chrztu (wpisać na podstawie aktu lub świadectwa)		
	c) Rok i parafia I Komunii Świętej (wpisać na podstawie oświadczenia)		
	d) Data i parafia bierzmowania (wpisać na podstawie aktu lub świadectwa)		

3.	a) Miejsce faktycznego aktualnego zamieszkania (dokładny adres); od kiedy tam mieszka?		
	b) Miejsce stałego zamieszkania (dokładny adres)		
	c) Miejsce, adres i czas poprzedniego zamieszkania (należy wpisać wszystkie miejsca zamieszkania po uzyskaniu pełnoletniości oraz czas zamieszkania)		
	d) Miejsce i adres zamieszkania rodziców (dotyczy małoletnich)		
4.	a) Stan cywilny (kawaler-panna; wdowiec-wdowa; cywilnie związany; rozwiedziony; po orzeczeniu nieważności małżeństwa; związani cywilnie ze sobą; w przypadku osób, które poprzednio były w jakimkolwiek związku małżeńskim wypełnić formularz 1a)		
	b) Wykształcenie		
	c) Wykonywana praca		
5.	a) Wyznanie (obrządek) (w przypadku niekatolików wypełnić formularze 1b, 4, 12a lub 12b i ewentualnie 12c)		
	b) Czy uważa się za osobę wierzącą? Czy spełnia praktyki religijne? Jak często? (w przypadku odpowiedzi negatywnej wypełnić formularz 5 i 12b)		
	c) Czy zamierza przed ślubem przystąpić do sakramentu pokuty i przyjąć Komunię Świętą? (w przypadku niepraktykujących wypełnić formularz 5 i 12b)		
	d) Czy uznaje zasady moralności chrześcijańskiej?		
	e) Czy ukończył katechizację? (podstawową, ponadpodstawową, przedmałżeńską; należy przedstawić świadectwo)		
6.	a) Od jak dawna narzeczeni się znają?		
	b) Kiedy podjęli decyzję o zawarciu małżeństwa?		
	c) Czy rodziny narzeczonych się znają?		
	d) Czy rodzice (opiekunowie) wiedzą o zamiarze małżeństwa?		
	e) Czy wyrażają zgodę? Jeżeli nie, dlaczego? (dotyczy małoletnich; wypełnić formularze nr 15 i 15a)		

III. PRZESZKODY MAŁŻEŃSKIE

7.	Przeszkoda niezdolności fizycznej (kan. 1084)		
	Czy uważa, że jest zdolny(-a) do pożycia małżeńskiego i do tego, by mieć własne dzieci?		
8.	Przeszkoda węzła małżeńskiego (kan. 1085)		
	a) Czy zawierał(-a) ślub cywilny lub religijny, ewentualnie żył w konkubinacie z inną osobą? (w razie odpowiedzi twierdzącej należy wypełnić formularz 1a)		
	b) Jeśli nupturienti już zawarli ze sobą związek cywilny – dlaczego nie zawarli wówczas małżeństwa kanonicznego?		

9.	Przeszkody wynikające z relacji międzyosobowych (kan. 1091-1094)	
	a) Czy narzeczeni są ze sobą spokrewnieni lub spowinowaceni? Jeśli tak, to w jakim stopniu? (w razie istnienia przeszkody: formularz nr 14)	
	b) Czy nie zachodzi przeszkoda przyzwoitości publicznej? Czy narzeczeni nie pozostawali z krewnymi drugiej strony w nieważnym małżeństwie lub w konkubinacie? (w razie istnienia przeszkody: formularz nr 13)	
	c) Czy narzeczeni nie pozostają ze sobą w relacji rodzicielstwa lub rodzeństwa na skutek adopcji? (w razie istnienia przeszkody: formularz nr 13) Dotyczy tylko katolików obrządku wschodniego	
	d) Czy nie ma przeszkody pokrewieństwa duchowego? Czy narzeczeni nie pozostają względem siebie w jakiejś relacji w związku z sakramentem chrztu św.? (w razie istnienia przeszkody: formularz nr 13)	
10.	Przeszkody wynikające z zobowiązań natury religijnej (kan. 1087-1088)	
	a) Czy narzeczony nie przyjął święceń?	
	b) Czy narzeczeni nie składali wieczystego publicznego ślubu czystości w instytucie zakonnym?	

IV. WADY AKTU WOLI ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA

11.	Istotne przymioty i cele małżeństwa (kan. 1055, 1056, 1099, 1101)	
	a) Dlaczego chce zawrzeć małżeństwo w Kościele?	
	b) Czy wie i akceptuje to, że małżeństwo między ochrzczonymi jest sakramentem?	
	c) Czy chce zawrzeć małżeństwo zgodnie z nauką Kościoła jako wymagające dożgonnej wierności i nierozzerwalne do śmierci?	
	d) Czy zgadza się z nauką Kościoła na temat małżeństwa? Jeżeli nie, dlaczego?	
	e) Czy dopuszcza rozejście się w wypadku trudności w małżeństwie? Jeśli tak, to czy dopuszcza jedynie separację bez możliwości zawarcia nowego małżeństwa, czy też dopuszcza rozwód i możliwość zawarcia nowego związku?	
	f) Czy chce przyjąć w małżeństwie potomstwo i po katolicu je wychować?	
	g) Czy zna i akceptuje nauczanie Kościoła o ochronie życia ludzkiego i odpowiedzialnym rodzicielstwie?	
12.	Zdolność psychiczna do małżeństwa (kan. 1095)	
	a) Czy w rodzinie były przypadki choroby psychicznej?	
	b) Czy któreś z narzeczonych leczy się lub leczyło psychiatrycznie? Czy nie przechodzi lub przechodziło terapii psychologicznej?	
	c) Czy u drugiej strony dostrzega jakieś zachowania i cechy, które niepokoją i rodzą obawy o powodzenie małżeństwa?	
	d) Czy ktoś spośród osób bliskich poważnie odradzał zawarcie tego małżeństwa? Kto i z jakiego powodu?	
	e) Czy nie nadużywają alkoholu, używają narkotyków lub innych środków odurzających? Czy nie mają innych nałóg (np. hazard)?	

13.	Warunek (kan. 1102)		
	a) Czy są stawiane jakieś wymagania, od których uzależnia się zawarcie lub trwanie małżeństwa?		
	b) Jakie jest stanowisko drugiej strony w tej sprawie?		
14.	Przymus (kan. 1103)		
	a) Czy narzeczeni sami dobrowolnie podjęli decyzję zawarcia małżeństwa?		
	b) Czy komuś, poza nimi, szczególnie zależy na zawarciu tego związku?		
	c) Czy nie ma nacisku ze strony rodziny lub otoczenia (np. ze względów materialnych, społecznych, obawy zniesławienia, np. z powodu ciąży)?		
15.	Umyślne wprowadzenie w błąd (kan. 1098)		
	Czy narzeczeni nie tają przed sobą okoliczności mogących zakłócić wspólnotę życia małżeńskiego, np. posiadania potomstwa, niepłodności, nałogów, obciążeń lub zobowiązań moralnych, prawnych i finansowych?		
16.	W przypadku małżeństw mieszanych obrządkowo (kan. 112 § 1, n. 2, kan. 33 KKKW)		
	a) jeśli narzeczony jest obrządku wschodniego: Czy narzeczonea chce przejść na obrządek narzeczonego?	X	
	b) jeśli narzeczonea jest obrządku wschodniego: Czy któreś z narzeczonych chce przejść na obrządek drugiej strony?		
17.	Inne uwagi		

Protokół sporządzono dnia

czytelny podpis narzeczonego	
czytelny podpis narzeczonej	podpis duszpasterza

V. DOKUMENTY

	narzeczony	narzeczonea
świadczenie chrztu wydane dnia		
potwierdzenie ukończenia katechezy przedślubnej		
potwierdzenie wygłoszenia zapowiedzi przedślubnych		
numer i data dokumentu USC (odpis aktu małżeństwa lub zaświadczenie z USC; data ważności zaświadczenia)		
inne (np. dyspensa lub zezwolenie ordynariusza miejsca)		
licencję do asystowania przy zawarciu małżeństwa wysłano:	dnia	
	do parafii	
Inne		

VI. POTWIERDZENIE ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA

Delegacji do asystowania przy zawieraniu małżeństwa (z upoważnieniem/bez upoważnienia* do subdelegacji) udzielono:

imię, nazwisko, diecezja (zakon) delegowanego

imię, nazwisko, stanowisko delegującego

podpis delegującego

Małżeństwo zostało zawarte w kościele pod wezwaniem: _____

w _____ dnia _____

Małżeństwo pobłogosławił ks. (diakon): _____
czytelny podpis

Świadcami byli:

--	--

Małżeństwo zostało wpisane do księgi małżeństw z roku _____ poz. _____

VII. ZAWIADOMIENIA O ZAWARTYM MAŁŻEŃSTWIE

	wysłano do (lub odnotowano) (data)	otrzymano potwierdzenie (data)
USC w _____		
parafia chrztu małżonka		
parafia chrztu małżonki		
parafia, do której wysłano licencję		

WIZYTACJA

Protokół przejrzałem dnia _____

_____
podpis i pieczęć wizytatora

* niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 1a

**ZAŁĄCZNIK DO PROTOKOŁU NR _____
Z ROZMÓW KANONICZNO-DUSZPASTERSKICH Z NARZECZONYMI
PRZED ZAWarciEM MAŁŻEŃSTWA**

*(załącznik dla osób, które wcześniej były związane z inną osobą,
sporządzany dla każdego z narzeczonych oddzielnie)*

1. Narzeczony(-a) – imię i nazwisko	
2. Z kim było zawarte poprzednie małżeństwo religijne lub cywilne? (podać imię i nazwisko tej osoby lub osób, datę i miejsce zawarcia)	
3. W jaki sposób małżeństwo to ustało? (podać rodzaj decyzji, datę i organ wydający; dołączyć cywilne lub kościelne świadectwo zgonu, dekret biskupa o domniemanej śmierci współmałżonka, wyrok sądu kościelnego stwierdzający nieważność małżeństwa wraz z dekretem wykonawczym, reskrypt papieski o udzieleniu dyspensy od małżeństwa niedopełnionego lub przywileju wiary lub dekret ordynariusza miejsca o zastosowaniu przywileju pawłowego, cywilny wyrok rozwodowy)	
4. W przypadku wyroku stwierdzającego nieważność małżeństwa: Czy narzeczony(a) jest związany sądownym zakazem zawarcia małżeństwa? Jakiej treści?	
5. Czy zawierając małżeństwo należał(-a) wówczas do Kościoła katolickiego? Czy nie występował formalnym aktem z Kościoła katolickiego?	
6. Czy została udzielona dyspensa od formy kanonicznej lub poprzedni związek był uważniony wobec Kościoła?	
7. Czy żył(-a) w nieformalnym związku (konkubincie) z inną osobą? Z kim, kiedy, jak długo i gdzie? Czy ten związek jest definitywnie zakończony?	
8. Czy z poprzedniego związku jest potomstwo? (podać liczbę i wiek dzieci)	
9. W jaki sposób wywiązuje się z naturalnych obowiązków względem dzieci? Czy ma i wypełnia obowiązek alimentacyjny? (należy zwrócić się o zezwolenie do ordynariusza miejsca: formularz nr 18)	
10. Czy z poprzedniego związku nie ma innych zobowiązań materialnych i moralnych (np. wobec współmałżonka)? Jeśli tak, w jaki sposób są one wypełniane? (należy zwrócić się o zezwolenie do ordynariusza miejsca: formularz nr 18)	
11. Czy druga strona wie o powyższych okolicznościach?	
12. Przeszkoda występku (kan. 1090) – dotyczy wdów i wdowców	
a) Czy narzeczeni znali się przed śmiercią współmałżonka?	
b) Co było przyczyną śmierci współmałżonka?	
c) Czy ktoś z narzeczonych nie jest winne tej śmierci?	

Protokół sporządzono dnia

czytelny podpis narzeczonego	
czytelny podpis narzeczonej	
podpis duszpasterza	

Prośbę o zezwolenie ordynariusza miejsca (kan. 1071 § 1, n. 3) wysłano dnia

_____

Reskrypt udzielenia zezwolenia otrzymano dnia _____

FORMULARZ NR 1b**ZAŁĄCZNIK DO PROTOKOŁU NR _____
Z ROZMÓW KANONICZNO-DUSZPASTERSKICH Z NARZECZONYMI
PRZED ZAWarciEM MAŁŻEŃSTWA**

*(dla małżeństw z niechrześcijanami, ochrzczonymi niekatolikami, niewierzącymi,
uporczywie niepraktykującymi)*

imię i nazwisko		
religia, wyznanie lub stosunek do religii		

1. Pytania dla strony katolickiej:

- a) Czy zdaje sobie sprawę z tego, że zgodne pożycie w małżeństwie jest zagrożone z powodu różnic w istotnych sprawach?
- b) Jak postąpi w wypadkach konfliktowych, gdy żadna ze stron nie będzie chciała ustąpić, np. w sprawach moralnych i religijnego wychowania dzieci?
- c) Czy zgodzi się na postępowanie wbrew prawu Bożemu, czyli na życie grzeszne dla zachowania wspólnoty w małżeństwie?

2. Pytania dla strony niekatolickiej (niewierzącej lub niepraktykującej):

- a) Czy zdaje sobie sprawę z konsekwencji różnicy poglądów, różnej oceny moralnej w wielu sprawach?
- b) Czy zdaje sobie sprawę z naturalnego obowiązku szacunku względem przekonań i zobowiązań strony katolickiej?
- c) Czy zna obowiązki sumienia współmałżonka?

3. Pytanie dla obu stron: Czy akceptuje nierozzerwalność i monogamiczność małżeństwa oraz jego cele: dobro małżonków oraz zrodzenie i wychowanie potomstwa?

4. Stan wolny strony niekatolickiej został potwierdzony:

- przysięgą strony niekatolickiej, złożoną dnia _____
- przysięgą dwóch świadków, złożoną dnia _____

Protokół sporządzono dnia _____

czytelny podpis narzeczonego	podpis duszpasterza
czytelny podpis narzeczonej	

Prośbę o dyspensę (zezwozenie) ordynariusza miejsca (kan. 1071 § 1 n. 4 i § 2, 1086 § 2 lub 1125) wysłano dnia _____

Reskrypt udzielenia dyspensy (zezwozenia) otrzymano dnia _____

Uwaga:

a) w przypadku małżeństwa z niekatolikiem lub osobą nieochrzczonej (z wyjątkiem odstępców od Kościoła katolickiego) należy wypełnić formularz nr 4 (w trzech egzemplarzach) oraz nr 12a lub 12b i ewentualnie 12c;

- b) w przypadku odstępców od Kościoła katolickiego oraz osób niepraktykujących należy wypełnić formularz nr 5 (w trzech egzemplarzach) oraz nr 12b;
 c) w celu potwierdzenia stanu wolnego niekatolika należy przyjąć przysięgę o stanie wolnym od tej osoby (formularz nr 3) i dwóch świadków (formularz nr 2).

FORMULARZ NR 2

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

STWIERDZENIE STANU WOLNEGO NARZECZONEGO (NARZECZONEJ)
na podstawie zeznań świadków
(wymagane przez Dekret ogólny KEP, n. 21-22 i 42-43)

(Wzywając Pana Boga na świadka,)* przysięgam, że w sprawie, o którą będę pytany(-a), powiem prawdę. (Tak mi dopomóż Panie Boże Wszechmogący. Amen.)*	_____ (podpis świadka)
--	---------------------------

1. Imię i nazwisko narzeczonego (narzeczonej)	
2. Imię i nazwisko świadka, wyznanie lub stosunek do religii, adres zamieszkania	
3. Kim świadek jest dla narzeczonego (narzeczonej)? Od jak dawna świadek zna narzeczonego (narzeczoną) i czy stale utrzymywał z nim (z nią) kontakt?	
4. Czy świadek jest przekonany, że narzeczonego (narzeczoną) nigdy nie zawierał (nie zawierała) żadnego małżeństwa? Na jakiej podstawie świadek tak twierdzi?	

Zeznanie powyższe zostało złożone w mojej obecności:

.....
 podpis i pieczęć duszpasterza

* W przypadku, gdy świadek jest osobą niewierzącą w Boga, opuszcza się słowa w nawiasach.

FORMULARZ NR 3

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

PRZYSIĘGA NARZECZONEGO (NARZECZONEJ) O STANIE WOLNYM*(wymagana przez Dekret ogólny KEP, n. 21-22 i 42-43)*

Imię i nazwisko	
Imiona rodziców	
Data urodzenia	
Wyznanie, religia lub stosunek do religii	

W przypadku osoby wierzącej (katolika, ochrzczonego niekatolika, wyznawcy innej religii):*

Wzywając Pana Boga na świadka, przysięgam, że nigdy nie zawierałem (nie zawierałam) żadnego małżeństwa i nie jestem związany (związana) węzłem małżeńskim, ani żadną inną przeszkodą do zawarcia małżeństwa.

Tak mi dopomóż Panie Boże Wszechmogący. Amen.

W przypadku osoby niewierzącej w Boga:*

Przysięgam, że nigdy nie zawierałem (nie zawierałam) żadnego małżeństwa i nie jestem związany (związana) węzłem małżeńskim, ani żadną inną przeszkodą do zawarcia małżeństwa.

czytelny podpis osoby składającej przysięgę

Przysięga powyższa została złożona w mojej obecności:

podpis drugiego nupturienta

podpis i pieczęć duszpasterza

*niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 4

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

OŚWIADCZENIA I PRZYRZECZENIA NUPTURIENTÓW*(małżeństwo mieszane z ochrzczonym niekatolikiem lub z osobą nieochrzczonej – kan. 1086 § 2, 1125, 1126)***1. Strona katolicka**

Imię i nazwisko	
Data urodzenia	

Oświadczam uroczyście, że jestem gotowa (gotowy) odsunąć od siebie niebezpieczeństwo utraty wiary, wypełniać obowiązki religijne i szczerze przyrzekam, że uczynię wszystko co jest w mojej mocy, aby całe nasze potomstwo zostało ochrzczone i wychowane w Kościele katolickim. Nasze małżeństwo chcę zawrzeć jako nierozdzielne, wymagające dożgonnej wzajemnej wierności i otwarte na przyjęcie potomstwa.

.....
czytelny podpis

2. Strona niekatolicka

Imię i nazwisko	
Data urodzenia	
Religia (wyznanie) lub stosunek do religii	

Stwierdzam, że zostałem powiadomiony (zostałam powiadomiona) o oświadczeniu i przyrzeczeniu mojej narzeczonej (mojego narzeczonego) wyznania katolickiego. Jestem rzeczywiście świadoma (świadomy) treści przyrzeczenia i obowiązków sumienia narzeczonej (narzeczonego). Nasze małżeństwo chcę zawrzeć jako nierozdzielne, wymagające dożgonnej wzajemnej wierności i otwarte na przyjęcie potomstwa.

Oświadczenia złożono w mojej obecności:

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

.....
czytelny podpis

Oświadczenie to należy sporządzić w trzech egzemplarzach: jeden należy przekazać do kurii diecezjalnej jako załącznik do formularza 12a (przy nieochrzczonej) lub 12b (przy niekatoliku ochrzczonej); drugi pozostaje w aktach parafialnych; trzeci wręcza się narzeczonej.

FORMULARZ NR 5

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	.....
nr kolejny protokołu	data

OŚWIADCZENIA I PRYZRZECZENIA NUPTURIENTÓW

(małżeństwo z osobą ochrzczone w Kościele katolickim, ale niewierzącą lub niepraktykującą, albo z odstępca od Kościoła – kan. 1071 § 1 n. 4, § 2, 1126)

1. Strona katolicka

Imię i nazwisko	
Data urodzenia	

Oświadczam uroczyście, że jestem gotowa (gotowy) odsunąć od siebie niebezpieczeństwo utraty wiary, wypełniać obowiązki religijne i szczerze przyrzekam, że uczynię wszystko co jest w mojej mocy, aby całe nasze potomstwo zostało ochrzczone i wychowane w Kościele katolickim. Nasze małżeństwo chcę zawrzeć jako nierozrwalne, wymagające dozgonnej wzajemnej wierności i otwarte na przyjęcie potomstwa.

.....
czytelny podpis

2. Strona ochrzczone w Kościele katolickim, ale deklarująca się jako odstępca od Kościoła, niewierząca lub niepraktykująca

Imię i nazwisko	
Data urodzenia	
Wyznanie, względnie stosunek do religii	

Szanując przekonania religijne narzeczonej (narzeczonego), zgodnie z własnym sumieniem zobowiązuję się wobec świadków, że nie będę jej (jemu) przeszkadzał (przeszkadzała) w zachowaniu wiary i w wykonywaniu praktyk religijnych, a także w tym, by wszystkie nasze dzieci zostały ochrzczone i wychowane w Kościele katolickim. Nasze małżeństwo chcę zawrzeć jako nierozrwalne, wymagające dozgonnej wzajemnej wierności i otwarte na przyjęcie potomstwa.

.....
czytelny podpis

Oświadczenia złożono w naszej obecności:

Świadkowie (*czytelne podpisy*):

.....

.....

.....

podpis i pieczęć duszpasterza

Oświadczenie należy sporządzić w trzech egzemplarzach: jeden należy przekazać do kurii diecezjalnej jako załącznik do prośby o zezwolenie (formularz 12b); drugi pozostaje w aktach parafialnych; trzeci wręcza się narzeczonemu.

FORMULARZ NR 6

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Parafii Rzymskokatolickiej
pod wezwaniem _____
w _____

PROŚBA O OGŁOSZENIE ZAPOWIEDZI

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Wyznanie lub stosunek do religii		
Data urodzenia		
Adres		
Parafia		

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
------------	---------------

Zaświadczam, że zapowiedzi zostały ogłoszone w dniach: _____
Żadnych przeszkód kanonicznych nie zgłoszono. (lub:) Zgłoszono następujące zastrzeżenia:

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

FORMULARZ NR 6a

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....
w .....

PROŚBA O DYSPENSĘ OD ZAPOWIEDZI PRZEDŚLUBNYCH

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Religia (wyznanie)		
Data urodzenia		
Miejsce i data chrztu		
Adres		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo. Za moim pośrednictwem proszą o udzielenie im dyspensy od obowiązku ogłoszenia zapowiedzi przedślubnych.

Przyczyna:*

1. dobro duchowe stron;
2. uważnienie już zawartego małżeństwa (np. cywilnego);
3. niebezpieczeństwo zawarcia małżeństwa nieważnego;
4. dobro dziecka nienarodzonego;
5. omnia parata ad nuptias;
6. zaawansowany wiek nupturientów;
7. inna _____

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

* niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 7_LAT

Paroecia – Parafia

LICENTIA ASSISTENDI MATRIMONIO*Licencja na zawarcie małżeństwa za granicą*

Hisc litteris Rev.mo Dno, Dno Parocho Ecclesiae <i>Niniejszym pismem proboszczowi parafii</i>	
sub titulo <i>pod wezwaniem</i>	in <i>w miejscowości</i>
dioecesis <i>w diecezji</i>	in natione <i>w kraju</i>
licentiam assistendi matrimonio infrascriptorum sponsorum concedo. <i>udzielam licencji na asystowanie przy zawarciu małżeństwa niżej wymienionych narzeczonych</i>	

	SPONSUS <i>(narzeczony)</i>	SPONSA <i>(narzeczona)</i>
nomen (nomina) et cognomen <i>imię (imiona) i nazwisko narzeczonego (-ej)</i>		
habitans in <i>zamieszkały(-a) (dokładny adres)</i>		
filius (filia) patris <i>imię ojca</i> et matris <i>imię i nazwisko panięskie matki</i>		
natus(-a) die <i>data urodzenia</i> in <i>miejscu urodzenia</i>		
confessio/religio <i>wyznanie/religia</i>		
baptizatus(-a) die <i>ochrzczony(-a) dnia</i> in ecclesia <i>w kościele pod wezwaniem</i> locus <i>miejscowość (dokładny adres)</i>		
liber baptizatorum <i>księga ochrzczonych</i> tomus <i>tom/ folium strona/ numerus numer aktu</i>		
Confirmatus(-a) die <i>data bierzmowania</i> in ecclesia <i>miejscu bierzmowania</i>		
Matrimonium civile (si contractum fuit) – locus, dies <i>Małżeństwo cywilne (jeśli zostało zawarte) – miejsce, data zawarcia</i>		

Simul testor*Niniejszym zaświadczam, że*

1. nupturientes omnia documenta necessaria exhibuisse;
nupturienci przedstawili wszystkie konieczne dokumenty;
2. institutiones et adhortationes circa matrimonii sanctitatem et coniugum officia esse factas;
zostały przeprowadzone nauki o świętości małżeństwa i obowiązkach małżeńskich;
3. in examine invenisse eos esse liberos ab impedimentis et aptos ad contrahendum matrimonium.
po przeprowadzeniu badania kanonicznego uznałem ich za wolnych od przeszkód i zdanych do zawarcia małżeństwa.

Locus, die .....

miejsce, data

L.S.

.....

parochus/vicarius paroecialis
podpis proboszcza lub wikariusza

FORMULARZ NR 7_PL

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Księdza Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej
pod wezwaniem .....
w.....

LICENCJA NA ASYSTOWANIE PRZY ZAWIERANIU MAŁŻEŃSTWA

Udzielam Księdzu Proboszczowi licencji na asystowanie przy zawieraniu małżeństwa niżej wskazanych osób i proszę o zawiadomienie o jego zawarciu. Zgodnie z kan. 1122 KPK proszę powiadomić o zawartym małżeństwie proboszczów tych parafii, w których nowożeńcy zostali ochrzczeni.

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Wyznanie		
Stan cywilny		
Data i miejsce urodzenia		
Imiona rodziców, nazwisko panięskie matki		
Data chrztu		
Adres parafii chrztu		
Numer aktu chrztu		
Data bierzmowania		
Adres zamieszkania		
Parafia		
Informacja o udzielonych dyspensach i zezwoleniach:		

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Nic nie stoi na przeszkodzie do ważnego i godziwego zawarcia małżeństwa.

Załączam wszystkie egzemplarze zaświadczenia z USC ważnego do dnia _____
(lub:) Nupturienci już zawarli ze sobą małżeństwo cywilne*.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

POTWIERDZENIE ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA
(wypełnia parafia, w której zawierane jest małżeństwo)

numer dokumentu USC
(odpis aktu małżeństwa lub zaświadczenie)

Delegacji do asystowania przy zawieraniu małżeństwa (z upoważnieniem/bez upoważnienia* do subdelegacji) udzielono:

imię, nazwisko, diecezja (zakon) delegowanego

imię, nazwisko, stanowisko delegującego

podpis delegującego

Małżeństwo zostało zawarte w kościele pod wezwaniem: _____
w _____ dnia _____

Małżeństwo pobłogosławił ks. (diakon): _____
czytelny podpis

Świadkami byli:

--	--

Małżeństwo zostało wpisane do księgi małżeństw z roku _____ poz. _____

ZAWIADOMIENIA O ZAWARTYM MAŁŻEŃSTWIE

	wysłano do (lub odnotowano) (data)	otrzymano potwierdzenie (data)
USC w _____		
parafia chrztu małżonka		
parafia chrztu małżonki		
parafia, z której otrzymano licencję		

WIZYTACJA

Protokół przejrzałem dnia _____

podpis i pieczęć wizytatora

*niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 8

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
------------	---------------

Do Parafii Rzymskokatolickiej
pod wezwaniem .....
w .....

ZAWIADOMIENIE O MAŁŻEŃSTWIE

zawartym na podstawie licencji

Zawiadamiam, że na podstawie licencji wydanej przez Waszą Parafię zostało zawarte małżeństwo pomiędzy niżej podanymi osobami:

Licencja: data i numer	
Imię i nazwisko męża	
Imię i nazwisko żony	
Imiona i nazwiska świadków	
Imię i nazwisko asystującego	
Data zawarcia małżeństwa	
Numer aktu małżeństwa	

Zawiadomienia do parafii chrztu św. nowożeńców wysłano dnia _____
oraz do USC w _____ dnia _____

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

FORMULARZ NR 9

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
L.p.	

Do Księdza Proboszcza
 Parafii Rzymskokatolickiej
 pod wezwaniem .....
 w .....

**ZEZWOLENIE
 NA PRZEPROWADZENIE ROZMÓW KANONICZNO-DUSZPASTERSKICH
 I POBŁOGOSŁAWIENIE MAŁŻEŃSTWA
 POZA PARAFIĄ ZAMIESZKANIA NARZECZONYCH**

Na podstawie kan. 1115 KPK udzielam księdzu proboszczowi zezwolenia na przeprowadzenie rozmów kanoniczno-duszpasterskich i pobłogosławienie małżeństwa niżej wymienionych osób:

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Data urodzenia		
Adres		
Parafia		

.....
 podpis i pieczęć duszpasterza

FORMULARZ NR 10

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Księdza Proboszcza
Parafii Rzymskokatolickiej
pod wezwaniem .....
w .....

ZAWIADOMIENIE O ZAWARCIU MAŁŻEŃSTWA

(kan. 1122 KPK/841 KKKW)

Uprzejmie zawiadamiam, że w tutejszej parafii zostało zawarte małżeństwo przez następujące osoby:

	mąż	żona
Imię i nazwisko		
Data urodzenia		
Data chrztu		
Miejsce chrztu		
Numer aktu chrztu		
Data zawarcia małżeństwa		

Proszę o dokonanie odpowiedniej adnotacji w księdze ochrzczonych i zwrotne powiadomienie o dokonaniu adnotacji.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Odnutowano dnia .....

(pieczęć adresowa parafii)

podpis i pieczęć duszpasterza

FORMULARZ NR 11

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość – locus	..... data – die
nr aktu – numerus actorum	

ŚWIADECTWO ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA
TESTIMONIUM MATRIMONII CONTRACTI

	mążnek sponsus	mążonka sponsa
Imię i nazwisko nomen, cognomen		
Imiona rodziców nomina patris et matris		
Data i miejsce urodzenia dies et locus nativitatis		
Wyznanie (obrzędek) religio (ritus)		
Data i miejsce zawarcia małżeństwa dies et locus celebrationis matrimonii		
Duchowny asystujący assistens		
Świadkowie testes		

(L.S.)

Potwierdzam zgodność
z księgą zaślubionych
Concordat cum libro matrimoniorum

.....
PROBOSZCZ
PAROCHUS

FORMULARZ NR 12a

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii

.....
W .....**PROŚBA O DYSPENSĘ OD PRZESZKODY RÓŻNICY RELIGII**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Religia (lub stosunek do religii)		
Data urodzenia		
Miejsce i data chrztu		
Adres		
Parafia		

Pomiędzy wyżej wymienionymi narzeczonymi zachodzi przeszkoda różnicy religii, jednak pragną zawrzeć małżeństwo. Złożyli oni przewidziane przez prawo oświadczenia oraz zostali pouczeni o celach i istotnych przymiotach małżeństwa.

Uprzejmie proszę o dyspensę od tej przeszkody.

Przyczyna*:

1. dobro duchowe stron;
2. uważnienie już zawartego małżeństwa (np. cywilnego);
3. niebezpieczeństwo zawarcia małżeństwa nieważnego;
4. dobro dziecka nienarodzonego;
5. inna: _____

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich wraz z pozostałymi dokumentami został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Innych przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Załączniki: jeden egzemplarz oświadczeń złożonych przez strony (formularz nr 4) oraz protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich wraz z pozostałymi dokumentami.

* niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 12b

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

w .....

**PROŚBA O ZEZWOLENIE NA ZAWARCIE MAŁŻEŃSTWA
Z OSOBĄ OCHRZCZONĄ, ALE NIEKATOLIKIEM,
ODSTĘPCĄ OD KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO, OSOBĄ NIEWIERZĄCĄ
LUB NIEPRAKTYKUJĄCĄ**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Religia (lub stosunek do religii, ewentualnie data formalnego odstąpienia od Kościoła katolickiego)		
Data urodzenia		
Miejsce i data chrztu		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo, jednak jedna ze stron nie jest katolikiem* (odstąpiła od Kościoła katolickiego*, deklaruje, że jest niewierząca*, niepraktykująca*).

Narzeczeni złożyli przewidziane przez prawo oświadczenia oraz zostali pouczeni o celach i istotnych przymiotach małżeństwa.

Za moim pośrednictwem proszą o zezwolenie na zawarcie tego małżeństwa.

Przyczyna*:

1. dobro duchowe stron;
2. uważnienie już zawartego małżeństwa (np. cywilnego);
3. niebezpieczeństwo zawarcia małżeństwa nieważnego;
4. dobro dziecka nienarodzonego;
5. inna: _____

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich wraz z pozostałymi dokumentami został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Innych przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

Jednocześnie narzeczeni proszą o zezwolenie na pobłogosławienie tego małżeństwa podczas Mszy św.* Uzasadnienie znajduje się na odwrocie niniejszego pisma.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Załączniki: jeden egzemplarz oświadczeń złożonych przez strony (formularz 4 przy różnicy wyznania lub 5 w pozostałych sytuacjach) oraz protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich wraz z pozostałymi dokumentami.

* niepotrzebne skreślić

Uzasadnienie prośby o zezwolenie na pobłogosławienie małżeństwa podczas Mszy św.

Narzeczeni oświadczyli, co następuje:

--

Podpisy narzeczonych:

--	--

Podpis duszpasterza: _____

FORMULARZ NR 12c

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....
w .....

PROŚBA O DYPENSĘ OD FORMY KANONICZNEJ
(załącznik do formularza nr 12a lub 12b)

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		

Wyżej wymienieni narzeczeni proszą o dyspensę od kanonicznej formy zawarcia małżeństwa.

Małżeństwo to zostanie zawarte w formie cywilnej* – w Kościele prawosławnym* – w Kościele ewangelickim* – (innym – wpisać jakim)*
dnia ..... w .....
.....

Poważnymi przyczynami uniemożliwiającymi zachowanie formy kanonicznej są:

--

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Prośbę tę należy złożyć razem z prośbą o dyspensę (formularz nr 12a) lub zezwolenie (formularz nr 12b) i z jednym egzemplarzem oświadczeń złożonych przez strony (formularz 4). Należy także dołączyć protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich wraz z pozostałymi dokumentami.

* niepotrzebne skreślić

FORMULARZ 12d

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

w .....

**PROŚBA O UZNANIE WAŻNOŚCI I ZALEGALIZOWANIE MAŁŻEŃSTWA
ZAWARTEGO W KOŚCIELE PRAWOSŁAWNYM**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny	związani ze sobą małżeństwem zawartym w Kościele Prawosławnym	
Wyznanie		
Data urodzenia		
Miejsce i data chrztu		
Adres		
Parafia		

Wyżej wymienione osoby zawarły małżeństwo w Kościele Prawosławnym pod wezwaniem

w _____

bez wymaganego zezwolenia ordynariusza miejsca strony katolickiej oraz bez dyspensy od formy kanonicznej. Przyczyną niezachowania formy kanonicznej było: _____

Obecnie złożyli przewidziane przez prawo oświadczenia, zostali pouczeni o celach i istotnych przy-
miotach małżeństwa oraz proszą o zalegalizowanie ich małżeństwa na forum Kościoła Katolickiego.
Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożo-
no. Przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Załączniki: jeden egzemplarz oświadczeń złożonych przez strony (formularz 4), świadectwo zawartego małżeństwa z Kościoła Prawosławnego oraz protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich wraz z pozostałymi dokumentami.

FORMULARZ NR 13

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

w .....

PROŚBA O DYSPENSĘ OD PRZESZKODY ZRYWAJĄCEJ

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Religia (wyznanie)		
Data urodzenia		
Miejsce i data chrztu		
Adres		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo kanoniczne.

Zachodzi jednak między nimi przeszkoda

Za moim pośrednictwem proszą o udzielenie im dyspensy od powyższej przeszkody.

Przyczyna:*

1. dobro duchowe stron;
2. uważnienie już zawartego małżeństwa (np. cywilnego);
3. niebezpieczeństwo zawarcia małżeństwa nieważnego;
4. dobro dziecka nienarodzonego;
5. inna _____

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Innych przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

* niepotrzebne skreślić

Załącznik: protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich wraz z pozostałymi dokumentami.

FORMULARZ NR 14

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

W .....

PROŚBA O DYSPENSE OD PRZESZKODY POKREWIEŃSTWA

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Data urodzenia		
Adres		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo kanoniczne. Zachodzi jednak między nimi przeszkoda pokrewieństwa naturalnego w 3 – 4* stopniu linii bocznej, co ilustruje poniższy schemat:

dziecko	wspólny przodek	dziecko
wnuk		wnuk
prawnuke		prawnuke

Za moim pośrednictwem proszę o udzielenie im dyspensy od powyższej przeszkody.

Przyczyna:*

1. dobro duchowe stron;
2. uważnienie już zawartego małżeństwa (np. cywilnego);
3. niebezpieczeństwo zawarcia małżeństwa nieważnego;
4. dobro dziecka nienarodzonego;
5. inne _____

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Innych przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

* niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 15

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....
w .....

**PROŚBA O DYSPENSĘ OD WIEKU I ZEZWOLENIE NA ASYSTOWANIE
PRZY MAŁŻEŃSTWIE ZAWIERANYM PRZEZ OSOBĘ MAŁOLETNIĄ**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Data urodzenia		
Adres		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo kanoniczne i za moim pośrednictwem proszą o zezwolenie na jego zawarcie, pomimo małoletności narzeczonego (narzeczonej).

Rodzice osoby małoletniej na piśmie w mojej obecności wyrazili zgodę na zawarcie przez nią małżeństwa* (*lub:*) – wyrazili swoje stanowisko odnośnie do tego małżeństwa.*

Przyczyna:*

1. dobro duchowe stron;
2. uważnienie już zawartego małżeństwa (np. cywilnego);
3. niebezpieczeństwo zawarcia małżeństwa nieważnego;
4. dobro dziecka nienarodzonego

Pełne uzasadnienie prośby jest zamieszczone na odwrocie niniejszego pisma.

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Załącznik: jeden egzemplarz zgody – stanowiska* rodziców (formularz 15a) oraz kopia zezwolenia sądu powszechnego na zawarcie małżeństwa cywilnego (jeżeli zostało udzielone). Gdy brak takiego zezwolenia należy także wypełnić formularze 16 i 16a.

* niepotrzebne skreślić

Uzasadnienie prośby

Narzeczeni oświadczyli, co następuje:

--

Podpisy narzeczonych:

--	--

Podpis duszpasterza: _____

FORMULARZ NR 15a

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

ZGODA RODZICÓW

na zawarcie małżeństwa kanonicznego przez osobę małoletnią (tj. do 18 roku życia)

A. Dane nupturientów

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Religia (wyznanie)		
Data urodzenia		

B. Dane rodziców (prawnych opiekunów) strony małoletniej

	ojciec (prawny opiekun)	matka (prawna opiekunka)
Imię i nazwisko		
Religia (wyznanie)		
Adres		
Parafia		

Rodzice (prawni opiekunowie) oświadczyli, co następuje:

- O zamiarze zawarcia małżeństwa przez naszego małoletniego syna (naszą małoletnią córkę) dowiedzieliśmy się dnia ..... od .....
- Przyczyną tak wczesnego zamiaru zawarcia małżeństwa jest .....

3. Wyrażamy zgodę na to małżeństwo.

- Zobowiązujemy się ponadto otoczyć młodych małżonków serdeczną opieką oraz w miarę możliwości pomagać im duchowo i materialnie w pierwszych latach małżeństwa.

Oświadczenie złożono w mojej obecności:	
_____	_____
podpis i pieczęć duszpasterza	czytelny podpis ojca (prawnego opiekuna)
	_____
	czytelny podpis matki (prawnej opiekunki)

a) Oświadczenie należy sporządzić w dwóch egzemplarzach: jeden pozostaje w aktach parafialnych, drugi stanowi załącznik do prośby kierowanej do kurii diecezjalnej o zezwolenie na asystowanie (formularz 15).

b) W przypadku braku zgody ze strony oboga lub jednego z rodziców (prawnych opiekunów) na małżeństwo małoletniego dziecka, należy sporządzić oświadczenie na odwrotnej stronie niniejszego pisma i podać powody odmowy.

Stanowisko obojga lub jednego z rodziców (prawnych opiekunów):

--

Podpisy obojga lub jednego z rodziców (prawnych opiekunów) osoby małoletniej:

--	--

Podpis duszpasterza: _____

FORMULARZ NR 16

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

w .....

**PROŚBA O ZEZWOLENIE NA MAŁŻEŃSTWO KANONICZNE
BEZ SKUTKÓW CYWILNYCH**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Wyznanie		
Data urodzenia		
Adres		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo kanoniczne. Za moim pośrednictwem proszą o zezwolenie na zawarcie małżeństwa kanonicznego bez skutków cywilnych.

Przyczyna:

Pełne uzasadnienie umieścić na odwrocie lub dołączyć osobno.

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Załącznik: jeden egzemplarz oświadczenia stron (formularz 16a)

* niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 16a**OŚWIADCZENIE NUPTURIENTÓW
O ZAWIERANIU MAŁŻEŃSTWA KANONICZNEGO BEZ SKUTKÓW CYWILNYCH**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Data i miejsce planowanego zawarcia małżeństwa		

Prosząc o zezwolenie na zawarcie małżeństwa kanonicznego bez skutków cywilnych, my, niżej podpisani, oświadczamy, że jest to nasza wspólna decyzja podjęta z poważnych przyczyn po starannym rozważeniu sprawy. Zostaliśmy poinformowani przez duszpasterza i mamy świadomość wszelkich niedogodności, jakie niesie ze sobą brak uznania naszego przyszłego małżeństwa przez prawo państwowe.

Zobowiązujemy się do dopełnienia formalności cywilnych, gdy tylko ustąpią przyczyny, które aktualnie to uniemożliwiają.*

Przyczyna:

Pełne uzasadnienie umieścić na odwrocie lub dołączyć osobno.

.....
czytelny podpis narzeczonego

.....
czytelny podpis narzeczonej

Oświadczenie zostało złożone w mojej obecności:

.....
data i podpis duszpasterza

Oświadczenie należy sporządzić w trzech egzemplarzach: jeden pozostaje w aktach parafialnych, drugi wręcza się narzeczonemu, trzeci stanowi załącznik do prośby o zezwolenie (formularz 16).

* Ewentualnie, zależnie od okoliczności, można skreślić.

FORMULARZ NR 16b**POUCZENIE O SKUTKACH MAŁŻEŃSTWA WEDŁUG PRAWA POLSKIEGO**
(zgodnie z art. 10 ust. 2 Konkordatu)

Wyciąg z ustawy z dnia 25 lutego 1964 r., Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2019 poz. 2086),
stan prawny na dzień 26 listopada 2019 r.)

Art. 1. § 1. Małżeństwo zostaje zawarte, gdy mężczyzna i kobieta jednocześnie obecni złożą przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenia, że wstępują ze sobą w związek małżeński.

§ 2. Małżeństwo zostaje również zawarte, gdy mężczyzna i kobieta zawierający związek małżeński podlegający prawu wewnętrznemu kościoła albo innego związku wyznaniowego w obecności duchownego oświadczą wolę jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu i kierownik urzędu stanu cywilnego następnie sporządzi akt małżeństwa. Gdy zostaną spełnione powyższe przesłanki, małżeństwo uważa się za zawarte w chwili złożenia oświadczenia woli w obecności duchownego.

§ 3. Przepis paragrafu poprzedzającego stosuje się, jeżeli ratyfikowana umowa międzynarodowa lub ustawa regulująca stosunki między państwem a kościołem albo innym związkiem wyznaniowym przewiduje możliwość wywołania przez związek małżeński podlegający prawu wewnętrznemu tego kościoła albo innego związku wyznaniowego takich skutków, jakie pociąga za sobą zawarcie małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

§ 4. Mężczyzna i kobieta, będący obywatelami polskimi przebywającymi za granicą, mogą zawrzeć małżeństwo również przed polskim konsulem lub przed osobą wyznaczoną do wykonywania funkcji konsula.

Art. 8. § 1. Duchowny, przed którym zawierany jest związek małżeński podlegający prawu wewnętrznemu kościoła albo innego związku wyznaniowego, nie może przyjąć oświadczeń przewidzianych w art. 1 § 2 – bez uprzedniego przedstawienia mu zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wykluczających zawarcie małżeństwa, sporządzonego przez kierownika urzędu stanu cywilnego.

§ 2. Niezwłocznie po złożeniu oświadczeń, o których mowa w § 1, duchowny sporządza zaświadczenie stwierdzające, że oświadczenia zostały złożone w jego obecności przy zawarciu związku małżeńskiego podlegającego prawu wewnętrznemu kościoła albo innego związku wyznaniowego. Zaświadczenie to podpisują duchowny, małżonkowie i dwaj pełnoletni świadkowie obecni przy złożeniu tych oświadczeń.

§ 3. Zaświadczenie, o którym mowa w § 2, wraz z zaświadczeniem sporządzonym przez kierownika urzędu stanu cywilnego na podstawie art. 4¹ § 1, duchowny przekazuje do urzędu stanu cywilnego przed upływem pięciu dni od dnia zawarcia małżeństwa; nadanie jako przesyłki poleconej w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 2188 oraz z 2019 r. poz. 1051, 1495 i 2005) jest równoznaczne z przekazaniem do urzędu stanu cywilnego. Jeżeli zachowanie tego terminu nie jest możliwe z powodu siły wyższej, bieg terminu ulega zawieszeniu przez czas trwania przeszkody. Przy obliczaniu biegu terminu nie uwzględnia się dni uznanych ustawowo za wolne od pracy.

Art. 23. Małżonkowie mają równe prawa i obowiązki w małżeństwie. Są obowiązani do wspólnego pożycia, do wzajemnej pomocy i wierności oraz do współdziałania dla dobra rodziny, którą przez swój związek założyli.

FORMULARZ NR 17

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

w .....

**PROŚBA O ZEZWOLENIE NA MAŁŻEŃSTWO
DLA OSOBY ZWIĄZANEJ SĄDOWYM ZAKAZEM ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Data urodzenia		
Adres		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo kanoniczne.

Narzeczony (narzeczona) otrzymał (otrzymała) prawomocny wyrok stwierdzający nieważność wcześniejszego małżeństwa, z dodaną klauzulą zabraniającą zawarcia przez niego (nią) małżeństwa kanonicznego bez konsultacji z sądem kościelnym* – bez zgody ordynariusza miejsca.* Obecnie za moim pośrednictwem proszę o zezwolenie na zawarcie małżeństwa.

Przyczyna:*

1. dobro duchowe stron;
2. uważnienie już zawartego małżeństwa (np. cywilnego);
3. niebezpieczeństwo zawarcia małżeństwa nieważnego;
4. dobro dziecka nienarodzonego
5. inna _____

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Załączniki: odpis prawomocnego wyroku stwierdzającego nieważność małżeństwa oraz ewentualnie prośba o zezwolenie osoby związanej zobowiązaniami z poprzedniego związku (formularz 18a) wraz z kopią załącznika 1a do protokołu rozmów kanoniczno duszpasterskich z narzeczonymi

* niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 18

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

w .....

**PROŚBA O UZNANIE STANU WOLNEGO I ZEZWOLENIE
NA MAŁŻEŃSTWO KANONICZNE OSOBY CYWILNIE ROZWIEDZIONEJ
I (LUB) ZWIĄZANEJ ZOBOWIĄZANAMI Z POPRZEDNIEGO ZWIĄZKU**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Data urodzenia		
Wyznanie		
Adres		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo kanoniczne, ale na przeszkodzie stoi fakt zawarcia przez narzeczonego (narzeczoną) uprzednio związku cywilnego dnia .....,
z ..... w USC
.....

Związek ten został rozwiązany przez Sąd Cywilny w (Sygn. akt).

Z dokumentów i zeznań wynika, że związek ten nie był konwalidowany oraz nie korzystano z dyspensy od formy kanonicznej zawarcia małżeństwa.

Uprzejmie proszę o uznanie stanu wolnego petenta (petentki) i zezwolenie na pobłogosławienie tego małżeństwa. Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

Po dokładnym zbadaniu sprawy jestem przekonany, że petent (petentka) należycie wywiązuje się ze swoich powinności wynikających z poprzedniego związku. Druga strona została poinformowana o tych powinnościach. (*lub:*) Z poprzedniego związku petent (petentka) nie ma zobowiązań.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Załączniki: odpis prawomocnego wyroku rozwodowego oraz kopia załącznika 1a do protokołu z rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi

FORMULARZ NR 18a

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

w .....

**PROŚBA O ZEZWOLENIE NA MAŁŻEŃSTWO KANONICZNE
OSOBY ZWIĄZANEJ ZOBOWIĄZANAMI Z POPRZEDNIEGO ZWIĄZKU**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Data urodzenia		
Wyznanie		
Adres		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo kanoniczne, ale na przeszkodzie stoi fakt pozostawania uprzednio narzeczonego (narzeczonej) w związku z .....

Po dokładnym zbadaniu sprawy jestem przekonany, że petent (petentka) należycie wywiązuje się ze swoich powinności wynikających z tego związku. Druga strona została poinformowana o tych powinnościach.

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

Uprzejmie proszę o zezwolenie na pobłogosławienie tego małżeństwa.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Załączniki: kopia załącznika 1a do protokołu z rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi

FORMULARZ NR 19a

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

w .....

**PROŚBA O ZEZWOLENIE NA ASYSTOWANIE PRZY MAŁŻEŃSTWIE
ZAWIERANYM PRZEZ OSOBĘ ZWIĄZANĄ CENZURĄ**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Data urodzenia		
Adres		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo kanoniczne.

Proszę o zezwolenie na asystowanie przy zawieraniu tego małżeństwa, gdyż narzeczony(-a) jest

związany(-a) cenzurą (kan. 1071 § 1, n. 5) z racji popełnienia przestępstwa .....

Przyczyna:*

1. dobro duchowe stron;
2. uważnienie już zawartego małżeństwa (np. cywilnego);
3. niebezpieczeństwo zawarcia małżeństwa nieważnego;
4. dobro dziecka nienarodzonego.

Pełne uzasadnienie prośby jest zamieszczone na odwrocie niniejszego pisma.

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

* niepotrzebne skreślić

Uzasadnienie prośby

--

Podpisy narzeczonych:

--	--

Podpis duszpasterza: _____

FORMULARZ NR 19b

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

w .....

**PROŚBA O ZEZWOLENIE NA ZAWARCIE MAŁŻEŃSTWA ZA GRANICĄ
PRZEZ OSOBY MIESZKAJĄCE W POLSCE**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Data urodzenia		
Adres		
Parafia		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo kanoniczne. Za moim pośrednictwem proszą o zezwolenie na zawarcie tego małżeństwa poza granicami Polski.

Małżeństwo zostanie zawarte w .....

Przyczyna:

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, wymagane dokumenty złożono. Przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.*

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich zostanie sporządzony za granicą.*

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Załącznik: jeśli sporządzono protokół, dołączyć licencję (formularz 7_LAT)

*niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 19c

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

Do Kurii .....

w .....

**PROŚBA O ZEZWOLENIE NA ASYSTOWANIE
PRZY MAŁŻEŃSTWIE ZAWIERANYM PRZEZ EMIGRANTA**

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		
Stan cywilny		
Data urodzenia		
Obywatelstwo		
Wyznanie lub stosunek do religii		

Narzeczeni ci pragną zawrzeć małżeństwo kanoniczne.

Narzeczony(a) jest emigrantem zamieszkującym w Polsce i nie jest w stanie przedstawić kompletnej dokumentacji wymaganej do zawarcia małżeństwa kanonicznego*.

Braki dotyczą*:

brak (aktualnego) świadectwa chrztu, dokumentu potwierdzającego stan wolny, niemożność przedstawienia świadków potwierdzających chrzest lub/i stan wolny, niemożność zawarcia małżeństwa ze skutkami cywilnymi, (*inne*) .....

Protokół z rozmów kanoniczno-duszpasterskich został sporządzony, pozostałe wymagane dokumenty złożono. Przeszkód kanonicznych nie stwierdzono.

Proszę o wskazanie sposobu dalszego postępowania i zezwolenie na asystowanie przy zawieraniu tego małżeństwa.

.....
podpis i pieczęć duszpasterza

Załącznik: protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich wraz z pozostałymi dokumentami

* niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 20a

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

**DELEGACJA OGÓLNA
DO ASYSTOWANIA PRZY ZAWIERANIU MAŁŻEŃSTWA**

Mocą udzielonej mi władzy, niniejszym, zgodnie z kan. 1111 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego, deleguję Księdza (Diakona) ..... do asystowania (z prawem subdelegowania) przy małżeństwach, jakie będą zawierane na terenie Parafii pod wezwaniem: ..... w ..... w okresie od ..... do .....*, do odwołania*, na czas zamieszkania w tutejszej parafii.*

.....
podpis i pieczęć proboszcza delegującego

*niepotrzebne skreślić

FORMULARZ NR 20b

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

DELEGACJA DO ASYSTOWANIA PRZY ZAWIERANIU MAŁŻEŃSTWA

Mocą udzielonej mi władzy, niniejszym, zgodnie z kan. 1108 i 1111 Kodeksu Prawa Kanonicznego, (sub)deleguję Księdza (Diakona) _____ do przyjęcia od narzeczonych:

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		

zgody małżeńskiej i pobłogosławienia ich małżeństwa.

.....
podpis i pieczęć delegującego

Wyżej wymieniony związek małżeński pobłogosławiłem dnia .....
o godz. .... w kościele pod wezwaniem .....

.....
podpis delegowanego

FORMULARZ NR 20c

(pieczęć adresowa parafii)

miejsowość	..... data
nr kolejny protokołu	

**ZEZWOLENIE NA ZAWARCIE MAŁŻEŃSTWA W KOŚCIELE NIEPARAFIALNYM
WRAZ Z DELEGACJĄ DO ASYSTOWANIA**

Na podstawie kan. 1118 § 1 KPK wyrażam zgodę, aby małżeństwo niżej wymienionych nupturientów zostało zawarte w kościele rektoralnym (kościół zakonny, kaplica)

pod wezwaniem .....
w .....
na terenie tutejszej parafii.

Jednocześnie, zgodnie z przepisami kan. 1108 i 1111 KPK, deleguję (z prawem subdelegowania) Księdza (Diakona) .....
do przyjęcia od narzeczonych:

	narzeczony	narzeczona
Imię i nazwisko		

zgody małżeńskiej i pobłogosławienia ich małżeństwa.

Przypominam jednocześnie, że po ceremonii zawarcia małżeństwa należy sporządzić zaświadczenie dla Urzędu Stanu Cywilnego zgodnie z przepisami prawa polskiego i wszystkie jego egzemplarze niezwłocznie przekazać do tutejszej kancelarii parafialnej wraz z niniejszą delegacją.

.....
podpis i pieczęć delegującego

Wyżej wymieniony związek małżeński pobłogosławiłem dnia .....
o godz. .... w kościele pod wezwaniem .....

.....
podpis delegowanego i pieczęć kościoła

FORMULARZ NR 21a

miejsowość	..... data
------------	---------------

Jego Ekscelencja
Biskup Diecezji .....

PROŚBA O UWAŻNIENIE MAŁŻEŃSTWA W ZAWIĄZKU

Ja, niżej podpisany (podpisana), katolik (katoliczka):

Imię i nazwisko	
Imiona rodziców	
Data i miejsce urodzenia	
Adres	

zwracam się z uprzejmą prośbą do Waszej Ekscelencji o uważnienie w związku mojego małżeństwa, które zawarłem (zawarłam) z:

Imię i nazwisko	
Imiona rodziców	
Data i miejsce urodzenia	
Religia, wyznanie	

Małżeństwo to zostało zawarte dnia .....
w .....

Powyższe małżeństwo, nieważne z powodu niezachowania formy kanonicznej, zawarliśmy pomimo istnienia przeszkody różnicy religii* – różnicy wyznania*, wyrażając prawdziwą zgodę małżeńską, która trwa nieprzerwanie aż do tej pory u obu stron.

Przyczyną niezachowania formy kanonicznej było:

--

Naszemu małżeństwu nie grozi niebezpieczeństwo rozejścia się. Mój współmałżonek nie sprzeciwia się uważnieniu małżeństwa, ale nie wyraża zgody na uważnienie zwykłe.

.....
czytelny podpis petenta

* niepotrzebne skreślić

W .....
miejsce zawarcia małżeństwa

.....
pełna nazwa i adres jednostki organizacyjnej kościoła lub związku wyznaniowego

.....
imię (imiona), nazwisko mężczyzny zawierającego małżeństwo

.....
imię (imiona), nazwisko kobiety zawierającej małżeństwo

zawarli małżeństwo podlegające prawu .....
nazwa kościoła lub związku wyznaniowego

zgodnie oświadczając wolę jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu.

Świadcami zawartego małżeństwa byli:

.....
Imię (imiona) i nazwisko

.....
Imię (imiona) i nazwisko

Własnoręczne czytelne podpisy osób zawierających małżeństwo, świadków oraz duchownego:

.....

Własnoręczny czytelny podpis duchownego, przed którym zostało zawarte małżeństwo

Zawarcie małżeństwa zarejestrowano w księdze
małżeństw pod poz. ....

Niniejsze zaświadczenie stanowi podstawę do
sporządzenia aktu małżeństwa przez kierownika
urzędu stanu cywilnego w .....

(pieczęć)

.....

Imię (imiona), nazwisko i własnoręczny czytelny podpis duchownego upoważnionego do sporządzania zaświadczeń, stanowisko

1.2. UCHWAŁY KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI, KTÓRE UZYSKAŁY CONFIRMATIO STOLICY APOSTOLSKIEJ

***Confirmatio* Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 18/373/2016
Konferencji Episkopatu Polski z dnia 7 czerwca 2016 r.
w sprawie przyjęcia nowych lekcjonarzy mszalnych (5.02.2019)**

Congregatio de Cultu Divino
et Disciplina Sacramentorum

Prot. N. 365/16

Città del Vaticano, 5 febbraio 2019

Eccellenza Reverendissima,
questa Congregazione si pregia di trasmetterLe, in allegato, il Decreto concernente la conferma della traduzione in lingua polacca del *Lectionarium Missae, editio typica altera*, voll. VI-IX, unitamente all'esemplare del testo.

Apprezzando il lavoro dedicato alla preparazione del Lezionario, il Dicastero chiederebbe tuttavia a Sua Eccellenza di provvedere affinché, prima della stampa, sia corretto, nel vol. VIII, pp. 75-98, l'attuale titolo: „O powołania kapłańskie” con quello „O powołania do sakramentu święceń”, così da renderlo uguale a quello del Messale Romano in lingua polacca, edizione tipica terza (in fase di preparazione).

Colgo ben volentieri la circostanza per confermarvi con sensi di distinto ossequio

dell'Eccellenza Vostra Reverendissima
devotissimo nel Signore

Robert Card. Sarah
Prefetto

+ *Arthur Roche*
Segretario

(con allegati)

A Sua Eccellenza Rev.ma
Mons. Stanisław Gądecki
Presidente della Conferenza dei Vescovi in
POLONIA

Prot. N. 365/16

POLONIAE

Instante Excellentissimo Domino Stanislao Gądecki, Praeside Conferentiae Episcoporum Poloniae, litteris die 9 iunii 2016 datis, vigore facultatum huic Congregationi a Summo Pontifice FRANCISCO tributarum, textum lingua polonica exaratum Lectionarii Missae, editionis typicae alterae, voll. VI-IX, prout in adiectis exstat exemplaribus, perlibenter confirmamus.

In textu imprimendo inseratur ex integro hoc Decretum, quo ab Apostolica Sede petita confirmatio conceditur.

Eiusdem insuper textus impressi duo exemplaria ad hanc Congregationem transmittantur.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 5 februarii 2019.

+ *Robertus Card. Sarah*
Praefectus

+ *Arturus Roche*
Archiepiscopus a Secretis

**Uchwała nr 18/373/2016
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 7 czerwca 2016 r.
w sprawie przyjęcia
nowych lekcjonarzy mszalnych**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 373. Zebrania Plenarnego, które odbyło się w Warszawie w dniach 7-8 czerwca 2016 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, przyjęła nowe lekcjonarze mszalne (tom 6-9).

Lekcjonarze te będą mogły być wprowadzone do użytku po uzyskaniu *recognitio* Stolicy Apostolskiej.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Confirmatio* Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 24/378/2018 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 marca 2018 r. w sprawie zmian w polskim tłumaczeniu księgi *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych dostosowane do zwyczajów diecezji polskich (26.02.2019)

Congregatio de Cultu Divino
et Disciplina Sacramentorum

Prot. N. 172/18

Città del Vaticano, 26 febbraio 2019

Eccellenza Reverendissima,
questa Congregazione si pregia di trasmetterLe, in allegato, il Decreto concernente la conferma della traduzione in lingua polacca delle variazioni *nell'Ordo Initiationis Christianae Adulorum, editio typica altera*, unitamente all'esemplare del testo. Prima della stampa il Dicastero chiederebbe tuttavia a Sua Eccellenza di provvedere affinché, sia corretto nel n. 206 un errore di svista (nella parola „decyzją”). Inoltre, nell'OICA in lingua polacca pubblicato nel 1988 il termine *Conferentia Episcopalis* è stato tradotto come „Konferencja Episkopatu”, mentre nei numeri inviati per la conferma come „konferencja biskupów”. Nella prossima edizione stampata sarebbe opportuno uniformare il termine.

Colgo ben volentieri la circostanza per confermarvi con sensi di distinto ossequio

dell'Eccellenza Vostra Reverendissima
devotissimo nel Signore

Robert Card. Sarah
Prefetto

(con allegati)

A Sua Eccellenza Rev.ma
Mons. Stanisław Gądecki
Presidente della Conferenza dei Vescovi in
POLONIA

Prot. N. 172/18

POLONIAE

Instante Excellentissimo Domino Stanislao Gądecki, Praeside Conferentiae Episcoporum Poloniae, litteris die 16 martii 2018 datis, vigore facultatum huic Congregationi a Summo Pontifice FRANCISCO tributarum, textum variationum in Ordine Initiationis Christianae Adulorum lingua polonica exarato, prout in adiecto exstat exemplari, perlibenter confirmamus.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 26 februarii 2019.

Robertus Card. Sarah
Praefectus

+ *Arturus Roche*
Archiepiscopus a Secretis

Uchwała nr 24/378/2018
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 marca 2018 r.
w sprawie zmian w polskim tłumaczeniu księgi
Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych
dostosowane do zwyczajów diecezji polskich

Konferencja Episkopatu Polski podczas 378. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 13-14 marca 2018 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, zatwierdza zmiany w polskim tłumaczeniu księgi *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*.

Treść zmian przygotowanych przez Komisję KEP ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów stanowi załącznik do niniejszej uchwały. Zmiany wymagają potwierdzenia przez Stolicę Apostolską.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

***Confirmatio* Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 25/378/2018 Konferencji Episkopatu Polski**
z dnia 14 marca 2018 r. w sprawie tłumaczenia
dłuższej formy Mszy Wigilijnej Niedzieli Zesłania Ducha Świętego (2.04.2019)

Congregatio de Cultu Divino
et Disciplina Sacramentorum

Prot. N. 173/18

Cità del Vaticano, 2 aprile 2019

Eccellenza Reverendissima,
questa Congregazione si pregia di trasmetterLe, in allegato, il Decreto concernente la conferma della traduzione in lingua polacca dei testi per la messa *in Vigilia Pentecostes*, unitamente all'esemplare del testo.

Colgo ben volentieri la circostanza per confermarmi con sensi di distinto ossequio
dell'Eccellenza Vostra Reverendissima
devotissimo nel Signore

Robert Card. Sarah
Prefetto

+ *Arthur Roche*
Segretario

(con allegati)

A Sua Eccellenza Rev.ma
Mons. Stanisław Gądecki
Presidente della Conferenza dei Vescovi in
POLONIA

Prot. N. 173/18

POLONIAE

Instante Excellentissimo Domino Stanislao Gądecki, Praeside Conferentiae Episcoporum Poloniae, litteris die 16 martii 2018 datis, vigore facultatum huic Congregationi a Summo Pontifice FRANCISCO tributarum, textum polonicum *Ad Missam in Vigilia Pentecostes* qui in Supplemento Missalis Romani, editionis typicae tertiae, invenitur, prout in adiecto exstat exemplari, perlibenter confirmamus.

In textu imprimendo mentio fiat de confirmatione ab Apostolica Sede concessa. Eiusdem insuper textus impressi duo exemplaria ad hanc Congregationem transmittantur.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 2 aprilis 2019.

Robertus Card. Sarah
Praefectus

+ *Arturus Roche*
Archiepiscopus a Secretis

Uchwała nr 25/378/2018
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 marca 2018 r.
w sprawie tłumaczenia dłuższej formy
Mszy Wigilijnej Niedzieli Zesłania Ducha Świętego

Konferencja Episkopatu Polski podczas 378. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 13-14 marca 2018 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, zatwierdza polskie tłumaczenie dłuższej formy Mszy Wigilijnej Niedzieli Zesłania Ducha Świętego wg *Missale Romanum ed. typ. III emendata* (2008).

Treść zmian przygotowanych przez Komisję KEP ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów stanowi załącznik do niniejszej uchwały. Zmiany wymagają potwierdzenia przez Stolicę Apostolską. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Confirmatio Stolicy Apostolskiej ws. Uchwał nr 15/376/2017 i nr 22/377/2017 Konferencji Episkopatu Polski w sprawie zmian w polskim tłumaczeniu *Ordo Confirmationis* (Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich) (26.04.2019)

Congregatio de Cultu Divino
et Disciplina Sacramentorum

Prot. N. 580/17

Cità del Vaticano, 26 aprile 2019

Eccellenza Reverendissima,
questa Congregazione si pregia di trasmetterLe, in allegato, il Decreto concernente la conferma della nuova traduzione in lingua polacca dell'*Ordo Confirmationis*, unitamente all'esemplare del testo. Si fa notare che nel testo confermato, in seguito alle comunicazioni intercorse tra la Congregazione e la Commissione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti della Conferenza dei Vescovi in Polonia, seguite dalla lettera del Presidente della Commissione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti, S. E. Adam Bałabuch, del 30 marzo c. a., sono stati introdotti alcuni cambiamenti rispetto a quello inviato precedentemente per la conferma, p. es.: la lista degli adattamenti inseriti dalla Conferenza dei Vescovi in Polonia è stata spostata alla fine dei *Praenotanda*, il testo della presentazione dei candidati è stato modificato, la numerazione dei formulari della messa è stata corretta, il rito della benedizione delle croci alla fine del libro è stato tolto.

Colgo ben volentieri la circostanza per confermarvi con sensi di distinto ossequio

dell'Eccellenza Vostra Reverendissima
devotissimo nel Signore

Robert Card. Sarah
Prefetto

+ *Arthur Roche*
Segretario

(con allegati)

A Sua Eccellenza Rev.ma
Mons. Stanisław Gądecki
Presidente della Conferenza dei Vescovi in
POLONIA

Prot. N. 580/17

POLONIAE

Instante Excellentissimo Domino Stanislao Gądecki, Praeside Conferentiae Episcoporum Poloniae, litteris die 8 decembris 2017 datis, vigore facultatum huic Congregationi a Summo Pontifice FRANCISCO tributarum, interpretationem polonicam revisam partis Pontificalis Romani cui titulus est *Ordo Confirmationis*, prout in adiecto exstat exemplari, perlibenter confirmamus.

In textu imprimendo mentio fiat de confirmatione ab Apostolica Sede concessa. Eiusdem insuper textus impressi duo exemplaria ad hanc Congregationem transmittantur.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 26 aprilis 2019.

Robertus Card. Sarah
Praefectus

+ *Arturus Roche*
Archiepiscopus a Secretis

Uchwała nr 15/376/2017
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 7 czerwca 2017 r.
w sprawie zmian w polskim tłumaczeniu *Ordo Confirmationis*
(*Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*)

Konferencja Episkopatu Polski podczas 376. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Zakopanem, w dniach 6-7 czerwca 2017 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, przyjmuje pierwszą część zmian w polskim tłumaczeniu *Ordo Confirmationis (Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich)*.

Treść zmian przygotowanych przez Komisję KEP ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, stanowi załączniki do niniejszej uchwały. Zmiany uzyskają moc obowiązującą po zatwierdzeniu przez Stolicę Apostolską.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 22/377/2017
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 października 2017 r.
w sprawie zmian w polskim tłumaczeniu *Ordo Confirmationis*
(*Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*)

Konferencja Episkopatu Polski podczas 377. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Lublinie, w dniach 13-14 października 2017 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, przyjmuje drugą część zmian w polskim tłumaczeniu *Ordo Confirmationis (Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich)*.

Treść zmian przygotowanych przez Komisję KEP ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, stanowi załączniki do niniejszej uchwały. Zmiany uzyskają moc obowiązującą po zatwierdzeniu przez Stolicę Apostolską.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Confirmatio Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 5/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawach liturgicznych (3.07.2019)**

Congregatio de Cultu Divino
et Disciplina Sacramentorum

Prot. N. 211/19

Città del Vaticano, 3 luglio 2019

Eccellenza Reverendissima,

in risposta alla Sua del 3 aprile c. a. con la quale, in veste di Presidente della Conferenza dei Vescovi, chiedeva di poter celebrare in Polonia la solennità della Beata Vergine Maria, Regina della Polonia, il 2 maggio 2020 (al posto del 3 maggio, data la coincidenza con la V domenica di Pasqua), questa Congregazione Le trasmette, in allegato, il Decreto concernente tale variazione.

Tale indulto viene concesso *ad casum* e deve essere richiesto ogni volta che il 3 maggio coincida con la domenica di Pasqua.

Approfitto volentieri dell'occasione per confermarmi con sensi di distinto ossequio

dell'Eccellenza Vostra Reverendissima
devotissimo *in Domino*

Robert Card. Sarah
Prefetto

Conradus Maggioni
Segretario

(con allegato)

A Sua Eccellenza Rev.ma
Mons. Stanisław Gądecki
Presidente della Conferenza dei Vescovi in
POLONIA

Prot. N. 211/19

POLONIAE

Instante Excellentissimo Domino Stanislao Gądecki, Archiepiscopo Metropolita Posnaniensi, Conferentiae Episcoporum Poloniae Praeside. litteris die 3 aprilis 2019 datis, vigore facultatum huic Congregationi a Summo Pontifice FRANCISCO tributarum, attentis expositis, perlibenter concedimus ut venturo anno, scilicet 2020, quandoquidem sollemnitas Beatae Mariae Virginis, Reginae Poloniae, die 3 maii celebrata, in Dominica V Paschae accidit, pridie eius diei, scilicet 2 maii, celebretur.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 3 iulii 2019.

Robertus Card. Sarah
Praefectus

P. Conradus Maggioni
Subsecretarius

Uchwała nr 5/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawach liturgicznych*

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 9 i 19 Statutu KEP podejmuje następujące decyzje w sprawach liturgicznych:

- 1) zgodnie z kan. 838 § 2 KPK zatwierdza (approbatio) polskie tłumaczenie tekstów liturgicznych na wspomnienie dowolne św. Pawła VI, papieża – tekst tłumaczenia stanowi załącznik do niniejszej uchwały; tłumaczenie wymaga potwierdzenia (confirmatio) Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów;
- 2) zgodnie z nr 23 a-b „Instrukcji Kongregacji ds. Kultu Bożego o rewizji kalendarzy partykularnych oraz własnych formularzy oficjów i mszy” z 1970, przyjmuje propozycję, aby skierować do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów prośbę o zgodę na przeniesienie celebracji wspomnienia dowolnego św. Pawła VI, papieża w kalendarzu liturgicznym diecezji polskich na dzień 27 maja, ze względu na zbieżność ogólnokościelnej daty tej celebracji (29 maja) z celebacją wspomnienia obowiązkowego już zatwierdzonego dla Polski (św. Urszuli Ledóchowskiej);
- 3) przyjmuje propozycję, aby skierować do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów prośbę o zgodę na używanie na terenie całej Polski tekstów liturgicznych na wspomnienie św. Ottona, biskupa, zatwierdzonych w randze wspomnienia obowiązkowego dla diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej;
- 4) zgodnie z nr 23 a-b „Instrukcji Kongregacji ds. Kultu Bożego o rewizji kalendarzy partykularnych oraz własnych formularzy oficjów i mszy” z 1970, przyjmuje propozycję, aby skierować do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów prośbę o zgodę na przeniesienie celebracji uroczystości NMP Królowej Polski na sobotę 2 maja w roku 2020, kiedy w dniu 3 maja przypada zbieżność z Niedzielą Wielkanocną, a także by w samym dniu 3 maja (V Niedziela Wielkanocy) można było w parafiach sprawować wyjątkowo jedną mszę świętą z użyciem tekstów na uroczystość NMP Królowej Polski; w prośbie ma być uwzględniona kwestia podobnych przypadków w przeszłości.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

* Przyp. red. Dekret Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z dnia 3 lipca 2019 r. Prot. N. 211/2019 dotyczy jedynie pkt 4 niniejszej uchwały.

**Confirmatio Stolicę Apostolicę ws. Uchwały nr 29/383/2019 Konferencje Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie Statutu Ogólnopolskiego Seminarium
dla Starszych Kandydatów do Świeceń (25.07.2019)**

Roma, 25 luglio 2019

Congregatio pro Clericis

Prot. N. 2019 3025

Eccellenza Reverendissima,
con lettera del 27 giugno c.a. (SEP – D/11.1.1. 4-3), Vostra Eccellenza, come Presidente della Conferenza Episcopale Polacca, ha chiesto a questa Congregazione l'approvazione dello *Statuto* del Seminario Nazionale Polacco per le Vocazioni Adulte, dopo la scadenza della sua previa approvazione *ad biennium*.

In riscontro a tale istanza, mi è gradito inviare all'Eccellenza Vostra il relativo Decreto, con cui si concede l'approvazione per un periodo **di altri due anni**, ad *experimentum* (cfr. All.).

Formulando i più fervidi auguri perché il Seminario Nazionale Polacco per le Vocazioni Adulte possa garantire ai candidati al sacerdozio una formazione capace di favorire quelle attitudini che sono proprie e funzionali alla vita e al ministero presbiterale, colgo volentieri l'occasione per esprimere i sensi del mio distinto ossequio, con cui mi confermo,

dell'Eccellenza Vostra Rev.ma
dev.mo nel Signore

Beniamino Card. Stella
Prefetto

A Sua Eccellenza Reverendissima
Mons. Stanisław GADECKI
Arcivescovo Metropolita di Poznań
Presidente della Conferenza Episcopale Polacca
WARSZAWA

(con 3 Allegati)

Prot. N. 2019 3025

CONGREGATIO PRO CLERICIS

STATUTA

Seminarii Nationalis Polonii pro Vocationibus Adultorum in urbe Lodziensi vigentia libenter rata habet atque approbat **ad alterum biennium**, *ad experimentum*, eademque ab omnibus quorum interest rite servari iubet; hoc biennio peracto, Statuta confirmare, an non, huic Congregationi erit; contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus eiusdem Congregationis, die XXV mensis Julii, a. D. MMXIX.

Beniaminus Card. Stella
Praefectus

+ *Georgius Carolus Patrón Wong*
Archiep. Ep. Emeritus Papantlensis
Secretarius pro Seminariis

Uchwała nr 29/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r.
w sprawie Statutu Ogólnopolskiego Seminarium
dla Starszych Kandydatów do Świąceń

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku ze zmianą siedziby Ogólnopolskiego Seminarium dla Starszych Kandydatów do Świąceń z Krakowa do Łodzi, w numerze 5, 7, 9, 12, 32 Statutu ww. Seminarium wprowadza odpowiednie zmiany: Łódź zamiast Kraków, Arcybiskup Łódzki zamiast Arcybiskupa Krakowskiego, Arcybiskup Metropolita Łódzki zamiast Arcybiskupa Metropolity Krakowskiego.

W związku z upływem czasu obowiązywania z dniem 1 lipca 2019 r., Statut z wprowadzonymi zmianami zostanie przekazany do zaaprobowania przez Kongregację ds. Duchowieństwa.*

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

* Przyp. red. Statut Ogólnopolskiego Seminarium dla Starszych Kandydatów do Świąceń został zaaprobowany przez Kongregację ds. Duchowieństwa w dniu 25 lipca 2019 r. (Prot. N. 2019 3025) na okres dwóch lat.

Załącznik do uchwały nr 29/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski z dnia 14 czerwca 2019 r.

Statut Ogólnopolskiego Seminarium
dla Starszych Kandydatów do Świąceń

WSTĘP

Jednym ze „znaków czasu” wyraźnie rozeznawanym obecnie w polskim Kościele jest wzrastająca liczba mężczyzn w późniejszym wieku wyrażających pragnienie życia w kapłaństwie. Budzenie, rozeznawanie i troska o rozwój powołań do kapłaństwa jest jednym z najważniejszych zadań biskupów. Podejmując je, Konferencja Episkopatu Polski powołuje do życia Ogólnopolskie Seminarium dla Starszych Kandydatów do Świąceń. Jego celem jest przygotowanie do sakramentu świąceń kandydatów, którzy ze względu na wiek (zasadniczo: 35-60 rok życia) wymagają odrębnego toku formacji. Obejmuje ona – jak w każdym przypadku – formację ludzką, duchową, intelektualną i pastoralną.

I. USTANOWIENIE, CHARAKTER I CEL SEMINARIUM

1. „Ogólnopolskie Seminarium dla Starszych Kandydatów do Świąceń” (określane dalej w niniejszym statucie jako Seminarium) zostało erygowane przez Konferencję Episkopatu Polski dnia 11 czerwca 2014 r. Zasady jego działania określa niniejszy Statut zatwierdzony przez Kongregację ds. Duchowieństwa.
2. Seminarium jest seminarium międzydiecezjalnym, w myśl. kan. 237 § 2 KPK, obejmującym wszystkie diecezje Polski (obrzędki łacińskiego).

3. Seminarium posiada kanoniczną publiczną osobowość prawną.
4. W swoim działaniu Seminarium kieruje się: *Magisterium Ecclesiae*, *Kodeksem Prawa Kanonicznego*, dokumentami Stolicy Apostolskiej (przede wszystkim Kongregacji Edukacji Katolickiej i Kongregacji do spraw Duchowieństwa) oraz Konferencji Episkopatu Polski dotyczącymi formacji i studiów, w szczególności *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* oraz *Zasadami formacji kapłańskiej w seminariach duchownych w Polsce*, niniejszym Statutem oraz odnośnymi Regulaminami.
5. Siedzibą Seminarium jest Łódź. Z tego tytułu Arcybiskup Łódzki, jako delegat Konferencji Episkopatu Polski, sprawuje nad Seminarium bezpośredni nadzór i opiekę, przy zachowaniu kompetencji Konferencji Episkopatu Polski, zgodnie z postanowieniami niniejszego Statutu.
6. Celem Seminarium jest przygotowanie do przyjęcia święceń mężczyzn, którzy łaskę powołania odkryli w późniejszym wieku. Po ukończeniu formacji seminaryjnej i przyjęciu święceń, diakoni i prezbiterzy kierowani są do pracy we własnych diecezjach.

II. NADZÓR NAD SEMINARIUM

7. Konferencja Episkopatu Polski sprawuje zwierzchni nadzór nad Seminarium poprzez swego delegata, którym jest każdorazowy Arcybiskup Metropolita Łódzki.
8. Do kompetencji Konferencji Episkopatu Polski w stosunku do Seminarium należy w szczególności:
  - mianowanie rektora Seminarium, a w razie konieczności odwoływanie go w trakcie kadencji,
  - zatwierdzanie rocznego sprawozdania dotyczącego funkcjonowania Seminarium, przedstawianego przez rektora za pośrednictwem biskupa-delegata,
  - troska o materialne zabezpieczenie funkcjonowania Seminarium,
  - ewentualne modyfikacje Statutu Seminarium po uzyskaniu *nihil obstat* Kongregacji ds. Duchowieństwa,
  - zatwierdzenie Regulaminu Seminarium i jego ewentualnych zmian,
  - podjęcie decyzji o zniesieniu Seminarium i zadysponowanie jego majątkiem.

III. ZESPÓŁ FORMATORÓW

9. Za formację w seminarium odpowiada zespół formatorów pod kierunkiem rektora, którego powołuje Konferencja Episkopatu Polski na wniosek Arcybiskupa Metropolity Łódzkiego.
10. Rektor jest mianowany na pięcioletnią kadencję. Po jej upływie może być powołany na drugą, ale już ostatnią kadencję. W trakcie kadencji rektor może przestać pełnić swoją funkcję wskutek rezygnacji przyjętej przez Konferencję Episkopatu Polski. Może również zostać usunięty na skutek poważnej przyczyny.
11. Do zadań rektora należy przede wszystkim:
  - sprawowanie bezpośredniego zarządu Seminarium i troska o jego codzienne funkcjonowanie, zgodnie z przepisami prawa,
  - podejmowanie bezpośredniej odpowiedzialności – we współpracy z pozostałymi formatorami – za przygotowanie kandydatów,
  - reprezentowanie Seminarium na zewnątrz,
  - przedstawianie biskupowi-delegatowi Konferencji Episkopatu Polski spraw związanych z Seminarium, a w szczególności rocznego sprawozdania dotyczącego funkcjonowania Seminarium, w tym spraw materialnych, które to sprawozdanie delegat przedstawia Konferencji do zatwierdzenia,
  - przedstawianie poszczególnym ordynariuszom spraw dotyczących kandydatów z ich diecezji, a w szczególności: decyzji o przyjęciu lub nieprzyjęciu kandydata do seminarium, corocznej pisemnej opinii na zakończenie roku formacyjnego, wniosku o usunięcie kandydata z Seminarium, opinii przed dopuszczeniem do święceń,

- proponowanie lub opiniowanie kandydatów na pozostałych formatorów oraz spowiedników w Seminarium,
  - współpraca z pozostałymi formatorami, dla których rektor jest przełożonym,
  - pełnienie obowiązków proboszcza w stosunku do wszystkich przebywających w Seminarium, zgodnie z kan. 262 KPK.
12. Pozostałych formatorów (ojca duchownego, prefekta i/lub prokuratora) mianuje – po wysłuchaniu opinii rektora – Arcybiskup Metropolita Łódzki.
  13. Zadaniem ojca duchownego jest troska o formację duchową i ascetyczną kandydatów. Ojciec duchowny jest zarazem zwyczajnym spowiednikiem alumnów, z zachowaniem kan. 240 § 1 KPK. Ojciec duchowny nigdy nie udziela opinii na temat alumnów – ani na polecenie czy prośbę rektora lub biskupa, ani z własnej inicjatywy (zob. kan. 240 § 2 KPK).
  14. Zadaniem prefekta jest wspomaganie rektora w pracy formacyjnej.
  15. Zadaniem prokuratora jest troska o bieżące funkcjonowanie Seminarium od strony materialnej.
  16. Funkcja prefekta i prokuratora może być pełniona przez tego samego duchownego.

IV. KANDYDACI

17. Kandydatem do seminarium może być każdy mężczyzna (od 35 r. ż. wzwyż) stanu wolnego (tak kawaler, jak i wdowiec). Od kandydatów wymaga się świadectwa maturalnego. Szczególnego rozeznania wymagają kandydatury mężczyzn, którzy mają potomstwo, uzyskali stwierdzenie nieważności swojego małżeństwa, byłych alumnów oraz tych, którzy przekroczyli 60 rok życia.
18. Kandydatów do seminarium kierują poszczególni biskupi diecezji po zasięgnięciu opinii odpowiednich duszpasterzy (w szczególności proboszcza) i wiernych świeckich. Ostateczną decyzję o ich przyjęciu podejmuje rektor (po wysłuchaniu pozostałych formatorów, wyjąwszy ojca duchownego). Każdy biskup diecezjalny może jednak skierować zgłaszającego się doń kandydata w późniejszym wieku do własnego seminarium diecezjalnego.
19. Każdy kandydat do Seminarium winien przedstawić następujące dokumenty:
  - świadectwo chrztu i bierzmowania,
  - pisemne skierowanie udzielone przez własnego biskupa diecezjalnego,
  - świadectwo dojrzałości oraz ewentualnie inne dokumenty potwierdzające wykształcenie pomaturalne i wyższe,
  - życiorys,
  - w przypadku kandydatów związanych wcześniej małżeństwem – dokument o ustaniu małżeństwa (świadectwo śmierci żony względnie prawomocną decyzję o stwierdzeniu nieważności bądź rozwiązaniu małżeństwa),
  - świadectwo zdrowia,
  - podanie,
  - opinia proboszcza (lub odpowiedniego duszpasterza).
20. W przypadku eks-alumnów z innego seminarium lub mężczyzn, którzy wcześniej należeli do instytutu zakonnego, należy pilnie przestrzegać kan. 241 § 3 KPK.
21. Po zakończeniu każdego roku formacji rektor przesyła ordynariuszowi kandydata pisemną opinię na jego temat.
22. Decyzję o ewentualnym usunięciu kandydata z seminarium podejmuje jego biskup diecezjalny na wniosek rektora.
23. O dopuszczeniu do święceń decyduje własny ordynariusz kandydata, biorąc pod uwagę umotywowaną opinię rektora i przełożonych. Konsekwentnie, nowo wyświęceni diakoni i prezbiterzy kierowani są do pracy we własnych diecezjach.

V. FORMACJA SEMINARYJNA

24. Punktem wyjścia w formacji ludzkiej kandydatów winno być ich dotychczasowe doświadczenie życiowe, w tym umiejętności i talenty dotychczas rozwijane. Wymaga ono jasnego rozeznania, pogłębionej oceny, integracji i rozwoju.
25. Formację seminaryjną otwiera rok propedeutyczny. Służy on przede wszystkim rozeznaniu powołania oraz wprowadzeniu w życie duchowe. Na I rok studiów wpisywani są jedynie ci kandydaci, którzy odbyli rok propedeutyczny we własnej diecezji bezpośrednio przed skierowaniem ich do tego Seminarium.
26. Dalsza formacja w Seminarium przebiega zgodnie z *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* oraz *Zasadami formacji kapłańskiej w seminariach duchownych w Polsce* zatwierdzonymi przez Kongregację ds. Edukacji Katolickiej dekretem z dnia 26 sierpnia 1999 r. i trwa pięć lat.
27. Formacja duchowa ma prowadzić do głębokiej więzi z Jezusem Chrystusem, Dobrym Pasterzem, przez podporządkowanie całego życia Duchowi Świętemu, w postawie oddania Ojcu i umiłowania Kościoła (por. *PDV* 45). Jej naturalnym owocem winna być stała formacja w życiu kapłańskim.
28. Formacja intelektualna przebiega w ramach *Studium domesticum* zorganizowanym na podstawie umowy z odnośnym Wydziałem Teologii i obejmuje studia filozoficzne oraz teologiczne. Kandydaci do święceń przed przyjęciem prezbiteratu zdają egzamin z całości teologii; nie są jednak zobowiązani do uzyskania stopnia zawodowego magistra.
29. Formacja pastoralna przygotowuje do posługi Słowa i sakramentów oraz przewodniczenia ludowi Bożemu. Przebiega ona (przynajmniej częściowo) w macierzystych diecezjach kandydatów (dla ich głębszej integracji z lokalnym prezbiterium), a jej zakres i formy określa odrębny regulamin. Ważną rolę spełnia w niej proboszcz miejsca kandydata, lub inny kapłan wyznaczony przez biskupa diecezjalnego.
30. Szczegółowe obowiązki alumnów, zasady dyscypliny i porządek panujący w Seminarium określa Regulamin zatwierdzony przez KEP.

VI. ORGANIZACJA I ZASADY UTRZYMANIA SEMINARIUM

31. Lokalizację i warunki materialnego funkcjonowania seminarium zatwierdza KEP w porozumieniu z biskupem diecezjalnym siedziby seminarium.
32. Seminarium jest współfinansowane przez rodzime diecezje kandydatów, a także – według możliwości – przez nich samych. Szczegółowe zasady finansowania seminarium zostaną wypracowane pod kierunkiem Arcybiskupa Łódzkiego.

VII. PRZEPISY KOŃCOWE

33. Niniejszy Statut zatwierdza się *ad experimentum* na okres trzech lat.
34. Zmiana Statutu może być dokonana przez KEP, po uzyskaniu *nihil obstat* Kongregacji ds. Duchowieństwa.
35. Zniesienie Seminarium może dokonać się, z uzasadnionych i poważnych przyczyn, dekretem Konferencji Episkopatu Polski.
36. W przypadku zniesienia Seminarium cały jego majątek przechodzi na własność Konferencji Episkopatu Polski.

**Confirmatio Stolicy Apostolskiej ws. Uchwały nr 19/368/2015 Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie wspomnienia dowolnego
Matki Bożej Loretańskiej (7.10.2019)**

Congregatio de Cultu Divino
et Disciplina Sacramentorum

Prot. N. 404/19

Dal Vaticano, 29 ottobre 2019

E.za Reverendissima,

con qualche giorno di anticipo sulla pubblicazione ufficiale, sono lieto di trasmetterLe copia del decreto, in lingua latina e in versione italiana, concernente l'iscrizione della memoria facoltativa della Beata Maria Vergine di Loreto nel Calendario Romano Generale, il 10 dicembre.

In allegato al decreto sono pubblicati i testi liturgici in latino. La colletta è tratta dal Comune della Beata Vergine Maria, nel tempo di Avvento, del *Missale Romanum*; si unisce anche il testo originale in lingua italiana della seconda lettura dell'Ufficio. La traduzione dei testi liturgici, approvata dalla Conferenza Episcopale, sarà inviata a questo Dicastero per la conferma a norma del can. 838 § 3.

Profitto della circostanza per porgere cordiali saluti, professandomi con senso di distinto ossequio

dell'E.za Vostra Rev.ma
dev.mo nel Signore

+ *Arthur Roche*
Arcivescovo Segretario

Con allegati

E.mi Presidenti delle Conferenze Episcopali
Loro Sedi

Prot. 404/19

**DECRETUM
de celebratione
Beatae Mariae Virginis de Loreto
in Calendario Romano Generali inscribenda**

Laurctanæ Almæ Domus veneratio inde a Medio Ævo origo fuit illius peculiaris sanctuarii, quo temporibus etiam hodiernis peregrinantes christifideles multi frequentant ad propriam fidei vitam alendam in Dei Verbum pro nobis caro factum.

Sanctuarium vero illud mysterium Incarnationis revocat inducens omnes visitantes ad plenitudinem temporis considerandam, cum misit Deus Filium suum, factum ex muliere, necnon ad meditanda et verba Angeli Evangelium nuntiantis et verba Virginis divinæ vocationi respondentis. A Spiritu Sancto obumbrata, humilis ancilla Domini divinitatis domus effecta est, imago purissima sanctæ Ecclesiæ.

Supradictum sanctuarium, intime Sedi Apostolicæ conexum. a Summis Pontificibus laudatum et in omnes gentes vulgatum, in decursu temporum præclare valuit, haud minus quam Nazareth in Terra Sancta, ad virtutes evangelicæ Sanctæ Familiæ collustrandas.

In illa Alma Domo, ante effigiem Redemptoris et Ecclesiæ Matris, nonnulli Sancti ac Beati propriae vocationi responsum dederunt, infirmi in angustiis consolationem in vocaverunt, Dei populus Beatam Mariam laudare et supplicare incepit Litaniis illis lauretanis quæ per orbem terrarum diffusæ sunt. Itinerantes aereo navigio præsertim cælestem patronam in ea invenerunt.

His omnibus perpensis, auctoritate sua Summus Pontifex Franciscus decrevit ut memoriam ad libitum Beatæ Mariæ Virginis de Loreto in Calendarium Romanum inscribendam esse die 10 decembris, die etenim quo Laureti festum agitur, et quotannis celebrandam. Hæc celebratio omnes, præcipue familias, iuvenes et religiosos, adiuvabit ad virtutes imitandas perfectæ Evangelii discipulæ. Virginis Matris quæ concipiens Caput Ecclesiæ etiam nos in sua accepit.

Nova igitur memoria cunctis Calendariis Librisque liturgicis pro Missæ et Liturgiæ Horarum celebratione erit inserenda; textus liturgici adhibendi hoc decreto adnexi, cura Cætuum Episcoporum vertendi, approbandi et post huius Dicasterii confirmationem edendi sunt.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex ædibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 7 mensis Octobris 2019, in memoria Beatæ Mariæ Virginis a Rosario.

Robertus Card. Sarah
Præfectus

+ *Arturus Roche*
Archiepiscopus a Secretis

Uchwała nr 19/368/2015
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 12 marca 2015 r.
w sprawie wspomnienia dowolnego
Matki Bożej Loretańskiej

Konferencja Episkopatu Polski podczas 368. Zebrania Plenarnego, które odbyło się w Warszawie w dniach 11-12 marca 2015 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, wyraziła zgodę na zwrócenie się do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z prośbą o wpisanie do Kalendarza liturgicznego diecezji polskich wspomnienia dowolnego Matki Bożej Loretańskiej, przypadającego na dzień 10 grudnia.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

1.3. POZOSTAŁE UCHWAŁY DEFINITYWNE KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI

382. Zebranie Plenarne KEP (12-14.03.2019)

Uchwała nr 1/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 12 marca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia
Regulaminu Komisji Episkopatu Polski ds. Misji

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, po trzech latach obowiązywania *ad experimentum*, zatwierdza Regulamin Komisji Episkopatu Polski ds. Misji na czas nieokreślony.

Tekst Regulaminu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

REGULAMIN
KOMISJI EPISKOPATU POLSKI DS. MISJI

Rozdział I
Postanowienia ogólne

§ 1

1. Komisja Episkopatu Polski ds. Misji (zwana w dalszej części Regulaminu Komisją) – powołana przez Konferencję Episkopatu Polski – jest stałą komisją, której celem jest wspomaganie Konferencji Episkopatu w sprawach misji.
2. Komisja działa zgodnie ze wskazaniami Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski i w oparciu o przepisy Statutu i Regulaminu Konferencji Episkopatu Polski oraz niniejszego Regulaminu.
3. Zgodnie z wytycznymi Soboru Watykańskiego II, zawartymi w Dekrecie o misyjnej działalności Kościoła *Ad gentes* (1965), a także normami zapisanymi w motu proprio *Ecclesiae Sanctae* (1966), instrukcji Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów: *De ordinanda cooperatione missionalis Episcoporum – Quo aptius* (1969) i innych dokumentach tejże Kongregacji (m. in. *Statuty Papieskich Dziel Misyjnych* (2005) i *Vademecum Papieskich Dziel Misyjnych* (2007) oraz nauczaniem zawartym w encyklice *Fidei donum* Piusa XII (1957), adhortacji apostolskiej Pawła VI *Evangelii nuntiandi* (1975), *Redemptoris missio* Jana Pawła II (1990), Komisja koordynuje i propaguje misyjne dzieła Kościoła w Polsce oraz wspiera integrację i współpracę środowisk misyjnych.

Rozdział II
Struktura organizacyjna Komisji

§ 2

1. Przewodniczącym Komisji jest biskup wybrany przez Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski, spośród członków Konferencji.
2. Kadencja przewodniczącego Komisji trwa 5 lat. Funkcję tę może on pełnić przez dwie kolejne kadencje.

3. Przewodniczący Komisji przedstawia kandydatów na członków i konsultorów Komisji na Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski celem zatwierdzenia.
4. Przewodniczący mianuje Sekretarza Komisji, którego zadaniem jest utrzymywanie kontaktów z sekretariatem Konferencji Episkopatu Polski oraz dokumentowanie działalności Komisji. Sekretarz z urzędu jest konsultorem, którego zatwierdza Zebranie Planarne Konferencji Episkopatu Polski.
5. O powołaniu Sekretarza Przewodniczący Komisji informuje Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski.
6. Przewodniczący Komisji powołuje spośród konsultorów Delegata ds. misjonarzy, któremu powierza odpowiedzialność za niesienie pomocy duchowej i materialnej polskim misjonarzom i misjonarkom pracujących na placówkach misyjnych.

§ 3

1. Członkami Komisji są biskupi, również seniorzy, wspomagani przez konsultorów duchownych i świeckich.
2. Komisja nie powinna liczyć więcej niż dziesięciu członków, a liczba konsultorów nie może przekroczyć piętnastu osób.
3. Konsultorem Komisji z urzędu jest Krajowy Dyrektor Papieskich Dział Misyjnych.

§ 4

Kadencja członków Komisji i konsultorów trwa pięć lat.

§ 5

1. Przewodniczący Komisji ma prawo proponowania zmian personalnych w Komisji w czasie trwania jej kadencji.
2. W przypadku rezygnacji z pełnienia funkcji członka lub konsultora Komisji, jej Przewodniczący zgłasza nowego kandydata do zatwierdzenia przez Zebranie Planarne Konferencji Episkopatu Polski.

§ 6

W miarę potrzeb i dla usprawnienia prac Komisji jej Przewodniczący może w ramach Komisji powołać zespoły robocze, określając zakres ich pracy.

§ 7

1. Zebranie Planarne Konferencji Episkopatu Polski, w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji, może powołać dodatkowe podkomisje lub sekcje działające przy Komisji, określając ich nazwę, skład osobowy oraz zakres działań.
2. Podkomisje lub sekcje działające przy Komisji pracują pod nadzorem jej Przewodniczącego i przedstawiają mu pisemne sprawozdania ze swej działalności do dnia 31 grudnia danego roku kalendarzowego.

Rozdział III Zadania Komisji

§ 8

Głównym zadaniem Komisji jest opiniowanie spraw misyjnych przekazanych przez Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski lub Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski oraz pomaganie w ich rozwiązywaniu.

§ 9

Komisja w ramach kompetencji i zgodnie z zaleceniami Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski podejmuje studium problemów misyjnych i inicjatywy duszpasterskie służące propagowaniu idei misyjnej Kościoła oraz opracowuje materiały duszpasterskie i projekty dokumentów.

§ 10

1. Zasadniczym celem Komisji jest ożywienie i rozwój świadomości misyjnej oraz gorliwości misyjnej wśród duchowieństwa i wiernych Kościoła katolickiego w Polsce, popieranie wszelkich inicjatyw podejmowanych na rzecz misji i ich koordynowanie dla dobra Kościoła oraz służba na rzecz integracji i zgodnej współpracy środowisk misyjnych w Polsce.
2. W celu zagwarantowania jedności w działaniu z Kościołem powszechnym Komisja współpracuje z Kongregacją ds. Ewangelizacji Narodów.
3. Komisja popiera i sprawuje patronat nad Papieskimi Działami Misyjnymi we wszystkich diecezjach polskich.
4. Komisja nadzoruje pracę MIVA Polska, Dzieła Pomocy „Ad Gentes”, Centrum Formacji Misyjnej oraz Instytutu Misyjnego Laikatu służąc radą i pomocą w realizacji ich celów.
5. Współpracując z Delegatem Biskupa ds. Misji Komisja koordynuje pracę diecezjalnych dzieł misyjnych w Polsce.
6. Komisja, nie przejmując zadań spoczywających na Kościołach lokalnych lub zgromadzeniach zakonnych, ruchach, stowarzyszeniach i wspólnotach kościelnych, wspiera je w animacji misyjnej i działalności na rzecz misji.
7. Komisja troszczy się o nowe powołania do pracy na misjach.

Rozdział IV Zebrania Komisji

§ 11

1. Zebrania Komisji odbywają się przynajmniej dwa razy w roku.
2. Przewodniczący Komisji zwołuje zebrania w miejscu przez niego wyznaczonym, ustalając ich porządek i program oraz powierzając Sekretarzowi, członkom Komisji i konsultorom zadania do wypełnienia.
3. Sekretarz, nie później niż 10 dni przed zebraniem przesyła wszystkim członkom, konsultorom oraz gościom, wskazanym przez Przewodniczącego Komisji, zawiadomienia, program obrad i materiały dotyczące zebrania.

§ 12

1. Przewodniczący Komisji może zaprosić na posiedzenie Komisji gości w charakterze doradców lub ekspertów.
2. W zebraniach Komisji mogą uczestniczyć także członkowie Prezydium Konferencji Episkopatu Polski, po uprzednim powiadomieniu Przewodniczącego Komisji.

§ 13

1. Członkowie Komisji są zobowiązani do stałego i aktywnego uczestnictwa w zebraniach Komisji i jej pracach.
2. Obecność na zebraniu Komisji należy potwierdzić własnoręcznym podpisem na liście obecności, sporządzonej przez Sekretarza.

§ 14

Zebrania Komisji prowadzi Przewodniczący, a w razie jego nieobecności pracami kieruje wskazany przez niego członek Komisji.

§ 15

1. Na początku zebrania Przewodniczący Komisji wprowadza w tematykę obrad i przedstawia ich porządek do zatwierdzenia przez członków Komisji.
2. Członkowie Komisji mogą zgłaszać Przewodniczącemu swoje propozycje tematów obrad Komisji.

§ 16

1. Ustalenia Komisji są podejmowane zwykłą większością głosów.
2. Konsultorzy Komisji uczestniczą w zebraniach Komisji na zaproszenie przewodniczącego, ale bez decydującego prawa głosu.
3. Sprawy, które Komisja uzna za ważne i pilne, przewodniczący Komisji, po uprzednim zgłoszeniu Sekretarzowi Generalnemu Konferencji Episkopatu Polski, przedstawia do rozpatrzenia na Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski.
4. Oficjalne stanowisko Komisji musi uzyskać aprobatę Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski, a w nagłych przypadkach Rady Stałej, Prezydium lub Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski.

§ 17

1. Sekretarz Komisji sporządza protokół pisemny z każdego jej zebrania.
2. Protokół z ostatniego posiedzenia Komisji odczytuje się na kolejnym zebraniu i za zgodą członków Komisji podpisuje go Przewodniczący i Sekretarz.
3. Tekst protokołu otrzymują wszyscy członkowie Komisji, a jeden egzemplarz zostaje przekazany do archiwum Komisji oraz do Archiwum Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski.

Rozdział V
Postanowienia końcowe

§ 18

Do końca stycznia każdego roku, Przewodniczący Komisji przesyła do Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski pisemne sprawozdanie z działalności Komisji.

§ 19

1. Sekretarz czuwa nad bieżącą dokumentacją prac Komisji oraz nad jej archiwum.
2. Po zmianie na stanowisku Przewodniczącego archiwum Komisji powinno zostać przekazane następcy.
3. Po rozwiązaniu Komisji przez Konferencję Episkopatu Polski wszystkie dokumenty należy przekazać do Archiwum Konferencji Episkopatu Polski.

§ 20

1. Komisja opracowuje Regulamin Komisji oraz może proponować w nim zmiany. Regulamin Komisji lub jego nowelizacja wymagają zatwierdzenia przez Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski.
2. Regulamin Komisji lub jego nowelizacja wchodzi w życie z dniem podjęcia uchwały o jego zatwierdzeniu przez Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski.

Regulamin niniejszy został zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 1/382/2019 z dnia 12 marca 2019 r. na czas nieokreślony.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 2/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 12 marca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia
Regulaminu Centrum Formacji Misyjnej

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z § 23 ust. 1 Regulaminu Centrum Formacji Misyjnej, na wniosek bp. Jerzego Mazura, Przewodniczącego Komisji Episkopatu ds. Misji, po trzech latach obowiązywania *ad experimentum*, zatwierdza znowelizowany Regulamin Centrum Formacji Misyjnej na czas nieokreślony.

Tekst Regulaminu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

REGULAMIN CENTRUM FORMACJI MISYJNEJ

Rozdział I
Postanowienia ogólne

§ 1

1. Centrum Formacji Misyjnej (dalej zwane Centrum) jest instytucją Kościoła katolickiego w Polsce powołaną w celu przygotowania kapłanów diecezjalnych, osób konsekrowanych i wiernych świeckich do podjęcia posługi na terytoriach misyjnych oraz w innych diecezjach na świecie.
2. Centrum udziela również pomocy duchowej, materialnej i finansowej misjonarkom i misjonarzom przebywającym na urloпах w Polsce oraz pracującym na misjach.
3. Patronami Centrum i kaplicy są święci Cyryl i Metody, apostołowie Słowian i patronowie Europy.
4. Siedziba Centrum znajduje się przy ul. Byszewskiej 1 w Warszawie.

Rozdział II
Struktura organizacyjna Centrum

§ 2

Centrum zostało powołane do istnienia przez Konferencję Episkopatu Polski, która czuwa nad realizacją jego celów poprzez Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji.

§ 3

Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji powołuje Zarząd Centrum, Radę Formacyjną oraz Komisję Rewizyjną.

§ 4

Zarząd Centrum stanowi Dyrektor Centrum oraz Delegat ds. Misjonarzy Komisji Episkopatu Polski ds. Misji mianowani przez Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji.

§ 5

Odpowiedzialnym za formację duchowości misyjnej kandydatów na misjonarzy jest ojciec duchowny, mianowany przez Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji na wniosek Dyrektora Centrum.

§ 6

1. Dyrektor Centrum uzgadnia z Przewodniczącym Komisji Episkopatu Polski ds. Misji wszelkie sprawy związane z funkcjonowaniem Centrum.
2. Dyrektor Centrum zatrudnia pracowników: lektorów języków obcych, wykładowców przedmiotów misjologicznych oraz personel pomocniczy, zgodnie z potrzebami Centrum.
3. Dyrektor Centrum przygotowuje roczny harmonogram zajęć i plan dnia dla uczestników studium przygotowawczego oraz formacji duchowej.
4. Dyrektor Centrum odpowiada za całość funkcjonowania domu i remonty, dbając o powierzone mu mienie i troszcząc się o zapewnienie godziwych warunków pracy Centrum.
5. Dyrektor Centrum odpowiada za promocję Centrum poprzez własną stronę internetową oraz inne środki społecznego przekazu.

§ 7

Do obowiązków Delegata ds. Misjonarzy podejmowanych z mandatu Przewodniczącego Komisji ds. Misji należy:

- 1) otaczanie wszechstronną opieką misjonarzy, zwłaszcza kapłanów *fideidonum* oraz misjonarzy świeckich;
- 2) przygotowanie strony formalnej wyjazdów kapłanów *fideidonum* i osób świeckich do krajów misyjnych poprzez kontrakty z biskupami misyjnymi;
- 3) koordynacja zagranicznych kursów językowych dla kapłanów *fideidonum*;
- 4) utrzymywanie kontaktów z biskupami diecezjalnymi i innymi ordynariuszami jednostek kościelnej administracji, w których pracują misjonarze z Polski oraz troska o realizację zawieranych kontraktów;
- 5) współpraca z delegatami misjonarzy *fideidonum* i udział w spotkaniach przez nich organizowanych;
- 6) odwiedzanie misjonarzy, zwłaszcza kapłanów *fideidonum* i misjonarzy świeckich;
- 7) opiniowanie projektów o pomoc składanych przez misjonarzy;
- 8) udzielanie wsparcia finansowego misjonarkom i misjonarzom posługującym na misjach i przebywającym na urloпах w Polsce;
- 9) czuwanie nad ubezpieczeniem misjonarzy diecezjalnych, osób konsekrowanych i świeckich.

§ 8

1. Rada Formacyjna, składa się co najmniej z 4 członków. Jej zadaniem jest stworzenie rocznego programu formacji misjologicznej i językowej oraz harmonogramu rekolekcji i dni skupienia,
2. W skład Rady Formacyjnej wchodzi: Dyrektor Centrum, Delegat ds. Misjonarzy, wykładowca misjologii mianowany przez Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji oraz przedstawiciel lektorów języków obcych.
3. Radę Formacyjną powołuje i odwołuje Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji.

§ 9

1. Komisja Rewizyjna składa się co najmniej z 3 członków, powołanych przez Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji na okres 5 lat.
2. Zadaniem Komisji Rewizyjnej jest czuwanie nad prawidłowym funkcjonowaniem Centrum oraz kontrola jego działalności i finansowej.

3. Komisja Rewizyjna opiniuje sprawozdanie merytoryczno-finansowe z rocznej działalności Centrum przygotowane przez jego Dyrektora i przekazuje je Przewodniczącemu Komisji Episkopatu Polski ds. Misji w terminie do końca I kwartału.

§ 10

Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą pozostawać w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia z członkami Zarządu oraz być skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwa z winy umyślnej.

§ 11

Członkowie Komisji Rewizyjnej nie otrzymują wynagrodzenia za pracę na rzecz Centrum.

Rozdział III
Zadania Centrum Formacji Misyjnej

§ 12

Głównym zadaniem Centrum jest przygotowanie do pracy misyjnej kandydatów skierowanych przez właściwe władze kościelne; w szczególności troska o duchową i intelektualną formację kandydatów na wyjazd na misje, ich przygotowanie misjologiczne i językowe oraz ocena przydatności kandydatów do posługi misyjnej.

Sposób kierowania procesem formacji księży diecezjalnych do pracy na misjach określa „Instrukcja” Episkopatu Polski z dnia 7 listopada 1987 r. oraz inne wytyczne Komisji Episkopatu Polski ds. Misji.

§ 13

Zadaniem Centrum, za realizację którego odpowiada delegat ds. misjonarzy, jest również udzielanie pomocy duchowej, medycznej, prawnej, materialnej i finansowej polskim misjonarom i misjonarzom przebywającym na misjach oraz na urloпах w kraju.

§ 14

W miarę możliwości i posiadanych środków finansowych Centrum włącza się także w animację misyjną i budzenie powołań misyjnych poprzez sympozja, udział w spotkaniach formacyjnych w diecezjach i parafiach.

Rozdział IV
Uczestnicy kursu formacyjnego

§ 15

1. Uczestnikami kursu formacyjnego są księża diecezjalni, osoby życia konsekrowanego oraz osoby świeckie.
2. Uczestniczący w formacji misyjnej kapłani diecezjalni i osoby świeckie są zgłaszani przez swego biskupa diecezjalnego, a osoby konsekrowane przez swoich przełożonych.
3. Uczestnicy formacji w czasie roku formacyjnego mieszkają w Centrum. Koszty ich pobytu i formacji ponosi Centrum.

§ 16

1. Czas przygotowania do posługi misyjnej w Centrum zasadniczo trwa dziewięć miesięcy, od września do maja.
2. Zgodnie z ustalonym terminarzem i harmonogramem zajęcia w poszczególne dni tygodnia, a więc wykłady, lektoraty językowe, konwersatoria, spotkania formacyjne oraz ćwiczenia duchowe są obowiązkowe.
3. Nieobecność na zajęciach jest możliwa jedynie za uprzednią zgodą Dyrektora Centrum.

4. Każdy uczestnik formacji w Centrum winien budować wspólnotę poprzez zachowanie prawdziwie ewangelicznych postaw i relacji oraz przestrzegać programu dnia i domowego porządku.

§ 17

W Centrum obowiązuje kapłanów i zakonników strój duchowny (sutanna, habit, koszula kapłańska z koloratką), a osoby świeckie ubierają się w sposób właściwy dla miejsca, z zachowaniem ogólnie przyjętych norm kultury i taktu.

§ 18

W okresie formacyjnym kapłani i zakonnicy przygotowujący się do posługi misyjnej nie podejmują bez wyraźnej zgody własnego przełożonego jakichkolwiek obowiązków duszpasterskich, które mogłyby kolidować z programem formacyjnym Centrum. Udzielają się natomiast w pomocy duszpasterskiej i animacji misyjnej organizowanej przez Centrum.

§ 19

W razie niepodporządkowania się niniejszemu Regulaminowi i łamania zasad obowiązujących w Centrum, jego Dyrektor powinien upomnieć uczestnika roku formacyjnego, a w przypadku notorycznego łamania Regulaminu ma prawo go usunąć, powiadamiając jednocześnie jego kościelnego przełożonego.

Rozdział V Sprawy majątkowe

§ 20

Mienie ruchome i nieruchome, którym dysponuje Centrum, jest własnością Konferencji Episkopatu Polski. Pełnomocnictwa do zarządzania tym mieniem udziela Dyrektorowi Centrum Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski.

§ 21

Dyrektor Centrum i Delegat ds. Misjonarzy dysponują funduszem powstałym z ofiar zebranych w Uroczystość Objawienia Pańskiego oraz z innych ofiar.

Rozdział VI Postanowienia końcowe

§ 22

Centrum Formacji Misyjnej może zostać rozwiązane decyzją Konferencji Episkopatu Polski.

§ 23

1. Regulamin Centrum oraz jego nowelizację zatwierdza Konferencja Episkopatu Polski na wniosek Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji.
2. Nowelizacja Regulaminu Centrum może dokonać się z inicjatywy własnej Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji lub na prośbę Dyrektora Centrum, skierowaną do Przewodniczącego.

Regulamin niniejszy został zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 2/382/2019 z dnia 12 marca 2019 r. na czas nieokreślony.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 3/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 12 marca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia zmian Statutu
Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z § 44 Statutu Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” zatwierdza zmiany Statutu Stowarzyszenia, przyjęte przez Nadzwyczajne Walne Zebranie Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” uchwałą nr 1 z dnia 16 lutego 2019 r. oraz zatwierdza tekst jednolity Statutu przyjęty przez Nadzwyczajne Walne Zebranie Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” uchwałą nr 2 z dnia 16 lutego 2019 r.

Tekst jednolity Statutu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

STATUT
KATOLICKIEGO STOWARZYSZENIA
„CIVITAS CHRISTIANA”

Rozdział I
PRZEPISY OGÓLNE

§ 1

1. Organizacja nosi nazwę: Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, zwana dalej Stowarzyszeniem.
2. Stowarzyszenie posiada osobowość prawną.
3. Siedzibą Stowarzyszenia jest Miasto Stołeczne Warszawa.
4. Stowarzyszenie jest prywatnym stowarzyszeniem wiernych w rozumieniu kan. 299 Kodeksu Prawa Kanonicznego.

§ 2

1. Stowarzyszenie jest formacyjno-edukacyjną organizacją, o której mowa w art. 35 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 380), zrzeszającą katolików świeckich.
2. Terenem działalności Stowarzyszenia jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku, gdy wymaga tego realizacja celów statutowych, Stowarzyszenie może prowadzić działalność także poza granicami kraju.
3. Stowarzyszenie ma prawo powoływania terenowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej: Oddziałów Okręgowych oraz Oddziałów. Stowarzyszenie ma prawo powoływania innych wewnętrznych jednostek organizacyjnych, służących realizacji celów Stowarzyszenia, działających na podstawie regulaminu nadanego przez organ powołujący taką jednostkę organizacyjną.
4. Stowarzyszenie może być członkiem krajowych i międzynarodowych stowarzyszeń i organizacji.

5. Zgodnie z kan. 317 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego Krajowy Asystent Kościelny Stowarzyszenia jest zatwierdzany przez Konferencję Episkopatu Polski, na wniosek Zarządu Stowarzyszenia, po uprzedniej zgodzie jego przełożonego na pięcioletnią kadencję, z możliwością sprawowania funkcji przez kolejne kadencje.
6. Asystenci diecezjalni mogą być zatwierdzani dla danej diecezji przez właściwego biskupa diecezjalnego, na wniosek Zarządu Stowarzyszenia, jeżeli na terenie danej diecezji istnieją struktury Stowarzyszenia. Kadencja asystentów diecezjalnych trwa pięć lat, z możliwością sprawowania funkcji przez kolejne kadencje.

§ 3

1. Stowarzyszenie posiada sztandar oraz emblemat organizacyjny, na którym znajduje się fragment Drzwi Gnieźnieńskich oraz napis CIVITAS CHRISTIANA.
2. Znak graficzny emblematu zatwierdza Walne Zebranie Stowarzyszenia.

Rozdział II

CELE STOWARZYSZENIA I SPOSOBY DZIAŁANIA

§ 4

Celem Stowarzyszenia jest kształtowanie rzeczywistości polskiej w oparciu o chrześcijańską koncepcję człowieka i świata, ujętą w nauczaniu Kościoła rzymskokatolickiego oraz zgodnie z polską tradycją narodową, a w szczególności:

- 1) ochrona życia i godności człowieka, rodziny i Narodu oraz troska o duchowe, moralne i materialne środowisko ich życia i rozwoju,
- 2) przygotowanie katolików świeckich do aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu Kościoła, Narodu i Państwa,
- 3) kształtowanie i upowszechnianie chrześcijańskich, patriotycznych, demokratycznych i obywatelskich postaw oraz kryteriów oceny rzeczywistości kulturowej, społecznej, gospodarczej i politycznej.

§ 5

Stowarzyszenie realizuje swoje cele między innymi poprzez:

- 1) pracę formacyjną i edukacyjną w zgodzie z nauczaniem społecznym Kościoła,
- 2) umacnianie i budowanie tożsamości narodowej oraz stałą troskę o rozwój kultury ojczystej,
- 3) wpływanie na kształt polityki społecznej państwa poprzez podejmowanie i wspieranie inicjatyw obywatelskich, szczególnie na rzecz rodziny, zgodnych z celami Stowarzyszenia,
- 4) promowanie idei samorządności i działań służących rozwojowi wspólnot lokalnych i regionalnych,
- 5) współpracę z samorządem terytorialnym w sferze realizacji jego zadań własnych, zgodnych z programem Stowarzyszenia,
- 6) realizację zadań należących do sfery pożytku publicznego zgodnych z celami Stowarzyszenia,
- 7) współpracę z parafiami w zakresie ewangelizacji życia społecznego i kulturalnego we wspólnotach lokalnych,
- 8) współpracę z krajowymi i zagranicznymi organizacjami o podobnych celach i zadaniach,
- 9) pracę z młodzieżą oraz pracę z rodziną, prowadzenie działalności edukacyjnej, szkoleniowej, dydaktycznej, badawczej, kulturalnej, wydawniczej, opiekuńczo-wychowawczej oraz pomocowej.

§ 6

1. Stowarzyszenie może ustanawiać wyróżnienia i odznaki honorowe i nadawać je osobom fizycznym, osobom prawnym, instytucjom i organizacjom społecznym zasłużonym w realizacji celów Stowarzyszenia lub dla samego Stowarzyszenia oraz członkom Stowarzyszenia.

2. Ustanawianie wyróżnień i odznak, o których mowa w ust. 1 należy do kompetencji Walnego Zebrania.
3. Wnioskowanie w sprawach wyróżnień i odznak należy do kompetencji Rady Nadzorczej, Zarządu oraz Zarządów Oddziałów Okręgowych.
4. Nadawanie wyróżnień i odznak należy do kompetencji Zarządu.

Rozdział III

CZŁONKOWIE STOWARZYSZENIA

§ 7

Członkami Stowarzyszenia mogą być osoby pełnoletnie – obywatele polscy, katolicy, mający stałe miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które utożsamiają się z celami Stowarzyszenia oraz deklarują i dają rękojmię czynnego uczestnictwa w realizacji tych celów.

§ 8

1. O przyjęciu danej osoby w poczet członków Stowarzyszenia decyduje Zarząd Oddziału Okręgowego właściwego dla Oddziału, do którego kandydat zamierza przynależeć, na podstawie pisemnej deklaracji kandydata, popartej przez dwóch członków Stowarzyszenia.
2. Zarządowi Stowarzyszenia przysługuje prawo odwołania do Rady Nadzorczej od uchwały Zarządu Oddziału Okręgowego o przyjęciu danego kandydata do Stowarzyszenia w terminie 30 dni od dnia otrzymania pisemnej informacji o tej uchwale. Uchwała Rady Nadzorczej, podjęta w tej sprawie, jest ostateczna.

§ 9

1. Członek Stowarzyszenia posiada:
  - 1) czynne i bierne prawo wyborcze do władz Stowarzyszenia,
  - 2) prawo podejmowania inicjatyw i zgłaszania wniosków dotyczących działalności Stowarzyszenia.
2. Członek Stowarzyszenia jest obowiązany:
  - 1) przestrzegać postanowień Statutu oraz uchwał władz Stowarzyszenia,
  - 2) brać czynny udział w pracach Stowarzyszenia oraz regularnie płacić składki członkowskie.

§ 10

1. Utrata członkostwa następuje przez skreślenie z listy członków Stowarzyszenia. Skreślenie z listy członków Stowarzyszenia następuje z dniem podjęcia przez Zarząd Oddziału Okręgowego uchwały, o której mowa w ust. 2. W przypadku, gdy postanowienia Statutu przewidują możliwość odwołania się od uchwały Zarządu Oddziału Okręgowego w przedmiocie skreślenia z listy członków Stowarzyszenia, skreślenie z listy członków Stowarzyszenia następuje z dniem podjęcia przez Radę Nadzorczą uchwały, o której mowa w ust. 3, podtrzymującej decyzję Zarządu Oddziału Okręgowego o skreśleniu członka. Jeżeli odwołanie od uchwały Zarządu Oddziału Okręgowego nie zostało złożone przez uprawnionego członka w terminie, o którym mowa w ust. 3, skreślenie z listy członków Stowarzyszenia następuje z dniem upływu tego terminu.
2. Skreślenia z listy członków Stowarzyszenia dokonuje Zarząd Oddziału Okręgowego w następujących przypadkach:
  - 1) rezygnacji z członkostwa, złożonej przez członka na piśmie,
  - 2) zalegania przez członka z opłatą składek za okres co najmniej 12 miesięcy,
  - 3) śmierci członka,
  - 4) nieprzebrzegania postanowień niniejszego Statutu lub uchwał władz Stowarzyszenia,
  - 5) prowadzenia działalności sprzecznej z niniejszym Statutem,
  - 6) popełnienia czynu, który dyskwalifikuje daną osobę jako członka Stowarzyszenia lub godzi w dobre imię Stowarzyszenia,
  - 7) innych ważnych powodów godzących w dobre imię Stowarzyszenia.

3. Od uchwał Zarządu Oddziału Okręgowego w sprawach, o których mowa w ust. 2 pkt 2, 4, 5, 6 i 7, członek Stowarzyszenia może odwołać się do Rady Nadzorczej w terminie 30 dni od daty otrzymania pisemnej informacji o skreśleniu go z listy członków Stowarzyszenia. Uchwała Rady Nadzorczej, podjęta w tej sprawie, jest ostateczna.
4. O przyjęciu w poczet członków Stowarzyszenia oraz o podjęciu uchwały o skreśleniu z listy członków Zarząd Oddziału Okręgowego, powiadamia w terminie do 14 dni Zarząd Stowarzyszenia. W terminie 14 dni Rada Nadzorcza powiadamia Zarząd Stowarzyszenia o treści rozstrzygnięcia podjętego po wniesieniu odwołania zgodnie z ust. 3 niniejszego § 10 oraz zgodnie z ust. 2 w § 8.
5. Jeżeli członek Stowarzyszenia w dniu skreślenia z listy członków pełnił funkcję we władzach Stowarzyszenia, władzach Oddziału Okręgowego lub we władzach Oddziału, jego mandat wygasa z dniem skreślenia z listy członków.

Rozdział IV Władze Stowarzyszenia

A. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 11

Władzami Stowarzyszenia są:

- 1) Walne Zebranie,
- 2) Rada Nadzorcza,
- 3) Zarząd.

§ 12

1. Członkami władz Stowarzyszenia mogą być jedynie członkowie Stowarzyszenia.
2. Wyboru delegatów na Walne Zebranie, członków Rady Nadzorczej oraz członków Zarządu dokonuje się w głosowaniu tajnym.

§ 13

Uchwały władz Stowarzyszenia zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby uprawnionych do głosowania, o ile niniejszy Statut nie stanowi inaczej. W przypadku równej ilości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego posiedzenia, na którym odbywa się głosowanie.

B. WALNE ZEBRANIE

§ 14

1. Walne Zebranie jest najwyższą władzą Stowarzyszenia.
2. Walne Zebrania są:
  - 1) zwyczajne,
  - 2) nadzwyczajne.
3. Walne Zebranie odbywa się z udziałem wszystkich członków, jeżeli Stowarzyszenie liczy nie więcej niż 200 członków. W przypadku wyższej liczby członków, Walne Zebranie odbywa się z udziałem delegatów.
4. Delegaci wybierani są w wyborach przeprowadzonych przez każdy Oddział Okręgowy w liczbie określonej przez Walne Zebranie w uchwale, o której mowa w § 15 pkt 4, jednak nie mniejszej niż jeden delegat z każdego Oddziału Okręgowego i nie większej niż 4 delegatów z każdego Oddziału Okręgowego. Delegat musi być członkiem Stowarzyszenia, może być wybrany w Oddziale Okręgowym, którego nie jest członkiem i może być wybrany tylko z jednego Oddziału Okręgowego. Wybory delegatów odbywają się na mocy postanowień niniejszego paragrafu; do wyboru delegatów nie mają zastosowania postanowienia dotyczące Walnych Zebrań Oddziałów Okręgowych oraz Walnych Zebrań Oddziałów.

5. Wybory delegatów odbywają się w poszczególnych Oddziałach Okręgowych w terminie wskazanym w uchwale Zarządu, o której mowa w ust. 12, nie krótszym niż 30 dni od dnia podjęcia tej uchwały. Delegaci wybierani są przez elektorów wybranych w Oddziałach w liczbie i na zasadach, określonych uchwałą danego Zarządu Oddziału Okręgowego, z zastrzeżeniem postanowień niniejszego paragrafu.
6. Wybory elektorów odbywają się w terminach umożliwiających dokonanie w terminie wyboru delegatów, jednak nie później niż 7 dni przed planowanym terminem wyborów delegatów.
7. Członkowie Stowarzyszenia zawiadamiani są o terminach wyborów elektorów za pomocą listów poleconych lub przesyłek nadanych pocztą kurierską lub doręczonych za potwierdzeniem odbioru przez osobę pełnoletnią, wysłanych co najmniej dwa tygodnie przed terminem wyborów elektorów. Zawiadomienie może być wysłane członkowi Stowarzyszenia pocztą elektroniczną, jeżeli uprzednio wyraził na to pisemną zgodę, podając adres, na który zawiadomienie powinno być wysłane.
8. Delegaci wybierani są na wspólną (łącną) kadencję, która rozpoczyna się w dniu, w którym następuje otwarcie posiedzenia Zwyczajnego Walnego Zebrania, a kończy się z dniem poprzedzającym dzień, w którym następuje otwarcie posiedzenia kolejnego Zwyczajnego Walnego Zebrania z udziałem nowych delegatów.
9. Mandat delegata wygasa:
  - 1) z dniem upływu kadencji,
  - 2) wskutek śmierci,
  - 3) wskutek rezygnacji z pełnienia funkcji delegata,
  - 4) wskutek utraty członkostwa w Stowarzyszeniu,
  - 5) w przypadkach, o których mowa w ust. 10 poniżej.
10. Na pisemny wniosek podpisany przez połowę członków Stowarzyszenia Zarząd ogłasza wybory nowych delegatów oraz zwołuje Nadzwyczajne Walne Zebranie z ich udziałem. Mandat dotychczasowych delegatów wygasa z dniem otwarcia posiedzenia Nadzwyczajnego Walnego Zebrania z udziałem nowych delegatów. Nowi delegaci pełnią swoją funkcję od dnia, w którym następuje otwarcie posiedzenia Nadzwyczajnego Walnego Zebrania, do dnia zakończenia kadencji tj. do dnia poprzedzającego dzień, w którym następuje otwarcie posiedzenia najbliższego Zwyczajnego Walnego Zebrania.
11. W razie wygaśnięcia mandatu delegata w przypadkach, o których mowa w ust. 9 pkt 2 – 4, Zarząd w terminie 14 dni od dnia wygaśnięcia mandatu ogłasza wybory uzupełniające w Oddziale Okręgowym, w którym był wybrany delegat, którego mandat wygasł. Nowo wybrany delegat w wyborach uzupełniających pełni swoją funkcję od dnia wyboru do dnia zakończenia kadencji tj. do dnia poprzedzającego dzień, w którym następuje otwarcie posiedzenia najbliższego Zwyczajnego Walnego Zebrania. Wybory przeprowadzane są z zastosowaniem postanowień niniejszego paragrafu. Jeżeli z jakiegokolwiek powodu Oddział Okręgowy, w którym był wybrany delegat nie istnieje, odbywają się w Oddziale Okręgowym obejmującym swoim działaniem obszar terytorialny Oddziału Okręgowego, z którego wybrany był delegat, którego mandat wygasł. Jeżeli obszar terytorialny Oddziału Okręgowego, z którego wybrany był delegat, którego mandat wygasł, w dacie ogłoszenia wyborów uzupełniających obejmuje więcej niż jeden Oddział Okręgowy, wszystkie te Oddziały Okręgowe wybierają jednego wspólnego delegata. Wybory wspólnego delegata przeprowadzane są z zachowaniem postanowień niniejszego paragrafu z tym zastrzeżeniem, że kompetencje Zarządu Oddziału Okręgowego, w szczególności o których mowa w ust. 5 przysługują Zarządowi.
12. Walne Zebranie jest zwoływane uchwałą Zarządu, która ustala porządek obrad Walnego Zebrania oraz wskazuje termin jego posiedzenia, a w przypadku zwołania Zwyczajnego Walnego Zebrania również termin wyboru delegatów. Jeżeli Zarząd nie zwoła Walnego Zebrania w terminie, o którym mowa w § 16 ust. 1 lub w § 16 ust. 5, Walne Zebranie zwołuje Rada Nadzorcza.

13. Uprawnieni do głosowania podczas Walnego Zebrania są wszyscy członkowie Stowarzyszenia (delegaci).
14. W Walnym Zebraniu mają prawo brać udział z głosem doradczym członkowie Rady Nadzorczej oraz członkowie Zarządu.

§ 15

Do kompetencji Walnego Zebrania należy w szczególności:

- 1) uchwalanie założeń ideowo – programowych i wytyczanie kierunków działalności Stowarzyszenia,
- 2) uchwalanie Statutu Stowarzyszenia lub jego zmiany,
- 3) powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej, w tym Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- 4) uchwalanie zasad wyboru delegatów na Walne Zebrania, w tym określanie liczby delegatów z każdego Oddziału Okręgowego, z zachowaniem zasad wynikających z § 14 ust. 4,
- 5) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Rady Nadzorczej z działalności w minionej kadencji,
- 6) udzielenie absolutorium członkom ustępującej Rady Nadzorczej,
- 7) podjęcie uchwały w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia i przeznaczenia jego majątku.

§ 16

1. Zwyczajne Walne Zebranie jest zwoływane przez Zarząd raz na cztery lata, nie później niż w terminie do 30 czerwca roku kalendarzowego, w którym upływa 4 lata od dnia odbycia ostatniego Zwyczajnego Walnego Zebrania.
2. Przedmiotem Zwyczajnego Walnego Zebrania są sprawy, wymienione w § 15 pkt 1, 3, 5 i 6. Poza sprawami określonymi w zdaniu poprzedzającym przedmiotem obrad Zwyczajnego Walnego Zebrania mogą być również inne sprawy należące do kompetencji Walnego Zebrania zgodnie z przepisami prawa lub Statutem.
3. Nadzwyczajne Walne Zebranie obraduje nad sprawami, dla których zostało zwołane i odbywa się co najmniej raz w roku.
4. Nadzwyczajne Walne Zebranie jest zwoływane przez Zarząd:
  - 1) z własnej inicjatywy,
  - 2) na wniosek Rady Nadzorczej,
  - 3) na podstawie pisemnego wniosku co najmniej 1/3 liczby członków Stowarzyszenia (niezależnie od uprawnienia delegatów, o którym mowa w pkt 4),
  - 4) na podstawie pisemnego wniosku co najmniej 1/3 liczby delegatów (niezależnie od uprawnienia członków, o którym mowa w pkt 3),
  - 5) w przypadkach, o których mowa w § 14 ust. 10,
  - 6) na wniosek, o którym mowa w § 17 ust. 8 i 9.
5. Nadzwyczajne Walne Zebranie jest zwoływane przez Zarząd na dzień przypadający nie później niż w terminie 45 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, 3 i 4 lub w § 17 ust. 8 lub od dnia, w którym zaszła okoliczność, o której mowa w § 16 ust. 4 pkt 5 lub § 17 ust. 9.
6. Członków (delegatów) zawiadamia się o miejscu, terminie i porządku obrad:
  - 1) Zwyczajnego Walnego Zebrania co najmniej na 14 dni przed jego odbyciem,
  - 2) Nadzwyczajnego Walnego Zebrania co najmniej 7 dni przed jego odbyciem.

C. RADA NADZORCZA

§ 17

1. Rada Nadzorcza jest organem kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza kontroluje działalność Stowarzyszenia.
3. Rada Nadzorcza odpowiada za swoją pracę przed Walnym Zebraniem Stowarzyszenia.
4. Rada Nadzorcza składa się z 3 – 9 członków.

5. Członkowie Rady Nadzorczej powoływani są przez Walne Zebranie zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (delegatów).
6. Członkowie Rady Nadzorczej odwoływani są przez Walne Zebranie większością 3/4 ogólnej liczby członków (delegatów).
7. Wspólna (łączna) kadencja członków Rady Nadzorczej trwa od dnia posiedzenia Zwyczajnego Walnego Zebrania, na którym zostanie wybrana Rada Nadzorcza do dnia odbycia kolejnego Zwyczajnego Walnego Zebrania, na którym zostanie wybrana nowa Rada Nadzorcza.
8. W trakcie kadencji Rada Nadzorcza może wnioskować, aby Walne Zebranie uzupełniło skład Rady Nadzorczej.
9. Jeżeli w trakcie kadencji Rady Nadzorczej liczba członków będzie niższa niż minimalna liczba członków Rady Nadzorczej przewidziana w Statucie, Zarząd zwołuje Nadzwyczajne Walne Zebranie w celu uzupełnienia składu Rady Nadzorczej.
10. Rada Nadzorcza ze swego grona wybiera wiceprzewodniczącego (wiceprzewodniczących) i sekretarza Rady Nadzorczej.
11. Członkowie Rady Nadzorczej nie mogą być członkami Zarządu, Zarządów Oddziałów Okręgowych oraz Zarządów Oddziałów.
12. Rada Nadzorcza podejmuje decyzje w formie uchwał, chyba, że co innego wynika ze Statutu.
13. Rada Nadzorcza może podejmować uchwały w trybie pisemnym (tj. przez indywidualne zbieranie głosów członków w trybie obiegowym). Uchwała jest ważna, gdy wszyscy członkowie Rady Nadzorczej zostali powiadomieni o treści projektu uchwały. Podejmowanie uchwał w trybie pisemnym nie dotyczy wyborów wiceprzewodniczącego (wiceprzewodniczących) i sekretarza Rady Nadzorczej oraz powołania oraz odwołania Członków Zarządu, w tym Prezesa Zarządu.
14. Rozpoczynająca kadencję Rada Nadzorcza, w terminie nie później niż 7 dni od dnia powołania przez Zwyczajne Walne Zebranie odbywa posiedzenie inauguracyjne, na którym powołuje członków nowego Zarządu, w tym Prezesa Zarządu.

§ 18

Do zakresu działania Rady Nadzorczej należy:

- 1) czuwanie nad przestrzeganiem Statutu Stowarzyszenia przez Zarząd, władze Oddziałów Okręgowych, władze Oddziałów i członków Stowarzyszenia,
- 2) przeprowadzanie kontroli działalności merytorycznej i finansowej Stowarzyszenia,
- 3) prowadzenie okresowych kontroli opłacania składek członkowskich,
- 4) przyjmowanie od członków Stowarzyszenia skarg i zażaleń, a po zaopiniowaniu przekazanie wniosków właściwym organom Stowarzyszenia,
- 5) przedstawianie Walnemu Zebraniu sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej,
- 6) powołanie i odwołanie członków Zarządu, w tym Prezesa Zarządu,
- 7) zatwierdzanie budżetu Stowarzyszenia, rocznego sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności Stowarzyszenia,
- 8) ustalanie wysokości składek członkowskich,
- 9) rozpatrywanie odwołań, o których mowa w § 8 ust. 2 oraz w § 10 ust. 3 Statutu,
- 10) wybór biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie sprawozdania finansowego,
- 11) zawieszenie w czynnościach Członka Zarządu (Członków Zarządu) lub całego Zarządu,
- 12) delegowanie Członka lub Członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności Członków Zarządu w razie zawieszenia lub odwołania Członków Zarządu lub gdy Zarząd z innych powodów nie może działać,
- 13) udzielanie absolutorium Członkom Zarządu, w tym Prezesowi przy zatwierdzaniu sprawozdania finansowego za ostatni rok obrotowy,
- 14) zatwierdzanie składów Zarządów Oddziałów Okręgowych i Zarządów Oddziałów oraz zmian w ich składach,

- 15) podjęcie uchwały o zwołaniu Walnego Zebrania w trybie, o którym mowa w § 14 ust. 12 zdanie 2,
- 16) inne sprawy powierzone Radzie Nadzorczej jako organowi kontroli wewnętrznej postanowieniami Statutu lub przepisami prawa.

§ 19

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy również wyrażenie zgody (w formie uchwały) na:

- 1) powoływanie i rozwiązywanie Oddziałów Okręgowych oraz Oddziałów oraz określenie właściwości terytorialnej Oddziałów Okręgowych i Oddziałów; powoływanie i rozwiązywanie innych wewnętrznych jednostek organizacyjnych, służących realizacji celów Stowarzyszenia, działających na podstawie regulaminu nadanego przez Zarząd,
- 2) zaciąganie przez Stowarzyszenie zobowiązań (dotyczących pojedynczej transakcji lub transakcji powiązanych zawartych w tym samym roku obrachunkowym lub transakcji z tym samym kontrahentem zawartych w tym samym roku obrachunkowym) o wartości przewyższającej wartość 200.000 zł (słownie: dwieście tysięcy złotych), przy czym w przypadku umów zawartych na czas nieokreślony decyduje wartość brutto zobowiązań w jednym roku obrachunkowym,
- 3) dokonywanie przez Stowarzyszenie czynności prawnych rozporządzających polegających na rozporządzaniu prawem o wartości przewyższającej 200.000 zł (słownie: dwieście tysięcy złotych),
- 4) nabycie, zbycie i objęcie udziałów i akcji w spółkach prawa handlowego,
- 5) przystąpienie do innych osób prawnych, w tym na ustanowienie fundacji,
- 6) podjęcie decyzji w sprawie przynależności Oddziałów dotychczas skupionych w rozwiązanym Oddziale Okręgowym,
- 7) przyjęcie regulaminu określającego tryb i zasady przeniesienia członków między Oddziałami,
- 8) zawieszenie w czynnościach Zarządów Oddziałów Okręgowych oraz Zarządów Oddziałów w trybie, o którym mowa w § 21 ust. 8,
- 9) skład zarządu komisarycznego, o którym mowa w § 21 ust. 9 i 10,
- 10) przedłużenie terminu w trybie o którym mowa w § 21 ust. 14.

§ 20

1. Posiedzenie Rady Nadzorczej zwołuje Przewodniczący Rady Nadzorczej. Posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się nie rzadziej niż 4 razy w roku, w tym co najmniej jedno przed upływem 6 miesięcy po upływie każdego roku obrotowego.
2. Zarząd lub co najmniej 1/3 członków Rady Nadzorczej mogą żądać zwołania Rady Nadzorczej, podając proponowany porządek obrad. Przewodniczący Rady Nadzorczej zwołuje posiedzenie w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku. Jeżeli Przewodniczący Rady Nadzorczej nie zwoła posiedzenia zgodnie z otrzymanym wnioskiem, Zarząd zwołuje Radę Nadzorczą.
3. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwoływane są na co najmniej 7 dni przed planowanym terminem posiedzenia. Dopuszcza się następujące formy zawiadamiania: pocztą elektroniczną, pocztą, faksem, telefonicznie. Zawiadomienie o posiedzeniu Rady Nadzorczej powinno wskazywać datę, miejsce, godzinę oraz proponowany porządek obrad.
4. Rada Nadzorcza może odbyć posiedzenie bez formalnego zwołania, jeżeli wszyscy członkowie są obecni na posiedzeniu i nikt nie wniesie sprzeciwu, co do odbycia posiedzenia lub wniesienia proponowanych spraw do porządku obrad.
5. Pracami Rady Nadzorczej kieruje Przewodniczący Rady Nadzorczej, a w razie jego nieobecności wiceprzewodniczący.
6. Szczegółowe zasady działania Rady Nadzorczej określa uchwalony przez nią regulamin.

D. ZARZĄD

§ 21

1. Zarząd kieruje bieżącą działalnością Stowarzyszenia i reprezentuje je na zewnątrz.
2. Zarząd składa się z 2 – 5 członków, w tym Prezesa Zarządu. Wspólna (łączna) kadencja Zarządu trwa od dnia powołania na posiedzeniu inauguracyjnym Rady Nadzorczej, o którym mowa w § 17 ust. 14 i kończy się z dniem, w którym odbędzie się posiedzenie inauguracyjne kolejnej Rady Nadzorczej.
3. Członkowie Zarządu, w tym Prezes Zarządu powoływani są przez Radę Nadzorczą zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków Rady Nadzorczej.
4. Członkowie Zarządu, w tym Prezes Zarządu odwoływani są przez Radę Nadzorczą większością 3/4 głosów ogólnej liczby członków Rady Nadzorczej.
5. Członkowie Zarządu nie mogą być członkami Zarządów Oddziałów Okręgowych oraz członkami Zarządów Oddziałów.
6. Pracami Zarządu kieruje Prezes Zarządu.
7. Do kompetencji Zarządu należy:
  - 1) reprezentowanie oraz prowadzenie spraw Stowarzyszenia,
  - 2) realizacja uchwalonych przez Walne Zebranie założeń ideowo – programowych, kierunków działalności Stowarzyszenia oraz innych uchwał Walnego Zebrania,
  - 3) organizowanie i zarządzanie bieżącą pracą Stowarzyszenia,
  - 4) sporządzanie i uchwalanie budżetu, uchwalanie rocznego sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności Stowarzyszenia,
  - 5) powoływanie i rozwiązywanie Oddziałów Okręgowych oraz Oddziałów; powoływanie i rozwiązywanie innych wewnętrznych jednostek organizacyjnych, służących realizacji celów Stowarzyszenia, działających na podstawie regulaminu nadanego przez Zarząd,
  - 6) podejmowanie uchwały o zwołaniu Walnego Zebrania, o której mowa w § 14 ust.12,
  - 7) uchwalanie regulaminów wewnętrznych,
  - 8) wypełnianie innych obowiązków wynikających z przepisów prawa oraz niniejszego Statutu.
8. Zarząd może zawiesić w czynnościach Zarządy Oddziałów Okręgowych i Zarządy Oddziałów w razie stwierdzenia, że ich działalność jest sprzeczna z założeniami ideowo – programowymi Stowarzyszenia, bądź z niniejszym Statutem lub uchwałami władz Stowarzyszenia.
9. W sytuacji, o której mowa w ust. 8, Zarząd powołuje zarząd komisaryczny dla danego Oddziału Okręgowego lub Oddziału.
10. W przypadku niezatwierdzenia przez Radę Nadzorczą składu Zarządu Oddziału Okręgowego lub zmian w jego składzie, zgodnie z postanowieniami § 18 pkt 14, Zarząd powołuje zarząd komisaryczny dla danego Oddziału Okręgowego.
11. W przypadku niezatwierdzenia przez Radę Nadzorczą składu Zarządu Oddziału lub zmian w jego składzie, zgodnie z postanowieniami § 18 pkt 14, Zarząd powołuje zarząd komisaryczny do kierowania tym Oddziałem.
12. Zarządy komisaryczne składają się z 2 – 5 osób i powoływane są spośród członków Stowarzyszenia.
13. Zarządom komisarycznym, o których mowa w ust. 9 – 11 przysługują wszystkie uprawnienia odpowiednio Zarządu Oddziału Okręgowego lub Zarządu Oddziału, w tym określone w § 8 ust. 1, § 10 ust. 2, § 30, § 32 ust. 1 pkt 3, § 39 oraz § 41 ust. 1 pkt 3. Z dniem powołania zarządu komisarycznego mandaty członków danego Zarządu Oddziału Okręgowego lub Zarządu Oddziału automatycznie wygasają.
14. Zarząd komisaryczny powołany w przypadkach, o których mowa w ust. 9 – 11, zwołuje Walne Zebranie Oddziału Okręgowego albo Walne Zebranie Oddziału w celu przeprowadzenia wyboru Zarządu Oddziału Okręgowego albo Oddziału na dzień przypadający nie później niż 6 miesięcy od dnia powołania zarządu komisarycznego. Zarząd komisaryczny może wystąpić

do Zarządu o przedłużenie terminu, nie dłużej jednak niż o kolejne 6 miesięcy. Przedłużenie terminu przez Zarząd wymaga zgody Rady Nadzorczej.

15. W sytuacji, o której mowa w ust. 9 – 11 Zarząd zobowiązany jest do złożenia na najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej sprawozdania z czynności podjętych przez Zarząd oraz zarząd komisaryczny.
16. Szczegółowe zasady działania Zarządu określa jego regulamin zatwierdzony przez Radę Nadzorczą.
17. Członkowie Zarządu mogą otrzymywać wynagrodzenie z tytułu pełnionej funkcji, jeżeli tak zdecyduje Walne Zebranie w uchwale ustalającej zasady wynagradzania Zarządu. Uchwała Walnego Zebrania wymaga większości 2/3 głosów ogólnej liczby członków (delegatów).

§ 22

1. Oświadczenia woli w imieniu Stowarzyszenia, w tym również zaciąganie zobowiązań finansowych składają łącznie: Prezes Zarządu wraz z Członkiem Zarządu albo dwóch Członków Zarządu.
2. Prawa wspólnika i akcjonariusza w spółkach z udziałem Stowarzyszenia oraz prawa fundatora w powołanych fundacjach na zgromadzeniach wspólników, na walnych zgromadzeniach akcjonariuszy oraz na posiedzeniach fundatorów wykonują łącznie wszyscy członkowie Zarządu. Do składu organów spółek oraz fundacji innych niż zgromadzenia wspólników, walne zgromadzenia akcjonariuszy oraz rady fundatorów z ramienia Stowarzyszenia mogą być powoływane osoby spoza Zarządu.

Rozdział V

ODDZIAŁY OKRĘGOWE I ODDZIAŁY

A. Przepisy ogólne

§ 23

1. Członkami Zarządów Oddziałów Okręgowych oraz Zarządów Oddziałów mogą być jedynie członkowie Stowarzyszenia.
2. Wyboru Zarządu Oddziału Okręgowego dokonuje się spośród członków danego Oddziału Okręgowego w głosowaniu tajnym.
3. Wyboru Zarządu Oddziału dokonuje się spośród członków danego Oddziału w głosowaniu tajnym.
4. Uchwały: Walnych Zebrań Oddziałów Okręgowych, Walnych Zebrań Oddziałów, Zarządów Oddziałów Okręgowych oraz Zarządów Oddziałów zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby uprawnionych do głosowania, o ile niniejszy Statut nie stanowi inaczej. W przypadku równej ilości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego posiedzenia, na którym odbywa się głosowanie.
5. Zarząd Oddziału Okręgowego może w trakcie kadencji dokooptowywać do swego składu członków w liczbie nieprzekraczającej 1/4 składu wybranego przez Walne Zebranie Oddziału Okręgowego, przy zachowaniu liczby członków Zarządu Oddziału Okręgowego, przewidzianej w Statucie. Zarząd Oddziału Okręgowego dokooptowuje nowych członków w formie uchwały spośród członków danego Oddziału Okręgowego.
6. Jeżeli mimo dokooptowania nowych członków do Zarządu Oddziału Okręgowego w trybie, o którym mowa w ust. 5, liczba członków Zarządu Oddziału Okręgowego wciąż jest mniejsza niż minimalna liczba członków Zarządu Oddziału Okręgowego przewidziana w Statucie, Zarząd Stowarzyszenia zwołuje Nadzwyczajne Walne Zebranie Oddziału Okręgowego w celu uzupełnienia składu Zarządu Oddziału Okręgowego.
7. Zarząd Oddziału może w trakcie kadencji dokooptowywać do swego składu członków w liczbie nieprzekraczającej 1/4 składu wybranego przez Walne Zebranie Oddziału, przy zachowaniu liczby członków Zarządu Oddziału, przewidzianej w Statucie. Zarząd Oddziału dokooptowuje nowych członków w formie uchwały spośród członków danego Oddziału.

8. Jeżeli mimo dokooptowania nowych członków do Zarządu Oddziału w trybie, o którym mowa w ust. 7, liczba członków Zarządu Oddziału wciąż jest mniejsza niż minimalna liczba członków Zarządu Oddziału przewidziana w Statucie, Zarząd Stowarzyszenia zwołuje Nadzwyczajne Walne Zebranie Oddziału w celu uzupełnienia składu Zarządu Oddziału.
9. Kadencja członków Zarządu Oddziału Okręgowego oraz Zarządu Oddziału, którzy zostali dokooptowani w trybie, o którym mowa w ust. 5 – 8, kończy się jednocześnie z kadencją pozostałych członków danego Zarządu Oddziału Okręgowego lub Zarządu Oddziału tj. wraz z wyborem nowego Zarządu Oddziału Okręgowego lub Zarządu Oddziału na najbliższym Zwyczajnym Walnym Zebraniu Oddziału Okręgowego.
10. Członkowie Zarządów Oddziałów Okręgowych mogą otrzymywać wynagrodzenie z tytułu pełnionej funkcji, jeżeli tak zdecyduje Walne Zebranie Stowarzyszenia w uchwale ustalającej zasady wynagradzania Zarządów Oddziałów Okręgowych. Uchwała Walnego Zebrania Stowarzyszenia wymaga większości 2/3 głosów ogólnej liczby członków (delegatów).
11. Członkowie Zarządów Oddziałów mogą otrzymywać wynagrodzenie z tytułu pełnionej funkcji, jeżeli tak zdecyduje Walne Zebranie Stowarzyszenia w uchwale ustalającej zasady wynagradzania Zarządów Oddziałów. Uchwała Walnego Zebrania Stowarzyszenia wymaga większości 2/3 głosów ogólnej liczby członków (delegatów).

B. Oddziały Okręgowe

§ 24

1. Oddziały Okręgowe w drodze uchwały, po konsultacji z biskupem (biskupami) miejsca, powołuje i rozwiązuje Zarząd Stowarzyszenia, określając ich właściwość terytorialną.
2. Do powołania Oddziału Okręgowego wymagana jest liczba co najmniej trzech Oddziałów.
3. Oddział Okręgowy skupia i koordynuje podległe mu Oddziały.
4. Oddziały Okręgowe prowadzą działalność statutową w ramach programu przyjętego przez właściwe władze Stowarzyszenia.

§ 25

Władzami Oddziału Okręgowego są:

- 1) Walne Zebranie Oddziału Okręgowego,
- 2) Zarząd Oddziału Okręgowego.

§ 26

1. Walne Zebranie Oddziału Okręgowego jest najwyższą władzą tego Oddziału Okręgowego. Walne Zebranie Oddziału Okręgowego może być zwyczajne i nadzwyczajne i zwoływane jest przez Zarząd Oddziału Okręgowego. Zwyczajne Walne Zebranie Oddziału Okręgowego zwoływane jest raz na cztery lata w celach wymienionych w ust. 7.
2. W Walnym Zebraniu Oddziału Okręgowego uczestniczą wszyscy członkowie tego Oddziału Okręgowego, jeżeli liczy on nie więcej niż 70 członków. Jeżeli ich liczba jest wyższa niż 70, Walne Zebranie Oddziału Okręgowego odbywa się z udziałem delegatów wybranych w proporcji i trybie określonym uchwałą Zarządu Oddziału Okręgowego.
3. Delegaci sprawują swój mandat do czasu zakończenia obrad Walnego Zebrania Oddziału Okręgowego.
4. Walne Zebranie Oddziału Okręgowego jest zwoływane uchwałą Zarządu Oddziału Okręgowego, która ustala porządek obrad Walnego Zebrania Oddziału Okręgowego oraz termin posiedzenia.
5. Uchwały Walnego Zebrania Oddziału Okręgowego są podejmowane zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (delegatów).
6. Uprawnieni do głosowania podczas Walnego Zebrania Oddziału Okręgowego, zgodnie z ust. 2 są wszyscy członkowie Oddziału Okręgowego (delegaci).
7. Do kompetencji Walnego Zebrania Oddziału Okręgowego należy:

- 1) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań z działalności Zarządu Oddziału Okręgowego,
- 2) udzielanie absolutorium ustępującemu Zarządowi Oddziału Okręgowego,
- 3) uchwalanie kierunków działania Oddziału Okręgowego,
- 4) wybór członków Zarządu Oddziału Okręgowego, w tym Przewodniczącego Zarządu Oddziału Okręgowego,
- 5) podejmowanie uchwał i stanowisk, dotyczących wniosków i postulatów zgłoszonych w czasie Walnego Zebrania Oddziału Okręgowego,
- 6) podejmowanie uchwał w sprawie sposobu realizacji celów i programu Stowarzyszenia przez Oddział Okręgowy.

§ 27

1. W Walnym Zebraniu Oddziału Okręgowego uczestniczą:
  - 1) członkowie (delegaci) Oddziału Okręgowego,
  - 2) członkowie ustępujących władz Oddziału Okręgowego,
  - 3) pełnomocnik Rady Nadzorczej wskazany przez Przewodniczącego Rady Nadzorczej lub wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej.
2. Nadzwyczajne Walne Zebranie Oddziału Okręgowego jest zwoływane przez Zarząd tego Oddziału Okręgowego:
  - 1) z własnej inicjatywy,
  - 2) na podstawie pisemnego wniosku co najmniej 1/3 liczby członków Oddziału Okręgowego.
3. Nadzwyczajne Walne Zebranie Oddziału Okręgowego odbywa się w ciągu trzech miesięcy od podjęcia inicjatywy lub daty zgłoszenia wniosku.
4. Nadzwyczajne Walne Zebranie Oddziału Okręgowego obraduje nad sprawami, dla których zostało zwołane.
5. Zarząd Oddziału Okręgowego zawiadamia członków (delegatów) o miejscu, terminie i porządku obrad Walnego Zebrania tego Oddziału Okręgowego co najmniej na 30 dni przed jego odbyciem.

§ 28

1. Działalnością Oddziału Okręgowego, między zwyczajnymi Walnymi Zebraniem Oddziału Okręgowego, kieruje Zarząd Oddziału Okręgowego, składający się z 4 – 11 członków. Kadencja członków Zarządu Oddziału Okręgowego trwa do najbliższego Zwyczajnego Walnego Zebrania Oddziału Okręgowego.
2. Zarząd Oddziału Okręgowego dokonuje wyboru 1 – 2 wiceprzewodniczących i sekretarza Zarządu Oddziału Okręgowego.

§ 29

1. Składy Zarządów Oddziałów Okręgowych i zmiany w ich składach wymagają zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą.
2. W przypadku rezygnacji Przewodniczącego Zarządu Oddziału Okręgowego, wygaśnięcia jego mandatu z przyczyn wskazanych w § 10 ust. 5 lub śmierci, Zarząd Oddziału Okręgowego wybiera spośród członków Zarządu Oddziału Okręgowego Przewodniczącego Zarządu Oddziału Okręgowego.
3. Wybrany w trybie, o którym mowa w ust. 2 Przewodniczący Zarządu Oddziału Okręgowego pełni swoją funkcję do końca kadencji tj. do wyboru nowego Zarządu Oddziału Okręgowego na najbliższym Zwyczajnym Walnym Zebraniu Oddziału Okręgowego.
4. Ustępujący Przewodniczący pozostaje nadal członkiem Zarządu Oddziału Okręgowego.

§ 30

Do zakresu działania Zarządów Oddziałów Okręgowych należy w szczególności:

- 1) realizacja celów i programu Stowarzyszenia,
- 2) wykonywanie uchwał władz Stowarzyszenia i Walnego Zebrania Oddziału Okręgowego,

- 3) realizacja kierunków i zadań określonych przez Walne Zebranie Oddziału Okręgowego,
- 4) organizowanie działalności Stowarzyszenia w ramach Oddziału Okręgowego,
- 5) przyjmowanie i skreślanie członków Stowarzyszenia w ramach Oddziału znajdującego się w obrębie danego Oddziału Okręgowego,
- 6) podejmowanie uchwały o zwołaniu Walnego Zebrania Oddziału Okręgowego, zawierającej porządek obrad oraz tryb i zasady wyboru delegatów.

§ 31

1. Posiedzenia Zarządów Oddziałów Okręgowych odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz na kwartał.
2. Szczegółowy zakres działania, organizację oraz tryb pracy Zarządów Oddziałów Okręgowych określają regulaminy uchwalone przez te zarządy.

§ 32

1. Oddział Okręgowy może być rozwiązany w następujących wypadkach:
  - 1) spadku liczby członków poniżej 45 lub liczby Oddziałów poniżej 3,
  - 2) wniosku Walnego Zebrania Oddziału Okręgowego w formie uchwały powziętej zwykłą większością głosów, przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania,
  - 3) wniosku Zarządu Oddziału Okręgowego,
  - 4) nieprzestrzegania postanowień niniejszego Statutu i nierealizowania uchwał władz Stowarzyszenia.
2. Decyzję o rozwiązaniu Oddziału Okręgowego podejmuje w formie uchwały Zarząd Stowarzyszenia.
3. Po rozwiązaniu Oddziału Okręgowego, Zarząd Stowarzyszenia podejmuje uchwałę w sprawie przynależności Oddziałów dotychczas skupionych w rozwiązanym Oddziale Okręgowym.

C. Oddziały

§ 33

1. Oddziały w drodze uchwały, po konsultacji z biskupem (biskupami) miejsca, powołuje i rozwiązuje Zarząd Stowarzyszenia, określając ich właściwość terytorialną.
2. Do powołania Oddziału wymagana jest liczba co najmniej 15 członków, zamieszkałych lub pracujących na terenie działania Oddziału.
3. Przynależność członka Stowarzyszenia do danego Oddziału wynika z jego miejsca zamieszkania lub miejsca pracy według wyboru członka. Członek Stowarzyszenia przynależy do Oddziału, którego siedziba znajduje się w miejscowości, w której członek Stowarzyszenia mieszka lub pracuje albo którego siedziba znajduje się w miejscowości położonej najbliżej miejscowości, w której członek Stowarzyszenia mieszka lub pracuje. Można być członkiem tylko jednego Oddziału.
4. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania lub miejsca pracy, które były decydujące dla przynależności do danego Oddziału, członek Stowarzyszenia zobowiązany jest do złożenia pisemnego wniosku o przeniesienie go do innego Oddziału, właściwego ze względu na aktualne miejsce zamieszkania lub miejsce pracy.
5. Szczegółowy tryb i zasady przeniesienia członków określa regulamin uchwalony przez Zarząd Stowarzyszenia.
6. Oddziały prowadzą działalność statutową w ramach programu przyjętego przez właściwe władze Stowarzyszenia oraz władze Oddziału Okręgowego.

§ 34

Władzami Oddziału są:

- 1) Walne Zebranie Oddziału,
- 2) Zarząd Oddziału.

§ 35

1. Walne Zebranie Oddziału jest najwyższą władzą tego Oddziału. Walne Zebranie Oddziału może być zwyczajne i nadzwyczajne i zwoływane jest przez Zarząd Oddziału. Zwyczajne Walne Zebranie Oddziału zwoływane jest raz na cztery lata w celach wymienionych w ust. 6.
2. W Walnym Zebraniu Oddziału uczestniczą członkowie tego Oddziału.
3. Walne Zebranie Oddziału jest zwoływane uchwałą Zarządu Oddziału, która ustala porządek obrad Walnego Zebrania oraz wskazuje termin posiedzenia.
4. Uchwały Walnego Zebrania Oddziału są podejmowane zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy osób uprawnionych do głosowania.
5. Uprawnieni do głosowania podczas Walnego Zebrania Oddziału, zgodnie z ust. 2, są wszyscy członkowie Oddziału.
6. Do kompetencji Walnego Zebrania Oddziału należy:
  - 1) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań z działalności Zarządu Oddziału,
  - 2) udzielanie absolutorium ustępującemu Zarządowi Oddziału,
  - 3) uchwalanie kierunków działania Oddziału,
  - 4) wybór członków Zarządu Oddziału, w tym Przewodniczącego Zarządu Oddziału,
  - 5) podejmowanie uchwał i stanowisk, dotyczących wniosków i postulatów zgłoszonych w czasie Walnego Zebrania Oddziału,
  - 6) podejmowanie uchwał w sprawie sposobu realizacji celów i programu Stowarzyszenia przez Oddział.

§ 36

1. W Walnym Zebraniu Oddziału uczestniczą:
  - 1) członkowie Oddziału,
  - 2) członkowie ustępujących władz Oddziału,
  - 3) pełnomocnik Rady Nadzorczej wskazany przez Przewodniczącego Rady Nadzorczej lub wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej.
2. Nadzwyczajne Walne Zebranie Oddziału jest zwoływane przez Zarząd Oddziału:
  - 1) z własnej inicjatywy,
  - 2) na podstawie pisemnego wniosku co najmniej 1/3 liczby członków Oddziału.
3. Nadzwyczajne Walne Zebranie Oddziału odbywa się w ciągu trzech miesięcy od podjęcia inicjatywy lub daty zgłoszenia wniosku.
4. Nadzwyczajne Walne Zebranie Oddziału obraduje nad sprawami, dla których zostało zwołane.
5. Zarząd Oddziału zawiadamia członków o miejscu, terminie i porządku obrad Walnego Zebrania Oddziału co najmniej na 30 dni przed jego odbyciem.

§ 37

1. Działalnością Oddziału, między zwyczajnymi Walnymi Zebraniem Oddziału, kieruje Zarząd Oddziału, składający się z 3 – 7 członków. Kadencja członków Zarządu Oddziału trwa do najbliższego zwyczajnego Walnego Zebrania Oddziału.
2. Zarząd Oddziału dokonuje wyboru 1 – 2 wiceprzewodniczących i sekretarza Zarządu Oddziału.

§ 38

1. Składy Zarządów Oddziałów i zmiany w ich składach wymagają zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą.
2. W przypadku rezygnacji Przewodniczącego Zarządu Oddziału, wygaśnięcia jego mandatu z przyczyn wskazanych w § 10 ust. 5 lub śmierci, Zarząd Oddziału wybiera spośród członków Zarządu Oddziału Przewodniczącego Zarządu Oddziału.
3. Wybrany w trybie, o którym mowa w ust. 2 Przewodniczący Zarządu Oddziału pełni swoją funkcję do końca kadencji tj. do wyboru nowego Zarządu Oddziału na najbliższym Zwyczajnym Walnym Zebraniu Oddziału.

4. Ustępujący Przewodniczący pozostaje nadal członkiem Zarządu Oddziału.

§ 39

Do zakresu działania Zarządów Oddziałów należy w szczególności:

- 1) realizacja celów i programu Stowarzyszenia,
- 2) wykonywanie uchwał władz Stowarzyszenia, władz Oddziału Okręgowego oraz Walnego Zebrania Oddziału,
- 3) realizacja kierunków i zadań określonych przez Walne Zebranie Oddziału,
- 4) organizowanie działalności Stowarzyszenia na swoim terenie,
- 5) podejmowanie uchwały o zwołaniu Walnego Zebrania Oddziału, zawierającej porządek obrad.

§ 40

1. Posiedzenia Zarządów Oddziałów odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz na kwartał.
2. Szczegółowy zakres działania, organizację oraz tryb pracy Zarządów Oddziałów określają regulaminy uchwalone przez te zarządy.

§ 41

1. Oddział może być rozwiązany w następujących wypadkach:
  - 1) spadku liczby członków poniżej 15,
  - 2) wniosku Walnego Zebrania Oddziału w formie uchwały powziętej zwykłą większością głosów, przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania,
  - 3) wniosku Zarządu Oddziału Okręgowego, któremu podlega dany Oddział,
  - 4) nieprzestrzegania postanowień niniejszego Statutu i nierealizowania uchwał władz Stowarzyszenia i władz Oddziału Okręgowego.
2. Decyzję o rozwiązaniu Oddziału podejmuje w formie uchwały Zarząd Stowarzyszenia.

Rozdział VI

MAJĄTEK I DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA STOWARZYSZENIA

§ 42

1. Majątek Stowarzyszenia tworzą:
  - 1) ruchomości i nieruchomości, będące własnością Stowarzyszenia,
  - 2) inne prawa majątkowe,
  - 3) środki pieniężne.
2. Majątek Stowarzyszenia powstaje ze składek członkowskich, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku Stowarzyszenia, spadków, zapisów, darowizn oraz z ofiarności publicznej.

§ 43

1. Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, z tym że środki uzyskane z tej działalności są przeznaczone na realizację celów statutowych Stowarzyszenia.
2. Stowarzyszenie może tworzyć fundacje i spółki oraz przystępować do spółek już istniejących.

Rozdział VII

PRZEPISY KOŃCOWE I PRZEJŚCIOWE

§ 44

1. Statut niniejszy może być zmieniony lub zastąpiony nowym wyłącznie przez Walne Zebranie, na podstawie uchwały powziętej większością 2/3 głosów ogólnej liczby członków (delegatów).
2. Statut wymaga zatwierdzenia przez Konferencję Episkopatu Polski, zgodnie z kan. 299 § 3 Kodeksu Prawa Kanonicznego.

§ 45

1. Stowarzyszenie może być rozwiązane, po uprzednim powiadomieniu Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, na podstawie uchwały Walnego Zebrania, powziętej większością 3/4 głosów ogólnej liczby członków (delegatów).
2. Likwidatorami są członkowie Zarządu, jeżeli Walne Zebranie nie wyznaczy innych likwidatorów.
3. Rozwiązując Stowarzyszenie Walne Zebranie decyduje, w porozumieniu z Konferencją Episkopatu Polski, o przeznaczeniu majątku rozwiązanego Stowarzyszenia.
4. Szczegółowy tryb postępowania w trakcie likwidacji Stowarzyszenia zostanie określony w uchwale, o której mowa w ust. 1.

§ 46

1. Z zastrzeżeniem postanowień niniejszego paragrafu, zmiany Statutu wchodzą w życie z chwilą zarejestrowania przez właściwy sąd rejestrowy.
2. Z dniem wejścia w życie zmian Statutu Rada Główna ulega rozwiązaniu.
3. Z dniem wejścia w życie zmian Statutu Komisja Rewizyjna staje się Radą Nadzorczą a członkowie dotychczasowej Komisji Rewizyjnej stają się członkami Rady Nadzorczej, a ich kadencja trwa do wyboru nowej Rady Nadzorczej na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu, o którym mowa w ust. 8 poniżej.
4. W okresie od dnia wejścia w życie zmian Statutu do dnia wyboru nowej Rady Nadzorczej na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu, o którym mowa w ust. 8, Rada Nadzorcza będzie się składać z 3 – 11 członków.
5. Pierwszym Przewodniczącym Rady Nadzorczej zostaje dotychczasowy Przewodniczący Komisji Rewizyjnej.
6. Z dniem wejścia w życie zmian Statutu Przewodniczący Stowarzyszenia, Wiceprzewodniczący Stowarzyszenia, Sekretarz Generalny Stowarzyszenia oraz członkowie Zarządu, w tym Prezes Zarządu, stają się członkami Zarządu. Z dniem wejścia w życie zmian Statutu Prezesem Zarządu zostaje dotychczasowy Przewodniczący Stowarzyszenia.
7. W okresie od dnia wejścia w życie zmian Statutu do dnia wyboru nowego Zarządu na pierwszym posiedzeniu nowej Rady Nadzorczej powołanej na Walnym Zebraniu, o którym mowa w ust. 8, Zarząd składał się będzie z 2 – 7 członków.
8. W terminie nie później niż 14 dni od dnia zarejestrowania zmian Statutu przez właściwy sąd rejestrowy, Zarząd podejmie uchwałę o zwołaniu Nadzwyczajnego Walnego Zebrania (zwołanie), które odbędzie się nie później niż w terminie 30 dni od dnia zwołania, celem wyboru członków Rady Nadzorczej, w tym przewodniczącego Rady Nadzorczej. Porządkiem obrad poza wyborem Rady Nadzorczej będzie udzielenie absolutorium członkom ustępującej Rady Nadzorczej oraz rozwiązanej Radzie Głównej.
9. Nadzwyczajne Walne Zebranie, o którym mowa w ust. 8 odbędzie się z udziałem delegatów wybranych w następującej liczbie:
  - 1) z Oddziału Okręgowego w Białymstoku 2 delegatów,
  - 2) z Oddziału Okręgowego w Gdańsku 2 delegatów,
  - 3) z Oddziału Okręgowego w Kielcach 2 delegatów,
  - 4) z Oddziału Okręgowego w Koszalinie 2 delegatów,
  - 5) z Oddziału Okręgowego w Krakowie 2 delegatów,
  - 6) z Oddziału Okręgowego w Lublinie 2 delegatów,
  - 7) z Oddziału Okręgowego w Łodzi 2 delegatów,
  - 8) z Oddziału Okręgowego w Olsztynie 2 delegatów,
  - 9) z Oddziału Okręgowego w Opolu 4 delegatów,
  - 10) z Oddziału Okręgowego w Poznaniu 3 delegatów,
  - 11) z Oddziału Okręgowego w Rzeszowie 2 delegatów,
  - 12) z Oddziału Okręgowego w Szczecinie 1 delegat,

- 13) z Oddziału Okręgowego w Toruniu 3 delegatów,
14) z Oddziału Okręgowego w Warszawie 4 delegatów,
15) z Oddziału Okręgowego we Wrocławiu 4 delegatów.
10. Wybory delegatów na Nadzwyczajne Walne Zebranie, o którym mowa w ust. 8 zostaną przeprowadzone w terminie 21 dni od dnia jego zwołania. Delegaci wybierani są przez elektorów wybranych w Oddziałach w liczbie 2 z każdego Oddziału. Wybory elektorów odbędą się w terminie 14 dni od dnia zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zebrania. Członkowie Stowarzyszenia zawiadomieni zostaną o wyborach elektorów niezwłocznie po podjęciu przez Zarząd uchwały, o której mowa w ust. 8, poprzez obwieszczenie na stronie internetowej Stowarzyszenia <http://civitaschristiana.pl/> oraz przez ogłoszenia w siedzibach Oddziałów Okręgowych oraz Oddziałów.
11. Delegaci wybrani na Nadzwyczajne Walne Zebranie, o którym mowa w ust. 8 sprawują swój mandat począwszy od dnia, w którym nastąpi otwarcie posiedzenia tego Nadzwyczajnego Walnego Zebrania do dnia poprzedzającego dzień, w którym nastąpi otwarcie posiedzenia najbliższego Zwyczajnego Walnego Zebrania.
12. Najbliższe Zwyczajne Walne Zebranie odbędzie się w terminie do 30 czerwca w roku, w którym upłynie 4 lata od dnia odbycia Nadzwyczajnego Walnego Zebrania, o którym mowa w ust. 8.
13. Jeżeli liczba członków Zarządów Oddziałów przekracza liczbę określoną w niniejszym Statucie, członkowie Zarządów Oddziałów pełnią swoje funkcje do końca kadencji Zarządów Oddziałów trwającej w dniu wejścia w życie zmian Statutu.

Znowelizowany Statut przyjęty przez Nadzwyczajne Walne Zebranie Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” uchwałą nr 1 i 2 z dnia 16 lutego 2019 r., zatwierdzony został przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 3/382/2019 z dnia 12 marca 2019 r.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 4/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 12 marca 2019 r.
w sprawie zaaprobowania nowelizacji Statutu
Polskiego Towarzystwa Teologicznego

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z art. 45 Statutu Polskiego Towarzystwa Teologicznego aprobuje zmiany Statutu Towarzystwa, przyjęte przez Walne Zebranie Polskiego Towarzystwa Teologicznego uchwałą z dnia 26 lutego 2019 r.

Tekst jednolity Statutu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Statut Polskiego Towarzystwa Teologicznego

Postanowienia ogólne

Art. 1

Polskie Towarzystwo Teologiczne, zwane dalej: Towarzystwem, jest publicznym stowarzyszeniem wiernych w rozumieniu kodeksu prawa kanonicznego z 1983 r. oraz organizacją kościelną w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 380).

Art. 2

1. Towarzystwo jest kościelną publiczną osobą prawną na podstawie dekretu Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski z dnia 7 kwietnia 2004 r.
2. Towarzystwo posiada osobowość prawną nadaną rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 lipca 2004 r. w sprawie nadania osobowości prawnej Polskiemu Towarzystwu Teologicznemu (Dz. U. Nr 167 poz. 1756).
3. Towarzystwo podlega nadzorowi Konferencji Episkopatu Polski, która na wniosek zarządu Towarzystwa mianuje asystenta kościelnego na 5-letnią kadencję z możliwością pełnienia tej funkcji przez kolejne kadencje za zgodą przełożonego, któremu podlega (kan. 317 § 1 KPK).

Art. 3

1. Siedzibą Towarzystwa jest miasto Kraków.
2. Patronem Towarzystwa jest św. Jan Kanty.
3. Terenem działalności Towarzystwa jest terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Towarzystwo może być członkiem organizacji międzynarodowych, których cele są zbieżne z wymienionymi w art. 4 statutu.

Cele i środki

Art. 4

Celem Towarzystwa jest:

- 1) prowadzenie badań naukowych w dziedzinie nauk teologicznych oraz badań interdyscyplinarnych w innych dziedzinach nauki, w szczególności w dziedzinie nauk humanistycznych, społecznych i sztuki;
- 2) działalność upowszechniająca naukę;
- 3) działalność edukacyjna;
- 4) działalność kulturalna;
- 5) działalność kultu religijnego.

Art. 5

Towarzystwo realizuje swoje cele w szczególności poprzez:

- 1) spotkania naukowe;
- 2) wyjazdy naukowe;
- 3) wydawanie publikacji naukowych lub popularnonaukowych;
- 4) projekty badawcze;
- 5) finansowanie badań naukowych;
- 6) przyznawanie nagród;
- 7) współpracę z towarzystwami naukowymi oraz z uczelniami i szkołami;
- 8) ustanawianie fundacji wspierających działalność Towarzystwa.

Członkostwo

Art. 6

Członkostwo w Towarzystwie jest zwyczajne, wspierające i honorowe.

Art. 7

1. Członkami zwyczajnymi mogą być katolicy posiadający wykształcenie wyższe w dziedzinie nauk teologicznych lub w innych dziedzinach nauki, w szczególności w dziedzinie nauk humanistycznych, społecznych i sztuki, którzy złożyli wniosek o przyjęcie do Towarzystwa.
2. Członkostwa w Towarzystwie nie mogą nabyć osoby, które publicznie odstąpiły od wiary katolickiej albo zerwały wspólnotę kościelną, albo podlegają ekskomunice nałożonej wyrokiem lub zadeklarowanej (kan. 316 § 1 KPK).

Art. 8

1. Członków przyjmuje zarząd na pierwszym posiedzeniu po złożeniu wniosku o przyjęcie do Towarzystwa.
2. Zarząd może odmówić przyjęcia do Towarzystwa, informując o tym wnioskodawcę w terminie do 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia po złożeniu wniosku o przyjęcie do Towarzystwa.

Art. 9

Członek Towarzystwa ma prawo:

- 1) udziału w spotkaniach naukowych Towarzystwa;
- 2) korzystania biblioteki Towarzystwa;
- 3) udziału w walnym zebraniu;
- 4) wyborcze czynne i bierne do władz Towarzystwa.

Art. 10

Członek Towarzystwa ma obowiązek:

- 1) przestrzegania statutu i regulaminów Towarzystwa;
- 2) czynnego udziału w działalności Towarzystwa;
- 3) płacenia składki członkowskiej.

Art. 11

1. Członkostwo w Towarzystwie ustaje:
  - 1) z chwilą wpłynięcia do zarządu oświadczenia członka o wystąpieniu z Towarzystwa;
  - 2) z chwilą stwierdzenia przez właściwą władzę kościelną popełnienia kanonicznego przestępstwa przeciwko wierze lub jedności Kościoła albo gdy podlega ekskomunice (kan. 316 § 2 KPK);
  - 3) w przypadku stwierdzonego przez zarząd bezwzględną większością głosów rażącego naruszenia statutu przez członka;
  - 4) za działalność na szkodę Towarzystwa stwierdzoną przez zarząd bezwzględną większością głosów.
2. W przypadku złożenia odwołania od decyzji zarządu, o którym mowa w art. 15, do chwili rozstrzygnięcia członek Towarzystwa jest zawieszony.

Art. 12

1. Członkiem wspierającym może być katolik, który jednocześnie:
  - 1) nie ubiega się o członkostwo zwyczajne;
  - 2) identyfikuje się z celami Towarzystwa;
  - 3) wspiera działalność Towarzystwa.
2. O przyjęciu albo usunięciu członka wspierającego decyduje zarząd bezwzględną większością głosów.

Art. 13

Członek wspierający ma prawo do udziału w spotkaniach naukowych organizowanych przez Towarzystwo oraz do korzystania z Biblioteki Towarzystwa na tych samych zasadach co członkowie zwyczajni.

Art. 14

1. Członkiem honorowym może zostać osoba wybitnie zasłużona dla Towarzystwa lub dla rozwoju nauk teologicznych.
2. Członków honorowych mianuje lub usuwa walne zebranie uchwałą podjętą zwykłą większością głosów na wniosek zarządu podjętą zwykłą większością głosów.

Art. 15

Od decyzji zarządu dotyczących członkostwa przysługuje odwołanie do walnego zebrania. Pierwsze walne zebranie po złożeniu odwołania rozstrzyga odwołanie zwykłą większością głosów.

Ustrój Towarzystwa

Art. 16

Władzami Towarzystwa są:

- 1) walne zebranie;
- 2) zarząd;
- 3) komisja rewizyjna;
- 4) sąd polubowny.

Art. 17

1. Walne zebranie jest władzą najwyższą Towarzystwa.
2. Walne zebranie zbiera się nie później niż w pierwszym kwartale każdego roku.
3. W walnym zebraniu biorą udział członkowie zwyczajni, wspierający i honorowi.
4. Uchwały walnego zebrania zapadają większością głosów członków zwyczajnych.
5. Członkowie wspierający i członkowie honorowi uczestniczą w zebraniu z głosem doradczym.

Art. 18

Do zadań walnego zebrania należą w szczególności:

- 1) przyjmowanie sprawozdania zarządu (prezesa, skarbnika i kierownika Sekcji Wydawniczej) oraz komisji rewizyjnej;
- 2) uchwalanie wewnętrznych aktów normatywnych Towarzystwa;
- 3) udzielanie zarządowi absolutorium z działalności i administracji majątkiem;
- 4) określenie kierunków pracy Towarzystwa;
- 5) podejmowanie decyzji o sprawach przedstawionych przez zarząd;
- 6) wybieranie zarządu, komisji rewizyjnej i sądu polubownego;
- 7) uzupełnianie składu zarządu, komisji rewizyjnej i sądu polubownego;
- 8) nadzwyczajny zarząd majątkiem Towarzystwa, w tym sposób zaciągania zobowiązań majątkowych lub powoływanie fundacji.

Art. 19

Nadzwyczajne walne zebranie zwołuje zarząd z własnej inicjatywy, na wniosek komisji rewizyjnej lub na żądanie przynajmniej jednej trzeciej ogólnej liczby członków zwyczajnych Towarzystwa.

Art. 20

Przebieg walnego zebrania jest regulowany regulaminem uchwalonym przez walne zebranie.

Art. 21

Wybór władz Towarzystwa jest regulowany regulaminem uchwalonym przez walne zebranie.

Art. 22

1. Kadencja członków zarządu, komisji rewizyjnej i sądu polubownego trwa trzy lata od daty ich wyboru.
2. Liczba kadencji nie jest ograniczona.
3. Członkowie pełnią obowiązki od czasu upływu kadencji do nowych wyborów, a w przypadku członków zarządu – do zatwierdzenia przez Konferencję Episkopatu Polski.
4. Wakujące stanowisko w komisji rewizyjnej lub sądzie polubownym uzupełnia się podczas walnego zebrania.
5. Wakujące stanowisko w zarządzie przejmuje prezes. W razie wakatu na stanowisku prezesa jego obowiązki przejmuje wiceprezes.

Art. 23

1. Władzą wykonawczą Towarzystwa jest zarząd, którego wybór zatwierdza Konferencja Episkopatu Polski.
2. Zarząd składa się z prezesa, wiceprezesa, sekretarza, skarbnika, bibliotekarza i kierownika Sekcji Wydawniczej.
3. Członkiem zarządu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

Art. 24

Do zadań zarządu należy w szczególności:

- 1) zwoływanie walnego zebrania i przygotowanie jego przebiegu;
- 2) wykonywanie uchwał walnego zebrania;
- 3) określanie wysokości składki członkowskiej;
- 4) administrowanie majątkiem w ramach zwykłego zarządu;
- 5) kierowanie działalnością gospodarczą, jeżeli taka jest prowadzona;
- 6) przyznawanie nagród naukowych Towarzystwa;
- 7) powoływanie sekcji specjalistycznych i oddziałów po uzyskaniu pisemnego zezwolenia biskupa właściwego diecezjalnego;
- 8) organizowanie spotkań naukowych;
- 9) obsadzanie stanowisk redaktorów naczelnych czasopism wydawanych przez Towarzystwo;
- 10) przyjmowanie, wykluczanie i deklarowanie ustania członkostwa członków Towarzystwa;
- 11) powoływanie kierowników sekcji specjalistycznych i oddziałów;
- 12) określanie zakresu działalności sekcji specjalistycznych i oddziałów;
- 13) składanie Konferencji Episkopatu Polski raz w roku pisemnego sprawozdania z działalności Towarzystwa, w tym z działalności finansowej (kan. 319 KPK).

Art. 25

Tworzenie sekcji specjalistycznych i oddziałów, ich znoszenie, a także powoływanie i odwoływanie kierowników sekcji specjalistycznych i oddziałów reguluje regulamin uchwalony przez walne zebranie.

Art. 26

Towarzystwo reprezentuje na zewnątrz prezes albo z upoważnienia prezesa wiceprezes lub inny członek zarządu, z zastrzeżeniem art. 34 pkt 1.

Art. 27

Uchwały zarządu zapadają bezwzględłą większością głosów przy obecności przynajmniej połowy jego członków, a w razie równego rozłożenia głosów rozstrzyga głos prezesa.

Art. 28

1. Zebrania zarządu odbywają się przynajmniej cztery razy w roku.
2. Zebrania zarządu są protokołowane. Protokół zatwierdza prezes albo wiceprezes i sekretarz.

Art. 29

Członek zarządu ma obowiązek:

- 1) uczestniczenia w zebraniach zarządu;
- 2) wykonywania czynności określonych prawem wewnętrznym Towarzystwa lub zleconych przez prezesa.

Art. 30

1. Prezes kieruje całokształtem działalności Towarzystwa, a w szczególności:
  - 1) zwołuje zebrania zarządu i przewodniczy im;
  - 2) troszczy się o majątek Towarzystwa;
  - 3) zawiesza w czynnościach członka zarządu w wypadku działania na szkodę Towarzystwa;
  - 4) ma prawo udziału w posiedzeniach komisji rewizyjnej;
  - 5) ma prawo zawieszania uchwał Sekcji Wydawniczej, sekcji specjalistycznych i oddziałów.
2. O podtrzymaniu albo uchyleniu zawieszenia przez prezesa zarówno członków zarządu, jak i uchwał sekcji specjalistycznych oraz oddziałów decyduje w głosowaniu zarząd na najbliższym zebraniu.

Art. 31

Sekretarz:

- 1) prowadzi kancelarię zarządu;
- 2) protokołuje posiedzenia zarządu;
- 3) kontrasygnuje pisma prezesa.

Art. 32

Skarbnik:

- 1) prowadzi kasę i obsługuje rachunki bankowe Towarzystwa;
- 2) prowadzi księgi rachunkowe lub inną dokumentację finansową Towarzystwa.

Art. 33

Bibliotekarz:

- 1) prowadzi bibliotekę Towarzystwa;
- 2) upowszechnia czytelnictwo wśród członków Towarzystwa.

Art. 34

Kierownik Sekcji Wydawniczej odpowiada za prowadzenie działalności wydawniczej przez Towarzystwo, a w szczególności:

- 1) reprezentuje Sekcję Wydawniczą na zewnątrz i wobec władz Towarzystwa;
- 2) zarządza majątkiem Sekcji Wydawniczej i ma prawo zaciągania zobowiązań dotyczących jej majątku;
- 3) opracowuje lub realizuje plany wydawnicze;
- 4) odpowiada za sprzedaż i udostępnianie publikacji wydawanych przez Towarzystwo.

Art. 35

1. Zasady działania Sekcji Wydawniczej określa regulamin Sekcji Wydawniczej.
2. Sekcja Wydawnicza prowadzi Wydawnictwo UNUM.

Art. 36

1. Komisja rewizyjna składa się z przewodniczącego i dwóch członków.
2. Przewodniczący i członkowie komisji rewizyjnej:
  - 1) nie mogą być członkami zarządu ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej;
  - 2) nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;

- 3) mogą otrzymywać z tytułu pełnienia funkcji zwrot uzasadnionych kosztów lub wynagrodzenie w wysokości nie wyższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni.

Art. 37

Komisja rewizyjna:

- 1) nie podlega zarządowi w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru;
- 2) sprawuje kontrolę nad działalnością zarządu oraz Sekcji Wydawniczej;
- 3) ma prawo żądać od zarządu zwołania walnego zebrania lub zebrania zarządu;
- 4) składa ze swych czynności sprawozdania na walnym zebraniu;
- 5) stawia wniosek na walnym zebraniu o absolutorium dla zarządu;
- 6) może wyznaczyć swojego delegata na zebrania zarządu lub sekcji specjalistycznych.

Art. 38

W razie stwierdzenia działalności na szkodę Towarzystwa ze strony członka zarządu komisja rewizyjna ma prawo żądać od prezesa zawieszenia tego członka w czynnościach.

Art. 39

W przypadku, gdy prezes działa na wielką szkodę Towarzystwa, komisja rewizyjna zwołuje walne zebranie.

Art. 40

Przewodniczący komisji rewizyjnej w szczególności:

- 1) zwołuje i przewodniczy zebraniom komisji;
- 2) inicjuje inne działania komisji.

Art. 41

1. Sąd polubowny Towarzystwa składa się z przewodniczącego i dwóch członków wybranych przez walne zebranie.
2. Sąd polubowny Towarzystwa rozstrzyga spory między członkami w zakresie działania Towarzystwa.

Majątek Towarzystwa

Art. 42

Majątek Towarzystwa składa się z gotówki, wierzytelności, ruchomości i nieruchomości.

Art. 43

Majątek Towarzystwa powstaje ze składek członkowskich, darowizn, zapisów, dochodów niestałych oraz własnej działalności gospodarczej, jeżeli jest prowadzona.

Art. 44

Zabrania się:

- 1) udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem Towarzystwa w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej osobami bliskimi;
- 2) przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach;
- 3) wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu statutowego;

- 4) zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe.

Przepisy końcowe

Art. 45

1. Statut lub zmianę statutu uchwała walne zebranie kwalifikowaną większością $\frac{2}{3}$ głosów.
2. Statut Towarzystwa oraz jego zmiany wymagają zaaprobowania przez Konferencję Episkopatu Polski.

Art. 46

1. Towarzystwo może być rozwiązane przez Konferencję Episkopatu Polski na wniosek walnego zebrania lub z własnej inicjatywy. Walne zebranie podejmuje uchwałę w sprawie rozwiązania Towarzystwa kwalifikowaną większością $\frac{2}{3}$ głosów członków Towarzystwa obecnych na zebraniu.
2. Likwidatora Towarzystwa wskazuje Konferencja Episkopatu Polski.
3. O przeznaczeniu majątku pozostałego po likwidacji Towarzystwa decyduje Konferencja Episkopatu Polski.

Art. 47

Statut wchodzi w życie z dniem zaaprobowania przez Konferencję Episkopatu Polski.

Statut niniejszy przyjęty przez Walne Zebranie Polskiego Towarzystwa Teologicznego uchwałą z dnia 26 lutego 2019 r., zatwierdzony został przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 4/382/2019 z dnia 12 marca 2019 r.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 6/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia
Członków i Konsultorów Komisji ds. Misji

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 49 i 51 Statutu KEP oraz § 44 ust. 2 Regulaminu KEP, na wniosek bp. Jerzego Mazura, Przewodniczącego Komisji ds. Misji, zatwierdza:

- 1) na Członków tejże Komisji:
  - bp. Leszka LESZKIEWICZA, Biskupa Pomocniczego Diecezji Tarnowskiej,
  - bp. Janusza OSTROWSKIEGO, Biskupa Pomocniczego Archidiecezji Warmińskiej,
- 2) na Konsultorów tejże Komisji:
  - ks. dr. hab. Tomasza SZYSZKĘ SVD,
  - ks. dr. Szymona STUŁKOWSKIEGO, Prezbitera Archidiecezji Poznańskiej.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 7/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie powołania
Duszpasterzy Krajowych Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 54 Statutu KEP oraz § 44 ust. 3 Regulaminu KEP, powołuje:

- 1) ks. dr. hab. Witolda JANOCHEŹ, Prezbitera Diecezji Kieleckiej, na Duszpasterza Krajowego Niepełnosprawnych Sportowców, na drugą pięcioletnią kadencję;
- 2) ks. dr. hab. Marka TATARA, Prezbitera Diecezji Radomskiej, na Duszpasterza Krajowego Powołań, na drugą pięcioletnią kadencję;
- 3) o. Nikodema KILNARA OSPPE, na Duszpasterza Krajowego Muzyków Kościelnych, na trzecią pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 8/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie wyboru Moderatorsa Krajowego
Stowarzyszenia Żywego Różańca

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z § 3 ust. 1 i § 5 ust. 7 pkt 4 Statutu Stowarzyszenia „Żywy Różaniec”, wybiera ks. Jacka GANCARKA, Prezbitera Archidiecezji Częstochowskiej, na Moderatorsa Krajowego Stowarzyszenia Żywego Różańca, na pierwszą trzyletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 9/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia wyboru
Prezydenta Polskiej Federacji Pueri Cantores

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z art. 10 § 4 Statutu Polskiej Federacji PUERI CANTORES, zatwierdza wybór ks. dr. Wiesława Hudka, prezbitera Archidiecezji Katowickiej, na Prezydenta Polskiej Federacji Pueri Cantores. Wyboru dokonało Walne Zgromadzenie Polskiej Federacji Pueri Cantores na mocy uchwały Nr 2/2018 z dnia 8 grudnia 2018 r. Kadencja obejmuje lata 2018-2022.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 10/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie mianowania
Asystenta Kościelnego Polskiej Federacji Pueri Cantores

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP oraz § 44 ust. 3 Regulaminu KEP, w związku z art. 1 § 8 Statutu Polskiej Federacji PUERI CANTORES, mianuje ks. Piotra PRZYBYSZA, Prezbitera Archidiecezji Łódzkiej, Asystentem Kościelnym Polskiej Federacji Pueri Cantores. Kadencja obejmuje lata 2018-2022.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 11/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia kandydata na Rektora
Polskiej Misji Katolickiej w Irlandii**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 32 Statutu KEP oraz § 81 ust. 4 Regulaminu KEP, zatwierdza Księdza Stanisława HAJKOWSKIEGO SChr jako kandydata na Rektora Polskiej Misji Katolickiej w Irlandii, na kolejną kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 12/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie mianowania
Przewodniczącego Zarządu Rady Szkół Katolickich**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP oraz art. 18 ust. 1 i art. 25 ust. 1 Statutu Rady Szkół Katolickich, mianuje ks. Zenona LATAWCA SDB na Przewodniczącego Zarządu Rady Szkół Katolickich, na trzecią trzyletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 13/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie *Porozumienia*
dotyczącego kwalifikacji zawodowych
*wymaganych od nauczycieli religii***

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP przyjmuje znowelizowaną treść *Porozumienia pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii.*

Do podpisania niniejszego *Porozumienia* w imieniu Konferencji Episkopatu Polski upoważniony zostaje bp Marek Mendyk, Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego.

Treść *Porozumienia* stanowi załącznik do niniejszej uchwały*.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

* Przyp. red. Porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii z dnia 3 kwietnia 2019 r. zostało opublikowane w Dz. Urz. MEN z 2019 r. poz. 9.

Uchwała nr 14/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia
Wytycznych Konferencji Episkopatu Polski
dotyczących duszpasterstwa emigracji polskiej

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP zatwierdza znowelizowane *Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski dotyczące duszpasterstwa emigracji polskiej* na czas nieokreślony.

Tekst *Wytycznych* stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski
dotyczące duszpasterstwa emigracji polskiej¹

Wstęp

1. Emigranci są współobywatelami społeczności kraju zamieszkania i domownikami miejscowego Kościoła. Przysługuje im więc prawo życia w lokalnej społeczności oraz korzystania z tych samych ludzkich i chrześcijańskich uprawnień, które posiadają wszyscy tworzący daną społeczność i wspólnotę Kościoła.
2. Kościół w Polsce, z racji swojej duszpasterskiej misji, jest zainteresowany losami emigrantów poza granicami Ojczyzny. Znając gwarancje kanoniczne i duszpasterskie zawarte w dokumentach Stolicy Apostolskiej oraz szanując kompetencje Kościołów lokalnych i odpowiedzialność

---

¹ Wytyczne uwzględniają zwłaszcza następujące dokumenty Stolicy Apostolskiej, dotyczące duszpasterstwa migrantów: Paweł VI, Motu proprio *Pastoralis migratorum cura* (1969); Papieska Rada ds. Migrantów i Podróżujących, Instrukcja *Erga migrantes Caritas Christi* (2004) oraz dokument II Polskiego Synodu Plenarnego (1991-1999), *Duszpasterstwo polskie za granicą*.

tamtejszych biskupów za opiekę nad migrantami, polscy biskupi wydają niniejsze Wytyczne, które należy traktować jako praktyczne zasady związane z duszpasterstwem polskojęzycznym na emigracji, konkretyzujące ogólne normy duszpasterstwa emigrantów.

3. Zalecenia zawarte w tym dokumencie nie zastępują, ani tym bardziej nie znoszą, postanowień obowiązujących polskich duszpasterzy i katolików świeckich, wydanych przez biskupów lokalnych Kościołów. Mają natomiast służyć zachowaniu specyfiki związanej z polską religijnością, a także integracji polskiego duszpasterstwa emigracyjnego z duszpasterstwem Kościołów lokalnych.
4. Troska o zachowanie tożsamości religijnej i dochowanie wierności dziedzictwu wiary narodu polskiego służy nie tylko polskim emigrantom, ale też może wpływać inspirująco na środowisko Kościoła lokalnego, do którego należą w nowym miejscu pobytu.
5. Integracja nie oznacza asymilacji, czyli zatracenia własnej tożsamości. Jest natomiast procesem, w którym emigranci i miejscowi tworzą jedną społeczność poprzez wzajemne poznanie, dostosowanie i ubogacenie własnymi wartościami etnicznymi. Ten naturalny proces przebiega etapami w formie zewnętrznej akomodacji, następnie adaptacji i stopniowego włączania się emigrantów w nurt życia całej społeczności, zawsze jednak spontanicznie i dobrowolnie, bez żadnego przymusu czy przeszkód w zachowaniu przez nich własnej tożsamości kulturowej. W rezultacie pełny proces integracyjny może trwać nawet kilka pokoleń. Dlatego za sprzeczne z postawą integracyjną, także w dziedzinie duszpasterskiej, należy uznać wszelkie działania zmierzające do zatarcia tożsamości i specyfiki wyrażania wiary przez emigrantów, jak również próby zamykania się we własnych grupach etnicznych, bez uwzględnienia miejscowych uwarunkowań.

I. Organizacja duszpasterstwa

Ogólne zasady

1. Duszpasterstwo polskojęzyczne może być prowadzone tylko zgodnie z ustawodawstwem Kościoła powszechnego, zawartym w Kodeksie Prawa Kanonicznego i w innych dokumentach Kościoła, poświęconych duszpasterstwu emigrantów.
2. Zadaniem i celem polskojęzycznego duszpasterstwa na emigracji jest opieka duszpasterska nad Polakami, którzy przebywają czasowo poza granicami Polski, jak również nad osobami mówiącymi po polsku, mieszkającymi na stałe za granicą, które chcą zachować i pielęgnować swoje dziedzictwo religijne i kulturowe. Tym osobom należy umożliwić korzystanie z duszpasterstwa prowadzonego podobnie jak w kraju rodzinnym, co oznacza między innymi zapewnienie im kapłana posługującego się językiem polskim oraz poszanowanie ich dziedzictwa kulturowego.
3. Aby wierni mogli zachować to dziedzictwo i wnieść je jako autentyczne bogactwo w życie Kościoła lokalnego, konieczne jest doświadczenie przynależności do jednego Kościoła katolickiego. Dlatego w organizacji duszpasterstwa polskojęzycznego winna towarzyszyć świadomość, że opieka duszpasterska nad emigrantami włączona jest w duszpasterstwo Kościoła lokalnego i podlega prawnie normom określonym przez biskupa diecezjalnego miejsca.
4. Kościół w Polsce (jako Kościół kraju pochodzenia emigrantów – *ad quam*) jest świadomy ciężących na nim obowiązków wobec duszpasterstwa emigrantów: uwzględniania w duszpasterstwie zwyczajnym problematyki życia emigracyjnego; troski, by emigrantom towarzyszyli odpowiednio przygotowani kapłani, osoby życia konsekrowanego i świeccy; utrzymywania ścisłego kontaktu z duszpasterzami za granicą oraz udzielania im duchowej i pastoralnej pomocy. Specyficzne zadania w tym zakresie spoczywają na Konferencji Episkopatu Polski, Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Polonii i Polaków za Granicą, na poszczególnych biskupach diecezjalnych i ich instytucjach pomocniczych, na proboszczach, instytucjach życia konsekrowanego i stowarzyszeniach życia apostołskiego i organizacjach katolickich.
5. Kościół przyjmujący emigrantów (*ad quam*) jest głównym depozytariuszem odpowiedzialności duszpasterskiej za emigrantów².

² EMCC 34 – 51.

6. Kościół w Polsce i Kościoły *ad quam* mogą skutecznie wypełnić swe zadania jedynie w braterskiej łączności i w ścisłej współpracy ze sobą, w klimacie chrześcijańskiej jedności w różnorodności.
7. Jako szansę dla religijnego i duchowego rozwoju należy traktować dialog ekumeniczny i międzyreligijny, prowadzony w ośrodkach duszpasterstwa polskojęzycznego.

Struktury

1. Wszystkie placówki duszpasterskie dla emigrantów i prowadzone w nich duszpasterstwo podlegają jurysdykcji ordynariusza miejsca.
2. Do kompetencji biskupa diecezjalnego należy, w zależności od konkretnej sytuacji i potrzeb oraz zgodnie z zawartymi umowami, utworzenie dla emigrantów misji duszpasterskiej *cum cura animarum*, parafii personalnej lub kapelanii, zapewniając odpowiednią posługę duszpasterską i właściwe miejsca kultu.
3. W niektórych krajach, gdzie przebywa większa liczba Polaków funkcjonują Polskie Misje Katolickie jako struktury koordynujące duszpasterstwo wśród Polaków żyjących na obczyźnie. Zakres koordynacji regulowany jest umowami między konferencjami biskupów obu krajów, a w przypadku ich braku, przepisami Kościoła lokalnego.
4. Ogólna troska o prowadzenie polskiego duszpasterstwa emigracyjnego należy do Konferencji Episkopatu Polski, która wybiera spośród swojego grona na pięcioletnią kadencję Delegata. Delegat KEP pełni swą funkcję w pełnym wymiarze czasowym.
5. Delegat stoi na czele Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Polonii i Polaków za Granicą. Członkami Komisji są biskupi wybrani przez Konferencję Episkopatu Polski, natomiast konsultorami Komisji mogą być prezbiterzy, diakoni, osoby życia konsekrowanego i osoby świeckie, których kandydatury Delegat przedstawia Konferencji Episkopatu Polski do zatwierdzenia
6. Delegat KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej:
  - a. reprezentuje KEP w środowiskach i instytucjach polonijnych w kraju i za granicą;
  - b. współpracuje z pozostałymi polskimi biskupami w sprawach odnoszących się do zagadnień duszpasterstwa emigracyjnego;
  - c. utrzymuje kontakty z konferencjami biskupów i ich delegatami (strukturami) zajmującymi się duszpasterstwem emigrantów w krajach przebywania Polaków i wszędzie, gdzie wyrażane są prośby o wprowadzenie duszpasterstwa polskojęzycznego;
  - d. pośredniczy w relacjach między przedstawicielami duszpasterstwa emigracyjnego i polskimi biskupami;
  - e. służy duszpasterzom i polonijnym ośrodkom duszpasterskim w sprawach wymagających mediacji, doradztwa i wsparcia;
  - f. wychodzi z inicjatywami duszpasterskimi w łączności z koordynatorami i duszpasterzami Polonii;
  - g. włącza się w posługę duszpasterską wśród Polonii.
7. W wypełnianiu swoich zadań Delegat korzysta z pomocy istniejącego przy Sekretariacie KEP Biura Duszpasterstwa Emigracji, które pełni funkcję:
  - a. pośredniczącą między Sekretariatem KEP a polonijnymi ośrodkami duszpasterskimi;
  - b. koordynującą polonijne inicjatywy duszpasterskie;
  - c. pomocniczą wobec Delegata KEP, środowisk duszpasterskich emigracji polskiej i przedstawicieli konferencji biskupów krajów, w których prowadzone jest duszpasterstwo polskojęzyczne w nawiązywaniu wzajemnych kontaktów;
  - d. reprezentującą ośrodki duszpasterstwa polskojęzycznego w odniesieniu do władz państwowych i samorządowych oraz krajowych instytucji polonijnych;
  - e. informacyjną i administracyjną.
8. Konferencja Episkopatu Polski przyznaje medal „Pro Polonia et Ecclesia” za szczególne zasługi dla duszpasterstwa polskojęzycznego oraz zatwierdza regulamin, zgodnie z którym medal ten jest przyznawany.

9. W poszczególnych krajach przedstawicielami KEP dla duszpasterstwa polskojęzycznego są koordynatorzy. Wszyscy pracujący na emigracji kapłani diecezjalni i zakonni oraz osoby życia konsekrowanego i świeckie, zaangażowane w duszpasterstwo polskojęzyczne powinni wykonywać swą posługę w jedności i łączności z koordynatorami.
10. Zachęca się by księża diecezjalni, członkowie instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, którzy zaangażowani są duszpastersko w Kościele lokalnym, ale poza strukturami duszpasterstwa polskojęzycznego, i którzy okazjonalnie podejmują posługę duszpasterską w języku polskim, czynili to w porozumieniu z miejscowym koordynatorem krajowym
11. Wszystkie ośrodki duszpasterskie są zobowiązane do aktywnego uczestniczenia i wspierania działań duszpasterskich i organizacyjnych, podejmowanych przez koordynatorów.
12. Zalecana jest współpraca duszpasterskich ośrodków polonijnych z różnych krajów w podejmowaniu wspólnych inicjatyw duszpasterskich.
13. Jedną z form takiej działalności jest Polska Rada Duszpasterska Europy Zachodniej, na czele której stoi Delegat KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej. Jej członkowie są powoływani zgodnie ze Statutem Rady z krajów Europy zachodniej.

Koordinator duszpasterzy w języku polskim

1. Koordinator duszpasterzy w języku polskim, noszący w niektórych krajach tytuł rektora (zob. p. 13), jest mianowany przez przewodniczącego konferencji biskupów danego kraju po konsultacji z Konferencją Episkopatu Polski, która przedstawia kandydata.
2. Kandydat winien spełnić następujące wymagania:
  - a. odpowiednie doświadczenie duszpasterskie;
  - b. dobra znajomość języka obowiązującego w określonym kraju;
  - c. pozytywna opinia ordynariusza własnego;
  - d. pozytywna opinia Komisji Episkopatu Polski ds. Polaków i Polonii za Granicą.
3. Koordinator wypełnia swe obowiązki w zakresie ustalonym przez biskupów Kościoła ad quam i w porozumieniu z KEP reprezentowaną przez Delegata.
4. Czas pełnienia funkcji koordynatora jest regulowany bilateralnymi umowami między KEP i konferencjami biskupów.
5. Koordinator spełnia funkcję nadzoru, moderatora i łączności między duszpasterzami pracującymi wśród polskich emigrantów i wspólnot. Nie posiada na mocy swego urzędu jurysdykcji terytorialnej czy personalnej³. Lokalna konferencja biskupów lub poszczególni biskupi mogą mu takich uprawnień udzielić.
6. Utrzymuje kontakty z biskupami w danym kraju oraz z ich przedstawicielami i komisjami ds. duszpasterstwa imigrantów.
7. Pośredniczy w pozyskiwaniu dla duszpasterstwa polskojęzycznego stosownych i przygotowanych kapłanów – zarówno diecezjalnych, jak i zakonnych. W uzgodnieniu z przedstawicielem konferencji biskupów kraju swego posługiwania, oddelegowanym do spraw duszpasterstwa emigracyjnego i migracyjnego, rekomenduje biskupom diecezjalnym polskich duchownych, których mianuje biskup diecezji zgodnie z procedurą ustaloną w danym kraju.
8. Uwzględnia w swojej pracy ogólne wskazania duszpasterskie Kościoła w danym kraju i w poszczególnych diecezjach oraz troszczy się, by były przestrzegane przez duszpasterzy oddelegowanych do duszpasterstwa polskojęzycznego.
9. Koordinator (rektor) Polskiej Misji Katolickiej:
  - a. okazuje pomoc nowoprzybyłym duchownym do duszpasterstwa polskojęzycznego w ramach PMK;
  - b. otacza braterskim zainteresowaniem kapłanów znajdujących się w trudnej sytuacji duchowej i materialnej;

³ EMCC 74.

- c. troszczy się o przeprowadzanie corocznych dni duszpasterskich i rekolekcji dla duszpasterzy misji polskojęzycznych;
  - d. zobowiązuje duszpasterzy polskiej emigracji do uczestniczenia w diecezjalnych i dekanalnych konferencjach duszpasterskich oraz do utrzymywania kontaktów z diecezjalnym referentem ds. duszpasterstwa obcokrajowców;
  - e. przekazuje duszpasterzom niezbędne informacje i pomocne materiały duszpasterskie;
  - f. odwiedza regularnie polskojęzyczne ośrodki duszpasterskie;
  - g. troszczy się o aktualną i kompetentną informację o działalności polskich ośrodków duszpasterskich w danym kraju, zwłaszcza przez wydawanie publikacji i periodyków, prowadzenie stron internetowych, docieranie do środków społecznego przekazu o zasięgu krajowym w Polsce i w kraju swojej posługi;
  - h. reprezentuje środowiska polskich katolików w życiu kulturalnym, społecznym, oświatowym i w kontaktach ze świeckimi organizacjami polonijnymi;
  - i. utrzymuje systematyczny kontakt z Delegatem KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej;
  - j. nawiązuje kontakt z biskupami diecezjalnymi w Polsce w sprawach personalnych księży już pracujących lub zamierzających pracować w duszpasterstwie polskojęzycznym;
  - k. przedstawia Konferencji Episkopatu Polski do końca lutego następnego roku i konferencji biskupów danego kraju, zgodnie z obowiązującymi przepisami, pisemne sprawozdania o stanie duszpasterstwa za miniony rok kalendarzowy;
10. Koordynator (rektor) ponosi odpowiedzialność za stan finansowy i materialny PMK przed KEP, a w szczególności:
- a. czuwa nad sprawami majątkowymi rektoratu i misji, tak by administrowanie i zarządzanie dobrami materialnymi i finansowymi dokonywało się zgodnie z przepisami prawa kanonicznego i świeckiego. Ustalenie stanu majątkowego należy do poszczególnych ośrodków, z uwzględnieniem lokalnego prawa, także w przedmiocie aktów nadzwyczajnego zarządzania i alienacji;
  - b. w ramach sprawozdania rocznego informuje KEP o stanie materialnym i finansowym PMK.
11. Koordynator duszpasterstwa polskojęzycznego na terenie, gdzie nie istnieje struktura Polskiej Misji Katolickiej wykonuje swe obowiązki w zakresie ustalonym przez delegata konferencji biskupów danego kraju do spraw imigrantów i Delegata KEP.

II. Osoby zaangażowane w duszpasterstwo polskojęzyczne

Kapłani diecezjalni

1. Zanim kapłan diecezjalny podejmie pracę w duszpasterstwie polskojęzycznym za granicą winien uzyskać:
  - a. pisemne zezwolenie własnego ordynariusza;
  - b. pisemną zgodę KEP, wydaną po konsultacji z Koordynatorem właściwej misji
2. Przed rozpoczęciem pracy duszpasterskiej zobowiązany jest do udziału w duszpasterskim kursie przygotowawczym, organizowanym przez Delegata KEP, w miejscu i terminie przez niego ustalonym.
3. Duszpasterze polskiej emigracji są zobowiązani do gorliwego budowania Kościoła przez całokształt swojej posługi duszpasterskiej w Kościele lokalnym. Wyraża się to w całej ich postawie i zaangażowaniu, a przede wszystkim w łączności kanonicznej i duchowej z ordynariuszem miejscowego Kościoła i z prezbiterium diecezji, na terenie której spełniają swoją posługę duszpasterską
4. Są zobowiązani brać udział w organizowanych przez koordynatora rekolekcjach, zebraniach, kursach dokształcających i dniach duszpasterskich.
5. Status materialny duszpasterzy, w tym zasady ubezpieczenia i zobowiązania wobec instytucji kościelnych i świeckich, regulowane są stosownymi umowami i ustaleniami dokonanymi mię-

dzy Konferencjami Biskupów, zaleceniami oraz wskazaniem biskupa diecezji, w której aktualnie pracują i koordynatora⁴.

6. Zaleca się, aby przeniesienie lub odwołanie kapłana z pracy wśród polskich emigrantów przez biskupa diecezji, do której jest inkardynowany, były uprzednio omówione z koordynatorem.
7. Duszpasterz polskich emigrantów zobowiązany jest do utrzymywania relacji z macierzystą diecezją.

Członkowie instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego

1. Dla dobra duchowego Polaków na obczyźnie i wiernych korzystających z polskojęzycznych ośrodków duszpasterskich poza granicami Polski wymagana jest ścisła wieloaspektowa współpraca pomiędzy wyższymi przełożonymi instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego i Delegatem KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej oraz koordynatorami w poszczególnych krajach.
2. Współpraca winna się opierać na wzajemnym poszanowaniu prawa własnego poszczególnych instytutów i stowarzyszeń oraz zasad obowiązujących w PMK.
3. Wyżsi przełożeni kleryckich instytutów zakonnych na prawie papieskim i kleryckich stowarzyszeń życia apostołskiego na prawie papieskim, zrównani prawnie z ordynariuszami, dzielą z koordynatorami troskę o zapewnienie polskim emigrantom opieki duszpasterskiej. Jej przejawem jest między innymi kierowanie duchownych do pracy wśród polskich emigrantów.
4. Wyżsi przełożeni instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego są zobowiązani poinformować koordynatora o zmianach personalnych – o delegowaniu do pracy duszpasterskiej, przeniesieniu lub odwołaniu. Jeśli decyzja łączy się z reorganizacją duszpasterstwa w danym miejscu, powinna być przed podjęciem decyzji skonsultowana z koordynatorem.
5. Koordynator, w uzgodnieniu z biskupem diecezjalnym, może zwrócić się do właściwych przełożonych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego z prośbą o skierowanie osoby życia konsekrowanego do pracy w polskojęzycznym ośrodku duszpasterskim.
6. W odniesieniu do pojedynczych duchownych zakonnych skierowanych do pracy duszpasterskiej w ramach duszpasterstwa polskiej emigracji obowiązują takie same procedury jak w przypadku kapłanów diecezjalnych, z zaleceniem zawarcia pisemnej umowy pomiędzy wyższym przełożonym i biskupem diecezjalnym.
7. Duchownych zakonnych zaangażowanych w Polskiej Misji Katolickiej obowiązują zasady regulujące duszpasterstwo w ramach tej Misji.
8. Duchowni zakonnicy są zobowiązani do uczestniczenia w organizowanych przez koordynatora konferencjach i kursach duszpasterskich. Zachęca się, aby brali udział także w rekolekcjach i dniach skupienia organizowanych przez koordynatora.
9. Ważną rolę w duszpasterstwie polskojęzycznym odgrywa obecność i zaangażowanie osób życia konsekrowanego, zwłaszcza w pracy wychowawczej, katechetycznej i posłudze charytatywnej. Dlatego należy stwarzać warunki umożliwiające żeńskim instytutom życia konsekrowanego i stowarzyszeniom życia apostołskiego włączanie się w posługę duszpasterską polskim emigrantom z uwzględnieniem specyfiki życia konsekrowanego.
10. Podjęcie pracy duszpasterskiej wśród polskich emigrantów przez członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego lub rezygnacja z tej pracy dokonuje się zgodnie z lokalnymi ustaleniami, za wiedzą koordynatora.

Osoby świeckie

1. Wiernym świeckim przysługuje prawo i obowiązek aktywnego udziału w życiu Kościoła i w jego misji ewangelizacyjnej. Ich podstawowym zadaniem jest współpraca z duchownymi w głoszeniu Ewangelii we właściwy sobie sposób oraz aktywne uczestniczenie w podstawowych posługach kościelnych – liturgii, diakonii, wspólnoty i świadectwa wiary.

⁴ EMCC, *Przepisy prawno-duszpasterskie*, rozdział II, art. 9.

2. Zadaniem świeckich jest także: nawiązywanie kontaktów z osobami, które oddaliły się od Kościoła, wprowadzanie nowoprzybyłych w życie placówek polskiego duszpasterstwa, włączanie się w działalność katolickich organizacji i stowarzyszeń, materialne wspieranie ośrodków i inicjatyw duszpasterskich.
3. Zaleca się powołanie przy Polskich Misjach Katolickich i w ośrodkach duszpasterstwa polskiej emigracji rad duszpasterskich, poprzez które świeccy będą mogli uczestniczyć w duszpasterskiej i materialnej odpowiedzialności za Kościół.
4. Świeccy powinni angażować się w działalność apostolską w Kościele lokalnym, a także w organizacjach i gremiach świeckich, miejscowych i polonijnych.
5. Zaleca się zakładanie i włączanie się w działalność katolickich organizacji, ruchów i stowarzyszeń zgodnie z obowiązującymi przepisami kościelnymi, z zachowaniem otwartości i jedności z istniejącymi wspólnotami w Kościele lokalnym.
6. Szczególnym polem aktywności świeckich winna być rodzina jako „kościół domowy”, będąca pierwszym miejscem przekazu wiary, poznania Boga, wspólnych i indywidualnych modlitw, środowiskiem dynamizującym pełnienie funkcji powszechnego kapłaństwa.
7. Zachęca się świeckich do organizowania i wspierania działalności szkół przy polskich ośrodkach duszpasterskich prowadzonych za aprobatą i w jedności z duszpasterzami polonijnymi.
8. Ważnym polem działania świeckich jest pielęgnowanie tradycji i kultury polskiej, dziedzictwa narodowego i wartości patriotycznych. Zaleca się tworzenie formalnych i nieformalnych grup czy stowarzyszeń działających w celu podtrzymania i pogłębienia polskiej tożsamości.
9. Należy doceniać formacyjną rolę organizacji harcerskich na emigracji. Popieranie tej formy aktywności i współpraca ze strukturami harcerskimi służy zachowaniu narodowej i religijnej tożsamości przez harcerki i harcerzy. Wskazane jest zaangażowanie duchownych w charakterze kapelanów.
10. W duchu integracji z lokalną społecznością popierać należy wspólne przedsięwzięcia świeckie i religijne, które służą wzajemnemu poznaniu kultur, w tym promocji polskiej kultury religijnej.

III. Podstawowe funkcje duszpasterskie

Posługa słowa

1. W ośrodkach polskiego duszpasterstwa emigracyjnego posługa słowa, w tym katecheza sakramentalna oraz katecheza dzieci, młodzieży i dorosłych winna być wykonywana zgodnie z normami powszechnymi i partykularnymi oraz z uwzględnieniem polskiej specyfiki duszpasterskiej.
2. Wskazane jest systematyczne prowadzenie katechezy dla dzieci i młodzieży szkolnej na wszystkich poziomach edukacji.
3. Katechezę mogą prowadzić tylko te osoby świeckie, które są odpowiednio przygotowane i posiadają misję kanoniczną do pełnienia tej funkcji.
4. Posługa słowa w ramach liturgii dokonuje się zasadniczo w języku polskim, ale zawsze z uwzględnieniem stopnia znajomości języka ze strony uczestników liturgii. Względy pastoralne mogą domagać się używania języka miejscowego lub innego, zrozumiałego przez członków zgromadzenia liturgicznego.
5. Ważną formą przepowiadania słowa Bożego są rekolekcje parafialne, zwłaszcza w okresie Wielkiego Postu. Należy je prowadzić i ponadto organizować rekolekcje „zamknięte” dla poszczególnych grup i wspólnot wiernych.
6. Zachęca się, zgodnie z duchem nowej ewangelizacji, do podejmowania inicjatyw służących lepszej znajomości Pisma Świętego i nauczania Kościoła.
7. Ważną częścią działalności ewangelizacyjnej jest korzystanie z kościelnych środków społecznego przekazu i wykorzystywanie nowych technologii do przekazu treści wiary.
8. Wskazana jest współpraca z organizacjami laikatu i instytucjami polonijnymi, które mogą między innymi służyć pomocą w aktywności patriotyczno-kulturalnej i edukacyjnej oraz pomagać w dotarciu z orędziem ewangelicznym w nowe środowiska.

Posługa sakramentalna i liturgiczna

1. Staranne wypełnianie posługi sakramentalnej wymaga nie tylko znajomości przepisów liturgicznych i kanonicznych, ale także dobrej znajomości rozporządzeń Kościoła lokalnego odnośnie do udzielania poszczególnych sakramentów.
2. Źródłem i szczytem życia Kościoła oraz kultu Bożego jest Eucharystia. Dlatego należy zadbać, by była systematycznie celebrowana w godnych i odpowiednich do tego miejscach oraz w czasie umożliwiającym wiernym jak najliczniejszy udział.
3. Każda regularna forma celebrowania Eucharystii w języku polskim winna odbywać się po uprzednim zezwoleniu biskupa miejsca i w uzgodnieniu z koordynatorem.
4. Przygotowanie do chrztu, do przyjęcia I Komunii świętej oraz do bierzmowania winno przebiegać w miarę możliwości (jeśli ordynariusz miejsca nie wyraża sprzeciwu) zgodnie z praktyką obowiązującą w Kościele w Polsce.
5. W ośrodkach duszpasterstwa polskojęzycznego winny być stworzone warunki do korzystania z sakramentu pokuty i pojednania.
6. Szczególną troską należy otoczyć przygotowanie do zawarcia sakramentu małżeństwa, które winno odbywać się zgodnie z odpowiednimi przepisami Kodeksu Prawa Kanonicznego i Kościoła lokalnego. Ze starannością należy podchodzić do dokumentacji planowanego przez nupturientów zawarcia małżeństwa w Polsce. Dokumentacja planowanego zawarcia małżeństwa w Polsce zawsze winna być przesyłana do kurii diecezjalnej, właściwej ze względu na miejsce zawarcia małżeństwa za pośrednictwem lokalnej kurii diecezjalnej.
7. Z zasady przygotowanie do małżeństwa nupturientów przebywających za granicą odbywa się w miejscu faktycznego zamieszkania.
8. Należy pielęgnować obrzędowość i religijność ludową oraz zwyczaje specyficzne dla Polaków, związane z rokiem liturgicznym (między innymi: spotkania opłatkowe, błogosławienie pokarmów wielkanocnych, procesje w Boże Ciało, nabożeństwa majowe, październikowe), „tak jednak, aby nie stwarzać sytuacji konfliktowych między polskim duszpasterstwem a lokalnym Kościołem”⁵.
9. Zachęca się do organizowania wpisanych głęboko w polskie duszpasterstwo pielgrzymek do sanktuariów w Polsce i do sanktuariów w lokalnych Kościołach.
10. Obchodzenie uroczystości istniejących tylko w polskim kalendarzu liturgicznym powinno być zharmonizowane z kalendarzem liturgicznym Kościoła lokalnego.

Posługa miłości pasterskiej

1. Przejawem miłości pasterskiej jest odpowiedzialność za rozwój wiary wśród wiernych oraz wychodzenie naprzeciw ich oczekiwaniom natury religijnej i duchowej.
2. W duszpasterstwie należy przywiązywać należną uwagę do ruchów, wspólnot i stowarzyszeń katolickich, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które mają bogate tradycje i związki z Kościołem w Polsce.
3. Ośrodki duszpasterskie winny promować duszpasterstwo małżeństw i rodzin – zakładać i popierać poradnictwo rodzinne, wspierać wszelkie inicjatywy prorodzinne i promażeńskie zgodnie z nauczaniem Kościoła.
4. Szczególnej troski duszpasterskiej wymagają małżeństwa mieszane narodowościowo i wyznaniowo.
5. Z otwartością i życzliwością należy traktować młodzież, umożliwiając im zaangażowanie w małych wspólnotach i włączanie się w życie ośrodków duszpasterskich.
6. Mając świadomość, że „człowiek jest pierwszą i podstawową drogą Kościoła”⁶, duszpasterze winni, na miarę możliwości i kompetencji oraz z uwzględnieniem obowiązujących reguł i przepisów, wspierać bezpośrednio lub pośrednio rodaków stojących wobec poważnych problemów życiowych.

⁵ II Polski Synod Plenarny, *Duszpasterstwo polskie za granicą*, 11.

⁶ Jan Paweł II, Encyklika *Redemptor hominis*, 14.

7. W ramach duszpasterstwa powinno się podejmować inicjatywy służące trzeźwości oraz przeciwdziałaniu alkoholizmowi i innym formom uzależnienia.
8. Należy zakładać i organizować grupy pomocy i opieki charytatywnej, służące nowo przybyłym rodakom, jak również tym, którzy potrzebują wsparcia duchowego i materialnego.
9. Zachęca się do włączania się w inicjatywy charytatywne istniejące w Kościele lokalnym, jak również w inicjatywy podejmowane przez Caritas Polska.
10. Organizowane przy polskich ośrodkach zbiórki, w tym na cele charytatywne, winny być uzgadnianie z duszpasterzami, z zachowaniem przepisu kan. 1265 KPK.
11. Kierując się troską o rodaków, wskazana jest życzliwa współpraca z przedstawicielami i placówkami państwa polskiego poza granicami kraju (ambasady, konsulaty).

Zakończenie

1. Niniejszy dokument ma charakter pastoralny i jest wyrazem troski Konferencji Episkopatu Polski o emigrantów, którzy opuścili swój kraj rodzinny, by zachowali więź z Bogiem i Kościołem, z bogatym dziedzictwem praktyk, tradycji i zwyczajów religijnych, wyniesionych z Ojczyzny.
2. Konferencja Episkopatu Polski wyraża wdzięczność władzom kościelnym oraz wspólnotom parafialnym miejsca osiedlenia naszych rodaków poza granicami Polski, za życzliwość, przyjęcie i umożliwienie korzystania z kościołów i budynków parafialnych dla celów duszpasterstwa polskojęzycznego.
3. Biskupi polscy popierają wszelkie starania budowania jedności Kościoła jako wspólnoty Ludu Bożego zdążającego do domu Ojca. W oparciu o obowiązujące dokumenty Kościoła powszechnego, nauczania papieży i lokalnego Kościoła zamieszkania emigrantów, biskupi polscy wyrażają nadzieję, że Kościoły lokalne nadal otaczać będą należytą troską naszych rodaków oraz umożliwią im pielęgnowanie i rozwijanie w „języku serca” wartości religijnych wyniesionych z kraju ojczystego.
4. Wszystkich naszych emigracyjnych duszpasterzy oraz rodaków oddajemy pod opiekę Matki Bożej Częstochowskiej, która towarzyszyła przez wieki polskim emigrantom. Niech Królowa Polski pozostanie Przewodniczką do Jezusa i Opiekunką we wszystkich okolicznościach życia polskich emigrantów.

Znowelizowane Wytyczne zostały zatwierdzone przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 14/382/2019 z dnia 13 marca 2019 r. na czas nieokreślony.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 15/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie ustanowienia medalu
„Pro Polonia et Ecclesia”

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z pkt 20 *Wytycznych Konferencji Episkopatu Polski dotyczących duszpasterstwa emigracji polskiej* ustanawia medal „Pro Polonia et Ecclesia”, odznaczenie przyznawane przez Konferencję Episkopatu Polski

za szczególne zasługi dla duszpasterstwa polskojęzycznego, oraz zatwierdza Regulamin przyznawania ww. medalu, na 3 lata *ad experimentum*.

Tekst Regulaminu przyznawania medalu „Pro Polonia et Ecclesia” stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

REGULAMIN PRYZNAWANIA MEDALU „PRO POLONIA ET ECCLESIA”

§ 1

Medal „Pro Polonia et Ecclesia” jest odznaczeniem przyznawanym przez Konferencję Episkopatu Polski jako wyraz uznania dla zasług w duszpasterstwie polskich emigrantów.

§ 2

Medal jest przyznawany osobom fizycznym, szczególnie aktywnym i zaangażowanym w duszpasterstwo polskojęzyczne, niezależnie od pochodzenia i kraju zamieszkania, a także osobom prawnym, instytucjom oraz organizacjom wspierającym duszpasterstwo wśród Polonii i Polaków za granicą.

§ 3

1. Medal może być przyznany tylko osobom o nienagannym życiu religijnym i moralnym.
2. Cele statutowe i działalność osób prawnych, instytucji, organizacji przedstawionych do odznaczenia, muszą być zgodne z nauczaniem Kościoła katolickiego.

§ 4

Kandydatów do odznaczenia może przedstawić:

- 1) Przewodniczący Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Polonii i Polaków za Granicą,
- 2) Delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej,
- 3) rektor lub koordynator duszpasterstwa polskojęzycznego na terytorium danego kraju,
- 4) duszpasterz polonijny odpowiedzialny za parafię lub ośrodek duszpasterstwa polonijnego,
- 5) kościelna osoba prawna reprezentująca środowisko polonijne.

§ 5

Umotywowany wniosek o przyznanie medalu, według załączonego wzoru formularza, winien być przekazany Delegatowi Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej.

§ 6

1. Zaopiniowanie wniosku o przyznanie medalu leży w kompetencji kapituły medalu „Pro Polonia et Ecclesia”, którą tworzą członkowie Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Polonii i Polaków za Granicą.
2. Zebranie Kapituły i rozpatrzenie wniosków dokonuje się raz w roku podczas posiedzenia Komisji.
3. Protokół z posiedzenia Kapituły sporządza wybrany w tym celu jej sekretarz.

§ 7

Po pozytywnym zaopiniowaniu rozpatrzeniu wniosku przez Kapitułę, jej przewodniczący występuje o przyznanie medalu do Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, który poddaje wniosek pod głosowanie na jej najbliższym zebraniu plenarnym.

§ 8

Medal może być przyznany tylko jeden raz.

§ 9

Wniosek może być powtórzony nie więcej niż dwa razy.

§ 10

1. Zwyczajnym miejscem wręczenia medalu jest środowisko, w którym zaangażowana jest osoba odznaczona.
2. Wręczenia dokonuje Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, jego zastępca, Delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej lub jego przedstawiciel.

§ 11

Medale i wnioski o ich przyznanie oraz protokoły z posiedzenia Kapituły przechowywane są w Biurze Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej.

§ 12

Załączniki do niniejszego regulaminu stanowią:

- 1) graficzne przedstawienie medalu wraz z opisem,
- 2) formularz z wnioskiem o przyznanie medalu.

Regulamin niniejszy został zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 15/382/2019 z dnia 13 marca 2019 r., na 3 lata ad experimentum

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Wizualizacja medalu

Uchwała nr 16/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w związku z przyjęciem
Stanowiska w sprawie tak zwanej Karty LGBT*

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 9 Statutu KEP przyjmuje *Stanowisko Konferencji Episkopatu Polski w sprawie tak zwanej Karty LGBT*. Jego tekst stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

* Tekst Stanowiska znajduje się w dziale 2.4. Stanowiska i komunikaty z Zebrań Plenarnych Konferencji Episkopatu Polski, sesji Rady Biskupów Diecezjalnych i sesji Rady Stałej, s. 339.

Uchwała nr 17/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w związku z przyjęciem
Stanowiska w sprawie świętowania niedzieli

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 9 Statutu KEP przyjmuje *Stanowisko Konferencji Episkopatu Polski w sprawie świętowania niedzieli*. Jego tekst stanowi załącznik do niniejszej uchwały*.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

* Tekst Stanowiska znajduje się w dziale 2.4. Stanowiska i komunikaty z Zebrań Plenarnych Konferencji Episkopatu Polski, sesji Rady Biskupów Diecezjalnych i sesji Rady Stałej, s. 341.

Uchwała nr 18/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 marca 2019 r.
w sprawie studium dla egzorcystów

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP wyraża zgodę na podjęcie działań przez abp. Wiktora SKWORCA, Metropolitę Katowickiego, mających na celu przygotowanie do utworzenia studium dla egzorcystów.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 19/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 marca 2019 r.
w sprawie zniesienia
Krajowej Rady Katolików Świeckich

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 9 Statutu KEP, zgodnie z wnioskiem bp. Tadeusza Pikusa, Asystenta Kościelnego Krajowej Rady Katolików Świeckich, z dnia 29 grudnia 2017 r., po wygaśnięciu w 2018 r. kadencji członków, znosi Krajową Radę Katolików Świeckich. Kompetencje zniesionej Rady zostają przekazane Radzie ds. Apostolstwa Świeckich.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 20/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 marca 2019 r.
w sprawie ustanowienia fundacji

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP wyraża zgodę na ustanowienie fundacji Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama, która będzie działać na podstawie prawa państwowego, w szczególności ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. *o fundacjach* oraz ustawy z dnia 17 maja 1989 r. *o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej*.

Na fundusz założycielski Konferencja Episkopatu Polski przeznacza 1 000 zł.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy *o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej* do reprezentowania w zakresie wykonywania uchwał odnoszących się do spraw ww. fundacji

cji, w szczególności do podpisania w imieniu Fundatora oświadczenia – w formie aktu notarialnego – o ustanowieniu fundacji Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama, Konferencja Episkopatu Polski wskazuje bp. Artura G. Mizińskiego, Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski oraz jego następców.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 23/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 marca 2019 r.
w sprawie wyboru
Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 26 Statutu KEP, wybiera Arcybiskupa Stanisława GADECKIEGO, Metropolitę Poznańskiego, na Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, na drugą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 24/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 marca 2019 r.
w sprawie wyboru
Zastępcy Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 26 Statutu KEP, wybiera Arcybiskupa Marka JĘDRASZEWSKIEGO, Metropolitę Krakowskiego, na Zastępcę Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, na drugą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 25/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 marca 2019 r.
w sprawie powołania Delegata KEP
ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 54 Statutu KEP oraz § 44 ust. 3 Regulaminu KEP, powołuje abp. Wojciecha POLAKA, Metropolitę Gnieźnieńskiego, Prymasa Polski na Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży, na pierwszą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 26/382/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 marca 2019 r.
w sprawie przyjęcia listu społecznego**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 382. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 12-14 marca 2019 r., na podstawie art. 2 i 9 Statutu KEP przyjmuje list społeczny *O ład społeczny dla wspólnego dobra*.

Dokument stanowi załącznik do niniejszej uchwały*.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

* Przep. red. List społeczny *O ład społeczny dla wspólnego dobra* został również wydany w serii *Dokumenty Konferencji Episkopatu Polski*, Warszawa 2019.

**O ład społeczny dla wspólnego dobra
List społeczny Episkopatu Polski (14.03.2019)**

Wstęp

W minionych dziesięciu latach Episkopat Polski trzykrotnie zabierał głos w sprawach społecznych w formie dokumentów opracowanych przez jego Radę ds. Społecznych: *Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie* [2009], *W trosce o człowieka i dobro wspólne* [2012] oraz *Chrześcijański kształt patriotyzmu* [2017]. Rocznica ta stanowi okazję do wskazania na aktualność zawartego w nich nauczania Kościoła, do wzbudzenia w ich świetle refleksji nad obecnym stanem polskiego społeczeństwa oraz wezwania do podjęcia wzmożonego wysiłku na rzecz budowania autentycz-

nych relacji międzyludzkich w uporządkowanej zgodzie (*tranquillitas ordinis*). Zachęcają nas do tego słowa papieża Franciszka: „nawrócenie chrześcijańskie wymaga, abyśmy rozważyli ponownie w pierwszym rzędzie to, co dotyczy ładu społecznego i realizacji dobra wspólnego” (EG, nr 182).

Spoleczna misja Kościoła

Człowiek, obdarzony niezbywalną godnością i naturą społeczną, jest powołany do budowania społeczeństwa prawdziwie ludzkiego, do odpowiedzialności za nie i przeżywania go w taki sposób, aby w atmosferze wzajemnej życzliwości, solidarności i współpracy, we wzajemnej wymianie darów, tworzyć wspólnotę, w której każdy może integralnie rozwijać się w ramach wspólnego dobra. Profetyczno-krytyczne odnoszenie się do rzeczywistości społecznej stanowi część misji ewangelizacyjnej, którą Kościół wypełnia poprzez potrójne posłannictwo: nauczania, uświęcania i posługę miłości. Jest ono znakiem Królestwa Bożego, które – nie będąc z tego świata – w tym świecie się realizuje. „Nie można już dłużej twierdzić, że religia powinna się ograniczać do sfery prywatnej i że istnieje tylko po to, by przygotować dusze do nieba. Wiemy, że Bóg pragnie szczęścia swoich dzieci także na tej ziemi [...]. Dlatego pasterze korzystając ze zdobyczy różnych nauk, mają prawo wydawać opinię na temat wszystkiego, co dotyczy życia osób, ponieważ zadanie ewangelizacji pociąga za sobą i wymaga integralnej promocji każdego człowieka” (EG, nr 182).

Zgodnie z soborową zasadą autonomii porządku politycznego, rolą Kościoła hierarchicznego nie jest angażowanie się w naturalne w życiu politycznym kontrowersje ani – tym bardziej – ich rozstrzygnięcie. Nie chodzi o zdobycie przywilejów czy o opowiadanie się za którąś ze stron. Jednak aktualny stan polskiego społeczeństwa stanowi wyzwanie dla misji Kościoła. Rozumiejąc różnice, które są nieodłącznym elementem każdej rzeczywistości społecznej, ze smutkiem dostrzegamy istniejące w naszej ojczyźnie podziały i konflikty, jak też brak dostatecznego zaangażowania w budowanie wspólnoty, co nie pozwala w pełni doceniać obecnego w życiu społecznym dobra. Rywalizacja polityczna dawno przekroczyła granice demokratycznych polemik pomiędzy zwolennikami różnych wizji rozwoju ojczyzny i dotyka najgłębszych fundamentów naszej narodowej wspólnoty oraz wpływa na jej postrzeganie w kontekście międzynarodowym. Postawy te – utrwalane i podsycane – rodzą atmosferę niezrozumienia, która od dłuższego już czasu dotyka i niepokoi wielu naszych rodaków, zarówno wierzących, jak i niewierzących, kładzie się głębokim cieniem nie tylko na sprawach publicznych, lecz także na codziennym życiu. Dotyczy to także członków Kościoła Chrystusowego, którego wspólnota „niezależnie od tego, czy jest duża czy mała – żyje w świecie; jej warunki, jej droga, jej przykład i słowo nieuchronnie wywierają wpływ na pozostałą część wspólnoty” [1].

Pragniemy więc – jako uczniowie Chrystusa i obywatele Rzeczypospolitej – ponownie przyczynić się do budowania autentycznej wspólnoty siostr i braci budujących poprzez miłość w prawdzie (*caritas in veritate*) dobro wspólne naszej ojczyzny.

Spory społeczno-polityczne i konieczność ich przewyciężenia

Żyjemy w zróżnicowanym społeczeństwie. Spory czy rywalizacje są w nim czymś naturalnym. „Kościół dobrze wie, że w historii nieuchronnie powstają konflikty interesów pomiędzy różnymi grupami społecznymi i że wobec nich chrześcijanin musi często zająć stanowisko zdecydowane i konsekwentne” (CA, nr 14). Godziwe zaangażowanie w konflikt polityczny czy społeczny może być formą walki o wolność, sprawiedliwość, słusne prawa słabszych czy wyzyskiwanych.

Spór polityczny powinien być „zmaganiem się o coś”. W kontekście walki związków zawodowych o sprawiedliwość społeczną i o uprawnienia ludzi pracy św. Jan Paweł II pisał: „walka ta powinna być traktowana jako normalne staranie o właściwe dobro [...] nie jest to natomiast walką przeciwko innym. Jeśli w sprawach spornych przybiera również i taki charakter, to dzieje się to z uwagi na dobro społecznej sprawiedliwości, a nie «dla walki» albo też dla wyeliminowania przeciwnika” (LE, nr 20). Jest to „walka szlachetna”, która nie ma nic wspólnego z walką klas społecz-

nych czy stronnictw politycznych. Gorzej, jeśli „zmaganie się o coś” zostaje zdominowane przez „zmaganie się z kimś”. Wówczas polityka przestaje być roztropną troską o dobro wspólne. Staje się wyłącznie walką o władzę – mniej lub bardziej wyrafinowaną grą.

O ile na scenie politycznej traktowana jest ona – przynajmniej przez część aktorów – jako specyficzny polityczny spektakl, o tyle trafiając za pośrednictwem mediów do rodzinnych domów, miejsc pracy czy sąsiedzkich wspólnot, wywołuje autentyczny niepokój i często trwałe, bolesne podziały, a także zniechęcenie i zmęczenie polityką oraz wycofywanie się w sferę prywatną. Rodzi konflikty, które nie tylko utrudniają niezbędne działania na rzecz wspólnego dobra, ale mogą prowadzić do deprecjonowania podzielanych autorytetów, doświadczeń historycznych czy dorobku kulturowego – tworzących fundament narodowej wspólnoty.

Wyrażamy głębokie przekonanie, że – niezależnie od podziałów oraz napięć politycznych i społecznych – w Polsce jest możliwe i konieczne budowanie narodowej wspólnoty poprzez dialog i solidarność w prawdzie, we wzajemnym szacunku i z myślą o przyszłych pokoleniach. I tą nadzieją chcemy się dzielić.

Doświadczenie solidarności

Warunkiem złagodzenia bolesnych nieraz podziałów i odbudowy pojednanej wspólnoty narodowej jest odkrycie na nowo doświadczenia społecznej solidarności, tak mocno wpisanego w naszą współczesną historię. Kościół uczy, że solidarność społeczna – rozumiana zarówno jako zasada porządku społecznego, jak i cnota moralna – jest formą miłości bliźniego, sposobem wzmacniania więzi społecznych (por. CA, nr 10). „Zaangażowanie w tym kierunku – przypomina Kompendium Nauki Społecznej Kościoła – wyraża się przez niesłabnący pozytywny wkład w dobro wspólne i przez poszukiwanie punktów możliwego porozumienia także tam, gdzie przeważa logika podziału i rozbicia” (KNSK, nr 194).

Doświadczenie solidarności odegrało już raz we współczesnej historii Polski ogromną rolę. Wielki ogólnospołeczny ruch, który w roku 1980 solidarność uczynił swą zasadą i orężem, rozpoczął drogę naszej ojczyzny do wolności, przyczynił się do obalenia ustroju komunistycznego, przygotował grunt dla pokojowych rewolucji roku 1989, stając się dla całego świata przykładem i praktyczną lekcją zastosowania zasad chrześcijańskich. Protagonista i świadek tamtych wydarzeń, św. Jan Paweł II, pisał, że: „występując przeciw reżimom opartym na sile propagandy i terroru, solidarność ta stała się moralnym jądrem «siły bezsilnych»” [2].

W solidarności ciągle jest ta sama siła. Wzywa każdego z nas do „mocnej i trwałej woli angażowania się na rzecz dobra wspólnego, czyli dobra wszystkich i każdego, wszyscy bowiem jesteśmy odpowiedzialni za wszystkich” (SRS, nr 38). Tylko w postawie solidarności możliwe jest budowanie pomyślności narodowej wspólnoty.

Potrzeba nawrócenia i dialogu

Solidarność nie może istnieć bez prawdy. Także tej historycznej, apelującej o wzajemne wybaczenie i nawrócenie. Potrzebujemy dzisiaj nawrócenia i dialogu. Szczera gotowość do otwartej, uczciwej rozmowy jest wyrazem umiłowania prawdy, dobra i wolności, a także szacunku dla godności i podmiotowości wszystkich obywateli, bez względu na ich przekonania czy sympatie polityczne. Nawołując wszystkich uczestników polskiego życia publicznego do nawrócenia i dialogu, jednocześnie zachęcamy do odważnego otwierania się na prawdę, do której każdy uczciwy dialog przybliży i prowadzi.

Chodzi zwłaszcza o prawdę o niezbywalnej godności i prawie do życia każdego człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci. Ale także o prawdę o społecznych i ekonomicznych wyzwaniach, którym skutecznie sprostać możemy tylko wspólnie w postawie solidarności. Prawdę o tym, że żadna partia polityczna niezależnie od swego społecznego poparcia, nie ma monopolu ani na rozwiązania, które skutecznie mogłyby odpowiedzieć na wszystkie potrzeby społeczeństwa, ani cudownej recepty na jego niedomagania. Prawdę o tym, że władzę publiczną uprawomocnia nie tylko demokratyczny

wybór, lecz także jej zaangażowanie na rzecz wspólnego dobra. Prawdę o wielkości naszego narodu, która nie zamyka jednak nigdy drogi do narodowego rachunku sumienia czy szukania pojednania z innymi narodami. Prawdę o tym, że prawdziwą miarą odpowiedzialności politycznej jest troska o naszą wspólną przyszłość, a nie koncentrowanie się na bieżących sondażach popularności czy zamykanie się w sporach o trudną przeszłość. Wreszcie prawdę o tym, że miarą wielkości każdego państwa jest sposób, w jaki potrafi wspierać integralny rozwój obywateli: duchowy, intelektualny, kulturalny i gospodarczy, a zwłaszcza to, w jaki sposób potrafi towarzyszyć rodzinie – jako instytucji i fundamentie wspólnoty – oraz wszystkim ludziom najsłabszym, bezradnym i bezbronny.

Refleksja nad językiem

Aby taki dialog był możliwy, kluczowa jest refleksja nad językiem, którym posługujemy się w życiu publicznym. Wszelki dialog kończy się wówczas, gdy język publicznych debat służy budowaniu jednostronnego i nieprawdziwego obrazu życia społecznego czy też stygmatyzowaniu politycznych oponentów.

Dlatego wzywamy wszystkich uczestników życia publicznego, zwłaszcza polityków, dziennikarzy, publicystów i użytkowników mediów społecznościowych, ale także zabierających głos w gronie rodzinnym, sąsiedzkim i współpracowników, do głębokiej refleksji nad językiem używanym w rozmowach o sprawach publicznych. Jesteśmy bowiem przekonani, że jego barwność i wyrazistość można i należy pogodzić z szacunkiem zarówno dla oponentów, jak i dla odbiorców. Wyraża się on poprzez oddzielanie – wypowiedanej w dobrej wierze – krytyki zaniechań lub błędów, od takiego sposobu formułowania ocen poszczególnych osób czy środowisk, który może być krzywdzący, czy wręcz uwłaczający ich godności. Miarą szacunku jest także ograniczenie nadmiernej emocji i uproszczeń, które fałszują rzeczywistość i zamykają drogę zarówno do politycznego kompromisu, jak i do zrozumienia całej złożoności życia publicznego.

Odpowiedzialność za język debaty publicznej ponoszą zwłaszcza środki społecznego przekazu. Dociekliwość w dążeniu do prawdy, rzetelny i uczciwy opis złożonej rzeczywistości, pluralizm prezentowanych opinii, równy dystans do wszystkich opcji politycznych, rzeczowość unikająca zbędnych emocji, daleki od jednostronności oraz uproszczeń język – to istota medialnej posługi na rzecz dialogu i dobra wspólnego. Dziennikarstwo pokoju i pojednania to posługa, której celem nie jest szukanie sensacji, ale służenie ludziom, docieranie do prawdziwych przyczyn konfliktów i wskazywanie możliwych rozwiązań [3].

Wpływ na skalę i głębokość konfliktów oraz na kształt społecznego dialogu mają jednak wszyscy obywatele wolnej Rzeczypospolitej. Dzięki rewolucji informatycznej i rozwojowi mediów społecznościowych każdy może stać się animatorem dyskusji znacznie wykraczających poza zasięg jego najbliższych środowisk. Złudzenie, że Internet to anonimowa, wirtualna galaktyka, w której każdy każdemu i o każdym może powiedzieć wszystko bez żadnych konsekwencji, rodzi wiele pokus, zbyt często skłania do mistyfikacji i prowadzi do naruszania godności bliźniego i szargania jego dobrego imienia. Dlatego pilnie potrzebny jest „chrześcijański styl obecności w świecie cyfrowym”, który „przyjmuje formę komunikacji szczerzej i otwartej, odpowiedzialnej i szanującej innych” [4], wolnej od hejtowania. Chrześcijaństwo jest orędziem wiary, nadziei i miłości. Język, którego jako chrześcijanie używamy – także w dziedzinie spraw społecznych i politycznych – powinien być tego orędzia jednoznacznym i czytelnym świadectwem.

Istota polityki

Ważnym zadaniem jest także przywrócenie polityce jej właściwego, pierwotnego znaczenia. W najszerszym znaczeniu jest ona sztuką takiego urządzenia rzeczywistości społecznej, aby każdy człowiek mógł jak najpełniej i jak najszybciej rozwijać się ku dobru, w szacunku dla godności, praw i obowiązków innych ludzi. Jej ważnym elementem jest zasada subsydiarności (pomocni-

czości), która pomaga we wprowadzeniu właściwego ładu i harmonii pomiędzy poszczególnymi podmiotami funkcjonującymi w społeczeństwie i państwie – poczynając od tych najmniejszych, aż do tych największych – we właściwym korzystaniu z przysługującej im autonomii i wolności. Każdy człowiek jako istota rozumna i wolna, a w związku z tym wezwana do dokonywania wyborów odpowiedzialnych i godziwych moralnie, ma prawo i obowiązek uczestniczyć w życiu publicznym.

Nauka społeczna Kościoła nazywa politykę jedną z najwyższych form miłości bliźniego. Papież Pius XI, w przemówieniu do katolickich środowisk uniwersyteckich, użył określenia „miłość polityczna” i stwierdził, że polityka jest najszerzą przestrzenią miłości ustępującą tylko rzeczywistości religijnej [5]. Paweł VI nauczał, że „polityka jest wymagającym sposobem – chociaż nie jedynym – zaangażowania chrześcijańskiego w służbie innym” (QA, nr 46). Benedykt XVI potwierdza, że: „obok dobra jednostek istnieje dobro związane z życiem społecznym osób: dobro wspólne. Jest to dobro «nas wszystkich», czyli poszczególnych osób, rodzin oraz grup pośrednich tworzących wspólnotę społeczną. [...] Tym bardziej skutecznie kochamy bliźniego, im bardziej angażujemy się na rzecz dobra wspólnego, odpowiadającego również jego rzeczywistym potrzebom. [...] Taka jest droga instytucjonalna – możemy także powiedzieć polityczna – miłości, nie mniej ważna i wyrazista niż miłość urzeczywistniająca się w bezpośrednim kontakcie z bliźnim, bez instytucjonalnych mediacji” (CV, nr 7).

Niech w sercach i sumieniach rodaków zadomowią się słowa św. Jana Pawła II: „W odniesieniu do dziedziny polityki należy podkreślić, że uczciwość w kontaktach między rządzącymi a rządzonymi, jawność w administracji publicznej, bezstronność w rozstrzyganiu spraw publicznych, poszanowanie praw przeciwników politycznych, ochrona praw ludzi oskarżonych w procesach i sądach doraźnych, sprawiedliwe i uczciwe wykorzystanie pieniędzy publicznych, odrzucenie niegodziwych metod zdobywania, utrzymywania i poszerzania władzy za wszelką cenę – to zasady, które znajdują swe najgłębsze źródło, a jednocześnie uzasadnienie wartości osoby, w transcendentnej wartości osoby i w obiektywnych nakazach moralnych, dotyczących funkcjonowania państw” (VS, nr 101).

Taką koncepcję polityki i taki jej styl powinni przyjąć w swej działalności politycznej ludzie wierzący – katolicy, ale także wszyscy ludzie dobrej woli pragnący przez swe zaangażowanie polityczne budować dobro wspólne ojczyzny. Wraz z ojcami II Soboru Watykańskiego apelujemy: „Ci, którzy pragną wykonywać zawód polityka i posiadają odpowiednie uzdolnienia, niech przygotowują się do uprawiania tej sztuki zarazem trudnej i bardzo szlachetnej i starają się ją wykonywać, nie pamiętając o dobru własnym i korzyściach materialnych. Moralnie nienaganni i mądrzy zarazem niech występują przeciwko niesprawiedliwości, uciskowi, przemocy i nietolerancji, czy to jednego człowieka, czy partii politycznych; z uczciwością, sprawiedliwością, a także miłością i polityczną odwagą niech poświęcają się dobru wspólnemu” (KDK, nr 75).

Doceniając trudną służbę polityków i ich zasługi dla wolnej i niepodległej ojczyzny, chcemy zachęcić ich do odważniejszej refleksji nad odnajdywaniem właściwej równowagi między polityczną skutecznością i forsowaniem racji własnego środowiska a odpowiedzialnością za dobro wspólne i realizację zasady subsydiarności.

Fundamenty ładu społecznego

Ład społeczny i polityczny w etycznej tradycji chrześcijańskiej Europy jest ufundowany na cnotach kardynalnych:

Nie lekkomyślna porywczność, lecz roztropność (*prudencia, phronesis*) – praktyczna mądrość, wiedza o właściwych celach postępowania oraz środkach do nich prowadzących – jest podstawową cnotą polityczną. Jej składnikiem jest przezorność (*providentia*), czyli zdolność przewidywania skutków wynikających z obranego sposobu osiągnięcia jakiegoś, nawet słusznego w ogólności, celu. Nie mieszczą się w tych kategoriach ataki *ad personam* lub podsycanie z premedytacją płomień emocjonalnych sporów. Roztropność przypomina, że każde wypowiedziane słowo i każdy upubliczniony obraz, zwłaszcza jeśli są kłamliwe i krzywdzące, zaczynają żyć niejako własnym życiem, wywołując czasem skutki nieprzewidywane i niekontrolowane. Roztropność pozwala też

na krytyczne przyjmowanie informacji niesprawdzonych, niewiarygodnych, niepodpisanych czy napisanych niegodziwym językiem oraz powstrzymuje przed ich upowszechnianiem.

Sprawiedliwość domaga się zachowania umów (*pacta servanda sunt*), zarówno tych nieformalnych, jak obietnice wyborcze, jak i tych formalnych – także w relacjach pomiędzy państwem a obywatelami. Obowiązuje w odniesieniu do każdego, a w tym zawiera się wymaganie, by polityk działał dla dobra wszystkich obywateli, nie tylko własnych wyborców. Cnota sprawiedliwości wymaga oddawania każdemu tego, co się mu należy, także politycznym rywalom, a tym samym – pośrednio – głosującym na nich wyborcom. Krzywdzące, a niekiedy jawnie fałszywe oceny, brak szacunku dla godności politycznych konkurentów, ignorowanie ich zasług czy przypisywanie im wyłącznie złych intencji są jej zaprzeczeniem. Sprawiedliwość pozbawiona miłości bliźniego, także wtedy, gdy jest on politycznym oponentem, zmienia się w karykaturę samej siebie (*summa ius summa iniuria*).

Cnota umiarkowania oznacza m.in. zdolność kontrolowania namiętności. Chodzi np. o gotowość do roztropnego samoograniczenia się w politycznych ambicjach i oczekiwaniach, umiar w korzystaniu z władzy, zwłaszcza na fali sukcesu, skuteczne odpieranie pokus przesadnego pomnażania władzy, zaniechanie prowokowania przeciwników, wyrzeczenie się odwetu. Umiar wymagany jest także po stronie politycznej opozycji, zwłaszcza gdy chodzi o sięganie po narzędzia mające przybliżyć perspektywę odzyskania władzy bez liczenia się ze stratami, jakie ich użycie może przynieść państwu i społeczeństwu. Cel, jakim jest zdobycie władzy, nie uświęca środków używanych do jej zdobycia. W warunkach podziału politycznego cnota umiarkowania wzywa do wyważonego osądu, do powściągliwości w języku, do unikania skrajnie stronniczych opinii, które zamykają drogę do rzeczowego dialogu, wreszcie do oddzielania krytyki konkretnych zachowań od pochopnej dyskredytacji poszczególnych osób. Ważną formą politycznego umiaru jest wreszcie stosunek do prawno-politycznych instytucji państwa. Można wprawdzie korzystać z należnych uprawnień nawet za cenę konfliktu, lecz brak umiarkowania w korzystaniu z prawnych i instytucjonalnych możliwości może prowadzić do negacji dobra wspólnego. „Wszystko mi wolno, ale nie wszystko przynosi korzyść. Wszystko mi wolno, ale ja niczemu nie oddam się w niewolę” – pisał św. Paweł Apostoł (1 Kor 6,12).

Męstwo zakłada, że dobro wymaga wysiłku, dobro kosztuje. Polega na jego odważnym realizowaniu, na zmaganiu się o sprawiedliwe relacje, wbrew trudnościom i przeciwnościom. Jest cnotą, która w polityce domaga się trzeźwego spojrzenia na właściwy porządek rzeczy oraz uzdalnia do obrony słusznej sprawy. Dzięki męstwu człowiek – w imię wyższych dóbr i wartości – gotowy jest ponieść ofiarę. Nie oznacza ani ślepego zaangażowania się, ani bezmyślnego narażenia siebie i ojczyzny czy politycznego awanturnictwa. Męstwo polityka przejawia się w postaci odwagi cywilnej, zdolności do odpowiedzialnego zarządzania konfliktami i umiejętności realizowania celów społecznych: życia w prawdzie, pokoju, wolności, sprawiedliwości, w nieustannym dążeniu do pomnażania globalnego znaczenia ojczyzny. Męstwo nakazuje odważnie głosić i bronić zasad oraz wartości moralnych „twarzą w twarz”, bez chowania się za zasłoną anonimowości oraz odważnie podejmować pełną odpowiedzialność za własne słowa i czyny. Męstwo wymaga także cierpliwości, uczciwości, wytrwałości, umiejętności przyznania się do błędów i znoszenia krytyki oraz gotowości do niezłomnego realizowania pomyślności Rzeczypospolitej (*salus Rei Publicae suprema lex*).

Ład instytucjonalny państwa

„Kościół docenia demokrację jako system, który zapewnia udział obywateli w decyzjach politycznych i rządzonym gwarantuje możliwość wyboru oraz kontrolowania własnych rządów, a także — kiedy należy to uczynić — zastępowania ich w sposób pokojowy innymi” (CA, nr 46). Taka „autentyczna demokracja możliwa jest tylko w państwie prawnym i w oparciu o poprawną koncepcję osoby ludzkiej” (tamże). Konkretnie rozwiązania systemu politycznego powinny zatem uwzględniać zarówno integralną, chrześcijańską antropologię, jak i ład konstytucyjny państwa, jego kulturę polityczną i prawną, tradycję oraz aktualną sytuację społeczną, wewnętrzną i międzynarodową.

Św. Jan Paweł II naucza, że „zdrowa teoria państwa” zakłada „organizację społeczeństwa opartą na trzech władzach – prawodawczej, wykonawczej i sądowniczej [...]. Ten porządek odzwierciedla realistyczną wizję społecznej natury człowieka, która wymaga odpowiedniego prawodawstwa dla ochrony wolności wszystkich. Dlatego jest wskazane, by każda władza była równoważona przez inne władze i inne zakresy kompetencji, które by ją utrzymywały we właściwych granicach. Na tym właśnie polega zasada «państwa praworządnego», w którym najwyższą władzę ma prawo, a nie samowola ludzi” (CA, nr 44). Zatem każda z trzech władz powinna wypełniać swoje zadania zgodnie ze swymi kompetencjami.

Władza ustawodawcza powinna stosować się do porządku moralnego i norm konstytucji. Władza wykonawcza powinna dobrze znać prawa oraz z mądrością je stosować po dokładnym zbadaniu wszystkich okoliczności. Władza sądownicza powinna zaś kierować się prawością, bez ulegania naciskom żadnej ze stron, zapewniając respektowanie praw obywateli i ciał pośrednich oraz ochronę prawną w wypełnianiu ich obowiązków (zob. PT, nr 69). Władze ustawodawcza i wykonawcza poddane są weryfikacji i ocenie przez wyborców. Władza sądownicza powinna zaś działać według norm etycznych oraz ram uchwalonych przez władzę ustawodawczą. Jak naucza św. Jan Paweł II: „Konstytucje państw współczesnych definiując relacje jakie istnieją między władzą ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą, gwarantują tej ostatniej konieczną niezależność w ramach prawa. Ale ta niezależność jest wartością, której ma odpowiadać żywe poczucie prawości w sferze poszukiwania prawdy, pogodny obiektywizm sądenia. Niezależność sądów nigdy nie powinna być praktykowana bez respektowania wartości zakorzenionych w naturze osoby ludzkiej, której niezbywalna godność i transcendentne powołanie powinny być zawsze respektowane” [6].

Mądrościowy wymiar polityki

Prawdziwą miarą aktywności politycznej jest mądrość. Ten wymiar polityki odwołuje się do przykładu wyboru dokonanego przez króla Salomona, gdy „w Gibeonie Pan ukazał [mu] się [...] w nocy, we śnie”. Na słowa Boga: „Proś o to, co mam ci dać” władca nie poprosił o długie życie ani o bogactwa czy zgubę nieprzyjaciół, lecz o serce rozumne do wprowadzania sprawiedliwości, do sądenia ludu i do rozróżniania dobra od zła. Bóg pochwalił Salomona za ten wybór, obdarzył go mądrością i innymi dobrami (por. 1 Krl 3,4-15). Poprzez tę historię Biblia ukazuje istotę sprawowania władzy. Aktywność polityczna ma być mądrym zaangażowaniem na rzecz sprawiedliwości i tworzeniem warunków pokojowego współżycia obywateli. Imię „Salomon” znaczy bowiem „Człowiek Pokoju”. „Oczywiście polityk będzie szukał sukcesu, bez którego nie byłoby możliwe skuteczne działanie polityczne. Sukces powinien jednak być podporządkowany kryterium sprawiedliwości, woli przestrzegania prawa i znajomości prawa”. Ponieważ „sukces może również omanić, otwierając drogę do zafałszowania prawa, do niszczenia sprawiedliwości” [7].

W naszym polskim kontekście mądrościowego wymiaru nadają polityce zasady, które papież Franciszek przedstawia jako „w istotny sposób kierujące rozwojem współżycia społecznego i budowaniem ludu, w którym różnice tworzą harmonijną całość w obrębie wspólnego projektu” (EG, nr 221).

Pierwsza z nich: „czas jest ważniejszy niż przestrzeń” – nakazuje pracować w długiej perspektywie, bez obsesji uzyskiwania natychmiastowych rezultatów. Chodzi o dalekowzroczność, przewidywanie dalekosiężnych skutków i inicjowanie procesów długofalowych, podejmowanych z myślą o pomyślności przyszłych pokoleń. Druga zasada to: „jedność jest ważniejsza niż konflikt”. Rozdźwięk między deklaracjami na temat wspólnoty i jedności a praktykowanymi podziałami czy nawet wrogością przeżywaną w codziennym życiu uświadamia potrzebę tego, co mądrość Kościoła wyraża w zdaniu: „Silniejsze jest bowiem to, co wiernych łączy, niż to, co dzieli: niech w rzeczach koniecznych będzie jedność, w wątpliwych wolność, a we wszystkich miłość” (KDK, nr 92). Trzecia zasada przypomina, że „rzeczywistość jest ważniejsza od idei”. Między rzeczywistością a ideą zawsze dochodzi do napięć. Polityka jest jednak sztuką takiej realizacji idei przewodnich, aby nie przekształciły się w oderwane od rzeczywistości ideologie, które prowadzą do społecznych konfliktów. Współcześnie np. jedna z hałaśliwych ideologii również obecna w naszym społeczeństwie podważa binarny podział płci i niezastąpioną rolę rodziny naturalnej próbując w publicznej deba-

cie, prawie i programach edukacyjnych zastąpić człowieka rzeczywistego jego zideologizowanym obrazem. Wreszcie czwarta zasada: „całość jest czymś więcej niż część i czymś więcej niż ich prosta suma” (EG, nr 235) jest szczególnie aktualna i ważna w zglobalizowanym, unifikującym się świecie. Chodzi o to, aby jako naród nie żyć w „abstrakcyjnym uniwersalizmie globalizacji”, a zarazem „aby nie ulec pokusie wąskiego, lokalnego spojrzenia” (EG, nr 234).

Te powiązane ze sobą zasady stanowią organiczną całość i wymagają uwzględnienia w procesie podejmowania politycznych decyzji. O taki mądrościowy etos życia publicznego apelujemy. O taki etos życia publicznego się modlimy i wszystkich zatroskanych o dobro ojczyzny do modlitwy i działania zapraszamy.

Wezwanie do modlitwy i zaangażowania

„Głoś naukę, nastawaj w porę, nie w porę, [w razie potrzeby] wykaż błąd, poucz, podnieś na duchu z całą cierpliwością, ilekroć nauczasz” (2 Tm 4,2) – poleca św. Paweł. Sobór Watykański II przypomina zaś: „Daremny [jest] wysiłek w kierunku budowy pokoju, dopóki wrogość, uczucia pogardy i nieufności, <rasowe> nienawiści oraz zawzięte ideologie dzielą ludzi i wzajemnie przeciwstawiają” (KDK, nr 82).

Autentyczne życie społeczno-polityczne, które opiera się na prawdzie, na szczerym nawróceniu i dialogu między stronami, odnawia się z przekonania, że każda osoba ludzka, każde pokolenie, nosi w sobie daną przez Boga obietnicę, która może wyzwolić nowe energie relacyjne, intelektualne, kulturowe i duchowe. Dzisiaj nasze społeczeństwo potrzebuje „budowniczych ładu pokoju”, którzy mogliby być autentycznymi posłańcami i świadkami Boga Ojca, który pragnie dobra i szczęścia rodziny ludzkiej.

Aby religijna i społeczna posługa Kościoła była możliwa nie może być on ani wykluczany z życia publicznego, ani politycznie instrumentalizowany. Przemilczanie tych aspektów Chrystusowej nauki, które budzą u niektórych krytykę czy sprzeciw podważałoby wiarygodność apostołskiej misji Kościoła. Równie szkodliwe byłoby wykorzystywanie Kościoła, bądź wyrwanych z kontekstu fragmentów jego nauczania, do celów bieżących partyjnych rozgrywek. Dlatego też prosimy o podmiotowe i integralne traktowanie nauki i misji Kościoła, zachęcamy do ponownego przemyślenia treści zawartych w jego dokumentach społecznych, a osoby duchowne wzywamy do świadectwa nauczaniu społecznemu Kościoła.

Do wszystkich ludzi dobrej woli zwracamy się o podjęcie wysiłku na rzecz narodowej zgody i podjęcia dialogu w prawdzie. Do wiernych zwracamy się zaś z prośbą o serdeczną modlitwę w intencji ojczyzny. Modlitwą otoczmy polityków oraz wszystkich odpowiedzialnych za kształt życia publicznego w naszym kraju. Prośmy Boga o zaangażowanie jak najliczniejszego grona Polaków w budowanie dobra wspólnego w jedności i chrześcijańskim stylu działania. Prośmy Boga, abyśmy życie społeczne opierali na prawdzie, budowali według nakazów sprawiedliwości, ożywiali i dopełniali miłością i urzeczywistniali w klimacie wolności (zob. PT, nr 167) odpowiadającej godności obywateli, osób rozumnych i wolnych, sumiennie i odpowiedzialnie wypełniających prawo i obowiązek budowania ładu społecznego dla dobra wspólnego naszej ojczyzny.

„Polityka pokoju, dobrze znająca ludzkie słabości i przyznająca się do nich, może zawsze czerpać z ducha hymnu Magnificat, który Maryja, Matka Chrystusa Zbawiciela i Królowa Pokoju śpiewa w imieniu wszystkich ludzi: <Jego miłosierdzie z pokolenia na pokolenie nad tymi, którzy się Go boją. Okazał moc swego ramienia, rozproszył pyszniących się zamysłami serc swoich. Strącił władców z tronu, a wywyższył pokornych [...] pomny na swe miłosierdzie, jak obiecał naszym ojcom, Abrahamowi i jego potomstwu na wieki>” (Łk 1, 50-55) [8].

Maryi, Jasnogórskiej Królowej Polskiego Narodu, powierzamy naszą ojczyznę.

List przyjęty na 382. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 14 marca 2019 r.

Przypisy:

1. Benedykt XVI, *Poznanie prawdy. Wykłady papieskie*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2017, s. 62.
2. Jan Paweł II, *Przemówienie Ojca Świętego do Zgromadzenia Ogólnego ONZ*, Nowy Jork, 5 października 1995.
3. Zob. Franciszek, *Orędzie na 52. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. „Prawda was wyzwoli”* (J 8,32). *Fake news a dziennikarstwo pokoju*, 24 stycznia 2018.
4. Benedykt XVI, *Orędzie na 45. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu „Prawda, przepowiadanie i autentyczność życia w erze cyfrowej”*, 24 stycznia 2011.
5. Zob. Pius XI, *Przemówienie do kierowników Katolickiej Federacji Uniwersyteckiej*, Rzym, 18 grudnia 1927.
6. Jan Paweł II, *Przemówienie do przedstawicieli Narodowego Kongresu Prawników Włoskich*, Rzym, 30 marca 2000.
7. Benedykt XVI, *Przemówienie w Bundestagu*, Berlin, Reichstagsgebäude, 22 września 2011.
8. Franciszek, *Orędzie na 52. Światowy Dzień Pokoju*, 1 stycznia 2019.

Wykaz skrótów i bibliografia

- CA – Jan Paweł II, *Centesimus annus*, encyklika w setną rocznicę encykliki *Rerum novarum*, [1.05.1991]
- CV – Benedykt XVI, *Caritas in Veritate*, encyklika o integralnym rozwoju ludzkim w miłości i prawdzie, [29.06.2009]
- EG – Franciszek, *Evangelii gaudium*, adhortacja apostolska o głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie, [24.11.2013]
- KDK – Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym, [7.12.1965]
- KNSK – Papieska Rada „Iustitia et Pax”, *Kompedium nauki społecznej Kościoła*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2005
- LE – Jan Paweł II, *Laborem exercens*, encyklika o pracy ludzkiej (z okazji 90. rocznicy encykliki *Rerum novarum*), [14.09.1981]
- PT – Jan XXIII, *Pacem in terris*, encyklika o pokoju między wszystkimi narodami opartym na prawdzie, sprawiedliwości, miłości i wolności, [11.04.1963]
- QA – Pius XI, *Quadragesimo anno*, encyklika o odnowieniu ustroju społecznego i dostosowaniu go do Prawa Ewangelicznego na czterdziestą rocznicę wydanej przez Leona XIII encykliki *Rerum Novarum*, [15.05.1931]
- SRS – Jan Paweł II, *Sollicitudo rei socialis*, encyklika z okazji dwudziestej rocznicy ogłoszenia *Populorum progressio*, [30.12.1987]
- VS – Jan Paweł II, *Veritatis splendor*, encyklika o niektórych podstawowych problemach nauczania moralnego Kościoła, [6.08.1993]
- Benedykt XVI, *Orędzie na 45. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu „Prawda, przepowiadanie i autentyczność życia w erze cyfrowej”*, 24.01.2011
- Benedykt XVI, *Poznanie prawdy. Wykłady papieskie*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2017
- Benedykt XVI, *Przemówienie w Bundestagu*, Berlin, Reichstagsgebäude, 22.09.2011
- Franciszek, *Orędzie na 52. Światowy Dzień Pokoju*, 1.01.2019
- Franciszek, *Orędzie na 52. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. „Prawda was wyzwoli”* (J 8,32). *Fake news a dziennikarstwo pokoju*, 24.01.2018
- Jan Paweł II, *Przemówienie do przedstawicieli Narodowego Kongresu Prawników Włoskich*, Rzym, 30.03.2000.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Chrześcijański kształt patriotyzmu, dokument społeczny przygotowany przez Radę ds. Społecznych Episkopatu Polski*, 14.03.2017

Konferencja Episkopatu Polski, Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie, dokument społeczny przygotowany przez Radę ds. Społecznych Episkopatu Polski, 19.06.2009
Konferencja Episkopatu Polski, W trosce o człowieka i dobro wspólne, dokument społeczny przygotowany przez Radę ds. Społecznych Episkopatu Polski, 13.03.2012
Pius XI, Przemówienie do kierowników Katolickiej Federacji Uniwersyteckiej, Rzym, 18.12.1927

---

383. Zebranie Plenarne KEP (13-14.06.2019)

Uchwała nr 1/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie wyboru
Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 35 Statutu KEP oraz § 48 pkt 3 Regulaminu KEP, wybiera bp. Artura G. MIZIŃSKIEGO, Biskupa Pomocniczego Archidiecezji Lubelskiej, na Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski, na drugą pięcioletnią kadencję. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 2/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia
Zastępcy Sekretarza Generalnego
Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 36 Statutu KEP, zatwierdza ks. dr. Jarosława MRÓWCZYŃSKIEGO, prezbitera Archidiecezji Warszawskiej, na Zastępcę Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski, do czasu zakończenia pełnienia funkcji przez Sekretarza Generalnego KEP.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 3/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie wyboru
Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej
Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, wybiera Arcybiskupa Stanisława BUDZIKA, Metropolitę Lubelskiego, na Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej Konferencji Episkopatu Polski, na pierwszą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 4/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie wyboru
Przewodniczącego Rady Ekonomicznej
Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, wybiera bp. Jana PIOTROWSKIEGO, Biskupa Diecezji Kieleckiej, na Przewodniczącego Rady Ekonomicznej Konferencji Episkopatu Polski, na pierwszą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 5/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie powołania
Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Imigracji

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 54 Statutu KEP oraz § 44 ust. 3 Regulaminu KEP, powołuje bp. Krzysztofa ZADARKO, Biskupa Pomocniczego Diecezji

Koszalińsko-Kołońbrzeskiej, na Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Imigracji, na drugą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 6/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie wyboru Przewodniczącego
Rady ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 50 Statutu KEP, wybiera bp. Krzysztofa ZADARKO, Biskupa Pomocniczego Diecezji Koszalińsko-Kołońbrzeskiej, na Przewodniczącego Rady ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek, na drugą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 7/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie powołania
Referenta ds. Biskupów Emerytów

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, powołuje abp. Józefa MICHALIKA, Arcybiskupa Seniora Archidiecezji Przemyskiej, na Referenta ds. Biskupów Emerytów, na drugą trzyletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 8/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia Konsultora Komisji KEP

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 49 i 51 Statutu KEP oraz § 44 ust. 2 Regulaminu KEP, na wniosek bp. Adama Bałabucha, Przewodniczącego Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, zatwierdza ks. dr. Jakuba DĘBCA, prezbitera Archidiecezji Gnieźnieńskiej, na Konsultora tejże Komisji.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 9/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie powołania Moderатора Krajowego
Stowarzyszenia Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z § 1 ust. 5 i 6 Statutu Stowarzyszenia Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, na wniosek Zarządu Stowarzyszenia z dnia 18 marca br., po uzyskaniu uprzedniej akceptacji Wizytatora Polskiej Prowincji Zgromadzenia Księży Misjonarzy św. Wincentego a Paulo, powołuje ks. Jerzego GÓRNEGO CM, na Moderatora Krajowego Stowarzyszenia Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, na drugą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 10/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia
asystenta kościelnego Wspólnoty Emmanuel – Polska

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z art. 2 ust. 3 Statutu Wspólnoty Emmanuel – Polska, na wniosek Koordynatora ww. Wspólnoty,

zatwierdza ks. prof. dr. hab. Piotra MAZURKIEWICZA, prezbitera Archidiecezji Warszawskiej, na asystenta kościelnego Wspólnoty Emmanuel – Polska, na pierwszą trzyletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 11/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia
składu Zarządu Głównego
Katolickiego Stowarzyszenia Kolejarzy Polskich

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku § 21 ust. 7 pkt 3 oraz § 27 Statutu Katolickiego Stowarzyszenia Kolejarzy Polskich, zatwierdza wybór Prezesa Zarządu Głównego oraz jego członków, zgodnie z uchwałą nr 5 Zwyczajnego Walnego Zebrania z dnia 23 marca br. oraz uchwałą nr 1 Zarządu Głównego z dnia 24 marca br., na okres 5 lat zgodnie z § 20 Statutu.

W skład Zarządu Głównego wchodzi:

- 1) Józef DĄBROWSKI – Prezes Zarządu Głównego
- 2) Waław SCHULTA – Wiceprezes Zarządu Głównego – ds. międzynarodowych
- 3) Teresa ADAMSKA – Wiceprezes Zarządu Głównego – ds. programowych i rzecznik informacji
- 4) Andrzej ZARANEK – Wiceprezes Zarządu Głównego – ds. organizacyjnych
- 5) Maciej GAMLA – Członek Zarządu Głównego
- 6) Tadeusz GRZEGORCZYK – Członek Zarządu Głównego
- 7) Marian HERNIK – Członek Zarządu Głównego
- 8) Hanna JANUSZEWSKA – Sekretarz Zarządu Głównego
- 9) Anna ŁABIGA – Skarbnik Zarządu Głównego
- 10) Stanisław NAWARA – Członek Zarządu Głównego
- 11) Karol TRZONSKI – Członek Zarządu Głównego
- 12) Paweł WÓJTOWICZ – Członek Zarządu Głównego
- 13) Zdzisław SŁUPCZYŃSKI – Członek Zarządu Głównego.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 12/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie Naczelnego Kapelana ZHP pgk

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z pkt 57H Regulaminu Głównego Związku Harcerstwa Polskiego działającego poza granicami Kraju, pkt 2A i 2B Regulaminu Kapelanów Związku Harcerstwa Polskiego działającego poza granicami Kraju, nie zatwierdza wyboru ks. prałata dr. Krystiana GAWRONA, wicerektora Polskiej Misji Katolickiej we Francji, na funkcję Naczelnego Kapelana ZHP pgk, dokonanego w dniu 3 lutego 2019 r. podczas XII Zjazdu Ogólnego Związku Harcerstwa Polskiego, który odbył się w Old Windsor w Wielkiej Brytanii.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 13/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia
zastępcy Naczelnego Kapelana ZHP pgk

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z pkt 57H Regulaminu Głównego Związku Harcerstwa Polskiego działającego poza granicami Kraju, pkt 2F oraz pkt 2A i 2B Regulaminu Kapelanów Związku Harcerstwa Polskiego działającego poza granicami Kraju, zatwierdza wybór na funkcję zastępcy Naczelnego Kapelana ZHP pgk ks. dr. Krzysztofa TYLISZCZAKA, kanclerza Misji Polskiej Anglii i Walii, dokonany w dniu 3 lutego 2019 r. podczas XII Zjazdu Ogólnego Związku Harcerstwa Polskiego, który odbył się w Old Windsor w Wielkiej Brytanii.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 15/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie ustalenia statutu Fundacji
Instytut Ochrony Danych Osobowych
w Kościele Katolickim Bona Fama

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z art. 5 ust 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o *fundacjach* ustala statut Fundacji Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama.

Statut stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem ustanowienia Fundacji Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Załącznik do uchwały nr 15/383/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r.

Statut
Fundacji Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim
Bona Fama

Rozdział I – Postanowienia ogólne

§ 1

Fundacja Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama, zwana dalej „Fundacją”, jest fundacją ustanowioną przez Konferencję Episkopatu Polski, zwaną dalej „Fundatorem”, aktem notarialnym sporządzonym w dniu [x] Rep. [x], działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1491), ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 380 ze zm.), powszechnie obowiązujących przepisów prawa i niniejszego Statutu.

§ 2

Fundacja posiada osobowość prawną i działa poprzez ustanowione w statucie organy.¹

§ 3

1. Siedzibą Fundacji jest Warszawa.
2. Fundacja działa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami.
3. Czas trwania Fundacji jest nieokreślony.

§ 4

1. Fundacja używa pieczęci z napisem: Fundacja Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama. Pieczęć może zawierać nadto inne dane ustalone przez Zarząd.

---

¹ Przep. red. Fundacja uzyskała osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 15 lipca 2019 r.

2. Fundacja może używać nazwy skróconej: Fundacja Bona Fama oraz posługiwać się tłumaczeniami nazwy w językach obcych.
3. Organem nadzorującym Fundację jest minister właściwy ze względu na zakres działania i cele fundacji. Według stanu na dzień podpisania statutu jest to Minister Cyfryzacji.
4. Niezależnie od nadzoru państwowego nadzór nad działalnością Fundacji sprawuje Fundator, zgodnie z przepisami art. 58 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 5

Fundacja jest organizacją pozarządową prowadzącą działalność pożytku publicznego w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 688).

§ 6

Fundacja może tworzyć biura, oddziały, filie, pracownie, grupy doradcze, a także współpracować z innymi fundacjami i organizacjami dla realizacji jej statutowych celów.

Rozdział II – Cele Fundacji i sposoby ich realizacji

§ 7

Celem Fundacji jest:

- 1) promowanie godności człowieka poprzez upowszechnianie i ochronę wolności i praw człowieka, w szczególności prawa do prywatności i wynikającej z niego ochrony danych osobowych;
- 2) działanie na rzecz poszanowania praw osobowych w tym prawa do prywatności;
- 3) upowszechnianie wiedzy i powiększanie świadomości prawnej społeczeństwa na temat przysługujących praw w zakresie prawa do prywatności;
- 4) inicjowanie debaty publicznej na temat mechanizmów i technologii umożliwiających nadzór nad obywatelami oraz wykorzystywania informacji o jednostkach;
- 5) wspieranie działalności z zakresu ochrony danych osobowych prowadzonej przez osoby prawne Kościoła katolickiego lub inne podmioty.

§ 8

Fundacja realizuje swe cele przez:

- 1) doradztwo lub pomoc osobom fizycznym, osobom prawnym Kościoła katolickiego lub innym podmiotom w zakresie prawa do prywatności w tym ochrony danych osobowych;
- 2) prowadzenie badań naukowych związanych z celami Fundacji i upowszechnianie ich wyników;
- 3) organizowanie prelekcji, spotkań dyskusyjnych, konferencji naukowych;
- 4) działalność popularyzatorską lub publicystyczną poprzez prowadzenie działalności wydawniczej lub poprzez inne środki społecznego przekazu;
- 5) organizowanie szkoleń lub kursów;
- 6) opracowywanie i prezentowanie ekspertyz prawnych;
- 7) udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej w zakresie ochrony danych osobowych;
- 8) współdziałanie z podmiotami kościelnymi lub państwowymi odpowiedzialnymi za zapewnienie ochrony prawa oraz osobami fizycznymi, w dziedzinie prawa do prywatności w tym ochrony danych osobowych;
- 9) organizowanie konkursów, w tym konkursów prac naukowych lub publikacji naukowych lub popularnonaukowych w zakresie prawa do prywatności, w tym do ochrony danych osobowych;
- 10) prowadzenie działalności nieodpłatnej i odpłatnej pożytku publicznego.
- 11) przystępowanie do krajowych lub zagranicznych stowarzyszeń, których cele są istotnie zbieżne z celami Fundacji określonymi w § 7 Statutu.

§ 9

Dla osiągnięcia swoich celów Fundacja może wspierać działalność innych osób prawnych i osób fizycznych, których działalność jest zbieżna z celami Fundacji.

Rozdział III – Majątek i dochody Fundacji

§ 10

Majątek Fundacji stanowi fundusz założycielski Fundatora w kwocie 1.000,00 zł (słownie: tysiąc złotych) oraz inne przedmioty i wartości majątkowe nabyte w czasie działalności Fundacji. Są to:

- 1) spadki, zapisy, darowizny, dotacje, subwencje i innego rodzaju przysporzenia majątkowe poczynione na rzecz Fundacji przez krajowe i zagraniczne osoby fizyczne i prawne;
- 2) dochody z praw majątkowych przekazanych Fundacji;
- 3) odsetki bankowe i dochody z papierów wartościowych;
- 4) dotacje i subwencje Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego;
- 5) dochody ze zbiórek publicznych;
- 6) dochody z majątku ruchomego i nieruchomego;
- 7) dywidendy i dochody z udziałów w spółkach;
- 8) dochody z umów sponsoringu;
- 9) odpisy z 1% podatku od osób fizycznych, po uzyskaniu przez Fundację statusu organizacji pożytku publicznego;
- 10) inne źródła dopuszczone prawem.

§ 11

1. Dochody pochodzące z dotacji, spadków, darowizn i zapisów mogą być użyte na realizację wszystkich celów Fundacji, o ile darczyńca nie zastrzegł inaczej.
2. Darczyńca może określać cel, na który przeznaczają swoje dary, o ile mieści się on w zakresie działania Fundacji.
3. W przypadku powołania Fundacji do dziedziczenia Zarząd składa oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza lub odrzuca spadek.

§ 12

Zabronione jest:

- 1) udzielanie pożyczek lub zabezpieczenie zobowiązań majątkiem Fundacji w stosunku do członków organów lub pracowników Fundacji oraz osób, z którymi członkowie organów lub pracownicy pozostają w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli zwane dalej „osobami bliskimi”;
- 2) przekazywanie majątku Fundacji na rzecz członków organów lub pracowników Fundacji oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach;
- 3) wykorzystanie majątku Fundacji na rzecz członków organów Fundacji lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika ze statutowego celu organizacji;
- 4) dokonywanie zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie Fundacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe.

Rozdział IV – Działalność statutowa pożytku publicznego

§ 13

Fundacja prowadzi działalność pożytku publicznego na rzecz ogółu społeczności.

§ 14

1. Fundacja realizuje swoje cele statutowe poprzez nieodpłatną działalność pożytku publicznego w zakresie:
  - 1) współpracy z organami administracji państwowej i samorządowej, organizacjami społecznymi, instytucjami i organizacjami międzynarodowymi i zagranicznymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, w tym z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi;
  - 2) powoływanie i prowadzenie zespołów pomocy prawnej;
  - 3) wydawanie podręczników, poradników, broszur dotyczących ochrony danych osobowych;
  - 4) organizowanie spotkań, sympozjów, konferencji i innych form wymiany informacji;
  - 5) współpraca ze środkami społecznego przekazu.
2. Fundacja może także realizować swoje cele poprzez odpłatną działalność pożytku publicznego w zakresie wymienionym wyżej.
3. Prowadzenie przez Fundację działalności nieodpłatnej i odpłatnej pożytku publicznego wymaga rachunkowego wyodrębnienia tych form działalności w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników każdej z tych działalności, z zachowaniem przepisów o rachunkowości.
4. Fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej.
5. Nadwyżkę przychodów nad kosztami Fundacja przeznaczają na działalność pożytku publicznego.

Rozdział V – Organy Fundacji

§ 15

1. Organami Fundacji są:
  - 1) Rada Fundacji, zwana dalej „Radą”;
  - 2) Zarząd Fundacji, zwany dalej „Zarządem”;
  - 3) Fundator.
2. Kadencja Zarządu i Rady trwa 4 lata. Liczba kadencji jest nieograniczona. Pierwsza kadencja rozpoczyna się z dniem zarejestrowania Fundacji i upływa 31 grudnia po 4 pełnych latach.
3. Decyzje i uchwały Zarządu i Rady zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków danego organu. W razie równej liczby głosów decyduje głos Prezesa Zarządu lub Przewodniczącego Rady.

§ 16

1. Rada składa się z od 3 do 7 członków.
2. W skład Rady wchodzić może przedstawiciel Fundatora.
3. W skład Rady mogą wejść także osoby zasłużone dla realizacji celów Fundacji.
4. Członkowie Rady nie mogą być jednocześnie członkami Zarządu ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej.
5. Członków Rady powołuje i odwołuje Fundator. Fundator może odwołać członka Rady przed upływem kadencji i powołać w jego miejsce nowego członka do czasu zakończenia dotychczasowej kadencji Rady.
6. Członkostwo w Radzie ustaje z także z chwilą upływu kadencji, odwołania, złożenia rezygnacji, śmierci.
7. W przypadku złożenia rezygnacji albo śmierci członka Rady w trakcie trwania kadencji Rady, Fundator powołuje nowego członka Rady do czasu zakończenia dotychczasowej kadencji Rady.
8. Rezygnacja z członkostwa w Radzie składana jest Fundatorowi w formie pisemnej.
9. Członkowie Rady pełnią swoje funkcje nieodpłatnie, z tym że przysługuje im zwrot poniesionych kosztów własnych.
10. Fundator wyznacza z grona członków Rady Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza.

§ 17

1. Rada jest organem o uprawnieniach inicjatywnych, decyzyjnych i nadzorczych, a do jej zadań należy:
  - 1) inicjowanie kierunków działalności Fundacji;
  - 2) uchwalanie rocznych i wieloletnich planów oraz wytycznych działania Fundacji;
  - 3) ocena sprawozdań Zarządu z działalności bieżącej Fundacji oraz udzielanie mu absolutorium;
  - 4) określanie wysokości wynagrodzenia członków Zarządu;
  - 5) nadzorowanie wszystkich dziedzin działalności Zarządu;
  - 6) kontrolowanie gospodarki finansowej Fundacji;
  - 7) inne sprawy wskazane w Statucie.
2. Zebrania Rady zwołuje Przewodniczący Rady z własnej inicjatywy lub na wniosek Zarządu lub co najmniej 2 członków Rady, nie rzadziej niż raz w roku w terminie do 30 czerwca.
3. Rada ma prawo żądać od Zarządu udzielania wyjaśnień i udostępnienia wszelkich dokumentów dotyczących działalności Fundacji.
4. Do udziału w posiedzeniach Rady mogą być zapraszane z głosem doradczym osoby, które reprezentują organizacje o działalności zbieżnej z celami Fundacji.
5. Z posiedzenia Rady sporządza się protokół, który podpisują Przewodniczący i Sekretarz Rady.
6. O planowanym posiedzeniu Rady należy poinformować każdego z jej członków, przesyłając zawiadomienie o miejscu i terminie posiedzenia listem poleconym lub pocztą elektroniczną, co najmniej 7 dni przed planowanym posiedzeniem. Obowiązek zawiadomienia spoczywa na Przewodniczącym Rady.

§ 18

1. Zarząd składa się od 1 do 3 członków, w tym z Prezesa Zarządu.
2. Członków Zarządu powołuje i odwołuje Fundator.
3. Członkostwo w Zarządzie ustaje z chwilą upływu kadencji, odwołania, złożenia rezygnacji, śmierci.
4. Fundator może odwołać członka Zarządu przed upływem kadencji i powołać w jego miejsce nowego członka do czasu zakończenia dotychczasowej kadencji Zarządu.
5. W przypadku złożenia rezygnacji lub śmierci członka Zarządu w trakcie trwania kadencji Zarządu, Fundator powołuje nowego członka Zarządu do czasu zakończenia dotychczasowej kadencji Zarządu.
6. Rezygnacja z członkostwa w Zarządzie składana jest Fundatorowi w formie pisemnej.
7. Członkowie Zarządu nie mogą być jednocześnie członkami Rady ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej.
8. Członkiem Zarządu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.
9. Zarząd kieruje jej działalnością oraz reprezentuje Fundację na zewnątrz. Do Zarządu należy podejmowanie decyzji we wszystkich sprawach niezastrzeżonych Radzie.
10. Zarząd w szczególności:
  - 1) kieruje bieżącą działalnością Fundacji oraz reprezentuje Fundację na zewnątrz wobec organów państwowych, osób fizycznych i prawnych;
  - 2) opracowuje projekty rocznych i wieloletnich planów działania Fundacji;
  - 3) realizuje zadania według planów i wytycznych przyjętych przez Radę;
  - 4) prowadzi akcje informacyjne i promocyjne o działalności Fundacji;
  - 5) sprawuje zarząd majątkiem Fundacji;
  - 6) przyjmuje subwencje, darowizny, spadki i zapisy;
  - 7) ustala zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników Fundacji;
  - 8) przygotowuje wszystkie wymagane prawem sprawozdania ze stanu majątkowego i działalności finansowej Fundacji za rok bieżący i za cały okres kadencji oraz przedkłada je Radzie

nie później niż 31 marca każdego roku następującego po zakończeniu roku obrachunkowego, lub 30 listopada ostatniego roku kadencji;

- 9) tworzy i znosi biura, oddziały, filie, pracownie, grupy doradcze Fundacji i inne jej jednostki organizacyjne, a także określa zasady kierowania nimi.
11. Do składania w imieniu Fundacji oświadczeń woli, w zakresie praw i obowiązków przekraczających kwotę 50 000 zł (słownie: pięćdziesiąt tysięcy złotych), konieczna jest uprzednia zgoda Fundatora.
12. W przypadku powołania wieloosobowego zarządu Fundacji do składania w imieniu Fundacji oświadczeń woli uprawnieni są dwaj członkowie Zarządu działający łącznie. W umowach między Fundacją a członkiem Zarządu oraz w czynnościach prawnych podejmowanych w stosunku do niego, Fundację reprezentuje Fundator.
13. Zarząd przedstawia Fundatorowi kopie zatwierdzonych przez Radę rocznych sprawozdań (merytorycznego oraz finansowego) z działalności Fundacji w terminie do końca lipca roku następującego po roku, którego sprawozdania dotyczą.
14. Zarząd Fundacji jest zobowiązany do przekazywania wszelkich informacji i dokumentów wymaganych przez Fundatora oraz do składania wyjaśnień Fundatorowi.

§ 19

1. Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz w roku.
2. Posiedzenia Zarządu zwołuje Prezes Zarządu, przesyłając zawiadomienie o miejscu i terminie posiedzenia listem poleconym lub pocztą elektroniczną, co najmniej 7 dni przed planowanym posiedzeniem.
3. O posiedzeniu muszą zostać poinformowani wszyscy członkowie Zarządu.
4. Zarząd podejmuje decyzje w głosowaniu.
5. W głosowaniu nad decyzjami każdy członek Zarządu posiada jeden głos.
6. Zarząd może określić w regulaminie szczegółowy tryb swej pracy.

Rozdział VI – Zmiana Statutu

§ 20

Fundator jest uprawniony do zmiany celów Fundacji lub Statutu.

Rozdział VII – Postanowienia końcowe

§ 21

1. Fundacja może połączyć się z inną Fundacją o podobnych celach na warunkach określonych umową obu fundacji z zachowaniem innych postanowień Statutu.
2. Połączenie z inną fundacją nie może nastąpić, jeżeli w jego wyniku mógłby ulec istotnej zmianie cel Fundacji.
3. W sprawie połączenia, o którym mowa w ust. 1, uchwałę podejmuje Rada Fundacji po uzyskaniu opinii Zarządu. Uchwała Rady Fundacji do ważności wymaga zatwierdzenia przez Fundatora.
4. W imieniu Fundacji umowę, o której mowa w ust. 1 zawiera Zarząd.
5. W wyniku połączenia Fundacji z inną fundacją powstaje nowa fundacja, która wstępuje we wszelkie prawa i obowiązki Fundacji oraz przejmuje wszelkie aktywa i pasywa Fundacji.

§ 22

1. Fundacja może ulec likwidacji w razie osiągnięcia celu, dla którego była ustanowiona lub w razie wyczerpania środków finansowych i majątku Fundacji.
2. Uchwałę w przedmiocie likwidacji podejmuje Fundator.
3. W uchwale o likwidacji Fundacji Fundator wyznacza likwidatora i określa przeznaczenie majątku pozostałego po likwidacji.

Uchwała nr 16/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie powołania Prezesa Zarządu oraz Rady Fundacji
Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP powołuje organy władzy Fundacji Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama, na pierwszą czteroletnią kadencję:

- 1) Prezesa Zarządu: Roberta Ernesta Czarnowicza;
- 2) Radę Fundacji w składzie:
  - Przewodniczący Rady: ks. prof. dr hab. Zbigniew Janczewski
  - Wiceprzewodniczący Rady: dr hab. Jan Byrski, prof. UEK
  - Sekretarz Rady: r. pr. Małgorzata Chojara-Sobiecka
  - Członek Rady: adw. Jerzy Kwaśniewski
  - Członek Rady: dr hab. Paweł Sobczyk, prof. UO.

Uchwała wchodzi w życie z dniem ustanowienia Fundacji Instytut Ochrony Danych Osobowych w Kościele Katolickim Bona Fama.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 17/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia
Wskazań dla duszpasterstwa turystów

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP zatwierdza przygotowane przez Radę Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek *Wskazania dla duszpasterstwa turystów* na okres 3 lat *ad experimentum*.

Tekst *Wskazań* stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

*Załącznik do uchwały nr 17/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r.*

WSKAZANIA DLA DUSZPASTERSTWA TURYSTÓW

- I. Wprowadzenie
- II. Adresaci i miejsca realizacji duszpasterstwa turystów
  - A. Duszpasterstwo zwyczajne w każdej parafii i diecezji
  - B. Duszpasterstwo w parafiach (regionach) turystycznych
  - C. Duszpasterstwo grup specjalnych
- III. Teologiczne podstawy duszpasterstwa turystów
- IV. Walory turystyki z chrześcijańskiego punktu widzenia
- V. Problemy moralne związane z turystyką
- VI. Kluczowe cele duszpasterskie
- VII. Organizacja duszpasterstwa turystów w Kościele
- VIII. Praktyczne zadania duszpasterskie
  - A. Zadania Konferencji Episkopatu Polski
  - B. Zadania diecezji
  - C. Zadania parafii, w szczególności parafii w regionach turystycznych
  - D. Zadania ugrupowań kościelnych, grup duszpasterskich oraz innych instytucji kościelnych organizujących turystykę
  - E. Duszpasterstwo turystów w sanktuariach i miejscach pielgrzymkowych
  - F. Współpraca z innymi instytucjami

ANEKS

- I. Schemat duszpasterstwa „osób w drodze” w odniesieniu do turystów
- II. Zasady certyfikacji szlaków religijnych, pielgrzymkowych i kultury religijnej
- III. Zasady licencjonowania przewodników po obiektach sakralnych
- IV. Teksty przydatne dla duszpasterstwa turystów

I. WPROWADZENIE

1. Turystyka jest współcześnie zjawiskiem rozwijającym się niezwykle dynamicznie w całym świecie. Angażuje wiele instytucji i osób. Na szlaki piesze, motorowe, wodne i powietrzne wyrusza, jak się szacuje, ponad miliard turystów różnych narodowości, kultur i religii. Z turystyką wiążą się nie tylko kwestie społeczne, ekonomiczne, organizacyjne i polityczne, ale także moralne i religijne. Dlatego jest ona wyzwaniem także dla Kościoła i wymaga jego aktywnego zaangażowania¹.

Niniejsze *Wskazania* mają za zadanie nieść pomoc wszystkim osobom i instytucjom zaangażowanym w posługę duszpasterską i apostołską w świecie turystyki. Adresowane są do duchowieństwa oraz do osób świeckich o szczególnych kompetencjach w sprawach turystyki, czynnie w niej uczestniczących: biskupów, diecezjalnych duszpasterzy turystów i pielgrzymów, aktywnych duszpastersko specjalnych grup w ramach turystyki, proboszczów miejscowości turystycznych, kustoszy ośrodków pielgrzymkowych, kapelanów lotnisk i portów morskich, pracowników biur turystycznych i pielgrzymkowych oraz podobnych instytucji, działaczy stowarzyszeń organizujących turystykę, zwłaszcza turystykę religijną, przewodników i pilotów grup turystycznych, jak też wszyscy inni uczestników ruchu turystycznego.

Ze względu na wieloaspektowość i bogactwo zagadnienia, niniejsze *Wskazania* ograniczą się do podania najistotniejszych zaleceń. Wychodząc od podstaw teologicznych, opisują najważniejsze walory i problemy moralne związane z turystyką, przedstawiają struktury organizacyjne duszpasterstwa i istotne zadania duszpasterskie realizowane na różnych szczeblach. Podają szereg prak-

¹ Por. Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych, *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, 29.06.2001 r., Wstęp.

tycznych uwag, przydatnych organizatorom duszpasterstwa i samym turystom. Odsyłają także do innych dokumentów i tekstów mogących służyć pomocą na polu duszpasterskim.

II. ADRESACI I MIEJSCA REALIZACJI DUSZPASTERSTWA TURYSTÓW

2. W opisie duszpasterstwa turystów należy wyróżnić przynajmniej trzy kategorie wędrówek, które pomogą zidentyfikować adresatów działań duszpasterskich:

a. **Pielgrzymka** – stanowi jedną z form wyrażania religijności. Jej celem jest bliższe spotkanie z Bogiem przez akty pobożności, m.in. modlitwę, życie sakramentalne lub akty pokutne spełniane w drodze i w miejscach świętych.

b. **Turystyka** – jest jedną z form przeżywania czasu wolnego; w szczególności realizuje cele poznawcze i rekreacyjne. Turystami określa się też osoby przyjeżdżające na dłuższy, stacjonarny odpoczynek, kolonie, wczasy, obozy (są oni także nazywani wczasowiczami, urlopowiczami itp.).

c. **Turystyka religijna** – łączy w sobie w różnej proporcji i z różną intensywnością formy turystyczne i pielgrzymkowe, czyli akty pobożności oraz chęć poznawania świata i rekreację.

3. Ze względu na specyfikę ruchu turystycznego, duszpasterstwo turystów realizowane jest w różnych miejscach i na różnych płaszczyznach. Scharakteryzują je niżej zamieszczone punkty. Odnoszą się one przede wszystkim do opieki duszpasterskiej nad turystami i uczestnikami turystyki religijnej. W szczególowy sposób o pielgrzymach traktują odrębne *Wskazania*². Należy mieć na uwadze, że granice pomiędzy wymienionymi kategoriami osób wędrujących nie zawsze są ostre i w wielu wypadkach trzeba je traktować łącznie.

A. Duszpasterstwo zwyczajne w każdej parafii i diecezji

4. W ramach zwyczajnej posługi duszpasterskiej Kościoła powinny znaleźć się elementy związane z wolnym czasem i turystyką. Każdy człowiek regularnie przeżywa chwile wolnego czasu, często stając się turystą, wyjeżdżając ze swego domu w celach wypoczynkowych, poznawczych, towarzyskich itp. Duszpasterstwo zatem przygotowuje każdego chrześcijanina do owocnego przeżywania czasu wolnego i turystyki. W szczególności eksplikuje wartości związane z tym okresem życia, nie pomijając problemów moralnych i zagrożeń z nim związanych, jednocześnie ukazuje kierunki chrześcijańskich rozwiązań. Kwestie te wplatają się w zwyczajną działalność duszpasterską każdej parafii, diecezji i całego środowiska chrześcijańskiego. Z większą intensywnością pojawiają się one w okresach ferii i wakacji. Realizowane są zwłaszcza w formie przygotowania do tego czasu (przed wakacjami) i chrześcijańskiej oceny (po wakacjach).

B. Duszpasterstwo w parafiach (regionach) turystycznych

5. W niektórych regionach atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie okresowo nasila się ruch turystyczny (wczasowy) a liczba gości niekiedy jest wyższa niż miejscowych parafian. Duszpasterze tych regionów nie powinni ignorować tego faktu. Ich działania nie mogą ograniczać się do zwyczajnej „obsługi” wierzących katolików („okresowych parafian”), ale są też szansą nowej ewangelizacji, zwłaszcza wobec osób stojących z dala od Kościoła. Czas odpoczynku w wielu przypadkach skłania człowieka do głębszych refleksji nad swoją egzystencją. Nie można przeoczyć tej szansy.

6. Miejscowi mieszkańcy w sezonie turystycznym w większym stopniu obciążeni są pracą przy obsłudze gości i miewają trudności w wykonywaniu zwykłych praktyk religijnych. Niekiedy też muszą konfrontować się ze złymi wzorami moralnymi ze strony przybyszów. Zatem duszpasterstwo związane z turystyką w tych parafiach powinno być skierowane także do stałych mieszkań-

² Rada Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek, *Wskazania dla duszpasterstwa pielgrzymów* (w przygotowaniu).

ców, pełniąc zadania profilaktyczne, służąc wsparciem, umocnieniem, przygotowując do różnych sytuacji i problemów związanych z przyjęciem turystów.

C. Duszpasterstwo grup specjalnych

7. Na turystyczne szlaki wyrusza wiele grup zorganizowanych. Turystyka jako dziedzina gospodarki bezpośrednio bądź pośrednio zatrudnia wiele osób. Należą do nich m.in. przewodnicy, piloci grup, rezydenci, touroperatorzy, hotelarze, pracownicy schronisk, ośrodków rekreacyjnych, agroturystycznych, gastronomicznych, transportowych, biur podróży, ratownicy górscy i wodni, itd. Liczne stowarzyszenia i organizacje kościelne oraz świeckie jako jeden z celów działalności stawiają sobie organizację turystyki. Imprezy turystyczne przygotowują też same parafie. Do tych wszystkich podmiotów, przy uwzględnieniu ich specyfiki, skierowane ma być duszpasterstwo turystów.

III. TEOLOGICZNE PODSTAWY DUSZPASTERSTWA TURYSTÓW

8. Każda działalność Kościoła – także duszpasterstwo turystów – wynika z misji zleconej mu przez Chrystusa. Stąd też znajduje swe korzenie w Objawieniu i opisywana jest przez teologię. Człowiek, będąc mieszkańcem ziemi, bytuje „w drodze”, świadomy, że ten świat jest dla niego tylko etapem wędrówki do wiecznej szczęśliwości nieba. Każda chwila życia na tej ziemi jest prowizoryczna, przejściowa. Jak pisze natchniony Autor: „nie mamy tutaj trwałego miasta, ale szukamy przyszłego”³. Stąd człowiek nazywany jest nieustannym pielgrzymem (*homo peregrinus*, *homo viator*; używa się niekiedy określenia *homo turisticus*). Szczególnym aspektem tej drogi jest dążenie do świętości, którą człowiek zdobywa przez całe życie⁴. Można je nazwać wędrówką ducha. W niebie człowiek osiągnie pełnię świętości przez zjednoczenie z Bogiem. Każda wędrówka na ziemi – czy to turystyka, czy pielgrzymka – jest swoistym odzwierciedleniem owej drogi duchowej. Stanowi inspirację w naśladowaniu Jezusa Chrystusa. Stwarza sprzyjającą okazję do rozwoju osobistej świętości, koniecznej dla osiągnięcia nieba oraz wyrabiania ludzkich cnót. Służy zdobywaniu nowych doświadczeń, pomocnych w wielostronnym rozwoju – fizycznym, kulturalnym, społecznym i religijnym.

Turystyka jest formą odpoczynku. Odpoczynek przeżywany na ziemi odzwierciedla wieczny spoczynek w Bogu, do którego zmierzamy przez ziemskie życie⁵. Turysta spodziewa się w docelowym miejscu swej podróży przeżycia w bogaty sposób chwil fizycznego i duchowego wytchnienia. Każdy z ludzi, pielgrzym tej ziemi, ma nadzieję, że po trudach doczesnej wędrówki znajdzie odpoczynek wśród zbawionych, we wspólnocie z Bogiem.

Turystyka przypomina wędrówkę Apostołów i uczniów Chrystusa, która była i jest drogą ewangelizacji – rozkrzewiania wiary i ewangelicznego świadectwa. Sobór Watykański II zachęca: „Ci zaś, którzy podróżują, czy to z racji załatwiania spraw międzynarodowych, czy interesów lub wypoczynku, niech pamiętają, że wszędzie są wędrującymi głosicielami Chrystusa i niech się zachowują jak Jego prawdziwi wyznawcy”⁶.

Tenże Sobór zauważa, że: „[...] ludzie skłonieni różnymi powodami do zmiany miejsca pobytu, zmieniają też sposób swego życia”⁷. Turyści, opuszczając swój dom i wyruszając w drogę, mogą osiągać nowe wartości sprzyjające ich rozwojowi, ale też ulegać negatywnym wpływom. Dalej w dokumencie czytamy: „Czas wolny winien być przeznaczony w sposób właściwy na relaks duchowy oraz wzmacnianie zdrowia ducha i ciała”. Wraz z innymi rodzajami aktywności związanych z tym czasem wymieniana jest turystyka. Wszystkie sprzyjają „doskonaleniu zdolności człowieka”, wspierają „zachowanie psychicznej równowagi”, służą ubogaceniu człowieka przez wzajem-

³ Hbr 3, 14.

⁴ Por. Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele*, 49.

⁵ Por. św. Augustyn, *Wyznania*, n. 36.

⁶ Sobór Watykański II, *Dekret o apostołstwie świeckich*, 14.

⁷ *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym*, 6.

ne poznanie i wytwarzanie „braterskich związków pomiędzy ludźmi należącymi do wszystkich środowisk, narodów i ras”⁸. W kolejnym punkcie dokumentu Sobór podkreśla, że: „[...] wszysej powinni cieszyć się wypoczynkiem i czasem wolnym wystarczającym do prowadzenia życia rodzinnego, kulturalnego, społecznego i religijnego”. Daje to okazję do swobodnego rozwoju aktywności i możliwości życia, których człowiek nie jest w stanie realizować podczas pracy zawodowej⁹.

IV. WALORY TURYSTYKI Z CHRZEŚCIJAŃSKIEGO PUNKTU WIDZENIA

9. Uprawianie turystyki przynależy do czasu wolnego i jest darem Bożym, jednym z wielu przygotowanych przez Stwórcę dla człowieka, służącym jego duchowemu, intelektualnemu, fizycznemu a także religijnemu rozwojowi. Tak też należy to przedstawiać w duszpasterstwie.

Ma on liczne walory, spośród których można wymienić najważniejsze:

10. Turystyka służy odnowie i rozwojowi osoby ludzkiej¹⁰.

Zdrowie i fizyczna prężność stanowią podstawowe dary Boże w porządku doczesnym. Poprzez turystykę i ruch z nią związany odnawiają się i wzmacniają fizyczne siły człowieka. Ma ona zatem w tej sferze znaczenie profilaktyczne. Wysiłek towarzyszący turystyce umacnia nie tylko ciało, ale wspiera rozwój cnót, szczególnie takich jak cierpliwość, samodyscyplina, wytrwałość, ofiarność, hart wewnętrzny i przyczynia się do kreowania sił duchowych. Pomaga w łagodzeniu stresów związanych z codziennym życiem i przywracaniu równowagi ducha. Można zatem mówić o swoistej „ascezie turystyki”.

11. Turystyka przyczynia się do budowania i umacniania więzi międzyludzkich.

Człowiek jest stworzony przez Boga jako istota społeczna. Rozwija się poprzez budowanie relacji z drugą osobą. Turystyka jest okazją do spotkania z drugim człowiekiem, tak w samej grupie wędrującej jak i w odwiedzanej okolicy, zatem sprzyja umacnianiu więzów rodzinnych i rozwojowi przyjaźni z napotkanymi ludźmi. Umożliwia nawiązywanie kontaktów z reprezentantami innych krajów i kultur, poznanie ich zwyczajów i sposobów życia. W konsekwencji prowadzi to do wielostronnego wewnętrznego rozwoju samego turysty. Często następuje przezwyciężanie uprzedzeń, przełamywanie nieufności i budzenie wzajemnego zaufania. Tak dokonuje się zbliżenie między narodami i budowanie pokoju¹¹. Czas turystyki stwarza liczne okazje do dania chrześcijańskiego świadectwa tak ze strony turystów, jak i przyjmujących ich gospodarzy. Rozwija się cnota gościnności, dochodzi do poznania nowych wzorców i ich naśladowania. Chrześcijan można nazwać wędrującymi ambasadorami Chrystusa.

12. Turystyka umożliwia poznanie bogactwa kultury.

Świat został przez Boga powierzony ludzkości nie tylko jako miejsce zamieszkania, ale także jako przestrzeń, w której człowiek rozwija się i nabiera doświadczeń. Turystyka jest czasem poszerzania wiedzy o świecie, a turysta może poznawać wartości innych kultur bez pośrednictwa, niejako „z pierwszej ręki”. Następuje spotkanie różnych kultur i dokonuje się między nimi twórczy dialog, a wymiana w nim następująca służy wzajemnemu wzbogaceniu¹². Turystyka daje okazję sięgania do korzeni historii, kultury i wiary. Stąd też staje się czynnikiem umacniania tożsamości narodowej i chrześcijańskiej oraz drogą patriotycznego wychowania¹³. Podziwianie zabytków sztuki i architektury chrześcijańskiej jest żywą katechezą zbliżającą turystę do Boga (*biblia pauperum, via pulchritudinis*)¹⁴. Poznanie i wyczulenie na wartości ludzkiej kultury budzi odpowiedzialność za jej ochronę i rozwój.

13. Turystyka wprowadza w środowisko przyrody.

⁸ Tamże, 61.

⁹ Tamże, 67.

¹⁰ Por. cyt. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, 7.

¹¹ Por. Papińska Rada ds. Migracji i Podróżnych, *Turystyka a zbliżenie kultur*, Orędzie na Światowy Dzień Turystyki 2011.

¹² Por. cyt. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, 9.

¹³ Por. Jan Paweł II, *Turystyka w służbie pokoju i dialogu między cywilizacjami*, Orędzie na XXII Światowy Dzień Turystyki 2001, 9.06.2001.

¹⁴ Por. Benedykt XVI, *Kontemplacja piękna dzieł sztuki drogą do Boga*. Katecheza podczas audyencji w Castel Gandolfo, 31.08.2011.

Turystyka zbliża człowieka do przyrody, pozwala poznać jej piękno wskazujące na Stwórcę, prawa w niej panujące oraz czerpać z wielu innych dóbr w niej zawartych. Tą drogą turysta wzbogaca się w sferze fizycznej, uczuciowej i duchowej. Kontemplacja piękna przyrody uszlachetnia człowieka, pobudza jego wyobraźnię, pomaga w przezwyciężaniu stresów codziennego życia. Pokonywanie trudności drogi turystycznej hartuje ciało i ducha. Wśród natury człowiek znajduje miejsce sprzyjające wyciszeniu i modlitwie. Zbliżenie do przyrody sprzyja wyczeniu na jej wartość, stąd służy formowaniu odpowiedzialności za środowisko naturalne i postaw proekologicznych¹⁵.

14. Turystyka jest czasem umacniania wspólnoty z Bogiem.

Turystyka stanowi okazję do umocnienia wiary. Sam świat przyrody jest znakiem wskazującym na istnienie Boga¹⁶. Zabytki kultury chrześcijańskiej, które ma okazję obejrzeć turysta, są świadectwem wiary ich twórców i całych pokoleń wierzących. Zatem kontemplacja owych znaków w świecie natury i kultury sprzyja poznaniu prawd wiary i zwróceniu turysty w stronę Boga. Oddalenie od codziennych obciążeń, cisza i spokój stają się okazją do refleksji nad sensem otaczającego świata oraz nad życiem osobistym. Stwarza sprzyjające warunki do modlitwy wśród przyrody, w kościołach, sanktuariach, przy przydrożnych kapliczkach.

V. PROBLEMY MORALNE ZWIĄZANE Z TURYSTYKĄ

15. Jak każda dziedzina ludzkiego życia, turystyka niesie ze sobą problemy moralne. Jan Paweł II nauczał: „niech nikt nie ulega pokusie traktowania czasu wolnego jako «odpoczynku od wartości»”¹⁷. W duszpasterstwie turystycznym nie należy nadmiernie koncentrować się na eksponowaniu zagrożeń związanych z tym czasem, unikając przesadnego moralizowania. Niemniej eksponując pełną prawdę o turystyce, trzeba wskazać moralne zagrożenia z nią związane, by w porę im przeciwdziałać. Według Jana Pawła II do najbardziej charakterystycznych należą wymienione poniżej.

16. Turystyka jest jedną z form spędzania wolnego czasu. Ludzka wolność zawsze może być fałszywie rozumiana. Turystyka wyprowadza człowieka z własnego środowiska rodzinnego i społecznego, które do pewnego stopnia kontroluje jego zachowania. W obcym otoczeniu turysta staje się anonimowy, co może sprzyjać fałszywie rozumianej swobodzie i „uwolnieniu” od zasad moralnych, np. nadużywaniu alkoholu, dopalaczy, narkotyków i innych używek, nudyzmowi, dewastacji środowiska, gorszącym innym zachowaniom. Jak i w innych dziedzinach życia, nałogi powodują liczne szkody, stanowią zaprzeczenie jednego z celów turystyki, jakim jest umacnianie zdrowia oraz negują prawdziwą radość czasu wolnego. Niekiedy turysta poddany jest presjom powodującym inne zniewolenia, np. poprzez tzw. turystyczne rytuały i modę, koncentrację na nadmiernym poszukiwaniu przyjemności.

Wraz z nieodpowiedzialnym podejściem do wolności, uwolnieniem od codziennego zwykłego rytmu aktywności, pojawia się zaniedbanie życia religijnego, zwłaszcza niedzielnej Mszy św. i modlitwy.

17. W trakcie uprawiania turystyki wiele osób nie potrafi wyzbyć się codziennego pośpiechu i wyciszyć. Pojawia się zjawisko zwane niekiedy „neurozą turystyki” („neurozą czasu wolnego”). Polega ono m.in. na nie zawsze uzasadnionej chęci wyjazdu jak najdalej, użycia jak najwięcej, doznania maksimum przyjemności. Pośpiech rodzi powierzchowność, bierny i mało twórczy odbiór wartości oraz nastawienie konsumpcyjne. Z drugiej strony, człowiek wchodząc w wolny czas nie potrafi w twórczy sposób zagospodarować go i odczuwa egzystencjalną frustrację.

18. Turystyka dociera dziś do niemal wszystkich zakątków świata, a turysta ma okazję spotkania z innymi religiami. W związku z tym pojawić się może u niego brak szacunku, a nawet pogarda dla religijnej odmienności. Z drugiej strony zafascynowanie innymi religiami i światopoglądami może spowodować synkretyzm religijny, relatywizację swoich przekonań a także porzucenie własnej re-

¹⁵ Por. cyt. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, n. 8-9; także Jan Paweł II, *Ekoturystyka kluczem do właściwego rozwoju*, Orędzie na Światowy Dzień Turystyki 2002, 24.06.2002.

¹⁶ Por. Mdr 3, 1-5; Rz 1, 19-20.

¹⁷ *Turystyka w służbie pokoju i dialogu między cywilizacjami*, Orędzie na Światowy Dzień Turystyki 2001 r., 9.06.2001 r., 4.

ligii i kulturowej tożsamości. Rodzi się także niebezpieczeństwo traktowania obrzędów religijnych jako swoistego teatru, w oderwaniu od ich właściwego znaczenia.

Podobnie jak w przypadku religii, turystyka daje okazję do spotkania różnych, nierzadko bardzo odległych kultur. Turyści mogą okazywać brak szacunku dla innych kultur, postawę wyższości wobec nich i dążyć do narzucania swojej kultury. Czasami dochodzi do ekspansji złych wzorów etycznych. Turyści mogą także traktować inne kultury wyłącznie jako płytką atrakcję, w oderwaniu od właściwych im korzeni (tzw. „sztuczna etniczność”, „teatr etniczny”). Z drugiej strony rodzi się niebezpieczeństwo popadania w kosmopolityzm¹⁸.

19. Turystyka prowadzi w regiony wartościowe przyrodniczo. Obserwuje się niekiedy brak szacunku dla przyrody, jej dewastację, pozostawianie śmieci, zatrucie ziemi, powietrza i wody, brak respektu dla ciszy i wywoływanie hałasu. Podobne zjawiska zauważa się w środowiskach miejskich, będących celem turystyki.

20. W niektórych, zwłaszcza popularnych destynacjach, występuje zjawisko przesycenia ruchem turystycznym. Skutkiem tego są utrudnienia komunikacyjne, hałas, zaśmiecanie otoczenia, niszczenie zabytków kultury i przyrody, zagarnianie przez turystów coraz większych przestrzeni itp. Miejscowości dotknięte tym problemem próbują wręcz bronić się przed turystami, którzy utrudniają codzienną egzystencję stałym mieszkańcom.

21. Z narastaniem ruchu turystycznego wiąże się zagrożenie przestępczością, zwłaszcza kradzieżami, niebezpieczeństwo wypadków i rozprzestrzeniania chorób.

22. Niekiedy sposoby wypełniania czasu turystyki pozostają na niskim poziomie. Zwykle jest to skutkiem braku głębszych zainteresowań turystów bądź złej organizacji, jak też schlebienia niskim potrzebom ludzkim. Takie formy turystyki skłaniają do lenistwa i bezwartościowego tracenia czasu. Tego rodzaju turystykę można nazwać „ubogą” lub „pustą”.

23. Turyści nie zawsze dbają o własne bezpieczeństwo, często nie są odpowiednio przygotowani do uprawiania turystyki, lekceważą zasady poruszania się na drogach, a zwłaszcza w regionach trudnych (góry, zbiorniki wodne). Popularne stają się ekstremalne formy turystyki, czasami nieroztropnie planowane. Tego rodzaju sytuacje narażają zdrowie i życie turystów oraz służb ratunkowych, spieszących im z pomocą.

24. Turystyka staje się dziś jedną z dynamicznie rozwijających się i dochodowych gałęzi gospodarki. Z tym wiąże się niebezpieczeństwo traktowania jej jedynie jako źródła materialnego profitu, tzw. produktu turystycznego, poddanego wyłącznie mechanizmom popytu i podaży, z równoczesnym marginalizowaniem głębszych, ponadmaterialnych jej wartości. Komercjalizacja usług turystycznych prowadzi do uprzedmiotowienia turysty i natury¹⁹.

Sami turyści bywają skłonni są do niekontrolowanego wydawania swych oszczędności i trwonienia pieniędzy²⁰. To łączy się z zagrożeniem dla rodzinnego budżetu a nawet staje się gorszące dla ludzi uboższych.

25. Problemem o międzynarodowej skali staje się tzw. „turystyka seksualna”. Są to wyjazdy w celu uprawiania różnych form prostytucji. Często przygotowywane są w sposób zorganizowany przez wyspecjalizowane agencje. Ich skutkiem jest poważna demoralizacja w społecznościach przyjmujących, jak i wśród samych turystów. Turystyka seksualna łączy się z karygodnym procederem handlu ludźmi, jak też z ich wykorzystywaniem oraz przemocą zwłaszcza wobec kobiet i nieletnich²¹.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Por. Dykasteria ds. Integralnego Rozwoju Człowieka, *Przesłanie z okazji Światowego Dnia Turystyki 27.09. 2017 r.*, Watykan, 29.06.2017 r.

²⁰ Jan Paweł II, Encyklika *Redemptorismisio*, 7.12.1990 r., 82.

²¹ Por. Benedykt XVI, *Turyści potrzebują duszpasterskiej troski Kościoła*, Przesłanie z okazji VII Światowego Kongresu Duszpasterstwa Turystyki w Cancun, Watykan, 18.04.2012 r.

VI. KLUCZOWE CELE DUSZPASTERSKIE

26. Sobór Watykański II naucza: „[Biskupi] niech pouczają, jak należy oceniać w myśl nauki Kościoła osobę ludzką razem z jej wolnością i z samym życiem ciała, rodzinę [...], społeczność świecką z jej prawami i stanami, pracę i wypoczynek...”²². Słowa te należy odnieść do wszystkich duszpasterzy i świeckich apostołów.

Celem duszpasterstwa turystów jest w pierwszym rzędzie ukazanie chrześcijańskich wartości turystyki, a następnie moralna ocena specyficznych sytuacji obserwowanych w świecie turystyki oraz formacja postaw etycznych. Poprzez konkretne inicjatywy, o których będzie mowa niżej, należy pomagać człowiekowi w wyborze form spędzania turystyki (wolnego czasu), które sprzyjają rozwojowi jego osobowości i wiary chrześcijańskiej.

27. Dokumenty kościelne zwracają uwagę na duszpasterską troskę o osoby, które mają utrudniony kontakt ze zwyczajnym duszpasterstwem. Sugerują, że pośród nich znajdują się turyści oraz osoby ich obsługujące, pozostające poza własnymi miejscami zamieszkania i parafiami. *Kodeks Prawa Kanonicznego* zaleca, by w miarę możliwości „mianować kapelanów dla tych, którzy ze względu na warunki życia nie mogą korzystać ze zwyczajnej posługi proboszczów, a więc dla emigrantów, uchodźców, koczowników, odbywających podróż morską”²³. Natomiast Sobór Watykański II zachęca, by szczególną troską „otoczyć wiernych, którzy z powodu sytuacji życiowej nie mogą w sposób zadowalający korzystać z ogólnej, zwykłej opieki duszpasterskiej proboszczów albo zupełnie są jej pozbawieni”. Tu obok migrantów, podróżujących w powietrzu i na morzu, wymienia inne osoby znajdujące się poza miejscem stałego zamieszkania. W szczególności wskazuje na udających się w inne okolice dla wypoczynku i zaleca, by „rozwickać odpowiednie metody duszpasterskie, które pozwolą zatroszczyć się o [ich] życie duchowe”²⁴.

VII. ORGANIZACJA DUSZPASTERSTWA TURYSTÓW W KOŚCIELE

28. Duszpasterstwo turystów przynależy do wielokształtnego duszpasterstwa „osób w drodze” (turystów, pielgrzymów, migrantów, uchodźców, przymusowo przesiedlonych, zaproszonych robotników, studentów obcokrajowców, pracowników komunikacji morskiej i lotniczej, pracowników cyrków, Romów, nomadów „dzieci ulicy” itp.). Mimo odmiennej charakterystyki każdej z wymienionych grup, można wśród nich znaleźć wiele wspólnych cech i problemów. Chodzi np. o przebywanie poza miejscem stałego pobytu, co oznacza utrudnioną regularną opiekę duszpasterską nad nimi oraz specyficzne moralne i religijne problemy, z którymi muszą się konfrontować.

29. W strukturach Stolicy Apostolskiej sprawami turystyki w skali całego świata zajmuje się Dykasteria ds. Integralnego Rozwoju Człowieka posiadająca osobną sekcję²⁵. W ramach Konferencji Episkopatu Polski zagadnienia duszpasterstwa turystów są powierzone Radzie ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek. W jej skład wchodzi: przewodniczący, biskupi (członkowie) i konsultorzy (duchowni i świeccy). Na szczeblu krajowym odpowiedzialnym za sprawy duszpasterstwa turystów jest Krajowy Duszpasterz Turystów powoływany przez Konferencję Episkopatu Polski. Współpracuje z nim Krajowe Kolegium Duszpasterzy Turystów. W diecezji powinien być powołany Diecezjalny Duszpasterz Turystów, a w miarę możliwości zespół osób duchownych i świeckich współpracujących z nim. Zadania duszpasterskie wśród turystów pełnią kustosze miejsc pielgrzymkowych, proboszczowie miejscowości turystycznych, duszpasterze delegowani przez biskupa do miejscowości turystycznych lub innych grup związanych z turystyką (np. kapelani stowarzyszeń

²² Dekret o pasterskich zadaniach biskupów, 12.

²³ Kan. 568.

²⁴ Dekret o pasterskich zadaniach biskupów, 18.

²⁵ 17.08.2016 r. papież Franciszek powołał nowy organ Stolicy Apostolskiej Dykasterię ds. Integralnego Rozwoju Człowieka. Podejmuje ona m. in. dotychczasowe zadania Papieskiej Rady ds. Migracji i Podróżnych. Teksty Motu proprio *Humanam progressionem* i statut Dykasterii znajdują się na stronach internetowych Stolicy Apostolskiej.

turystycznych, przewodników, ratowników górskich i wodnych). Swoich kapelanów powinny mieć porty lotnicze i morskie. Wszystkie miejscowości z portami morskimi winny zadbać o duszpasterstwo „Stella Maris”.

30. Struktury duszpasterskie „osób w drodze” mają charakter pomocniczy. Nie stanowią one „zarządu”, ale służą różnorodnym wsparciem pracującym „na pierwszej linii duszpasterstwa”: duszpasterzom turystów, pielgrzymów, parafiom, stowarzyszeniom, biurom turystycznym i pielgrzymkowym oraz innym instytucjom zajmującym się sprawami turystyki. Ma się to dokonywać przez:

- a. inicjowanie duszpasterskich programów i projektów,
- b. przygotowanie pomocy duszpasterskich,
- c. inicjowanie współpracy wewnątrzkościelnej oraz z instytucjami świeckimi,
- d. wsparcie organizacyjne i koordynację inicjatyw duszpasterskich,
- e. ocenę duszpasterskich działań wśród turystów, w szczególności dbanie o religijny charakter pielgrzymek,
- f. kontakt i współpracę z instytucjami kościelnymi prowadzącymi studia z zakresu duszpasterstwa turystycznego i pielgrzymkowego,
- g. konsultację w sprawach dotyczących problemów świata turystyki,
- h. kontakt z instytucjami i organizacjami zajmującymi się sprawami turystyki (odpowiednio w skali świata, diecezji, regionu) i konsultację swoich działań z nimi,
- i. obserwację zjawiska migracji w kontekście turystyki oraz pogłębione studium tematu,
- j. formację organizatorów turystyki, pielgrzymek i turystyki religijnej, w szczególności przewodników turystycznych, pilotów, touroperatorów, rezydentów, pracowników biur turystycznych; organizowanie kursów i szkoleń dotyczących zwłaszcza chrześcijańskich walorów turystyki, etyki w turystyce, sztuki i architektury kościelnej itp.,
- k. organizację kongresów, sympozjów, warsztatów dotyczących zagadnień turystyki rozpatrywanej z chrześcijańskiego punktu widzenia,
- l. monitorowanie ustawodawstwa cywilnego dotyczącego zagadnień turystyki²⁶.

VIII. PRAKTYCZNE ZADANIA DUSZPASTERSKIE

31. Wachlarz praktycznych zadań duszpasterskich wobec uczestników turystyki jest obszerny. Poniżej zostaną wymienione najważniejsze z nich. Każdy z wcześniej wymienionych podmiotów odpowiedzialnych za duszpasterstwo prowadzi obserwację zjawisk mających miejsce w świecie turystyki i w oparciu o ogólne doświadczenia misji Kościoła, wychodząc naprzeciw aktualnym potrzebom. Ponieważ turystyka przekracza granice, duszpasterstwo turystyczne wymaga wielostronnej współpracy wewnątrzkościelnej, jak też ze świeckimi instytucjami zajmującymi się turystyką²⁷. Terminy „turystyka” i „turysta” odnoszą się także do osób udających się na wczasy, urlopy, kolonie, obozy, popularnie nazywanych wczasowiczami bądź urlopowiczami.

A. Zadania Konferencji Episkopatu Polski

32. Zadania konferencji episkopatów poszczególnych krajów określają szczegółowo *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*²⁸. Konferencja Episkopatu Polski powołała w celu posługi duszpasterskiej wśród m.in. turystów Radę ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymów. Radzie przewodniczy biskup. W jej skład wchodzi biskupi jako członkowie oraz księża osoby świeckie jako konsultorzy.

33. Obok zadań wymienionych w rozdziale „Organizacja duszpasterstwa turystów w Kościele”, odnoszących się do wszystkich organów duszpasterskich, misją Rady jest w szczególności współpraca z papieską Dykasterią ds. Promocji Integralnego Rozwoju Człowieka, a także z równorzędnymi

²⁶ Cyt. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego* wymieniają szczegółowe zadania kolejnych szczebli duszpasterstwa, 32-35.

²⁷ Cyt. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, 30.

²⁸ Tamże, 33.

nymi organizacjami na arenie międzynarodowej oraz organizacjami krajowymi w zakresie turystyki i pielgrzymowania, przekazywanie i realizacja wskazań Stolicy Apostolskiej odnoszących się do duszpasterstwa turystów i pielgrzymów w zakresie ogólnopolskim, wspieranie i koordynowanie wszelkich inicjatyw promujących duszpasterską posługę wśród turystów i pielgrzymów, monitorowanie regulacji prawnych w sprawach osób objętych ww. kompetencją Rady, organizowanie corocznych ogólnopolskich spotkań formacyjnych z przewodnikami turystycznymi, dyrektorami i przewodnikami pielgrzymek oraz Dróg św. Jakuba.

B. Zadania diecezji

34. Duszpasterskie zadania diecezji szczegółowo określa dokument Stolicy Apostolskiej *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*. Zaleca on, aby turystyka została „objęta diecezjalnym duszpasterstwem, jako zwyczajny jego składnik”. Biskup diecezji i współpracujące z nim gremia powinny mieć stale w swym zainteresowaniu kwestie związane z ruchem turystycznym²⁹.

35. Zadaniem biskupa diecezji jest wyznaczenie kapłana – diecezjalnego duszpasterza turystów oraz ustalenie jego zadań i kompetencji w dekreście nominacyjnym. Optymalną sytuacją jest utworzenie także zespołu osób świeckich, kompetentnych w zagadnieniach turystyki, o charakterze komisji ds. duszpasterstwa turystycznego, wspierających diecezjalnego duszpasterza. Jeśli wierni o to poproszą, biskup może mianować duszpasterza lub kapelana dla wybranej grupy osób związanej z turystyką, np. stowarzyszenia turystycznego, przewodników, hotelarzy, ratowników górskich, ratowników wodnych.

Niekiedy zachodzi potrzeba wyznaczenia duszpasterza oraz towarzyszącego mu analogicznego gremium dla rejonu, w którym rozwija się intensywniej ruch turystyczny, np. dla miejscowości turystycznych, regionów nadmorskich, jezior i gór, bądź ośrodków narciarskich.

36. Diecezjalny duszpasterz turystów, wraz z zespołem wspomagającym, działa w ścisłej współpracy ze swoim biskupem. W szczególności inicjuje i koordynuje na terenie diecezji wydarzenia duszpasterskie związane z turystyką, dba o okresowe szkolenia z zakresu turystyki religijnej dla pracowników turystyki, szczególnie przewodników, czuwa nad stroną internetową duszpasterstwa, pozostaje w kontakcie i współpracy z instytucjami świeckimi zajmującymi się turystyką. Gdy zajdzie potrzeba i zostanie o to poproszony, spieszy z posługą duszpasterską towarzysząc świeckim wydarzeniom w obszarze turystyki.

37. Biskup powinien mianować kapelana portu lotniczego bądź morskiego, jeśli taki znajduje się na terenie diecezji. Jego kompetencje ustala w dekreście nominacyjnym, kierując się odnośnymi wskazaniem Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz Stolicy Apostolskiej³⁰.

38. Kościół jest wspólnotą – Ciałem Chrystusa, w którym poszczególne części troszczą się o siebie nawzajem³¹. Zadaniem całej diecezji jest zadbanie o pomoc duszpasterską parafiom w miejscowościach turystycznych (wczasowych), które w okresach urlopowych nierzadko zwielokrotniają liczbę mieszkańców, co wiąże się z potrzebą zwiększenia liczby posługujących w duszpasterstwie. Troską wspólną biskupa i księży powinno być także rozłożenie sił, by wspomóc duszpasterzy w miejscowościach o nasilonym ruchu turystycznym³², a równocześnie umożliwić im należyty wypoczynek. Mogą to być np. zastępstwa urlopowe, pomoc księży urlopowiczów i księży prowadzących w okolicy różne akcje wakacyjne (rekolekcje oazowe, obozy, kolonie, inicjatywy ewangelizacyjne itp.). Niekiedy konieczne staje się okresowe przesunięcie księży z pustoszejących podczas wakacji miast do ośrodków duszpasterskich, gdzie licznie wypoczywają turyści.

39. Duszpasterstwo ma charakter towarzyszenia człowiekowi w różnych wydarzeniach jego życia. Stosowną rzeczą jest organizowanie okresowych spotkań z osobami zaangażowanymi w turystykę. Są nimi przewodnicy, piloci, rezydenci, touroperatorzy, animatorzy czasu wolnego, pracownicy biur

²⁹ Tamże, 34.

³⁰ Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 564-562, szczególnie kan. 568.

³¹ 1 Kor 12,25-27.

³² Cyt. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, 34,4.

podróży, hoteli i wydziałów turystyki różnych szczebli administracji, członkowie stowarzyszeń turystycznych, ratownictwa górskiego itp. Okazją ku temu mogą być święta Bożego Narodzenia, Wielkanoc, Światowy Dzień Turystyki (27 września), Światowy Dzień Przewodnika (21 lutego). Godną zalecenia inicjatywą są pielgrzymki stowarzyszeń turystycznych³³.

Jeśli jest to możliwe, duszpasterstwo winno towarzyszyć świeckim imprezom turystycznym, np. zlotom turystycznym, rajdom, obchodom jubileuszy, dni branżowych, otwarciom obiektów turystycznych itp., włączając w te uroczystości elementy przeżyć religijnych.

W obydwu wymienionych przypadkach mogą to być Msza św., okolicznościowe nabożeństwo bądź wydarzenie kultury chrześcijańskiej. Podczas nabożeństw należy dobrać odpowiednie czytania liturgiczne, wygłosić stosowną homilię, włączyć modlitwy za środowiska turystyczne, celebrować błogosławieństwa bądź wykonać inne czynności, którym towarzyszy symbolika chrześcijańska. Pomocą w tym względzie są teksty zawarte np. w księdze *Obrzędów błogosławieństw dostosowanych do zwyczajów diecezji polskich*³⁴. Tego rodzaju spotkania są znakomitą okazją do religijnej i etycznej formacji specyficznej dla branży turystycznej.

40. Duszpasterstwo diecezjalne powinno zadbać o przygotowanie okresowych szkoleń dla organizatorów turystyki, szczególnie religijnej i pielgrzymowania. Szkolenia takie mogą przeprowadzać instytuty teologiczne istniejące na terenie diecezji. Godnym zalecenia byłaby w tym przypadku współpraca ze świeckimi organizacjami prowadzącymi tego rodzaju szkolenia.

41. Wskazane jest, by klerycy w ramach praktyk duszpasterskich, po odpowiednim przygotowaniu, podejmowali oprowadzanie turystów po obiektach sakralnych, np. katedrze, muzeum diecezjalnym, znaczących zabytkowych kościołach i sanktuariach. W ten sposób uczą się duszpasterstwa, jak też sami zapoznają się z historią i tradycjami lokalnego Kościoła.

42. Na internetowej stronie diecezji winna znajdować się zakładka dotycząca duszpasterstwa turystów, w której umieszcza się m.in. teksty przesłań Kościoła do świata turystyki, informacje o inicjatywach duszpasterskich na terenie całej diecezji, terminarz Mszy św. niedzielnych w diecezji oraz informacje dotyczące sprawowania sakramentu pokuty także w językach obcych, godzin otwarcia kościołów, adresów kontaktowych osób umożliwiających turystom zwiedzanie obiektów sakralnych obiektów, wskazówki co do pomocy duszpasterskich, kontakty z osobami mogącymi wspierać inicjatywy duszpasterskie w parafiach i regionach itp.

C. Zadania parafii, a w szczególności parafii w regionach turystycznych

43. Zadania parafii określa dokument Stolicy Apostolskiej *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*. Zapisano w nim, że każda parafia ma być miejscem gościnnym dla wszystkich osób zatrzymujących się okresowo na jej terenie, spieszyć im z pomocą a jednocześnie przygotowywać swoich członków do podróży, jeśli pragną ją podjąć. Jest ona „obecna ze swoimi strukturami w miejscach, gdzie rozwija się ruch turystyczny”³⁵.

44. Duszpasterstwo realizowane jest poprzez posługę słowa. W kazaniach, homiliach, konferencjach i katechezie – pośród innych kwestii – należy uwzględnić tematykę chrześcijańskiego podejścia do czasu wolnego i turystyki, szczególnie przeżywania wakacji i urlopów. Podkreślić trzeba zwłaszcza problem praktyk religijnych (udział w Mszy św., nabożeństwach, codzienną modlitwę), zachowania chrześcijańskich obyczajów i świadectwa turystów wobec napotykanym osobom, szczególnie udzielającym im gościny. Zwrócić uwagę, że jest to czas nie tyle całkowitej swobody, ile wolności przeżywanej w sposób odpowiedzialny. Należy podkreślać wartości czasu wolnego dla kształtowania ludzkiej osobowości, wspólnoty z Bogiem i innymi ludźmi. Poruszając moralne pro-

³³ Wieloletnią tradycją w Polsce jest ogólnopolska pielgrzymka przewodników na Jasną Górę.

³⁴ *Obrzędy błogosławieństw dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 1994: *Obrzęd błogosławieństwa sprzętu pogotowia ratunkowego* (miejskiego, górniczego, wodnego, górskiego), t. 2, s. 403-407, *Obrzęd błogosławieństwa obiektów sportowych i gimnastycznych*, t. 1, s. 275-280.

³⁵ Cyt. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, 35.

blemy związane z przeżywaniem wolnego czasu i turystyki, powinno się unikać moralizowania, natomiast kłaść nacisk na chrześcijańską odpowiedzialność za siebie i innych. W przepowiadaniu pomóc turyście w odkrywaniu znaków obecności Boga w przyrodzie i kulturze.

Turystyka jest bliska naturalnemu środowisku. W nauczaniu należy też zwracać uwagę na właściwe odnoszenie się do przyrody: czystość na szlakach, ciszę, respektowanie przepisów obowiązujących na terenie lasów i parków narodowych, poszanowanie pól, które uprawiają rolnicy. Turysta porusza się po drogach publicznych, szlakach nizinnych, górskich i wodnych. Trzeba zatem wskazać na sprawę zachowania przepisów ruchu drogowego, zasad bezpieczeństwa w górach i nad akwenami. Służą one dobru człowieka i zachowaniu piękna przyrody, która jest Bożym darem.

W okresie powakacyjnym w homiliach, katechezach, spotkaniach małych grup trzeba nawiązać do minionego czasu i zachęcić do refleksji nad tym, czy czas odpoczynku był przeżyty wartościowo. Z drugiej strony zapytać, czy podczas dni wolnych nie doszło do niegodnych chrześcijanina zachowań.

45. Duszpasterstwo turystów urzeczywistnia się poprzez liturgię i modlitwę. Przed rozpoczęciem wakacji należy zorganizować nabożeństwo dla dzieci i młodzieży oraz zachęcić do skorzystania z sakramentu pokuty. W homilii i komentarzach poruszyć zagadnienia związane z chrześcijańskim przeżywaniem czasu wolnego. Podręczniki nabożeństw zawierają obrzędy błogosławienia przed wakacjami, błogosławienia podróżnych i pielgrzymów³⁶. Należy zwrócić się do rodziców dzieci i młodzieży, zwłaszcza wysyłanych na zbiorowy wypoczynek, by uczulili kierowników, wychowawców, opiekunów kolonijnych oraz swoje dzieci na godne i chrześcijańskie przeżywanie wakacji, aby domagali się od kierownictwa kolonii (obozów, „zielonych szkół” itp.) umożliwienia uczestnictwa dzieci w praktykach religijnych.

Godnym zwyczajem w okresach ferii i wakacji jest włączanie do modlitw podczas Mszy św. i innych nabożeństw intencji za turystów oraz wypoczywających na wakacjach.

46. Podróżującym zdarzają się nieszczęśliwe wypadki. Trzeba zachęcać, by turyści nosili przy sobie kartkę z prośbą, aby w takim przypadku poprosili o sakramentalną posługę kapłana (spowiedź, namaszczenie chorych).

Sami kapłani powinni zadbać podczas podróży o oleje święte i w razie potrzeby służyć sakramentalną posługą ofiarom wypadków.

47. Wiele parafii położonych jest w okolicach chętnie odwiedzanych przez turystów. Należy przygotowywać do sezonu turystycznego swoich parafian i przypomnieć o obowiązku chrześcijańskiej gościnności. Przejawia się ona w dawaniu chrześcijańskiego świadectwa, tworzeniu przyjaznej atmosfery, życzliwości, otwarciu na potrzeby gości i gotowości do pomocy. Turyści nie są tylko „złem koniecznym”, ani „okazją do zarabiania pieniędzy”, ale naszymi braćmi i siostrami. Trzeba też uczulić na możliwość moralnie negatywnych wpływów ze strony przybyszów. Szczególną duszpasterską opieką powinno się objąć osoby obsługujące ruch turystyczny (pracownicy domów wczasowych, hoteli, kempingów, schronisk, centrów rekreacyjnych, wyciągów narciarskich, gastronomii, transportu, przewodnicy itp.). Praca w turystyce ma często charakter sezonowy, a zatem niestabilny, niekiedy zagrażający prawom pracowniczemu. Czas wakacyjnego sezonu jest tu okresem nasilonej pracy. Wielu z nich pracuje w święta, często w dużej odległości od kościoła, mając trudności z wypełnianiem nawet podstawowych praktyk religijnych. Należy im ułatwić praktyki religijne, np. przez zachętę do udziału w sobotniej wieczornej Mszy św., rozmowę z pracodawcami i prośbę o takie rozłożenie dyżurów pracy, by mogli uczestniczyć w niedzielnej Mszy św., jak też mieć czas dla swojej rodziny. Wymienione sytuacje zawodowe mogą zagrażać rodzinnym i społecznym więzom. Stąd konieczna jest intensywna duszpasterska troska o rodziny i społeczne wsparcie ze strony parafii.

48. Parafia ma być wspólnotą gościnną, przyjmującą wszystkich przybyszów³⁷. W miejscowościach (parafiach) turystycznych przed Mszą św. lub w ogłoszeniach duszpasterskich powinno się przywi-

³⁶ Np. *Obrzędy błogosławieństw dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, dok. cyt., tu: *Obrzęd błogosławieństwa przed rozpoczęciem podróży*, t. 1, s. 196-204; *Obrzęd błogosławieństwa urządzeń i przedmiotów przeznaczonych dla podróżujących*, tamże, s. 281-292.

³⁷ Por. cyt. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, 35.

tać i pożegnać gości. Ukazać, że należą do jednej wspólnoty chrześcijan. Poinformować ich o tym, co parafia może im zaofiarować podczas urlopu i zaprosić do udziału w życiu religijnym lokalnej wspólnoty, jak też w programach przygotowanych specjalnie dla nich.

49. Szczególnie ważne jest ogłoszenie godzin sprawowania Mszy św., sakramentu pokuty, innych nabożeństw i posług duszpasterskich. Informacja taka powinna znaleźć się we wszystkich parafialnych komunikatorach, a w szczególności w pobliżu kościołów i innych miejsc sakralnych. Wskazane jest – w porozumieniu z lokalnymi władzami – postawienie tablic z bieżącą informacją w innych widocznych miejscach publicznych, np. przy drogach³⁸.

50. Rytm życia turystów i odpoczywających ma swoją specyfikę, np. większość dnia spędzają oni na wycieczkach, plażach, stokach narciarskich, a w domach wczasowych mają wyznaczone godziny posiłków. W miejscowościach o większym nasileniu ruchu turystycznego należy dostosować godziny odprawiania Mszy św. do rytmu życia gości, np. celebrować je w późniejszych godzinach wieczorem, gdy wracają z wędrówek lub rekreacji, tak by nie kolidowały z godzinami posiłków w domach wczasowych itp. W niektórych przypadkach, przy napływie większej liczby gości, zachodzi konieczność dodatkowej Mszy św. w kościele parafialnym, a także w kaplicach dojazdowych, tam gdzie są większe skupiska wypoczywających (domy wczasowe, obozy harcerskie, kolonie). W uzasadnionych przypadkach trzeba odprawić Mszę św. połową, z zachowaniem odpowiednich przepisów kościelnych.

51. Poza domem, w obcym środowisku, człowiek chętniej podejmuje refleksję nad swym życiem, szukając drogi nawrócenia i wsparcia ze strony kapłana. W miejscowościach turystycznych trzeba zadbać o stałe godziny dyżurów w konfesjonale, jak również dyżury duszpasterzy poza spowiedzią. W miarę możliwości udostępnić spowiedź w językach obcych.

52. Przebywający na wczasach chętniej otwierają się na sprawy duchowe i dysponują większą ilością wolnego czasu. Należy wyjść naprzeciw tym potrzebom, udostępniając przez większą część dnia kościoły i kaplice, a przynajmniej ich wydzieloną część, dla modlitwy i adoracji Najświętszego Sakramentu.

53. Współczesny ruch turystyczny coraz częściej staje się międzynarodowy. Jeżeli zaistnieje taka potrzeba, zwłaszcza w dużych miastach i ośrodkach, gdzie przybywa wielu obcokrajowców, należy zadbać o sprawowanie duszpasterskich posług w obcych językach, zwłaszcza Mszy św. niedzielnych i sakramentu pokuty.

54. Parafia powinna zadbać o łączność z turystami poprzez różnego rodzaju media. Ogłoszenia dla gości winny być umieszczane w gablotkach przy kościele, obok przydrożnych kapliczek, na tablicach ogłoszeń w gminie i w ruchliwych miejscach, w punktach informacji turystycznej a także w drukowanych informatorach duszpasterskich i gazetach parafialnych. Drukowane informatory trzeba pozostawić nie tylko w przedsionku kościoła, ale dostarczyć je do punktów informacji turystycznej, przekazać gospodarzom przyjmującym gości, domom wczasowym, hotelom, pensjonatom, kempingom, schroniskom itp.

Przy kościele należy umieścić w widocznym miejscu odpowiednią tablicę zawierającą historię kościoła i parafii oraz opis najciekawszych zabytków na jej terenie. Tam gdzie to możliwe, trzeba go sporządzić w formie drukowanej, dostępnej w przedsionku kościoła, np. w postaci ulotki lub folderu.

Jednym ze sposobów nawiązania kontaktu z turystami jest list do gości, rozprowadzany we wcześniej wskazany sposób. Zawiera on np. powitanie ze strony proboszcza, propozycje modlitw wakacyjnych, rozważania na niedzielę, zaproszenie na nabożeństwa i ich rozkład, jak też informacja o lokalnych zabytkach kultury chrześcijańskiej.

Parafie powinny współpracować z lokalnymi centrami lub punktami informacji turystycznej w celu propagowania informacji dotyczących cennych obiektów sakralnych, szlaków turystyki religijnej, muzeów sakralnych itp.

³⁸ W niektórych regionach przyjęł się zwyczaj umieszczania krzyży koloru żółtego z informacją o godzinach nabożeństw.

Wymienione działania są dobrą okazją do zapoznawania turystów z bogactwem lokalnych form religijności, miejscowej kultury, zwyczajów, zabytków, jak też drogą do okresowego włączania ich w życie wspólnoty parafialnej.

55. Skutecznym i koniecznym narzędziem współczesnego duszpasterstwa turystycznego są nowoczesne technologie internetowe, np. strony i komunikatory internetowe. Każda parafia w regionach turystycznych powinna na swojej stronie internetowej mieć zakładkę przeznaczoną dla turystów, w której podaje się ważne informacje (wskazane w innych punktach niniejszego dokumentu).

56. Turyści, dysponując większą ilością wolnego czasu, chętnie poświęcają się aktywnościom kulturalnym. Dobrym zwyczajem jest udostępnianie im religijnej prasy i książek, nagrań muzycznych i multimedialnych. Dobrze służy temu zadaniu biblioteka parafialna z czytelnią lub parafialny kiosk. Należy zadbać o zorganizowanie wydarzeń krzewiących kulturę chrześcijańską, np. prelekcji, spotkań z ciekawymi ludźmi, pokazów filmów o tematyce religijnej, przedstawień religijnych, koncertów.

57. Podczas organizacji koncertów w obiektach sakralnych należy stosować się do odnośnych kościelnych przepisów wydanych przez Stolicę Apostolską, Konferencję Episkopatu Polski oraz biskupa miejsca. W szczególności do zasady podanej przez Kodeks Prawa Kanonicznego: „W miejscu świętym dopuszcza się tylko to, co służy sprawowaniu i szerzeniu kultu, pobożności i religii, a zabrania się tego, co jest obce świętości miejsca” (kan. 1210)³⁹.

58. Wiele kościołów posiada cenne zabytki sztuki i architektury. Jest to wspólne bogactwo, dlatego świątynie powinny umożliwiać ich indywidualne lub wspólne zwiedzanie. W kościołach i innych miejscach sakralnych, licznie odwiedzanych przez turystów, wskazane jest w wyznaczonych, stałych godzinach, zorganizowanie wspólnego zwiedzania z odpowiednio wykształconym i przygotowanym miejscowym przewodnikiem. Jest to okazja do apostolskiego zaangażowania katolików świeckich i ewangelizacji, szczególnie poprzez objaśnianie chrześcijańskiego znaczenia oglądanych obiektów. Należy jednak zadbać, by miejsca te nie przerodziły się w muzea. Odwiedzających kościoły winno się zachęcić do chwili osobistej modlitwy i przewidzieć taki czas w trakcie oprowadzania.

59. Na teren kościoła przychodzą osoby o różnym wyrobieniu duchowym i wychowaniu. Aby strzec godnej atmosfery świątyni, przy wejściu do obiektów sakralnych powinno się umieścić tablice przypominające odwiedzającym o świętości miejsca, godnym ubiorze i zachowaniu.

60. W wypadku ważnych miejsc sakralnych, np. sanktuariów, zabytkowych kościołów, cmentarzy, przy współpracy z miejscowymi władzami, należy zadbać o umieszczenie przy publicznych drogach drogowych do nich. Przyjęty jest międzynarodowy standard tablic koloru brązowego z jasnymi napisami.

61. Zgodnie ze światowym standardem, powinno się zaopatrzyć pokoje w miejscach noclegowych (hotelach, pensjonatach, domach wczasowych) w egzemplarze Pisma Świętego w języku polskim lub w innych językach.

62. Jeśli na terenie parafii aktywne są organizacje turystyczne, parafia winna podejmować współpracę z nimi oraz utrzymywać kontakt z przewodnikami turystycznymi. Podobnie jak w wypadku duszpasterstwa diecezjalnego, trzeba towarzyszyć ich turystycznym inicjatywom przez organizację okolicznościowych nabożeństw, np. z okazji lokalnych rajdów turystycznych, jubileuszy, święta patronów, Światowego Dnia Turystyki, Światowego Dnia Przewodnika.

63. Popularną i chętnie realizowaną formą pobożności jest pielgrzymowanie. Parafie są organizatorami pielgrzymek. Cenną inicjatywę stanowią też wyjazdy turystyczne, które mogą przybierać formę turystyki religijnej, zwłaszcza gdy towarzyszy im kapłan. Jest to też sposób aktywizacji apostolskiej katolików świeckich i droga do integracji lokalnej wspólnoty. Przy organizacji wymienionych wyjazdów należy pamiętać o stosowaniu się do aktualnie obowiązującego ustawodawstwa państwowego. Dobrym zwyczajem jest przygotowanie planu pielgrzymkowego (turystyki religijnej) na kolejne lata, np. pielgrzymek do sanktuariów diecezjalnych i ogólnopolskich, pielgrzymek dla grup stanowych i wiekowych (np. dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów) w formach autobusowych, pieszych, rowerowych itp.

³⁹ Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Instrukcja o koncertach w kościołach „Lex Romae datur”*, 5.11.1987 r.; *Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski o muzyce kościelnej*, 14.10.2017 r., zwłaszcza p. X.

D. Zadania ugrupowań kościelnych, grup duszpasterskich oraz innych instytucji kościelnych organizujących turystykę

64. Duszpasterstwo na polu turystyki jest w znacznej mierze miejscem apostołstwa osób świeckich, aktywnych w stowarzyszeniach kościelnych, ruchach i grupach duszpasterskich. Świeccy powołani są tu do współpracy z misją hierarchii⁴⁰. Jako bezpośredni twórcy turystyki mają w odniesieniu do niej własne kompetencje i specjalistyczną wiedzę, które wnoszą w obszar duszpasterstwa, usprawniając jego funkcjonowanie⁴¹. Niektóre z przywołanych ugrupowań, np. Akcja Katolicka, Caritas, w swoich statutach mają zapisane zadanie organizowania różnych form spędzania czasu wolnego, wypoczynku i turystyki. W tym znaczeniu są to także kolonie katolickie, obozy, rekolekcje wyjazdowe, wycieczki. Ugrupowania te, jeśli same nie mają odnośnych uprawnień, powinny współpracować z instytucjami upoważnionymi przez państwowe ustawodawstwo do prowadzenia imprez turystycznych.

Do szczegółowych zadań gremiów apostołskich należą w szczególności:

- a. Wypracowywanie modeli wartościowego sposobu spędzania wolnego czasu, które posłużą turystom i organizacjom turystycznym. Są nimi programy tras turystyki religijnej, rajdów, imprez kultury chrześcijańskiej, konkursów, odznak turystyki religijnej itp.
- b. Organizacja, znakowanie oraz konserwacja szlaków pielgrzymkowych, turystyki religijnej i kultury chrześcijańskiej we współpracy z diecezją, parafiami i gminami, przez które szlaki mają przebiegać. W tym zakresie należy współpracować z istniejącymi organizacjami znakującymi szlaki (np. PTTK) w zakresie merytorycznej zasadności prowadzenia szlaku. Aneks do niniejszego dokumentu zawiera szczegółowe wskazania w tym względzie.
- c. Organizacja wędrówek, rajdów szlakami turystyki religijnej i kultury chrześcijańskiej, np. Szlakiem Maryjnym, Drogą św. Jakuba, Szlakami Papieskimi, Szlakiem Cysterskim, Szlakami Świętych, Szlakiem Chrztu Polski, Szlakiem Ogrodów Biblijnych.
- d. Przygotowanie drukowanych i internetowych przewodników dla turystyki religijnej i pielgrzymowania.
- e. Systematyczne pogłębianie wiedzy i umiejętności praktycznych w dziedzinie turystyki i apostołstwa na polu turystyki.

65. Grupy kościelne organizujące turystykę, wakacyjne kolonie, obozy, rekolekcje i tym podobne akcje winny pozostawać w kontakcie z lokalną parafią, z jej proboszczem i duszpasterzami. Jeśli ich pobyt nie odbywa się w osobnym ośrodku rekolekcyjnym, należy poinformować miejscowego proboszcza o programie pobytu, uzgodnić korzystanie z kościoła, z kaplicy dojazdowej bądź domu parafialnego. Domy prywatne nie są miejscem sprawowania liturgii. Wyjątkiem są przypadki, gdy grupa przebywa w odległości, która uniemożliwia dotarcie do kościoła. Gdy zajdzie uzasadniona potrzeba sprawowania liturgii poza miejscem sakralnym, należy zachować odpowiednie przepisy prawa kościelnego. W szczególności trzeba zadbać o godność i czystość miejsca, kompletny sprzęt liturgiczny i strój kapłana. W wypadku sprawowania sakramentu pokuty poza miejscem sakralnym należy zadbać, by zachowanie kapłana i spowiadającego się nie budziło zgorszenia oraz zapewniło dyskrecję. Kapłan zasadniczo powinien być ubrany w sutannę (bądź albę) i stułę.

W dni powszednie wymienione wyżej grupy organizują nabożeństwa w swoim gronie, natomiast w niedziele i święta włączają się w nabożeństwa w miejscowej parafii. Mogą one animować liturgię a równocześnie dać wobec lokalnej wspólnoty świadectwo swej wiary.

66. Kapłan prowadzący wymienione grupy proponuje pomoc miejscowym duszpasterzom w posłudze niedzielnej lub w konfesjonale, zwłaszcza w okresach gremialnych spowiedzi.

67. W każdym przypadku grupy kościelne zobowiązane są do przestrzegania aktualnie obowiązujących przepisów prawa państwowego i resortowego, odnoszącego się do organizowania imprez turystycznych lub zbiorowego wypoczynku. Nie wolno organizować odpoczynku zbiorowego bez odpowiednio przeszkolonego personelu, posiadającego aktualnie obowiązujące certyfikaty, np. kie-

⁴⁰ Por. Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczne o Kościele*, 33.

⁴¹ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o apostołstwie świeckich*, 10.

rownika kolonii, wychowawcy grup kolonijnych. Szczególny nacisk należy kłaść na bezpieczeństwo poruszania się na drogach, w górach i nad wodą.

68. Zadaniem instytutów teologicznych, aktywnych w ramach ośrodków akademickich bądź w diecezjach, są studia nad problematyką współczesnej turystyki i pastoralnej posługi Kościoła w tym obszarze, jak też przygotowanie osób duchownych i świeckich do posługi duszpasterskiej wśród turystów⁴². Wskazane jest, by instytuty teologiczne organizowały takie przygotowanie w formie rozbudowanej kierunku studiów z turystyki religijnej (licencjat zawodowy, jednolite studia magisterskie) lub specjalizacji w ramach studiów teologicznych lub instytutów wiedzy religijnej bądź studiów podyplomowych.

69. Ośrodki teologiczne powinny organizować specjalistyczne szkolenia, sympozja albo kongresy dotyczące duszpasterstwa turystycznego, turystyki religijnej i pielgrzymowania, które staną się dobrą okazją do wymiany doświadczeń, integracji środowisk i systematycznego dokształcania kadr. Szczególnym zadaniem jest tu propagowanie etycznych zasad w turystyce.

70. Ważną rolę w duszpasterstwie turystów pełnią instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostołskiego. Wiele z nich ma tradycję opieki nad „osobami w drodze”, szczególnie pielgrzymami. Są współpracownikami biskupów, włączeni w duszpasterstwo na różnych szczeblach⁴³. W duszpasterstwie turystów szczególnie przydatna jest ich ruchliwość („mobilitas”) oraz duszpasterska zespołowość („pastoralis complexus”). Mogą skuteczniej towarzyszyć osobom znajdującym się poza miejscem własnego zamieszkania i organizować posługujące wśród turystów zespoły duszpasterskie. Ich domy zakonne mogą stać się ośrodkami duszpasterskimi dla turystów i pielgrzymów⁴⁴.

E. Duszpasterstwo turystów w sanktuariach i miejscach pielgrzymkowych

71. Sanktuaria i miejsca pielgrzymkowe spełniają w duszpasterstwie turystycznym rolę analogiczną jak wymienione wcześniej parafie turystyczne. Istotne elementy tego duszpasterstwa wskazuje *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii*⁴⁵. Do działań duszpasterskich wobec turystów należy stosować *mutatis mutandis polecenia (rady, wymagania, zasady)* zawarte we *Wskazaniach dla duszpasterstwa pielgrzymkowego*.

72. Sanktuaria i inne ośrodki pielgrzymkowe są miejscami, gdzie przybywają nie tylko pątnicy, ale i turyści, nierzadko bowiem posiadają one interesujące pod kątem turystyki obiekty. Już sama obecność turystów w tych ośrodkach stanowi niepowtarzalną okazję do ewangelizacji. Pośród nich bowiem znajdują się także osoby słabej wiary lub niewierzący. Serdeczne przyjęcie, odpowiednie objaśnienie znaczenia chrześcijańskich zabytków z ich symboliką może szerzej otworzyć ich serca na Ewangelię⁴⁶.

F. Współpraca z innymi instytucjami

73. W turystyce zaangażowane są liczne instytucje. Duszpasterstwo turystów podejmuje z nimi współpracę, korzysta z ich doświadczeń i prosi o wsparcie w swoich poczynaniach. Wiele z osób działających w tych instytucjach to członkowie Kościoła. Należy ich zachęcać oraz wspierać w podejmowaniu aktywności ewangelizacyjnej i apostołskiej na polu turystyki.

74. Szczególnie ważna jest współpraca z biurami podróży organizującymi pielgrzymowanie i turystykę religijną oraz stowarzyszeniami przewodników. Oprócz eksplikowanych wcześniej w niniejszych *Wskazaniach* spraw, należy prosić, by dbali o religijny charakter organizowanych pielgrzymek, pozostawali w kontakcie z duszpasterzami odwiedzanych miejsc sakralnych i stosowali się

⁴² Cyt. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, n. 33.2.

⁴³ Por. Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele*, 28.

⁴⁴ Por. Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Wskazania ogólne dla duszpasterstwa turystycznego „Peregrinans in terra”*, 27.03.1969 r., 30-32.

⁴⁵ Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania*, 17.12.2001 r., szczególnie r. VIII.

⁴⁶ Por. Papińska Rada ds. Migracji i Podróżnych, *Sanktuarium. Pamięć, obecność i prorocstwo Boga żywego*, 8.05.1999, 10.

do zasad tam obowiązujących. W wypadku przygotowania pielgrzymek konsultowali ich program religijny oraz zapraszali na nie kapłanów w celu opieki duchowej.

75. Należy dążyć do licencjonowania osób oprowadzających turystów po obiektach religijnych. Osoby takie po odpowiednim przygotowaniu otrzymują stosowny dokument od biskupa diecezji. Aneks do niniejszego dyrektorium zawiera zasady takiej certyfikacji.

76. Należy dążyć do certyfikacji biur turystycznych, które organizują pielgrzymki. Powinny one otrzymać stosowny dokument wydany przez Konferencję Episkopatu Polski lub biskupa diecezji.

77. W wielu miejscach pojawiają się godne pochwały inicjatywy tworzenia szlaków pielgrzymkowych i turystyki religijnej. Należy dążyć do certyfikacji tych szlaków ze strony kościelnej. Aneks do niniejszego dyrektorium zawiera zasady takiej certyfikacji.

78. Duszpasterstwo turystów wspiera wypracowywanie etycznych zasad resortowych dla osób zatrudnionych w różnych zawodach związanych z turystyką. W razie potrzeby służy radą i wsparciem w rozwiązywaniu dylematów moralnych.

Wskazania dla duszpasterstwa turystów zostały przygotowane przez Radę Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek i zatwierdzone przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 17/383/2019 z dnia 13 czerwca 2019 r. na okres 3 lat ad experimentum.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

ANEKS

I. Schemat duszpasterstwa „osób w drodze” w odniesieniu do turystów

Instytucja		Ważniejsze zadania
STOLICA APOSTOLSKA	Dykasteria ds. Integralnego Rozwoju Człowieka	<p>Dykasteria przejęła rolę dotychczasowej Rady ds. Migracji i Podróżnych, której zadaniami były:</p> <ul style="list-style-type: none"> – konsultacja problemów związanych z „osobami w drodze” (turyści, pielgrzymi, migranci, przesiedleńcy, pracownicy cyrków itp.) – koordynacja duszpasterstwa „osób w drodze” – koordynacja duszpasterstwa pracowników sektora turystyki – przygotowanie programów i pomocy duszpasterskich – kontakt z międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się „osobami w drodze” – kongresy duszpasterstwa, zjazdy, szkolenia, studia itp.
KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI	<p>Rada ds. Duszpasterstwa Migracji, Turystyki i Pielgrzymek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przewodniczący – członkowie biskupi – konsulatorzy – Krajowy Duszpasterz Turystów – Krajowe Kolegium Duszpasterzy Turystów 	<ul style="list-style-type: none"> – konsultacja problemów związanych z „osobami w drodze” – ożywianie i koordynacja na terenie kraju duszpasterstwa „osób w drodze” oraz pracowników sektora turystyki – przygotowanie programów i pomocy duszpasterskich – kontakt z krajowymi organizacjami zajmującymi się turystyką – konferencje, szkolenia, studia itp.
DIECEZJE	<ul style="list-style-type: none"> – diecezjalni duszpasterze turystów – zespół współpracowników 	<ul style="list-style-type: none"> – ożywianie, koordynacja, inicjatywy duszpasterstwa na terenie diecezji – przygotowanie programów i pomocy duszpasterskich dla diecezji – kontakt z lokalnymi organizacjami zajmującymi się turystyką – organizacja zebrań, szkoleń itp.
MIEJSCOWOŚCI TURYSTYCZNE, SANKTUARIA, PORTY LOTNICZE I MORSKIE	<ul style="list-style-type: none"> – duszpasterze delegowani do miejscowości turystycznych lub grup związanych z turystyką – proboszczowie miejscowości turystycznych – kustosze sanktuariów – kapelani lotnisk, portów morskich 	<ul style="list-style-type: none"> – duszpasterstwo wśród turystów (wczasowiczów) – duszpasterstwo w sanktuariach (wśród pielgrzymów i turystów) – duszpasterstwo w portach lotniczych, morskich (wśród podróżnych i personelu)

II. Zasady certyfikacji szlaków religijnych, pielgrzymkowych i kultury religijnej

Poniższe zasady stanowią wskazówki dla Konferencji Episkopatu Polski oraz biskupów na terenie ich diecezji, pomagające w certyfikacji (akceptacji) szlaków religijnych, pielgrzymkowych i kultury religijnej, o którą zwracają się inicjatorzy.

1. Pedagogika szlaku

Celem szlaku religijnego, pielgrzymkowego bądź kultury religijnej jest w pierwszym rzędzie ukazanie religijnych walorów odwiedzanych przez pielgrzymów i turystów miejsc, zapoznanie z postaciami osób świętych i świątobliwych związanych z okolicami. Odwiedzane na szlaku miejsca ukazują rolę Kościoła w tworzeniu kultury, a zatem także związek między religią a kulturą. Religijność odcisnęła swe piętno na wielu ludzkich dziełach. Z drugiej strony Kościół był i jest mecenasem kultury. W przypadku osób chodzi o ukazanie świadectwa ich wiary, przedstawienie działalności społecznej i kulturalnej płynącej z wiary, wkład w życie Kościoła i narodu. Czasami chodzi też o unaocznienie ciągle żywej religijności rozwijanej w miejscowych wspólnotach, parafiach i sanktuariach, np. w zwyczajach religijnych i kulturowych.

Poprzez szlak ułatwia się pielgrzymowi lub turyście dotarcie do miejsc nie zawsze znanych i popularnych. Udostępnia się te miejsca i proponuje konkretny projekt wędrowki.

Przejsie szlaku ma wspierać rozwój wiary pielgrzyma lub turysty, wskazać, jakie znaczenie dla jego życia religijnego może mieć poznanie wybranej postaci lub miejsca. W ten sposób szlak spełnia rolę ewangelizacyjną i wychowawczą.

2. Podmiot odpowiedzialny za szlak

Szlak jest inicjatywą o trwałym charakterze. W związku z tym powinien być wskazany podmiot (koordynator szlaku), który bierze odpowiedzialność nie tylko za utworzenie szlaku lecz także ciągłość jego funkcjonowania, utrzymanie, zapewnienie bezpieczeństwa i promocję. Nie może to być indywidualna osoba prywatna, ale instytucja, np. stowarzyszenie, fundacja, diecezja, parafia, gmina itp.

3. Tworzenie szlaku

Przy tworzeniu szlaku konieczna jest konsultacja ze specjalistami, którzy wydadzą opinię o jego celowości:

- a. od strony kościelnej z duszpasterzami (duszpasterz pielgrzymów, turystów), historykami Kościoła, historykami sztuki religijnej, kulturoznawcami religii, diecezjalnymi konserwatorami zabytków;
- b. od strony świeckiej z fachowcami, którzy znają się na technice wyznaczania szlaków, m. in. znakowania, opatrzenia tablicami informacyjnymi. Kompetentnym podmiotem jest tu PTTK, które w swoich oddziałach terenowych ma specjalistów od tego rodzaju przedsięwzięć i posiada *Instrukcję znakowania szlaków turystycznych*.

Szlak powinien być uzgodniony z miejscowymi proboszczami, rektorami kościołów lub ośrodków pielgrzymkowych, którzy będą gotowi do zaakceptowania przybywających na ich teren pielgrzymów lub turystów, wskażą, w jaki sposób obiekty sakralne będą udostępniane, jakie usługi duszpasterskie mogliby zaproponować.

Szlak powinien być uzgodniony także z gospodarzami terenów, przez które będzie przebiegał i należy od nich uzyskać oficjalną zgodę. Są to lokalne samorządy (prezydent, burmistrz, wójt, sołtys), nadleśnictwa, osoby prywatne. Jest to konieczne ze względu m.in. na potrzebę umieszczenia oznakowania szlaku, przejście przez miejsca publiczne, lokalną promocję szlaku itp.

Należy określić sposób oznakowania szlaku w terenie. Minimum to tablica informacyjna w miejscach kluczowych, zawierająca podstawową informację o danym miejscu i logo szlaku. Twórca szlaku jest zobowiązany do wykonania oznakowania oraz późniejszej stałej kontroli jego stanu i konserwacji.

4. Funkcjonowanie szlaku

Założyciel powinien wskazać, jak w praktyce szlak będzie funkcjonował. Czy jest zapewnione minimum duszpasterskiej opieki dla osób chcących udać się na szlak (np. kontakt z duszpasterzami bądź osobami zaangażowanymi apostołsko, przewodnictwo po obiektach sakralnych, dostęp do obiektów sakralnych), czy ma projekty wydarzeń o charakterze religijnym i kulturalnym wokół szlaku (np. zbiorowe pielgrzymki, zloty, rajdy)?

5. Informacje i promocja szlaku

Dla prawidłowego funkcjonowania szlaku konieczna jest stale dostępna informacja. Obok wcześniej wymienionych elementów, konieczne jest przygotowanie folderów, drukowanych przewodników, map, portalu internetowego (stale aktualizowanego; także w wersji mobilnej) itp. Zawierać one będą m.in. informacje o obiektach na trasie, wskazówki dotyczące drogi, informacje o nabożeństwach w lokalnych ośrodkach duszpasterskich, dane kontaktowe do duszpasterstw znajdujących się na trasie szlaku. Wskazane jest, by wymienione materiały były dostępne także w wersji obcojęzycznej.

6. Dodatkowe uwagi praktyczne

W punkcie zawarto dodatkowe uwagi praktyczne, uzupełniające wcześniej wymieniane kwestie. Realizacja poniższych zadań nie jest konieczna do certyfikacji szlaku. Niemniej stanowi ważne wskazania odnośnie do jego tworzenia i długoterminowego funkcjonowania.

Etapy tworzenia szlaku

Etap I: Projekt

- Określenie znaczenia szlaku, jego celu i tematyki.
- Określenie potencjału pielgrzymkowego i turystycznego szlaku.
- Opracowanie przebiegu szlaku.
- Wyznaczenie obiektów kluczowych szlaku.
- Wyznaczenie pozostałych obiektów formalnie zaliczanych do szlaku.
- Opracowanie logotypu szlaku.
- Powołanie koordynatora szlaku.
- Opracowanie waloryzacji oraz analizy potencjału pielgrzymkowego i turystyczno-kulturowego szlaku.

Etap II: Informacja

- Wykonanie tablic informacyjnych.
- Oznakowanie szlaku w terenie (patrz także uwagi w punkcie 3).
- Wykonanie i rozbudowa małej infrastruktury.

Etap III: Promocja (patrz także uwagi w punkcie 5).

- Wykonanie własnego, aktualizowanego portalu internetowego (również w wersji mobilnej i obcojęzycznej).
- Stała promocja w prasie, telewizji, Internecie i mediach społecznościowych.
- Wydanie przewodnika, map i folderów (również w wersji obcojęzycznej).
- Współpraca w zakresie promocji szlaku z samorządem terytorialnym oraz władzami Kościoła.
- Działania informacyjne dotyczące szlaku w regionalnych i lokalnych punktach informacji turystycznej oraz w regionalnych i lokalnych organizacjach – stowarzyszeniach zajmujących się obsługą ruchu turystycznego.

- Informacja o szlaku na portalach lokalnych gmin, organizacji turystycznych i przewodnickich.
- Organizacja warsztatów, prelekcji, wykładów i wystaw na temat szlaku.
- Organizacja weekendowych (niedzielných) pielgrzymek (wędrówek, rajdów) szlakiem, rozpoczynających się np. od nabożeństwa (Mszy św.) w miejscowym kościele przy udziale lokalnych mieszkańców.
- Organizacja konferencji naukowych i popularnonaukowych (popularyzacyjnych).
- Promocja szlaku na targach turystycznych i kulturowych.
- Przygotowanie specjalnego certyfikatu dla turystów (pielgrzymów) lub odznaki turystycznej (pielgrzymkowej), którzy przeszli szlak.

Etap IV: Koordynacja i zarządzanie

- Powołanie rady programowej szlaku (kapituły szlaku) w regionie (województwie/diecezji), przez który przebiega szlak. Będzie ona zajmować się rozwojem szlaku na danym terenie. Do udziału w pracach rady, podmiot odpowiedzialny za szlak powinien zaprosić przedstawicieli wszystkich powiatów, gmin i parafii, przez które szlak przebiega, przedstawiciela miejscowego biskupa diecezji (np. przedstawiciela wydziału duszpasterskiego kurii diecezjalnej, duszpasterza turystów lub pielgrzymów), reprezentantów świata nauki, organizacji i stowarzyszeń związanych z turystyką w danym regionie, przedstawiciela nadleśnictw i obszarów objętych ochroną przyrody, przez które poprowadzono szlak, przedstawiciela lokalnych grup działania i lokalnych organizacji turystycznych.
- Stała kontrola stanu oznakowania szlaku oraz tablic informacyjnych (wyznaczenie grupy wolontariuszy – „strażników” opiekujących się odcinkiem szlaku w danym regionie).
- Przygotowanie obsługi przewodnickiej.
- Powołanie kapelana szlaku przez miejscowego biskupa diecezji (np. kapelani Drogi św. Jakuba są powołani w niektórych diecezjach).

III. Zasady licencjonowania przewodników po obiektach sakralnych

1. *Wskazania dla duszpasterstwa turystów* zalecają, by dążyć do licencjonowania osób oprowadzających po obiektach sakralnych, w szczególności katolickich kościołach, kaplicach i sanktuariach. Poniższe zasady stanowią pomoc dla biskupów diecezjalnych, którzy powinni wydawać odnośną licencję. Orowadzanie po miejscach świętych jest czynnością odpowiedzialną. Osoba oprowadzająca, będąca chrześcijaninem, jest tu poniekąd świadkiem wiary i ewangelizatorem.

2. Kandydujący do licencji powinien być osobą o przykładowej postawie moralnej, wierzącym, cechującym się kulturą osobistą. Jeśli nie jest wierzący, winien zachować szacunek w słowach i zachowaniu do religii i zwyczajów religijnych.

3. Kandydat otrzymuje licencję na podstawie szkoleń przeprowadzanych przez diecezjalne duszpasterstwo turystyczne. Podstawowy program tych szkoleń jest określony w osobnym dokumencie. Wydający licencję biskup może uwzględnić wiedzę i kompetencje kandydata uzyskane podczas innych kursów dla przewodników.

Kandydat powinien posiadać przynajmniej w podstawowym stopniu wiedzę na temat historii Kościoła, architektury i sztuki kościelnej, symboliki chrześcijańskiej, liturgii i zwyczajów religijnych.

4. Biskup miejsca, po zasięgnięciu opinii diecezjalnego duszpasterza turystów, wydaje pisemny dokument (licencję) uprawniający do oprowadzania grup turystycznych po obiektach sakralnych.

5. Nad czynnościami oprowadzania czuwa miejscowy proboszcz, rektor kościoła lub kustosz sanktuarium. On też zgłasza ewentualne uwagi odnośnie do tego zadania osobom oprowadzającym oraz biskupowi miejsca. W razie braku poszanowania przyjętych zasad i ustaleń może poprosić osobę oprowadzającą o opuszczenie miejsca sakralnego. Czyni to z kulturą i dyskrecją. W razie powtarzających się negatywnych opinii, licencja udzielona osobie oprowadzającej może zostać przez biskupa miejsca zawieszona lub cofnięta.

IV. Teksty przydatne dla duszpasterstwa turystów

1. Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Wskazania ogólne dla duszpasterstwa turystycznego*, „*Peregrinans in terra*”, 27 marca 1969, tekst polski: „Miesięcznik Diecezjalny Gdański” 15(1971)8-9, s. 268-285.
2. *O chrześcijańskich walorach turystyki*, List pasterski Episkopatu Polski, Warszawa, 16-18.03.1995.
3. Orędzia, przesłania i listy papieskie oraz Stolicy Apostolskiej na Światowy Dzień Turystyki.
4. Papieska Rada ds. Migracji i Podróżnych, *Pielgrzymka w Wielkim Jubileuszu Roku 2000*, 25.04.1998.
5. Papieska Rada ds. Migracji i Podróżnych, *Sanktuarium. Pamięć, obecność i prorocstwo Boga żywego*, 8.05.1999.
6. Papieska Rada ds. Migracji i Podróżnych, *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, Watykan, 29.06.2001 r.
7. *Uświęcenie czasu pracy i wakacji w Duchu Świętym*, List pasterski Episkopatu Polski na wakacje, 5.06.1998: http://episkopat.pl/dokumenty/listy_pasterskie/4572.1,Uswiecenie_czasu_pracy_i_wakacji_w_Duchu_Swietym.html
8. *W obronie „dobrych zawodów”*, Słowo Episkopatu Polski o wychowawczych wartościach sportu, Licheń, 12.06.2004 r.: http://episkopat.pl/dokumenty/listy_pasterskie/4511.1,W_obronie_quot_dobrych_zawodow_quot.html
9. *Zachowujcie niedzielę, a niedziela zachowa waszą rodzinę*, List pasterski Episkopatu Polski na Niedzielę Świętej Rodziny, 30.12.2012: http://episkopat.pl/dokumenty/listy_pasterskie/4801.1,Zachowujcie_niedziela_a_niedziela_zachowa_wasza_rodzine.html
10. „10 przykazań” dla przewodników po sakralnych obiektach, <http://www.duszpasterstwo-pielgrzym.krakow.pl/index.php?show=rady1>
11. „Dekalog kierowcy” <http://www.duszpasterstwo-pielgrzym.krakow.pl/index.php?show=dekalogkier>
12. Liczne teksty zawiera strona internetowa byłej Papieskiej Rady ds. Migracji i Podróżnych: www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/migrants/index_it.htm www.pcmigrants.org
13. Council of Europe / Cultural Routes <https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/all-cultural-routes> Wymienione w p. 1-5, jak też inne przydatne teksty są dostępne na stronie Internetowej Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek w zakładce turyści <http://migracja.episkopat.pl/turysci/>
14. Konferencja Episkopatu Polski, *Wskazania dla duszpasterstwa turystów*, 13.06.2019 r.

Uchwała nr 18/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie powołania
Duszpasterza Krajowego Turystów

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 54 Statutu KEP oraz § 44 ust. 3 Regulaminu KEP, na wniosek bp. Krzysztofa Zadarko, Przewodniczącego Rady ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek ustanawia Duszpasterza Krajowego turystów i do pełnienia tej funkcji na pierwszą pięcioletnią kadencję powołuje ks. Artura ŚWIEŻEGO SDB.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ Stanisław Gądecki
 Arcybiskup Metropolita Poznański
 Przewodniczący KEP

+ Artur G. Miziński
 Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 19/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie wyboru kandydata na Rektora
Polskiej Misji Katolickiej w Szkocji**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 32 Statutu KEP oraz § 81 ust. 4 Regulaminu KEP, w związku ze złożeniem rezygnacji przez ks. Mariana Łękawę SAC, na wniosek bp. Wiesława Lechowicza, Delegata KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej, wybiera ks. Leszka WIĘCASZKA SAC, jako kandydata na Rektora Polskiej Misji Katolickiej w Szkocji.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 20/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie Statutu Akcji Katolickiej w Polsce**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie kan. 314 Kodeksu Prawa Kanonicznego, w związku z art. 75 Statutu Akcji Katolickiej w Polsce, zgodnie z uchwałą Nr 9/2019 Rady Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce, z dnia 7 czerwca br., uchyla dotychczas obowiązujący Statut i aprobuje Statut Akcji Katolickiej w Polsce w nowym brzmieniu wraz z załączonym do niego Ramowym Statutem Diecezjalnym.

Tekst Statutu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

---

*Załącznik do uchwały nr 20/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r.*

Statut Akcji Katolickiej w Polsce

Wstęp

Akcja Katolicka w Polsce jest stowarzyszeniem katolików świeckich, którzy w zorganizowanej formie ściśle współpracują z hierarchią kościelną w realizacji ogólnego celu apostołskiego Kościoła (por. KK, n. 33; DA, n. 20; DM, n. 15).

Rację swego istnienia Akcja Katolicka w Polsce znajduje w prawdzie o Kościele. Zorganizowana współpraca świeckich z hierarchią kościelną, w realizowaniu misji apostołskiej, należy od czasów apostołskich do stałej i owocnej tradycji Kościoła (por. Rz 16, 3; Flp 4, 3). Wagę tej współpracy podkreślił Sobór Watykański II i posoborowe nauczanie Kościoła.

Papież Jan Paweł II mówiąc o wiernych świeckich, którzy „winni poczuć się rzeczywistymi podmiotami w życiu Kościoła”, wskazał na szczególne znaczenie Akcji Katolickiej w Polsce w ich formacji. Dlatego postulował jej odrodzenie w Polsce. Do biskupów polskich podczas wizyty Ad limina Apostolorum, 12 stycznia 1993 roku, mówił: „Trzeba więc, aby na nowo odżyła. Bez niej bowiem infrastruktura zrzeszeń katolickich w Polsce byłaby niepełna”.

Podejmując to wezwanie, Konferencja Episkopatu Polski powołała w 1996 roku do życia Akcję Katolicką w Polsce. Jej celem jest włączanie ludzi świeckich w budowanie Kościoła Chrystusowego oraz w zorganizowaną misję apostołską, dzięki której będą mogli „czynić obecnym i aktywnym Kościół w takich miejscach i takich okolicznościach, gdzie jedynie przy ich pomocy stać się on może solą ziemi” (KK, n. 33).

Akcja Katolicka w Polsce jest stowarzyszeniem, w którym katolicy świeccy mogą realizować powołanie, które otrzymali na mocy sakramentu chrztu i bierzmowania (por. KK, n. 33).

Rozdział I

Postanowienia ogólne

Art. 1

1. Akcja Katolicka w Polsce jest publicznym stowarzyszeniem wiernych (kan. 312 § 1 n. 2, KPK), erygowanym dekretem przez Konferencję Episkopatu Polski w dniu 2 maja 1996 roku.
2. Akcja Katolicka w Polsce, zwana dalej Stowarzyszeniem, jest organizacją kościelną w rozumieniu art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 380, z późn. zm.), zwanej dalej Ustawą.
3. Akcja Katolicka w Polsce posiada osobowość prawną w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie Rozporządzenia Ministra – Szefa Urzędu Rady Ministrów z dnia 19 sierpnia 1996 roku w sprawie nadania osobowości prawnej Akcji Katolickiej w Polsce z siedzibą w Warszawie (Dz. U. Nr 107, poz. 512).
4. Siedzibą władz Akcji Katolickiej w Polsce jest Warszawa a terenem działania jest Rzeczpospolita Polska.

Art. 2

1. Akcja Katolicka w Polsce działa na podstawie statutu zatwierdzonego przez Konferencję Episkopatu Polski, zwanego dalej Statutem.
2. Akcja Katolicka w Polsce działa pod zwierzchnictwem Konferencji Episkopatu Polski (kan. 315 KPK), która wybiera do tego zadania Krajowego Asystenta Kościelnego.

Art. 3

Akcja Katolicka w Polsce, jako stowarzyszenie katolików świeckich, posiadające właściwy sobie charyzmat, współpracuje z innymi stowarzyszeniami katolików świeckich (kan. 328 KPK) i ruchami kościelnymi.

Art. 4

Akcja Katolicka w Polsce może być członkiem międzynarodowych stowarzyszeń oraz federacji organizacji kościelnych.

Art. 5

1. Głównym patronem Akcji Katolickiej w Polsce jest św. Jan Paweł II, papież, a patronem drugorzędny jest św. Wojciech, biskup i męczennik.
2. Akcja Katolicka w diecezji może, w uzgodnieniu z biskupem diecezjalnym, ustanawiać własnego patrona.

Art. 6

1. Świętem Akcji Katolickiej w Polsce jest Uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata.
2. Akcja Katolicka w Polsce posiada swój sztandar i hymn: „My chcemy Boga”.
3. Logo Akcji Katolickiej w Polsce stanowią litery „AK”, wpisane w krzyż, według wzoru zatwierdzonego przez Zarząd Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce.
4. Odznakę członkowską Akcji Katolickiej w Polsce stanowi znaczek z literami „AK” wpisanymi w krzyż, według wzoru zatwierdzonego przez Zarząd Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce.

Art. 7

1. Akcja Katolicka w Polsce to stowarzyszenie posiadające struktury organizacyjne, którymi są:
  - 1) Krajowy Instytut Akcji Katolickiej, zwany dalej KIAK;
  - 2) Diecezjalne Instytuty Akcji Katolickiej, zwane dalej DIAK;
  - 3) Parafialne Oddziały Akcji Katolickiej, zwane dalej POAK.
2. Członkostwo w Stowarzyszeniu jest przypisane do DIAK oraz do POAK.
3. Dla zapewnienia jednolitości zadań i celów, członkostwa, organizacji, oraz struktur Stowarzyszenia uchwała się Ramowy Statut Diecezjalny, stanowiący załącznik do Statutu.

Rozdział II

Akcja Katolicka w diecezji

Art. 8

1. Akcja Katolicka w diecezji jest publicznym stowarzyszeniem wiernych (kan. 312 § 1 n. 3, KPK), erygowanym dekretem przez biskupa diecezjalnego.
2. Akcja Katolicka w diecezji posiada odrębną osobowość cywilnoprawną, nabywaną na podstawie rozporządzenia ministra właściwego ds. wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych w oparciu o art. 10, w związku z art. 34 ust. 3 Ustawy.

Art. 9

Akcja Katolicka w diecezji działa na podstawie statutu nadanego przez biskupa diecezjalnego, z zachowaniem uregulowań zawartych w art. 7 ust. 3 Statutu.

Art. 10

1. Akcja Katolicka w diecezji używa hymnu, loga i odznaki, określonych w art. 6 Statutu.
2. Akcja Katolicka w diecezji może, w uzgodnieniu z biskupem diecezjalnym, ustanawiać własnego patrona.
3. DIAK oraz POAK mogą posiadać sztandary, wykonane z zachowaniem wytycznych Zarządu Krajowego Akcji Katolickiej w Polsce.

Rozdział III

Cel i działalność Stowarzyszenia

Art. 11

1. Celem Stowarzyszenia jest pogłębianie formacji chrześcijańskiej oraz organizowanie bezpośredniej współpracy katolików świeckich z hierarchią kościelną w prowadzeniu misji apostołskiej Kościoła.
2. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:
  - 1) pogłębienie życia religijnego, moralnego, intelektualnego i kulturalnego oraz ukierunkowanie na zadania apostołskie;
  - 2) przenikanie wartościami ewangelicznymi życia społecznego;
  - 3) zajmowanie stanowisk w sprawach publicznych Kościoła, a zwłaszcza reagowanie na zagrożenia wiary i moralności chrześcijańskiej w uzgodnieniu z Asystentem Kościelnym;
  - 4) angażowanie się w formację dzieci i młodzieży;

- 5) kształcenie działaczy katolickich i przygotowywanie ich do aktywności w życiu społecznym, gospodarczym, kulturalnym i politycznym.

Art. 12

1. Stowarzyszenie może prowadzić działalność, w szczególności w zakresie:
  - 1) pomocy społecznej;
  - 2) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
  - 3) działalności charytatywnej;
  - 4) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
  - 5) ochrony i promocji zdrowia;
  - 6) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
  - 7) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
  - 8) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
  - 9) działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży;
  - 10) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
  - 11) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
  - 12) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
  - 13) turystyki i krajoznawstwa;
  - 14) informacyjno-wydawniczym;
  - 15) gospodarczą.
2. Dochód z działalności gospodarczej Stowarzyszenia służy do realizacji jej celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między członków.

Rozdział IV

Członkowie Stowarzyszenia, ich prawa i obowiązki

Art. 13

Stowarzyszenie stanowią członkowie:

- 1) zwyczajni;
- 2) wspierający.

Art. 14

1. Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może zostać katolik świecki, który ukończył 18 rok życia.
2. Przyjęcie do Stowarzyszenia poprzedza staż kandydacki, który trwa nie krócej niż pół roku. Wymóg stażu nie dotyczy kandydatów, którzy byli członkami Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, lub innego publicznego stowarzyszenia wiernych.
3. Niepełnoletni, uczestniczący w działalności Stowarzyszenia, mają status kandydata. Długość stażu, wymieniona w ust. 2, liczona jest od ukończenia przez kandydata 18 roku życia.

Art. 15

Członek zwyczajny Stowarzyszenia ma prawo:

- 1) wyborcze, czynne i bierne;
- 2) udziału w przedsięwzięciach podejmowanych przez Stowarzyszenie;
- 3) noszenia odznaki członkowskiej.

Art. 16

Do obowiązków członków zwyczajnych Stowarzyszenia należy:

- 1) realizowanie celów Stowarzyszenia;
- 2) przestrzeganie postanowień Statutu i regulaminów Stowarzyszenia oraz stosowanie się do uchwał jej władz statutowych;
- 3) płacenie składki członkowskiej.

Art. 17

Członek Stowarzyszenia, będący osobą fizyczną, może należeć do partii, stowarzyszeń oraz innych organizacji, które nie sprzeciwiają się wartościom chrześcijańskim i nauczaniu Kościoła katolickiego.

Art. 18

Członkiem Stowarzyszenia nie może być ten, kto publicznie odstąpił od wiary katolickiej, zerwał ze wspólnotą kościelną, albo podlega ekskomunice deklarowanej lub wymierzonej wyrokiem (kan. 316 § 1 KPK).

Art. 19

1. Członkiem wspierającym Stowarzyszenia może być:
  - 1) dotychczasowy członek zwyczajny, który z racji wieku, stanu zdrowia lub innej istotnej przeszkody nie może brać udziału w aktywnej pracy w Stowarzyszenia;
  - 2) inna osoba fizyczna.
2. Warunkiem przyjęcia członka wspierającego jest złożenie przez niego pisemnej deklaracji o popieraniu celów Stowarzyszenia.

Art. 20

1. Członek wspierający Stowarzyszenia ma prawo udziału w przedsięwzięciach podejmowanych przez Stowarzyszenie.
2. Członek wspierający nie posiada czynnego i biernego prawa wyborczego.

Art. 21

Członkostwo w Stowarzyszeniu ustaje na skutek:

- 1) rezygnacji zgłoszonej na piśmie;
- 2) wykluczenia ze Stowarzyszenia w razie naruszenia przepisów Statutu lub regulaminów, z zachowaniem prawa odwołania do biskupa diecezjalnego;
- 3) śmierci członka;
- 4) rozwiązania DIAK.

Art. 22

Zasady przyjmowania członków oraz kompetencje organów w sprawach członkowskich zostają uregulowane w statucie diecezjalnym.

Rozdział V
KIAK

Art. 23

1. KIAK stanowi ogólnopolską reprezentację Stowarzyszenia.
2. Organami KIAK są:
  - 1) Rada KIAK;
  - 2) Zarząd KIAK;
  - 3) Komisja Rewizyjna KIAK.

Art. 24

Członkami Rady KIAK są:

- 1) z urzędu Prezesa Zarządów DIAK;
- 2) delegaci, wybierani przez Radę DIAK ze swego grona. DIAK, liczące powyżej 1 tysiąca członków, wybierają delegatów do Rady KIAK w proporcji 1 delegat na każdy kolejny rozpoczęty tysiąc członków;
- 3) delegaci powołani przez Krajowego Asystenta Kościelnego na podstawie art. 37 ust. 1 Statutu.

Art. 25

1. Rada KIAK odbywa zebrania zwyczajne i nadzwyczajne.

2. Zebrania Rady zwołuje Prezes Zarządu KIAK albo, z jego upoważnienia, Wiceprezes Zarządu KIAK.
3. Zebrania zwyczajne zwoływane są przynajmniej 2 razy w roku.
4. Zebrania nadzwyczajne, w miarę potrzeby, mogą być zwoływane również na:
  - 1) żądanie Krajowego Asystenta Kościelnego lub Komisji Rewizyjnej KIAK;
  - 2) wniosek 1/4 członków Rady KIAK;

Zebranie Rady KIAK powinno być zwołane w ciągu 30 dni od daty zgłoszenia żądania lub pisemnego wniosku.
5. Jeżeli urząd Prezesa Zarządu KIAK nie jest obsadzony, albo Prezes nie wykonuje obowiązku określonego w ust. 2, zebrania Rady KIAK zwołuje Krajowy Asystent Kościelny.
6. Rada KIAK wybiera ze swego grona przewodniczącego zebrania, jego zastępcę i sekretarza, którzy stanowią prezydium zebrania.

Art. 26

1. Uchwały Rady KIAK są podejmowane zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy jej członków.
2. Jeżeli liczba prawidłowo zawiadomionych członków Rady KIAK w terminie wyznaczonym w zawiadomieniu o zwołaniu Rady KIAK jest mniejsza niż określa to ust. 1, zebranie Rady KIAK odbywa się w drugim terminie, 30 minut po upływie terminu wyznaczonego w zawiadomieniu o zwołaniu Rady KIAK, przy obecności co najmniej 2/5 członków Rady KIAK.
3. Głosowania są jawne, a w sprawach wyborów do organów KIAK – tajne.

Art. 27

1. Do kompetencji Rady KIAK należy:
  - 1) wybór trzech kandydatów na Prezesa Zarządu KIAK;
  - 2) wybór i odwoływanie członków Zarządu KIAK;
  - 3) wybór i odwoływanie członków Komisji Rewizyjnej KIAK;
  - 4) uchwalanie kierunków działania Stowarzyszenia w uzgodnieniu z Krajowym Asystentem Kościelnym;
  - 5) uchwalanie planu finansowego KIAK;
  - 6) uchwalanie wysokości i zasad wpłat DIAK na rzecz KIAK;
  - 7) ocena rocznego sprawozdania z działalności Zarządu KIAK;
  - 8) udzielanie absolutorium Zarządowi KIAK z tytułu wykonania planu finansowego oraz z działalności za rok miniony;
  - 9) uchwalenie umotywowanego wniosku do Konferencji Episkopatu Polski o odwołanie Prezesa Zarządu KIAK w związku z nieotrzymaniem absolutorium przez Zarząd KIAK;
  - 10) ocena działalności i zatwierdzenie sprawozdań Komisji Rewizyjnej KIAK;
  - 11) troska o jedność w realizacji celów i kierunków działania DIAK;
  - 12) przedstawienie biskupom diecezjalnym Ramowego Statutu Diecezjalnego, stanowiącego załącznik do niniejszego Statutu, celem zachowania jednolitości działania Stowarzyszenia;
  - 13) podejmowanie innych uchwał w sprawach niezastrzeżonych do kompetencji innych organów KIAK;
  - 14) ustanawianie odznaczeń;
  - 15) podejmowanie uchwał w sprawie członkostwa Stowarzyszenia w organizacjach krajowych i zagranicznych;
  - 16) powoływanie jednostek organizacyjnych KIAK.
2. Rada KIAK dokonuje wyboru kandydatów na prezesa oraz członków organów KIAK spośród swoich członków.

Art. 28

1. W skład Zarządu KIAK wchodzi:
  - 1) Prezes Zarządu KIAK;
  - 2) dwaj Wiceprezesi Zarządu KIAK;
  - 3) Sekretarz Zarządu KIAK;
  - 4) Skarbnik Zarządu KIAK;
  - 5) czterech członków Zarządu KIAK.
2. Zarząd KIAK, na wniosek Prezesa Zarządu, wybiera ze swego grona Wiceprezesów, Sekretarza i Skarbnika Zarządu KIAK.

Art. 29

1. Prezesa Zarządu KIAK mianuje Konferencja Episkopatu Polski spośród trzech kandydatów wybranych przez Radę KIAK, przedstawionych przez Krajowego Asystenta Kościelnego.
2. Prezes Zarządu KIAK nie może wykonywać funkcji kierowniczych w partiach politycznych (kan. 317 § 4 KPK) oraz być posłem lub senatorem RP.
3. Prezes Zarządu KIAK reprezentuje Akcję Katolicką w Polsce. W razie przeszkody Prezesa Zarządu KIAK, KIAK reprezentuje Wiceprezes Zarządu KIAK, wskazany przez Prezesa Zarządu KIAK.

Art. 30

Zarząd KIAK koordynuje działalność Stowarzyszenia w wymiarze ogólnokrajowym.

Art. 31

1. Do kompetencji Zarządu KIAK należy:
  - 1) wykonywanie uchwał Rady KIAK;
  - 2) opracowywanie kierunków działalności KIAK;
  - 3) zarządzanie majątkiem KIAK;
  - 4) przygotowanie planu finansowego KIAK oraz sprawozdania z działalności Zarządu KIAK;
  - 5) powoływanie i ustalanie zasad działania sekcji środowiskowych KIAK;
  - 6) składanie Radzie KIAK, a po jej zatwierdzeniu również Konferencji Episkopatu Polski, za pośrednictwem Krajowego Asystenta Kościelnego:
    - a) rocznego sprawozdania z działalności KIAK,
    - b) sprawozdania z wykonania planu finansowego KIAK,
    - c) zbiorczej informacji rocznej z działalności DIAK-ów;
  - 7) zajmowanie stanowisk w sprawach dotyczących Stowarzyszenia;
  - 8) współdziałanie z innymi podmiotami w celu realizacji zadań statutowych.
2. Do sposobu podejmowania uchwał Zarządu KIAK stosuje się odpowiednio art. 26 Statutu.

Art. 32

1. Komisja Rewizyjna KIAK składa się z trzech do pięciu członków. Komisja ze swego grona wybiera przewodniczącego i sekretarza.
2. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej KIAK należy:
  - 1) przeprowadzanie przynajmniej raz w roku kontroli finansowej działalności Zarządu KIAK, z uwzględnieniem zgodności z planem finansowym, rzetelności i prawidłowości dokumentacji finansowej;
  - 2) przeprowadzanie przynajmniej raz w roku kontroli realizacji przez Zarząd uchwał Rady KIAK;
  - 3) przedkładanie Radzie i Zarządowi KIAK protokołów pokontrolnych wraz z wnioskami;
  - 4) składanie rocznych sprawozdań ze swojej działalności Radzie KIAK;
  - 5) występowanie do Rady KIAK z wnioskiem dotyczącym absolutorium dla Zarządu KIAK.

Rozdział VI DIAK i POAK

Art. 33

1. Organami DIAK są:
  - 1) Rada DIAK;
  - 2) Zarząd DIAK;
  - 3) Komisja Rewizyjna DIAK.
2. Radę DIAK stanowią Prezesi POAK.
3. Biskup diecezjalny może z własnej inicjatywy, lub na wniosek Zarządu DIAK, powołać do składu Rady DIAK, inne osoby spośród członków Akcji Katolickiej w diecezji.
4. Zarząd DIAK, pod przewodnictwem Prezesa Zarządu DIAK, kieruje działalnością Diecezjalnego Instytutu.
5. Komisja Rewizyjna DIAK jest organem kontrolnym DIAK.

Art. 34

1. Organami POAK są:
  - 1) Walne Zebranie POAK;
  - 2) Zarząd POAK;
  - 3) Komisja Rewizyjna POAK.
2. Walne zebranie stanowią członkowie POAK.
3. Zarząd POAK, pod przewodnictwem Prezesa Zarządu POAK, kieruje działalnością POAK.
4. Komisja Rewizyjna POAK jest organem kontrolnym POAK.

Art. 35

Zadania, sposób zwoływania oraz zasady obradowania i podejmowania uchwał DIAK i POAK są określone w Ramowym Statucie Diecezjalnym.

Rozdział VII Krajowy Asystent Kościelny

Art 36

1. Krajowego Asystenta Kościelnego wybiera Konferencja Episkopatu Polski spośród swoich członków na pięcioletnią kadencję, z możliwością wielokrotnego jej ponawiania.
2. Krajowy Asystent Kościelny:
  - 1) zapewnia łączność KIAK z Konferencją Episkopatu Polski;
  - 2) dba o właściwą formację w Akcji Katolickiej w Polsce oraz czuwa nad czystością doktryny;
  - 3) uczestniczy w spotkaniach roboczych i posiedzeniach organów KIAK;
  - 4) koordynuje pracę Diecezjalnych Asystentów Kościelnych, w tym poprzez organizację dla nich zebrań i formacji.
3. Krajowy Asystent Kościelny może zgłosić sprzeciw wobec uchwały Rady lub Zarządu KIAK, w sprawach dotyczących wiary i moralności:
  - 1) zgłoszenie sprzeciwu zawiesza uchwałę;
  - 2) o zasadności sprzeciwu rozstrzyga Konferencja Episkopatu Polski;
  - 3) uznanie sprzeciwu uchyla uchwałę, a oddalenie sprzeciwu nadaje uchwale moc obowiązującą z datą jej podjęcia.

Art. 37

1. Krajowy Asystent Kościelny może powołać do składu Rady KIAK członków Akcji Katolickiej po konsultacji z biskupem diecezjalnym, z której pochodzi kandydat.
2. Powołanie następuje z własnej inicjatywy lub na umotywowany wniosek Zarządu KIAK.

Art. 38

1. Diecezjalnego Asystenta Kościelnego mianuje biskup diecezjalny na pięcioletnią kadencję, z możliwością wielokrotnego jej ponawiania.
2. Zadania Diecezjalnego Asystenta Kościelnego określa Ramowy Statut Diecezjalny.

Art. 39

1. Parafialny Asystent Kościelny to proboszcz parafii lub w uzgodnieniu z biskupem diecezjalnym inny kapłan.
2. Zadania Parafialnego Asystenta Kościelnego określa Ramowy Statut Diecezjalny.

Rozdział VIII

Zasady sprawowania funkcji w Akcji Katolickiej w Polsce

Art. 40

Działalność organów KIAK w sprawach nieuregulowanych niniejszym Statutem określają regulaminy uchwalane przez organy KIAK, zatwierdzone przez Krajowego Asystenta Kościelnego.

Art. 41

1. Kadencja w poszczególnych organach KIAK trwa cztery lata.
2. Funkcje Prezesa Zarządu KIAK można pełnić nie dłużej niż przez kolejne dwie kadencje.

Art. 42

Członek Zarządu KIAK nie może być jednocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej KIAK.

Art. 43

W przypadku rażącego naruszenia postanowień Statutu Prezes Zarządu KIAK może być odwołany przed upływem kadencji przez Konferencję Episkopatu Polski.

Art. 44

1. W przypadku przyjęcia rezygnacji, odwołania lub śmierci Prezesa Zarządu KIAK, przeprowadza się wybory kandydatów na prezesa. Kadencja mianowanego Prezesa Zarządu KIAK kończy się z upływem kadencji tego Zarządu.
2. W przypadku wakatu w organach KIAK, przeprowadza się wybory uzupełniające.
3. Kadencja wybranego członka kończy się z upływem kadencji organu, do którego został wybrany.

Art. 45

Z dniem odwołania Prezesa Zarządu KIAK przez Konferencję Episkopatu Polski, z powodu niezyskania przez Zarząd absolutorium, wygasa kadencja całego Zarządu KIAK.

Art. 46

1. W przypadku, gdy członek Zarządu lub Komisji Rewizyjnej KIAK zostanie odwołany przed końcem kadencji z funkcji Prezesa KIAK, delegata do Rady KIAK, lub jako osoba powołana do Rady KIAK przez Krajowego Asystenta Kościelnego, z dniem odwołania traci członkostwo w Zarządzie lub Komisji Rewizyjnej KIAK.
2. Zakończenie kadencji w Radzie KIAK przez członka Zarządu lub Komisji Rewizyjnej KIAK nie powoduje utraty członkostwa w Zarządzie lub Komisji Rewizyjnej.

Rozdział IX

Majątek Akcji Katolickiej w Polsce

Art. 47

1. Majątek Akcji Katolickiej w Polsce składa się z nieruchomości, ruchomości oraz innych aktywów.
2. Majątek Akcji Katolickiej w Polsce pochodzi w szczególności z:
  - 1) wpłat DIAK na rzecz KIAK;

- 2) darowizn;
- 3) dotacji, przekazywanych na zasadach obowiązujących podmioty nienależące do sektora finansów publicznych;
- 4) spadków i zapisów;
- 5) zbiorów publicznych organizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- 6) dochodów własnych w tym w szczególności z opłat za korzystanie z majątku Akcji Katolickiej w Polsce, ze sprzedaży wydawnictw własnych, z pozyskanych środków z lokat i opłat bankowych.

Art. 48

1. KIAK w sprawach majątkowych reprezentują Prezes Zarządu KIAK ze Skarbnikiem Zarządu KIAK lub Wiceprezes Zarządu KIAK ze Skarbnikiem Zarządu KIAK łącznie.
2. Prezes Zarządu KIAK może działać przez pełnomocnika.

Art. 49

1. W przypadku alienacji o wartości powyżej 100 000 euro, ale poniżej 1 000 000 euro, potrzebna jest zgoda Konferencji Episkopatu Polski. Alienacja o wartości powyżej 1 000 000 euro, oraz w przypadkach, o których mowa w kan. 1292 § 2 KPK, wymaga ponadto zgody Stolicy Apostolskiej.
2. Przy zaciąganiu zobowiązań, które jednorazowo przekraczają równowartość w złotych 1 000 euro wymagana jest uprzednia zgoda Zarządu KIAK, podjęta w formie uchwały.

Rozdział X

Uchwalenie i zmiana Statutu

Art. 50

Statut może zmienić Konferencja Episkopatu Polski z własnej inicjatywy lub na wniosek Rady KIAK, uchwalony większością 2/3 głosów, przy obecności przynajmniej połowy członków Rady KIAK.

Art. 51

Zmiany do Statutu wchodzi w życie z dniem i na zasadach określonych przez Konferencję Episkopatu Polski.

Rozdział XI

Rozwiązanie Akcji Katolickiej w Polsce

Art. 52

1. Akcję Katolicką w Polsce może rozwiązać Konferencja Episkopatu Polski z własnej inicjatywy lub na wniosek Rady KIAK, uchwalony większością 2/3 głosów, przy obecności przynajmniej połowy członków Rady.
2. Likwidatora rozwiązanej Akcji Katolickiej w Polsce wyznacza Konferencja Episkopatu Polski. W przypadku rozwiązania Akcji Katolickiej w Polsce jej majątek, pozostały po likwidacji, staje się własnością Konferencji Episkopatu Polski.

Rozdział XII

Przepisy przejściowe

Art. 53

1. Zakaz łączenia funkcji Prezesa Zarządu KIAK wchodzi w życie przy mianowaniu na kolejną kadencję.
2. Ograniczenia, wymienione w art. 41 ust. 2 Statutu, liczone są po zakończeniu obecnie trwającej kadencji.
3. Dotychczas uchwalone regulaminy organów KIAK obowiązują do czasu przyjęcia nowych w trybie art. 40 Statutu.

*Ramowy Statut Diecezjalny – załącznik do Statutu Akcji Katolickiej w Polsce,
przyjętego na mocy uchwały nr 20/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r.*

Statut Akcji Katolickiej Diecezji/ Archidiecezji .....

Wstęp

Akcja Katolicka w Polsce jest stowarzyszeniem katolików świeckich, którzy w zorganizowanej formie ściśle współpracują z hierarchią kościelną w realizacji ogólnego celu apostolskiego Kościoła (por. KK, n. 33; DA, n. 20; DM, n. 15).

Rację swego istnienia Akcja Katolicka w Polsce znajduje w prawdzie o Kościele. Zorganizowana współpraca świeckich z hierarchią kościelną, w realizowaniu misji apostolskiej, należy od czasów apostolskich do stałej i owocnej tradycji Kościoła (por. Rz 16, 3; Flp 4, 3). Wagę tej współpracy podkreślił Sobór Watykański II i posoborowe nauczanie Kościoła.

Papież Jan Paweł II mówiąc o wiernych świeckich, którzy „winni poczuć się rzeczywistymi podmiotami w życiu Kościoła”, wskazał na szczególne znaczenie Akcji Katolickiej w Polsce w ich formacji. Dlatego postulował jej odrodzenie w Polsce. Do biskupów polskich podczas wizyty Ad limina Apostolorum, 12 stycznia 1993 roku, mówił: „Trzeba więc, aby na nowo odżyła. Bez niej bowiem infrastruktura zrzeszeń katolickich w Polsce byłaby niepełna”.

Podejmując to wezwanie, Konferencja Episkopatu Polski powołała w 1996 roku do życia Akcję Katolicką w Polsce. Jej celem jest włączanie ludzi świeckich w budowanie Kościoła Chrystusowego oraz w zorganizowaną misję apostolską, dzięki której będą mogli „czynić obecnym i aktywnym Kościół w takich miejscach i takich okolicznościach, gdzie jedynie przy ich pomocy stać się on może solą ziemi” (KK, n. 33).

Akcja Katolicka w Polsce jest stowarzyszeniem, w którym katolicy świeccy mogą realizować powołanie, które otrzymali na mocy sakramentu chrztu i bierzmowania (por. KK, n. 33).

Rozdział I Postanowienia ogólne

Art. 1

1. Akcja Katolicka Diecezji/ Archidiecezji ..... jest publicznym stowarzyszeniem wiernych (kan. 312 § 1 n. 3, KPK), erygowanym dekretem przez Biskupa..... w dniu..... roku.
2. Akcja Katolicka Diecezji/ Archidiecezji ..... jest organizacją kościelną w rozumieniu art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 380 z późn. zm.), zwanej dalej Ustawą.
3. Akcja Katolicka Diecezji/ Archidiecezji ..... posiada osobowość prawną w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie Rozporządzenia Ministra .....
4. Siedzibą władz Akcji Katolickiej Diecezji/ Archidiecezji ..... jest..... a terenem działania jest Diecezja/ Archidiecezja .....

Art. 2

1. Akcja Katolicka Diecezji/ Archidiecezji ..... działa na podstawie statutu nadanego przez biskupa Diecezji/ Archidiecezji ....., zwanego dalej Statutem, ustalonego na podstawie Ramowego Statutu Diecezjalnego.
2. Akcja Katolicka Diecezji/ Archidiecezji ..... działa pod zwierzchnictwem biskupa Diecezji/ Archidiecezji ..... (kan. 315 KPK), która deleguje do tego zadania Diecezjalnego Asystenta Kościelnego.

Art. 3

Akcja Katolicka Diecezji/ Archidiecezji ....., zwana dalej AK, jako stowarzyszenie katolików świeckich, posiadające właściwy sobie charyzmat, współpracuje z innymi stowarzyszeniami katolików świeckich (kan. 328 KPK) i ruchami kościelnymi na terenie diecezji.

Art. 4

AK może być członkiem stowarzyszeń oraz federacji organizacji kościelnych.

Art. 5

1. Patronem Akcji Katolickiej Diecezji/ Archidiecezji ..... jest .....
2. Świętem AK jest Uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata.
3. AK posiada swój sztandar i hymn: „My chcemy Boga”.
4. Logo AK stanowią litery „AK”, wpisane w krzyż, według wzoru zatwierdzonego przez Zarząd Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce.
5. Odznakę członkowską AK stanowi znaczek z literami „AK” wpisanymi w krzyż, według wzoru zatwierdzonego przez Zarząd Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce.
6. AK oraz jej struktury w parafiach mogą posiadać sztandary, wykonane z zachowaniem wytycznych Zarządu Krajowego Akcji Katolickiej w Polsce.

Art. 6

1. AK uczestniczy w pracach Akcji Katolickiej w Polsce przez swoich reprezentantów.
2. AK reprezentują:
  - 1) z urzędu Prezes Zarządu DIAK;
  - 2) delegat, wybierany przez Radę DIAK ze swego grona;
  - 3) jeżeli AK przekroczy liczbę 1 tysiąca członków, ma prawo wybrać kolejnych delegatów do Rady Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej w proporcji 1 delegat na każdy kolejny rozpoczęty tysiąc członków.
3. AK uczestniczy w kosztach prowadzenia działalności Akcji Katolickiej w Polsce na zasadach określonych uchwałą Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce.

Art. 7

Strukturami organizacyjnymi AK jest:

- 1) Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej, zwany dalej DIAK;
- 2) Parafialne Oddziały Akcji Katolickiej, zwane dalej POAK.

Rozdział II

Cel i działalność AK

Art. 8

1. Celem AK jest pogłębianie formacji chrześcijańskiej oraz organizowanie bezpośredniej współpracy katolików świeckich z hierarchią kościelną w prowadzeniu misji apostołskości Kościoła.
2. AK realizuje swoje cele poprzez:
  - 1) pogłębienie życia religijnego, moralnego, intelektualnego i kulturalnego oraz ukierunkowanie na zadania apostołskie;
  - 2) przenikanie wartościami ewangelicznymi życia społecznego;
  - 3) zajmowanie stanowisk w sprawach publicznych Kościoła, a zwłaszcza reagowanie na zagrożenia wiary i moralności chrześcijańskiej w diecezji, w uzgodnieniu z Diecezjalnym Asystentem Kościelnym;
  - 4) angażowanie się w formację dzieci i młodzieży;
  - 5) kształcenie działaczy katolickich i przygotowywanie ich do aktywności w życiu społecznym, gospodarczym, kulturalnym i politycznym.

Art. 9

1. AK może prowadzić działalność, w szczególności w zakresie:
  - 1) pomocy społecznej;
  - 2) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
  - 3) działalności charytatywnej;
  - 4) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
  - 5) ochrony i promocji zdrowia;
  - 6) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
  - 7) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
  - 8) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
  - 9) działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży;
  - 10) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
  - 11) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
  - 12) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
  - 13) turystyki i krajoznawstwa;
  - 14) informacyjno-wydawniczym;
  - 15) gospodarczą.
2. Dochód z działalności gospodarczej Akcji Katolickiej służy do realizacji jej celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między członków.

Rozdział III

Członkowie AK, ich prawa i obowiązki

Art. 10

Akcję Katolicką stanowią członkowie:

- 1) zwyczajni;
- 2) wspierający.

Art. 11

1. Członkiem zwyczajnym AK może zostać katolik świecki, który ukończył 18 rok życia.
2. Przyjęcie do AK poprzedza staż kandydacki, który trwa nie krócej niż pół roku. Wymóg stażu nie dotyczy kandydatów, którzy byli członkami Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, lub innego publicznego stowarzyszenia wiernych.
3. Niepełnoletni, uczestniczący w działalności AK, mają status kandydata. Długość stażu, wymieniona w ust. 2, liczona jest od ukończenia przez kandydata 18 roku życia.

Art. 12

1. Po ukończeniu okresu stażowego kandydat składa do Zarządu DIAK, za pośrednictwem Zarządu POAK, pisemną deklarację członkowską, do której Parafialny Asystent Kościelny dołącza opinię o kandydacie.
2. Zarząd DIAK podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia na członka zwyczajnego AK.
3. Do czasu powołania organów AK w parafii czynności, o których mowa w ust. 1, wykonują Parafialni Asystenci Kościelni.

Art. 13

1. Członkostwo w AK jest przypisane do DIAK oraz do parafii, do której członek przynależy.
2. Członek AK, który zmienił parafię, zgłasza się do obecnego POAK z dokumentem potwierdzającym jego członkostwo w AK.
3. Członek AK może uczestniczyć w pracach poprzedniego lub innego oddziału, jeśli w jego nowej parafii POAK nie funkcjonuje.

4. Członek AK, który zmienił diecezję, zgłasza się do POAK z dokumentem potwierdzającym członkostwo w AK i staje się członkiem AK w tej diecezji.

Art. 14

Członek zwyczajny AK ma prawo:

- 1) wyborcze, czynne i bierne;
- 2) udziału w przedsięwzięciach podejmowanych przez AK;
- 3) noszenia odznaki członkowskiej.

Art. 15

Do obowiązków członków zwyczajnych AK należy:

- 1) realizowanie celów AK;
- 2) przestrzeganie postanowień Statutu DIAK i regulaminów DIAK oraz stosowanie się do uchwał jej władz statutowych;
- 3) płacenie składki członkowskiej.

Art. 16

Członek AK, będący osobą fizyczną, może należeć do partii, stowarzyszeń oraz innych organizacji, które nie sprzeciwiają się wartościom chrześcijańskim i nauczaniu Kościoła katolickiego.

Art. 17

Członkiem AK nie może być ten, kto publicznie odstąpił od wiary katolickiej, zerwał ze wspólnotą kościelną, albo podlega ekskomunice deklarowanej lub wymierzonej wyrokiem (kan. 316 § 1 KPK).

Art. 18

1. Członkiem wspierającym AK może być:
  - 1) dotychczasowy członek zwyczajny, który z racji wieku, stanu zdrowia lub innej istotnej przeszkody nie może brać udziału w aktywnej pracy w AK; zmienia on status poprzez złożenie wniosku do Zarządu DIAK, za pośrednictwem POAK;
  - 2) inna osoba fizyczna.
2. Warunkiem przyjęcia członka wspierającego jest złożenie przez niego deklaracji o popieraniu celów AK.

Art. 19

1. Uchwałę w sprawie przyjęcia członka wspierającego AK podejmuje Zarząd DIAK.
2. Uchwałę w sprawie zmiany statusu członka zwyczajnego na członka wspierającego podejmuje Zarząd DIAK.
3. Przepisy art. 12 ust. 1 Statutu DIAK stosuje się odpowiednio.

Art. 20

1. Członek wspierający AK ma prawo udziału w przedsięwzięciach podejmowanych przez AK.
2. Członek wspierający nie posiada czynnego i biernego prawa wyborczego.

Art. 21

Członkostwo w AK ustaje na skutek:

- 1) rezygnacji zgłoszonej na piśmie, za pośrednictwem POAK, do Zarządu DIAK;
- 2) wykluczenia z AK uchwałą Zarządu DIAK, w razie naruszenia przepisów Statutu DIAK lub regulaminów, z zachowaniem prawa odwołania do biskupa Diecezji/ Archidiecezji .....
- 3) śmierci członka;
- 4) rozwiązania AK w diecezji.

Rozdział IV
Struktury organizacyjne AK
DIAK

Art. 22

Organami DIAK są:

- 1) Rada DIAK;
- 2) Zarząd DIAK;
- 3) Komisja Rewizyjna DIAK.

Art. 23

1. Radę DIAK stanowią Prezesi POAK.
2. Biskup Diecezji/ Archidiecezji ..... może z własnej inicjatywy, lub na wniosek Zarządu DIAK, powołać do składu Rady DIAK, inne osoby spośród członków AK w diecezji.

Art. 24

1. Rada DIAK odbywa zebrania zwyczajne i nadzwyczajne.
2. Zebrania Rady zwołuje Prezes Zarządu DIAK lub z jego upoważnienia, Wiceprezes Zarządu DIAK.
3. Zebrania zwyczajne Rady DIAK zwoływane są przynajmniej 2 razy w roku.
4. Zebrania nadzwyczajne Rady DIAK zwoływane są na:
  - 1) żądanie Diecezjalnego Asystenta Kościelnego lub Komisji Rewizyjnej DIAK;
  - 2) wniosek 1/4 członków Rady DIAK.
5. Zebranie Rady DIAK powinno być zwołane w ciągu 30 dni od daty zgłoszenia żądania lub piśmennego wniosku.
6. Jeżeli urząd Prezesa Zarządu DIAK nie jest obsadzony, albo Prezes nie wykonuje obowiązku określonego w ust. 2, zebrania Rady zwołuje Diecezjalny Asystent Kościelny.
7. Rada DIAK wybiera ze swego grona przewodniczącego zebrania, jego zastępcę i sekretarza, którzy stanowią prezydium zebrania.

Art. 25

1. Uchwały DIAK są podejmowane zwykłą większością głosów.
2. Jeżeli liczba prawidłowo zawiadomionych członków Rady DIAK w terminie wyznaczonym w zawiadomieniu o zwołaniu Rady DIAK jest mniejsza niż określa to ust. 1, zebranie Rady DIAK odbywa się w drugim terminie, 30 minut po upływie terminu wyznaczonego w zawiadomieniu o zwołaniu Rady DIAK, przy obecności co najmniej 2/5 członków Rady DIAK.
3. Głosowania są jawne, a w sprawach wyborów do organów DIAK – tajne.

Art. 26

1. Do kompetencji Rady DIAK należy:
  - 1) wybór trzech kandydatów na Prezesa Zarządu DIAK;
  - 2) wybór i odwoływanie członków Zarządu DIAK;
  - 3) wybór i odwoływanie członków Komisji Rewizyjnej DIAK;
  - 4) wybór i odwoływanie delegatów do KIAK;
  - 5) uchwalanie rocznych planów pracy DIAK, w uzgodnieniu z biskupem Diecezji/ Archidiecezji .....
  - 6) uchwalanie wysokości i zasad wpłat POAK na rzecz DIAK;
  - 7) uchwalanie planu finansowego DIAK;
  - 8) ocena rocznego sprawozdania z działalności DIAK;
  - 9) udzielanie absolutorium Zarządowi DIAK z tytułu wykonania planu pracy i planu finansowego;
  - 10) uchwalanie umotywowanego wniosku do biskupa Diecezji/ Archidiecezji ..... o odwołanie Prezesa Zarządu w związku z nieotrzymaniem absolutorium przez Zarząd DIAK;

- 11) ocena działalności i zatwierdzenie sprawozdań Komisji Rewizyjnej DIAK;
  - 12) podejmowanie uchwał w sprawach nie zastrzeżonych do kompetencji innych organów DIAK;
  - 13) ustanawianie odznaczeń;
  - 14) powoływanie jednostek organizacyjnych.
2. Rada DIAK dokonuje wyboru kandydatów na Prezesa Zarządu DIAK, oraz członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej DIAK spośród swoich członków.

Art. 27

1. W skład Zarządu DIAK wchodzi:
  - 1) Prezes Zarządu DIAK;
  - 2) dwóch Wiceprezesów Zarządu DIAK;
  - 3) Sekretarz Zarządu DIAK;
  - 4) Skarbnik Zarządu DIAK;
  - 5) od jednego do czterech członków Zarządu DIAK.
2. Zarząd DIAK, na wniosek Prezesa Zarządu DIAK, wybiera ze swego grona Wiceprezesów Zarządu DIAK, Sekretarza i Skarbnika Zarządu DIAK.

Art. 28

1. Prezesa Zarządu DIAK mianuje biskup Diecezji/ Archidiecezji ..... spośród trzech kandydatów wybranych przez Radę DIAK, przedstawionych przez Diecezjalnego Asystenta Kościelnego.
2. Prezes Zarządu DIAK reprezentuje DIAK.
3. W razie przeszkody Prezesa Zarządu DIAK, DIAK reprezentuje Wiceprezes Zarządu DIAK, wskazany przez Prezesa Zarządu DIAK.
4. Prezes Zarządu DIAK nie może wykonywać funkcji kierowniczych w partiach politycznych (kan. 317 § 4 KPK) oraz być posłem lub senatorem RP.

Art. 29

Zarząd DIAK, pod przewodnictwem Prezesa Zarządu DIAK, kieruje działalnością Diecezjalnego Instytutu. W razie nieobecności Prezesa, DIAK reprezentuje Wiceprezes Zarządu DIAK, wskazany przez Prezesa.

Art. 30

1. Do kompetencji Zarządu DIAK należy:
  - 1) wykonywanie uchwał Rady DIAK;
  - 2) opracowanie rocznego planu pracy DIAK;
  - 3) przygotowywanie planu finansowego;
  - 4) zarządzanie majątkiem DIAK;
  - 5) powoływanie POAK;
  - 6) powoływanie i ustalanie zasad działania sekcji środowiskowych;
  - 7) przyjmowanie członków zwyczajnych i wspierających, zmiany w statusie członka zwyczajnego lub wspierającego oraz wykluczanie z członkostwa;
  - 8) koordynowanie i kontrolowanie działalności POAK;
  - 9) składanie sprawozdań z wykonania rocznego planu pracy, planu finansowego DIAK – do zatwierdzenia Radzie DIAK, a po ich zatwierdzeniu biskupowi Diecezji/ Archidiecezji .....
  - 10) przedkładanie sprawozdań z działalności DIAK Zarządowi KIAK;
  - 11) współpraca z innymi stowarzyszeniami i ruchami kościelnymi w diecezji;
  - 12) współdziałanie z innymi podmiotami w celu realizacji zadań statutowych;
  - 13) zajmowanie stanowiska w sprawach dotyczących Akcji Katolickiej w Diecezji.
2. Do sposobu podejmowania uchwał przez Zarząd DIAK stosuje się odpowiednio art. 24 Statutu DIAK.

Art. 31

1. Komisja Rewizyjna DIAK składa się od trzech do pięciu członków.
2. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej DIAK należy:
  - 1) przeprowadzanie przynajmniej raz w roku kontroli finansowej działalności Zarządu DIAK, z uwzględnieniem zgodności z planem finansowym, rzetelności i prawidłowości dokumentacji finansowej;
  - 2) przeprowadzanie przynajmniej raz w roku kontroli realizacji przez Zarząd uchwał Rady DIAK;
  - 3) przedkładanie Radzie i Zarządowi DIAK protokołów pokontrolnych wraz z wnioskami;
  - 4) składanie rocznych sprawozdań ze swojej działalności Radzie DIAK;
  - 5) występowanie do Rady DIAK z wnioskami dotyczącymi absolutorium dla Zarządu DIAK.
3. Komisja Rewizyjna DIAK ze swego grona wybiera przewodniczącego i sekretarza.

POAK

Art. 32

Organami POAK są:

- 1) Walne Zebranie POAK;
- 2) Zarząd POAK;
- 3) Komisja Rewizyjna POAK.

Art. 33

W Walnym Zebraniu POAK ma prawo uczestniczyć każdy członek POAK.

Art. 34

1. Walne Zebrania POAK są zwyczajne i nadzwyczajne.
2. Walne Zebrania POAK zwołuje Prezes Zarządu POAK przynajmniej dwa razy w roku.
3. Do zwoływania zebrań stosuje się odpowiednio art. 24 Statutu DIAK.
4. Jeżeli urząd Prezesa Zarządu POAK nie jest obsadzony albo Prezes nie wykonuje obowiązku określonego w ust. 2, Walne Zebranie POAK zwołuje Parafialny Asystent Kościelny.

Art. 35

Do sposobu podejmowania uchwał przez Walne Zebranie POAK stosuje się odpowiednio art. 25 Statutu DIAK.

Art. 36

1. Do kompetencji Walnego Zebrania POAK należy:
  - 1) wybór dwóch lub trzech kandydatów na Prezesa Zarządu POAK;
  - 2) wybór i odwoływanie członków Zarządu POAK;
  - 3) wybór i odwoływanie członków Komisji Rewizyjnej POAK;
  - 4) uchwalanie planu pracy w uzgodnieniu z Parafialnym Asystentem Kościelnym;
  - 5) uchwalanie planu finansowego POAK;
  - 6) uchwalanie wysokości składek członkowskich;
  - 7) ocena rocznego sprawozdania z działalności POAK;
  - 8) udzielanie absolutorium Zarządowi POAK;
  - 9) uchwalenie umotywowanego wniosku do biskupa Diecezji/ Archidiecezji .....
o odwołanie Prezesa Zarządu POAK w związku z nieotrzymaniem absolutorium przez Zarząd POAK;
  - 10) ocena działalności i zatwierdzenie sprawozdań Komisji Rewizyjnej POAK;
  - 11) podejmowanie innych uchwał w sprawach należących do zakresu działania POAK.
2. Walne Zebranie dokonuje wyboru kandydatów na Prezesa Zarządu POAK, członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej POAK spośród członków POAK.

Art. 37

Inicjatywy ponadparafialne podejmowane przez POAK, są uzgadniane z Zarządem DIAK.

Art. 38

1. W skład Zarządu POAK wchodzi:
  - 1) Prezes Zarządu POAK;
  - 2) Wiceprezes Zarządu POAK;
  - 3) Sekretarz Zarządu POAK;
  - 4) Skarbnik Zarządu POAK.
  - 5) Członkowie Zarządu POAK, w liczbie ustalonej przez Walne Zebranie POAK.
2. Funkcja Wiceprezesa Zarządu POAK może być łączona z funkcją Sekretarza lub Skarbnika Zarządu POAK.

Art. 39

Prezesa Zarządu POAK mianuje biskup Diecezji/ Archidiecezji ..... spośród dwóch lub trzech kandydatów wybranych przez Walne Zebranie, przedstawionych przez Diecezjalnego Asystenta Kościelnego.

Art. 40

Prezes Zarządu POAK reprezentuje POAK. W razie nieobecności Prezesa, POAK reprezentuje Wiceprezes Zarządu POAK.

Art. 41

1. Do kompetencji Zarządu POAK należy:
  - 1) kierowanie działalnością POAK;
  - 2) opracowanie planów pracy POAK;
  - 3) przygotowanie projektu planu finansowego;
  - 4) zajmowanie stanowiska w bieżących sprawach POAK;
  - 5) wykonywanie uchwał Walnego Zebrania POAK;
  - 6) składanie sprawozdań z działalności i planu finansowego POAK, Walnemu Zebraniu POAK i Zarządowi DIAK;
  - 7) wnioskowanie do Zarządu DIAK o przyjęcie kandydatów na członków lub wykluczenie z członkostwa w Akcji Katolickiej;
  - 8) wykonywanie uchwał Zarządu DIAK i współpraca z nim;
  - 9) współpraca z innymi stowarzyszeniami, ruchami i grupami działającymi w parafii.
2. Zarząd POAK, na wniosek Prezesa, wybiera ze swego grona Wiceprezesa, Sekretarza i Skarbnika.
3. Do sposobu podejmowania uchwał przez Zarząd POAK stosuje się art. 24 Statutu DIAK.

Art. 42

1. Komisja Rewizyjna POAK składa się z dwóch lub trzech członków. Komisja Rewizyjna POAK wybiera ze swego grona przewodniczącego i sekretarza.
2. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej POAK należy:
  - 1) przeprowadzanie przynajmniej raz w roku kontroli działalności finansowej Zarządu POAK, z uwzględnieniem realizacji planu finansowego oraz rzetelności i prawidłowości dokumentacji finansowej;
  - 2) przeprowadzanie przynajmniej raz w roku kontroli realizacji przez Zarząd POAK uchwał Walnego Zebrania POAK;
  - 3) przedkładanie Walnemu Zebraniu POAK i Zarządowi POAK protokołów pokontrolnych wraz z wnioskami;
  - 4) składanie rocznych sprawozdań ze swojej działalności Walnemu Zebraniu POAK;
  - 5) występowanie do Walnego Zebrania POAK z wnioskiem dotyczącym absolutorium dla Zarządu POAK.

Rozdział V **Asystent Kościelny AK**

Art. 43

1. Diecezjalnego Asystenta Kościelnego mianuje biskup Diecezji/ Archidiecezji ..... na pięcioletnią kadencję, z możliwością wielokrotnego jej ponawiania.
2. Diecezjalny Asystent Kościelny:
  - 1) zapewnia łączność DIAK z biskupem Diecezji/ Archidiecezji .....
  - 2) dba o właściwą formację członków Akcji Katolickiej w diecezji i czuwa nad czystością doktryny;
  - 3) uczestniczy w formacji i spotkaniach zwołanych przez Krajowego Asystenta Kościelnego;
  - 4) uczestniczy w spotkaniach Rady DIAK;
  - 5) uczestniczy w spotkaniach roboczych i posiedzeniach organów DIAK;
  - 6) koordynuje pracę Parafialnych Asystentów Kościelnych, w tym poprzez organizację dla nich zebrań i formacji.
3. Diecezjalny Asystent Kościelny może zgłosić sprzeciw wobec uchwały Rady lub Zarządu Diecezjalnego Instytutu dotyczącej spraw wiary i moralności:
  - 1) zgłoszenie sprzeciwu zawiesza uchwałę;
  - 2) zasadności sprzeciwu rozstrzyga biskup Diecezji/ Archidiecezji .....
  - 3) uznanie sprzeciwu uchyla uchwałę, a oddalenie sprzeciwu nadaje uchwale moc obowiązującą z datą jej podjęcia.

Art. 44

1. Parafialny Asystent Kościelny to proboszcz parafii lub w uzgodnieniu z biskupem Diecezji/ Archidiecezji ..... inny kapłan.
2. Parafialny Asystent Kościelny:
  - 1) zapewnia łączność POAK z biskupem Diecezji/ Archidiecezji ....., za pośrednictwem Diecezjalnego Asystenta Kościelnego, dba o właściwą formację członków i czuwa nad czystością doktryny;
  - 2) uczestniczy w spotkaniach roboczych i posiedzeniach organów POAK;
  - 3) uczestniczy w spotkaniach zwołanych przez Diecezjalnego Asystenta Kościelnego.
3. Parafialny Asystent może zgłosić sprzeciw wobec uchwały Zarządu lub Walnego Zebrania POAK w sprawach dotyczących wiary i moralności. Do zgłoszonego sprzeciwu przez Parafialnego Asystenta Kościelnego stosuje się odpowiednio przepis art. 43 ust. 3 Statutu DIAK.

Rozdział VI **Zasady sprawowania funkcji**

Art. 45

Działalność organów DIAK w sprawach nieuregulowanych Statutem DIAK określają regulaminy uchwalane przez te organy, zatwierdzone w diecezji przez biskupa Diecezji/ Archidiecezji .....

Art. 46

1. Kadencja w poszczególnych organach Akcji Katolickiej trwa cztery lata.
2. Funkcje Prezesa Zarządu DIAK oraz prezesów Zarządu POAK można pełnić nie dłużej niż przez kolejne dwie kadencje.

Art. 47

Członek Zarządu strukturach AK nie może być jednocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej w równorzędnej strukturze AK.

Art. 48

W przypadku rażącego naruszenia postanowień Statutu DIAK Prezes Zarządu DIAK lub Prezes Zarządu POAK może być odwołany przed upływem kadencji przez biskupa Diecezji/ Archidiecezji .....

Art. 49

1. W przypadku przyjęcia rezygnacji, odwołania lub śmierci Prezesa Zarządu DIAK lub Prezesa Zarządu POAK, przeprowadza się wybory kandydatów na prezesa. Kadencja mianowanego prezesa kończy się z upływem kadencji Zarządu.
2. W przypadku wakatu w organach AK, przeprowadza się wybory uzupełniające.
3. Kadencja wybranego członka kończy się z upływem kadencji organu, do którego został wybrany.

Art. 50

Z dniem odwołania Prezesa Zarządu DIAK przez biskupa Diecezji/ Archidiecezji ....., lub Prezesa Zarządu POAK, z powodu nieuzyskania przez Zarząd absolutorium, wygasa kadencja całego Zarządu DIAK lub POAK.

Art. 51

1. W przypadku, gdy członek Zarządu lub Komisji Rewizyjnej DIAK zostanie odwołany przed końcem kadencji z funkcji Prezesa POAK lub jako osoba powołana do Rady przez Diecezjalnego Asystenta Kościelnego, z dniem odwołania traci członkostwo w Zarządzie lub Komisji Rewizyjnej.
2. Zakończenie kadencji w Radzie DIAK przez członka Zarządu lub Komisji Rewizyjnej DIAK nie powoduje utraty członkostwa w Zarządzie lub Komisji Rewizyjnej.

Rozdział VII
Majątek AK

Art. 52

1. Majątek AK składa się z nieruchomości, ruchomości oraz innych aktywów.
2. Majątek AK pochodzi w szczególności z:
  - 1) składek członkowskich;
  - 2) darowizn;
  - 3) dotacji, przekazywanych na zasadach obowiązujących podmioty nienależące do sektora
  - 4) finansów publicznych;
  - 5) spadków i zapisów;
  - 6) zbiorów publicznych organizowanej zgodnie z obowiązującymi przepisami;
  - 7) dochodów własnych w tym w szczególności z opłat za korzystanie z majątku AK, ze sprzedaży wydawnictw własnych, z pozyskanych środków z lokat i opłat bankowych.

Art. 53

1. DIAK w sprawach majątkowych reprezentują Prezes Zarządu DIAK ze Skarbnikiem Zarządu DIAK lub Wiceprezes Zarządu DIAK ze Skarbnikiem Zarządu DIAK łącznie.
2. Prezes Zarządu DIAK może działać przez pełnomocnika.

Art. 54

1. W przypadku alienacji o wartości powyżej 100 000 euro, ale poniżej 1 000 000 euro, potrzebne jest zezwolenie biskupa Diecezji/Archidiecezji ..... udzielone za zgodą rady do spraw ekonomicznych i kolegium konsultorów. Alienacja o wartości powyżej 1 000 000 euro, oraz w przypadkach, o których w kan. 1292 § 2 KPK, wymaga ponadto zgody Stolicy Apostolskiej.
2. Przy zaciąganiu zobowiązań, które jednorazowo przekraczają wartość .... tys. złotych wymaga jest uprzednia zgoda Zarządu DIAK, podjęta w formie uchwały.

Art. 55

1. POAK mogą zarządzać majątkiem DIAK na zasadzie zwykłego zarządu i w zakresie pełnomocnictwa udzielonego przez Zarząd DIAK.
2. Prezes Zarządu POAK może zawierać umowy cywilnoprawne na podstawie pełnomocnictwa udzielonego mu przez Zarząd DIAK.

Rozdział VIII
Uchwalenie i zmiana Statutu

Art. 56

Biskup Diecezji/Archidiecezji ..... aprobuje Statut AK sporządzony w Diecezji /Archidiecezji ..... według Ramowego Statutu Diecezjalnego, stanowiącego załącznik do Statutu Akcji Katolickiej w Polsce, oraz jego zmiany. Celem zachowania jednolitości działania Akcji Katolickiej w Polsce Ramowy Statut Diecezjalny przedstawia biskupowi Rada Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce.

Rozdział IX
Rozwiązanie struktur organizacyjnych Akcji Katolickiej w diecezji

Art. 57

1. Akcję Katolicką Diecezji/Archidiecezji ..... może rozwiązać biskup Diecezji/Archidiecezji ..... z własnej inicjatywy lub na wniosek Rady DIAK, uchwalony większością 2/3 głosów przy obecności przynajmniej połowy członków Rady.
2. Likwidatora rozwiązanej Akcji Katolickiej Diecezji/Archidiecezji ..... wyznacza biskup Diecezji/Archidiecezji .....
3. W przypadku rozwiązania Akcji Katolickiej Diecezji/Archidiecezji ..... jej majątek, pozostały po likwidacji, staje się własnością diecezji.

Art. 58

1. Zarząd DIAK może czasowo zawiesić organy POAK z własnej inicjatywy lub na wniosek Diecezjalnego lub Parafialnego Asystenta Kościelnego.
2. Jeżeli po upływie przynajmniej jednego roku stanu zawieszenia nie jest podejmowana decyzja o wznowieniu działalności organów POAK, Zarząd DIAK podejmuje uchwałę o likwidacji POAK.
3. Majątek DIAK, będący w zarządzie POAK, może stać się majątkiem parafii lub DIAK.

Rozdział X
Przepisy przejściowe

Art. 59

1. Dotychczas uchwalone regulaminy obowiązują do czasu przyjęcia nowych w trybie art. 45 Statutu DIAK.
2. Zakaz łączenia funkcji Prezesa Zarządu DIAK wchodzi w życie przy mianowaniu na kolejną kadencję.
3. Ograniczenia wymienione w art. 46 ust. 2 Statutu DIAK liczone są po zakończeniu obecnie trwającej kadencji.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 21/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie Statutu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie kan. 314 Kodeksu Prawa Kanonicznego, w związku z § 47 Statutu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, zgodnie z uchwałą Krajowej Rady KSM nr 1/5/2019/KR, z dnia 11.05.2019 r., przedstawioną przez asystenta generalnego KSM, uchyla dotychczas obowiązujący Statut i aprobuje Statut Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży w nowym brzmieniu wraz z załączonym do niego wzorem ramowego Statutu Stowarzyszenia diecezjalnego.

Tekst Statutu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Załącznik do uchwały nr 21/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r.

Statut
Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży

Rozdział 1. Postanowienia ogólne

§ 1

1. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, zwane dalej Stowarzyszeniem, zrzesza młodych katolików świeckich.
2. Stowarzyszenie zostało erygowane przez Konferencję Episkopatu Polski dekretem z dnia 10 października 1990 roku na mocy kan. 312 § 1 n. 2 KPK.
3. Stowarzyszenie jest organizacją kościelną w rozumieniu art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 380 z późn. zm.) i nabyło osobowość prawną na podstawie rozporządzenia Ministra – Szefa Urzędu Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 1993 r. w sprawie nadania osobowości prawnej Katolickiemu Stowarzyszeniu Młodzieży (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 479) w trybie określonym w art. 10 w związku z art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Stowarzyszenie w swoich ideach jest kontynuatorem Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej, będących częścią Akcji Katolickiej, działających w Polsce do roku 1953.

§ 2

Podstawowe struktury organizacyjne Stowarzyszenia są ściśle związane ze strukturami organizacyjnymi Kościoła.

§ 3

1. Siedzibą Stowarzyszenia jest Warszawa.
2. Terenem działania Stowarzyszenia jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 4

1. Stowarzyszenie pozostaje pod zwierzchnim kierownictwem Konferencji Episkopatu Polski, która czuwa nad jego formacją i działalnością przez Asystenta Generalnego Stowarzyszenia, zwanego dalej Asystentem Generalnym.
2. Stowarzyszenia w diecezji, zwane dalej Stowarzyszeniami diecezjalnymi, pozostają pod zwierzchnim kierownictwem biskupa diecezjalnego, który je powołuje i rozwiązuje oraz czuwa nad formacją i ich działalnością przez Asystenta Stowarzyszenia diecezjalnego, zwanego dalej Asystentem Diecezjalnym.
3. Dla zapewnienia jednolitości zadań i celów, członkostwa, organizacji oraz struktur Stowarzyszenia, uchwała się wzór ramowego Statutu Stowarzyszenia diecezjalnego, stanowiący załącznik do niniejszego Statutu.
4. Stowarzyszenie diecezjalne działa na podstawie Statutu nadanego przez biskupa diecezjalnego, z zachowaniem uregulowań zawartych w § 4 ust. 3 niniejszego Statutu.

§ 5

Stowarzyszenie nie podlega prawu o stowarzyszeniach.

§ 6

Podstawowymi ogniwami Stowarzyszenia są jednocześnie tworzące Stowarzyszenie diecezjalne oddziały parafialne, zwane dalej Oddziałami, oraz równorzędne i współpracujące z nimi koła środowiskowe (m.in. koła szkolne, koła akademickie, koła kleryckie), zwane dalej Kołami, które powołuje Stowarzyszenie diecezjalne za zgodą proboszcza lub biskupa diecezjalnego.

§ 7

1. Z ramienia władzy kościelnej opiekę duchową nad Stowarzyszeniem sprawuje Asystent Generalny, natomiast w ramach struktury Stowarzyszenia diecezjalnego odpowiednio Asystent Diecezjalny i Asystenci Oddziałów i Kół. Wymienieni asystenci kościelni mają czuwać nad duchową formacją członków oraz doktrynalną prawowiernością w sprawach wiary i moralności, a także nad zgodnością działalności ze Statutem Stowarzyszenia i Statutem Stowarzyszenia diecezjalnego (kan. 317 KPK).
2. Asystenta Generalnego, którego proponują Asystenci Diecezjalni, mianuje Konferencja Episkopatu Polski na 5-letnią kadencję, z możliwością wielokrotnego jej ponawiania.
3. Asystent Generalny w Stowarzyszeniu jest przedstawicielem tej władzy, która go mianowała. Zapewnia łączność pomiędzy Prezydium Krajowej Rady Stowarzyszenia, zwanym dalej Prezydium Krajowej Rady, a Konferencją Episkopatu Polski.
4. Asystent Generalny posiada w szczególności następujące prawa i obowiązki:
  - 1) ma prawo udziału we wszystkich spotkaniach Stowarzyszenia;
  - 2) posiada głos decydujący w sprawach wiary i moralności, od którego przysługuje prawo odwołania się do władzy, która go mianowała;
  - 3) posiada głos doradczy w kwestiach organizacyjnych;
  - 4) dba o właściwą formację w Stowarzyszeniu;
  - 5) koordynuje pracę Asystentów Diecezjalnych, w tym poprzez organizację dla nich zebrań i formacji.
5. Tryb mianowania i zadania Asystenta Diecezjalnego oraz Asystenta Oddziału lub Koła określa Statut Stowarzyszenia diecezjalnego.

§ 8

1. Świętem patronalnym Stowarzyszenia jest Uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata.
2. Patronami Stowarzyszenia są: św. Stanisław Kostka i bł. Karolina Kózkówna.

§ 9

1. Godłem Stowarzyszenia jest połączenie Krzyża i Orła Polskiego.
2. Stowarzyszenie używa ponadto m.in. własnej roty przyrzeczenia, hymnu, sztandaru, odznaki organizacyjnej, legitymacji członkowskich oraz pieczęci okrągłej i podłużnej z nazwą i adresem.
3. Elementy tożsamości Stowarzyszenia określa Krajowa Rada Stowarzyszenia, zwana dalej Krajową Radą, w odrębnym dokumencie.

Rozdział 2. Misja, cele i środki

§ 10

Zasadniczą misją Stowarzyszenia jest kształtowanie dojrzałych chrześcijan oraz aktywne uczestnictwo we wspólnocie i misji Kościoła przez szerzenie i upowszechnianie katolickich wartości i zasad we wszystkich dziedzinach życia, zwłaszcza społecznego i kulturalnego.

§ 11

Celami Stowarzyszenia są:

- 1) pomoc we wszechstronnym rozwoju młodego człowieka, zwłaszcza stwarzanie atmosfery mobilizującej do pracy nad sobą i do kształtowania osobowości katolika i Polaka;
- 2) ubogacenie wiary: szerzenie wiedzy religijnej, prawd wiary, zasad moralnych, rozwijanie praktyk religijnych w życiu osobistym i wspólnotowym, zwłaszcza pełnego uczestniczenia we Mszy Świętej;
- 3) ewangelizacja i szerzenie nauki społecznej Kościoła oraz wprowadzanie jej w życie;
- 4) zapoznawanie się na bieżąco z dokumentami Kościoła powszechnego i lokalnego, szczególnie dotyczącymi młodzieży;
- 5) organizowanie życia młodzieżowego, możliwie różnych jego dziedzin;
- 6) troska o rozwój wiedzy ogólnej, specjalistycznej i kwalifikacji zawodowych;
- 7) zapoznawanie się z dorobkiem kultury narodowej i twórcze angażowanie się w rozwój życia kulturalnego, a także dbałość o kulturę osobistą;
- 8) troska o czystość i piękno otoczenia oraz poszanowanie środowiska naturalnego;
- 9) dbanie o rozwój fizyczny;
- 10) organizowanie i troska o odpowiedni poziom życia towarzyskiego, rozrywki, wartościowe wykorzystanie wolnego czasu, ubogacającego wypoczynku, ze szczególnym propagowaniem trzeźwości, organizowanie pielgrzymek i turystyki religijnej;
- 11) wspieranie organizacji Światowych Dni Młodzieży;
- 12) angażowanie w życie rodzinne i przygotowanie do założenia własnej rodziny;
- 13) edukacja i budzenie świadomości społecznej we wszystkich dziedzinach z zastosowaniem katolickiej nauki społecznej;
- 14) wychowywanie do kontynuowania apostołstwa w Akcji Katolickiej;
- 15) angażowanie się w obronę życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci;
- 16) angażowanie w życie Kościoła i Jego misję, zwłaszcza apostolską;
- 17) angażowanie w życie społeczne: podejmowanie funkcji publicznych, dostrzeganie problemów i zagrożeń społecznych, uwrażliwianie na potrzeby bliźnich;
- 18) podejmowanie działalności charytatywnej i rozwój wolontariatu;
- 19) wprowadzanie w życie gospodarcze: wychowanie do uczciwej pracy i odpowiedzialności za jej wykonanie, do sumienności, przedsiębiorczości, a także gotowości niesienia pomocy młodzieży bezrobotnej;
- 20) pomoc osobom niepełnosprawnym i zagrożonym wykluczeniem społecznym;
- 21) wychowanie do miłości Ojczyzny, troski o Naród i Państwo;

- 22) otwieranie na kontakty ze światem, zwłaszcza organizacjami i ruchami młodzieżowymi krajowymi i zagranicznymi, które prowadzą działalność zgodną z doktryną Kościoła, kontakty i współpraca z polonijnymi organizacjami młodzieżowymi;
- 23) działanie na rzecz swoich członków i służenie im pomocą w przypadkach losowych.

§ 12

1. Cele, o których mowa w § 11, Stowarzyszenie realizuje wykorzystując właściwe swojej misji środki i sposoby działania.
2. Zasadniczymi środkami są przede wszystkim środki rozwijające życie wiary: Słowo Boże, nauka Kościoła, życie sakramentalne, kult Eucharystii, nabożeństwa, dni skupienia, rekolekcje, pielgrzymki, konferencje ascetyczne, dialog ewangeliczny itp., a nadto:
  - 1) spotkania, zebrania, zjazdy, posiedzenia, sympozja, konferencje, prelekcje, pogadanki, dyskusje, kursy, szkolenia;
  - 2) zloty, obozy, rozgrywki i zawody sportowe;
  - 3) poezja, muzyka, śpiew, akademie, przedstawienia, koncerty, konkursy, przeglądy, spotkania ze znaczącymi osobistościami (imprezy kulturalne, religijno-patriotyczne, regionalne, folklorystyczne itp.), video-kino;
  - 4) biblioteki, czytelnie, zwiedzanie kraju, zabytków, muzeów, wystaw itp.;
  - 5) środki społecznego przekazu w działalności ewangelizacyjnej i apostołskiej, tworzeniem własnych mediów;
  - 6) działalność gospodarcza, zwłaszcza działalność wydawnicza oraz kolportaż prasy i książek katolickich z przeznaczeniem uzyskanych środków na cele statutowe;
  - 7) katolickie domy Stowarzyszenia, sale zebrań, świetlice, ogniska, domy rekolekcyjne, schroniska, obiekty sportowe, ośrodki, szkoły, uczelnie;
  - 8) wykorzystanie nowoczesnych technologii.

Rozdział 3. Członkowie Stowarzyszenia, ich prawa i obowiązki

§ 13

Stowarzyszenie zrzesza młodzież katolicką; nie wyklucza młodzieży, która równocześnie należy do innych organizacji, stowarzyszeń czy ruchów katolickich (kan. 307 § 2 KPK).

§ 14

1. Członkiem Stowarzyszenia może być każdy katolik świecki (z uwzględnieniem kan. 316 § 1 KPK) między 16. a 30. rokiem życia, który odbył co najmniej półroczny staż kandydacki, pragnie realizować postanowienia niniejszego Statutu, Statutu Stowarzyszenia diecezjalnego i złożył przyrzeczenie.
2. Członkowie założyciele Stowarzyszenia, w tym Oddziałów i Kół, nabywają członkostwo po odpowiednim szkoleniu organizacyjnym i złożeniu przyrzeczenia.
3. Członkostwo w Stowarzyszeniu wynika z członkostwa w Stowarzyszeniu diecezjalnym i wymaga przynależności do konkretnego Oddziału lub Koła.

§ 15

Kandydatem do Stowarzyszenia diecezjalnego może być każdy katolik świecki (z uwzględnieniem kan. 316 § 1 KPK), który ukończył 14. rok życia i pragnie realizować postanowienia niniejszego Statutu i Statutu Stowarzyszenia diecezjalnego.

§ 16

Członkowie Stowarzyszenia mają prawo:

- 1) korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego, z tym że funkcje Prezesa Oddziału lub Koła Stowarzyszenia diecezjalnego, zwanego dalej Prezesem Oddziału lub Koła, jego Zastępcy i Skarbnika Oddziału lub Koła Stowarzyszenia diecezjalnego, zwanego da-

lej Skarbnikiem Oddziału lub Koła, w Oddziałach i Kołach Stowarzyszenia diecezjalnego winni pełnić członkowie posiadający pełną zdolność do czynności prawnych; w przypadku braku takich osób odpowiedzialność prawna spoczywa na Asystencie Oddziału, a w przypadku Koła na Opiekunie, o którym mowa w § 22 ust. 2; funkcje w Zarządzie Stowarzyszenia diecezjalnego, zwanym dalej Zarządem Diecezjalnym, mogą pełnić wyłącznie członkowie posiadający pełną zdolność do czynności prawnych;

- 2) uczestniczyć w życiu i działalności Stowarzyszenia i Stowarzyszenia diecezjalnego oraz wpływać na jego kształt;
- 3) korzystać z pomocy, urządzeń i obiektów Stowarzyszenia i Stowarzyszenia diecezjalnego;
- 4) posiadać legitymację i odznakę Stowarzyszenia.

§ 17

Członkowie Stowarzyszenia mają obowiązek:

- 1) dążyć do urzeczywistnienia w sobie w pełni życia chrześcijańskiego i starać się o rozwój ducha apostoelskiego;
- 2) dbać o dobre imię Kościoła, Ojczyzny, Stowarzyszenia i Stowarzyszenia diecezjalnego;
- 3) przestrzegać Statutów oraz regulaminów, a także decyzji władz Stowarzyszenia i Stowarzyszenia diecezjalnego, a nadto troszczyć się o jego rozwój;
- 4) płacić składki członkowskie; Kierownictwo Oddziału lub Koła Stowarzyszenia diecezjalnego, zwane dalej Kierownictwem Oddziału lub Koła, może zamienić składki na inne równoważne świadczenia obowiązkowe;
- 5) wykonywać prace na rzecz Stowarzyszenia i Stowarzyszenia diecezjalnego.

§ 18

Kandydaci mają te same prawa i obowiązki co członkowie, z wyjątkiem prawa, jakie określa niniejszy Statut w § 16 pkt 1 i 4.

§ 19

Przyjęcia w poczet członków Stowarzyszenia dokonuje Zarząd Diecezjalny, na wniosek ubiegającego się potwierdzony przez Kierownictwo Oddziału lub Koła.

§ 20

1. Przyjęcia w poczet kandydatów dokonuje Kierownictwo Oddziału lub Koła, na wniosek ubiegającego się.
2. Kandydat poniżej 16. roku życia powinien do wniosku dołączyć zgodę rodziców lub opiekunów prawnych.

§ 21

Członkostwo w Stowarzyszeniu ustaje przez:

- 1) ukończenie 30. roku życia, z wyjątkiem pełniących funkcje we władzach Stowarzyszenia lub Stowarzyszenia diecezjalnego, których członkostwo przedłuża się do końca trwania ich kadencji;
- 2) dobrowolne ustąpienie;
- 3) skreślenie przez Zarząd Diecezjalny, na wniosek Kierownictwa Oddziału lub Koła bądź z własnej inicjatywy, w przypadku członków, którzy naruszyli niniejszy Statut, Statut Stowarzyszenia diecezjalnego, szczególnie dobre imię Kościoła, Ojczyzny lub Stowarzyszenia;
- 4) publiczne odstępstwo od wiary katolickiej albo zerwanie wspólnoty kościelnej, albo podleganie ekskomunice nałożonej lub deklarowanej (kan. 316 § 2 KPK);
- 5) przyjęcie święceń diakonatu;
- 6) złożenie ślubów zakonnych.

§ 22

1. Stowarzyszenie skupia w swoich szeregach także opiekunów kół środowiskowych, instruktorów Stowarzyszenia, liderów oraz członków seniorów i członków honorowych.
2. Opiekunem koła szkolnego powinien być nauczyciel katolik, wybrany przez młodzież, który jest przedstawicielem koła wobec władz szkolnych i przedstawicielem władz szkolnych wobec koła, i który posiadając głos doradczy opiekuje się kołem zgodnie z niniejszym statutem i obowiązującym prawem. Opiekunem koła akademickiego powinien być wykładowca akademicki będący katolikiem, wybrany przez młodzież, który jest przedstawicielem koła wobec władz akademickich i przedstawicielem władz akademickich wobec koła, i który posiadając głos doradczy opiekuje się kołem zgodnie z niniejszym statutem i obowiązującym prawem. Funkcję Opiekuna Koła może pełnić Asystent Koła.
3. Członkiem seniorem jest członek po ukończeniu 30. roku życia, który pragnie kontynuować działalność w Stowarzyszeniu – podejmując wszystkie obowiązki. Członek senior posiada wszystkie prawa członka oprócz prawa wyborczego.
4. Tytuł członka honorowego może być nadany osobie fizycznej lub prawnej, która decyzją władz Stowarzyszenia taki tytuł otrzymała za znaczące zasługi dla Stowarzyszenia.
5. Instruktorem jest członek lub członek senior, który po odpowiednim przygotowaniu i mianowaniu przez Prezydium Krajowej Rady posiada prawo prowadzenia szkoleń wewnątrzorganizacyjnych. Instruktor wspiera Prezydium Krajowej Rady w działaniach.
6. Liderem jest członek lub członek senior, który po odpowiednim przygotowaniu i mianowaniu przez Zarząd Diecezjalny posiada prawo prowadzenia szkoleń na poziomie diecezji. Lider wspiera Zarząd Diecezjalny w działaniach.

Rozdział 4. Władze Stowarzyszenia i ich funkcjonowanie

§ 23

1. Najwyższą władzą Stowarzyszenia jest Krajowa Rada, która zbiera się co najmniej raz w roku.
2. W skład Krajowej Rady wchodzi:
  - 1) Prezesi Zarządów Stowarzyszeń diecezjalnych, zwani dalej Prezesami Zarządów Diecezjalnych;
  - 2) Członkowie Zarządów Stowarzyszeń diecezjalnych Delegaci na Krajową Radę, zwani dalej Członkami Zarządów Diecezjalnych Delegatami na Krajową Radę;
  - 3) Prezydium Krajowej Rady;
  - 4) Krajowa Komisja Rewizyjna Stowarzyszenia, zwana dalej Krajową Komisją Rewizyjną;
  - 5) Asystent Generalny i Asystenci Diecezjalni z kompetencjami określonymi odpowiednio w niniejszym Statucie i Statucie Stowarzyszenia diecezjalnego.

§ 24

1. Do zadań Krajowej Rady należą w szczególności:
  - 1) wybór Prezydium Krajowej Rady oraz Krajowej Komisji Rewizyjnej na 2-letnie kadencje; ustępujące Prezydium Krajowej Rady i Krajowa Komisja Rewizyjna posiadają czynne i bierne prawo wyborcze z uwzględnieniem § 21;
  - 2) planowanie kierunków formacji i działań Stowarzyszenia na szczeblu ogólnopolskim;
  - 3) zlecenie Prezydium Krajowej Rady wydawania materiałów formacyjnych;
  - 4) podejmowanie uchwał wiążących całe Stowarzyszenie; uchwały zapadają zwykłą większością głosów członków obecnych na zebraniu Krajowej Rady i w obecności Asystenta Generalnego;
  - 5) proponowanie ewentualnych zmian niniejszego Statutu, przy zachowaniu zasad zawartych w § 41;
  - 6) zatwierdzanie sprawozdania merytorycznego i finansowego Prezydium Krajowej Rady oraz udzielanie absolutorium;
  - 7) opracowywanie i przedstawianie propozycji statutu Stowarzyszenia diecezjalnego, jego zmian i uzupełnień do nadania przez właściwego biskupa diecezjalnego;

- 8) troska o jedność w realizacji misji, celów oraz kierunków rozwoju Stowarzyszenia w poszczególnych diecezjach.
2. Konsekwencją nieudzielenia absolutorium Prezydium Krajowej Rady jest jego odwołanie z jednoczesnym wyborem nowego Prezydium Krajowej Rady na tym samym zebraniu.

§ 25

Prezydium Krajowej Rady stanowią:

- 1) Przewodniczący Prezydium Krajowej Rady, zwany dalej Przewodniczącym Prezydium, oraz dwóch jego Zastępców;
- 2) Sekretarz Prezydium Krajowej Rady, zwany dalej Sekretarzem Prezydium;
- 3) Skarbnik Prezydium Krajowej Rady, zwany dalej Skarbnikiem Prezydium;
- 4) Asystent Generalny.

§ 26

Do zadań Prezydium Krajowej Rady należą:

- 1) realizacja bieżących celów Krajowej Rady;
- 2) wykonywanie uchwał Krajowej Rady;
- 3) zwoływanie Krajowej Rady;
- 4) reprezentowanie Stowarzyszenia w kontaktach na szczeblu krajowym i zagranicznym;
- 5) zgłaszanie inicjatyw uchwałodawczych;
- 6) przeprowadzanie własnych działań na rzecz Stowarzyszenia;
- 7) składanie co roku sprawozdania merytorycznego i finansowego przed Krajową Radą;
- 8) składanie Konferencji Episkopatu Polski sprawozdań, o których mowa w kan. 319 § 1 i 2 KPK;
- 9) ustanawianie odznaczeń;
- 10) wyznaczanie daty wyborów do Prezydium Krajowej Rady oraz Krajowej Komisji Rewizyjnej;
- 11) wnioskowanie do Konferencji Episkopatu Polski o mianowanie Asystenta Generalnego z uwzględnieniem § 7 ust. 2.

§ 27

Krajową Komisję Rewizyjną stanowią:

- 1) Przewodniczący Krajowej Komisji Rewizyjnej,
- 2) Zastępca Przewodniczącego Krajowej Komisji Rewizyjnej,
- 3) Sekretarz Krajowej Komisji Rewizyjnej.

§ 28

Do zadań Krajowej Komisji Rewizyjnej należą:

- 1) czuwanie nad działalnością statutową Stowarzyszenia;
- 2) kontrola działalności finansowej Stowarzyszenia;
- 3) składanie sprawozdań ze swej działalności Krajowej Radzie;
- 4) występowanie z wnioskiem do Prezydium Krajowej Rady o nadzwyczajne zebranie Krajowej Rady;
- 5) występowanie każdego roku do Krajowej Rady z wnioskami o zatwierdzenie sprawozdań merytorycznego i finansowego oraz o udzielanie absolutorium dla Prezydium Krajowej Rady;
- 6) występowanie, w razie potrzeby, z wnioskiem do Krajowej Rady o usunięcie członka Stowarzyszenia ze składu Prezydium Krajowej Rady.

§ 29

1. Najwyższą władzą Stowarzyszenia diecezjalnego jest Zjazd Diecezjalny Stowarzyszenia diecezjalnego, zwany dalej Zjazdem Diecezjalnym, który zbiera się co najmniej raz w roku.
2. W skład Zjazdu Diecezjalnego wchodzi:

- 1) Prezesi Oddziałów i Kół;
- 2) Delegaci na Zjazd Diecezjalny wybrani przez Kierownictwa Oddziałów i Kół ze swego grona;
- 3) Asystent Diecezjalny i Asystenci Oddziałów i Kół, z kompetencjami określonymi w Statucie Stowarzyszenia diecezjalnego.

§ 30

1. Zarząd Diecezjalny stanowią:
  - 1) Prezes Zarządu Diecezjalnego i jego Zastępca;
  - 2) Członek Zarządu Diecezjalnego Delegat na Krajową Radę;
  - 3) Sekretarz Zarządu Diecezjalnego i jego Zastępca;
  - 4) Skarbnik Zarządu Diecezjalnego;
  - 5) Członek Zarządu Diecezjalnego;
  - 6) Asystent Diecezjalny.
2. Prezesa Zarządu Diecezjalnego mianuje biskup diecezjalny spośród trzech kandydatów wybranych przez Zjazd Diecezjalny, przedstawionych przez Asystenta Diecezjalnego. Z dwóch pozostałych nowo mianowany Prezes Zarządu Diecezjalnego wybiera swojego Zastępcę i Członka Zarządu Diecezjalnego Delegata na Krajową Radę.

§ 31

Komisję Rewizyjną Stowarzyszenia diecezjalnego, zwaną dalej Diecezjalną Komisją Rewizyjną, stanowią:

- 1) Przewodniczący Diecezjalnej Komisji Rewizyjnej;
- 2) Zastępca Przewodniczącego Diecezjalnej Komisji Rewizyjnej;
- 3) Sekretarz Komisji Rewizyjnej Diecezjalnej Komisji Rewizyjnej.

§ 32

1. Szczeblem pośrednim pomiędzy Zarządem Diecezjalnym a Oddziałami i Kołami są Okręgi.
2. Okręgi powstają z inicjatywy Zarządu Diecezjalnego, w ramach jednego lub kilku dekanatów.
3. Na czele Okręgu stoi Prezydium Okręgu w skład którego wchodzi: Przewodniczący Prezydium Okręgu, jego Zastępca, Sekretarz Prezydium Okręgu oraz Ksiądz Asystent Okręgu mianowany przez biskupa diecezjalnego na wniosek Asystenta Diecezjalnego.
4. Prezydium Okręgu koordynuje działania współtworzących je Oddziałów i Kół.

§ 33

Najwyższą władzą w Oddziale lub Kole jest Walne Zebranie Członków Oddziału lub Koła, zwane dalej Walnym Zebraniem, odbywające się co najmniej raz w roku. Uczestniczą w nim członkowie Oddziału lub Koła.

§ 34

1. Kierownictwo Oddziału lub Koła stanowią:
  - 1) Prezes Oddziału lub Koła i jego Zastępca;
  - 2) Sekretarz Oddziału lub Koła i jego Zastępca;
  - 3) Skarbnik Oddziału lub Koła;
  - 4) Asystent Oddziału lub Koła.
2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą Zarządu Diecezjalnego, Kierownictwo Oddziału lub Koła mogą stanowić:
  - 1) Prezes Oddziału lub Koła;
  - 2) Sekretarz Oddziału lub Koła;
  - 3) Skarbnik Oddziału lub Koła;
  - 4) Asystent Oddziału lub Koła.

§ 35

Komisję Rewizyjną Oddziału lub Koła stanowią:

- 1) Przewodniczący Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła;
- 2) Zastępca Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła;
- 3) Sekretarz Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła.

§ 36

Zadania i kompetencje Zjazdu Diecezjalnego, Zarządu Diecezjalnego, Diecezjalnej Komisji Rewizyjnej, Walnego Zebrania, Kierownictwa Oddziału lub Koła, Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła są określone w Statucie Stowarzyszenia diecezjalnego.

Rozdział 5. Majątek Stowarzyszenia

§ 37

1. Stowarzyszenie ma prawo posiadania, nabywania i zbywania majątku ruchomego i nieruchomości, praw rzeczowych, otwierania kont bankowych.
2. Stowarzyszenie, w przypadku alienacji o wartości powyżej 100 000 euro, ale poniżej 1 000 000 euro, potrzebuje zgody Konferencji Episkopatu Polski. Alienacja o wartości powyżej 1 000 000 euro oraz w przypadkach, o których mowa w kan. 1292 § 2 KPK, wymaga ponadto zgody Stolicy Apostolskiej.
3. W przypadku zaciągania przez Prezydium Krajowej Rady zobowiązań, które jednorazowo przekraczają równowartość 2 500 euro wymagane jest pisemne zatwierdzenie Asystenta Generalnego.

§ 38

Majątek Stowarzyszenia na realizację celów statutowych stanowią:

- 1) składki członkowskie i inne zobowiązania członków;
- 2) spadki i darowizny;
- 3) dochody z działalności gospodarczej i wydawniczej;
- 4) dochody z majątku ruchomego i nieruchomego;
- 5) dotacje przekazywane na zasadach obowiązujących ogół podmiotów nienależących do sektora finansów publicznych;
- 6) inne formy wsparcia.

Rozdział 6. Zasady reprezentacji

§ 39

Stowarzyszenie na zewnątrz reprezentuje Przewodniczący Prezydium lub jego Zastępca, z uwzględnieniem § 40.

§ 40

Stowarzyszenie w sprawach finansowych reprezentują oraz mogą zaciągać zobowiązania majątkowe i ponoszą odpowiedzialność za decyzje finansowe: Przewodniczący Prezydium wraz ze Skarbnikiem Prezydium lub Zastępca Przewodniczącego Prezydium wraz ze Skarbnikiem Prezydium, z uwzględnieniem § 37 ust. 2 i 3.

Rozdział 7. Przepisy końcowe

§ 41

1. Statut nadaje Stowarzyszeniu, wprowadza w nim zmiany i uzupełnienia Konferencja Episkopatu Polski.

2. Projekt zmian i uzupełnień w Statucie uchwalony przez Krajową Radę większością 2/3 głosów przy udziale co najmniej 1/2 obecnych jej członków z udziałem Asystenta Generalnego, przedstawia Konferencji Episkopatu Polski Asystent Generalny.

§ 42

Rozwiązanie Stowarzyszenia następuje decyzją Konferencji Episkopatu Polski z własnej inicjatywy lub na wniosek Krajowej Rady przyjęty w formie uchwały większością 2/3 głosów przy udziale upoważnionych do głosowania z co najmniej połowy Stowarzyszeń diecezjalnych.

§ 43

1. Likwidację majątku Stowarzyszenia przeprowadza odpowiednio ostatnie Prezydium Krajowej Rady albo likwidator wyznaczony przez Konferencję Episkopatu Polski.
2. Majątek likwidowanego Stowarzyszenia przechodzi na własność Konferencji Episkopatu Polski.

§ 44

1. Kwestie nieuregulowane niniejszym Statutem i Statutem Stowarzyszenia diecezjalnego określają regulaminy uchwalane przez Krajową Radę. Regulaminy określają w szczególności zasady dotyczące prowadzenia obrad, funkcjonowania organów, wybory do władz Stowarzyszenia oraz inne kwestie wymagające dodatkowego uszczegółowienia.
2. Wprowadzenie zmian oraz uchylenie regulaminów, o których mowa w ust. 1 należy do kompetencji Krajowej Rady.
3. Uchwalenie, zmiana oraz uchylenie regulaminów wymaga zatwierdzenia Asystenta Generalnego.

*Wzór ramowego Statutu Stowarzyszenia diecezjalnego
– załącznik do Statutu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży,
przyjętego na mocy uchwały nr 21/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r.
(należy odpowiednio dostosować do specyfiki diecezji
w zakresie nazewnictwa, siedziby i osobowości prawnej)*

Statut Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Archidiecezji / Diecezji ...

Rozdział 1. Postanowienia ogólne

§ 1

1. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji/Diecezji ..., zwane dalej Stowarzyszeniem diecezjalnym, zrzesza młodych katolików świeckich.
2. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji/Diecezji ... zostało erygowane przez Biskupa Archidiecezji/Diecezji ..., zwanego dalej biskupem diecezjalnym, dekretem z dnia ... na mocy kan. 312 § 1 n. 3 KPK.
3. Stowarzyszenie diecezjalne jest organizacją kościelną w rozumieniu art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 380 z późn. zm.) i nabyło osobowość prawną na podstawie Rozporządzenia .../nabywa osobowość prawną w trybie określonym w art. 10 w związku z art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Stowarzyszenie diecezjalne w swoich ideach jest kontynuatorem Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej, będących częścią Akcji Katolickiej, działających w Polsce do roku 1953.

§ 2

Podstawowe struktury organizacyjne Stowarzyszenia diecezjalnego są ściśle związane ze strukturami organizacyjnymi Kościoła.

§ 3

1. Siedzibą Stowarzyszenia diecezjalnego jest miasto ... – siedziba biskupa diecezjalnego.
2. Terenem działania Stowarzyszenia diecezjalnego jest obszar Archidiecezji/Diecezji ....

§ 4

1. Stowarzyszenie diecezjalne pozostaje pod zwierzchnim kierownictwem biskupa diecezjalnego, który je powołuje i rozwiązuje oraz czuwa nad formacją i jego działalnością przez Asystenta Diecezjalnego Stowarzyszenia diecezjalnego, zwanego dalej Asystentem Diecezjalnym.
2. Stowarzyszenie diecezjalne działa na podstawie Statutu nadanego przez biskupa diecezjalnego, z zachowaniem uregulowań zawartych w Statucie Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży.

§ 5

Stowarzyszenie diecezjalne nie podlega prawu o stowarzyszeniach.

§ 6

Podstawowymi ogniwami Stowarzyszenia są jednocześnie tworzące Stowarzyszenie diecezjalne oddziały parafialne, zwane dalej Oddziałami, oraz równorzędne i współpracujące z nimi koła środowiskowe (m.in. koła szkolne, koła akademickie, koła kłeryckie), zwane dalej Kołami, które powołuje Stowarzyszenie diecezjalne za zgodą proboszcza lub biskupa diecezjalnego.

§ 7

1. Z ramienia władzy kościelnej opiekę duchową nad Stowarzyszeniem diecezjalnym sprawują asystenci kościelni: Asystent Diecezjalny, Asystenci Oddziałów i Kół, którzy mają czuwać nad duchową formacją członków oraz doktrynalną prawowiernością w sprawach wiary i moralności, a także nad zgodnością działalności ze Statutem Stowarzyszenia diecezjalnego i Statutem Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży (kan. 317 KPK).
2. Asystenta Diecezjalnego mianuje biskup diecezjalny na 5-letnią kadencję, z możliwością wielokrotnego jej ponawiania.
3. Asystent Diecezjalny koordynuje pracę Asystentów Oddziałów i Kół, w tym poprzez organizację dla nich zebrań i formacji.
4. Asystent Diecezjalny zapewnia łączność pomiędzy Zarządem Stowarzyszenia diecezjalnego (zwanym dalej Zarządem Diecezjalnym) a biskupem diecezjalnym.
5. Asystentem Oddziału lub Koła jest proboszcz lub wyznaczony przez niego wikariusz lub inny kapłan.
6. Asystent kościelny w Stowarzyszeniu diecezjalnym jest przedstawicielem tej władzy, która go mianowała.
7. Asystent kościelny ma prawo udziału we wszystkich spotkaniach Stowarzyszenia diecezjalnego.
8. Asystent kościelny posiada głos decydujący w sprawach wiary i moralności, od którego przysługuje prawo do odwołania się do władzy, która go mianowała.
9. Asystent kościelny posiada głos doradczy w kwestiach organizacyjnych.

§ 8

1. Świętem patronalnym Stowarzyszenia diecezjalnego jest Uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata.
2. Patronami Stowarzyszenia diecezjalnego są: św. Stanisław Kostka i bł. Karolina Kózkówna.

§ 9

1. Godłem Stowarzyszenia diecezjalnego jest godło Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży.

2. Stowarzyszenie diecezjalne używa ponadto m.in. roty przyrzeczenia, hymnu, sztandaru, odznaki organizacyjnej, legitymacji członkowskich właściwych dla Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży oraz pieczęci okrągłej i podłużnej z nazwą i adresem Stowarzyszenia diecezjalnego.
3. Elementy tożsamości Stowarzyszenia diecezjalnego określa Krajowa Rada Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży w odrębnym dokumencie.

Rozdział 2. Misja, cele i środki

§ 10

Zasadniczą misją Stowarzyszenia diecezjalnego jest kształtowanie dojrzałych chrześcijan oraz aktywne uczestnictwo we wspólnocie i misji Kościoła przez szerzenie i upowszechnianie katolickich wartości i zasad we wszystkich dziedzinach życia, zwłaszcza społecznego i kulturalnego.

§ 11

Celami Stowarzyszenia diecezjalnego są:

- 1) pomoc we wszechstronnym rozwoju młodego człowieka, zwłaszcza stwarzanie atmosfery mobilizującej do pracy nad sobą i do kształtowania osobowości katolika i Polaka;
- 2) ubogacenie wiary: szerzenie wiedzy religijnej, prawd wiary, zasad moralnych, rozwijanie praktyk religijnych w życiu osobistym i wspólnotowym, zwłaszcza pełnego uczestniczenia we Mszy Świętej;
- 3) ewangelizacja i szerzenie nauki społecznej Kościoła oraz wprowadzanie jej w życie;
- 4) zapoznawanie się na bieżąco z dokumentami Kościoła powszechnego i lokalnego, szczególnie dotyczącymi młodzieży;
- 5) organizowanie życia młodzieżowego, możliwie różnych jego dziedzin;
- 6) troska o rozwój wiedzy ogólnej, specjalistycznej i kwalifikacji zawodowych;
- 7) zapoznawanie się z dorobkiem kultury narodowej i twórcze angażowanie się w rozwój życia kulturalnego, a także dbałość o kulturę osobistą;
- 8) troska o czystość i piękno otoczenia oraz poszanowanie środowiska naturalnego;
- 9) dbanie o rozwój fizyczny;
- 10) organizowanie i troska o odpowiedni poziom życia towarzyskiego, rozrywki, wartościowe wykorzystanie wolnego czasu, ubogacającego wypoczynku, ze szczególnym propagowaniem trzeźwości, organizowanie pielgrzymek i turystyki religijnej;
- 11) wspieranie organizacji Światowych Dni Młodzieży;
- 12) angażowanie w życie rodzinne i przygotowanie do założenia własnej rodziny;
- 13) edukacja i budzenie świadomości społecznej we wszystkich dziedzinach z zastosowaniem katolickiej nauki społecznej;
- 14) wychowywanie do kontynuowania apostołstwa w Akcji Katolickiej;
- 15) angażowanie się w obronę życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci;
- 16) angażowanie w życie Kościoła i Jego misję, zwłaszcza apostolską;
- 17) angażowanie w życie społeczne: podejmowanie funkcji publicznych, dostrzeganie problemów i zagrożeń społecznych, uwrażliwianie na potrzeby bliźnich;
- 18) podejmowanie działalności charytatywnej i rozwój wolontariatu;
- 19) wprowadzanie w życie gospodarcze: wychowanie do uczciwej pracy i odpowiedzialności za jej wykonanie, do sumienności, przedsiębiorczości, a także gotowości niesienia pomocy młodzieży bezrobotnej;
- 20) pomoc osobom niepełnosprawnym i zagrożonym wykluczeniem społecznym;
- 21) wychowanie do miłości Ojczyzny, troski o Naród i Państwo;
- 22) otwieranie na kontakty ze światem, zwłaszcza organizacjami i ruchami młodzieżowymi krajowymi i zagranicznymi, które prowadzą działalność zgodną z doktryną Kościoła, kontakty i współpraca z polonijnymi organizacjami młodzieżowymi;
- 23) działanie na rzecz swoich członków i służenie im pomocą w przypadkach losowych.

§ 12

1. Cele, o których mowa w § 11, Stowarzyszenie diecezjalne realizuje wykorzystując właściwe swojej misji środki i sposoby działania.
2. Zasadniczymi środkami są przede wszystkim środki rozwijające życie wiary: Słowo Boże, nauka Kościoła, życie sakramentalne, kult Eucharystii, nabożeństwa, dni skupienia, rekolekcje, pielgrzymki, konferencje ascetyczne, dialog ewangeliczny itp., a nadto:
  - 1) spotkania, zebrania, zjazdy, posiedzenia, sympozja, konferencje, prelekcje, pogadanki, dyskusje, kursy, szkolenia;
  - 2) zloty, obozy, rozgrywki i zawody sportowe;
  - 3) poezja, muzyka, śpiew, akademie, przedstawienia, koncerty, konkursy, przeglądy, spotkania ze znaczącymi osobistościami (imprezy kulturalne, religijno-patriotyczne, regionalne, folklorystyczne itp.), video-kino;
  - 4) biblioteki, czytelnie, zwiedzanie kraju, zabytków, muzeów, wystaw itp.;
  - 5) środki społecznego przekazu w działalności ewangelizacyjnej i apostołskiej, tworzeniem własnych mediów;
  - 6) działalność gospodarcza, zwłaszcza działalność wydawnicza oraz kolportaż prasy i książek katolickich z przeznaczeniem uzyskanych środków na cele statutowe;
  - 7) katolickie domy Stowarzyszenia, sale zebrań, świetlice, ogniska, domy rekolekcyjne, schroniska, obiekty sportowe, ośrodki, szkoły, uczelnie;
  - 8) wykorzystanie nowoczesnych technologii.

Rozdział 3. Członkowie Stowarzyszenia diecezjalnego, ich prawa i obowiązki

§ 13

Stowarzyszenie diecezjalne zrzesza młodzież katolicką; nie wyklucza młodzieży, która równocześnie należy do innych organizacji, stowarzyszeń czy ruchów katolickich (kan. 307 § 2 KPK).

§ 14

1. Członkiem Stowarzyszenia diecezjalnego może być każdy katolik świecki (z uwzględnieniem kan. 316 § 1 KPK) między 16. a 30. rokiem życia, który odbył co najmniej półroczny staż kandydacki, pragnie realizować postanowienia niniejszego Statutu, Statutu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży i złożył przyrzeczenie.
2. Członkowie założyciele Stowarzyszenia diecezjalnego, w tym Oddziałów i Kół nabywają członkostwo po odpowiednim szkoleniu organizacyjnym i złożeniu przyrzeczenia.
3. Członkostwo w Katolickim Stowarzyszeniu Młodzieży wynika z członkostwa w Stowarzyszeniu diecezjalnym i wymaga przynależności do konkretnego Oddziału lub Koła.

§ 15

Kandydatem do Stowarzyszenia diecezjalnego może być każdy katolik świecki (z uwzględnieniem kan. 316 § 1 KPK), który ukończył 14. rok życia i pragnie realizować postanowienia niniejszego Statutu i Statutu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży.

§ 16

Członkowie Stowarzyszenia diecezjalnego mają prawo:

- 1) korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego z tym, że funkcje Prezesa Oddziału lub Koła Stowarzyszenia diecezjalnego, zwanego dalej Prezesem Oddziału lub Koła, jego Zastępcy i Skarbnika Oddziału lub Koła Stowarzyszenia diecezjalnego, zwanego dalej Skarbnikiem Oddziału lub Koła, w Oddziałach i Kółach Stowarzyszenia diecezjalnego winni pełnić członkowie posiadający pełną zdolność do czynności prawnych; w przypadku braku takich osób odpowiedzialność prawna spoczywa na Asystencie Oddziału, a w przypadku

- Koła na Opiekunie, o którym mowa w § 22 ust. 2; funkcje w Zarządzie Diecezjalnym mogą pełnić wyłącznie członkowie posiadający pełną zdolność do czynności prawnych;
- 2) uczestniczyć w życiu i działalności Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży i Stowarzyszenia diecezjalnego oraz wpływać na jego kształt;
  - 3) korzystać z pomocy, urządzeń i obiektów Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży i Stowarzyszenia diecezjalnego;
  - 4) posiadać legitymację i odznakę Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży.

§ 17

Członkowie Stowarzyszenia diecezjalnego mają obowiązek:

- 1) dążyć do urzeczywistnienia w sobie w pełni życia chrześcijańskiego i starać się o rozwój ducha apostołskiego;
- 2) dbać o dobre imię Kościoła, Ojczyzny, Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży i Stowarzyszenia diecezjalnego;
- 3) przestrzegać Statutów oraz regulaminów, a także decyzji władz Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży i Stowarzyszenia diecezjalnego, a nadto troszczyć się o ich rozwój;
- 4) płacić składki członkowskie; Kierownictwo Oddziału lub Koła Stowarzyszenia diecezjalnego, zwanego dalej Kierownictwem Oddziału lub Koła, może zamienić składki na inne równoważne świadczenia obowiązkowe;
- 5) wykonywać prace na rzecz Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży i Stowarzyszenia diecezjalnego.

§ 18

Kandydaci mają te same prawa i obowiązki co członkowie, z wyjątkiem prawa, jakie określa niniejszy Statut w § 16 pkt 1 i 4.

§ 19

Przyjęcia w poczet członków Stowarzyszenia diecezjalnego dokonuje Zarząd Diecezjalny, na wniosek ubiegającego się potwierdzony przez Kierownictwo Oddziału lub Koła.

§ 20

1. Przyjęcia w poczet kandydatów dokonuje Kierownictwo Oddziału lub Koła, na wniosek ubiegającego się.
2. Kandydat poniżej 16. roku życia powinien do wniosku dołączyć zgodę rodziców lub opiekunów prawnych.

§ 21

Członkostwo w Stowarzyszeniu diecezjalnym ustaje przez:

- 1) ukończenie 30. roku życia, z wyjątkiem pełniących funkcje we władzach Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży lub Stowarzyszenia diecezjalnego, których członkostwo przedłuża się do końca trwania ich kadencji;
- 2) dobrowolne ustąpienie;
- 3) skreślenie przez Zarząd Diecezjalny, na wniosek Kierownictwa Oddziału lub Koła bądź z własnej inicjatywy, w przypadku członków, którzy naruszyli niniejszy Statut, Statut Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, szczególnie dobre imię Kościoła, Ojczyzny lub Stowarzyszenia;
- 4) publiczne odstąpienie od wiary katolickiej albo zerwanie wspólnoty kościelnej, albo podleganie ekskomunice nałożonej lub deklarowanej (kan. 316 § 2 KPK);
- 5) przyjęcie święceń diakonatu;
- 6) złożenie ślubów zakonnych.

§ 22

1. Stowarzyszenie diecezjalne skupia w swoich szeregach także opiekunów kół środowiskowych, instruktorów Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, liderów oraz członków seniorów i członków honorowych.
2. Opiekunem koła szkolnego powinien być nauczyciel katolik, wybrany przez młodzież, który jest przedstawicielem koła wobec władz szkolnych i przedstawicielem władz szkolnych wobec koła, i który posiadając głos doradczy opiekuje się kołem zgodnie z niniejszym Statutem i obowiązującym prawem. Opiekunem koła akademickiego winien być wykładowca akademicki będący katolikiem, wybrany przez młodzież, który jest przedstawicielem koła wobec władz akademickich i przedstawicielem władz akademickich wobec koła, i który posiadając głos doradczy opiekuje się kołem zgodnie z niniejszym statutem i obowiązującym prawem. Funkcję Opiekuna Koła może pełnić Asystent Koła.
3. Członkiem seniorem jest członek po ukończeniu 30. roku życia, który pragnie kontynuować działalność w Stowarzyszeniu diecezjalnym – podejmując wszystkie obowiązki. Członek senior posiada wszystkie prawa członka oprócz prawa wyborczego.
4. Tytuł członka honorowego może być nadany osobie fizycznej lub prawnej, która decyzją władz Stowarzyszenia diecezjalnego taki tytuł otrzymała za znaczące zasługi dla Stowarzyszenia diecezjalnego.
5. Instruktorem jest członek lub członek senior, który po odpowiednim przygotowaniu i mianowaniu przez Prezydium Krajowej Rady Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, zwanej dalej Prezydium Krajowej Rady, posiada prawo prowadzenia szkoleń wewnątrzorganizacyjnych. Instruktor wspiera Prezydium Krajowej Rady w działaniach.
6. Liderem jest członek lub członek senior, który po odpowiednim przygotowaniu i mianowaniu przez Zarząd Diecezjalny posiada prawo prowadzenia szkoleń na poziomie diecezji. Lider wspiera Zarząd Diecezjalny w działaniach.

Rozdział 4. Władze Stowarzyszenia diecezjalnego i ich funkcjonowanie

§ 23

1. Najwyższą władzą Stowarzyszenia diecezjalnego jest Zjazd Diecezjalny Stowarzyszenia diecezjalnego, zwany dalej Zjazdem Diecezjalnym, który zbiera się co najmniej raz w roku.
2. W skład Zjazdu Diecezjalnego wchodzi:
  - 1) Prezesi Oddziałów i Kół;
  - 2) Delegaci na Zjazd Diecezjalny wybrani przez Kierownictwa Oddziałów i Kół ze swego grona;
  - 3) Asystent Diecezjalny i Asystenci Oddziałów i Kół, z kompetencjami określonymi w niniejszym Statucie.

§ 24

1. Do zadań Zjazdu Diecezjalnego należą:
  - 1) wybór Zarządu Diecezjalnego z uwzględnieniem § 25 ust. 2 oraz Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia diecezjalnego, zwanej dalej Diecezjalną Komisją Rewizyjną, na 2-letnie kadencje;
  - 2) planowanie kierunków formacji i działań Stowarzyszenia diecezjalnego, zgodnie z uchwałami Krajowej Rady Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, zwanej dalej Krajową Radą;
  - 3) zatwierdzanie sprawozdań merytorycznego i finansowego Zarządu Diecezjalnego oraz udzielenie absolutorium;
  - 4) podejmowanie uchwał wiążących Stowarzyszenie diecezjalne; uchwały zapadają zwykłą większością głosów obecnych członków Zjazdu Diecezjalnego i w obecności Asystenta Diecezjalnego.
2. Konsekwencją nieudzielenia absolutorium Zarządowi Diecezjalnemu jest jego odwołanie z jednoczesnym wyborem nowego Zarządu Diecezjalnego na tym samym zebraniu.

§ 25

1. Zarząd Diecezjalny stanowią:
  - 1) Prezes Zarządu Diecezjalnego i jego Zastępca;
  - 2) Członek Zarządu Diecezjalnego Delegat na Krajową Radę;
  - 3) Sekretarz Zarządu Diecezjalnego i jego Zastępca;
  - 4) Skarbnik Zarządu Diecezjalnego;
  - 5) Członek Zarządu Diecezjalnego;
  - 6) Asystent Diecezjalny.
2. Prezesa Zarządu Diecezjalnego mianuje biskup diecezjalny spośród trzech kandydatów wybranych przez Zjazd Diecezjalny i przedstawionych przez Asystenta Diecezjalnego. Z dwóch pozostałych nowo mianowany Prezes Zarządu Diecezjalnego wybiera swojego Zastępcę i Członka Zarządu Diecezjalnego Delegata na Krajową Radę.

§ 26

Zarząd Diecezjalny wypełnia następujące zadania statutowe:

- 1) kieruje Stowarzyszeniem diecezjalnym;
- 2) opracowuje własne roczne programy formacyjne i działania w oparciu o wskazania Krajowej Rady, uwzględniające potrzeby miejscowe, a dla Oddziałów i Kół propozycje rocznych programów; wymienione programy przedstawia biskupowi diecezjalnemu i z ich realizacji przedkłada roczne sprawozdania;
- 3) uczestniczy w pracach Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży poprzez swoich reprezentantów;
- 4) organizuje działania Stowarzyszenia diecezjalnego oraz inspiruje i koordynuje działania Oddziałów i Kół;
- 5) reprezentuje Stowarzyszenie diecezjalne wobec innych osób fizycznych i prawnych;
- 6) powołuje i sprawuje opiekę nad Okręgami;
- 7) rozstrzyga spory wynikłe w Oddziałach i Kołach;
- 8) powołuje, zawiesza lub rozwiązuje Oddziały i Koła;
- 9) przygotowuje i przedstawia co roku sprawozdania merytoryczne i finansowe przed Zjazdem Diecezjalnym;
- 10) powołuje sekcje zadaniowe do realizacji celów;
- 11) wyznacza datę wyborów do Zarządu Diecezjalnego oraz Diecezjalnej Komisji Rewizyjnej;
- 12) wnioskuje do biskupa diecezjalnego o mianowanie Asystenta Diecezjalnego w związku z zakończeniem kadencji.

§ 27

Diecezjalną Komisję Rewizyjną stanowią:

- 1) Przewodniczący Diecezjalnej Komisji Rewizyjnej;
- 2) Zastępca Przewodniczącego Diecezjalnej Komisji Rewizyjnej;
- 3) Sekretarz Komisji Rewizyjnej Diecezjalnej Komisji Rewizyjnej.

§ 28

Do zadań Diecezjalnej Komisji Rewizyjnej należą:

- 1) czuwanie nad działalnością statutową Stowarzyszenia diecezjalnego;
- 2) kontrola działalności finansowej;
- 3) składanie sprawozdań ze swojej działalności wobec Zjazdu Diecezjalnego i Krajowej Komisji Rewizyjnej Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży;
- 4) występowanie z wnioskiem do Zarządu Diecezjalnego o nadzwyczajne zwołanie Zjazdu Diecezjalnego;
- 5) występowanie co roku do Zjazdu Diecezjalnego z wnioskami o zatwierdzenie sprawozdań merytorycznego i finansowego oraz o udzielenie absolutorium Zarządowi Diecezjalnemu;

- 6) występowanie, w razie potrzeby, z wnioskiem do Zjazdu Diecezjalnego o usunięcie członka Stowarzyszenia diecezjalnego ze składu Zarządu Diecezjalnego.

§ 29

1. Szczeblem pośrednim pomiędzy Zarządem Diecezjalnym a Oddziałami i Kołami są Okręgi.
2. Okręgi powstają z inicjatywy Zarządu Diecezjalnego, w ramach jednego lub kilku dekanatów.
3. Na czele Okręgu stoi Prezydium Okręgu w skład którego wchodzi: Przewodniczący Prezydium Okręgu, jego Zastępca, Sekretarz Prezydium Okręgu oraz Ksiądz Asystent Okręgu mianowany przez biskupa diecezjalnego na wniosek Asystenta Diecezjalnego.
4. Prezydium Okręgu koordynuje działania współtworzących je Oddziałów i Kół.

§ 30

Najwyższą władzą w Oddziale lub Kole jest Walne Zebranie Członków Oddziału lub Koła, zwane dalej Walnym Zebraniem, odbywające się co najmniej raz w roku. Uczestniczą w nim członkowie Oddziału lub Koła.

§ 31

1. Do zadań Walnego Zebrania należą:
  - 1) wybór Kierownictwa Oddziału lub Koła i Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła na 2-letnie kadencje;
  - 2) ustalanie koncepcji rocznego programu pracy i formacji Oddziału lub Koła, uwzględniając propozycje programu diecezjalnego;
  - 3) ocenianie realizacji zadań statutowych oraz realizacji rocznych programów własnych i diecezjalnych;
  - 4) zatwierdzanie sprawozdań merytorycznego i finansowego Kierownictwa Oddziału lub Koła oraz udzielanie mu absolutorium.
2. Konsekwencją nieudzielenia absolutorium Kierownictwu Oddziału lub Koła jest jego odwołanie z jednoczesnym wyborem nowego Kierownictwa Oddziału lub Koła na tym samym zebraniu.

§ 32

1. Kierownictwo Oddziału lub Koła stanowią:
  - 1) Prezes Oddziału lub Koła i jego Zastępca;
  - 2) Sekretarz Oddziału lub Koła i jego Zastępca;
  - 3) Skarbnik Oddziału lub Koła;
  - 4) Asystent Oddziału lub Koła.
2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą Zarządu Diecezjalnego, Kierownictwo Oddziału lub Koła mogą stanowić:
  - 1) Prezes Oddziału lub Koła;
  - 2) Sekretarz Oddziału lub Koła;
  - 3) Skarbnik Oddziału lub Koła;
  - 4) Asystent Oddziału lub Koła.

§ 33

Kierownictwo Oddziału lub Koła:

- 1) kieruje działalnością Oddziału włączając go w życie parafii, a w przypadku Koła włączając je w życie szkoły lub innego właściwego sobie środowiska;
- 2) ustala roczne programy formacyjne oraz opracowuje roczne programy działania w oparciu o propozycje Zarządu Diecezjalnego, uwzględniając konkretne potrzeby i realne możliwości Oddziału lub Koła. Wymienione programy przedstawia Zarządowi Diecezjalnemu i zdaje mu z ich realizacji roczne sprawozdania;
- 3) inspirowanie członków do podejmowania działań, powołuje sekcje i zastępy, wyznacza zastępowych i kierowników sekcji;

- 4) przyjmuje plany działania i sprawozdania od kierowników sekcji i zastępowych;
- 5) co najmniej raz w roku zwołuje Walne Zebranie;
- 6) reprezentuje Oddział lub Koło wobec Zarządu Diecezjalnego;
- 7) nawiązuje współpracę z innymi Oddziałami lub Kołami w okręgu;
- 8) co roku przygotowuje i przedstawia na Walnym Zebraniu sprawozdania merytoryczne i finansowe;
- 9) rozstrzyga sprawy sporne pomiędzy członkami Oddziału lub Koła;
- 10) wyznacza datę wyborów do kierownictwa Oddziału lub Koła oraz Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła.

§ 34

Komisje Rewizyjną Oddziału lub Koła stanowią:

- 1) Przewodniczący Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła;
- 2) Zastępca Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła;
- 3) Sekretarz Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła.

§ 35

1. Do zadań Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła należą:
  - 1) czuwanie nad działalnością statutową Oddziału lub Koła;
  - 2) kontrola działalności finansowej;
  - 3) składanie sprawozdań ze swej działalności wobec Walnego Zebrania i Diecezjalnej Komisji Rewizyjnej;
  - 4) występowanie z wnioskiem do Kierownictwa Oddziału lub Koła o zwołanie Walnego Zebrania;
  - 5) występowanie co roku do Walnego Zebrania z wnioskami o zatwierdzenie sprawozdań merytorycznego i finansowego oraz o udzielenie absolutorium Kierownictwu Oddziału lub Koła;
  - 6) występowanie, w razie potrzeby, z wnioskiem do Walnego Zebrania o usunięcie członka Stowarzyszenia diecezjalnego ze składu Kierownictwa Oddziału lub Koła.
2. W przypadku niepowołania Komisji Rewizyjnej Oddziału lub Koła, zadania zawarte w ust. 1 przejmuje Diecezjalna Komisja Rewizyjna.

§ 36

1. Wewnątrz Oddziału lub Koła winny być zorganizowane zastępy i sekcje. Zastępy jako środowiska życia wspólnotowego są powoływane celem prowadzenia pracy formacyjnej między innymi podczas cotygodniowych spotkań. Tworzy je zastępowy i najwyżej 3-9 członków. Zastępowy prowadzi formację zastępu.
2. Sekcje są powoływane dla realizacji specjalnych celów w zależności od potrzeb środowiska. Kierownik sekcji prowadzi pracę sekcji.

Rozdział 5. Majątek Stowarzyszenia diecezjalnego

§ 37

1. Stowarzyszenie diecezjalne ma prawo posiadania, nabywania i zbywania majątku ruchomego i nieruchomego, praw rzeczowych, otwierania kont bankowych.
2. Powyższe prawo nie przysługuje Oddziałom i Kołom. W sprawach majątkowych mogą korzystać z praw, jakie posiada Stowarzyszenie diecezjalne lub parafia, szkoła czy inna instytucja, w ramach której funkcjonują.
3. Stowarzyszenie diecezjalne, w przypadku alienacji o wartości powyżej 100 000 euro, ale poniżej 1 000 000 euro, potrzebuje zezwolenia biskupa diecezjalnego udzielonego za zgodą rady do spraw ekonomicznych i kolegium konsultorów. Alienacja o wartości powyżej 1 000 000 euro, oraz w przypadkach, o których w kan. 1292 § 2 KPK, wymaga ponadto zgody Stolicy Apostolskiej.

4. W przypadku zaciągania przez Zarząd Diecezjalny zobowiązań, które jednorazowo przekraczają równowartość 2 500 euro, wymagane jest pisemne zatwierdzenie Asystenta Diecezjalnego.
5. Stowarzyszenie diecezjalne uczestniczy w kosztach prowadzenia działalności Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, na zasadach określonych uchwałą Krajowej Rady.

§ 38

Majątek Stowarzyszenia diecezjalnego na realizację celów statutowych stanowią:

- 1) składki członkowskie i inne zobowiązania członków;
- 2) spadki i darowizny;
- 3) dochody z działalności gospodarczej i wydawniczej;
- 4) dochody z majątku ruchomego i nieruchomego;
- 5) dotacje przekazywane na zasadach obowiązujących ogół podmiotów nienależących do sektora finansów publicznych;
- 6) inne formy wsparcia.

Rozdział 6. Zasady reprezentacji

§ 39

1. Stowarzyszenie diecezjalne na zewnątrz reprezentuje Prezes Zarządu Diecezjalnego lub jego Zastępca, z uwzględnieniem § 40 ust. 1.
2. Oddział lub Koło reprezentuje na zewnątrz Prezes Oddziału lub Koła lub jego Zastępca.

§ 40

1. Stowarzyszenie diecezjalne w sprawach finansowych reprezentują oraz mogą zaciągać zobowiązania majątkowe i ponoszą odpowiedzialność za decyzje finansowe: Prezes Zarządu Diecezjalnego wraz ze Skarbnikiem Zarządu Diecezjalnego lub Zastępca Prezesa Zarządu Diecezjalnego wraz ze Skarbnikiem Zarządu Diecezjalnego, z uwzględnieniem § 37 ust. 3 i 4.
2. Oddział lub Koło w sprawach finansowych reprezentują: Prezes Oddziału lub Koła wraz ze Skarbnikiem Oddziału lub Koła lub Zastępca Prezesa Oddziału lub Koła wraz ze Skarbnikiem Oddziału lub Koła, z uwzględnieniem § 37 ust. 2.

Rozdział 7. Przepisy końcowe

§ 41

Biskup Archidiecezji/Diecezji ... aprobuje Statut Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Archidiecezji/Diecezji ... sporządzony według wzoru Ramowego Statutu Stowarzyszenia diecezjalnego, stanowiącego załącznik do Statutu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży oraz jego zmiany. Celem zachowania jednolitości działania Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, Statut Stowarzyszenia diecezjalnego przedstawia biskupowi Krajowa Rada.

§ 42

Rozwiązanie Stowarzyszenia następuje decyzją biskupa diecezjalnego, z własnej inicjatywy lub na wniosek Zjazdu Diecezjalnego, przyjęty w formie uchwały większością 2/3 głosów przy udziale upoważnionych do głosowania z co najmniej połowy Oddziałów i Kół.

§ 43

Oddziały i Koła Stowarzyszenia diecezjalnego mogą zostać rozwiązane przez Zarząd Diecezjalny, z własnej inicjatywy lub na wniosek Walnego Zebrania, przyjęty w formie uchwały większością 2/3 głosów przy udziale co najmniej połowy uprawnionych członków Oddziału lub Koła.

§ 44

1. Likwidację majątku Stowarzyszenia diecezjalnego przeprowadza ostatni Zarząd Diecezjalny albo likwidator wyznaczony przez biskupa diecezjalnego.
2. Majątek likwidowanego Stowarzyszenia diecezjalnego przechodzi na własność diecezji; w przypadku likwidacji Oddziałów – na rzecz parafii; w przypadku likwidacji Kół – na rzecz instytucji, w ramach której funkcjonują.

§ 45

Kwestie nieuregulowane niniejszym Statutem i Statutem Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży określają regulaminy uchwalane przez Krajową Radę. Regulaminy określają w szczególności zasady dotyczące prowadzenia obrad, funkcjonowania organów, wybory do władz Stowarzyszenia oraz inne kwestie wymagające dodatkowego uszczegółowienia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 22/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie Statutu Stowarzyszenia Ogólnopolskiego
Ruch Rodzin Nazaretańskich

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z art. 16 Statutu Stowarzyszenia Ogólnopolskiego Ruch Rodzin Nazaretańskich, zatwierdza Statut Stowarzyszenia na kolejne trzy lata, w brzmieniu uwzględniającym następujące zmiany:

- 1) w art. 6 ust. 2 Statutu usuwa się fragment: „i zeszytach z serii Ku nowej ewangelizacji (1992-2006) oraz powstałych na ich podstawie publikacjach”;
- 2) w art. 6 ust. 3 Statutu dokonuje się zmiany słów: „bł. Jana Pawła II” na: „św. Jana Pawła II”. Tekst jednolity Statutu stanowi załącznik do niniejszej uchwały. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

*Załącznik do uchwały nr 22/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski z dnia 13 czerwca 2019 r.*

Statut Stowarzyszenia Ogólnopolskiego Ruch Rodzin Nazaretańskich

Preambuła

Ruch Rodzin Nazaretańskich wyrósł z inicjatywy ks. Tadeusza Dajczera (†2009) i ks. Andrzeja Buczela (†1994) oraz grupy osób świeckich, którzy utworzyli w 1985 r. w Warszawie wspólnotę ewangelizacyjną dążącą – w oparciu o kierownictwo duchowe – do radykalizmu wiary przez ciągłe nawrócenie. Od 1987 roku, Ruch Rodzin Nazaretańskich jest obecny w wielu diecezjach Polski, a także za granicą.

Rozdział I. Postanowienia ogólne

Art. 1

1. Ruch Rodzin Nazaretańskich, zwany dalej Ruchem, jest prywatnym stowarzyszeniem wiernych (duchownych i świeckich), ustanowionym na terenie Polski w oparciu o przepisy prawa kanonicznego (kan. 298-325).
2. Ruch posiada kościelną osobowość prawną.
3. Ruch działa w oparciu o przepisy Kodeksu Prawa Kanonicznego, Statutu i stosowne przepisy prawa świeckiego.
4. Ruch zrzesza stowarzyszenia diecezjalne, które wyrosły z Ruchu Rodzin Nazaretańskich założonego przez ks. Tadeusza Dajczera i ks. Andrzeja Buczela.

Art. 2

1. Ruch działa na terenie całej Polski. Ruch może prowadzić swoją działalność także poza granicami Polski za zgodą odpowiednich władz kościelnych i zgodnie z przepisami prawa.
2. Siedzibą Ruchu jest Warszawa.

Rozdział II. Cele i sposoby ich realizacji

Art. 3

1. Celem Ruchu jest prowadzenie swoich członków drogą życia wewnętrznego w duchu soborowego nauczania o powszechnym powołaniu do świętości, zgodnie ze wskazaniem Jana Pawła II: „prowadzenie do świętości pozostaje szczególnie pilnym zadaniem duszpasterskim” (*Novo millennio ineunte*, 30).
2. Pomoc w dążeniu do świętości, świadczona przez Ruch, skierowana jest do osób wszystkich stanów, a nade wszystko ku rodzinie, która „jest wezwana do uświęcenia siebie i do uświęcenia wspólnoty kościelnej i świata” (Jan Paweł II, *Familiaris consortio*, 55).
3. Przez swoje działania Ruch uczestniczy aktywnie w realizacji apostolskiej misji Kościoła i podejmuje wezwanie do nowej ewangelizacji.

Art. 4

1. Swoje cele Ruch realizuje poprzez formację i działalność apostolską.
2. Formacja członków Ruchu jest realizowana poprzez:
  - 1) codzienną modlitwę osobistą;
  - 2) trud osobistego nawracania się;
  - 3) uczestnictwo w życiu liturgicznym Kościoła, a zwłaszcza w Eucharystii;
  - 4) lekturę Słowa Bożego, dokumentów Kościoła i materiałów formacyjnych Ruchu;
  - 5) korzystanie ze stałego spowiednictwa lub kierownictwa duchowego;

- 6) systematyczne uczestnictwo w grupach formacyjnych Ruchu;
- 7) uczestnictwo w rekolekcjach, dniach skupienia, pielgrzymkach organizowanych przez Ruch.
3. Działalność apostołska członków Ruchu jest realizowana poprzez:
  - 1) świadectwo życia chrześcijańskiego;
  - 2) podejmowanie posług ewangelizacyjno-formacyjnych;
  - 3) zakładanie nowych wspólnot Ruchu;
  - 4) zaangażowanie w życie Kościoła;
  - 5) apostołstwo poza granicami kraju;
  - 6) niesienie pomocy rodzinom, zwłaszcza zagrożonym;
  - 7) wspieranie duchowe i materialne ludzi chorych, cierpiących i zagubionych;
  - 8) upowszechnianie nauczania Kościoła przede wszystkim w dziedzinie małżeństwa, rodziny i wychowania;
  - 9) działalność wydawnicza;
  - 10) kolportaż prasy, książek i innych mediów katolickich;
  - 11) inne działania w zależności od potrzeb lokalnych.
4. Ruch zachęca swoich członków do podejmowania studiów specjalistycznych w zakresie teologii, duchowości oraz życia małżeńskiego i rodzinnego.
5. Członkowie Ruchu dążą do tego, by wszystkie przedsięwzięcia organizacyjne i apostołskie miały charakter formacyjny, to znaczy mający na celu nawrócenie i coraz pełniejszą realizację ideału Świętej Rodziny z Nazaretu. Mają oni świadomość, że działalność przynosząca owoce nawrócenia jest uzależniona od ich rozwoju duchowego.

Art. 5

1. Kapłani członkowie Ruchu pełnią rolę przewodników duchowych. Ze względu na sakramentalny udział w kapłaństwie Chrystusa, sprawują oni obok innych kapłanów funkcję szafarzy sakramentu Eucharystii i pokuty. Czuwają nad zachowaniem czystości głoszonych nauk i służą pomocą duchową członkom Ruchu w ich życiu wewnętrznym.
2. Kapłani członkowie Ruchu tworzą wspólnotę kapłańską, która jest istotną pomocą w ich formacji duchowej.

Rozdział III. Duchowość

Art. 6

1. Duchowość Ruchu jest wspólna dla wszystkich stowarzyszeń w nim zrzeszonych.
2. Duchowość Ruchu została wyrażona głównie w pismach jego założycieli, przetłumaczonych na wiele języków, przede wszystkim w książce ks. Tadeusza Dajczera *Rozważania o wierze*.
3. Duchowość Ruchu czerpie inspiracje z duchowości karmelitańskiej, a zwłaszcza z „małej drogi” św. Teresy od Dzieciątka Jezus, z duchowości św. Maksymiliana Marii Kolbego, z orędzia Bożego Miłosierdzia przekazanego przez św. Faustynę Kowalską, z przesłania Matki Bożej do św. Juana Diego oraz z nauczania św. Jana Pawła II i jego osobistego zawierzenia się Maryi.
4. Wzorem dla członków Ruchu jest życie Świętej Rodziny z Nazaretu, która uczy nas, że świętość realizuje się w codzienności przeżywanej z Bogiem i w braterskiej wspólnotcie.
5. Członkowie Ruchu pragną, by centrum ich życia stanowiła Eucharystia, w której dociera do nas i udziela się nam całe Boże życie. Częsty, a nawet codzienny udział we Mszy św., adoracja Najświętszego Sakramentu oraz oczekiwanie na spotkanie z Chrystusem w Eucharystii mają prowadzić do eucharystycznego stylu życia.
6. Ruch powstawał wokół konfesjonału. Mając świadomość potrzeby nieustannego nawracania się, członkowie Ruchu korzystają często, przynajmniej raz w miesiącu, z sakramentu pokuty, który może przybrać formę stałego spowiednictwa. W miarę potrzeby duchowej istnieje też możliwość korzystania z kierownictwa duchowego.

7. Podejmując wolę Zbawiciela zawartą w Testamencie z Krzyża wyrażoną słowami: „Oto Matka twoja” (J 19,27), za przykładem św. Jana Apostoła członkowie Ruchu pragną żyć w komunii z Maryją i w tej komunii upatrują drogę do pełnego zjednoczenia z Chrystusem.
8. Pragnienie życia duchowością Ruchu członkowie Ruchu mogą potwierdzić przez złożenie *Aktu oddania się Matce Bożej na wyłączną służbę Kościołowi*, który zawiera w sobie istotę duchowości Ruchu.

Rozdział IV. Struktura i władze

Art. 7

Ruch podlega Konferencji Episkopatu Polski, która zatwierdza jego Statut i powołuje Biskupa Delegata do spraw Ruchu Rodzin Nazaretańskich oraz zatwierdza i odwołuje Moderadora Krajowego.

Art. 8

1. Rada Moderatorów sprawuje najwyższą władzę w Ruchu. Radę Moderatorów stanowią kapłani Moderatorzy stowarzyszeń tworzących Ruch, Moderator Krajowy i kapłani członkowie Koordynacji Krajowej.
2. Rada Moderatorów spotyka się regularnie na comiesięcznych spotkaniach organizacyjno-formacyjnych, prowadzonych przez kapłanów z Koordynacji Krajowej, zwoływanych przez Moderadora Krajowego.
3. Do zadań Rady Moderatorów należy:
  - 1) strzeżenie duchowości Ruchu, stanowiącej zasadniczy czynnik jednoczący stowarzyszenia wchodzące w skład Ruchu;
  - 2) przyjmowanie do Ruchu stowarzyszeń diecezjalnych;
  - 3) przyjmowanie kapłanów w poczet członków Ruchu.
4. Powołani przez Moderatorów animatorzy świeccy, reprezentujący każde ze stowarzyszeń wchodzących w skład Ruchu, tworzą Radę Animatorów. Rada Animatorów pełni rolę doradczą wobec Rady Moderatorów i pomaga jej w realizacji zadań organizacyjnych i apostołskich.
5. Rada Animatorów spotyka się regularnie przynajmniej raz na kwartał na spotkaniach organizacyjno-formacyjnych, prowadzonych przez kapłanów z Koordynacji Krajowej, zwoływanych przez Moderadora Krajowego.

Art. 9

1. Moderator Krajowy jest zatwierdzany przez Konferencję Episkopatu Polski na okres 5 lat.
2. Wyboru kandydata na stanowisko Moderadora Krajowego spośród kapłanów członków Ruchu dokonuje Rada Moderatorów według uchwalonego przez siebie regulaminu. Biskup Delegat prezentuje kandydata Konferencji Episkopatu Polski.
3. Moderator Krajowy może być odwołany przez Konferencję Episkopatu Polski przed upływem kadencji.
4. Z poważnych przyczyn Rada Moderatorów może wnioskować do Konferencji Episkopatu Polski o odwołanie Moderadora Krajowego przed upływem kadencji. Do ważności wniosku potrzebna jest większość dwóch trzecich głosów przy obecności dwóch trzecich członków.

Art. 10

1. Koordynację Krajową stanowią:
  - 1) Moderator Krajowy i pięciu kapłanów wybieranych przez Radę Moderatorów z grona kapłanów członków Ruchu;
  - 2) sześć osób świeckich wybieranych przez Radę Animatorów z ich grona.
2. Kadencja Koordynacji Krajowej wynosi 3 lata.
3. Pracami Koordynacji Krajowej kieruje Moderator Krajowy.
4. Do zadań Koordynacji Krajowej należy:

- 1) troska o wierność charyzmatowi Ruchu;
  - 2) reprezentowanie Ruchu na szczeblu krajowym i zagranicznym;
  - 3) koordynowanie działań ogólnopolskich Ruchu;
  - 4) określanie kierunków formacji;
  - 5) opracowywanie i wydawanie materiałów formacyjnych Ruchu;
  - 6) organizowanie spotkań Rady Moderatorów i Rady Animatorów;
  - 7) przyjmowanie świeckich w poczet członków Ruchu zgodnie z normami niniejszego Statutu;
  - 8) organizowanie rekolekcji kapłańskich i formacyjnych;
  - 9) sporządzanie sprawozdań z działalności Koordynacji Krajowej;
  - 10) powoływanie sekretariatu.
5. Spotkania Koordynacji Krajowej odbywają się regularnie, lecz nie rzadziej niż raz na kwartał. Spotkania zwołuje Moderator Krajowy.
  6. Koordynacja Krajowa podejmuje decyzje zwykłą większością głosów, przy równym podziale głosów rozstrzyga głos Moderatorsa Krajowego.
  7. Koordynacja Krajowa składa sprawozdanie ze swojej działalności wobec Rady Moderatorów przynajmniej raz w roku.
  8. W uzasadnionych przypadkach Rada Moderatorów może większością dwóch trzecich głosów przy obecności dwóch trzecich swoich członków odwołać poszczególnych albo wszystkich członków Koordynacji Krajowej.

Rozdział V. Członkowie Ruchu

Art. 11

1. Ruch obejmuje:
  - 1) właściwych członków, którzy uczestniczą w jego formacji i działalności apostolskiej;
  - 2) osoby związane z nim w sposób nieformalny, które korzystają z jego dóbr duchowych, ale nie podejmują regularnej formacji i działań apostolskich w ramach jego struktur.
2. Członkiem Ruchu może zostać osoba pełnoletnia i ochrzczona (świecka lub duchowna) po minimum rocznej formacji w Ruchu z uwzględnieniem Art. 8 ust. 3 pkt. 3 oraz Art. 10 ust. 4 pkt. 7.
3. Nabycie członkostwa w jednym ze stowarzyszeń tworzących Ruch skutkuje nabyciem członkostwa w Ruchu.

Art. 12

1. Stowarzyszenia tworzące Ruch to te, które go założyły lub później zostały do niego przyjęte.
2. Założycielami Ruchu są diecezjalne stowarzyszenia Ruchu Rodzin Nazaretańskich w następujących archidiecezjach i diecezjach: białostockiej, bielsko-żywieckiej, częstochowskiej, drohiczyńskiej, ełckiej, gdańskiej, katowickiej, kieleckiej, legnickiej, lubelskiej, łódzkiej, płockiej, poznańskiej, radomskiej, rzeszowskiej, siedleckiej, sosnowieckiej, toruńskiej, warmińskiej, warszawskiej, warszawsko-praskiej, wrocławskiej, zielonogórsko-gorzowskiej.
3. Pozostałe stowarzyszenia, które utożsamiają się z duchowością Ruchu, są przyjmowane do niego przez Radę Moderatorów na wniosek Koordynacji Krajowej.
4. Stowarzyszenie, aby być przyjęte do Ruchu, powinno:
  - 1) posiadać statut zgodny z duchem i misją Ruchu, zatwierdzony przez Radę Moderatorów, według wzoru stanowiącego załącznik do niniejszego Statutu;
  - 2) uzyskać pisemną zgodę właściwego Biskupa Diecezjalnego na przyjęcie do Ruchu.
5. Przyjęcie do Ruchu nie zmienia natury prawnej stowarzyszenia.
6. Stowarzyszenia tworzące Ruch są zobowiązane informować Koordynację Krajową o przyjmowaniu nowych członków.
7. Tylko stowarzyszenia tworzące Ruch mają prawo do używania w nazwie sformułowania: „Ruch Rodzin Nazaretańskich”.

Art. 13

1. Członkowie Ruchu mają prawo:
  - 1) uczestniczyć w życiu i działalności Ruchu;
  - 2) korzystać z duchowych dóbr Ruchu;
  - 3) zgłaszać wnioski i propozycje dotyczące działalności Ruchu.
2. Członkowie Ruchu mają obowiązek:
  - 1) realizować cele Ruchu;
  - 2) systematycznie uczestniczyć w formacji Ruchu;
  - 3) podejmować działania apostołskie zgodnie ze statutem i możliwościami;
  - 4) przestrzegać postanowień statutu, prawomocnych uchwał i regulaminów Ruchu;
  - 5) w miarę możliwości wspierać materialnie działalność Ruchu.

Art. 14

1. Stowarzyszenie tworzące Ruch przestaje do niego należeć:
  - 1) na mocy decyzji właściwego Biskupa Diecezjalnego;
  - 2) w poważnych przypadkach na mocy decyzji Rady Moderatorów, po uprzednim upomnieniu, z zachowaniem prawa rekursu do kompetentnej władzy kościelnej.
2. Wraz z opuszczeniem Ruchu przez stowarzyszenie kończy się także przynależność wszystkich jego członków do Ruchu, chyba że Rada Moderatorów postanowi co innego.
3. W przypadku zaniedbywania przez członków Ruchu obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2 albo działania sprzecznego z nauczaniem lub dyscypliną Kościoła, Koordynacja Krajowa może podjąć decyzję o zawieszeniu w prawach członka lub pozbawieniu członkostwa w Ruchu. W przypadku kapłanów powyższa decyzja wymaga zatwierdzenia przez Radę Moderatorów.
4. Członkostwo poszczególnych osób ustaje przez:
  - 1) formalną rezygnację skierowaną na piśmie do Koordynacji Krajowej;
  - 2) wykluczenie decyzją Koordynacji Krajowej, po uprzednim upomnieniu, z zachowaniem prawa rekursu do kompetentnej władzy kościelnej, w przypadkach wymienionych w ust. 3.
5. Członków Ruchu oraz stowarzyszenia tworzące Ruch, po opuszczeniu Ruchu można na nowo do niego przyjąć, jeżeli o to poproszą oraz jeżeli spełniają warunki określone w niniejszym Statucie.

Rozdział VI. Dobra doczesne

Art. 15

1. Ruch jest podmiotem zdolnym do nabywania, posiadania, zarządzania oraz alienowania dóbr doczesnych, zgodnie z przepisami Kodeksu Prawa Kanonicznego i niniejszego Statutu.
2. Na majątek Ruchu składają się dobra materialne, wartości niematerialne i prawa oraz środki finansowe.
3. Majątek Ruchu pochodzi z dobrowolnych ofiar, darowizn, dotacji, spadków.
4. Majątek Ruchu może być wykorzystany jedynie na realizację celów statutowych.
5. Stowarzyszenia tworzące Ruch zachowują pełną autonomię odnośnie posiadania i zarządzania dobrami, zgodnie z przepisami Kodeksu Prawa Kanonicznego i własnymi przepisami wewnętrznymi.
6. Za właściwe gospodarowanie majątkiem Ruchu odpowiada Koordynacja Krajowa.
7. Do Ruchu mają odpowiednie zastosowanie przepisy prawa kanonicznego o zarządzie dóbr materialnych.
8. W przypadku rozwiązania Ruchu majątek przejmuje Konferencja Episkopatu Polski.

Rozdział VII. Postanowienia końcowe

Art. 16

1. Statut Ruchu i wszelkie w nim zmiany zatwierdza Konferencja Episkopatu Polski.
2. Propozycję zmian w Statucie uchwała Rada Moderatorów większością dwóch trzecich głosów przy obecności dwóch trzecich swoich członków, na wniosek Koordynacji Krajowej.

Art. 17

1. Ruch może zostać rozwiązany decyzją Rady Moderatorów podjętą większością dwóch trzecich głosów przy obecności dwóch trzecich jej członków, po uzyskaniu akceptacji przez Konferencję Episkopatu Polski.
2. Z ważnych powodów Konferencja Episkopatu Polski, po wysłuchaniu Moderatorsa Krajowego, może z własnej inicjatywy podjąć decyzję o rozwiązaniu Ruchu.
3. Rozwiązanie Ruchu nie powoduje rozwiązania stowarzyszeń tworzących Ruch, które jest zastrzeżone kompetentnej władzy.

Statut niniejszy został zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 22/283/2019 z dnia 13 czerwca 2019 r. na okres 3 lat

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 23/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie Stowarzyszenia Ruch Czystych Serc

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z wygaśnięciem mocy obowiązującej Statutu Stowarzyszenia Ruch Czystych Serc, zatwierdzonego *ad experimentum* na okres 3 lat, i mandatu Moderatorsa Krajowego tegoż Stowarzyszenia, oraz w związku z decyzją władz Stowarzyszenia o niepodejmowaniu czynności mających na celu przedłużenie działalności w formie zaproponowanej podczas 373. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski, cofa kanoniczną osobowość prawną, która została przyznana ww. Stowarzyszeniu jako prywatnemu stowarzyszeniu wiernych.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 24/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie powołania
Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Rycerzy Jana Pawła II

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 54 Statutu KEP oraz § 44 ust. 3 Regulaminu KEP, na prośbę Wspólnoty Rycerzy Jana Pawła II, ustanawia Delegata KEP ds. Rycerzy Jana Pawła II i do pełnienia tej funkcji powołuje abp. Marka JĘDRASZEWSKIEGO, Metropolitę Krakowskiego, na pierwszą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 25/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia Członka Komisji KEP

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 49 i 51 Statutu KEP oraz § 44 ust. 2 Regulaminu KEP, na wniosek bp. Jerzego Mazura, Przewodniczącego Komisji ds. Misji, zatwierdza bp. Szymona STUŁKOWSKIEGO, Biskupa Pomocniczego Archidiecezji Poznańskiej, na Członka tejże Komisji.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 26/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie ustanowienia św. Jana Pawła II
patronem Europy

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP wyraża pozytywną opinię odnośnie do podjęcia działań mających na celu ustanowienie przez Stolicę Apostolską św. Jana Pawła II patronem Europy.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 27/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia członków Rady
Maximilian Kolbe Stiftung

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z § 9 art. 1 Statutu Maximilian Kolbe Stiftung, na wniosek Zarządu, zatwierdza abp. Wiktora SKWORCA, Metropolitę Katowickiego oraz ks. dr. Jarosława MRÓWCZYŃSKIEGO, prezbitera Archidiecezji Warszawskiej, na członków Rady Maximilian Kolbe Stiftung.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 28/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 13 czerwca 2019 r.
w sprawie opinii dotyczącej
rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP oraz przepisów wydanych przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych (Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in Causis Sanctorum, n. 11a; Instrukcja o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych Sanctorum Mater, art. 41 § 1 i art. 42), wyraża pozytywną opinię odnośnie do rozpoczęcia przez Archidiecezję Warszawską procesu beatyfikacyjnego s. Wandy Boniszewskiej ze Zgromadzenia Sióstr od Aniołów.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 30/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r.
w sprawie realizacji przez Caritas Polska
projektu „Czas na młodzież 2019”

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z kan. 1292 KPK oraz § 26 Statutu Caritas Polska, wyraża zgodę na realizację przez Caritas Polska,

we współpracy ze Stowarzyszeniem Morena z Gdańska, przy wsparciu finansowym Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, projektu „Czas na młodość 2019”.

Wartość ww. projektu wynosi 4 277 570 zł. Jego głównym celem jest podwyższenie kompetencji społecznych osób młodych oraz zwiększenie ich szans na rynku pracy.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 31/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r.
w sprawie realizacji przez Caritas Polska
projektu „Ekologia integralna encykliki Laudato Si’
w działaniu wspólnot Caritas i społeczności lokalnych”

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z kan. 1292 KPK oraz § 26 Statutu Caritas Polska, wyraża zgodę na realizację przez Caritas Polska, przy wsparciu finansowym Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, projektu „Ekologia integralna encykliki Laudato Si’ w działaniu wspólnot Caritas i społeczności lokalnych”.

Celem głównym projektu jest podnoszenie świadomości i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez praktyczne wdrożenie zasad ekologii integralnej encykliki Laudato Si’ – w trosce o wspólny dom.

W związku tym, że budżet projektu wynosi 7 338 160 PLN, przekracza zatem maksymalną sumę alienacji dóbr określoną przez Konferencję Episkopatu Polski, do jego realizacji niezbędne będzie uzyskanie również zezwolenia Stolicy Apostolskiej.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 32/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r.
w sprawie utworzenia Biura Delegata KEP
ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z § 74 Regulaminu KEP, podejmuje decyzję o utworzeniu Biura Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 33/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r.**

w sprawie zatwierdzenia Sprawozdań finansowych z działalności Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski oraz podmiotów podległych Konferencji Episkopatu Polski za 2018 rok

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 9, w związku z art. 45 i 46 Statutu KEP oraz § 79 Regulaminu KEP, zatwierdza *Sprawozdania finansowe z działalności gospodarczej i statutowej Sekretariatu KEP, podmiotów podległych KEP oraz tych, których KEP jest akcjonariuszem lub udziałowcem za 2018 rok*, po ich uprzednim zatwierdzeniu przez Komisję Rewizyjną KEP w dniu 13 czerwca br., na mocy uchwały nr 1/2019 i uchwały nr 2/2019.

Sprawozdania finansowe stanowią załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 34/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r.**

**w sprawie powołania w Łomży
Instytutu Teologiczno-Katechetycznego
w ramach Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP zezwala na powołanie w Łomży Instytutu Teologiczno-Katechetycznego w ramach Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 35/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r.
w sprawie organizacji studium dla egzorcystów**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP przyjmuje przedstawione przez abp. Wiktora Skworca założenia programowe studium dla egzorcystów.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 36/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r.
w sprawie kandydata na Dyrektora Krajowego
Eucharystycznego Ruchu Młodych

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z art. 2, 8 i 9 Statutów Papieskiej Światowej Sieci Modlitwy (Apostolstwa Modlitwy), którego częścią jest Eucharystyczny Ruch Młodych, wyraża aprobatę odnośnie do kandydatury ks. Grzegorza WIŚNIEWSKIEGO, prezbitera Archidiecezji Katowickiej, na funkcję Dyrektora Krajowego Eucharystycznego Ruchu Młodych.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 37/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r.
w sprawie nadania tytułu Bazyliki Mniejszej

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, wyraża *nihil obstat* w sprawie wniesienia do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów prośby o nadanie kościołowi parafialnemu pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Nowym Targu tytułu Bazyliki Mniejszej.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 39/383/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 14 czerwca 2019 r.
w sprawie przyjęcia listów pasterskich KEP
oraz apelu Zespołu KEP

Konferencja Episkopatu Polski podczas 383. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Świdnicy i Wałbrzychu w dniach 13-14 czerwca 2019 r., na podstawie art. 9 Statutu KEP przyjmuje:

- 1) apel Zespołu KEP ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych na sierpień – miesiąc abstynencji 2019;
- 2) list pasterski Konferencji Episkopatu Polski z okazji IX Tygodnia Wychowania „Zamieszkać razem z Jezusem”;

- 3) list pasterski Konferencji Episkopatu Polski z okazji Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego „Ochrzczeni i posłani. Kościół Chrystusa z misją w świecie”;
- 4) list Konferencji Episkopatu Polski zapowiadający obchody XIX Dnia Papieskiego pod hasłem „Wstańcie, chodźmy!”.

Teksty ww. listów pasterskich i apelu stanowią załączniki do niniejszej uchwały*. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

* Przyp. red. Teksty ww. listów pasterskich znajdują się w dziale 3. Listy pasterskie Konferencji Episkopatu Polski (s. 362, 365, 367) natomiast Apel Zespołu KEP w dziale 2.3. Oświadczenia, apele i stanowiska Komisji, Rad i Zespołów Konferencji Episkopatu Polski (s. 330).

---

384. Zebranie Plenarne KEP (8-9.10.2019)

Uchwała nr 1/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie wyboru Członków Komisji Mieszanej Biskupi – Wyżsi Przełożeni Zakonni

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu Konferencji Episkopatu Polski, w związku z art. 3 ust. 1 i 2 Regulaminu Działania Komisji Mieszanej Biskupi – Wyżsi Przełożeni Zakonni w świetle dokumentu *Mutuae Relationes*, wybiera na Członków Komisji Mieszanej Biskupi – Wyżsi Przełożeni Zakonni, na drugą pięcioletnią kadencję:

- bp. Ryszarda KASYNE, Biskupa Diecezji Pelplińskiej,
- bp. Łukasza BUZUNA, Biskupa Pomocniczego Diecezji Kaliskiej.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 2/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie wyboru Przewodniczących Komisji, Podkomisji i Zespołu Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 50 Statutu KEP, wybiera:

- 1) w miejsce bp. Andrzeja Czai – abp. Stanisława BUDZIKA, Metropolite Lubelskiego, na Przewodniczącego Komisji Nauki Wiary, na pierwszą pięcioletnią kadencję;

- 2) abp. Józefa GÓRZYŃSKIEGO, Metropolite Warmińskiego, na Przewodniczącego Podkomisji ds. Służby Liturgicznej, działającej w ramach Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, na drugą pięcioletnią kadencję;
  - 3) abp. Józefa GÓRZYŃSKIEGO, Metropolite Warmińskiego, na Przewodniczącego Zespołu Programowego ds. Telewizyjnych Transmisji Mszy Św., na drugą pięcioletnią kadencję.
- Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 3/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r
w sprawie wyboru Przewodniczącego
Komitetu ds. Dialogu z Niewierzącymi

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 50 Statutu KEP, w związku z upływem kadencji w dniu 27 listopada 2019 r., wybiera na Przewodniczącego Komitetu ds. Dialogu z Niewierzącymi, bp. Wiesława ŚMIGLA, Biskupa Diecezji Toruńskiej, na drugą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 4/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r
w sprawie powołania Delegatów Konferencji Episkopatu Polski
oraz Duszpasterzy Krajowych

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 54 Statutu KEP oraz § 44 ust. 3 Regulaminu KEP, powołuje:

- 1) na Delegata KEP ds. Duszpasterstwa Prawników – w miejsce bp. Piotra Sawczuka – bp. Janusza STEPNOWSKIEGO, Biskupa Diecezji Łomżyńskiej, na pierwszą pięcioletnią kadencję;
- 2) na Delegata KEP ds. Duszpasterstwa Ministrantów – abp. Józefa GÓRZYŃSKIEGO, Metropolite Warmińskiego, na drugą pięcioletnią kadencję;
- 3) na Delegata KEP ds. Instytutów Świeckich – bp. Józefa SZAMOCKIEGO, Biskupa Pomocniczego Diecezji Toruńskiej, na czwartą pięcioletnią kadencję;
- 4) na Delegata KEP ds. Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych – bp. Jana KOPCA, Biskupa Diecezji Gliwickiej, na czwartą pięcioletnią kadencję;

- 5) na Delegata KEP ds. Arcybractwa Straży Honorowej Najświętszego Serca Pana Jezusa – bp. Stanisława SALATERSKIEGO, Biskupa Pomocniczego Diecezji Tarnowskiej, na drugą pięcioletnią kadencję;
  - 6) na Delegata KEP ds. Ruchu Odnowy w Duchu Świętym – w miejsce abp. Józefa Górczyńskiego – bp. Andrzeja PRZYBYLSKIEGO, Biskupa Pomocniczego Archidiecezji Częstochowskiej, na pierwszą pięcioletnią kadencję;
  - 7) na Opiekuna Legionu Maryi w Polsce – bp. Romana MARCINKOWSKIEGO, Biskupa Pomocniczego Diecezji Płockiej, na piątą pięcioletnią kadencję;
  - 8) na Ogólnopolskiego Kierownika Duchowego Legionu Maryi w Polsce – ks. Janusza WĘGRZECKIEGO, prezbitera Archidiecezji Warszawskiej, na piątą pięcioletnią kadencję;
  - 9) na Duszpasterza Krajowego Parlamentarzystów – ks. dr. Piotra BURGOŃSKIEGO, prezbitera Archidiecezji Warszawskiej, na drugą pięcioletnią kadencję;
  - 10) na Duszpasterza Krajowego Rycerzy Jana Pawła II – ks. Jarosława GLONKA, prezbitera Archidiecezji Krakowskiej, na pierwszą pięcioletnią kadencję.
- Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 5/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia Konsultora Rady KEP

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 49 i 51 Statutu KEP oraz § 44 ust. 2 Regulaminu KEP, na wniosek bp. Krzysztofa Nitkiewicza, Przewodniczącego Rady ds. Ekumenizmu, zatwierdza ks. prof. dr. hab. Przemysław KANTYKE, prezbitera Diecezji Kieleckiej, na Konsultora tejże Rady.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 6/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia Moderadora Krajowego
Stowarzyszenia Ogólnopolskiego Ruch Rodzin Nazaretańskich

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z art. 9 ust. 1 i 2 Statutu Stowarzyszenia Ogólnopolskiego Ruch Rodzin Nazaretańskich, na wniosek Rady Moderatorów ww. Stowarzyszenia, zatwierdza na Moderadora Krajowego Stowarzyszenia Ogól-

napolskiego Ruch Rodzin Nazaretańskich ks. Dariusza KOWALCZYKA, prezbitera Archidiecezji Warszawskiej, na drugą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 7/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r
w sprawie zatwierdzenia
Kapelana Polskiego Związku Łowieckiego

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, na wniosek Łowczego Krajowego Polskiego Związku Łowieckiego, w miejsce ks. Wojciecha Frątczaka, powołuje ks. Sylwestra DZIEDZICA, prezbitera Diecezji Tarnowskiej, na Kapelana Polskiego Związku Łowieckiego, na pierwszą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 8/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r.
w sprawie powołania
członka Zarządu Fundacji „Opoka”

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP oraz art. 13 Statutu Fundacji „Opoka”, w związku z ukończeniem kadencji przez Macieja Górnickiego, powołuje Iwonę OLSZEWSKĄ-KRÓL na członka Zarządu Fundacji „Opoka”, na pierwszą pięcioletnią kadencję, która rozpocznie się 27 listopada 2019 r.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 27 listopada 2019 r.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 9/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r
w sprawie powołania
rektora Ogólnopolskiego Seminarium
dla Starszych Kandydatów do Świećceń

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z n. 9 Statutu Ogólnopolskiego Seminarium dla Starszych Kandydatów do Świećceń, na wniosek abp. Grzegorza Rysia, Metropolity Łódzkiego, powołuje ks. prof. dr hab. Sławomira SZCZYRBE, na rektora Ogólnopolskiego Seminarium dla Starszych Kandydatów do Świećceń.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 10/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r
w sprawie powołania Kierownika Biura Delegata KEP
ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP powołuje ks. dr. Piotra STUDNICKIEGO, prezbitera Archidiecezji Krakowskiej, na Kierownika Biura Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży, na pierwszą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 11/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r.
w sprawie wyboru kandydata na Rektora
Polskiego Papieskiego Instytutu Kościelnego w Rzymie

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z art. 4 Statutu Pontificio Instituto Ecclesiastico Polacco, wybiera ks. dr. Adama SYCZA, prezbitera Archidiecezji

Przemyskiej, jako kandydata na Rektora Polskiego Papieskiego Instytutu Kościelnego w Rzymie, na drugą sześcioletnią kadencję. Koniec pierwszej kadencji nastąpi w dniu 16 lipca 2020 r.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

* Przyp. red. Dekret powołujący znajduje się w dziale I. Dokumenty Stolicy Apostolskiej i Nuncjatury Apostolskiej w Polsce (s. 22).

Uchwała nr 12/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r
w sprawie zatwierdzenia składu Zarządu
Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku art. 30 Statutu Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”, zatwierdza wybór nowego Zarządu, zgodnie z uchwałą XXV Walnego Zgromadzenia Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”, z dnia 5 września 2019 r., na okres 3 lat, zgodnie z § 22 ust. 1 Statutu Federacji.

W skład Zarządu wchodzi:

- 1) ks. dr Jerzy WITCZAK – Przewodniczący Zarządu,
- 2) o. Grzegorz FILIPIUK OFMCap – Zastępca Przewodniczącego Zarządu,
- 3) ks. dr Tomasz GARWOLIŃSKI – Sekretarz Zarządu,
- 4) ks. dr Piotr TYLEC – Skarbnik,
- 5) dr Bogumiła WARZĄCHOWSKA – Członek Zarządu.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 13/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r
w sprawie zatwierdzenia na kandydata na Rektora
Polskiej Misji Katolickiej w Brazylii

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 32 Statutu KEP oraz § 81 ust. 4 Regulaminu KEP, po pozytywnej opinii bp. Wiesława Lechowicza, Delegata KEP ds. Duszpasterstwa

Emigracji Polskiej, zatwierdza ks. Zdzisława MALCZEWSKIEGO SChr, na kandydata na Rektora Polskiej Misji Katolickiej w Brazylii, na kolejną pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Warszawa, dnia 16 października 2019 r.

SEP – D/4-1

Oświadczenie dotyczące ogłoszenia Uchwały nowelizującej
Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia

Wykonując polecenie Ojca Świętego Franciszka określone w art. 2 § 1 listu apostolskiego motu proprio *Vos estis lux mundi* z dnia 7 maja 2019 r., Konferencja Episkopatu Polski w dniu 8 października 2019 r. dokonała zmiany *Wytycznych dotyczących wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia*, z dnia 8 października 2014 r., uprzednio znowelizowanych w dniu 6 czerwca 2017 r.

W dniu dzisiejszym, tj. 16 października 2019 r., poprzez zamieszczenie na oficjalnej stronie internetowej Konferencji Episkopatu Polski, ogłoszona zostaje Uchwała nr 14/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r. w sprawie nowelizacji *Wytycznych dotyczących wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia*. Uchwała ta wchodzi w życie po miesiącu od dnia jej ogłoszenia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 14/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r.
w sprawie nowelizacji

Wytycznych dotyczących wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia

Ojciec Święty Franciszek w art. 2 § 1 listu apostolskiego motu proprio *Vos estis lux mundi* z dnia 7 maja 2019 r. polecił, by konferencje biskupów w ciągu roku od wejścia w życie tego aktu prawnego ustanowiły jeden lub więcej stabilnych systemów w celu składania zawiadomień o domniemanych

przestępstwach przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu popełnianych przez duchownych lub członków instytutów życia konsekrowanego czy stowarzyszeń życia apostołskiego w stosunku do małoletnich lub osób bezradnych. Systemy te mają być łatwo dostępne dla każdego. Realizacja dyspozycji *motu proprio* może nastąpić także poprzez ustanowienie specjalnego urzędu (biura) kościelnego.

Wykonując to polecenie, Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, postanawia, co następuje:

Art. 1

W *Wytycznych dotyczących wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia*, z dnia 8 października 2014 r., znowelizowanych w dniu 6 czerwca 2017 r., dodaje się punkty 2a, 2b i 2c w następującym brzmieniu:

„2a. W każdej diecezji i w każdej prowincji kleryckiego instytutu życia konsekrowanego na prawie papieskim lub kleryckiego stowarzyszenia życia apostołskiego na prawie papieskim w Polsce należy ustanowić delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży, odpowiedzialnego za przyjmowanie zgłoszeń o wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez duchownego oraz zobowiązanego do wskazania możliwości pomocy psychologicznej, prawnej i duszpasterskiej. Dane kontaktowe delegata (imię i nazwisko, bezpośredni telefon, adres poczty elektronicznej, adres umożliwiający bezpośrednie spotkanie) mają być podane na stronie internetowej diecezji lub prowincji w sposób łatwo dostępny dla każdego zainteresowanego. Otrzymałą informację delegat przekazuje właściwemu przełożonemu kościelnemu, który podejmuje dalsze działania zgodnie z przepisami prawa.

2b. Delegat przyjmuje także – w celu przekazania do właściwej władzy kościelnej – zgłoszenia dotyczące innych przestępstw wymienionych w Liście apostołskim *motu proprio Vos estis lux mundi* z dnia 7 maja 2019 r., a więc o:

- wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez niemającego święceń członka instytutu życia konsekrowanego czy stowarzyszenia życia apostołskiego lub przez duchownego, który należy do innej niż wymienione w punkcie 2a jednostki kościelnej;
- zmuszaniu kogoś, przez osobę duchowną lub zakonną, przy zastosowaniu przemocy lub groźby czy też nadużycia władzy, do dokonywania lub poddawania się czynnościom seksualnym;
- wytwarzaniu, prezentowaniu, przechowywaniu lub rozpowszechnianiu przez osoby duchowne lub zakonne pornografii dziecięcej;
- rekrutowaniu lub nakłanianiu osoby małoletniej czy bezradnej, przez osobę duchowną lub zakonną, do udziału w prezentacjach pornograficznych.

2c. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia powyższych przestępstw w każdym przypadku można kierować bezpośrednio do właściwych ordynariuszy. W przypadku podejrzenia przestępstwa nadużycia władzy przez wyższych przełożonych kościelnych, o których mowa w art. 6 *motu proprio Vos estis lux mundi*, polegającego na działaniach lub zaniechaniach mających na celu zakłócanie lub uniknięcie dochodzeń świeckich lub kanonicznych, administracyjnych lub karnych, przeciwko duchownemu lub zakonnikowi w związku z wyżej wymienionymi przestępstwami, ewentualne zgłoszenia należy kierować bezpośrednio do władzy określonej w art. 8 i 9 *motu proprio* lub do Stolicy Apostolskiej – wprost lub za pośrednictwem nuncjusza papieskiego”.

Art. 2

O powołaniu delegata i zamieszczeniu jego danych kontaktowych na stronie internetowej każda diecezja powiadomi nuncjusza apostołskiego w Polsce, zgodnie z wymogiem art. 2 § 1 *motu proprio Vos estis lux mundi*.

Art. 3

1. Tekst jednolity *Wytycznych* stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
2. Uchwała wchodzi w życie po miesiącu od dnia jej ogłoszenia, które nastąpi poprzez zamieszczenie na oficjalnej stronie internetowej Konferencji Episkopatu Polski.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI**Wytyczne****dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych
o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią
poniżej osiemnastego roku życia**

Kościół jako wspólnota wiernych troszczy się o zbawienie każdego człowieka i dobro wspólne społeczności, wśród której realizuje swoją misję. Ze względu na Chrystusa jest wrażliwy na wszystko, co służy prawdziwemu dobru człowieka i nie jest obojętny na to, co mu zagraża (por. Jan Paweł II, Encyklika „Redemptor hominis”, nr 13).

Zadaniem wszystkich, którzy pełnią posługę we wspólnotach Kościoła, w sposób szczególny biskupów, prezbiterów, diakonów oraz ich współpracowników i współpracowniczek jest pomagać ludziom, którym służą, by w swoim codziennym życiu znaleźli Boga. Podstawową zasadą tej posługi jest poszanowanie godności każdej osoby na wzór Chrystusa Pana. Szczególnym wymogiem tej zasady jest uznanie i respektowanie prawa wszystkich dzieci oraz młodzieży do tego, by były otoczone troską i szacunkiem oraz wzrastały w środowisku bezpiecznym, wolnym od wykorzystania, manipulacji i przemocy. Każde dziecko, przyjęte z wdzięcznością przez wspólnotę Kościoła jako dar od Boga, jest podmiotem tego niezbywalnego prawa zakorzenionego głęboko w nauczaniu Jezusa. Zobowiązuje to do nieskazitelnie bezinteresownej służby na rzecz duchowego, fizycznego i emocjonalnego rozwoju dzieci i młodzieży oraz wyklucza, aby ktokolwiek z posługujących w Kościele w jakikolwiek sposób naruszał fizyczną lub psychiczną integralność dzieci i młodzieży. Równocześnie zobowiązuje do zaangażowania na rzecz przejrzystości w wyjaśnianiu wszelkich podejrzeń o niewłaściwe zachowania oraz do zapewnienia, że osoby winne naruszeń praw dzieci i młodzieży, niezależnie od pełnionej funkcji lub urzędu, zostaną pociągnięte do odpowiedzialności zgodnie z obowiązującymi normami ustanowionymi przez kompetentną władzę kościelną przy poszanowaniu prawa obowiązującego w Polsce.

Wśród ważnych zadań, które mają na celu zabezpieczenie dobra wspólnego wiernych, w szczególności zaś ochronę dzieci i młodzieży, znajduje się przyjęcie właściwej postawy wobec przypadków nadużyć seksualnych popełnionych przez duchownych wobec osób małoletnich. W nauczaniu Kościoła, w jego praktyce duszpasterskiej i wychowawczej oraz w jego rozstrzygnięciach dyscyplinarnych, bezpieczeństwo dzieci i młodzieży jest jego szczególną troską oraz integralną częścią dobra wspólnego. Kościół pragnie być przykładem stosowania najlepszych praktyk zarówno w ochronie dzieci i młodzieży jak i w odpowiedzi na krzywdy wyrządzone przez duchownych. Jediną możliwą reakcją Kościoła na bolesne zjawisko wykorzystania seksualnego osób małoletnich jest rzetelne poszukiwanie prawdy i sprawiedliwości oraz trwanie na ich gruncie. Nadużycia seksualne Kościół uznaje za ciężkie grzechy, domagające się jednoznacznych reakcji także o charakterze dyscyplinarnym wobec osób, którym udowodniono popełnienie takich czynów, podjęcia uzdrawiającego dzieła pokuty, zarówno przez sprawcę, jak i całą wspólnotę Kościoła, naprawienia

wyrządzonych krzywd wobec ofiary i wspólnoty oraz dołożenia wszelkich starań, aby podobne sytuacje nie miały miejsca w przyszłości.

Oskarżenia duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu z osobą małoletnią poniżej osiemnastego roku życia mogą również otwierać łatwe pole do nadużyć, z uwagi na wyjątkowe trudności, zarówno w dowodzeniu winy, jak i w wykazaniu niewinności. Kontekstem koniecznym do uwzględnienia w tych sprawach jest ponadto łatwość medialnego wykorzystywania takich faktów, niezależnie od ich udowodnienia lub nie, do podważania autorytetu Kościoła. Powyższe okoliczności sprawiają, że sami duchowni powinni mieć świadomość wyjątkowości każdej z tych sytuacji. Nie może to jednak powodować jakiegokolwiek chęci ukrywania bądź tuszowania takich faktów. Chodzi tu bowiem o czyn zakazany w porządku moralnym, naruszający nadto porządek dyscyplinarny Kościoła, a także stanowiący przestępstwo w prawie polskim.

W porządku prawnym Kościoła rozstrzyganie w sprawach przestępstw seksualnych popełnionych przez duchownych wobec osób niepełnoletnich jest zastrzeżone dla Kongregacji Nauki Wiary (Motu Proprio „Sacramentorum sanctitatis tutela” z 21 maja 2010 r., art. 6 § 1). Do najcięższych przestępstw tego rodzaju prawo Kościoła zalicza:

1° przestępstwo przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu, popełnione przez duchownego z niepełnoletnim poniżej osiemnastego roku życia (z niepełnoletnim zrównana jest osoba, która trwale jest niezdolna posługiwać się rozumem);

2° nabywanie albo przechowywanie, lub upowszechnianie w celach satysfakcji seksualnej obrazów pornograficznych, przedstawiających małoletnich poniżej czternastego roku życia, przez duchownego – w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia.

Z zastrzeżeniem prawa Kongregacji Nauki Wiary do uchylenia przedawnienia w indywidualnych przypadkach, przestępstwo przeciwko szóstemu przykazaniu, popełnione przez duchownego z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia, ulega przedawnieniu po upływie dwudziestu lat od dnia, w którym niepełnoletni ukończył osiemnasty rok życia.

Ponadto kan. 1395 Kodeksu Prawa Kanonicznego przewiduje sankcje karne dla duchownych także za inne czyny popełnione w sferze seksualności, nie podlegające specjalnym regulacjom.

Natomiast w rozumieniu prawa polskiego przestępstwo stanowi m.in. obcowanie seksualne z osobą małoletnią poniżej lat piętnastu (art. 200 § 1 kk), udostępnianie treści pornograficznych małoletniemu poniżej lat piętnastu (art. 200 § 3–5 kk), zgwałcenie osoby poniżej lat piętnastu (art. 197 § 3 ust. 2 kk), wykorzystanie seksualne osoby upośledzonej umysłowo (art. 198 kk), wytwarzanie, rozpowszechnianie i posiadanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej lat piętnastu (art. 202 § 3–4c kk), nawiązywanie przy pomocy sieci teleinformatycznych kontaktu z małoletnim poniżej lat piętnastu w celu wykorzystania seksualnego (art. 200a kk), a także nadużycie stosunku zależności lub zaufania wobec małoletniego albo w zamian za udzielenie lub obietnicę korzyści majątkowej lub osobistej wobec małoletniego w celu wykorzystania seksualnego (art. 199 kk). Przestępstwa tego typu ścigane są na wniosek osoby pokrzywdzonej bądź z urzędu i ulegają przedawnieniu nie wcześniej niż po ukończeniu przez ofiarę 30 roku życia.

Na podstawie art. 240 kk, każdy mając wiarygodną wiadomość o usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego, określonego w art. 197 § 3 lub 4 kk, art. 198 kk, art. 200 kk ma obowiązek zawiadomienia organów ścigania. Niewypełnienie takiego obowiązku jest zagrożone karą pozbawienia wolności do lat trzech.

Zgodnie z art. 16 Motu Proprio „Sacramentorum sanctitatis tutela”, do zadań ordynariusza (kan. 1717 KPK) lub hierarchy (kan. 1468 KKKW) należy przeprowadzenie wstępnego dochodzenia kanonicznego, którego celem jest potwierdzenie prawdopodobieństwa zaistnienia przestępstwa, czyli zasadności oskarżenia, a w przypadku uzyskania takiego potwierdzenia przekazanie dokumentacji Stolicy Apostolskiej.

W celu przyjęcia z pomocą osobom, mającym prowadzić wstępne dochodzenie kanoniczne, Konferencja Episkopatu Polski wydała 20 czerwca 2009 roku Wytyczne, które – po uwzględnieniu doświadczeń Kościoła powszechnego z ostatnich kilku lat, a szczególnie Wytycznych Prefekta

Kongregacji Nauki Wiary z dnia 16 maja 2011 roku – niniejszym dokumentem zostają na nowo ogłoszone jako obowiązujące w Kościele katolickim w Polsce.

1. Celem wstępnego dochodzenia kanonicznego jest zbadanie faktów i okoliczności oraz poczytalności domniemanego sprawcy czynu przeciwko szóstemu przykazaniu wobec osób niepełnoletnich poniżej osiemnastego roku życia, a także poznanie i formalne opisanie prawdy, przygotowanie właściwej dokumentacji oraz uniemożliwienie ewentualnej kontynuacji przestępstwa (jeżeli zostałyby uprawdopodobnione) i ułatwienie naprawienia zła.
2. Kompetentnym do przyjęcia i prowadzenia sprawy jest właściwy przełożony kościelny, który – zapoznawszy się osobiście ze sprawą – powinien powierzyć jej prowadzenie odpowiedniemu kapłanowi lub powołanej przez siebie komisji. Osoba oskarżająca może zgłosić się zarówno do przełożonego osoby oskarżanej, jak i – jeśli zachodzi ku temu odpowiednia racja (np. odległość) – do biskupa diecezjalnego swego miejsca zamieszkania. W takiej sytuacji biskup diecezjalny miejsca zamieszkania podejmie stałą współpracę z przełożonym osoby oskarżanej, którego kompetencje pozostają nienaruszone.
- 2a. W każdej diecezji i w każdej prowincji kleryckiego instytutu życia konsekrowanego na prawie papieskim lub kleryckiego stowarzyszenia życia apostołskiego na prawie papieskim w Polsce należy ustanowić delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży, odpowiedzialnego za przyjmowanie zgłoszeń o wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez duchownego oraz zobowiązanego do wskazania możliwości pomocy psychologicznej, prawnej i duszpasterskiej. Dane kontaktowe delegata (imię i nazwisko, bezpośredni telefon, adres poczty elektronicznej, adres umożliwiający bezpośrednie spotkanie) mają być podane na stronie internetowej diecezji lub prowincji w sposób łatwo dostępny dla każdego zainteresowanego. Otrzymałą informację delegat przekazuje właściwemu przełożonemu kościelnemu, który podejmuje dalsze działania zgodnie z przepisami prawa.
- 2b. Delegat przyjmuje także – w celu przekazania do właściwej władzy kościelnej – zgłoszenia dotyczące innych przestępstw wymienionych w Liście apostołskim motu proprio *Vos estis lux mundi* z dnia 7 maja 2019 r., a więc o:
  - wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez niemającego święceń członka instytutu życia konsekrowanego czy stowarzyszenia życia apostołskiego lub przez duchownego, który należy do innej niż wymienione w punkcie 2a jednostki kościelnej;
  - zmuszaniu kogoś, przez osobę duchowną lub zakonną, przy zastosowaniu przemocy lub groźby czy też nadużycia władzy, do dokonywania lub poddawania się czynnościom seksualnym;
  - wytwarzaniu, prezentowaniu, przechowywaniu lub rozpowszechnianiu przez osoby duchowne lub zakonne pornografii dziecięcej;
  - rekrutowaniu lub nakłanianiu osoby małoletniej czy bezradnej, przez osobę duchowną lub zakonną, do udziału w prezentacjach pornograficznych.
- 2c. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia powyższych przestępstw w każdym przypadku można kierować bezpośrednio do właściwych ordynariuszy. W przypadku podejrzenia przestępstwa nadużycia władzy przez wyższych przełożonych kościelnych, o których mowa w art. 6 motu proprio *Vos estis lux mundi*, polegającego na działaniach lub zaniechaniach mających na celu zakłócanie lub uniknięcie dochodzeń świeckich lub kanonicznych, administracyjnych lub karnych, przeciwko duchownemu lub zakonnikowi w związku z wyżej wymienionymi przestępstwami, ewentualne zgłoszenia należy kierować bezpośrednio do władzy określonej w art. 8 i 9 motu proprio lub do Stolicy Apostolskiej – wprost lub za pośrednictwem nuncjusza papieskiego.
3. Ofiarę seksualnego wykorzystania, jak i jej bliskich, należy otoczyć właściwą troską duszpasterską, zapewniając poczucie bezpieczeństwa, wolę życzliwego wysłuchania i przyjęcia prawdy, ułatwienie – jeśli jest taka potrzeba – uzyskania specjalistycznej pomocy duchowej i psychologicznej, w przekonaniu, że osoba ta, ujawniając swoje cierpienie, również pomaga Kościołowi w uzdrowieniu naruszonego ładu moralnego. Przełożony kościelny powinien okazywać gotowość udzielenia pomocy duchowej i psychologicznej, o czym mowa w Aneksie nr 1 do niniejszego dokumentu nt. pomocy ofiarom.

4. Osobie oskarżającej należy wyraźnie przypomnieć o jej obowiązku złożenia doniesienia do organów ścigania, zgodnie z wszystkimi przepisami prawa polskiego. Jeśli osoba oskarżająca tego jeszcze nie uczyniła, obowiązek ciąży także na przyjmującym zgłoszenie.
5. Pierwszą informację na temat zarzucanego duchownemu czynu należy dokładnie zweryfikować z zachowaniem tajności. Otrzymywane w tego rodzaju sprawie listy, także korespondencja elektroniczna, a szczególnie informacje telefoniczne itp., powinny stanowić jednak podstawę do zaproszenia osoby oskarżającej na bezpośrednią rozmowę, z uwzględnieniem, czy w danej sprawie toczy się postępowanie przed organami państwowymi. Szczegółowe zasady prowadzenia rozmów umieszczone są w Aneksie nr 2 do niniejszego dokumentu nt. procedury postępowania.
6. Na podstawie tak otrzymanej i zweryfikowanej informacji właściwy przełożony rozstrzyga, czy rozpoczynać natychmiast wstępne dochodzenie kanoniczne. Jeśli decyduje o rozpoczęciu wstępnego dochodzenia kanonicznego zleca jego przeprowadzenie odpowiedniemu kapłanowi lub komisji (kan. 1717 KPK).
7. Jeśli ujawnione fakty dotyczyłyby bieżących wydarzeń i wydawały się prawdopodobne, ordynariusz ma prawo do nakazania tego, co jest postanowione w kan. 1722 Kodeksu Prawa Kanonicznego. Jeżeli natomiast ujawnione fakty dotyczyłyby niedalekiej przeszłości i wydawałyby się prawdopodobne, lecz obecnie nie ma bezpośredniego zagrożenia, przełożony rozstrzyga czy zastosować wobec duchownego środki zapobiegawcze czy odsunąć go od pracy z dziećmi i młodzieżą do czasu wyjaśnienia sprawy. Jeśli chodzi o oskarżenia o czyny sprzed wielu lat zasada ta powinna być stosowana z zachowaniem odpowiedniej słuszności. W przypadkach tych przełożony powinien zachęcić duchownego do wyrażenia uprzedniej, wyraźnej, świadomej i wolnej zgody na poddanie się specjalistycznej diagnozie, czy też, jeśli byłoby to konieczne, także terapii. Do czasu wyjaśnienia zarzutów duchowny nie może być dopuszczony do posługi ani nie może zostać przeniesiony do pracy w innej diecezji.
8. Gdyby oskarżenie zostało wniesione przeciwko zmarłemu duchownemu, nie należy wszczynać dochodzenia kanonicznego, chyba że zasadnym wydałoby się wyjaśnienie sprawy dla dobra Kościoła. Osobę wnoszącą oskarżenie należy powiadomić o tych okolicznościach.
9. Oskarżony duchowny aż do momentu udowodnienia mu winy korzysta z domniemania niewinności. W żadnym wypadku nie może być pozbawiony prawa do obrony. Należy mu również ułatwić uzyskanie pomocy psychologicznej i prawnej. Gdyby podejrzenia nie zostały potwierdzone, powinno się uczynić wszystko, aby zostało przywrócone jego dobre imię, które ucierpiało na skutek bezpodstawnego oskarżenia.
10. Zwyczajnym sposobem działania w trakcie wstępnego dochodzenia kanonicznego jest gromadzenie informacji poprzez przesłuchania, zebranie dokumentów, w tym opinii lekarskich i psychologicznych, itp., o czym szczegółowo mówi Aneks nr 2 do niniejszego dokumentu.
11. Po stwierdzeniu wiarygodności oskarżenia właściwy przełożony przekazuje sprawę Kongregacji Nauki Wiary.
12. Za każdym razem, kiedy ordynariusz otrzymuje wiadomość, przynajmniej prawdopodobną, o przestępstwie, przeprowadza dochodzenie wstępne, a następnie, powiadamia o tym Kongregację Nauki Wiary. Kongregacja, jeśli nie zastrzega sobie sprawy z powodu szczególnych okoliczności, poleca ordynariuszowi dalsze postępowanie. Kompetentny przełożony jest zobowiązany poinformować Kongregację także, jeśli z przeprowadzonego dochodzenia wynikałoby, że w oskarżeniu nie istnieje „fumusdelicti”. Jeżeli oskarżenia nie znalazły potwierdzenia we wstępnym dochodzeniu kanonicznym, i zostało to potwierdzone przez Kongregację, należy fakt ten stwierdzić na piśmie i zamknąć sprawę, akta natomiast złożyć w tajnym archiwum kurii (kan. 1719 KPK).
13. Wstępne dochodzenie kanoniczne jednoznacznie odróżnia się od postępowania prowadzonego według prawa polskiego. W przypadku gdy toczy się postępowanie prowadzone przez organy państwowe, wstępne dochodzenie kanoniczne winno być prowadzone w zakresie, w jakim to będzie możliwe z uwagi na ograniczenia prawne, wynikające z postępowania organów państwowych.

14. Odpowiedzialność karną oraz cywilną za tego rodzaju przestępstwa ponosi sprawca jako osoba fizyczna.
15. Przełożony kościelny ma obowiązek zapoznania się z rozstrzygnięciami organów państwowych i uwzględnić je w swoich decyzjach.
16. Wszelka dokumentacja wstępnego dochodzenia kanonicznego z zasady przeznaczona jedynie do wewnętrznego użytku Kościoła. Przełożony winien jednak rozważyć, czy dokumentacja ta stanowi podstawę do złożenia odrębnego doniesienia do właściwych organów państwowych, zgodnie z prawem polskim, o ile z treści zgłoszenia nie wynika, że doszło do popełnienia czynu zabronionego opisanego w innych przepisach niż art. 197 § 3 lub 4 kk, art. 198 kk, art. 200 kk, a zawartych w rozdziale XXV tegoż Kodeksu.
17. Mając na uwadze przepisy prawa polskiego, dotyczące złożenia zawiadomienia o przestępstwie organom ścigania, jego treścią nie mogą być w żadnym wypadku wiadomości uzyskane z sakramentalnego forum wewnętrznego (tajemnica spowiedzi). Analogicznie należy traktować wiedzę uzyskaną w ramach kierownictwa duchowego.
18. W sposób analogiczny, *mutatis mutandis*, należy postępować w przypadkach nadużyć przeciwko szóstemu przykazaniu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia popełnionych przez osoby konsekrowane lub innych świeckich, działających w strukturach Kościoła.
19. W celu zapobiegania nadużyciom, o których mówi ten dokument, należy zadbać o właściwą formację duchownych i kandydatów do stanu duchownego, o czym szerzej mówi Aneks nr 3 do niniejszego dokumentu nt. zasad formacji i profilaktyki tych osób.

Powyższy tekst, przyjęty na mocy uchwały nr 13/366/2014 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2014 r., znowelizowany na mocy uchwały nr 5/376/2017 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 6 czerwca 2017 r., a następnie znowelizowany na mocy uchwały nr 14/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r.

Aneks nr 1. Pomoc ofiarom

Troska o ofiary nadużyć seksualnych to podstawowy akt sprawiedliwości ze strony wspólnoty Kościoła, odczuwającej ból i wstyd z powodu krzywdy wyrządzonej dzieciom i młodzieży.

Art. 1

Przełożony kościelny, którym jest odpowiednio biskup diecezjalny lub wyższy przełożony zakonny, w związku z uzyskaniem informacji o przypadku nadużycia seksualnego wobec niepełnoletniego, zobowiązany jest do:

- 1) udzielenia pomocy duchowej i psychologicznej ofierze nadużycia seksualnego, a w razie potrzeby także konsultacji prawnej;
- 2) podjęcia działań zmierzających do uniemożliwienia ewentualnej kontynuacji przestępstwa i zapewnienia ofierze poczucia bezpieczeństwa;
- 3) podjęcia działań mających na celu uzdrowienie zaufania i przywrócenie właściwego klimatu dla kontynuacji pracy duszpasterskiej we wspólnocie kościelnej, zranionej niegodnym postępowaniem osoby duchownej.

Art. 2

Duszpasterze winni być gotowi do podejmowania rozmów i spotkań z wiernymi, zwłaszcza w pierwszym okresie po ujawnieniu nadużycia seksualnego, jakie miało miejsce w ich wspólnotach. W sposób szczególny troską duszpasterską należy objąć dzieci i młodzież.

Art. 3

1. Przełożony kościelny realizuje obowiązek udzielenia pomocy duchowej i psychologicznej oraz konsultacji prawnej ofierze nadużycia seksualnego, działając przez osobę lub komisję, o której mowa w art. 5 ust. 1 Aneksu nr 2. Procedura postępowania.
2. Ofierze należy się informacja, że jej podstawowym prawem jest złożenie doniesienia do organów ścigania, o czym szczegółowo w art. 5 ust. 2 Aneksu nr 2. Procedura postępowania.
3. Postępowanie względem ofiary nadużycia seksualnego ze strony osób działających w imieniu przełożonego kościelnego powinno być zawsze inspirowane poczuciem sprawiedliwości oraz troską o dobro ofiary i o wspólnotę kościelną.

Art. 4

1. Pomoc ofierze nadużycia seksualnego i jej bliskim rozpoczyna się od przyjęcia zgłoszenia o popełnieniu przez duchownego czynu przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia.
2. Osoba lub komisja, o której mowa w art. 5 ust. 1 Aneksu nr 2. Procedura postępowania, wskazana do przeprowadzenia rozmowy lub rozmów z osobą albo osobami zgłaszającymi nadużycie seksualne, ma zapewnić maksymalne poczucie bezpieczeństwa, okazać wolę życzliwego wysłuchania i przyjęcia prawdy oraz upewnić w przekonaniu, że osoby, ujawniając swoje cierpienie, pomagają też Kościołowi w przywróceniu naruszonego ładu moralnego.

Art. 5

1. Ofierze nadużycia seksualnego, którą jest osoba niepełnoletnia poniżej osiemnastego roku życia pomoc duchowa i psychologiczna powinna być udzielana w ścisłej współpracy z rodzicami (opiekunami prawnymi), a w przypadku ofiary poniżej 15 roku życia za wyraźną ich zgodą.
2. Ofiary nadużyć, zarówno małoletnie, jak i dorosłe, mają prawo do tego, by przy czynnościach wyjaśniających i procesowych towarzyszyła wybrana przez nich osoba zaufana.
3. Mają także prawo do informacji, jakie środki zapobiegawcze zostały podjęte w odniesieniu do osoby oskarżanej o nadużycia.

Art. 6

Pomoc duchowa i psychologiczna powinna obejmować także osoby z najbliższego otoczenia ofiary nadużycia seksualnego, w szczególności członków rodziny. Ich też należy poinformować, w jaki sposób mogą skorzystać z pomocy duchowej i psychologicznej.

Art. 7

Proponując pomoc psychologiczną, przełożony kościelny może sięgać do specjalistów także spoza struktur związanych z Kościołem katolickim.

Powyższy tekst został przyjęty podczas 366. Zebrania Plenarnego KEP, które odbyło się w Warszawie w dniach 7-8 października 2014 r.

Aneks nr 2.
Procedura postępowania

Wszelkie działania podejmowane przez przełożonego kościelnego, w związku z uzyskaniem informacji o przypadkach nadużycia seksualnego wobec osoby niepełnoletniej poniżej osiemnastego roku życia, mające na celu zabezpieczenie dobra wspólnego wiernych i dochodzenie do poznania prawdy – powinny odzwierciedlać kodeksową zasadę: *salus animarum suprema lex*.

Ofiarę nadużycia seksualnego należy otoczyć opieką, zgodnie z postanowieniami Aneksu nr 1. Pomoc ofierze.

Oskarżonemu o popełnienie czynu przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia przysługuje fundamentalne prawo do obrony, z zachowaniem zasady domniemania niewinności, aż do czasu udowodnienia winy.

Art. 1

W przypadku, kiedy przełożony kościelny, którym jest odpowiednio biskup diecezjalny lub wyższy przełożony zakonny, otrzyma przynajmniej prawdopodobną wiadomość o popełnieniu przez duchownego czynu przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia, zobowiązany jest do wszczęcia wstępnego dochodzenia kanonicznego;

Art. 1 a

1. W przypadku gdy z treści zgłoszenia wynika możliwość popełnienia czynu zabronionego, opisanego w art. 197 § 3 lub 4 kk, art. 198 kk, art. 200 kk, a doniesienie można uznać za wiarygodne, przełożony kościelny zawiadamia za pośrednictwem wyznaczonego pełnomocnika właściwy organ powołany do ścigania przestępstw. Nie ma takiego obowiązku, jeśli przełożony kościelny posiada wiedzę, że organy ścigania zostały powiadomione o czynie zabronionym.
2. Pełnomocnik niezwłocznie dokonuje zawiadomienia organów ścigania w formie pisemnej, podając:
  - 1) dane domniemanego sprawcy;
  - 2) ogólny opis czynu zabronionego;
  - 3) imię i nazwisko domniemanego pokrzywdzonego;
  - 4) dane osoby, od której uzyskano informacje.
3. Pełnomocnik winien uzyskać urzędowe potwierdzenie dokonania zawiadomienia.
4. Jeżeli z treści lub charakteru zgłoszenia wynika w sposób ewidentny, że jest ono niewiarygodne, zawiadomienia organów ścigania należy dokonać niezwłocznie po tym, gdy ewentualnie podjęte wstępne dochodzenie kanoniczne potwierdziło prawdopodobieństwo popełnienia czynu zabronionego, o którym mowa w art. 197 § 3 lub 4 kk, art. 198 kk, art. 200 kk.

Art. 2

Czynności i działania podejmowane przez przełożonego kościelnego wobec podejrzanego duchownego mogą obejmować:

- 1) odsunięcie od obowiązków wynikających z powierzonych urzędów, posług lub zadań celem uniemożliwienia ewentualnej kontynuacji przestępstwa;
- 2) zapewnienie odpowiedniej opieki psychologiczno-terapeutycznej;
- 3) wskazanie miejsca przebywania i zapewnienie niezbędnych środków materialnych do życia.

Art. 3

Celem wstępnego dochodzenia kanonicznego jest:

- 1) zbadanie faktów i okoliczności;
- 2) sporządzenie dokumentacji.

Art. 4

Wstępne dochodzenie kanoniczne obejmuje:

- 1) przyjęcie zgłoszenia;
- 2) procedurę związaną z badaniem faktów, okoliczności i zbieraniem dowodów;
- 3) procedurę związaną z gromadzeniem dokumentacji.

Art. 5

1. Przełożony kościelny wskazuje odpowiednią osobę lub komisję uprawnioną do przyjęcia zgłoszenia.
2. Przyjmujący zgłoszenie, po życzliwym wysłuchaniu osoby skarżącej, zachowując postanowienia Aneksu nr 1. Pomoc ofierze, winien:

- 1) zapytać osobę skarżącą, czy zawiadomiła organy ścigania o czynie zabronionym, o którym mowa w art. 197 § 3 i 4, 198 i 200 kk. Odpowiedź powinna być złożona w formie pisemnej i zawierać podpis osoby skarżącej. W przypadku odmowy złożenia podpisu, należy sporządzić notatkę służbową;
- 2) poinformować osobę skarżącą, w przypadku gdy takie zgłoszenie nie zostało dokonane, o obowiązku złożenia zawiadomienia do organów ścigania; należy również poinformować osobę skarżącą, że władza kościelna dokona takiego zawiadomienia, o ile organy ścigania nie mają jeszcze wiedzy o czynie zabronionym;
- 3) wyjaśnić, że postępowanie kanoniczne ma charakter wewnętrzkościelny.
3. Osoba składająca zgłoszenie, po uzyskaniu informacji, o których mowa w ust. 2, powinna sformułować zgłoszenie na piśmie. Jeżeli tego nie uczyni, podstawą do podjęcia dalszych czynności staje się protokół z odbytej rozmowy, podpisany w miarę możliwości przez wszystkich jej uczestników.
4. W przypadku, gdy zgłoszenie dotyczy osoby poniżej 15 roku życia, osoba pokrzywdzona może być przesłuchiwana tylko za zgodą rodziców i w obecności psychologa. Jeżeli zaś zgłoszenie odnosi się do osoby pomiędzy 15 a 18 rokiem życia, osoba pokrzywdzona powinna być przesłuchiwana w obecności psychologa.
5. Po rozmowie, o której w ust. 4, do podjęcia kolejnych czynności potrzebna jest opinia biegłego psychologa.
6. Skreślony

Art. 6

W celu uzyskania niezbędnych informacji, dotyczących domniemanego przestępstwa, przełożony kościelny, działając poprzez osobę lub komisję, o których mowa w art. 5 ust. 1, powinien podjąć niezbędne czynności, zmierzające do zbadania okoliczności i zebrania dowodów. Mogą nimi być:

- 1) wezwanie duchownego i przesłuchanie go w siedzibie kurii;
- 2) przesłuchanie osób posiadających wiedzę na temat domniemanego przestępstwa;
- 3) przeprowadzenie wizji lokalnej.

Art. 7

1. W celu przeprowadzenia procedury kanonicznej niezbędne jest zgromadzenie i opracowanie następujących dokumentów:
  - 1) sformułowanego na piśmie zgłoszenia lub protokołu, o którym mowa w art. 5 ust. 3;
  - 2) protokołu odbytej rozmowy, o którym mowa w art. 5 ust. 4;
  - 3) protokołu przeprowadzonej rozmowy z duchownym;
  - 4) protokołu przeprowadzonej wizji lokalnej;
  - 5) protokołów rozmów z osobami posiadającymi wiedzę na ten temat;
  - 6) opinii biegłego;
  - 7) wszelkich innych dokumentów, zarówno publicznych, jak i prywatnych, które wydają się pożyteczne do rozpoznania sprawy.
2. Dokumenty opracowane na okoliczność prowadzonej procedury kanonicznej należy przechowywać w archiwum tajnym kurii biskupiej.

Art. 8

1. Po zakończeniu wstępnego dochodzenia kanonicznego, w którego wyniku stwierdzono wiarygodność zgłoszenia, o którym mowa w art. 5 ust. 3, przełożony kościelny przekazuje sprawę do Kongregacji Nauki Wiary.
2. Po zakończeniu wstępnego dochodzenia kanonicznego, w którego wyniku nie stwierdzono wiarygodności zgłoszenia, o którym mowa w art. 5 ust. 3, przełożony kościelny zobowiązany jest przywrócić niesłusznie podejrzanego duchownego w obowiązkach i czynnościach, w których został zawieszony i uczynić wszystko, aby przywrócić mu utracone dobre imię.

Art. 9

W przypadku zatrzymania lub podjęcia przez sąd decyzji o zastosowaniu wobec duchownego tymczasowego aresztowania lub innego środka zapobiegawczego, w związku z postawieniem zarzutu popełnienia czynu opisanego w rozdziale XXV Kodeksu karnego – przełożony kościelny powinien powiadomić o tym fakcie Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski.

Art. 10

We wszystkich przypadkach informacji dla mediów udziela wyłącznie rzecznik prasowy lub inna osoba wyznaczona przez przełożonego kościelnego.

Powyższy tekst, przyjęty na mocy uchwały nr 13/366/2014 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2014 r., został znowelizowany na mocy uchwały nr 5/376/2017 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 6 czerwca 2017 r.

Aneks nr 3.

Zasady formacji i profilaktyki

Fundamentem formacji do kapłaństwa lub życia zakonnego jest budowanie osobistej relacji z Bogiem. W formacji nie może zabraknąć właściwego traktowania i przeżywania sfery seksualnej oraz umiejętnego przygotowania do życia w czystości i celibacie. Niezbędna jest współpraca kandydata z kierownikiem duchowym, spowiednikiem i przełożonymi. Szczególnym zadaniem formatorów jest ukazywanie, przy pomocy różnorodnych form i środków, pozytywnego wymiaru sfery seksualnej, niezbędnego w dojrzałym budowaniu relacji międzyludzkich. Kształtowanie właściwej tożsamości seksualnej powinno dokonywać się przez świadomą akceptację tej sfery i ukierunkowanie jej na głębszą integrację ze sferą emocjonalną i duchową. W przekazie formatorów powinno akcentować się wartości życia w czystości i celibacie jako radosnego daru z siebie, składanego Bogu i ludziom.

I. Zasady formacji

Art. 1

Przed dopuszczeniem kandydata do święceń lub profesji zakonnej, przełożeni są zobowiązani do zbadania zdadności kandydata, zawsze z poszanowaniem prywatności osoby.

Art. 2

1. Droga rozeznania ewentualnych trudności w sferze seksualnej powinna rozpoczynać się w momencie przyjmowania kandydata do seminarium lub zakonu.
2. Zgłaszający się kandydat do seminarium lub zakonu powinien przejść stosowne badanie psychologiczne oraz pogłębiony wywiad, który pozwoli formatorom zorientować się co do poziomu dojrzałości seksualnej oraz występowania ewentualnych zaburzeń. Badania takie powinien przeprowadzić psycholog respektujący antropologię chrześcijańską.
3. W celu dokonania właściwej oceny osobowości kandydata biegły winien przeprowadzić badanie zarówno w formie wywiadu, jak i poprzez test, zawsze za uprzednią, wyraźną, świadomą i dobrowolną zgodą kandydata.
4. Tematyka dojrzałości w sferze seksualnej kandydata do kapłaństwa lub życia zakonnego powinna znaleźć swoje miejsce w rozmowach prowadzonych przez formatorów, zwłaszcza ojców duchownych, którzy uczestniczą w procesie przyjmowania kandydatów do seminarium lub zakonu. Ojcowie duchowni i spowiednicy nie mogą wyrażać swojej opinii o kandydacie na forum zewnętrznym.

5. W przypadku występowania u kandydata do kapłaństwa lub życia zakonnego wyraźnych braków w dojrzałości seksualnej, zadaniem przełożonych jest rozpoznanie i ocena występujących trudności.
6. Do seminarium duchownego lub instytutu zakonnego nie należy przyjmować kandydata, u którego stwierdzono występowanie zaburzeń w sferze seksualnej, w tym głęboko zakorzenionej orientacji homoseksualnej.

Art. 3

1. Przedmiotem wykładów i konferencji dla przygotowujących się do kapłaństwa lub życia zakonnego powinna być tematyka związana z kształtowaniem dojrzałej seksualności. Należy ją uwzględnić również w kierownictwie duchowym oraz w innych działaniach służących rozwojowi życia duchowego.
2. Kandydaci do kapłaństwa lub życia zakonnego powinni otrzymać konieczną wiedzę w zakresie odpowiedzialności, na forum kościelnym i państwowym, za przestępstwa przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, w szczególności popełnione z osobami niepełnoletnimi, a także w zakresie obowiązujących procedur przewidzianych w prawie powszechnym i w prawie lokalnym w odniesieniu do kontaktu z ofiarami nadużyć seksualnych, popełnionych przez duchownych.

Art. 4

1. Skuteczna prewencja w zakresie popełniania przestępstw seksualnych przez osoby duchowne swym zasięgiem powinna obejmować grupę formatorów.
2. Ewentualne nadużycia, nawet najmniejsze, w sferze seksualnej popełnione przez formatorów seminaryjnych lub zakonnych winny skłaniać ich przełożonych do szybkiej interwencji, łącznie, gdy zachodzi tego potrzeba, z odsunięciem od pełnienia funkcji.

Art. 5

1. Duszpasterze pracujący z dziećmi i młodzieżą powinni być przeszkoleni do profesjonalnego kontaktu z tymi grupami.
2. W ramach konferencji i spotkań dla księży i osób konsekrowanych katechizujących powinno się ich uwrażliwiać na wszelkiego rodzaju nadużycia seksualne, które mogą być popełnione w stosunku do niepełnoletnich.

II. Zasady profilaktyki

Art. 6

1. Prewencja nadużyć seksualnych wobec niepełnoletnich stanowi integralną część zaangażowania Kościoła w pracę z dziećmi i z młodzieżą.
2. Prewencja ma na celu wyeliminowanie ryzyka nadużyć seksualnych w ścisłym tego słowa znaczeniu; ma pomóc uniknąć psychicznych i fizycznych przekroczeń granic intymności oraz przyczynić się do promocji ochrony dzieci i młodzieży przed różnymi formami przemocy i wykorzystania również poza środowiskiem kościelnym.

*Powyższy tekst został przyjęty
podczas 366. Zebrania Plenarnego KEP,
które odbyło się w Warszawie w dniach 7-8 października 2014 r.*

Uchwała nr 15 /384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r.
w sprawie Statutu
Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie kan. 314 Kodeksu Prawa Kanonicznego, w związku z art. 17 ust. 1 lit. i) Statutu Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych zatwierdzonego podczas 325. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski, które odbyło się na Jasnej Górze w dniach 27-28 listopada 2003 r., uchyla dotychczas obowiązujący Statut i aprobuje Statut Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych w nowym brzmieniu, zgodnie z poprawkami przyjętymi na mocy uchwały Nr 1 XV Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych, z dnia 23 września 2019 r.

Tekst Statutu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Załącznik do uchwały nr 15/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r.

STATUT STOWARZYSZENIA ARCHIWISTÓW KOŚCIELNYCH

I. Postanowienia ogólne

Art. 1

1. Stowarzyszenie Archiwistów Kościelnych, zwane dalej Stowarzyszeniem, zrzesza archiwistów Kościoła katolickiego w Polsce oraz Polaków – archiwistów Kościoła katolickiego za granicą.
2. Stowarzyszenie jest erygowane przez Konferencję Episkopatu Polski dekretem z dnia 1 grudnia 2003 r., zgodnie z kan. 312 § 1 n. 2 KPK. Osobowość prawną na podstawie prawa polskiego nabywa w oparciu o art. 4 ust. 3 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską (Dz. U. 1998 Nr 51, poz. 318) w związku z art. 10 i art. 34 ust. 1 pkt. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 17.05.1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1347).
3. Stowarzyszenie może współpracować z archiwistami innych kościołów chrześcijańskich w Polsce.

Art. 2

Stowarzyszenie podlega zwierzchnictwu i nadzorowi kompetentnej władzy kościelnej, zgodnie z normami Kodeksu Prawa Kanonicznego (kan. 315 KPK).

Art. 3

1. Stowarzyszenie używa własnego znaku graficznego.
2. Nazwa Stowarzyszenia i jego znaki graficzne podlegają ochronie zgodnie z przepisami prawa.

Art. 4

1. Stowarzyszenie obejmuje swoją działalnością teren Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Stowarzyszenie może należeć do międzynarodowych organizacji kościelnych o podobnych celach.

Art. 5

Siedzibą Stowarzyszenia są Katowice.

II. Cele i środki działania

Art.6

Celem Stowarzyszenia jest:

- 1) upowszechnianie wiedzy o archiwach i archiwaliach kościelnych oraz o prawnych podstawach postępowania z dokumentacją;
- 2) doskonalenie kwalifikacji zawodowych archiwistów oraz podnoszenie ich wiedzy ogólnej;
- 3) reprezentowanie środowiska archiwistów kościelnych w kontaktach z państwową służbą archiwalną;
- 4) integracja środowiska archiwistów kościelnych;
- 5) dbałość o wysoki poziom etyki oraz budowanie zaufania i szacunku społecznego dla tego zawodu i spraw archiwalnych.

Art.7

Stowarzyszenie realizuje swe cele poprzez:

- 1) działalność badawczą i studia nad zastosowaniem nowych technik;
- 2) działalność edukacyjną;
- 3) wymianę doświadczeń w formie spotkań, konferencji i działalności wydawniczej;
- 4) zdobywanie środków materialnych na działalność własną oraz wspieranie działań poszczególnych archiwów i osób prawnych, do których one należą, mających na celu indywidualne uzyskiwanie środków na komputeryzację i wdrażanie postępu technicznego.

III. Członkowie ich prawa i obowiązki

Art. 8

1. Członkostwo może przybierać formy:
  - 1) członkostwa zwyczajnego;
  - 2) członkostwa wspierającego;
  - 3) członkostwa honorowego.
2. Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być archiwista z archiwum należącego do Kościoła Katolickiego, a także z archiwum uczelni, wydziału lub innej instytucji pozostającej w całości lub w części pod nadzorem władz Kościoła. Członkiem zwyczajnym może być także Polak – archiwista instytucji kościelnej za granicą.
3. Członkami wspierającymi mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, deklarujące pomoc materialną dla realizacji celów statutowych Stowarzyszenia.
4. Członkami honorowymi mogą być osoby fizyczne i reprezentanci osób prawnych o szczególnych zasługach dla Stowarzyszenia.
5. Członkami Stowarzyszenia nie mogą być osoby, które publicznie odstąpiły od wiary katolickiej albo zerwały wspólnotę kościelną, albo podlegają ekskomunice nałożonej wyrokiem lub zadeklarowanej (kan. 316 § 1 KPK).

Art. 9

Członkami zwyczajnymi Stowarzyszenia są jego założyciele. Innych członków przyjmuje w poczet Stowarzyszenia jego Zarząd w trybie uchwały.

Art. 10

Formularz zgłoszeniowy do Stowarzyszenia powinien zawierać:

- 1) oświadczenie woli przystąpienia do Stowarzyszenia;
- 2) informacje o danych osobowych osoby zgłaszającej;
- 3) zobowiązanie do przestrzegania Statutu, w tym do regularnego płacenia składek członkowskich;

- 4) oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych w celach statutowych Stowarzyszenia.

Art. 11

1. Członkostwo zwyczajne ustaje poprzez:
  - 1) rezygnację złożoną Zarządowi Stowarzyszenia;
  - 2) wykluczenie ze Stowarzyszenia na skutek naruszania postanowień Statutu, regulaminów i uchwał Stowarzyszenia;
  - 3) skreślenie z listy członków zwyczajnych z powodu nie płacenia składek przez jeden rok bez należytego usprawiedliwienia.
2. Członkostwo wspierające i honorowe ustaje przez rezygnację złożoną Zarządowi Stowarzyszenia lub decyzję kompetentnej władzy.

Art. 12

Członek zwyczajny ma prawo:

- 1) uczestniczyć w działalności Stowarzyszenia;
- 2) korzystać z pomocy Stowarzyszenia zgodnie z jego celami i Statutem;
- 3) uczestniczyć z prawem głosu w Walnym Zgromadzeniu;
- 4) korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego.

Art. 13

1. Członkostwo wspierające i honorowe nabywa się na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia podjętej na wniosek Zarządu Stowarzyszenia.
2. Członkowie wspierający i honorowi nie mają obowiązku płacenia składek.

IV. Struktura Stowarzyszenia

Art. 14

1. Władzami Stowarzyszenia są:
  - 1) Walne Zgromadzenie jako najwyższa władza Stowarzyszenia;
  - 2) Zarząd Stowarzyszenia;
  - 3) Komisja Rewizyjna.
2. Kadencja wybieralnych władz trwa cztery lata.

Art. 15

1. Walne Zgromadzenie zwoływane jest przez Zarząd Stowarzyszenia przynajmniej raz w roku.
2. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd Stowarzyszenia na pisemny wniosek Komisji Rewizyjnej lub co najmniej 1/5 ogólnej liczby członków zwyczajnych Stowarzyszenia.
3. Zawiadomienie o terminie i o porządku Walnego Zgromadzenia powinno być doręczone członkom Stowarzyszenia nie później niż 14 dni przed terminem zebrania.

Art. 16

1. Walne Zgromadzenie otwiera Prezes Zarządu Stowarzyszenia, a prowadzi je wybrany na tym zgromadzeniu przewodniczący obrad.
2. Udział w głosowaniu mają podczas Walnego Zgromadzenia tylko członkowie zwyczajni.
3. Obowiązujące quorum do ważności uchwał Zebrania Plenarnego nie może być niższe niż 50% uprawnionych – w pierwszym terminie. W drugim terminie quorum to nie jest konieczne do ważności uchwał Zebrania Plenarnego, z zastrzeżeniem innych przepisów Statutu.
4. Pozostałym członkom należy umożliwić wypowiedzenie się w istotnych sprawach Stowarzyszenia.
5. Z obrad Walnego Zgromadzenia sporządza się protokół podpisany przez protokolanta i przewodniczącego obrad.

Art. 17

1. Do wyłącznej kompetencji Walnego Zgromadzenia należy:
  - 1) wybór oraz odwołanie Zarządu Stowarzyszenia, Prezesa Zarządu i Komisji Rewizyjnej, a także uchwalanie regulaminu ich działania, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 1;
  - 2) wytyczanie kierunków działalności Stowarzyszenia;
  - 3) rozpatrywanie dorocznych sprawozdań Zarządu Stowarzyszenia i udzielanie mu absolutorium;
  - 4) podejmowanie decyzji o prowadzeniu przez Stowarzyszenie działalności gospodarczej oraz uchwalenie jej regulaminu;
  - 5) zatwierdzanie rozliczeń finansowych w postaci bilansów rocznych;
  - 6) rozpatrywanie odwołań od decyzji innych władz Stowarzyszenia;
  - 7) przyjmowanie członków wspierających i honorowych;
  - 8) podejmowanie decyzji o członkostwie Stowarzyszenia w innych organizacjach;
  - 9) uchwalenie zmian Statutu, które winny być następnie przedstawione do zatwierdzenia Konferencji Episkopatu Polski;
  - 10) wykluczanie członków;
  - 11) podejmowanie decyzji o rozwiązaniu Stowarzyszenia, z zastrzeżeniem art. 27 ust. 1.
2. Walne Zgromadzenie podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów, bez względu na liczbę obecnych członków, z zastrzeżeniem wyboru Zarządu Stowarzyszenia, w tym Prezesa Zarządu Stowarzyszenia (art. 19 ust. 2), uchwał dotyczących statutu (art. 26 ust. 1) oraz uchwały o rozwiązaniu Stowarzyszenia, która wymaga bezwzględnej większości głosów.

Art. 18

1. Wybór Prezesa Zarządu Stowarzyszenia wymaga zatwierdzenia przez Konferencję Episkopatu Polski, z zastrzeżeniem kan. 317 § 1 KPK;
2. Stowarzyszenie posiada asystenta kościelnego, w rozumieniu kan. 317 § 1 KPK, którego mianuje Konferencja Episkopatu Polski na wniosek Zarządu Stowarzyszenia, po uzyskaniu zgody biskupa diecezjalnego, któremu podlega, lub zgody właściwego przełożonego zakonnego gdy jest on członkiem instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia życia apostołskiego. Kadencja asystenta kościelnego Stowarzyszenia trwa 5 lat, z możliwością jej ponawiania.

Art. 19

1. Zarząd Stowarzyszenia składa się z pięciu członków, w tym Prezesa Zarządu, dwóch jego zastępców oraz skarbnika i sekretarza.
2. Zarząd Stowarzyszenia, w tym jego Prezes jest wybierany przez Walne Zgromadzenie w głosowaniu tajnym, bezwzględną większością głosów; w drugim terminie wybór następuje większością względną, z uwzględnieniem art. 16 ust. 2.
3. Zarząd Stowarzyszenia zbiera się co najmniej dwa razy w roku.
4. Uchwały Zarządu Stowarzyszenia zapadają zwykłą większością głosów. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos Prezesa Zarządu.
5. Stowarzyszenie w sprawach niemajątkowych reprezentuje Prezes Zarządu, z zastrzeżeniem art. 25.

Art. 20

Do zadań Zarządu Stowarzyszenia należy:

- 1) kierowanie bieżącą działalnością Stowarzyszenia;
- 2) reprezentowanie go na zewnątrz;
- 3) uchwalanie bieżących programów działania;
- 4) przyjmowanie członków zwyczajnych;
- 5) ustalanie budżetu Stowarzyszenia;
- 6) zwoływanie Walnego Zgromadzenia;
- 7) wykonywanie Uchwał Walnego Zgromadzenia;

- 8) powoływanie i odwoływanie komisji problemowych, rad konsultacyjnych i innych organów pomocniczych oraz ustalanie ich regulaminów;
- 9) podejmowanie i kierowanie działalnością gospodarczą oraz tworzenie w tym celu odpowiednich jednostek organizacyjnych, z zastrzeżeniem art. 17 ust. 4;
- 10) ustalanie wielkości składki członkowskiej oraz zasad jej płatności;
- 11) sprawowanie pieczy nad majątkiem Stowarzyszenia;
- 12) składanie dorocznych sprawozdań z działalności Stowarzyszenia (w tym finansowych) Walnemu Zgromadzeniu;
- 13) przesyłanie rocznego sprawozdania z działalności Stowarzyszenia (w tym finansowej) Konferencji Episkopatu Polski, zgodnie z kan. 319 KPK;
- 14) przygotowywanie projektów uchwał przed Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniem;
- 15) pozostałe sprawy niezastrzeżone statutowo innym organom.

Art. 21

1. Komisja Rewizyjna składa się z trzech członków, w tym z przewodniczącego i sekretarza.
2. Przewodniczącego i sekretarza wybiera Komisja Rewizyjna spośród siebie na pierwszym posiedzeniu, które powinno odbyć się przed zakończeniem Walnego Zgromadzenia, zwykłą większością głosów, w obecności wszystkich członków.
3. W przypadku niemożności wyboru przewodniczącego lub sekretarza, Walne Zgromadzenie wybiera nowy skład Komisji Rewizyjnej.

Art. 22

Komisja Rewizyjna:

- 1) przeprowadza bieżącą i okresową kontrolę działalności Stowarzyszenia, zwłaszcza spraw finansowych;
- 2) wnioskuje o udzielenie absolutorium Zarządowi Stowarzyszenia;
- 3) wnioskuje zwołanie nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

Art. 23

Uchwały Komisji Rewizyjnej zapadają zwykłą większością głosów.

V. Majątek Stowarzyszenia

Art. 24

Majątek Stowarzyszenia stanowią:

- 1) składki członkowskie;
- 2) darowizny, spadki, zapisy, dotacje przekazywane na zasadach obowiązujących ogół podmiotów nienależących do sektora finansów publicznych;
- 3) dochody z działalności gospodarczej Stowarzyszenia;
- 4) inne wpływy związane z działalnością statutową.

Art. 25

1. W sprawach majątkowych Stowarzyszenia oświadczenia woli składają jednocześnie dwaj członkowie Zarządu Stowarzyszenia.
2. Przy zaciąganiu zobowiązań, które przekraczają 5 000 zł wymagana jest uprzednia zgoda Zarządu Stowarzyszenia.
3. W przypadku alienacji o wartości powyżej 100 000 euro, ale poniżej 1 000 000 euro, potrzebna jest zgoda Konferencji Episkopatu Polski. Alienacja o wartości powyżej 1 000 000 euro, oraz w przypadkach, o których mowa w kan. 1292 § 2 KPK, wymaga ponadto zgody Stolicy Apostolskiej.

VI. Postanowienia końcowe

Art. 26

1. Wszelkie zmiany niniejszego Statutu wymagają uchwały Walnego Zgromadzenia powziętej większością 2/3 głosów – w pierwszym terminie, przy obecności co najmniej połowy ogólnej liczby członków zwyczajnych, a w drugim terminie bez względu na liczbę obecnych.
2. Prawo inicjatywy przysługuje członkom zwyczajnym Stowarzyszenia.
3. Zmiana Statutu staje się prawomocna po zatwierdzeniu przez Konferencje Episkopatu Polski zgodnie z kanonem 314 Kodeksu Prawa Kanonicznego.

Art. 27

1. Stowarzyszenie może być rozwiązane na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia, które wskazuje likwidatora Stowarzyszenia. Uchwała wchodzi w życie po jej zatwierdzeniu przez Konferencję Episkopatu Polski.
2. Stowarzyszenie może być rozwiązane również przez Konferencję Episkopatu Polski, która wówczas wskazuje likwidatora Stowarzyszenia.
3. W razie rozwiązania Stowarzyszenia, pozostały po likwidacji majątek zarówno nieruchomy jak i ruchomy przechodzi na własność Konferencji Episkopatu Polski.

Statut niniejszy został zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 15/384/2019 z dnia 8 października 2019 r.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 16/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r.
w sprawie ustanowienia Fundacji Świętego Józefa
Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP wyraża zgodę na ustanowienie Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski, która będzie działać na podstawie prawa państwowego, w szczególności ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. *o fundacjach* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1491) oraz ustawy z dnia 17 maja 1989 r. *o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347).

Na fundusz założycielski Konferencja Episkopatu Polski przeznacza 2 500 000 zł.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy *o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej* do reprezentowania w zakresie wykonywania uchwał odnoszących się do spraw ww. fundacji, w szczególności do podpisania w imieniu Fundatora oświadczenia – w formie aktu notarialnego – o ustanowieniu tejże Fundacji, Konferencja Episkopatu Polski wskazuje bp. Artura G. Mizińskiego, Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski oraz jego następców.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 19/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r.
w sprawie powołania członków pierwszego Zarządu
Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP powołuje na trzyletnią kadencję pierwszy Zarząd Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski w następującym składzie:

- członek Zarządu – Marta TITANIEC,
- członek Zarządu – ks. dr Tadeusz MICHALIK.

Uchwała wchodzi w życie z dniem ustanowienia Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 20/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 8 października 2019 r.
w sprawie upoważnienia do rozmów
z Konferencjami Wyższych Przełożonych Zakonnych**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP upoważnia abp. Wojciecha Polaka, Prymasa Polski, Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży, do prowadzenia rozmów z Konferencją Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich w Polsce oraz Konferencją Wyższych Przełożonych Żeńskich Zgromadzeń Zakonnych na temat współpracy dotyczącej działalności Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 22/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 9 października 2019 r.
w sprawie ustanowienia św. Marii Magdaleny
Patronką miasta Bilgoraj**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP wyraża pozytywną

opinię odnośnie do podjęcia działań mających na celu ustanowienie św. Marię Magdalenę Patronką miasta Biłgoraj.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 23/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 9 października 2019 r.
w sprawie opinii dotyczącej
rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP oraz przepisów wydanych przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych (Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in Causis Sanctorum, n. 11a; Instrukcja o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych Sanctorum Mater, art. 41 § 1 i art. 42), wyraża pozytywną opinię odnośnie do rozpoczęcia przez Archidiecezję Krakowską procesu beatyfikacyjnego Emilii Wojtyły, z Kaczorowskich, matki św. Jana Pawła II, papieża.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 24/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 9 października 2019 r.
w sprawie opinii dotyczącej
rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP oraz przepisów wydanych przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych (Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in Causis Sanctorum, n. 11a; Instrukcja o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych Sanctorum Mater, art. 41 § 1 i art. 42), wyraża pozytywną opinię odnośnie do rozpoczęcia przez Archidiecezję Krakowską procesu beatyfikacyjnego Karola Wojtyły, ojca św. Jana Pawła II, papieża.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 25 /384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 9 października 2019 r.
w sprawie opinii dotyczącej
rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP oraz przepisów wydanych przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych (*Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in Causis Sanctorum*, n. 11a; Instrukcja o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych *Sanctorum Mater*, art. 41 § 1 i art. 42), wyraża pozytywną opinię odnośnie do rozpoczęcia przez Archidiecezję Poznańską procesu beatyfikacyjnego Wandy Marii Błęńskiej, świeckiej misjonarki i lekarki.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 26/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 9 października 2019 r.
w sprawie opinii dotyczącej
rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP oraz przepisów wydanych przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych (*Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in Causis Sanctorum*, n. 11a; Instrukcja o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych *Sanctorum Mater*, art. 41 § 1 i art. 42), wyraża pozytywną opinię odnośnie do rozpoczęcia przez Diecezję Tarnowską procesu beatyfikacyjnego Stefanii Łąckiej.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

**Uchwała nr 27/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 9 października 2019 r.
w sprawie nadania tytułu Bazyliki Mniejszej**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, wyraża *nihil obstat*

w sprawie wniesienia do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów prośby o nadanie kościołowi parafialnemu pw. Św. Marii Magdaleny w Tychach tytułu Bazyliki Mniejszej.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 28/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 9 października 2019 r.
w sprawie ogłoszenia św. Jana Pawła II, papieża,
patronem pojednania polsko-ukraińskiego

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, wyraża pozytywną opinię w sprawie wniesienia do Stolicy Apostolskiej prośby o ogłoszenie św. Jana Pawła II, papieża, patronem pojednania polsko-ukraińskiego.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 29/384/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 9 października 2019 r.
w sprawie zatwierdzenia na kandydata na Rektora
Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii

Konferencja Episkopatu Polski podczas 384. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Warszawie w dniach 8-9 października 2019 r., na podstawie art. 32 Statutu KEP oraz § 81 ust. 4 Regulaminu KEP, po pozytywnej opinii bp. Wiesława Lechowicza, Delegata KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej, w związku ze zbliżającym się terminem wygaśnięcia kadencji 1 marca 2020 r., zatwierdza Księdza Prałata Stefana WYŁĘŻKA na kandydata na Rektora Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii do czasu osiągnięcia przez Niego 75. roku życia.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

385. Zebranie Plenarne KEP (18, 21.11.2019)

**Uchwała nr 2/385/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 18 listopada 2019 r.
w sprawie ustalenia statutu
Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski**

Konferencja Episkopatu Polski podczas 385. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Częstochowie na Jasnej Górze w dniach 18 i 21 listopada 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP w związku z art. 5 ust 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. *o fundacjach* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1491), ustala statut Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski. Statut stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Uchwała wchodzi w życie z dniem ustanowienia Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Statut Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski

Preambuła

Wobec szkód indywidualnych, społecznych i wspólnotowych spowodowanych przestępstwami niektórych duchownych czy innych osób związanych z Kościołem Katolickim, oraz wobec naruszenia świętych dóbr powierzonych przez Boga Kościołowi, które winien on chronić na wzór i pod opieką św. Józefa, otaczającego troską Dziecię Jezus i Jego Matkę, a także wobec złożoności czynników ryzyka, jakie sprzyjały grzechowi i przestępstwu, poczuwamy się do odpowiedzialności za ochronę dzieci i młodzieży przed jakąkolwiek formą przemocy zawsze przyćmiewającą blask Ewangelii.

Jesteśmy przy tym przekonani, że to przede wszystkim sprawcy, którzy skrzywdzili dzieci lub młodzież we wspólnocie Kościoła Katolickiego w najbardziej delikatnej sferze seksualności są zobowiązani zadośćuczynić za wyrządzoną krzywdę i zrobić wszystko, aby przyczynić się do odbudowania dóbr naruszonych grzechem i przestępstwem.

Ucząc się z gorzkich lekcji przeszłości i pragnąc, aby takie grzechy i przestępstwa w jakiegokolwiek formie nie miały więcej miejsca we wspólnocie Kościoła Katolickiego, chcemy potwierdzić to pragnienie konkretnymi i skutecznymi działaniami, które będą promować i wspierać wielorakie zaangażowanie na rzecz uzdrowienia osób skrzywdzonych oraz będą zapobiegać przestępstwom przez budowanie bezpiecznego środowiska dla integralnego rozwoju dzieci i młodzieży.

Jednocześnie w celu stworzenia środowisk bezpiecznych, zwłaszcza dla dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnością, deklarujemy współpracę z innymi środowiskami, podejmującymi podobne działania, w tym prowadzącymi zadania edukacyjne, oświatowe, kulturalne, artystyczne i sportowe.

Dla realizacji powyższych celów Konferencja Episkopatu Polski powołuje Fundację Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski i nadaje jej następujący statut

STATUT

Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski¹

I. Postanowienia ogólne

§ 1

1. Fundacja Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski (dalej: „**Fundacja**”), ustanowiona przez Konferencję Episkopatu Polski (dalej: „**Fundator**”) aktem notarialnym sporządzonym w dniu ..... 2019 r. nr rep. .... w Warszawie, działa na podstawie przepisów prawa polskiego, w tym w szczególności postanowień Ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 1491; dalej: „**UOF**”) i Ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 1347; dalej: „**USPKK**”) oraz postanowień niniejszego statutu (dalej: „**Statut**”).
2. Siedzibą Fundacji jest Warszawa.
3. Fundacja działa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W zakresie niezbędnym dla prawidłowego realizowania celów Fundacja może prowadzić działalność także poza obszarem terytorialnym Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Nadzór państwowy nad działalnością Fundacji – ze względu na jej cele – sprawuje Minister właściwy do spraw wewnętrznych i administracji. Niezależnie od nadzoru państwowego, nadzór nad działalnością Fundacji sprawuje, zgodnie z art. 58 USPKK, Fundator. W imieniu Fundatora nadzór ten będzie wykonywany przez Prezydium Konferencji Episkopatu Polski.
5. Fundacja ustanawiana jest na czas nieoznaczony.
6. Fundacja może tworzyć oddziały, filie i agencje do realizacji poszczególnych zadań, działające w ramach osobowości prawnej Fundacji i na podstawie przepisów niniejszego Statutu.
7. Fundacja może używać wyróżniającego ją znaku graficznego.
8. Fundacja jest organizacją pozarządową prowadzącą działalność pożytku publicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 688, dalej: „**UDPP**”).

II. Cele, zasady, formy i zakres działalności Fundacji

§ 2

1. Celem Fundacji jest:
  - 1) prowadzenie działalności na rzecz ochrony dzieci i młodzieży oraz osób z niepełnosprawnością przed wykorzystywaniem seksualnym;
  - 2) prowadzenie i organizowanie działań na rzecz uwrażliwiania społeczeństwa i reagowania na przypadki krzywdzenia dzieci i młodzieży oraz osób z niepełnosprawnością;
  - 3) prowadzenie, wspieranie i promowanie działań na rzecz kształtowania zasad prewencji wykorzystywania seksualnego dzieci, młodzieży, osób z niepełnosprawnością;
  - 4) udzielanie wszechstronnej pomocy i wsparcia osobom, które zostały skrzywdzone wykorzystaniem seksualnym jako osoby małoletnie, w stanie niepełnosprawności lub bezradności, przez osoby duchowne lub inne osoby działające w ramach Kościoła Katolickiego, w instytucjach Kościoła Katolickiego lub w ramach aktywności wychowawczej, edukacyjnej oraz duszpasterskiej Kościoła Katolickiego
  - 5) wspieranie – w miarę możliwości – osób skrzywdzonych wykorzystaniem seksualnym jako osoby małoletnie, w stanie niepełnosprawności lub bezradności przez osoby niezwiązane instytucjonalnie z Kościołem Katolickim.

¹ Przep. red. Fundacja uzyskała osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 7 stycznia 2020 r.

2. Cele Fundacji nie obejmują jakiejkolwiek postaci naprawy szkód, wypłaty odszkodowań lub wypłaty zadośćuczynień z tytułu szkód majątkowych lub niemajątkowych wyrządzonych osobom skrzywdzonym, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, lub członkom ich rodzin.

§ 3

1. Fundacja realizuje swoje cele statutowe poprzez:
  - 1) organizowanie, prowadzenie i finansowanie pomocy terapeutycznej, edukacyjnej, psychologicznej, oświatowej, prawnej i stypendialnej osobom skrzywdzonym wykorzystaniem seksualnym jako osoby małoletnie, w stanie niepełnosprawności lub bezradności;
  - 2) organizowanie i finansowanie regionalnych centrów pomocy osobom skrzywdzonym, punktów konsultacyjnych oraz telefonów zaufania;
  - 3) koordynowanie i finansowanie projektów terapeutycznych;
  - 4) organizowanie i finansowanie funduszu edukacyjno-stypendialnego;
  - 5) organizowanie, koordynowanie i finansowanie działalności edukacyjnej i szkoleniowej, a także podejmowanie działań o charakterze prewencyjnym i stanowiących adekwatną reakcję na nieprawidłowe zachowanie związane z wyżej wskazanym wykorzystaniem seksualnym;
  - 6) prowadzenie akcji charytatywnych;
  - 7) organizowanie, prowadzenie i finansowanie konferencji, kongresów, szkoleń, kursów, debat, prezentacji, prelekcji, warsztatów naukowych, wykładów i odczytów;
  - 8) upowszechnianie celów Fundacji w Internecie, w środkach masowego przekazu, w formie audycji telewizyjnych lub radiowych, artykułów prasowych oraz reportaży, wywiadów w prasie, radiu i telewizji;
  - 9) współpracę z kościelnymi osobami prawnymi, a w szczególności z Fundatorem, diecezjami, instytutami życia konsekrowanego i stowarzyszeniami życia apostołskiego, publicznymi i prywatnymi stowarzyszeniami wiernych, Caritas Polska i Caritas diecezjalnymi oraz innymi podmiotami kościelnymi w zakresie realizacji oraz upowszechniania celów statutowych celów Fundacji;
  - 10) współpracę z organami administracji rządowej, organami administracji samorządowej i innymi podmiotami administracji publicznej, a także organizacjami społecznymi, instytucjami międzynarodowymi, osobami prawnymi i fizycznymi, w zakresie realizacji oraz upowszechniania celów statutowych Fundacji.
2. Fundacja realizuje swoje cele w szczególności we współpracy z Delegatem Konferencji Episkopatu Polski ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży, Koordynatorem Konferencji Episkopatu Polski ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży, Centrum Ochrony Dziecka oraz innymi podmiotami i ośrodkami zajmującymi się pomocą skrzywdzonym wykorzystaniem seksualnym jako osoby małoletnie, w stanie niepełnosprawności lub bezradności.
3. Fundacja jest uprawniona do udzielania wszechstronnego wsparcia, w tym wsparcia finansowego, dla realizowanych przez podmioty, o których mowa w ust. 2 powyżej, działań pomocowych na rzecz osób skrzywdzonych wykorzystaniem seksualnym jako osoby małoletnie, w stanie niepełnosprawności lub bezradności, jak również może wspierać działalność innych osób i instytucji zgodną z jej celami, w tym podmiotów zraszających lub reprezentujących osoby skrzywdzone, a także udzielać bezpośredniego wsparcia dla osób fizycznych skrzywdzonych wykorzystaniem seksualnym jako osoby małoletnie, w stanie niepełnosprawności lub bezradności – z zastrzeżeniem ust. 4 poniżej.
4. Środki Fundacji nie mogą być przeznaczone, bezpośrednio lub pośrednio, na finansowanie odszkodowań lub zadośćuczynień z tytułu szkód majątkowych lub niemajątkowych wyrządzonych osobom skrzywdzonym, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 4 i 5 Statutu, lub członkom ich rodzin, jak również na wypłatę jakichkolwiek postaci rekompensat lub innych świadczeń o charakterze kompensacyjnym.

III. Majątek Fundacji

§ 4

1. Majątek Fundacji obejmuje Fundusz Założycielski oraz mienie nabyte przez Fundację w toku działania Fundacji.
2. Fundusz Założycielski stanowią środki pieniężne w kwocie 2 500 000 zł (słownie: dwa i pół miliona złotych), określone w akcie o ustanowieniu Fundacji (dalej: „**Fundusz Założycielski**”).
3. Fundacja odpowiada za swoje zobowiązania całym swoim majątkiem.

IV. Dochody Fundacji

§ 5

1. Dochody Fundacji pochodzą z:
  - 1) środków przekazanych przez diecezje lub inne kościelne osoby prawne;
  - 2) dotacji i subwencji osób prawnych i dotacji budżetowych Skarbu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego;
  - 3) darowizn, spadków, zapisów lub innego rodzaju przysporzeń poczynionych na rzecz Fundacji przez osoby fizyczne, prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej;
  - 4) zasądzonych przez sądy kościelne lub wyznaczanych przez przełożonych kościelnych dekretem wpłat na rzecz Fundacji;
  - 5) form finansowania określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*;
  - 6) odsetek od środków pieniężnych zdeponowanych w bankach krajowych albo w oddziałach unijnych instytucji kredytowych;
  - 7) dochodów pochodzących ze zbiórek publicznych;
  - 8) dochodów pochodzących z czynności prawnych dotyczących majątku ruchomego i nieruchomości;
  - 9) innych źródeł dopuszczonych prawem.
2. W przypadku powołania Fundacji do dziedziczenia, Zarząd składa oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza albo odrzuca spadek.
3. Dochody Fundacji pochodzące z darowizn, spadków lub zapisów będą mogły być wykorzystane zgodnie z decyzjami Zarządu Fundacji, o ile darczyńca, spadkodawca, lub zapisodawca w akcie darowizny czy testamentie nie postanowił inaczej.
4. Dochody Fundacji są w całości przeznaczane na realizację celów statutowych Fundacji będących działalnością pożytku publicznego.
5. Fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej.
6. Fundacja nie może udzielać pożyczek lub poręczeń czy innych postaci zabezpieczenia w stosunku do zobowiązań zaciąganych przez członków organów Fundacji lub pracowników Fundacji oraz osób, z którymi członkowie organów Fundacji lub pracownicy Fundacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli (dalej: „**osoby bliskie**”).
7. Fundacja nie może przekazywać swojego majątku na rzecz członków organów Fundacji lub pracowników Fundacji oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż znajdujące zastosowanie wobec jakichkolwiek osób trzecich.
8. Fundacja nie może wykorzystywać swojego majątku na rzecz członków organów Fundacji lub pracowników Fundacji oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż znajdujące zastosowanie wobec jakichkolwiek osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika ze statutowego celu Fundacji.

9. Fundacja nie może dokonywać zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organów Fundacji lub pracownicy Fundacji oraz ich osoby bliskie, na zasadach innych niż znajdujące zastosowanie wobec osób trzecich lub po cenach wyższych niż ceny rynkowe.

V. Działalność pożytku publicznego

§ 6

1. Fundacja realizuje swoje cele statutowe poprzez prowadzenie nieodpłatnej działalności pożytku publicznego w następującym zakresie:
PKD 85,59.B. – pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane;
PKD 86.90.Z. – pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej, gdzie indziej niesklasyfikowana;
PKD 88.99.Z. – pozostała pomoc społeczna bez zakwaterowania, gdzie indziej niesklasyfikowana.
2. Fundacja może ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego w rozumieniu przepisów UDPP.

VI. Organy Fundacji

§ 7

1. Organami Fundacji są: Rada Fundacji oraz Zarząd Fundacji (dalej: „Zarząd”).
2. Członkowie organów Fundacji są obowiązani wykonywać swoje obowiązki z najwyższą zawodową starannością i kierować się zawsze dobrem Fundacji, zważając na realizację celów Fundacji.
3. Członkami organów Fundacji nie mogą być osoby skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.
4. Członkami Rady Fundacji nie mogą być osoby będące członkami Zarządu oraz osoby bliskie wobec członków Zarządu, jak również pozostające z członkami Zarządu w zależności służbowej.

VII. Rada Fundacji

§ 8

1. Rada Fundacji jest organem nadzorczym i opiniującym Fundacji.
2. Rada Fundacji składa się z pięciu do dziewięciu członków, w tym Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. ochrony dzieci i młodzieży oraz Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski.
3. Kadencja Rady Fundacji jest wspólna i wynosi cztery lata.
4. Na czele Rady Fundacji stoi Przewodniczący, którym jest Delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. ochrony dzieci i młodzieży.
5. Z zastrzeżeniem ust. 4, członkowie Rady Fundacji, w tym jej Wiceprzewodniczący, są powoływani i odwoływani przez Fundatora. Dopuszczalne jest powołanie członka Rady Fundacji w czasie trwania kadencji Rady Fundacji na okres pozostający do końca kadencji oraz odwołanie członka Rady Fundacji w każdym czasie.
6. Członkostwo w Radzie Fundacji ustaje z chwilą pisemnej rezygnacji członka Rady Fundacji z członkostwa w Radzie Fundacji, z chwilę jego odwołania z Rady Fundacji, śmierci lub upływu kadencji Rady Fundacji.

§ 9

1. Do zadań Rady Fundacji należy:
  - 1) powoływanie i odwoływanie członków Zarządu;
  - 2) ustalanie wysokości wynagrodzenia członków Zarządu i zawieranie z nimi umów związanych z pełnieniem przez nich funkcji;
  - 3) zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego Fundacji oraz regulaminu Fundacji;
  - 4) zatwierdzanie rocznego planu działania i planu finansowego Fundacji;
  - 5) zatwierdzanie wieloletnich planów działania opracowywanych przez Zarząd;

- 6) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu z działalności Fundacji oraz sprawozdań finansowych;
  - 7) udzielanie absolutorium członkom Zarządu;
  - 8) nadzór nad działalnością Fundacji;
  - 9) wyrażanie zgody na rozporządzenie składnikiem majątku Fundacji o wartości przekraczającej 100.000 (słownie: sto tysięcy) złotych;
  - 10) podejmowanie uchwał w sprawie projektu zmian w Statucie Fundacji;
  - 11) wyrażanie opinii we wszelkich uznanych przez nią za istotne sprawach w drodze uchwał podejmowanych z własnej inicjatywy lub na wniosek Zarządu.
2. W celu realizacji swoich uprawnień nadzorczych Rada Fundacji może żądać wglądu do wszelkich dokumentów Fundacji oraz przedstawienia przez Zarząd i pracowników Fundacji wszelkich dokumentów dotyczących działalności Fundacji, jak również składania ustnych lub pisemnych wyjaśnień oraz rewizji stanu majątku i działalności Fundacji.
  3. Rada Fundacji wykonuje swoje obowiązki kolegialnie, może jednak delegować w drodze uchwały swoich członków do czasowego samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych. Upoważniony członek Rady Fundacji jest zobowiązany do niezwłocznego składania Radzie Fundacji pisemnego sprawozdania z wykonywanych czynności.
  4. Do zawierania umów z członkami Zarządu upoważniony jest samodzielnie Przewodniczący Rady Fundacji lub inny jej członek, upoważniony przez Radę Fundacji.

§ 10

1. Rada Fundacji zbiera się na posiedzeniach zwoływanych w miarę potrzeby, co najmniej dwa razy w roku kalendarzowym.
2. Posiedzenia Rady Fundacji zwołuje Przewodniczący Rady Fundacji z własnej inicjatywy bądź na wniosek Fundatora lub Zarządu zgłoszony na piśmie.
3. Przewodniczący Rady Fundacji kieruje pracami i przewodniczy posiedzeniom Rady Fundacji. Pod nieobecność Przewodniczącego Rady Fundacji zastępuje go Wiceprzewodniczący Rady, a w razie jego nieobecności – członek Rady Fundacji upoważniony odpowiednio przez Przewodniczącego Rady Fundacji albo przez Fundatora.
4. Rada Fundacji podejmuje decyzje w formie uchwał zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy liczby jej członków. W razie równej liczby głosów decyduje głos Przewodniczącego Rady Fundacji.
5. Uchwały Rady Fundacji mogą być podejmowane bez odbycia posiedzenia w drodze głosowania pisemnego, o ile wszyscy członkowie Rady Fundacji zostaną o tym powiadomieni ze stosownym wyprzedzeniem i żaden z członków Rady Fundacji nie zgłosi sprzeciwu co do takiej formy głosowania.

§ 11

1. Członkom Rady Fundacji z tytułu udziału w jej pracach nie przysługuje wynagrodzenie. Rada Fundacji, za zgodą Fundatora wyrażoną na piśmie pod rygorem nieważności, może określić zasady zwrotu kosztów poniesionych z tytułu dojazdu na posiedzenia Rady Fundacji lub innych kosztów poniesionych w związku z udziałem w jej pracach.
2. Posiedzenia Rady Fundacji odbywają się w siedzibie Fundacji lub – w przypadkach uzasadnionych – poza siedzibą Fundacji.
3. Obsługę prac Fundacji zapewnia Zarząd.
4. Szczegółowy tryb działania Rady Fundacji może zostać określony w Regulaminie działania Rady Fundacji, zatwierdzanym przez Fundatora.

VIII. Zarząd Fundacji

§ 12

Zarząd kieruje działalnością Fundacji i reprezentuje ją na zewnątrz.

§ 13

1. Zarząd składa się z dwóch do czterech członków, w tym Prezesa Zarządu.
2. Zarząd powoływany jest przez Radę Fundacji na okres wspólnej kadencji trwającej trzy lata. Dopuszczalne jest powołanie członka Zarządu w czasie trwania kadencji Zarządu na okres pozostający do końca kadencji oraz odwołanie członka Zarządu w każdym czasie.
3. Decyzje Rady Fundacji, o których mowa w ust. 2, wchodzi w życie po ich zatwierdzeniu przez Fundatora.
4. Pierwszy Zarząd powołuje Fundator. Skład tego Zarządu może być uzupełniony w czasie jego kadencji zgodnie z ust. 2 i 3.
5. Po upływie kadencji dotychczasowy Zarząd wypełnia swoje obowiązki do czasu powołania Zarządu nowej kadencji.
6. Członkostwo w Zarządzie ustaje z chwilą pisemnej rezygnacji członka Zarządu z członkostwa w Zarządzie, z chwilą jego odwołania z Zarządu, śmierci lub upływu kadencji Zarządu.

§ 14

1. Do zadań Zarządu należy w szczególności:
  - 1) podejmowanie działań w celu realizacji statutowych celów Fundacji;
  - 2) przygotowanie regulaminu organizacyjnego Fundacji oraz regulaminu Fundacji;
  - 3) uchwalanie rocznych planów i wieloletnich planów działania Fundacji oraz planu finansowego oraz ich przedkładanie Radzie Fundacji;
  - 4) sporządzanie sprawozdań z działalności Fundacji, rocznych sprawozdań finansowych oraz przedkładanie ich Radzie Fundacji oraz właściwym organom;
  - 5) sprawowanie zarządu nad majątkiem Fundacji;
  - 6) podejmowanie decyzji we wszelkich sprawach nie zastrzeżonych do kompetencji Rady Fundacji;
  - 7) ustalanie zasad zatrudniania i wynagradzania oraz wielkości środków na wynagrodzenia, po uzyskaniu pozytywnej opinii Fundatora;
  - 8) podejmowanie decyzji o utworzeniu oraz likwidacji oddziałów, filii i agencji Fundacji, po uzyskaniu zgody Fundatora;
  - 9) przyjmowanie subwencji, darowizn, spadków lub zapisów testamentowych.
2. Zarząd przedkłada Radzie Fundacji sprawozdania z działalności Fundacji oraz roczne sprawozdania finansowe do dnia 31 marca kolejnego roku kalendarzowego.

§ 15

1. Zarząd podejmuje decyzje na posiedzeniach w formie uchwał podjętych zwykłą większością głosów podjętych przy obecności co najmniej połowy liczby jego członków. W razie równej liczby głosów decyduje głos Prezesa Zarządu.
2. Zarząd zbiera się na posiedzeniach zwoływanych przez Prezesa Zarządu w miarę potrzeby. W przypadku braku zwołania posiedzenia przez Prezesa Zarządu każdy z członków Zarządu jest uprawniony do zwołania posiedzenia Zarządu.
3. Uchwały Zarządu mogą być podejmowane bez odbycia posiedzenia w drodze głosowania pisemnego, o ile żaden z jego członków nie zgłosi sprzeciwu co do takiej formy głosowania.
4. Szczegółowy tryb działania Zarządu może zostać określony w Regulaminie działania Zarządu, zatwierdzanym przez Radę Fundacji.

IX. Sposób reprezentacji

§ 16

1. Do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych i niemajątkowych oraz reprezentowania Fundacji w sądzie i poza sądem uprawnionych jest dwóch Członków Zarządu działających łącznie.
2. Zarząd Fundacji jest uprawniony do ustanawiania pełnomocników.

X. Zmiana Statutu

§ 17

Decyzje w przedmiocie zmiany Statutu lub celów Fundacji podejmuje Fundator.

XI. Postanowienia końcowe

§ 18

1. Fundacja może się połączyć z inną fundacją dla efektywnego realizowania swoich celów.
2. W sprawie połączenia, o którym mowa w ust. 1, uchwałę podejmuje Rada Fundacji – po uzyskaniu opinii Zarządu. Uchwała Rady Fundacji do ważności wymaga zatwierdzenia przez Fundatora.
3. Połączenie z inną fundacją nie może nastąpić, jeżeli w jego wyniku mogłyby ulec istotnej zmianie którykolwiek z celów Fundacji.

§ 19

1. W razie osiągnięcia celów, dla których Fundacja została ustanowiona lub w razie wyczerpania się jej środków finansowych i majątku – Fundacja ulega likwidacji w sposób określony w ust. 2 i 3.
2. Uchwałę o likwidacji Fundacji podejmuje Fundator – z własnej inicjatywy, po konsultacji z Radą Fundacji, bądź na wniosek Rady Fundacji.
3. W uchwale o likwidacji Fundacji Fundator wyznacza likwidatora i określa przeznaczenie majątku pozostałego po likwidacji Fundacji, przy zachowaniu zasad z § 2 ust. 1 Statutu.

Statut Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski został zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 2/385/2019 z dnia 18 listopada 2019 r.

Uchwała nr 3/385/2019

Konferencji Episkopatu Polski

z dnia 18 listopada 2019 r.

w sprawie powołania członków

Rady Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 385. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Częstochowie na Jasnej Górze w dniach 18 i 21 listopada 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP powołuje na pierwszą czteroletnią kadencję następujący skład Rady Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski:

- 1) Przewodniczącego Rady Fundacji – abp. Wojciecha Polaka, Prymasa Polski, Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży,
- 2) Wiceprzewodniczącego Rady Fundacji – bp. Artura G. Mizińskiego, Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski,
- 3) członków Rady Fundacji:
  - o. dr. Adama ŻAKA SJ,
  - dr Małgorzatę SKÓRZEWSKĄ-AMBERG,
  - Roberta FIDURĘ,

- ks. dr. hab. Piotra MAJERA, prof. UPJPII,
- Marcina ERENCA.

Uchwała wchodzi w życie z dniem ustanowienia Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 4/385/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 18 listopada 2019 r.
w sprawie powołania Delegatów Konferencji Episkopatu Polski
oraz Duszpasterzy Krajowych

Konferencja Episkopatu Polski podczas 385. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Częstochowie na Jasnej Górze w dniach 18 i 21 listopada 2019 r., na podstawie art. 19 i 54 Statutu KEP oraz § 44 ust. 3 Regulaminu KEP:

- 1) tworzy nowe funkcje i do ich pełnienia powołuje:
  - bp. Piotra GREGERA, Biskupa Pomocniczego Diecezji Bielsko-Żywieckiej, na Delegata KEP ds. Muzyki Kościelnej, na pierwszą pięcioletnią kadencję,
  - ks. dr. Krzysztofa ORA, prezbitera Diecezji Świdnickiej, na Duszpasterza Krajowego Służby Liturgicznej, na pierwszą pięcioletnią kadencję;
- 2) zmienia nazwę funkcji Delegata KEP ds. Duszpasterstwa Ministrantów na nową nazwę: Delegat KEP ds. Służby Liturgicznej.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 5/385/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 18 listopada 2019 r.
w sprawie realizacji przez Caritas Polska
projektu „Wsparcie migrantów i uchodźców
na terenie województwa zachodniopomorskiego”

Konferencja Episkopatu Polski podczas 385. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Częstochowie na Jasnej Górze w dniach 18 i 21 listopada 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z kan. 1292 KPK oraz § 26 Statutu Caritas Polska, wyraża zgodę na realizację przez Caritas Polska projektu „Wsparcie migrantów i uchodźców na terenie województwa zachodniopomorskiego”, finansowanego z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji oraz budżetu Państwa.

Budżet ww. projektu wynosi 998.927,00 zł. Jego celem jest realizacja szeregu działań w postaci wsparcia socjalno-bytowego dla 1000 migrantów i uchodźców przebywających na terenie

województwa zachodniopomorskiego, podwyższenie standardu usług integracyjnych dla obywateli państw trzecich oraz edukacja społeczeństwa przyjmującego.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 7/385/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 18 listopada 2019 r.
w sprawie realizacji przez Konferencję Episkopatu Polski
projektu dotyczącego modernizacji energooszczędnościowej budynku
Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski

Konferencja Episkopatu Polski podczas 385. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Częstochowie na Jasnej Górze w dniu 18 i 21 listopada 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z kan. 1292 KPK wyraża zgodę na realizację projektu dotyczącego modernizacji energooszczędnościowej budynku Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski, Skwer Kard. S. Wyszyńskiego 6, w Warszawie, dofinansowanego z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Celem głównym przedsięwzięcia jest termomodernizacja, zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz inteligentny system zarządzania energią Building & Energy Management Systems (BMS).

W związku z tym, że koszty inwestycji przekraczają maksymalną sumę alienacji dóbr określoną przez Konferencję Episkopatu Polski, do jego realizacji niezbędne będzie uzyskanie również zezwolenia Stolicy Apostolskiej.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 8/385/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 18 listopada 2019 r.
w sprawie nadania tytułu Bazyliki Mniejszej

Konferencja Episkopatu Polski podczas 385. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Częstochowie na Jasnej Górze w dniach 18 i 21 listopada 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, wyraża *nihil obstat* w sprawie wniesienia do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów prośby o nadanie kościołowi pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Kalwarii Pałacowskiej tytułu Bazyliki Mniejszej.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 9/385/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 18 listopada 2019 r.
w sprawie ustalenia terminu wejścia w życie
Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski
o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich
z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego

Konferencja Episkopatu Polski podczas 385. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Częstochowie na Jasnej Górze w dniach 18 i 21 listopada 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, w związku z uzyskaniem w dniu 4 listopada 2019 r. *recognitio* Stolicy Apostolskiej (dekret Kongregacji ds. Biskupów Prot. N. 770/2005) dla Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego z dnia 8 października 2019 r., po jego promulgowaniu poprzez umieszczenie na oficjalnej stronie Konferencji Episkopatu Polski, ustala, że ww. Dekret ogólny wejdzie w życie 1 czerwca 2020 r.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

Uchwała nr 10/385/2019
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 18 listopada 2019 r.
w sprawie powołania Duszpasterza Krajowego
Związku Piłsudczyków Rzeczypospolitej Polskiej

Konferencja Episkopatu Polski podczas 385. Zebrania Plenarnego, odbywającego się w Częstochowie na Jasnej Górze w dniach 18 i 21 listopada 2019 r., na podstawie art. 19 Statutu KEP, na wniosek Stanisława Władysława Śliwy, Generała Związku Piłsudczyków Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesa Zarządu, powołuje ks. prałata dr. Edmunda SKALSKIEGO, prezbitera Archidiecezji Gdańskiej, na Duszpasterza Krajowego Związku Piłsudczyków Rzeczypospolitej Polskiej, na pierwszą pięcioletnią kadencję.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

+ *Artur G. Miziński*
Sekretarz Generalny KEP

2. Komunikaty, oświadczenia, apele i stanowiska Konferencji Episkopatu Polski, jej organów i gremiów statutowych

2.1. KOMUNIKATY, OŚWIADCZENIA, APELE I STANOWISKA PRZEWODNICZĄCEGO KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI

Komunikat abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski nt. dyskusji o rozdziale Państwa i Kościoła (11.01.2019)

W ostatnim czasie dyskutuje się w mediach na temat konieczności wprowadzenia rozdziału Państwa i Kościoła. Dyskusja ta wydaje się być wynikiem jakiegoś nieporozumienia, gdyż rozdział ten jest zagwarantowany w Konstytucji Rzeczypospolitej, jak również w Konkordacie. Odpowiada temu także stan faktyczny, tzn. wzajemna niezależność instytucji Państwa i Kościoła. Trudno przypuszczać, aby uczestnicy publicznej debaty nie posiadali wiedzy na ten temat. Stąd wydaje się, że jeśli proponowana jest zmiana typu relacji Państwo – Kościół, to raczej chodzi tu nie tyle o dokonanie separacji, co o sugestię zmiany modelu separacji.

Wprowadzony po latach prześladowania Kościoła w czasach komunizmu model nazywany jest dzisiaj przyjazną separacją. Przewiduje on – zgodnie z zapisami Konstytucji RP – że: „Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego” (art. 25 ust. 3).

Alternatywny model nazywany jest w literaturze przedmiotu separacją wrogą. Zakłada on, że religia jest sprawą prywatną jednostki, a w związku z tym nie ma ona dostępu do sfery publicznej. Model ten – zapoczątkowany w czasach rewolucji francuskiej, a następnie rozwijany we Francji poprzez ustawodawstwo w latach 1905-1995 – przejęty został i „udoskonalony” przez Związek Sowiecki, a dalej wprowadzony także w państwach satelickich. Postrzeganie religii chrześcijańskiej jako zagrożenia wiąże się ściśle z totalnym roszczeniem władzy, która nie dopuszcza istnienia w przestrzeni publicznej żadnej konkurencji, która chce rządzić zarówno z sferze spraw doczesnych, jak i duchowych. Trzeba przyznać, że postrzeganie chrześcijaństwa jako swego rodzaju zapory dla totalnych ambicji władzy politycznej jest do pewnego stopnia zasadne. Wszyscy pamiętamy proces Sokratesa, którego skazano jako pierwszego „więźnia sumienia”, kwestionującego absolutną władzę *polis*. Sokrates był osamotniony w swoim sprzeciwie.

W tym czasie w obszarze refleksji starotestamentalnej mamy już do czynienia z rozwiniętym systemem trójpodziału władzy, oczywiście, różnym od współczesnego. Król, najwyższy kapłan i prorok to poniekąd konkurencyjne ośrodki władzy, choć za każdym razem chodzi tu o inny typ władzy. Chrystus, podkreślając przed Piłatem, że Jego Królestwo nie jest z tego świata (J 18,36), jeszcze bardziej wyakcentował świecki charakter władzy politycznej, ograniczonej w swoich kompetencjach do zarządzania sprawami doczesnymi. Słowa „Oddajcie cesarzowi to, co należy do cesarza, a Bogu to, co należy do Boga” (Mt 22, 15-21) odczytywane były w historii Europy jako ustanowienie swoistej separacji dwóch władz. W tym sensie mówienie o potrzebie rozdzielenia Państwa i Kościoła nie jest szczęśliwe, gdyż rozdzielić można tylko to, co jest złączone. Tymczasem Kościół i Państwo – szczególnie w polskim kontekście – nigdy nie były zjednoczone. Odległość między nimi bywała różna, ale do zmieszania nigdy nie doszło. W historii chrześcijaństwa zawsze będziemy mieli do czynienia z dwoma „ośrodkami władzy”, Państwem i Kościołem, co podkreśla, że posłuszeństwo człowieka Bogu wyznacza granicę posłuszeństwa państwu. „Nie jestem królem sumień waszych” – miał powiedzieć król Zygmunt II August, ostatni z dynastii Jagiellonów. Warto pamiętać, że zamachy na wolność Kościoła były w historii dokonywane przez tych, którzy chcieli się stać panami ludzkich sumień. Stąd Kościół przypomina o potrzebie szacunku dla wolności sumienia oraz o prawie do sprzeciwu sumienia w stosunku do zapędów władzy państwowej dążącej do znoszenia wszelkich ograniczeń swoich kompetencji. Należy zwrócić uwagę, że pozytywizm prawny, dążący do rozluźnienia związków prawa z moralnością, dzisiaj staje się próbą przywrócenia

nimbu boskości prawom stanowionym przez suwerena, którym nie jest już król, lecz parlament. Współcześnie mamy zatem do czynienia z czymś w rodzaju pozytywistycznej „sakralizacji” prawa, co powoduje, że niezależny głos Kościoła w życiu publicznym jest szczególnie potrzebny.

Wczytując się w Konstytucję RP, odnajdujemy w niej deklarację, głoszącą, że: „Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym” (art. 25, ust. 2). Konstytucja – unikając słowa neutralność – którym posługiwała się władza komunistyczna, mówi o bezstronności. Władza nie powinna być „ślepa” na religię, ale powinna utrzymywać równy dystans w stosunku do każdej konkretnej religii, ale także w stosunku do każdego światopoglądu czy wyboru filozoficznego, w tym także ateistycznego.

Błędne jest przekonanie, jakoby ateizm był poglądem neutralnym. Światopogląd ateistyczny jest jedną z odpowiedzi udzielanych przez człowieka na pytanie o Boga i o ostateczny sens ludzkiego życia. W tym znaczeniu jest to pogląd religijny, rodzaj religijnego Ersatzu, zbudowany na fundamencie negatywnej odpowiedzi na pytanie o istnienie Bytu Najwyższego. Postulat przyjęcia go jako podstawy życia społecznego nie oznacza światopoglądowej neutralności, ale światopoglądową preferencję udzielaną jednej opcji – ateizmowi. Mówił o tym Jan Paweł II podczas swojej pierwszej pielgrzymki do wolnej Polski: „Dlatego postulat neutralności światopoglądowej jest słuszny głównie w tym zakresie, że państwo powinno chronić wolność sumienia i wyznania wszystkich swoich obywateli, niezależnie od tego, jaką religię lub światopogląd oni wyznają. Ale postulat, ażeby do życia społecznego i państwowego w żaden sposób nie dopuszczać wymiaru świętości, jest postulatem ateizowania państwa i życia społecznego i niewiele ma wspólnego ze światopoglądową neutralnością”.

Zorganizowane w ten sposób państwo „negatywnego konfesjonalizmu” traktowałoby ludzi wierzących jako obywateli drugiej kategorii i zmuszałoby ich do rezygnacji z prawa do kierowania się własnym sumieniem w sferze publicznej. Mielibyśmy wówczas do czynienia z niesprawiedliwym wykluczeniem religii z życia publicznego, a zatem ze zjawiskiem nieuczciwej sekularyzacji. Zwracał na to uwagę m.in. rabin Joseph Weiler w przemówieniu przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, w którym dowodził, że laickość nie jest pustą kategorią, równoznaczną z nieobecnością wiary w przestrzeni publicznej. Zakaz dostępu religii do sfery publicznej, usuwanie z niej znaków religijnych jest wyborem światopoglądowym. Ściana, z której usunięto by krucyfiks, nie byłaby ścianą neutralną, ale ścianą pustą, z której celowo usunięto krucyfiks. Również szkoła, z której usunięto by nauczanie religii, nie byłaby neutralna, ale byłaby szkołą, z której celowo usunięto lekcje religii. Decyzja taka byłaby objawem wrogości wobec zjawiska religii, traktowanej na skutek uprzedzeń jako przejaw ludzkiej słabości i źródło alienacji. Byłaby przejawem redukcjonistycznego podejścia do człowieka, postrzeganego jako istota ograniczona do wymiaru horyzontalnego.

Mam świadomość, że zbliża się kampania wyborcza i partie polityczne poszukują tematów, które uwyraźniłyby ich pozycję na scenie politycznej. Proszę jednak, aby w tę doraźną walkę nie wciągano Kościoła katolickiego. Kampania szybko minie, a później będziemy musieli tak czy owak ułożyć sobie – na zasadzie autonomii i zdrowej współpracy – wzajemne relacje z władzą, niezależnie od tego, która partia wygra wybory.

Lata III Rzeczypospolitej dowodzą, że w przeszłości było to możliwe. Zarówno wtedy, gdy w Polsce rządziła lewica, centrum jak i prawica. Konstytucyjne zasady przyjaznej separacji sprzyjają zachowaniu pokoju społecznego niezależnie od chwilowych tendencji ideologicznych. Nie niszczy tego w imię doraźnych partyjnych interesów. Było to dobrze rozumiane w okresie zaborów, okupacji, ale także w czasach demokratycznej opozycji w PRL-u. Ufamy, że również dzisiaj nie zabraknie dobrej woli wszystkim uczestnikom sporów politycznych.

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Warszawa, 11 stycznia 2019 r.

Prośba abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski o modlitwę w intencji Pawła Adamowicza, Prezydenta Gdańska (14.01.2019)

W imieniu wiernych i pasterzy Kościoła w Polsce wyrażam smutek w związku z wczorajszym haniebnym atakiem na Pana Pawła Adamowicza, Prezydenta Gdańska. Serdecznie proszę wszystkich o modlitwę w jego intencji. Jednocześnie zapewniam rodzinę i bliskich o naszej duchowej jedności i wsparciu.

Modlitwą otaczajmy także pracowników służby zdrowia, którzy walczą o życie Pana Prezydenta Adamowicza. Niech wczorajsza tragedia, która wstrząsnęła Polską i światem zjednoczy nas wszystkich we wspólnej modlitwie.

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

14 stycznia 2019 r.

Słowo abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski z okazji spotkania przedstawicieli Kościołów i związków wyznaniowych w Polsce z Prezydentem RP (18.01.2019)

W gościnnych progach Prezydenckiego Pałacu, na początku nowego roku nasza myśl biegnie w dwóch przeciwstawnych kierunkach:

1. Najpierw ku przeszłości, która w 2018 roku była bogata w ważne wydarzenia dla naszej ojczyzny, dla Kościoła katolickiego w Polsce oraz dla innych Kościołów i związków wyznaniowych.

– Pierwszym z tych wydarzeń był jubileusz 1050-lecia ustanowienia w Poznaniu pierwszego biskupstwa na polskich ziemiach. Już w dwa lata po chrzcie Mieszka I, w 968 r. *Polonia cepit habere episcopum* – „Polska zaczęła mieć swego biskupa” (*Annales Bohemici*). Biskupstwo poznańskie w latach 968-1000 obejmowało całe ówczesne państwo polskie i było wprost zależne od Stolicy Apostolskiej. Z tej racji w Poznaniu zebrali się przewodniczący Konferencji Episkopatów całej Europy. Dziękuję w tym miejscu za osobistą obecność Pana Prezydenta na świętowaniu tego wydarzenia. W świecie szarpanym cyklicznie przez ideologiczne spory wydarzenie to przypomina nam o konieczności budowania przyszłości naszego społeczeństwa na trwałym fundamencie, którym jest Chrystus.

– Drugim wydarzeniem była setna rocznica odzyskania niepodległości przez naszą ojczyznę. W tamtym czasie „Spojrzał Bóg na ucisk swojego ludu w niewoli, wysłuchał jego jęczenia, zlitował się i stanął po naszej stronie, aby skruszył nieznośne nam więzy i oddał nam wolną, niezależną i zjednoczoną ziemię ojców naszych” – tak pisał kard. Aleksander Kakowski nazajutrz po odzyskaniu niepodległości.

Nasze zadania w tym względzie na przyszłość to odnowa sumień. „Prawdziwa odnowa człowieka i społeczeństwa dokonuje się zawsze za sprawą odnowy sumień. Sama zmiana struktur społecznych, ekonomicznych i politycznych — choć ważna — może się jednak okazać niewykorzystaną szansą, jeśli nie stoją za nią ludzie sumienia. Oni przecież przyczyniają się do tego, że całokształt życia społecznego formowany jest ostatecznie według reguł tego prawa, którego człowiek sam sobie nie nakłada, ale je odkrywa «w głębi sumienia jako głos, któremu winien być posłuszny» (por. *Gaudium et spes*, 16). Przyzwolenie na łamanie tego prawa przez prawo stanowiące w ostatecznym rozrachunku zawsze obraca się przeciw czyjejś wolności i godności.

– Trzecim znaczącym wydarzeniem było 100-lecie wybuchu Powstania Wielkopolskiego. Powstanie to było niewątpliwie wyrazem szczerego patriotyzmu Wielkopolan. Nie można jednak zapominać o tym, że miłość ojczyzny – będąc wielką wartością – nie jest wartością absolutną. Dla

chrześcijanina, służba ziemskiej ojczyźnie pozostaje zawsze etapem na drodze do ojczyzny niebieskiej, która – dzięki nieskończonej miłości Boga – obejmuje wszystkie ludy i narody na ziemi.

2. Gdy zaś idzie o naszą terażniejszość, to nasza myśl biegnie najpierw w stronę Gdańska i okrutnego mordu, którego ofiarą stał się Prezydent tego Miasta, pan Paweł Adamowicz. Wprawdzie podobne kryminalne mordy zostały dokonane także w innych krajach i prawdopodobnie również w przyszłości nikt nie jest w stanie odwieść niektórych psychicznie chorych od popełnienia podobnych czynów, motywowanych doznaną rzekomo niesprawiedliwością – o czym przekonało nas zabicie Ojca Roger, założyciela wspólnoty w Taize – to jednak ogólna atmosfera wrogości, jaka zrodziła się obecnie w naszej ojczyźnie woła o opamiętanie, wyznanie grzechów, przebaczenie wzajemne i pojednanie.

Czeka nas 100-lecie nawiązania relacji dyplomatycznych między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą, przykład autonomii i życzliwej współpracy dwóch podmiotów. Czeka nas także 100-lecie pierwsze – po rozbiorowej przerwie – spotkania całej Konferencji Episkopatu Polski w niepodległej ojczyźnie.

3. Kończąc, dziękuję w tym miejscu Panu Bogu za wszelkie doznane w minionym roku dobro i pragnę złożyć – w imieniu Kościoła katolickiego w Polsce – najserdeczniejsze życzenia Panu Prezydentowi, jego Małżonce, wszystkim jego Współpracownikom oraz każdemu z tutaj zebranych „zdrowia i zbawienia” a naszej ojczyźnie – wszelkiego Bożego błogosławieństwa na Rok Pański 2019. Dokądkolwiek będziecie – szanowni Państwo – zmierzali, niech wszędzie prowadzi Was Miłość, czyli Chrystus.

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Warszawa, 18 stycznia 2019 r.

Podziękowania abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski za życzenia i gratulacje z okazji ponownego wyboru (22.03.2019)

Serdecznie dziękuję wszystkim, którzy w ostatnich dniach przesyłają na moje ręce życzenia i gratulacje z okazji wyboru na przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski.

W pierwszej kolejności chciałbym podziękować moim braciom w biskupstwie, którzy podczas 382. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski wyrazili wolę, abym po raz drugi kierował pracami naszej konferencji episkopatu.

Dziękuję również kapłanom z całej Polski za słowa życzliwości i zapewnienia o modlitwie, które docierały do mnie jeszcze przed wyborami.

Wyrazy mojej wdzięczności kieruję wobec osób życia konsekrowanego, których życzliwa obecność, dobre słowo i modlitwa umacniają mnie w podjętej decyzji i w wypełnianiu powierzonych mi obowiązków.

Bardzo dziękuję wszystkim osobom prywatnym, instytucjom, grupom i stowarzyszeniom wiernych za ich ciepłe słowa wsparcia i życzliwości.

Bogu Wszechmogącemu powierzam każdą i każdego z Was, przez wstawiennictwo Pani Jasnogórskiej – Królowej Polski. Wszystkich ogarniam swoją dobrą myślą i modlitwą, udzielając pasterskiego błogosławieństwa,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

22 marca 2019 r.

**Apel abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
po pożarze Katedry Notre-Dame w Paryżu (16.04.2019)**

Ludzie na całym świecie z przerażeniem obserwowali zatrważający obraz płonącej katedry Notre-Dame w Paryżu.

Przez wiele godzin ważyły się losy serca Paryża, serca Francji i serca Europy. Poważnie zniszczona, ale ocalona paryska katedra, zjednoczyła w bólu i smutku miliony ludzi na całym świecie. Dziś jednoczy także nas, Polaków, inicjatywa wsparcia odbudowy katedry Notre-Dame, rozumianej nie tylko jako symbol bezcennego dziedzictwa kulturowego Europy, ale również jako symbol chrześcijańskich wartości.

Zwracam się więc najpierw do wszystkich Polaków z apelem o pomoc materialną w odbudowie katedry, którą przekażemy za pośrednictwem akcji sms-owej oraz przez dobrowolne wpłaty na konto Caritas Polska, poczynawszy od Wielkiej Środy.

Zwracam się również do wszystkich ochrzczonych, zwłaszcza do tych, którzy w ostatnich latach zapomnieli o swoim chrześcijańskim powołaniu, aby na nowo odkryli Chrystusa i stali się Jego odważnymi świadkami.

W paschalnym czasie przechodzenia z Chrystusem ze smutku do radości, z rozpacz do nadziei, ze śmierci do życia, z serca błogosławię,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

16 kwietnia 2019 r.

**Stanowisko abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
po obejrzeniu filmu red. Tomasza Sekielskiego (11.05.2019)**

Drodzy Państwo,

Ze wzruszeniem i smutkiem obejrzałem dzisiaj film pana Sekielskiego, za który pragnę podziękować reżyserowi. W przeważającej części tenor tego filmu zgadza się z moimi doświadczeniami, jakie wyniosłem z wielu rozmów przeprowadzonych z pokrzywdzonymi. Jestem przekonany, że także ten film przyczyni się do jeszcze dokładniejszego przestrzegania wytycznych dotyczących ochrony dzieci i młodzieży w Kościele, jak i do wprowadzenia w życie zasad prewencji w każdej diecezji przez wszystkich księży biskupów oraz do przestrzegania przedwczoraj ogłoszonego motu proprio papieża Franciszka.

W imieniu całej Konferencji Episkopatu pragnę jak najmocniej przeprosić wszystkie osoby pokrzywdzone. Zdaję sobie sprawę z tego, że nic nie jest w stanie wynagrodzić im krzywd, jakich doznali.

Z pewnością także ten film przyczyni się do jeszcze surowszego potępienia przestępstwa pedofilii, na które nie może być miejsca w Kościele. Niektóre sprawy ukazane w filmie były już znane, inne nieznanne. Te znane trzeba raz jeszcze dokładnie przeanalizować, w przypadku nieznanych należy rozpocząć procesy tak, aby dobro pokrzywdzonych było chronione przede wszystkim i nade wszystko.

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

11 maja 2019 r.

Oświadczenie abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski w sprawie aktów nienawiści wobec katolików w Polsce (17.06.2019)

1. Gdy w lipcu 2016 r. zamordowano w Normandii księdza Jacques'a Hamela podczas sprawowania Mszy św. wydawało się nam, że w Polsce takie rzeczy nie mogą się zdarzyć, przede wszystkim dlatego, że wciąż żywa jest w naszym narodzie pamięć o ks. Jerzym Popiełuszcze, Stefanie Niedzielaku, Stanisławie Suchowolcu, Sylwestrze Zychu i tylu innych duchownych – ofiarach komunistycznego reżimu. Gdy w Bretanii próbowano usunąć krzyż z pomnika św. Jana Pawła II, wydawało się nam, że takie akty wandalizmu są nie do pomyślenia w kraju tak silnie jak nasz związanym z chrześcijaństwem. Gdy pokazano mi zdjęcie z Brukseli, na którym widniał wizerunek Serca Jezusowego i Serca Maryi zawieszane na drzwiach toalety, pomyślałem sobie: „Na szczęście to barbarzyństwo jeszcze do nas nie dotarło”.

Niestety, w ostatnich tygodniach, zwłaszcza a trakcie trwania kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego, miało miejsce wiele zdarzeń poddających w wątpliwość moją wcześniejszą konstatację. Myślę po pierwsze o profanacji jasnogórskiego wizerunku Najświętszej Maryi Panny, Królowej Polski. Matka Boża z naszej narodowej relikwii nosi już na swej twarzy trwałe ślady historycznej profanacji dokonanej przez husytów podczas napadu na klasztor w 1430 r. Obraz został wówczas wiernie odtworzony z inicjatywy Władysława Jagiełły i od tamtego czasu nie zadawano jej w naszym narodzie głębszych ran, nawet symbolicznych.

Myślę także o profanacjach i aktach bluźnierstwa do jakich dochodzi podczas tzw. marszów środowisk gejów, lesbijek, biseksualistów i transseksualistów. Oficjalnie powodem organizacji takich marszów jest troska o większą tolerancję w społeczeństwie, tymczasem stają się one miejscem obscenicznych prezentacji oraz sposobnością do okazywania pogardy wobec chrześcijaństwa, w tym także do parodiowania liturgii eucharystii, oraz do nawoływania do nienawiści w stosunku do Kościoła i osób duchownych.

Ataki na Kościół nie są jednak zaskakujące. O ile sytuacja dawniejsza – mówił św. Jan Paweł II w 1991 roku – zyskiwała Kościołowi ogólne uznanie nawet ze strony osób i środowisk „laickich”, to w obecnej sytuacji na takie uznanie w wielu przypadkach nie można liczyć. Trzeba raczej liczyć się z krytyką, a może nawet gorzej. Trzeba zdobywać się na rozeznanie; akceptować to, co w każdej krytyce może być słuszne. A co do reszty jest rzeczą jasną, iż Chrystus zawsze będzie „znakiem sprzeciwu” (Łk 2,34). Ten „sprzeciw” jest dla Kościoła także jakimś potwierdzeniem bycia sobą, bycia w prawdzie (por. Warszawa, 09.06.1991).

Myślę także o konkretnych aktach fizycznej napaści na kościoły i samych kapłanów. Szczególnie dotknęło to osobę ks. Ireneusza Bakalarczyka. To prawda, że każdy ksiądz winien być świadkiem Chrystusa aż po męczeństwo. „Dzisiaj – pisze Benedykt XVI, papież – emeryt – Bóg także ma swoich świadków (*martyres*) na świecie. Musimy tylko być czujni, by ich zobaczyć i usłyszeć. [...] W procesie przeciwko diabłu Jezus Chrystus jest pierwszym i rzeczywistym świadkiem Boga, pierwszym męczennikiem, za którym poszła niezliczona rzesza innych” (Benedykt XVI, Kościół a skandal wykorzystywania seksualnego). Męczeństwo Chrystusa było potrzebne, aby dokonało się nasze zbawienie, a jednak Jezus mówi „biada temu człowiekowi, przez którego Syn Człowieczy będzie wydany” (Mk 14,21). Świadomi tego, modlimy się w szczególny sposób za nieprzyjaciół Kościoła.

2. Sytuacja wymaga postawienia pytania, jak w odpowiedzialny sposób relacjonować kwestię nadużyć seksualnych wśród duchownych i w innych grupach społecznych, aby nie kreować fałszywego, jednostronnego wizerunku Kościoła i nie prowokować kolejnych aktów słownej i fizycznej przemocy oraz aktów profanacji. Nie chodzi o samo informowanie o tych nadużyciach, gdyż to, że przez wiele lat panowało w tej sferze milczenie jest powodem naszego zawstydzenia i bólu. Ujawnienie zaś tego problemu traktujemy jako okazję do oczyszczenia Kościoła. Jednak trudno zlekceważyć fakt, że w ostatnim czasie – w kontekście niektórych przekazów medialnych – zwiększyła się agresja wobec księży i wzrosła liczba profanacji.

Skupienie uwagi społeczeństwa na grzechu wykorzystywania seksualnego – poza bezpośrednią troską o dobro dzieci – ma jeszcze jeden pozytywny skutek. Uprzytomnia nam bowiem miejsce seksualności w życiu człowieka i powagę wszelkich decyzji podejmowanych w tej dziedzinie. Nie tylko wykorzystanie bezbronnego dziecka powoduje rany na całe życie. Sfera seksualności jest tak wrażliwa, że każde wykorzystanie i porzucenie, także osoby dojrzałej, głęboko ją ranią i powodują w jej życiu dalekosiężne negatywne skutki. Ponadto rozmaite grzechy przeciwko czystości są wzajemnie ze sobą powiązane. Jedne rodzą drugie. Lekarstwem na przestępstwa seksualne jest zachowanie VI przykazania Dekalogu. Komu zatem jest bliski los ofiar różnych nadużyć seksualnych, powinien – w ramach holistycznego podejścia – zaangażować się w promowanie kultury czystości.

3. Dzisiejszy sposób kwestionowania autorytetu Kościoła nie ma charakteru intelektualnego, lecz ideologiczny. W procesie wytoczonym Kościołowi próbuje się dowieść, że nie ma w nim ludzi prawych, a wiara jest jedynie hipokryzją. Dąży się do zdyskredytowania Boga i obrzydzenia całego Kościoła. „Dzisiaj – pisze Benedykt XVI, papież – emeryt – oskarżenie wymierzone w Boga jest nade wszystko przedstawianiem Jego Kościoła jako całkowicie złego i w ten sposób odwodzeniem nas od niego. [Stoi za tym oszukańcza logika], na którą zbyt łatwo dajemy się nabrać. Nie, nawet dzisiaj Kościół nie składa się z tylko Judaszów. Kościół Boży istnieje także dzisiaj i dzisiaj jest on właśnie narzędziem, dzięki któremu Bóg nas zbawia” (Benedykt XVI, *Kościół a skandal wykorzystywania seksualnego*). Grzech i zło są w Kościele, ale jest w nim także niezliczona rzesza świadków wiernych, pokornych, składających codziennie ciche świadectwo swojej miłości do Pana Jezusa. Wystarczy się nieco rozejrzeć, odkładając na bok uprzedzenia.

Próba zohydzenia chrześcijaństwa i Kościoła – tak nierozzerwalnie związanego w dziejach z Polską i polsnością – ma na celu nie tylko osłabienie jego pozycji w społeczeństwie, ale także osłabienie ducha narodu. „Bez Chrystusa – mówił św. Jan Paweł II – nie można zrozumieć dziejów Polski [...]. Jeślibyśmy odrzucili ten klucz do zrozumienia naszego narodu [...] nie rozumielibyśmy samych siebie” (Warszawa, 02.06.1979). W konsekwencji „stalibyśmy się cudzoziemcami we własnej ojczyźnie” (Praga, 21.04.1990).

W tradycji chrześcijańskiej sprofanowanym miejscom lub przedmiotom trzeba przywrócić pierwotny charakter sakralny. Dzieje się to poprzez specjalny obrzęd pokutny. Dlatego chciałbym poinformować, że księża biskupi – obecni na 383. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski – wzywają do publicznego przebłagania Boga za popełnione świętokradztwa. Prosimy, aby po Uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa w niedzielę 23 czerwca br., we wszystkich kościołach i kaplicach w Polsce, po każdej Mszy Świętej odśpiewać suplikację „Święty Boże, Święty Mocny...”.

Polecamy Bogu naszą Ojczyznę, Kościół w Polsce i wszystkich Polaków. Zabiegajmy o to, abyśmy nie dali się podzielić i pamiętajmy, że „walka nie może być silniejsza od solidarności” (św. Jan Paweł II, Gdańsk, 12.06.1987).

+ Stanisław Gądecki

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Warszawa, 17 czerwca 2019 r.

Oświadczenie abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski ws. LGBT+ (8.08.2019)

Pomimo wakacji, które powinny być czasem odpoczynku i refleksji nad pięknem natury stworzonej przez Boga, w kraju rozgorzały polemiki odnośnie do „ideologii LGBT” (gejów, lesbijek, osób biseksualnych i transseksualnych). Ma to zapewne związek z ofensywą środowisk LGBT+ i ze znaczącym wzrostem liczby tzw. marszów równości organizowanych w naszym kraju, a także

z zaplanowanym przez niektóre samorządy wprowadzeniem po wakacjach do programów szkolnych nowego, zgodnego z założeniami tej ideologii, podejścia do edukacji seksualnej.

Osoby przynależące do środowisk tzw. mniejszości seksualnych są naszymi braćmi i siostrami, za których Chrystus oddał swoje życie i które również chce doprowadzić do zbawienia. Szacunek dla konkretnych osób nie może jednak prowadzić do akceptacji ideologii, która stawia sobie za cel przeprowadzenie rewolucji w zakresie społecznych obyczajów i międzyosobowych relacji. „Ta rewolucja w obyczajach i moralności – podkreśla papież Franciszek – często wymachuje «flagą wolności», ale w rzeczywistości przyniosła dewastację duchową i materialną niezliczonym ludzkim istotom, szczególnie najbardziej narażonym” (Watykan, 17.11.2014).

Stąd mój apel do władz samorządowych o niepodejmowanie decyzji, które – pod pozorem przeciwdziałania dyskryminacji – skrywałyby ideologię zaprzeczającą naturalnej różnicy płci i komplementarności mężczyzn i kobiet. Apeluję także do parlamentarzystów, aby oparli się dalekosiężnym planom środowisk LGBT+ polegającym na zmianie polskiego prawa na rzecz wprowadzenia tzw. „małżeństw homoseksualnych” oraz możliwości adopcji przez nie dzieci.

Fala krytyki, która dotknęła metropolitę krakowskiego, arcybiskupa i profesora, a także reakcje pracodawców wobec osób wyrażających swoją dezaprobatę wobec ideologii LGBT+, świadczą o zakorzenionym w pewnych środowiskach totalitaryzmie światopoglądowym, polegającym na usuwaniu poza sferę obszaru wolności ludzi myślących inaczej. Do wszystkich ludzi dobrej woli apeluję więc o stosowanie zasady niedyskryminacji w publicznej dyskusji nie tylko wobec zwolenników wspomnianej ideologii, ale o dopuszczenie na równych prawach do debaty także jej przeciwników.

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Warszawa, 8 sierpnia 2019 r.

Słowo abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski przed wyborami parlamentarnymi (1.10.2019)

Drodzy Bracia i Siostry w Chrystusie,

Zbliżające się wybory parlamentarne są dla mnie sposobnością do przypomnienia kilku podstawowych zasad Katolickiej Nauki Społecznej, dotyczących odpowiedzialności katolików za życie polityczne.

Zachęcając do udziału w wyborach pragnę najpierw przypomnieć, że z moralnego punktu widzenia miłość Ojczyzny i odpowiedzialność za dobro wspólne wymagają od wszystkich korzystania z prawa wyborczego. Nic – poza nadzwyczajnymi okolicznościami – nie usprawiedliwia nieobecności katolików w sprawach publicznych.

W procesie dokonywania odpowiedzialnego wyboru odpowiedniego kandydata należy wziąć pod uwagę: jego prawość moralną, kompetencje w dziedzinie życia politycznego i obywatelskiego, potwierdzone dotychczasową działalnością publiczną, świadectwo życia w rodzinie oraz małej ojczyźnie. Liczą się również takie cechy osobowości jak: wyrazista tożsamość, szacunek do każdego człowieka, postawa dialogu i umiejętność współpracy z innymi, zdolność do roztropnego rozwiązywania konfliktów, miłość Ojczyzny oraz traktowanie władzy jako służby. Wybór takich kandydatów daje większą szansę na integralny i solidarny rozwój naszego kraju.

Jednocześnie zdaję sobie sprawę z tego, że – w zakresie porządku spraw doczesnych – także między katolikami mogą istnieć uprawnione różnice poglądów. Pluralizm nie może jednak oznaczać moralnego relatywizmu. Fundamentalne zasady etyczne – ze względu na ich naturę i rolę, jaką pełnią w życiu społecznym – nie mogą być przedmiotem „negocjacji”. Jak to wielokrotnie przypominali papieże, m.in. św. Jan Paweł II, a ostatnio Papież Franciszek, katolicy powinni popierać programy bro-

niące prawa do życia od poczęcia do naturalnej śmierci, gwarantujące prawną definicję małżeństwa jako trwałego związku jednego mężczyzny i jednej kobiety, promujące politykę rodzinną, wspierające dzietność, gwarantujące prawo rodziców do wychowania własnego potomstwa zgodnie z wyznawaną wiarą i moralnymi przekonaniem. W związku z tym katolicy nie mogą wspierać programów, które promują aborcję, starają się przedefiniować instytucję małżeństwa, usiłują ograniczyć prawa rodziców w zakresie odpowiedzialności za wychowanie ich dzieci, propagują demoralizację dzieci i młodzieży. Nie mogą się decydować na wybór kandydata, który wyraża poglądy budzące zastrzeżenia z punktu widzenia moralnego oraz ryzykowne z punktu widzenia politycznego.

Wyrażam głębokie przekonanie, że – niezależnie od podziałów oraz napięć politycznych i społecznych w Polsce – możliwe i konieczne jest budowanie narodowej wspólnoty poprzez dialog i solidarność w prawdzie, we wzajemnym szacunku oraz z myślą o przyszłych pokoleniach. Nie rozbudzajmy więc emocji, które spowodowałyby, że po wyborach trudno nam będzie odnosić się do siebie nawzajem z szacunkiem.

Zachęcam każdego do udziału w modlitwie o owocny przebieg głosowania. Życzę wszystkim, aby okres kampanii został zapamiętany nie tyle jako czas walki o władzę, ile raczej jako czas owocnej dyskusji o dobru naszej Ojczyzny i kierunkach jej integralnego rozwoju. A zwycięzców wyborów proszę o to, aby stali się prawdziwymi „narzędziami pokoju i pojednania”.

+ *Stanisław Gądecki*
 Arcybiskup Metropolita Poznański
 Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
 Wiceprzewodniczący Konferencji Episkopatów Europy

Warszawa, 1 października 2019 r.

Komunikat abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski ws. ochrony życia (13.11.2019)

„Kto by to dziecko przyjął w imię moje, Mnie przyjmuje;
 a kto by Mnie przyjął, przyjmuje Tego, który Mnie posłał” (Łk 9,48)

Ze smutkiem przyjęliśmy odmowę rozpatrzenia wniosku poselskiego odnoszącego się do kwestii konstytucyjności tzw. aborcji eugenicznej przez Trybunał Konstytucyjny. W przeszłości Trybunał Konstytucyjny zapisał się chwalebnie w polskiej debacie na temat prawnej ochrony dziecka poczętego. W wydanym pod przewodnictwem prof. Andrzeja Zolla w 1997 roku orzeczeniu (K. 26/96) uznał on, że: „Demokratyczne państwo prawa jako naczelną wartość stawia człowieka i dobra dla niego najcenniejsze. Dobrem takim jest życie, które w demokratycznym państwie prawa musi pozostawać pod ochroną konstytucyjną w każdym stadium jego rozwoju. Wartość konstytucyjnie chronionego dobra prawnego jakim jest życie ludzkie, w tym życie rozwijające się w fazie prenatalnej, nie może być różnicowana. (...) Od momentu powstania życie ludzkie staje się więc wartością chronioną konstytucyjnie. Dotyczy to także fazy prenatalnej”.

Obowiązujące w Polsce przepisy o prawnej ochronie życia ludzkiego, za sprawą zamieszczonych w ustawie tzw. wyjątków, wciąż naruszają wspomnianą zasadę demokratycznego państwa prawnego. W szczególności sposób jest to prawdziwe w stosunku do tzw. aborcji eugenicznej dopuszczonej prawnie na podstawie dużego prawdopodobieństwa upośledzenia lub choroby. Nie chodzi tutaj o fakt choroby, a jedynie o poważne ryzyko ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu lub nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu. W obu przypadkach mamy do czynienia z dopuszczeniem przerwania ciąży – jak podkreślają posłowie wnioskodawcy – „bez dostatecznego usprawiedliwienia koniecznością ochrony innej wartości, prawa lub wolności konstytucyjnej” (zob. Wniosek do TK sygn. K. 13/17) w oparciu o niekreślone kryteria legalizacji takiego działania.

Aborcja z powodu ciężkiego lub nieodwracalnego upośledzenia płodu jest odmową prawa do życia dzieciom zdolnym do życia, a często zdolnym także do wykonywania w dorosłym życiu np. zawodów zaufania publicznego. Posłowie zaskarżający ten przepis przywołują przykład kobiet z zespołem Turnera, które wykonują w Polsce zawód lekarza. W przypadku nieuleczalnej choroby zagrażającej życiu dziecka mamy prawne przyzwolenie na selekcję z uwagi na stan zdrowia neurozdzonego jeszcze dziecka, co stanowi bezpośrednią dyskryminację.

Jako katolicy na początku każdej Mszy św. wypowiadamy słowa spowiedzi powszechnej. Mówimy o grzechach popełnionych myślą, mową, uczynkiem i zaniedbaniem.... Zaniedbanie powoduje często nieodwracalną krzywdę w stopniu nie mniejszym niż złe działanie. Brak decyzji Trybunału Konstytucyjnego sprawia, że w kolejnych latach zabijane będą setki dzieci, tylko dlatego, że są bezbronni i uszkodzeni przez los.

Oczekujemy beatyfikacji ks. kard. Stefana Wyszyńskiego, niestrudzonego obrońcy życia. „Przeszedł czas – mówił Ksiądz Prymas – ażeby wstrząsnąć sumieniami, ażeby każdy wyzwolił się z kłamstwa, jakim jest określanie zabójstwa słowem ‘zabieg’. To nie jest zabieg, ale morderstwo, przerywające dzieje człowieka, które zapoczątkował Ojciec przed wiekami” (09.03.1975). „Wszelkie działanie przeciwko rozpoczętemu życiu – nauczał Prymas Tysiąclecia – jest zwykłą zbrodnią przeciwko prawom natury! Powstające pod sercem matki nowe życie nie należy do niej. Jest ono własnością nowego człowieka! Nikt nie może bezkarnie pozbawiać życia kształtującej się dopiero istoty ludzkiej, zwłaszcza, że jest ona bezbronna. Musi więc mieć swoich obrońców. Obrońcą jest sam Bóg, który się upomni o to życie...” (11.01.1976).

Wyrażam jednocześnie moje rozczarowanie z powodu niedotrzymania jak dotąd obietnicy wyborczej złożonej kiedyś przez partię rządzącą o ochronie życia od poczęcia (por. Program Prawa i Sprawiedliwości 2014 r., s. 7).

W biblijnym dialogu Boga z Abrahamem pada pytanie o dziesięciu sprawiedliwych, których obecność może uratować miasto. Polska pyta dzisiaj o tych dziesięciu sprawiedliwych, których potrzebuje nasza Ojczyzna, aby móc się prawidłowo rozwijać, chroniąc sprawiedliwie życie wszystkich swoich obywateli.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Konferencji Episkopatów Europy

Warszawa, 13 listopada 2019 r.

2.2. KOMUNIKATY I OŚWIADCZENIA RZECZNIKA KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI (WYBÓR)

Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski ws. spotkania Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski z ofiarami nadużyć (10.01.2019)

Zgodnie z wcześniejszą zapowiedzią, Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski abp Stanisław Gądecki spotka się z osobami, które były ofiarami nadużyć seksualnych ze strony duchownych. Za pośrednictwem diecezji oraz zakonów i zgromadzeń zakonnych zaproszenia są w tych dniach kierowane do ofiar, których status został potwierdzony wyrokiem skazującym konkretnego duchownego w procesie kanonicznym. Spotkania odbędą się w najbliższych tygodniach i będą miały charakter duszpasterski, indywidualny i prywatny.

Pierwsze osoby, które odpowiedziały na to zaproszenie, zwracają się z prośbą do środków społecznego przekazu o zachowanie ich prywatności.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 10 stycznia 2019 r.

**Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
o delegacji Konferencji Episkopatu Polski na spotkanie w Watykanie
nt. ochrony małoletnich w Kościele (19.02.2019)**

Od kilku dni abp Stanisław Gądecki, Przewodniczący KEP jest hospitalizowany z powodu ostrego zapalenia płuc, dlatego Konferencję Episkopatu Polski na spotkaniu przewodniczących episkopatów z Papieżem Franciszkiem w Watykanie nt. ochrony małoletnich w Kościele reprezentował będzie abp Marek Jędraszewski, Zastępca Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski. W skład polskiej delegacji wchodzi również: bp Artur Miziński, Sekretarz Generalny KEP oraz o. Adam Żak, Koordynator KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

19 lutego 2019 r.

**Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
ws. raportu o wykorzystywaniu seksualnym małoletnich w Kościele w Polsce
złożonego Ojcu Świętemu Franciszkowi w dn. 20 lutego 2019 r. (21.02.2019)**

W Kościele katolickim każdy wierny może przedstawić swoją sprawę Ojcu Świętemu jako Najwyższemu Pasterzowi (por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 1417). Natomiast Stolica Apostolska ma możliwości oceny i zweryfikowania zgłaszanych spraw.

Zgodnie z prawem kościelnym i cywilnym istnieje zasada domniemanej niewinności osoby, dopóki nie udowodni się czegoś przeciwnego.

Należy jednocześnie przypomnieć, że Kościół stanowczo i zdecydowanie potępia wszelkie wykorzystywanie seksualne małoletnich w Kościele i w całym społeczeństwie.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

21 lutego 2019 r.

**Oświadczenie ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
ws. zgłaszania przypadków wykorzystywania małoletnich przez osoby duchowne
(21.03.2019)**

W kwestii zgłaszania przypadków wykorzystywania małoletnich przez osoby duchowne Kościół uznaje wymogi państwowego prawa karnego, a jednocześnie szanuje wolność zgłaszających.

1. Według opracowania statystycznego z 14 marca br. 94,8% zgłoszeń wykorzystywania małoletnich przez osoby duchowne zostało objętych postępowaniem kanonicznym.

2. Z opracowania statystycznego wynika, że 44% przypadków zostało zgłoszonych do państwowych organów ścigania. Może wynikać to z następujących powodów:

a) według kodeksu karnego do 13 lipca 2017 r. nie było obowiązku prawnego składania doniesień do władz państwowych, a dane statystyczne obejmują okres od 1 stycznia 1990 r. do 30 czerwca 2018 roku.

b) W państwowym prawie karnym jest przestępstwem każde obcowanie płciowe lub inna czynność seksualna wobec małoletniego do ukończenia 15 roku życia, natomiast w prawie kościelnym – do ukończenia 18 roku życia. W prawie państwowym zachowanie seksualne wobec małoletniego między 15 a 18 rokiem życia jest przestępstwem tylko pod pewnymi warunkami, jak na przykład wykorzystanie bezradności lub choroby psychicznej. Tymczasem aż 48,2% wszystkich przypadków opisanych w opracowaniu statystycznym dotyczy młodzieży powyżej 15 roku życia.

c) Według opracowania statystycznego spośród podjętych postępowań kanonicznych 12,6% zostało umorzonych, a 10,4% podejrzanych zostało uniewinnionych. W takich sprawach organy ścigania mogły nie być powiadamiane, gdyż informacja o przestępstwie nie okazała się w świetle postępowania kanonicznego wiarygodna.

d) Nie można też wykluczyć błędów poszczególnych jednostek kościelnych, jednak w celu ich zdiagnozowania konieczne byłoby przeanalizowanie konkretnych postępowań, a nie wyłącznie danych statystycznych.

3. „Wytyczne” Konferencji Episkopatu Polski już w 2014 roku, zawierały następujący przepis: „osobie oskarżającej należy wyraźnie przypomnieć o jej prawie do złożenia doniesienia do organów ścigania, zgodnie z wszystkimi przepisami prawa polskiego. (...) W sytuacji, gdy ani ofiara, ani rodzice (opiekunowie prawni) nie są zainteresowani złożeniem doniesienia do organów ścigania, kwestię tę rozstrzyga w uzgodnieniu z psychologiem osoba lub komisja uprawniona do przyjęcia zgłoszenia” (Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia, nr 4 oraz Aneks nr 2, art. 5).

Dnia 6 czerwca 2017 r. Konferencja Episkopatu Polski znowelizowała wcześniejsze „Wytyczne”, według których obecnie „przełożony kościelny zawiadamia za pośrednictwem wyznaczonego pełnomocnika właściwy organ powołany do ścigania przestępstw”, co oznacza obowiązek zawiadomienia organów ścigania w przewidzianych przez prawo przypadkach (Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia, art. 1 a).

4. Współdziałanie z państwowymi organami ścigania, zgodnie z konstytucyjnymi zasadami współpracy i autonomii, jest jedną z głównych zasad skutecznego zwalczania wykorzystania małoletnich w Kościele. Jeśli istnieją jakiegokolwiek wątpliwości co do postępowania w przeszłości, należy je wyjaśnić, a w przyszłości stosować zasadę współdziałania w sposób zdecydowany i przejrzysty, dla dobra dzieci i młodzieży, największego skarbu zarówno państwa, jak i Kościoła.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 21 marca 2019 r.

**Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
po profanacji obrazu Matki Bożej Częstochowskiej (27.04.2019)**

Ogromny ból spowodowała profanacja obrazu Matki Bożej Częstochowskiej, która miała miejsce w Płocku w nocy z 26 na 27 kwietnia. Ta profanacja napełnia bólem i niepokojem Polki i Polaków, dla których Jasnogórska Ikona jest świętością.

Apelujemy, aby – niezależnie od przekonań i osobistych poglądów – szanować uczucia religijne ludzi wierzących.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 27 kwietnia 2019 r.

**Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
po ponownej profanacji obrazu Matki Bożej (7.05.2019)**

Z ogromnym bólem i smutkiem dowiadujemy się o ponownej profanacji obrazu Matki Bożej, która miała miejsce w nocy z 6 na 7 maja w Warszawie przy ul. Żytniej, gdzie na domu zakonnym Zgroma-

dzenia Matki Bożej Miłosierdzia naklejono profanujące plakaty. Jest to klasztor, do którego wstąpiła św. siostra Faustyna Kowalska i właśnie stąd na cały świat wyszło orędzie Bożego Miłosierdzia.

To już kolejny akt profanacji po wydarzeniach w Płocku sprzed niespełna dwóch tygodni.

W związku z tymi bolesnymi wydarzeniami prosimy o modlitwę wynagradzającą Bogu i Matce Najświętszej za profanację.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 7 maja 2019 r.

**Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
ws. wydarzeń podczas Marszu Równości w Gdańsku (27.05.2019)**

Znieważanie symboli religijnych to brak szacunku dla ludzi wierzących i naruszanie prawa o wolności religijnej. Niedopuszczalne są więc zachowania, które miały miejsce w czasie Trójmiejskiego Marszu Równości 25 maja w Gdańsku, ponieważ obrażają one Polki i Polaków, dla których znaki religijne są ważne.

Mówiąc o potrzebie szacunku, marsz w Gdańsku stał się symbolem braku szacunku i tolerancji wobec osób o innych poglądach.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 27 maja 2019 r.

**Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
ws. wydarzeń podczas Parady Równości w Warszawie (8.06.2019)**

W związku z wydarzeniami, które miały miejsce 8 czerwca w Warszawie trzeba podkreślić, że z wielkim niepokojem dowiadujemy się o kolejnych faktach i miejscach, w których dochodzi do obrażania Boga i ludzi wierzących.

Wydarzenia te mają znamiona bluźnierstwa. Katechizm Kościoła Katolickiego jasno o tym mówi: „Bluźnierstwo sprzeciwia się bezpośrednio drugiemu przykazaniu. Polega ono na wypowiedaniu przeciw Bogu (...) słów nienawiści, wyrzutów, wyzwania, na mówieniu źle o Bogu, na braku szacunku względem Niego w słowach, na nadużywaniu imienia Bożego” (nr 2148).

Tak więc istotą grzechu bluźnierstwa jest nienawiść skierowana przeciw Panu Bogu i temu co święte. Narzędziami w tej walce z Bogiem jest wyśmiewanie prawd wiary jak również naigrawanie się z symboli oraz praktyk religijnych i wykorzystywanie ich do prowokacji.

W społeczeństwie, w którym jest szacunek dla każdego, nie może być przyzwolenia na obrażanie Boga i ludzi wierzących.

Jeśli tak ma wyglądać tolerancja, to przemówienia o tolerancji w takim kontekście nie mają wartości.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

8 czerwca 2019 r.

**Oświadczenie ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
ws. manifestacji nienawiści wobec abp. Marka Jędraszewskiego (14.08.2019)**

Z przykrością przyjęliśmy informację o manifestacji nienawiści, jaka miała miejsce w jednym z poznańskich klubów. Niedawno przetoczyła się przez Polskę dyskusja o spaleniu kukły Judasza. Choć kukła Judasza nie przedstawia żywej osoby, a cały obrzęd jest jedynie symbolicznym napiętnowaniem cechy, jaką jest zdrada, bp Rafał Markowski wydał wówczas oświadczenie: „Kościół jednoznacznie wyraża dezaprobatę wobec praktyk, które godzą w godność człowieka. Kościół katolicki nigdy nie będzie tolerował objawów pogardy do członków jakiegokolwiek narodu, w tym do narodu żydowskiego”.

Dzisiaj chcielibyśmy jeszcze raz przypomnieć, że podżeganie do nienawiści i aktów przemocy wobec jakiegokolwiek człowieka, niezależnie od jego pozycji w społeczeństwie, nie mieści się w kanonach europejskiej cywilizacji. W każdym wrażliwym człowieku budzi jedynie niesmak i oburzenie.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 14 sierpnia 2019 r.

**Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
ws. zarzutów wobec Caritas Polska (21.09.2019)**

Biskupi obecni na zebraniu Rady Biskupów Diecezjalnych 27 sierpnia br. na Jasnej Górze zobowiązali Komisję Nadzorczą Caritas Polska do wyjaśnienia zarzutów dotyczących kwestii zarządzania Caritas Polska.

ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 21 września 2019 r.

**Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
ws. wykładni przepisu dotyczącego obowiązku przekazywania wiarygodnych informacji
o przestępstwach wykorzystywania seksualnego małoletnich organom ścigania (30.09.2019)**

Do Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski zgłaszano pytania co do wykładni przepisu dotyczącego obowiązku przekazywania wiarygodnych informacji o przestępstwach wykorzystywania seksualnego małoletnich organom ścigania. Po konsultacjach, powstała potrzeba zwrócenia się do Prokuratury Krajowej o ujednoczenie praktyki zgłaszania informacji i wykładni ustawowego obowiązku.

W związku z tym, Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski poinformował diecezje i zakony o tym, że – zgodnie z prawem – Prokuratura Krajowa jest właściwa do przyjmowania tego rodzaju zawiadomień. Celem takiego działania jest zapewnienie koordynacji i nadzoru postępowań karnych w całym kraju oraz unikanie przewlekłości postępowań.

Jest to kolejny krok mający na celu większą ochronę dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie patologiom. Biskupi z całą stanowczością podkreślają, że ochrona dzieci i młodzieży jest ich priorytetem, dlatego w tej kwestii nie może być żadnych kompromisów, ani zaniechań.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 30 września 2019 r.

**Komunikat ks. Pawła Rytel-Andrianika, Rzecznika Konferencji Episkopatu Polski
ws. przyjmowania zgłoszeń o wykorzystywaniu seksualnym (1.10.2019)**

W odpowiedzi na pojawiające się medialne informacje, należy podkreślić, że biskupi, zebrani na Radzie Biskupów Diecezjalnych na Jasnej Górze dnia 27 sierpnia 2019 roku, przyjęli do wiadomości, że – zgodnie z prawem – Prokuratura Krajowa jest właściwa do przyjmowania zgłoszeń o przestępstwach wykorzystywania seksualnego osób małoletnich. Biskupi zwrócili jednocześnie uwagę na to, że także lokalne organy ścigania są kompetentne do przyjmowania tego rodzaju zgłoszeń.

Ks. dr Paweł Rytel-Andrianik
Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 1 października 2019 r.

2.3. OŚWIADCZENIA, APELE I STANOWISKA KOMISJI, RAD I ZESPOŁÓW KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI

**Apel abp. Wiktora Skworca, Przewodniczącego Komisji Duszpasterstwa Konferencji
Episkopatu Polski w związku ze 125. rocznicą urodzin św. Maksymiliana Marii Kolbego
(1.01.2019)**

„Nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich” (J 15,13). Przywołane słowa naszego Zbawiciela św. Maksymilian Maria Kolbe wypełnił dosłownie. Dzień próby nadszedł dla niego w obozie koncentracyjnym, gdzie upomniał się o życie niewinnego człowieka – jednego z milionów. Bez zawahania wyraził gotowość pójścia na śmierć w jego zastępstwie, ponieważ tamten był ojcem rodziny i jego życie było potrzebne najbliższym.

Heroiczny akt Ojca Maksymiliana był bez wątpienia darem Bożego Ducha, który daje nam moc do szerzenia i obrony wiary słowem i czynem oraz do mężnego wyznawania imienia Chrystusa (por. KKK 1303). Śmierć, jaką ojciec Maksymilian poniósł w bunkrze głodowym pozostanie dla każdego pokolenia chrześcijan czytelnym znakiem braterskiej miłości, objawieniem miłującego oblicza Kościoła i zachętą do uwielbiania Boga, od którego pochodzi łaska męczeństwa.

Mając na uwadze to przesłanie, zachęcam duszpasterzy i wiernych świeckich, szczególnie zaangażowanych we wspólnotach i grupach parafialnych, do pogłębiania duchowej drogi Ojca Maksymiliana Kolbego i odkrywania jego pism, tym bardziej, że 8 stycznia br. mija 125 lat od dnia urodzin tego Świętego Zakonnika. Przywołując w duszpasterskiej posłudze i chrześcijańskiej formacji postać św. Maksymiliana, dołożmy starań, abyśmy – podobnie jak On – byli wiernymi wyznawcami Chrystusa. A współpracę z Bożą łaską i zawierzenie miłości do Chrystusa Niepokalanej uznali za postępowanie „w mocy Bożego Ducha” na drodze do osobistej świętości.

+ *Wiktor Skworc*
Arcybiskup Metropolita Katowicki
Przewodniczący Komisji Duszpasterstwa KEP

Katowice, w Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki
1 stycznia 2019 r.

**Komunikat bp. Jerzego Mazura, Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji
na Dzień Modlitwy i Pomocy Misjom (6.01.2019)**

Umiłowani w Chrystusie Panu, Bracia i Siostry!

W dzisiejszą uroczystość Objawienia Pańskiego wpatrujemy się w postaci Trzech Mędrców, którzy idąc za Gwiazdą, pokonali długą drogę do Betlejem. Kiedy przybyli do Jerozolimy pytali:

„*Gdzie jest nowo narodzony Król żydowski? (...) przybyliśmy oddać Mu pokłon*” (Mt 2,2). Pragnęli ujrzyć i adorować Nowonarodzonego Króla. Szli, kierując się wewnętrznym pragnieniem poznania Tego, który jest źródłem prawdy, dobra i piękna. To pragnienie było tak wielkie, że sprawiło, iż odważnie wyruszyli w nieznaną drogę.

Trzej Magowie symbolizują człowieka wiary; tego, który tęskni za Bogiem, szuka Go wytrwale i ma oczy otwarte na znaki Jego obecności.

Wpatrzeni w Mędrców ze Wschodu, prosimy Ducha Świętego, by w naszych sercach i ludziach żyjących obok nas, w Europie i na całym świecie rodziło się pragnienie Boga.

Rozważając tajemnicę Objawienia Pańskiego, przeżywamy dziś Dzień Modlitwy i Pomocy Misjom. Wraz z całym Kościołem modlimy się za ludy i narody, które jeszcze nie słyszały o Chrystusie i nie poznały Ewangelii. Obchodzimy ten dzień pod hasłem: „Mocni Duchem dla Misji”. Uświadamiamy sobie, że w sakramencie chrztu i bierzmowania, Duch Święty wprowadza nas w głębię życia z wiary, w relację z każdą Osobą Trójcy Świętej. W drodze człowieka do Boga, Duch Święty wychodzi mu naprzeciw: oświeca, poucza, wspiera, oczyszcza, pociesza, stawia w prawdzie, uczy modlitwy, przewodzi w wierze, uzdalnia do miłości, prowadzi do nowego życia w Kościele, uświęca każdy wysiłek człowieka. Duch Święty otwiera ludzkie serca na Ewangelię i czyni misjonarzy skutecznymi jej głosicielami i świadkami. Misje dokonują się mocą Ducha Świętego, zatem cokolwiek czynią misjonarze – czynią Jego mocą.

Dzisiaj uświadamiamy sobie, jak bardzo współczesny świat potrzebuje misjonarzy; tych, którzy posłuszni wezwaniu Pana: „Idźcie i głoscie”, ofiarnie oddadzą swe życie sprawie misji. Jeszcze 5 miliardów ludzi nie zna Chrystusa i nie doświadczyło radości płynącej z wiary. Dlatego otoczmy modlitwą misjonarzy. Wypraszajmy światło i moce Ducha Świętego ich przepowiadaniu Chrystusa, by jak Gwiazda Betlejemska ukazywali drogę do Niego.

Cieszy nas, że 2004 misjonarzy i misjonarek z Polski posługuje w 99 krajach misyjnych. Są obecni w dalekiej Ameryce Łacińskiej i na Karaibach, w Afryce i Azji, a nawet Oceanii i na zimnej Alasce. Misjonarze nie tylko głoszą Ewangelię i formują wspólnoty wiary, ale także pełnią dzieła miłosierdzia. Udręczonym ubóstwem i chorobami społecznościom lokalnym niosą nadzieję, pociechę i bezinteresowną pomoc. Pomagają ubogim, bezdomnym, wykluczonym ze względu na pochodzenie i brak wykształcenia. Często stają wobec konfliktów lokalnych, które przeradzają się w rzezie i rozboje, a nawet otwartą wojnę. Udzielają schronienia i pomocy cierpiącym. Troszczą się o dzieci, ofiary wojen i nienawiści. Wszystkich wzywają do przebaczenia i pojednania. Bywa, że ryzykują własnym życiem, trwając w solidarności z prześladowanymi i bezbronnymi. By mogli skutecznie służyć ubogim i cierpiącym, potrzebują naszego wsparcia finansowego i materialnego.

Wszyscy możemy pomagać misjom, nie tylko dzisiaj, gdy zgodnie z życzeniem Konferencji Episkopatu Polski, we wszystkich parafiach zbierane są ofiary na Krajowy Fundusz Misyjny. Z nich utrzymuje się również Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie, przygotowujące misjonarzy do pracy na misjach. W tym roku do wyjazdu przygotowuje się 10 osób: 3 z nich to kapłani diecezjalni, 1 kapłan zakonny, 1 brat zakonny, 4 siostry zakonne i 1 osoba świecka.

Objawienie Pańskie jest patronalnym świętem Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci. Na całym świecie dzieci należące do Papieskiego Dzieła Dzieciństwa Misyjnego łączą się w modlitwie. Przebrane w stroje symbolizujące 5 kontynentów stają się kołędnikami misyjnymi, a zebrane ofiary przekazują swoim rówieśnikom z krajów misyjnych, w tym roku dla Rwandy i Burundi.

Dziś w kilkuset miejscowościach wyruszają Orszaki Trzech Króli. Wraz z Monarchami idźmy pokłonić się Chrystusowi. W tym roku papież Franciszek kieruje to wezwanie zwłaszcza do młodzieży. Prosimy Ducha Świętego, by Jego łaska wzbudziła w sercach dziewcząt i chłopców pragnienie pójścia drogą powołania misyjnego, a nas umocniła w wytrwałej modlitwie o powołania kapłańskie, zakonne i misyjne.

Wyrażam wdzięczność polskim misjonarzom i misjonarkom za ich piękne świadectwo miłości do Chrystusa i ludzi. W imieniu misjonarek i misjonarzy dziękuję Wam wszystkim, którzy wspomagacie misje duchowo poprzez modlitwę i cierpienie w intencji misji oraz materialnie – swymi darami serca.

Niech Chrystus, dzięki posłudze misyjnej Kościoła dotrze do tych, którzy Go nie znają. Na progu Nowego Roku wszystkim życzę światła, łask i darów Ducha Świętego, radości i pokoju, jaką daje świadomość realizacji naszego powołania misyjnego.

Z serca błogosławię w Imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego

+ *Jerzy Mazur SVD*

Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji

**Oświadczenie ks. Piotra Tomasika,
Koordynatora Biura Programowania Katechezy
przy Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski w sprawie
uregulowań odnoszących się do nauczania religii w szkole publicznej (9.01.2019)**

W związku z nieprawdziwymi informacjami prezentowanymi przez niektórych polityków, i nie tylko polityków oraz powielanymi przez część mediów, odnoszącymi się do nauczania religii w szkole, wyjaśniam, co następuje:

1. Lekcja religii w polskiej szkole odbywa się na mocy przepisów Konstytucji, Konkordatu oraz Ustawy o systemie oświaty. Religia jest przedmiotem szkolnym o charakterze konfesyjnym, prowadzić go mogą w systemie oświaty publicznej wszystkie prawnie zarejestrowane w Polsce Kościoły i związki wyznaniowe, nie tylko Kościół katolicki obrządku łacińskiego. Z możliwości tej korzysta ponad 20 podmiotów.

2. Konfesyjność lekcji religii oznacza, że Kościoły i związki wyznaniowe biorą odpowiedzialność za kwestie merytoryczne, kierowanie odpowiednich osób do nauczania religii, spełniających wymogi kwalifikacyjne ustalone w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej. Wymogi te odpowiadają standardom, jakie obowiązują nauczycieli innych przedmiotów.

3. Nauczyciele religii, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14.04.1992 roku w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach, są pracownikami szkoły, członkami rady pedagogicznej i podlegają takim samym rygorom, co inni nauczyciele. Zatrudnia ich dyrektor szkoły, na podstawie skierowania, o którym mowa powyżej.

4. § 11 cytowanego Rozporządzenia precyzyjnie określa, że nad lekcjami religii sprawują nadzór wizytatorzy wyznaczeni przez władze danego Kościoła lub związku wyznaniowego, lecz nie tylko oni. W ust. 2 zapisane jest mianowicie, że nadzór pedagogiczny nad nauczaniem religii i etyki, w zakresie metodyki nauczania i zgodności z programem prowadzą dyrektor szkoły (przedszkola) oraz pracownicy nadzoru pedagogicznego. Sprawa wizytowania i hospitowania lekcji religii jest zatem precyzyjnie wyjaśniona i nie powinna budzić wątpliwości.

Przekazywanie i powielanie nieprawdziwych informacji nie służy jakości debaty publicznej.

Ks. prof. dr hab. Piotr Tomasik
Koordynator Biura Programowania Katechezy
przy Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

9 stycznia 2019 r.

**Oświadczenie bp. Marka Mendyka,
Przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski
ws. projektu ustawy konkretyzującej koncepcję świeckiej szkoły (12.01.2019)**

W związku ze złożeniem w Sejmie projektu ustawy konkretyzującej koncepcję świeckiej szkoły oświadczam, co następuje:

Lekcja religii w szkole publicznej jest wyrazem stosowania zasady pomocniczości, jednej z istotnych zasad, na których opiera się ład społeczny państwa demokratycznego. Nauczanie religii w publicznej szkole w Polsce jest organizowane na wniosek rodziców lub pełnoletnich uczniów. Lekcja religii, mająca charakter konfesyjny, jest jednocześnie przedmiotem szkolnym, opłacanym z subwencji oświatowej pochodzącej z podatków płaconych także przez osoby wierzące. O uczestniczeniu bądź nieuczestniczeniu w lekcji decydują rodzice lub pełnoletni uczniowie, podobnie, jak rodzice lub pełnoletni uczniowie decydują o miejscu i sposobie edukacji. Ograniczenie prawa rodziców do wychowania, przez obniżenie wieku decyzji uczniów, jest niespójne z resztą uregulowań prawnych i stanowi nieuprawnioną próbę ingerowania w ład wychowawczy w rodzinie.

Zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami, zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14.04.1992 roku w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach, lekcje religii/etyki odbywają się w ramach planu szkolnego, nauczyciele są członkami rady pedagogicznej, a oceny z tych przedmiotów są wliczane do średniej ocen i umieszczane na świadectwie. Takie rozwiązania gwarantują niedyskryminacyjne traktowanie przedmiotu, mającego istotne znaczenie wychowawcze, organizowanego przez szkołę w celu wsparcia rodziców w wychowaniu dzieci, zgodnie z ich światopoglądem. Proponowane zmiany prawne, gdyby je wprowadzono w życie, doprowadziłyby do zmarginalizowania religii i etyki.

Formułowanie tego rodzaju postulatów wprowadza niepotrzebny spór religijny, godzący zarówno w Kościół katolicki, jak i w te związki wyznaniowe, które organizują lekcje religii w systemie szkolnym. Ludzie wierzący, podobnie jak osoby bezwyznaniowe, mają prawo nie tylko do tolerancji, ale też do przestrzegania ich prawa do decyzji odnośnie do wyznawania wiary oraz wychowania dzieci zgodnie z własnym światopoglądem. Uczniowie z kolei mają prawo do oceniania ich wysiłku edukacyjnego, także w ramach lekcji religii i etyki. Wreszcie nauczyciele religii oraz etyki mają prawo, by nieodpowiedzialne akcje polityków nie czyniły z nich osób wykluczonych, obywateli drugiej kategorii.

+ *Marek Mendyk*
Przewodniczący
Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

12 stycznia 2019 r.

**Słowo bp. Rafała Markowskiego, Przewodniczącego Komitetu Konferencji Episkopatu
Polski ds. Dialogu z Judaizmem na XXII Dzień Judaizmu w Kościele katolickim w Polsce
(17.01.2019)**

„Nie przychodzę, żeby zatracać” (Oz 11,9)

W czasach współczesnych jesteśmy świadkami i uczestnikami intensywnego procesu globalizacji i integracji społeczeństw. Proces ten dokonuje się na różnych poziomach, a jego przejawem są wielorakie kontakty między ludźmi reprezentującymi różne wartości kulturowe i religijne. Rodzą się więc istotne współzależności, które jednocześnie domagają się głębszego poznania świata w całym bogactwie jego przejawów. Dotyczy to także systemów religijnych zrodzonych i funkcjonujących w różnym czasie, na różnych kontynentach i w różnych kręgach kulturowych. Dzięki temu poznaniu różnorodność świata i życia religijnego powinny być postrzegane nie w kategoriach

zagrożenia, lecz wzbogacania; nie w kategoriach wrogości, lecz dialogu. W tym znaczeniu dialog międzyreligijny staje się źródłem poznania i zrozumienia, a zarazem instrumentem zgody i pokoju.

Wśród teologów religii i religioznawców nie brakuje opinii podważających sens dialogu między religiami świata. U podstaw tego rodzaju poglądów leży przekonanie, że w celu skutecznego dialogu należy, choćby tymczasowo, zawiesić własne przekonania religijne, a to stanowi niebezpieczeństwo utraty własnej tożsamości i sprzeniewierzenia się wyznawanym wartościom. Czy są to obawy uzasadnione? Wydaje się, że nie, bowiem przeczą temu podstawowe zasady warunkujące prowadzenie dialogu. Jego punktem wyjścia i rozpoczęcia jest właśnie jednoznaczne określenie własnej tożsamości i specyfiki religijnej. Dopiero wówczas można określić to, co łączy, i to, co różni partnerów dialogu, który powinien odbywać się bez założeń wstępnych i na płaszczyźnie równości oraz wzajemnego szacunku. A zatem warunkiem dialogu międzyreligijnego jest pozostawanie wiernym własnym przekonaniom religijnym, a zarazem poszanowanie wobec przekonań partnera dialogu.

Wszystkie religie świata powinny być obecnie otwarte na perspektywę dialogu. Przykłady okrucieństwa w XX-wiecznej historii przekonują nas o ułomności ludzkiego sumienia pozbawionego jakiegokolwiek oparcia. Dlatego tradycje religijne nie utraciły swego profetycznego powołania i są nadal niezastąpione w służbie na rzecz obrony podstawowych wartości oraz zgodnego współżycia wspólnoty ludzkiej. Jest to ich historyczna odpowiedzialność. Coraz bardziej oczywiste staje się bowiem, że bez pokoju religijnego w sercach ludzkich nie może być mowy o pokoju w skali międzynarodowej. Na tle rosnącej fali fanatyzmu, rasizmu i nacjonalizmu, wartości moralne wskazywane przez religie są bardziej aktualne niż kiedykolwiek. Systemy religijne, wierne swemu duchowi, stają się bardzo ważnym czynnikiem uśmierzenia przemocy, obrony życia, ochrony praw człowieka, przeciwdziałania ubóstwu oraz troski o pokój i sprawiedliwość społeczną.

W powyższe rozumienie dialogu międzyreligijnego wpisują się wszystkie tradycje religijne. Jednak gdy chodzi o spotkanie chrześcijaństwa z judaizmem, to nie sposób porównywać go do jakiegokolwiek innego w relacjach między religiami. Wyraził to św. Jan Paweł II w słowach, że relacja do judaizmu jest dla chrześcijaństwa sprawą wewnętrzną tak dalece, że więzi z tą religią są zupełnie odmienne niż z jakąkolwiek inną. Natomiast papież Benedykt XVI stwierdził, że „dialog judeochrześcijański ma swoje podstawy w tym, że Żydzi spośród wszystkich narodów znali »Boga Nieznanego«. Judaizm i chrześcijaństwo oznaczają dwa sposoby wykładni Pisma”.

Począwszy od Soboru Watykańskiego II i deklaracji soborowej *Nostra aetate* relacje między chrześcijaństwem a judaizmem bardzo się rozwinęły. Kościół katolicki dokonał rewizji swojej teologii judaizmu i uznał trwałość obietnic danych Izraelowi. Judaizm – jako religia łaski i wyboru – ma w sobie trwałe fundament, zaś przymierze zawarte przez Boga z Narodem Wybranym czyni go partnerem dialogu. Dialog ten ma więc swoje głębokie uzasadnienie i powinien rozwijać się na różnych poziomach, w tym na poziomie najgłębszym, dotyczącym samej istoty obu religii. Kościół pragnie prowadzić i ożywiać ten dialog „zwłaszcza przez studia biblijne i teologiczne oraz przez braterskie rozmowy” (DRN 4).

17 stycznia 2019 roku będzie obchodzony XXII Dzień Judaizmu w Kościele katolickim w Polsce. Jego hasłem są słowa zaczerpnięte z Księgi proroka Ozeasza: „Nie przychodzę, żeby zatracać” (Oz 11,9). Prorok Ozeasz, który nazywany jest „prorokiem przebaczącej miłości”, jako pierwszy użył symbolicznego obrazu małżeństwa na określenie stosunku Boga do Narodu Wybranego. Porównał też zdradę małżeńską do niewierności Izraela wobec Boga. Podobnie jak kobieta, która łamie prawo wierności małżeńskiej i oddaje się cudzołóstwu, tak też Naród Wybrany dopuszcza się niewierności, łamiąc przymierze i oddając się bałwochwalstwu. Bałwochwalstwo sprzęga się z niemoralnością, przez co staje się duchowym i moralnym cudzołóstwem. Naród zasługuje więc na karę. Czy jednak jest jakaś nadzieja na ocalenie i powrót do Boga? Prorok odpowiada, że tak. Kryje się ona nie tylko w porzuceniu bałwochwalstwa, ale przede wszystkim w przebaczącej miłości Boga. On bowiem nie odrzuca Izraela, nie porzuca swego ludu, bo zbyt mocno go kocha. Boża miłość jest niepokonana, potężna i zdolna przezwyciężyć nieposłuszeństwo Narodu Wybranego oraz doprowadzić do jego nawrócenia. „Nie przychodzę, żeby zatracać” (Oz 11,9).

Nowotestamentalnym echem słów proroka Ozeasza o przebaczącej miłości Boga jest Miłosierdzie Boże. „Miłosierdzie to imię Boga” – według słów papieża Franciszka. „Miłosierdzie to droga, która łączy Boga z człowiekiem, ponieważ otwiera serce na nadzieję, że będziemy kochani na zawsze, pomimo ograniczeń, jakim jest grzech” – powiada papież. A zatem dzięki Bożemu Miłosierdziu możemy być ocaleni i na powrót zbliżyć się do Boga. Drogę powrotu otwiera nam Jezus Chrystus, który objawia naturę Boga jako naturę Ojca Miłosiernego. Miłosierdzie to siła, która zwycięża wszystko, wypełnia serce miłością i przebaczeniem. Obrazuje to fragment Ewangelii Janowej o kobiecie cudzołożnej (J 8,1-11). Jezus nie tylko ocalił fizyczne życie tej kobiety, ale przede wszystkim ocalił i przywrócił jej godność dziecka Bożego. Okazał jej miłość Bożą, która zdolna jest przewyciężyć grzech i doprowadzić do nawrócenia. „Nie przychodzę, żeby zatracać” (Oz 11,9).

Miejszem obchodów XXII Dnia Judaizmu będzie Łódź i Archidiecezja Łódzka. Wybór tego miejsca wiąże się z wielowiekową i aktywną obecnością gminy żydowskiej, na trwałe wpisaną w historię miasta. Na przełomie XVIII i XIX wieku Łódź zaczęła się przekształcać w silny ośrodek przemysłowy, a wraz z tym procesem nastąpił napływ ludności żydowskiej. W wieku XIX powstała pierwsza synagoga oraz cmentarz żydowski. Z końcem XIX wieku gmina żydowska liczyła blisko 100 tys. osób, z czego większość aktywnie uczestniczyła w rozwoju przemysłowym miasta, a także na polu kultury i działań społecznych. Powstało towarzystwo literacko-muzyczne, działały ośrodki sportowe, rozwijało się żydowskie szkolnictwo i opieka zdrowotna. Rozwój miasta sprawił, że z początkiem XX wieku ludność żydowska Łodzi liczyła ponad 200 tys. osób, co stanowiło blisko 35 % wszystkich mieszkańców.

Tę historię dramatycznie przerwał wybuch II wojny światowej i nazistowski program zagłady, który boleśnie dotknął łódzkich Żydów. W listopadzie 1939 roku Niemcy zdemolowali większość synagog, a z początkiem 1940 roku utworzyli drugie co do wielkości po Warszawie getto, które było wielkim obozem pracy. Oprócz Żydów łódzkich, zwożono do niego Żydów z Niemiec oraz terenów będących pod okupacją niemiecką. W okresie istnienia getta zmarło w nim z głodu lub chorób blisko 50 tys. osób, natomiast ok. 80 tys. w 1944 roku deportowano do obozów śmierci.

To w celu upamiętnienia wszystkich ofiar niemieckiego nazizmu, który dramatycznie dotknął mieszkańców Łodzi, w tym szczególnie łódzkich Żydów, obchody Dnia Judaizmu odbędą się na tej męczeńskiej ziemi. Wszystkich ludzi dobrej woli serdecznie zapraszam do udziału w nich.

+ *Rafał Markowski*

Przewodniczący Komitetu KEP ds. Dialogu z Judaizmem

Słowo abp. Wacława Depo, Przewodniczącego Rady ds. Środków Społecznego Przekazu Konferencji Episkopatu Polski do ludzi mediów (24.01.2019)

Tytuł tego przesłania powstał z inspiracji hasła 53. Światowego Dnia Środków Społecznego Przekazu, które brzmi: „«Wszyscy tworzymy jedno» (Ef 4, 25). Od społeczności sieciowej do wspólnot ludzkich”. Już na początku swojego pontyfikatu Ojciec Święty Franciszek zaapelował, aby Internet „był miejscem bogatym w wartości ludzkie, nie siecią przewodów, lecz ludzkich osób”. Rozumiemy, że system wartości ogólnoludzkich – czy jak się dzisiaj modnie mówi: „wartości humanistycznych lub europejskich” – bez odniesienia do Chrystusa zawisa w jakiejś próżni. Wymaga to głębokiej refleksji i swoistego rachunku sumienia, aby odpowiedzieć na bardzo zasadnicze pytanie: Czy głoszona w sieciach społecznościowych antropologia jest związana z wymiarem transcendentnym, w którym człowieczeństwo odnajduje się w jedności z Bogiem, aby być prawdziwą wspólnotą osób?

Warto w tym miejscu przywołać i przyjąć ostrzeżenie wypowiedziane przez Księdza Arcybiskupa Józefa Michalika: „Kiedy subiektywizuje się moralność – nie odnosząc jej do Boga – wówczas raczej zyskuje silniejszy czy bogatszy, a racja ma stać zawsze po stronie prawdy”.

Stawajmy się więc współtwórcami wspólnot odpowiedzialnymi za słowo mówione, pisane i przekazywane w mediach społecznościowych.

Z darem modlitwy –

+ *Wacław Depo*

Przewodniczący Rady ds. Środków Społecznego Przekazu
Konferencji Episkopatu Polski

Częstochowa, 24 stycznia 2019 r.

**List bp. Jacka Kicińskiego CMF, Przewodniczącego
Komisji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego
na Dzień Życia Konsekrowanego (2.02.2019)**

W SŁUŻBIE WIARY I POWOŁANIA

Umiłowani w Chrystusie Panu Bracia i Siostry!

W dniu dzisiejszym, w Święto Ofiarowania Pańskiego dziękujemy Bogu za dar życia konsekrowanego. Dziękujemy za tych, którzy ślubując trzy rady ewangeliczne – czystość, ubóstwo i posłuszeństwo, towarzyszą nam na drodze wiary i powołania, które każdy z nas otrzymał. Osoby konsekrowane wskazują swoim życiem na obietnicę wieczności, do której wszyscy zdążamy. Święty Jan Paweł II przypomina nam, że dzięki życiu konsekrowanemu *charakterystyczne przymioty Jezusa – dziewictwo, ubóstwo i posłuszeństwo – stają się w pewien swoisty i trwały sposób „wizualne” w świecie, a spojrzenie wiernych zwraca się ku tajemnicy Królestwa Bożego, które już jest obecne w historii, ale w pełni urzeczywistni się w niebie* (VC 1).

Liturgia słowa dzisiejszego Święta odsłania przed nami tajemnicę wiary. Wiary, która kształtuje życie Maryi i Józefa oraz prorokini Anny i starca Symeona. Wiara ta rodzi się ze słuchania słowa Bożego. Słuchania potwierdzanego życiem i dokonywanymi wyborami. Maryja wraz z Józefem, ofiarowując Jezusa w Świątyni, wypełniają starotestamentalne Prawo – są wierni słowu Boga, wierzą w jego prawdziwość i sens. Prorokini Anna wraz z Symeonem oczekując wypełnienia się słowa Bożego, trwają na modlitwie, która stanowi fundament wiary.

Scena Ofiarowania Jezusa w Świątyni ukazuje nam postawę wynikającą z przyjęcia tej wiary. Wpisana jest ona w realizację powołania rozumianego, jako dar Boga. Wiara bowiem, to nie tylko wypełnienie Prawa, ale przede wszystkim spotkanie miłości człowieka z miłością Boga. Spotkanie Świętej Rodziny z prorokinią Anną i starcem Symeonem w Świątyni prowadzi do doświadczenia wspólnoty wiary. W środku tej wspólnoty jest Bóg. On jest jej sercem. Wiara jawi się zatem przed nami jako osobowe spotkanie z Bogiem i drugim człowiekiem. W tym względzie osoby konsekrowane, poprzez styl swojego życia, stają się znakiem wiecznej wspólnoty człowieka z Bogiem, do której każdy z nas jest powołany. *Porzucili oni wszystko jak Apostołowie, aby przebywać z Jezusem i tak jak On oddać się na służbę Bogu i braciom* (VC 1).

Charakterystyczną cechą współczesnych czasów jest proces głębokiej i ciągłej przemiany, której znamiona trudno nam dokładnie określić. *Mnożą się wizje życia, a stawianie ich wszystkich na jednym poziomie relatywizuje wartość każdej z nich: zmienia się sposób postrzegania osoby, rodziny, przyjaźni, miłości, pracy i obowiązku* (Głosie 3). Dokonuje się to poprzez tzw. kulturę hedonizmu, której wyrazem jest m.in. zatopienie w doczesności. Z niej rodzi się styl życia oparty na tymczasowości. Wszystko to sprawia, że dzisiejszy człowiek, zwłaszcza młody, boryka się z trudnościami w podejmowaniu trwałych decyzji i przyjmowaniu za nie osobistej odpowiedzialności. Wiara traktowana jest jako coś bardzo dowolnego, a Kościół – postrzegany jako instytucja, której celem są jedynie działania kulturalne i prospołeczne, a nie jako Mistyczne Ciało Chrystusa i wspólnota wiary. Oderwanie człowieka od więzi z Bogiem i Jego Prawem prowadzi w ostateczności do zagubienia duchowego, głodu prawdziwej miłości oraz lęku przed przyszłością.

W takiej rzeczywistości trudno mówić o Bożym powołaniu człowieka do życia rodzinnego, małżeńskiego, kapłańskiego, czy konsekrowanego. To powołanie zostało zastąpione takimi decyzjami i wyborami życiowymi, których motywacją nie jest pragnienie pełnienia woli Bożej, lecz realizacja samego siebie. Ginie w ten sposób pojęcie służby, rozumianej jako bezinteresowna miłość. Jesteśmy świadkami rodzącej się obojętności, a także braku wrażliwości. Coraz więcej młodych osób doświadcza osamotnienia. Małżeństwa przeżywają kryzysy wierności, a jesień życia zamienia się w bezużyteczną starość. Z drugiej strony spotykamy młodych, których cechuje spontaniczna otwartość na różnorodność, wrażliwość na kwestie pokoju, integracji, dialogu między kulturami i religiami. Potrafią oni być pionierami spotkania i dialogu międzykulturowego. Wielu też ludzi młodych jest zafascynowanych osobą Jezusa. Jego życie wydaje im się piękne, ponieważ było ubogie i proste, naznaczone szczerymi i głębokimi przyjaźniami. Życie Jezusa jest dla nich nadal bardzo atrakcyjne i inspirujące. Jest ono *provokacją*, która stawia konkretne wyzwania. Potrzeba im jednak prawdziwych przewodników na drodze wiary, powołania i rozeznawania (por. *Młodzi, wiara i rozeznawanie powołania* 45).

Osoby konsekrowane, idąc za przykładem Maryi i Józefa, pokazują, że wszystkie momenty życia znaczone są śladami obecności Boga. Bóg pragnie być obecny w każdej chwili naszej codzienności, aby już tu na ziemi otworzyć nam bramy nieba. Życie osób konsekrowanych sprawia, że ta prawda staje się faktem. Słuchając i wypełniając słowo Boże, pragną potwierdzać życiem wyznawaną ustami wiarę. Wiara bowiem bez uczynków jest martwa (por. Jk 2,17). Modlitwa i osobowe spotkanie z Jezusem w codziennej Eucharystii jest źródłem ich sił duchowych i zapewnia skuteczność w podejmowanej przez nich posłudze apostołskiej.

Świątynia to centrum życia osób konsekrowanych. Przychodząc każdego dnia do Świątyni, by trwać na modlitwie jak Anna i Symeon, przypominają nam, że modlitwa i adoracja zawsze przynoszą owoce, nawet gdyby trzeba było czekać na nie całe życie. Konsekrowani czują się posłani do dzisiejszego człowieka z orędziem Dobrej Nowiny. Dzięki Duchowi Świętemu otwierają drzwi swych *wieczerników* zakonnych i głoszą Ewangelię wszędzie tam, gdzie podejmują codzienną posługę. W ten sposób przywracają światu prawdziwe oblicze Boga, który jest Miłością.

Szczególnym miejscem posłania osób konsekrowanych w świecie są ludzie młodzi. Ojciec święty Franciszek, zwołując Synod poświęcony młodzieży przypomniał, że nie może zabraknąć osób konsekrowanych na drodze ich życia wiary (por. *Młodzi, wiara i rozeznawanie powołania* 93). Dziś wielu konsekrowanych jest obecnych na różne sposoby w życiu ludzi młodych. Również wiele klasztorów i domów zakonnych staje się domami modlitwy, w których młodzi doświadczają spotkania z Bogiem i drugim człowiekiem. Dzięki temu Kościół jest dla nich domem, w którym każdy może znaleźć swoje miejsce, i w którym doświadczy miłości, dobroci oraz wzajemnego szacunku.

Wielość inicjatyw podejmowanych przez osoby konsekrowane, mających na celu przyprowadzenie młodych do Świątyni, pokazuje, jak ważne miejsce zajmują oni w życiu Kościoła. Towarzystwo na drodze wiary, uczestnictwo w rozeznawaniu i wyborze życiowego powołania, to szczególne wyzwania dla wszystkich wierzących, zwłaszcza dla osób konsekrowanych. Młodzi są naszym *dzisiaj* i naszym *jutro* – potrzeba zatem jeszcze bardziej otworzyć dla nich drzwi naszych Świątyń i domów zakonnych.

Dziękujemy wszystkim osobom konsekrowanym towarzyszącym ludziom młodym za obecność w ich codzienności. Czas przeznaczony dla człowieka, szczególnie w jego młodości, nigdy nie jest czasem straconym. Bóg nigdy nie męczy się człowiekiem, zwłaszcza młodym, gdy ten zadaje wiele trudnych pytań dotyczących życia, wiary i powołania. Wiara jako spotkanie człowieka z Bogiem jest tym szczególnym spotkaniem, w którym jest miejsce dla trzeciej, czwartej i kolejnej osoby.

Drodzy Bracia i Siostry, zwłaszcza ludzie młodzi! Nie bójcie się zaufać Chrystusowi, otwórzcie drzwi Waszych serc. Miejcie odwagę pokonać dzisiejszą mentalność, w której życie bez Boga staje się coraz częściej normą postępowania. Droga wiary nie jest łatwa, potrzeba czasem wysiłku i rezygnacji, może i doświadczenia ciemności, ale na tej drodze nie jesteście sami. Jest Ten, który powiedział: *A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata* (Mt 28,20).

W tej drodze wiary, odczytywania powołania i rozeznawania niech nigdy nie zabraknie tych, którzy poświęcili swoje życie dla Chrystusa – siostr i braci życia konsekrowanego. Nie lękajmy się zapytać ich o drogę wiodącą do Świątyni, nie lękajmy się trwania z nimi na modlitwie, nie bójmy się przyjąć od nich Chrystusowego zaproszenia – *Pójdź za Mną* (Łk 18, 22).

Dziś, gdy dziękujemy dobremu Bogu za dar życia konsekrowanego, prosimy o nowe i święte powołania kapłańskie, zakonne i misyjne. Kościół przypomina nam w osobie Ojca św. Franciszka, że powołaniem naszym jest świętość (GE 9). Musimy być święci! Tylko świętością naszego życia jesteśmy w stanie zaprosić innych na drogę wiary. Ludzie młodzi domagają się Kościoła autentycznego, jasnego i radosnego. Oni potrzebują świętych, którzy poprowadzą ich do Świątyni na spotkanie z Bogiem żywym i prawdziwym.

Wszystkie osoby konsekrowane zawieramy Maryi Matce Kościoła i Matce naszej wiary. Niech Ona uczy nas wiary, która jest wyrazem zaufania wobec Bożej miłości i wierności, która staje się obecnością.

+ *Jacek Kiciński CMF*
Przewodniczący Komisji
ds. Instytutów Życia Konsekrowanego
i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego KEP

List stanowi materiał do wykorzystania duszpasterskiego zgodnie z wolą biskupa diecezjalnego.

Oświadczenie Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Polonii i Polaków za Granicą ws. ochrony dzieci polskiego pochodzenia żyjących za granicą (22.02.2019)

Dnia 22 lutego obradowała w Warszawie Komisja Konferencji Episkopatu Polski ds. Polonii i Polaków za Granicą. Wśród wielu tematów poruszano kwestie związane z duszpasterstwem małżeństw i rodzin. Komisja wyraziła wdzięczność duchownym i świeckim, którzy doceniają tę ważną sferę posługi duszpasterskiej w środowiskach polonijnych. Uznając za cenne inicjatywy prawne służące ochronie dziecka i rodziny przed patologią i przemocą, członkowie Komisji uważają za niedopuszczalne praktyki, spotykane w niektórych krajach europejskich, nadużywania prawa i traktowania go w sposób instrumentalny. Tego rodzaju działania, zamiast pomagać i chronić dzieci, doprowadzają do zerwania kontaktów z rodzicami i do wyobcowania ze środowiska polskiego.

Komisja zwraca się z apelem do wszystkich osób i instytucji w naszym państwie o kontynuowanie na forum krajowym i międzynarodowym zabiegów służących socjalnej i prawnej ochronie dzieci polskiego pochodzenia żyjących za granicą, zgodnie z normami etycznymi i prawdziwym dobrem dziecka.

Najlepszą formą ochrony dzieci jest zdrowa moralnie oraz miłością zjednoczona i wiarą silna rodzina. Dlatego członkowie Komisji zwracają się do naszych rodaków żyjących na emigracji, by w tym duchu kształtowali swoje życie rodzinne. Zauważają ponadto potrzebę dojrzałych i odpowiedzialnych polskich rodzin, które będą spełniać kryteria pozwalające im stać się rodziną zastępczą bądź przyjmującą dziecko na drodze adopcji.

+ *Wiesław Lechowicz*
Przewodniczący Komisji Konferencji Episkopatu Polski
ds. Polonii i Polaków za Granicą

Warszawa, 22 lutego 2019 r.

Słowo bp. Tadeusza Bronakowskiego, Przewodniczącego Zespołu Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych na VIII Niedzielę Zwykłą rozpoczynającą 52. Tydzień Modlitw o Trzeźwość Narodu (3.03.2019)

Wstęp

Kościół w Polsce już po raz 52. podejmuje ważną inicjatywę, jaką jest Tydzień Modlitw o Trzeźwość Narodu. Rozpoczynamy ją w niedzielę przed Popielcem, nawiązując do tradycji chrześcijańskiej, polegającej na wynagradzaniu za grzechy popełnione w czasie zabaw karnawałowych. Główną ideą Tygodnia jest włączenie wiernych w nurt prześlania za pijaństwo i inne grzechy, a także wyproszenie łaski nawrócenia dla grzeszników. Jest to czas refleksji, modlitwy i pokuty w intencji tych, którzy nadużywają napojów alkoholowych czy zniewoleni są innymi nałogami.

Dzisiaj, w ostatnią niedzielę karnawału, przypominamy, że zabawa bez kieliszka jest możliwa i konieczna. W naszym społeczeństwie musi wzrastać świadomość, że można być szczęśliwym bez chemicznych przyjaciół, bez odurzania się alkoholem i innymi używkami, że fundamentem prawdziwego szczęścia jest trzeźwe, wolne od nałogów życie.

Pragniemy najpierw podkreślić wielką pracę Kościoła, który zawsze był w naszej Ojczyźnie promotorem wolności i posługi trzeźwościowej. Wyrażamy wdzięczność za ten wielki trud, a jednocześnie jest w nas także duma i poczucie odpowiedzialności za to wielopokoleniowe dziedzictwo. Jesteśmy świadomi, że nie możemy tego dziedzictwa zatracić, pomimo tego, że coraz trudniej w naszej Ojczyźnie bronić trzeźwości.

Kroczyć w świetle Chrystusa

Jezus Chrystus w dzisiejszej Ewangelii każe nam się zastanowić, „czy może niewidomy prowadzić niewidomego? Czy nie wpadną w dół obydwaj?”. Ktoś może pomyśleć: cóż to za pytanie, przecież wiadomo, jak takie prowadzenie się kończy. Niestety jest pewne. A jednak to pytanie jest zasadne i skłania nas do refleksji. Tak wielu ludzi daje się prowadzić osobom niewidomym duchowo, żyjącym w ciemnościach i co więcej – nakłaniającym innych do chodzenia z dala od światła Chrystusa. Brak rozeznania, wybieranie tego, co łatwiejsze, co obiecuje łatwe szczęście bez konieczności pracy nad sobą, nieumiejętność spojrzenia na siebie w prawdzie – to istotne przyczyny złych ludzkich wyborów, kończących się „wpadnięciem w dół” zła, grzesznych nałogów, różnych zniewoleń.

A przecież kryterium rozeznania, kto jest dobrym nauczycielem, mistrzem, za kim warto iść, a kogo unikać, jest proste. Podał nam je sam Chrystus mówiąc: „Po owocu (...) poznaje się każde drzewo: nie zrywa się fig z ciernia ani z krzaka jeżyny nie zbiera się winogron. Dobry człowiek z dobrego skarbcza swego serca wydobywa dobro, a zły człowiek ze złego skarbcza wydobywa zło”.

Te słowa odnoszą się także do każdego z nas. Musimy z pokorą stanąć w świetle Chrystusa i uznać swoją słabość, grzeszność, by nie zasłużyć na twarde słowa Pana: „Obłudniku, wyrzuć najpierw belkę ze swego oka, a wtedy przejrzysz, ażeby usunąć drzazgę z oka swego brata”.

Promować trzeźwość i abstynencję

W Tygodniu Modlitw o Trzeźwość Narodu musimy po raz kolejny uświadamiać społeczeństwo, jak poważnym problemem jest nadużywanie alkoholu w Polsce. Nasz sprzeciw budzi wszechobecna reklama alkoholu, a także to, że w krajobraz naszych miast, miasteczek i wsi wpisały się na stałe tak liczne punkty sprzedaży alkoholu. Te punkty są niczym komórki nowotworowe, które za aprobatą wielu samorządowców mnożą się niszcząc zdrowie naszego narodu, zwłaszcza młodego pokolenia. Jeżeli tego nie powstrzymamy, wkrótce może być za późno. Pamiętajmy jednak, że nawet najtragiczniejsze statystyki nie pokazują całej prawdy o cierpieniu, łzach, poniżeniu, ludzkich tragediach i przegrany życiu.

Mimo tych negatywnych procesów, mimo wielkiej siły środowisk promujących alkohol, mimo wciąż powszechnej mentalności proalkoholowej rozpowszechnianej w naszym narodzie, nie możemy się zniechęcić. Nie możemy zaprzestać działalności promującej trzeźwość i abstynencję.

Dla człowieka wierzącego najważniejsze jest zbawienie własne, ale także bliźnich. Alkohol przyczynia się nie tylko do utraty zdrowia czy rozbicia rodziny. Nadużywanie alkoholu bardzo często prowadzi do osłabienia, a nawet utraty wiary. Wiąże się niejednokrotnie z trwaniem w grzechu oraz zanikiem więzi z Bogiem i wspólnotą Kościoła. Brak trzeźwości jest zagrożeniem dla życia wiecznego.

Chcemy w tym tygodniu naszą modlitwą, postem, osobistym świadectwem abstynencji wynagradzać Bogu za grzechy pijaństwa. Chcemy także wynagradzać za to, że często przyczyniamy się do tragedii innych. Czy nie powinni mieć wyrzutów sumienia ci, którzy podczas przyjęć, spotkań towarzyskich oraz innych okazji stosują towarzyski przymus picia? Czy nie powinni mieć wyrzutów sumienia ci, którzy stawiają alkohol na stole, chociaż wiedzą, że w gronie gości są osoby walczące o powrót do normalnego życia? Czy często nie wybieramy pijaków jako liderów społecznych? Zbyt łatwo zapominamy, że trzeźwość innych zależy także od naszych postaw, naszych decyzji i czynów. Zbyt łatwo usprawiedliwiamy się z braku rozważli, z braku wyobraźni miłosierdzia, czyli zdolności do odczytania prawdziwych potrzeb naszych bliźnich, którzy potrzebują wsparcia nie przez prosty datek czy jednorazową ofiarę, ale przez postawę odpowiedzialnej miłości, a zwłaszcza przez nasze świadectwo abstynencji, świadectwo życia wolnego od nałogów.

Młodzi trzeźwi i wolni

Jakże często młodzi ludzie stają się niewolnikami świata elektroniki i Internetu. Nie wyobrażają sobie życia bez smartfonów i aplikacji, z których korzystają właściwie nieustannie. Stają się zakładnikami świata gier i portali, narkotyków i tytoniu. Jednak w największym stopniu są ofiarami alkoholu.

Hasło tegorocznego Tygodnia Modlitw i całego roku brzmi: „Młodzi trzeźwi i wolni”, gdyż tylko wtedy mogą być przyszłością Kościoła i narodu.

Zapytajmy odważnie: czy jako dorośli nie mamy sobie nic do zarzucenia?

W badaniach młodzi deklarują, że bez problemu mogą kupić alkohol, nie mając nawet 18 lat. Wielu dorosłych ryzykuje zdrowiem i życiem dzieci i młodzieży, mając na uwadze jedynie osiągnięcie jak największego zysku. Zbyt wiele dookoła nas pobłażliwości i lekceważenia tego problemu. Zbyt często nawet rodzice i nauczyciele lekceważą dowody na to, że ich dzieci i uczniowie piją. Czyż nie jest skandaliczna postawa rodziców organizujących młodym, niepełnoletnim dzieciom imprezy urodzinowe, półmetki, studniówki w lokalach, w których nie ma żadnej kontroli nad tym, co i jak spożywają młodzi? Dlaczego władze uczelni akceptują juwenalia, w trakcie których kampusy studenckie stają się wielkimi arenami dla handlu i promocji piwa, a w akademikach na co dzień sprzedaje się nielegalny alkohol?

Musimy rzetelnie towarzyszyć młodym, w parafiach i poza nimi, tak jak towarzyszył im Chrystus. Trzeba podjąć solidne, katolickie wychowanie młodego pokolenia. Trzeba uczyć ich sztuki życia, uczyć ich kochać, wychowywać do ofiarności, pracowitości. Trzeba usuwać przyczyny, a więc źródła lęku. Musimy zadbać, aby żyli w szczęśliwych rodzinach, które kochają i uczą kochać.

Pamiętajmy, że nie będzie trzeźwych młodych ludzi, jeśli nie będzie przykładu i odpowiedzialności dorosłych. Zapytajmy, jak wielu rodziców, nauczycieli, wychowawców, trenerów, wykładowców akademickich podejmuje abstynencję, aby dać przykład prawdziwej wolności, odpowiedzialności za siebie i wychowanków? Jak wielu spośród tych, którzy przez swoje powołanie, swój status, bądź pełnione obowiązki są odpowiedzialni za wychowanie młodego pokolenia, wsparło młodych w ochronie ich trzeźwości?

Pamiętajmy, że nie będzie trzeźwego narodu bez zdecydowanej i konsekwentnej polityki ograniczania fizycznej i ekonomicznej dostępności alkoholu, a także bez zakazu reklamy alkoholu. Trzeba tworzyć prawo przyjazne wychowywaniu w trzeźwości. Trzeba przeciwstawić się potężnemu, alkoholowemu lobby. Z taką prośbą i nadzieją zwracamy się do władz naszej Ojczyzny, które kiedyś obiecały dobrą zmianę. Taka dobra zmiana musi się dokonać także w odniesieniu do ochrony trzeźwości.

Drodzy młodzi Przyjaciele! Od Chrystusa, który kocha was zawsze i w każdej sytuacji, kocha bezwarunkowo i nieodwołalnie, ale kocha miłością mądrą, ucicie się mądrego myślenia, odpowiedzialnego podejmowania decyzji oraz dojrzałej miłości, aby nie stać się kimś bezmyślnym, zniewolonym i egoistycznym. Tylko Jezus jest źródłem siły, która w świecie dotkniętym złem i grzechem jest konieczna do tego, by czynić to, co dobre, chociaż trudne i wzrastać w świętości, która jest powołaniem każdego człowieka i najpewniejszą drogą do radosnej wieczności.

Zakończenie

Módlmy się gorąco za wszystkich Polaków, aby w duchu odpowiedzialności za Ojczyznę realizowali Narodowy Program Trzeźwości. Jest on wielką szansą na odrodzenie moralne całego narodu. Pamiętając o słowach Apostoła Pawła, które dzisiaj podaje nam Liturgia Słowa, bądźmy wytrwali i niezachwiani, zajęci zawsze ofiarnie dziełem Pańskim, pamiętając, że trud nasz nie pozostaje daremny w Panu (por. 1 Kor 15, 58).

Na początku tego Tygodnia Modlitw o Trzeźwość Narodu oddajmy się w przemożną opiekę Maryi, Królowej Polski. Ufajmy, że z Jej pomocą odniesiemy zwycięstwo nad złem, grzechem w sobie, w swoich rodzinach i całym Narodzie. Bo „zwycięstwo, gdy przyjdzie, będzie zwycięstwem błogosławionej Maryi Dziewicy” (kard. A. Hlond). Amen.

+ *Tadeusz Bronakowski*

Przewodniczący Zespołu Konferencji Episkopatu Polski
ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych

Oświadczenie Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Świeckich w sprawie narzucania na szczeblu samorządowym wskazań WHO odnośnie do wychowania dzieci (13.03.2019)

1. Powaga w dyskusji. Najpierw prosimy o uczciwość i powagę w wypowiedziach oraz realizm poznawczy. Kiedyś ludzie się oskarżali, że mówią „językiem nieparlamentarnym”. Dzisiaj są zaniepokojeni i zniesmaczeni językiem, jakim politycy wypowiadają się w różnych sprawach, w tym również broniąc próby narzucenia wskazań WHO dotyczących wychowania dzieci. To zbyt poważny temat, aby w publicznej debacie dopuszczać sformułowania wysoce emocjonalne, banalizować rzeczywistość czy trywializować opinię interlokutora, a dyskusję sprowadzać do pikanterii i uszczypliwości.

2. Pogarda dla chrześcijaństwa. Wolność religijna to jedno z podstawowych praw ludzkich w cywilizowanym świecie. Tymczasem mówiąc nieustannie o prawach człowieka, o tolerancji dla odmienności oraz o wolności słowa i wyznania, próbuje się zmusić chrześcijan, aby postępowali i nauczali wbrew swoim odwiecznym przekonaniom religijnym, na których zbudowana jest cywilizacja zachodnia. Jednym słowem – jak ubolewał św. Jan Paweł II – „przedstawia się jako postęp cywilizacyjny lub osiągnięcie naukowe to, co w rzeczywistości jest po prostu klęską z punktu widzenia ludzkiej godności oraz dobra społeczeństwa”.

3. Niezbywalne prawa Rodziców. Dzieci nie są własnością Państwa, ani jakiegokolwiek grupy społecznej. Prawo międzynarodowe, a przede wszystkim zdrowy rozsądek, gwarantuje rodzicom prawo do zrodzenia dzieci oraz do ich wychowania. Raz na zawsze trzeba odciąć się od przeciwnych temu przekonań właściwych dla państw totalitarnych. Zarówno komunizm jak nazizm oraz inne niechlubne totalitaryzmy jednoznacznie pokazują, jak dramatyczne i nieodwracalne skutki niesie ideologiczne traktowanie dzieci. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 48. gwarantuje ochronę władzy rodzicielskiej, stanowiąc iż „Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania”. Przypomniał o tym Rzecznik Praw Dziecka w kontekście nieuprawnionego ataku na tę konstytucyjną gwarancję.

4. Zasada pomocniczości. Wszystkie instytucje publiczne – wśród nich Kościół, Państwo, szkoła, przedszkola i żłobki – mają wobec rodziny rolę służebną. Obowiązkiem zaś samorządów jest jedynie zapewnić instytucjom wychowawczym na swoim terenie warunki materialne do funkcjonowania. Nie ma podstaw prawnych, aby uzurpowały sobie prawo do ingerowania w programy kształcenia i wychowania, lekceważąc konstytucyjne prawo rodziców. Gdzie tu demokracja? Gdzie wolność? Gdzie tolerancja? Trzeba też jasno powiedzieć, że WHO nie ma uprawnień, aby cokolwiek nakazywać. Może jedynie wyrazić swoją opinię, która podlega suwerennej ocenie w świetle obowiązującego w Polsce prawa i zasad moralnych.

5. Cele wytyczone przez WHO. Alarmowani przez Rodziców, zdecydowanie wspieramy ich w walce o ochronę dzieci przed deprawacją proponowaną przez WHO. Walka ta staje się zrozumiała i konieczna, gdy nie polegając na propagandowych hasłach, przywoła się fakty z publikacji wydanej przez Biuro Regionalne Światowej Organizacji Zdrowia dla Europy i Federalne Biuro ds. Edukacji Zdrowotnej w Kolonii, pt. *Standardy edukacji seksualnej w Europie. Podstawowe zalecenia dla decydentów oraz specjalistów zajmujących się edukacją i zdrowiem*. Wystarczy zapoznać się z tabelami na stronach 38-51, aby zobaczyć jasno, że wyznaczone tam cele są nie do przyjęcia, nie tylko dla chrześcijan, ale dla wszystkich uczciwych ludzi, którzy kierują się dobrem dzieci.

Oto wybrane cytaty:

Grupa wiekowa 0-4 lata: przekaz informacje na temat „radości i przyjemności dotykania własnego ciała, masturbacji w okresie wczesnego dzieciństwa”; pomóż dziecku rozwijać „świadomość, że związki są różnorodne”.

Grupa wiekowa 4-6 lat: przekaz informacje na temat „różnych koncepcji rodziny”; „Związki osób tej samej płci”. Pomóż dziecku rozwijać postawę „moje ciało należy do mnie”.

Grupa wiekowa 6-9 lat: przekaz informacje na temat „różnych metod antykoncepcji”; „Seks w mediach (łącznie z Internetem)”; „Zadowolenie i przyjemność z dotykania własnego ciała (masturbacja/autostymulacja”. Pomóż dziecku rozwijać „zrozumienie pojęcia «akceptowalne współżycie/seks (za zgodą obu osób)»”.

Grupa wiekowa 9-12 lat: przekaz informacje na temat „przyjemności, masturbacji, orgazmie”; „różnych metod antykoncepcji i jej stosowaniu, mitów dotyczących antykoncepcji”; naucz „skutecznego stosowania prezerwatyw i środków antykoncepcyjnych”; przekaz informacje na temat „różnic pomiędzy tożsamością płciową i płcią biologiczną”.

Grupa wiekowa 12-15 lat: naucz „umiejętności negocjowania i komunikowania się w celu uprawiania bezpiecznego i przyjemnego seksu”; pomóż dziecku rozwijać „krytyczne podejście do norm kulturowych/ religijnych w odniesieniu do ciąży, rodzicielstwa itp.”.

6. Wzajemny dar. Tekst WHO przedstawia zacytowane powyżej działania jako elementy „holistycznej edukacji seksualnej”. Tymczasem jest to wysoce nieodpowiedzialny – popełniany w imię ideologii – gwałt na psychice dziecka, banalizacja sfery płciowej człowieka, a w konsekwencji realna przyczyna wielu nieszczęść w małżeństwie. Sobór Watykański II przestrzega, że „egoizm, hedonizm i niedozwolone zabiegi przeciw poczęciu” profanują miłość małżeńską (GS 47). Papież Franciszek w adhortacji *Amoris laetitia* przypomina natomiast, że „pozytywne i mądre wychowanie seksualne” powinno być osadzone w kontekście „wychowania do miłości, do wzajemnego daru z siebie” (AL. 280). „Nieodpowiedzialna jest wszelka zachęta kierowana do nastolatków, by bawić się swoim ciałem i swoimi pragnieniami, jak gdyby osiągnęli już dojrzałość, wartości, wzajemne zaangażowanie i cele właściwe małżeństwu. W ten sposób beztrzesko zachęca się ich do używania innej osoby jako przedmiotu eksperymentów” (AL 283).

Dzisiejsza data kieruje nasze serca ku Matce Bożej Fatimskiej. Jej zawierzamy zatroskanych o szczęście swych dzieci Rodziców, których popieramy ze wszystkich sił.

W imieniu Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Świeckich
+ *Ignacy Dec, przewodniczący Rady*

Warszawa, 13 marca 2019 r.

**Komunikat bp. Jerzego Mazura, Przewodniczącego Komisji Episkopatu ds. Misji
na Dzień Modlitwy, Postu i Solidarności z Misjonarzami (17.03.2019)**

MISJONARZE MOCĄ DUCHA

Umiłowani w Chrystusie Panu,
Bracia i Siostry!

W Kościele w Polsce obchodzimy w II niedzielę wielkopostną „Dzień Modlitwy, Postu i Solidarności z Misjonarzami”. Modlitwą, cierpieniem w intencji misji oraz ofiarami wyrażamy braterską solidarność z 2004 naszymi misjonarkami i misjonarzami, którzy głoszą Ewangelię i dają świadectwo miłości Boga i bliźniego w 99 krajach misyjnych.

Tegoroczną II Niedzielę Wielkiego Postu przeżywamy w roku Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego, ustanowionego przez Ojca Świętego Franciszka, by ożywić zapał misyjny w całym Kościele. Jej hasło: „Misjonarze mocą Ducha”, podkreśla prawdę, bliską św. Janowi Pawłowi II, że misje są sprawą wiary, a głoszenie Ewangelii dokonuje się dzięki inspiracji, światłu, mocy i łasce Bożego Ducha. Owocność misji „ad gentes” zależy od otwarcia się na Boże działanie tak misjonarzy, którzy nie szczczędzając siebie, stają się posłusznymi narzędziami Ducha Świętego, jak i tych, którym głoszą słowo Boże. Duch Święty działa także w naszych sercach, ożywiając świadomość odpowiedzialności za misje i pobudzając nas do ofiarności i zaangażowania misyjnego.

Dziś mamy sposobność, by modlitwą i darem serca wesprzeć Kościoł w krajach misyjnych. Dlatego ofiary zbierane do puszek są przeznaczone na finansowanie projektów misyjnych za pośrednictwem Dzieła Pomocy „Ad Gentes” Komisji Episkopatu Polski ds. Misji. W ciągu całego roku możemy pomagać misjonarzom i misjonarkom wysyłając SMS-a o treści Misje na numer 72 032 (koszt 2,46 zł z VAT).

SMS-a można przesłać za pośrednictwem wszystkich operatorów telefonii komórkowej, którzy zrezygnowali z własnych dochodów związanych z tą akcją. Możemy również objąć patronatem misyjnym jednego z misjonarzy czy misjonek. Więcej informacji na ten temat na stronie internetowej www.misje.pl.

Dzięki naszemu wsparciu duchowemu i ofiarności polscy misjonarze głoszą Ewangelię o zbawieniu na wszystkich kontynentach. Budują kościoły, kaplice i sale katechetyczne, w których rozbrzmiewa słowo Boże i modlitwa. Formują katechistów, prowadzą szkoły, bursy, świetlice dla dzieci. Prowadzą liczne ośrodki zdrowia i szpitale. Pomagają potrzebującym wsparcia duchowego i materialnego, karmią głodnych, leczą chorych, podtrzymują na duchu tych, którzy cierpią z powodu nędzy i wykluczenia społecznego. Ich wieloraka służba ubogim i cierpiącym jest możliwa dzięki naszej hojności.

W imieniu misjonek i misjonarzy serdecznie dziękuję za pamięć, pomoc i zaangażowanie misyjne, tak duszpasterzom, jak i wiernym świeckim w Polsce. Dziękuję za uległość natchnieniom Ducha Świętego, świadectwo ewangelicznego braterstwa i troski, by Chrystus był głoszony na całej ziemi.

Niech Duch, który wzbudza w nas miłość do siostr i braci na misjach, i który owocnie prowadzi dzieło ewangelizacji w świecie obficie udziela wszystkim światła i łask. Niech czyni nas uczniami-misjonarzami, gorliwie realizującymi mandat misyjny Chrystusa.

Wszystkim, którzy wspierają misje z serca błogosławie: W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

+ *Jerzy Mazur SVD*

Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji

**Oświadczenie Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski w sprawie
organizowania zajęć z religii w publicznych przedszkolach i szkołach (18.03.2019)**

W związku z informacjami, jakie docierają do Komisji z różnych miejsc w sprawie prób ograniczania przez organ prowadzący zajęcia z nauczania religii w przedszkolach i szkołach publicznych, przypominamy:

1. Zgodnie z art. 109 ust. 2 Ustawy Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 996), „formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są także zajęcia edukacyjne, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty”. Religia nie jest przedmiotem dodatkowym. Jest to przedmiot do wyboru, który staje się obowiązkowy po złożeniu stosownego oświadczenia przez rodziców lub pełnoletnich uczniów. Stanowi o tym rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.).

2. Życzenie rodziców lub pełnoletnich uczniów w formie pisemnej ma zawierać wolę udziału w zajęciach z religii. Domaganie się deklaracji innej treści lub dawanie rodzicom do wypełnienia przygotowanych wcześniej formularzy z zapisem: „religia (tak/nie)” jest niezgodne z obowiązującym prawem. Oświadczenie nie musi być ponawiane każdego roku. Deklaracja raz złożona obowiązuje do czasu jej ewentualnego wycofania.

3. Nauczanie religii odbywa się w ramach tygodniowego rozkładu zajęć szkolnych w wymiarze dwóch godzin tygodniowo. Nie ma podstaw do organizowania zajęć z religii wyłącznie na pierwszych bądź tylko ostatnich godzinach lekcyjnych. Uczniom, którzy nie uczęszczają na lekcje religii, szkoła ma zapewnić opiekę na czas trwania tych zajęć.

W przedszkolach zajęcia z religii uwzględnia się w ramowym rozkładzie dnia. Zgodnie z wyjaśnieniami MEN, podstawa programowa jest realizowana przez cały czas pobytu dziecka w przedszkolu i nie można jej utożsamiać z czasem bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki.

Nauka religii w przedszkolu może się odbywać zarówno w czasie bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki, jak i poza nim.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, rozważanych zawsze indywidualnie, na pisemną prośbę dyrektora szkoły, zgodę na zmniejszenie wymiaru godzin z religii do jednej tygodniowo, może wyrazić jedynie biskup diecezjalny.

5. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedszkole i szkoła mają obowiązek zorganizowania zajęć z religii dla grupy nie mniejszej niż 7 uczniów danej klasy lub oddziału. Łączenie klas dla grup większych niż 7 uczniów jest możliwe, jeśli dotyczy to również innych przedmiotów nauczanych w szkole.

6. Ilekroć w cytowanym rozporządzeniu jest mowa o organizowaniu zajęć z religii w publicznych przedszkolach – odnosi się to do wszystkich grup przedszkolnych, a nie tylko do najstarszych.

Jednocześnie przypominamy, że prawo wyraźnie rozgranicza odpowiedzialność za działalność szkoły pomiędzy władzą samorządową a władzami państwowymi. Jakiegokolwiek próby podważania przez organ prowadzący zapisów zawartych w ww. rozporządzeniu wykraczają poza jego kompetencje.

+ Marek Mendyk
przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 18 marca 2019 r.

Stanowisko Zespołu Ekspertów ds. Bioetycznych Konferencji Episkopatu Polski w sprawie wentylacji płuc w rdzeniowym zaniku mięśni typu 1 (19.03.2019)

1. W dniu 27 czerwca 2018 r. Zespół Ekspertów Konferencji Episkopatu Polski ds. Bioetycznych, odpowiadając na prośby płynące z różnych środowisk i grup społecznych, wydał dokument *O terapii daremnej (uporczywej) chorych poddawanych intensywnej terapii*. Odwołując się do naczelnej zasady bioetyki personalistycznej, jaką jest konieczność poszanowania życia i godności osobowej człowieka, wskazano, że *terapia daremna* wyklucza przyśpieszenie śmierci poprzez działania eutanatyczne, jak i jej sztuczne opóźnianie przez możliwe działania medyczne.

2. Przypomniane w tym dokumencie zasady znajdują zastosowanie w podejmowaniu decyzji dotyczących sposobu leczenia pacjentów chorujących na różne rodzaje chorób. W odpowiedzi na pytania etyczne dotyczące decyzji podjęcia sztucznej wentylacji u dziecka chorego na rdzeniowy zanik mięśni typu 1. Zespół Ekspertów przedstawia uszczegółowioną aplikację zasad ogólnych w terapii dzieci chorujących na tę chorobę. Poniższe zasady mogą stanowić model postępowania w przypadku podobnych chorób.

Aktualna wiedza medyczna na temat Choroby pacjenta opisanego w liście oraz możliwości jej leczenia

3. Rdzeniowy zanik mięśni (SMA – ang. *Spinal Muscular Atrophy*) to rzadka genetyczna choroba, nerwowo-mięśniowa, ale najczęstsza z rzadkich, dziedziczona w sposób autosomalny recesywny. Około 1 na 50 osób jest nosicielem tej choroby. Przyjmuje się, że w Europie jest to liczba 12-18 mln. Ogólna chorobowość występowania waha się w przedziale 1,31-1,87 na 100 tys. osób. Każdego roku z tą chorobą rodzi się 8,5-10,3 dzieci na 100 tys. żywych urodzeń. Oboje rodzice dzieci chorych na SMA są przeważnie bezobjawowymi nosicielami choroby. Gdy ojciec i matka są nosicielami, w przypadku każdej ciąży zachodzi prawdopodobieństwo wystąpienia choroby w 25%, bezobjawowego nosicielstwa w 50% i braku choroby w 25%. W Polsce SMA ujawnia się w 1 przypadku na 5000-7000 urodzeń. Mając na uwadze wszystkie typy SMA, liczba chorych w Polsce wynosi mniej niż 1000. Dzięki wynikom badań dr Judith Melki z Francji w 1995 r. stwierdzono, że chorobę powodują mutacje genów *SMN1* i *SMN2* zlokalizowanych w chromosomie 5. odpowiedzialnych za kodowanie białka SMN (ang. *survival motor neuron*), niezbędnego do funkcjonowania neuronów ruchowych. Jego niedobór sprawia, że mięśnie ciała słabną i stopniowo ulegają zanikowi. SMA jest jedną z najczęstszych genetycznie uwarunkowanych przyczyn śmierci niemowląt i małych dzieci. W praktyce stosowany jest umowny podział SMA na cztery typy oraz dodatkowo typ 0 (nie uwzględniony w tabeli). Klasyfikacja ta opiera się na neurologicznej ocenie zaawansowania choroby u pacjenta.

Typ SMA	Początek choroby	Najwyższy poziom rozwoju ruchowego pacjenta	Wiek naturalnej śmierci
Typ 1 (ciężki) – wczesnoniemowlęcy, choroba Werdniga-Hoffmanna	0-6 miesiąc	nigdy nie siada	< 2 lat
Typ 2 (umiarkowany) – późnoniemowlęcy, choroba Dubowitza	7-18 miesiąc	nigdy nie wstaje	> 2 lat
Typ 3 (łagodny), choroba Kugelberga-Welandera	> 18 miesięcy	wstaje i chodzi	Dorosły
Typ 4 (dorosłych)	2-3 dekada życia	w wieku dorosłym spaceruje	Dorosły

4. Dzieci chorych na SMA typu 1. sprawiają najwięcej dylematów anestezyjologom-pediatrom i innym specjalistom pediatrii współpracującym z nimi. SMA typu 1. (*nigdy niesiedzący*) nazywana była dawniej „chorobą Werdniga-Hoffmanna”. U dzieci z podtypem 1a zgon następuje przed ukończeniem 2. roku życia, natomiast z 1b – po ukończeniu 2. roku życia. Jest to postać najcięższa i o najgorszym rokowaniu. U tych pacjentów objawy osłabienia mięśni pojawiają się nagle przed szóstym miesiącem życia, a często znacznie wcześniej. Stan dziecka pogarsza się bardzo szybko, stwierdza się u niego uogólnioną wiotkość, osłabienie siły mięśni, fasykulacje języka, trudności ze ssaniem i połykaniem, arefleksje lub hiporefleksje, osłabienie krzyku i oddechu. Dziecko nie jest w stanie unieść główki i nigdy nie będzie siedzieć bez podparcia. Szybkiemu osłabieniu ulegają mięśnie kończyn, tułowia, płuc i przełyku, co zazwyczaj prowadzi do niewydolności oddechowej i utraty zdolności przełykania. Ryzyko śmierci jest bardzo wysokie, a przewidywana długość życia wynosi mniej niż dwa lata. Dlatego utrzymanie dziecka przy życiu wymaga często specjalistycznej opieki na najwyższym poziomie, co jest trudne nawet w szpitalu III stopnia referencyjności. Nato-

miast choroba przebiega łagodniej u pacjentów z SMA typu 3. (długość życia pozostaje niezmienną lub nieznacznie skrócona) lub typu 4 – długość życia pozostaje niezmienną. Osłabienie mięśni następuje powoli, a chory stopniowo traci możliwość samodzielnego poruszania się.

5. Dotychczas w neurologii dziecięcej SMA typu 1. uważano za chorobę nieuleczalną, a po wykonaniu niezbędnej diagnostyki dziecko przekazywano pod opiekę hospicyjną. W ostatnich latach dokonał się jednak przełom związany z wykorzystaniem w leczeniu leku Nusinersen (nazwa handlowa – Spinraza). Badania kliniczne potwierdziły jego skuteczność polegającą na zwiększeniu ilości białka SMN produkowanego przez gen *SMN2*, identycznego oraz pełnowartościowego, jak w przypadku białka produkowanego przez gen *SMN1*, które przywraca funkcjonowanie neuronów i (lub) zapobiega ich obumieraniu. Nusinersen dopuszczony został do leczenia SMA w USA (24.12.2016) oraz w UE (30.05.2017). Nusinersen podawany jest dooponowo przez nakłucie lędźwiowe. U dzieci, które urodziły się z poważnym niedoborem białka SMN, może jednak nie wystąpić znacząca poprawa stanu zdrowia. Rozpoczęte leczenie powinno być kontynuowane do końca życia. Według zaleceń firmy BIOGEN, na początku terapii podawana jest dawka wysycająca w dniach: 0., 14., 28. oraz 63. Dawkę podtrzymującą należy podawać raz na 4 miesiące.

6. Terapia ta jest jednak bardzo kosztowna i wynosi ok. 90 tys. euro za dawkę, natomiast koszt rocznej terapii to ok. 540 tys. euro w pierwszym roku i 270 tys. euro w kolejnych latach. Koszt tego leczenia i powiązanych z nim innych terapii jest poza możliwościami finansowymi zwykłej rodziny. Stąd też obecnie cała nadzieja jest w pomocy darczyńców oraz organizacji rodzin dzieci chorych na SMA. Należy ufać, że wkrótce rodziny chorych otrzymają również pomoc ze strony państwa, co zapewniłoby równy dostęp do tego leczenia.

7. Wiele dzieci było jednak już poddanych terapii Nusinersenem jeszcze przed rejestracją leku. Odbyło się to w ramach Programu Dostępu Rozszerzonego – EAP (*expanded access program*) dotyczącego chorób rzadkich. W Europie do 2018 roku przystąpiło do niego 600 osób; były to niemal wyłącznie dzieci. Według danych z lutego 2017 roku w Polsce włączono do niego dziesięcioro dzieci z SMA typu 1. Obecnie lek podawany jest 30 chorym w trzech ośrodkach: w Instytucie „Pomnik Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie – 17 dzieci, Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka w Katowicach – 6 dzieci oraz Uniwersyteckim Centrum Klinicznym w Gdańsku – 7 dzieci.

8. W leczeniu podejmowane były również próby z innymi środkami farmakologicznymi i biotechnologiami, takimi jak:

– **Risdiplam** (RG7916, RO7034067) i **BRANAPLAM** (LMI070, NVS-SM1), to lekarstwa eksperymentalne, których zadaniem jest produkcja normalnej ilości białka SMN.

– **AVXS-101** jest obecnie jedyną udoskonalaną terapią genową w SMA. Działa poprzez wprowadzenie do komórek sekwencji odpowiadającej genowi *SMN1* (tzw. transgen) z pomocą nośnika, którym jest kapsyd wirusa AAV9.

– **Reldesemtiv** (znany również pod nazwą: CK-2127107, CK-107) jest szybkim aktywatorem troponiny – białka regulującego pracę mięśni poprzecznie prążkowanych i mięśnia sercowego. Lek poprawia funkcję mięśni, ale nie leczy wady genetycznej powodującej SMA.

– **Terapia komórkami macierzystymi**; w niektórych ośrodkach badań zaniechano, ponieważ uznano, że podawanie tych komórek jest nieskuteczne.

9. W opiece medycznej zalecane są międzynarodowe wytyczne *Consensus Statement for Standard of Care in Spinal Muscular Atrophy* (2005-2007), opracowane przez ekspertów pod kierunkiem prof. Thomasa Sejersena. Uaktualnione standardy wydane zostały w 2018 r. pod tytułem *Diagnosis and Management of Spinal Muscular Atrophy*. Dokument ten w części pierwszej omawia diagnostykę, rehabilitację, opiekę ortopedyczną i żywienie, natomiast w części drugiej prezentuje opiekę oddechową, intensywną terapię, leczenie, suplementację, szczepienia oraz etykę. Według tych założeń opieka nad chorym z SMA powinna być koordynowana przez neurologa i mieć charakter wielodyscyplinarny, łącząc pracę specjalistów z zakresu: pulmonologii (w Polsce głównie anestezjologii), ortopedii, dietetyki, fizjoterapii, pielęgniarstwa, terapii zajęciowej, psychologii, pedagogiki, logopedii oraz dostępnych technologii wspomagających funkcje życiowe pacjenta.

Ogólne zasady postępowania z chorym na SMA – aspekty etyczne

10. Żadna rodzina, w której jest chore dziecko na SMA, nie może czuć się osamotniona i pozabawiona pomocy.

11. Obowiązkiem spoczywającym na rodzicach (prawnych opiekunach) i opiekunach medycznych jest ochrona życia i umacnianie go, jednak bez stosowania terapii daremnej.

12. O zwyczajności bądź nadzwyczajności środków terapeutycznych może współdecydować także ich koszt oraz możliwości ekonomiczne poszczególnych osób lub całego społeczeństwa. W tym kontekście należy zauważyć, że niepodjęcie leczenia, którego koszt znacznie przewyższa te możliwości, nie powoduje zaciągnięcia winy moralnej. Z drugiej strony, zjawiskiem prawdziwie pięknym i szlachetnym są postawy solidarności społecznej z chorymi i ich rodzinami wyrażające się w gromadzeniu środków koniecznych do podjęcia i kontynuacji terapii.

13. Standardy opieki nad chorym cierpiącym na SMA są wciąż udoskonalane. Z każdym rokiem jest ona efektywniejsza i daje większe szanse na przedłużenie życia, a być może i zupełne wyleczenie, ponieważ w ostatnich latach dokonał się przełom związany ze wspomnianym wyżej lekiem (Nusinersenem), który zmniejsza ryzyko śmierci i opóźnia wprowadzenie wentylacji przewlekłej. Badania ostrożnie sugerują, że istnieje duże prawdopodobieństwo wyleczenia choroby w przypadku włączenia leku w okresie przedobjawowym. Nie wiadomo jeszcze, jaka będzie skuteczność leczenia w przypadku dziecka, które miało już objawy w chwili rozpoczęcia terapii.

Wyjaśnienia szczegółowe

14. Opis przypadku: *Rodzice zostali poinformowani wcześniej (z zagranicznego ośrodka) przez lekarzy, że takiego dziecka się nie intubuje, bo to tylko przedłuży jego cierpienie, a jakość życia jest żadna. Ponieważ stan chłopca się pogorszył, przesłali go do Polski, gdzie został przyjęty na oddział intensywnej terapii (3. stopień referencyjności). Rodzice nie zgodzili się na żadne formy inwazyjne – intubację, wentylację, a poinformowani o niewydolności oddechu oraz w następstwie krążenia, która może nastąpić w każdej chwili, napisali oświadczenie, że nie zgadzają się na resuscytację. Jak należy postąpić mając na uwadze nauczanie bioetyki katolickiej?*

15. Decyzja o włączeniu wentylacji przewlekłej powinna być podjęta w specjalistycznym oddziale, po wnikliwej ocenie stanu zdrowia dziecka przez zespół, którego członkami, jeśli to jest możliwe, powinni być: pediatra, anestezjolog dziecięcy, neurolog dziecięcy, pulmonolog dziecięcy i gastroenterolog dziecięcy.

16. Postępując zgodnie ze standardami opieki nad dzieckiem z SMA, trzeba natychmiast podjąć wentylację, jeśli wystąpiła u niego niewydolność oddechu. Należy jednak rozważyć, czy dziecku wystarczy jeszcze wentylacja „nieinwazyjna” (maska wentylacyjna nosowa), czy należy zastosować już wentylację „inwazyjną”. Niestety, z każdą z tych metod związane są również powikłania.

17. Według standardów, w opisanym przypadku niemowlę z SMA typu 1. w chwili wystąpienia niewydolności oddechowej oraz w jej następstwie niewydolności krążenia, powinno mieć włączoną sztuczną wentylację „inwazyjną” i wykonaną przezskórną endoskopową gastrostomię (PEG – *Percutaneous Endoscopic Gastrostomy*). Sztuczna wentylacja i leczenie żywieniowe, przy obecnych możliwościach medycyny, i w tym przypadku, są środkami proporcjonalnymi i podtrzymującymi życie, które jednak z dużym prawdopodobieństwem nie będzie trwało długo.

18. Odstąpienie od zabiegów nieproporcjonalnych, określanych jako terapia daremna, nie powinna budzić żadnych wątpliwości wśród członków zespołu medycznego.

19. W sytuacji, kiedy są wątpliwości, czy stosowane zabiegi są już daremną terapią, czy jeszcze nie, należy postępować na korzyść życia i zdrowia, kontynuując dotychczasową terapię i opiekę oraz wykorzystując dostępne i proporcjonalne środki, a do takich należy obecnie zaliczyć sztuczną wentylację i leczenie żywieniowe.

20. Należy jednak zastrzec, że w szczególnych przypadkach sztuczna wentylacja i leczenie żywieniowe, jak każdy inny środek medyczny lub technika, mogą być w swoich skutkach działaniem proporcjonalnym lub nieproporcjonalnym do sytuacji zdrowotnej pacjenta.

21. Miarą proporcjonalności danego środka, czy medycznej techniki jest nie tylko poprawa zdrowia, czy jakości życia, ale w przypadku opieki paliatywnej również umniejszanie cierpienia fizycznego i psychicznego.

22. Zastępczą wentylację należy stosować, jeśli jest nadzieja na uratowanie życia i poprawę jego jakości w przypadku opieki długoterminowej. Natomiast w przypadku opieki paliatywnej wówczas, jeśli sztuczna wentylacja zmniejszy, a przynajmniej nie zwiększy lęku i cierpienia spowodowanego dusznością.

23. Należy zrezygnować z wprowadzenia zastępczej wentylacji jako środka nieproporcjonalnego do obecnej sytuacji pacjenta, jeżeli do tej pory nie była wykorzystana, a zastosowanie jej wydłużyłoby trwające już umieranie (agonię) i nasiliło związane z nim cierpienie.

24. W tym przypadku celem rezygnacji ze sztucznej wentylacji nie jest przyspieszenie śmierci (eutanazja), ale powstrzymanie się od tej techniki wspomagającej życie, ponieważ rozpoczął się już nieuchronny proces umierania, a śmierć nastąpi w krótkim czasie i już nie można jej powstrzymać.

25. Podjęcie decyzji o rezygnacji wymaga dokonania istotnego rozróżnienia pomiędzy rozpoczętym już umieraniem, które upoważnia do odstąpienia od sztucznej wentylacji, a umieraniem dopiero przewidywanym w przyszłości, które nie daje podstaw do odstąpienia od sztucznej wentylacji.

26. Wycofanie się z już stosowanej wentylacji zastępczej jest moralnie usprawiedliwione w sytuacji stwierdzenia śmierci mózgu.

27. Oceny sytuacji, czy sztuczna wentylacja jest środkiem proporcjonalnym do stanu dziecka chorego na SMA, dokonuje zespół lekarzy. Kierownik (Ordynator) wraz ze współpracownikami powinien udźwignąć odpowiedzialność moralną za tę bardzo trudną decyzję. W szczególnie trudnych przypadkach jest wskazane skorzystanie z pomocy Szpitalnej Komisji ds. Daremnej Terapii.

28. Wola rodziców lub prawnych opiekunów, w podejmowaniu decyzji dotyczących sposobów leczenia dziecka z SMA, stanowi ważny, ale nie jedyny punkt odniesienia, pod warunkiem, że jest świadomie wyrażona i nie występuje przeciwko życiu i zdrowiu dziecka. Wymaga to wcześniejszego poinformowania ich, w sposób zrozumiały i wyczerpujący, o wszystkich możliwych metodach postępowania z dzieckiem, jak również przewidywanych skutkach korzystnych i niekorzystnych dla chorego.

29. Rozstrzygnięcie spraw spornych dotyczących terapii na drodze sądowej, jest ostatecznością, gdy zawiodą wszystkie inne środki. Dialog z rodzicami i troskliwa kompetentna opieka nad chorym dzieckiem są najlepszymi środkami do wypracowania właściwych decyzji.

30. Rodzina chorego dziecka powinna być otoczona wielospecjalistyczną opieką medyczną, psychologiczną, duszpasterską, prawną i socjalną w szpitalu i w domu – pozostając pod opieką zespołu domowej opieki hospicyjnej.

31. Pobyt w stacjonarnym ośrodku dla dzieci przewlekle wentylowanych jest ostatecznością, gdy rodzina nie potrafi, nie może lub odmawia opieki nad ciężko chorym dzieckiem.

32. Należy jednak wystrzegać się przerzucania na rodziców dziecka lub jego prawnych opiekunów całej odpowiedzialności za podjęcie decyzji o rezygnacji z daremnej terapii, gdyż takie postępowanie może być nieuprawnione, dla nich zbyt trudne do uniesienia i naznaczone daleko idącym subiektywizmem.

33. W przypadku stwierdzenia, że śmierć zbliża się nieuchronnie, a terapia wyczerpuje wszelkie znamiona daremności, tak naprawdę nie mamy już do czynienia z podejmowaniem decyzji, ale tylko z akceptacją ludzkiego losu. Wówczas pozostaje już tylko zapewnienie umierającemu dziecku godnych warunków umierania i łagodzenie cierpienia dostępnymi środkami oraz otoczenie jego rodziny opieką.

W imieniu Zespołu Ekspertów KEP ds. Bioetycznych

+ *Józef Wróbel SCJ*
Przewodniczący Zespołu

Warszawa, 19 marca 2019 r.

Słowo Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski do katechetów z okazji Światowego Dnia Autyzmu (2.04.2019)

„Katecheza osób ze spektrum autyzmu wymaga stałego przygotowywania i modyfikowania indywidualnych programów katechetycznych. Istotne jest, aby katecheci – na miarę swych możliwości – dobrze poznali specyfikę spektrum autyzmu” (Konferencja Episkopatu Polski, Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce, Częstochowa 2018, s. 157-158). To szczególne zobowiązanie warto przypomnieć katechetom z okazji przypadającego 2 kwietnia Światowego Dnia Świadomości Autyzmu.

Uczniów ze spektrum autyzmu można dziś spotkać w większości szkół, a co za tym idzie – również na lekcjach religii. Ten odmienny, indywidualny sposób rozwoju jest współcześnie coraz częściej diagnozowany. Z tego względu każdy uczeń z autyzmem pozostaje dla katechety zadaniem, by poważnie potraktować jego trudności, odnaleźć mocne strony i na nich budować współpracę.

Pierwszym krokiem, który należy poczynić w kierunku udanej współpracy z uczniem ze spektrum autyzmu, jest poszerzanie wiedzy na temat zaburzeń rozwojowych, zarówno poprzez specjalistyczną lekturę, jak i warsztaty czy konferencje poświęcone temu zagadnieniu. Mając na uwadze specyfikę przedmiotu, jakim jest religia, wydaje się słuszne organizowanie szkoleń adresowanych specjalnie do katechetów. Istotną rolę w tej kwestii mają do spełnienia osoby odpowiedzialne za katechezę w poszczególnych diecezjach.

W celu odpowiedzi na specjalne potrzeby edukacyjne ucznia ze spektrum autyzmu nie wystarczy ogólna świadomość dotycząca rozmaitych zaburzeń, ale konieczne jest zapoznanie się z zaleceniami do pracy z konkretnym uczniem, zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego czy w innych dokumentach przedłożonych zespołowi wychowawczemu. Potwierdzeniem znajomości tychże wskazań będzie osobiste włączenie się katechety w opracowywanie Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego (IPET) i zredagowanie dostosowania wymagań edukacyjnych z religii. W trosce o dobro ucznia nie należy godzić się na proponowane czasem przez przedstawicieli zespołów wychowawczych zwolnienie katechety z prac nad wspomnianymi dokumentami i ograniczenie jego roli do złożenia podpisu na opracowaniu przygotowanym przez innych nauczycieli i specjalistów.

Mimo pewnych objawów charakterystycznych dla spektrum autyzmu warto pamiętać, że brak niektórych z nich nie przesądza o diagnozie. Ponadto zaburzeniu mogą towarzyszyć inne trudności, co sprawia, że każdy uczeń z autyzmem stanowi dla katechety indywidualne wyzwanie. Powinien on poznać tę jedyną i niepowtarzalną osobę oraz jej specjalne, czyli wyjątkowe potrzeby w obszarze komunikacji społecznej, interakcji, zachowań oraz aktywności.

W trosce o owocność podejmowanych działań, w razie jakichkolwiek pytań czy wątpliwości odnośnie do pracy z konkretnym uczniem, katecheta winien szukać pomocy u szkolnych specjalistów, wychowawców lub nauczycieli współorganizujących proces kształcenia. Nade wszystko skarbnicą wiedzy na temat ucznia są jego rodzice. Regularny kontakt z rodzicami, dokonujący się w atmosferze życzliwości i autentycznej troski o młodego człowieka, pozwoli katechecie reagować adekwatnie do sytuacji i potrzeb, a także dokonywać bieżącej ewaluacji własnych działań. Jednocześnie w żadnym wypadku jakiegokolwiek trudności katechety czy brak umiejętności pracy z uczniem ze spektrum autyzmu, nie dają podstaw do oczekiwań czy choćby sugestii co do wypisania dziecka z religii. Skoro rodzice wyrazili pragnienie udziału dziecka w tych zajęciach, to zadaniem katechety jest takie zaplanowanie działań dydaktycznych i zorganizowanie nauczania, poprzez które umożliwi się temu uczniowi poznanie i zrozumienie głoszonego orędzia chrześcijańskiego.

Jak przypominał w 2013 roku przewodniczący Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia i Chorych, „trzeba być otwartym na dzieci autystyczne w różnych dziedzinach działań społecznych, edukacyjnych, katechetycznych, liturgicznych, odpowiednio do ich zdolności relacji” (Przesłanie na VI Światowy Dzień Wiedzy na Temat Autyzmu).

O ile katecheta w warunkach szkolnych wie, którzy uczniowie potrzebują specjalistycznego wsparcia i ma do dyspozycji różnorodne narzędzia czy sposoby ułatwiające mu pracę z uczniem z autyzmem, o tyle na gruncie parafii bywa pozbawiony tej wiedzy. Zdarza się więc, że katecheza parafialna przygotowująca do sakramentów jest czasem przykrych doświadczeń, zarówno dla samego katechizowanego, jak i dla jego najbliższych. Potrzebna jest większa wrażliwość i otwartość osób odpowiedzialnych za katechezę w parafii, a także zachęcanie rodziców do zgłaszania indywidualnych potrzeb dziecka czy trudności w zrealizowaniu wymagań stawianych pozostałym katechizowanym.

Współpraca z rodzicami dziecka ukierunkowana na jak najlepsze przygotowanie do sakramentów jest dobrą okazją do duchowego wsparcia bliskich katechizowanego. Zrozumienie, gotowość pomocy i modlitewna opieka okazywane tym rodzinom są niezmiernie ważne i potrzebne w świecie, w którym wciąż brakuje należytej świadomości na temat autyzmu. Chrystus Pan zachęcał swoich uczniów: „Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im” (Mk 10,14). To właśnie głosiciele i słudzy Słowa powinni nieustannie odczytywać je jako swoje prawo dzieci z autyzmem i ich rodzin do szeroko rozumianej katechizacji, a jednocześnie obowiązek spoczywający na katechetach.

W imieniu Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski
+ *Marek Mendyk*

Warszawa, 2 kwietnia 2019 r.

**Oświadczenie ks. Marka Korgula, sekretarza Komisji Wychowania
Konferencji Episkopatu Polski w sprawie ingerowania organów prowadzących
w organizację zajęć edukacyjnych w szkołach (9.04.2019)**

W związku z pojawiającymi się coraz częściej próbami utrudniania organizowania zajęć z religii przez niektóre samorządy (organy prowadzące) informujemy, że:

1. Nauczanie religii w publicznych przedszkolach i szkołach odbywa się na podstawie obowiązujących przepisów prawa (Konstytucja RP, Konkordat, Ustawa Prawo oświatowe). Szczegółowe kwestie reguluje Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.). Należy podkreślić, że organizowanie zajęć z religii nie jest sprawą uznaniową.

2. Nauczanie religii odbywa się w ramach tygodniowego rozkładu zajęć szkolnych w wymiarze dwóch godzin tygodniowo. Nie ma żadnych podstaw prawnych do organizowania zajęć z religii wyłącznie na pierwszych bądź tylko ostatnich godzinach lekcyjnych. Uczniom, którzy nie uczęszczają na lekcje religii, szkoła ma zapewnić opiekę na czas trwania tych zajęć.

2. Organizacja zajęć z religii jest wyłączną kompetencją dyrekcji placówek oświatowych, dlatego ingerowanie w układanie planu zajęć w placówce przez władze samorządowe jest jawnym naruszeniem prawa. Dotyczy to m.in. narzucania dyrektorom, by zajęcia z religii planowali wyłącznie na pierwszych lub na ostatnich godzinach lekcyjnych. Obowiązujące prawo nie daje zatem w tym zakresie kompetencji organom samorządu terytorialnego.

3. Podobnie jest z nakazywaniem organizowania zajęć z religii w grupach międzyoddziałowych, mimo że w zajęciach religii uczestniczy wymagana prawem grupa uczniów nie mniejsza niż siedem osób.

4. Religia nie jest przedmiotem dodatkowym. Jest to przedmiot do wyboru, który staje się obowiązkowy po złożeniu stosownego oświadczenia przez rodziców lub pełnoletnich uczniów.

ks. dr Marek Korgul
Sekretarz Komisji Wychowania Konferencji Episkopatu Polski

Komunikat bp. Rafała Markowskiego, Przewodniczącego Komitetu Konferencji Episkopatu Polski ds. Dialogu z Judaizmem ws. wydarzeń w Pruchniku: Kościół jednoznacznie wyraża dezaprobatę wobec praktyk, które godzą w godność człowieka (19.04.2019)

W kontekście wydarzeń, które miały miejsce w Pruchniku 19 kwietnia, Kościół jednoznacznie wyraża dezaprobatę wobec praktyk, które godzą w godność człowieka. Kościół katolicki nigdy nie będzie tolerował objawów pogardy do członków jakiegokolwiek narodu, w tym do narodu żydowskiego.

W okresie wielkanocnym wspominamy prawdę wiary, że Chrystus oddał życie za zbawienie wszystkich, z czego wynika chrześcijańska postawa szacunku względem każdego człowieka.

+ *Rafał Markowski*

Przewodniczący Rady ds. Dialogu Religijnego
Przewodniczący Komitetu ds. Dialogu z Judaizmem

19 kwietnia 2019 r.

Pro memoria bp. Adama Bałabucha, Przewodniczącego Komisji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów ws. uroczystości św. Wojciecha (23.04.2019)

W roku 2019 uroczystość Św. Wojciecha, ze względu na przypadającą Oktawę Wielkanocy, jest przeniesiona z daty własnej (23 kwietnia) na wtorek 30 kwietnia (nie poniedziałek 29 kwietnia).

Ze względu na fakt, że w niektórych opublikowanych kalendarzach na rok 2019 istnieją rozbieżności co do daty przeniesionej uroczystości, przypomina się niniejszym, że należy stosować normy „Tabeli pierwszeństwa dni liturgicznych” zamieszczonych w Mszałe Rzymskim dla Diecezji Polskich. Zgodnie z tymi normami uroczystość jest przenoszona nie na pierwszy dzień po Oktawie lub pierwszy dzień niższy rangą niż uroczystość przenoszona, ale na pierwszy dzień wolny od obchodów wymienionych w num. 1-8 wspomnianej Tabeli (por. pkt 60 „Ogólnych norm roku liturgicznego i kalendarza”). Uroczystość przypadająca w Oktawie Wielkanocy przenosi się na czas po Oktawie, ale z zachowaniem prawa do celebracji innych ważnych obchodów, jak np. święta lub niedziele zwykle, które mieszczą się w numerach 6-8 „Tabeli pierwszeństwa”.

W roku 2019 Oktawa Wielkanocy kończy się 28 kwietnia, ale w pierwszy dzień po Oktawie (poniedziałek 29 kwietnia) przypada święto św. Katarzyny ze Sieny, patronki Europy, które w „Tabeli pierwszeństwa” jest na miejscu 7, dlatego uroczystość przenoszona z Oktawy respektuje ten dzień i jest obchodzona w pierwszy dzień wolny o randze niższej niż święto, a więc we wtorek 30 kwietnia 2019.

Odnosnie I Nieszporów uroczystości św. Wojciecha, są one normalnie obchodzone w przeddzień uroczystości, czyli w poniedziałek 29 kwietnia, zgodnie z pkt. 61 „Ogólnych norm roku liturgicznego i kalendarza” (czytamy tam: „Jeżeli w tym samym dniu zbiegają się II Nieszpory dnia bieżącego oraz I Nieszpory dnia następnego, to pierwszeństwo mają Nieszpory tego obchodu liturgicznego, który w Tabeli pierwszeństwa dni liturgicznych zajmuje wyższe miejsce”).

+ *Adam Bałabuch*

Przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów

---

Komunikat bp. Jerzego Mazura SVD, Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji na XX Ogólnopolski Tydzień św. Krzysztofa (10.06.2019)

Czcigodni Bracia w Kapłaństwie!

Drodzy Bracia i Siostry w Chrystusie! Szanowni Kierowcy i Użytkownicy dróg!

W dniach 21 – 28 lipca 2019 obchodzony jest w Kościele w Polsce XX Ogólnopolski Tydzień św. Krzysztofa pod hasłem: „Ochrzczeni i posłani niesiemy Chrystusa”. W tym czasie wpatrując

się w postaci św. Krzysztofa, którego imię w jęz. greckim oznacza niosącego Chrystusa, otaczamy naszą troską polskich misjonarzy i misjonarki na całym świecie i w odpowiedzi na ich prośby, pragniemy ofiarować im pomoc w zakupie środków transportu. Za organizację tej pomocy odpowiedzialna jest powołana przez Konferencję Episkopatu Polski misyjna organizacja – MIVA Polska (*Mission Vehicle Association*).

W ramach tego Tygodnia, któremu patronuje św. Krzysztof, opiekun i patron kierowców i podróżnych, MIVA Polska zachęca do szczególnej modlitwy za wszystkich poruszających się po drogach, aby wszyscy docierali szczęśliwie do celu podróży. Przypomina też o odpowiedzialności użytkowników za bezpieczeństwo na drogach i konieczności tworzenia kultury oraz wzajemnego szacunku na drogach.

Mając w perspektywie zbliżający się Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny (Październik 2019) ogłoszony przez papieża Franciszka, powinniśmy poczuć się jeszcze bardziej przynagleni, aby nieść Chrystusa i Jego miłość wszystkim ludom i narodom ziemi. Papież w specjalnym liście ogłaszającym ten Miesiąc mówi z naciskiem do całego Kościoła: „Bądźmy we wszystkich regionach ziemi w ‘permanentnym stanie misji’. Nie bójmy się podejmować, z ufnością w Bogu i wielką odwagą ‘opcji misyjnej’, zdolnej przemieniać wszystko...”. To wielkie misyjne zadanie, do którego na nowo zachęca papież Franciszek, wymaga zaangażowania duchowego, szczególnie modlitwy oraz pomocy materialnej.

Wzorem lat ubiegłych kieruję moją gorącą prośbę do wszystkich wiernych o udział w misyjnej Akcji św. Krzysztof – 1 grosz za 1 kilometr szczęśliwej jazdy na środki transportu dla misjonarzy. Bądźmy szczerze wdzięczni za Bożą opiekę i pomoc podczas naszych podróży i kierowania pojazdami i zechcemy wesprzeć głosicieli Ewangelii na wszystkich kontynentach. Proszę również, aby wraz z błogosławieństwem kierowców i poświęceniem pojazdów, każda wspólnota parafialna w Polsce zorganizowała odpowiednią zbiórkę na pojazdy misyjne. Dzięki temu misjonarze nie będą pozostawieni bez koniecznej pomocy, gdy chodzi o środki transportu, które są ważnymi narzędziami w pracy misyjnej. O tych potrzebach misjonarskich, MIVA Polska informuje na stronie www.miva.pl oraz w przesłanych do parafii materiałach na obchody XX Tygodnia Św. Krzysztofa.

Pragnę przekazać słowa wdzięczności wszystkim Dobroczyńcom: zarówno duchowym, jak i świeckim za przekazaną w ubiegłym roku pomoc na misyjne środki transportu. Dzięki zebranych funduszom w 2018 r. MIVA Polska zrealizowała 97 projektów w 34 krajach świata na 647 różnych pojazdów dla misjonarzy: 40 samochodów – najczęściej terenowych, 3 busy, 2 ambulanse, 2 traktory, 1 moto-taczka, 64 motocykli i motorowerów, 516 rowerów dla katechistów, 3 łodzie, 2 quady, 3 skutery śnieżne, 5 wózków inwalidzkich, 3 konie i 3 wozy. Z pomocy skorzystali misjonarze Fidei Donum, bracia i księża oraz siostry zakonne, a także misjonarze świeccy. Łącznie przekazana suma wyniosła – 2.719.085,22 złotych. Z pomocą zakupionych pojazdów możliwa jest regularna praca ewangelizacyjna wymagająca pokonywania nieraz dużych odległości. Środki transportu są niezbędne w niesieniu różnorodnej pomocy świadczonej przez misjonarzy i misjonarki poprzez dzieła dobroczynne czy rozwojowe, szczególnie na rzecz ubogich, chorych i potrzebujących.

Drodzy Bracia i Siostry!

Niech każdy ochrzczony czuje się posłanym, aby wziąć udział w misji niesienia Chrystusa ludziom całej ziemi, bo „miłość Chrystusa przynagła nas” (2 Kor 5,14), jak mówił św. Paweł Apostoł Narodów.

Przyzywając wstawiennictwa św. Krzysztofa i opieki Najświętszej Maryi Panny nad wszystkimi, szczególnie nad kierowcami i podróżującymi, udzielam pasterskiego błogosławieństwa: w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

+ Jerzy Mazur SVD

Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji
Biskup ełcki

Ełk-Warszawa, 10 czerwca 2019 r.

Oświadczenie Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Świeckich w sprawie narzucania ideologii LGBT (5.07.2019)

1. Kościół naucza, że każdy człowiek ma bezwzględny obowiązek szanować każdego człowieka. To odnosi się również do osób LGBT, ale musi działać w obydwie strony. Ogromnym niesmakiem, smutkiem, troską o przyszłość a nawet poczuciem zagrożenia napawają zwyczajnych ludzi zachowania i słowa aktywistów tego środowiska i wspierających je dziennikarzy. Niby walczą o wolność, tolerancję i szacunek, ale właśnie bez tolerancji, z pogardą wobec myślących inaczej i z agresją.

2. W tym kontekście trzeba uznać za niedopuszczalny z punktu widzenia prawa ale przede wszystkim przyzwoitości i zdrowego rozsądku atak przypuszczony na pracownika IKEI, który nie życzył sobie w miejscu pracy indoktrynacji LGBT. Niepokoi, że wypowiedzi pod jego adresem są pełne agresji i pogardy. Odziera się go z godności ludzkiej i odmawia mu niezbywalnych praw. Tymczasem wolność sumienia i wyznania jest miarą demokracji. Agresja zaś i pogarda nie są Polsce potrzebne, burzą pokój społeczny, sieją niepewność i poczucie zagrożenia. Jakże łatwo ale też jakże niebezpiecznie jest przeciwstawić człowieka drugiemu człowiekowi! Konstytucja Rzeczypospolitej nie tylko gwarantuje każdemu wolność wyznania ale też chroni przed ingerencją w przekonania osobiste wbrew woli zainteresowanego. Równocześnie nieuczciwym intelektualnie jest reagować w Polsce na cytaty z Pisma Świętego, jakby kultura europejska nie wyrastała z logiki chrześcijaństwa. Nie można nazwać tego inaczej jak tworzeniem wirtualnej rzeczywistości i narzucaniem przekonań przy wykorzystaniu pozycji silniejszego. Kiedyś król polski Zygmunt II August oświadczył „Nie jestem królem waszych sumień”. Tym bardziej pracodawca nie ma i nie może sobie usurpować takiego prawa.

3. Gratulujemy Panu Tomaszowi odwagi w wyznawaniu i obronie wiary w codziennym życiu. To jest właśnie apostolstwo świeckich postulowane przez Sobór Watykański II w dekrecie *Apostolicam actuositatem* oraz przypomniane przez św. Jana Pawła II w adhortacji *Familiaris consortio*. Pana postawa zasługuje na uznanie i naśladowanie. Wszelkie wypowiedzi, które chciałyby z Pana uczynić oszołoma, ignorantą i agresora – nie mają podstaw w faktach. Chciałoby się powiedzieć za szafarzem chrztu świętego: „Taka jest nasza wiara. Taka jest wiara Kościoła, której wyznawanie jest naszą chlubą w Chrystusie Jezusie, Panu naszym”. Mamy nadzieję, że wyrządzone Panu krzywdy moralne i materialne zostaną wynagrodzone, zaś firma zaprzestanie działań ideologicznych w oparciu o uprzywilejowaną pozycję pracodawcy. Liczymy na zainteresowanie sprawą związków zawodowych i prokuratury. Chodzi przecież o istotny element ładu ustrojowego i kulturowego.

4. Również z innych firm i korporacji docierają do nas niepokojące sygnały o próbach propagowania ideologii LGBT. Wykorzystuje się do tego oficjalne strony internetowe i firmowe adresy poczty elektronicznej poszczególnych pracowników. Organizuje się spotkania agitacyjne, także z zagranicznymi aktywistami, w pomieszczeniach firmowych. Wielu pracowników milczy wobec skierowanych do nich nacisków, gdyż boją się utraty pracy albo dyskryminacji za poglądy. Prosimy pracodawców o szacunek wobec sumienia pracowników. Rozumiemy trudną sytuację pracowników, dla których utrata pracy byłaby poważnym problemem, ale musimy przypomnieć, że wszędzie istnieją nieprzekraczalne granice. Prośmy Boga, aby ochronił nas przed upodleniem.

5. Nie mniej niepokoi zachowanie wielu nauczycieli wobec dzieci i młodzieży, nacechowane propagandą zachowań LGBT. Rodzice i młodzież uskarżają się na narzucanie jako lektur obowiązkowych, tekstów wulgarnych w formie i treści. Organizuje się w szkole wyjścia do teatru na sztuki wyjątkowo obsceniczne, które niszczą wrażliwość erotyczną młodych. Na lekcjach, pod pozorem nauki języków obcych młodzież zmuszana jest oglądać i dyskutować o filmach odzierających z intymności. Do takich obojętnych ideologicznie tematów, jak chociażby rozmowa o problemie bezpłodności w małżeństwie, dołącza się np. dyskusję o prawie do adopcji przez pary jedнопłciowe i piętnuje przy tym uczniów przeciwnych takiej możliwości. Z relacji uczniów wynika też, że liczni nauczyciele nie licząc się psychicznymi i moralnymi konsekwencjami swoich zachowań, z godną napiętnowania beztróską zadają podczas lekcji gwałt poczuciu przyzwoitości i intymności swych niepełnoletnich uczniów. W tym kontekście prosimy wszystkich rodziców: nie pozostawiajcie waszych dzieci samym sobie. Wasze dzieci nie są niczyją własnością – są wasze. Wszelkie instytucje życia społecznego – w tym szkoła – to instytucje, które tylko i wyłącznie są na usługach rodziny.

6. Prosimy o poszanowanie godności i wolności osobistej każdego człowieka. Prosimy, aby każdy zamyślił się chociaż przez chwilę nad zgodnością swojego działania z Ewangelią, oraz nad tym, co może zrobić dla Polski. Kto antagonizuje i rozpala emocje, ten nie służy Bożej sprawie. Prosimy o działania wyważone, zrodzone w sercach pełnych pokoju i miłości. Prosimy o opamiętanie. Chlubimy się, że gdy szalały prześladowania i wojny religijne, Polska – jako jedyna w Europie – była państwem bez stosów. Niech tak będzie nadal. Módlmy się słowami Romana Brandstaettera z *Hymnu do Czarnej Madonny*:

Matko Słowa,| Matko Dobroci.| Módl się o dobroć| wszystkich polskich słów. (...)| Niech ani jedno słowo | nie będzie złe.| Niech ani jedno słowo| nie nienawidzi.| Niech nie krzywdzi.| Niech nie zabija.| Niech wybacza.| Niech leczy.| Niech łagodzi.| Niech zamyka| człowiecze rany (...)| Módl się. (...)| Panno Jasnogórska,| Czarna,| o twarzy w bliznach| jak polska ziemia.

W imieniu Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Świeckich
+ *Ignacy Dec, przewodniczący*

Świdnica, 5 lipca 2019 r.

Apel Zespołu Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych na sierpień – miesiąc abstynencji (28.07.2019)

Jezus Chrystus przyszedł na ziemię, aby przemienić pogrążony w grzechu świat w królestwo dobra i miłości. Nam, swoim uczniom, nakazał głosić Dobrą Nowinę w mocy Ducha Świętego wszystkim ludom i narodom. Jednym z potężnych środków przemiany świata w Królestwo Boże jest gorliwa i wytrwała modlitwa. Sam Jezus Chrystus, Boży Syn, dał nam przykład nieustannej modlitwy, do niej zachęcał i uczył jej. W dzisiejszej Ewangelii słyszymy Jego słowa: „Proście, a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; kołaczcie, a otworzą wam. Każdy bowiem, kto prosi, otrzymuje; kto szuka, znajduje; a kołaczącemu otworzą” (Łk. 11, 9-10). Dlatego w sierpniu, miesiącu abstynencji, będziemy prosić Dobrego Ojca w intencji wszystkich synów i córek polskiej ziemi, aby odrzucili to wszystko, co ich zniewala, co odbiera im wolność wewnętrzną, a jednocześnie grozi naszej Ojczyźnie utratą wolności zewnętrznej. Czynimy to w duchu odpowiedzialności za budowanie Królestwa Bożego na naszej ojczystej ziemi. Czynimy to w duchu odpowiedzialności za „to wielkie, wspólne dziedzictwo, któremu na imię Polska” (św. Jan Paweł II, Jasna Góra 1983 r.).

Zagrożenia wolności w naszej Ojczyźnie

To właśnie odpowiedzialność każe nam stanąć w prawdzie i z odwagą ocenić sytuację zagrożenia wolności w naszej Ojczyźnie. Sytuacja ta jest bardzo poważna, związana przede wszystkim ze stałym wzrostem spożycia alkoholu i popadaniem w różnorakie uzależnienia coraz większej liczby rodaków.

Alkohol w Polsce jest dostępny zawsze i wszędzie. Można go kupić całą dobę, także na stacjach paliw. Ogromna liczba punktów sprzedaży alkoholu w przeliczeniu na mieszkańców oznacza, że ta destrukcyjna substancja psychoaktywna jest na wyciągnięcie ręki. To pogłębia proces degradacji społecznej.

Na szczególne potępienie zasługuje reklama alkoholu, utrwalająca stereotyp picia jako formy relaksu, a przemileczająca straszliwe skutki pijaństwa i popadania w alkoholizm. Konieczne jest wprowadzenie zakazu reklamy alkoholu. Wpływa ona na podświadome wybory młodych ludzi, których efektem bywa uzależnienie i stopniowe staczanie się w dół. To właśnie obecność reklamy alkoholu w przestrzeni publicznej powoduje, że narosłe przez wieki szkodliwe wzory spożycia tak łatwo są przekazywane w kolejnych pokoleniach. W świadomości wielu Polaków alkohol to powszechny napój, produkt spożywczy, nawet prozdrowotny, a przecież ten „oswojony” kulturowo produkt jest niebezpieczną substancją, której niewłaściwe używanie powoduje utratę zdrowia i prowadzi do przedwczesnej śmierci. Alkohol stał się dla naszego społeczeństwa czymś tak bardzo ważnym, wartościowym, że wszelkie próby ograniczenia sprzedaży, chociaż motywowane dobrem

obywateli i poparte najnowszymi badaniami naukowymi, traktowane są jako zamach na wolność osobistą. Na przyzwyczajanie Polaków do wszechobecności alkoholu biznes alkoholowy nie żałuje pieniędzy, gdyż jest to dla niego niewyczerpane źródło zysku. Jeśli nie przeciwstawimy się tej zmasowanej ofensywie, która pochłania coraz większą liczbę młodych ofiar, stracimy to, co dla bytu narodowego jest najistotniejsze – zdrowie i szczęście młodego pokolenia.

Z wielkim bólem obserwujemy tak częste przekraczanie prawa, polegające na sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Apelujemy do władz państwowych i samorządowych o podjęcie zdecydowanych kroków, aby prawo w tym zakresie było bezwzględnie egzekwowane.

Z rozpitym społeczeństwem nie zrealizujemy wspaniałych projektów modernizacji Polski. Dlatego jednym z najistotniejszych obowiązków państwa i samorządów jest troska o trzeźwość narodu, wyrażająca się między innymi likwidacją reklamy, ograniczaniem fizycznej i ekonomicznej dostępności alkoholu. Ze zdziwieniem i bólem przyjmujemy informacje, że są samorządy, które ciągle zwiększają liczbę punktów sprzedaży alkoholu i skracają odległości od obiektów chronionych, tłumacząc społeczeństwu, że istniejące ograniczenia są absurdalne. Samorządy te nie biorą pod uwagę ani badań naukowych, ani wiedzy eksperckiej, ani cierpień rodzin z problemem alkoholowym. Są to bez wątpienia działania nierozumne, niszczycielskie i skrajnie nieodpowiedzialne.

Do zadawnionych ran, spowodowanych przez pijaństwo i alkoholizm, a także nikotynizm, dochodzą nowe w postaci różnorodnych uzależnień, jak chociażby uzależnienia od hazardu, mediów społecznościowych, gier komputerowych czy też smartfonów. Można śmiało powiedzieć, że osłabiony na skutek nadużywania alkoholu i palenia tytoniu naród, jest coraz mniej odporny na nowe zagrożenia, prowadzące do groźnych nałogów. W obliczu tej tragicznej sytuacji konieczne jest podjęcie natychmiastowych działań zarówno prewencyjnych, jak i naprawczych.

Praca Kościoła nad otrzeźwieniem narodu

Kościół w Polsce od wieków ofiarnie pracuje nad ochroną trzeźwości narodu. Nie jest to praca akcyjna, ale codzienny trud ogromnej liczby osób duchownych i świeckich apostołów trzeźwości. Na szczególne podkreślenie zasługuje osobiste świadectwo abstynencji wielu kapłanów. Jest to wspaniały przykład dla wiernych potrafiących radośnie żyć bez alkoholu, a jednocześnie umocnienie dla tych, którzy walczą o odzyskanie utraconej trzeźwości. Kościół cieszy się licznymi inicjatywami podejmowanymi w diecezjach i parafiach, takimi jak rekolekcje trzeźwościowe, spotkania modlitewne, pielgrzymki, wykłady i warsztaty, i wiele innych. Gorliwy apostolat różnych wspólnot abstynenckich i trzeźwościowych napawa nadzieją, że stale będzie wzrastać liczba tych, którzy praktykować będą cnotę trzeźwości.

Kościół w Polsce prowadząc apostołstwo trzeźwości walczy o człowieka wolnego i szczęśliwego w rodzinie i w społeczeństwie. Tam, gdzie brakuje trzeźwości, pojawiają się poważne problemy, mnożą się dramaty całych rodzin, wspólnot i środowisk. Trzeźwość jest tamą, która chroni życie indywidualne, rodzinne i społeczne przed cierpieniem. Można powiedzieć, że płyniemy po wzburzonym morzu, aby dążyć do upragnionego, bezpiecznego portu. Tym portem jest trzeźwa, prawdziwie wolna Polska. Żeby ten cel osiągnąć, musi nastąpić mobilizacja wszystkich żywotnych sił, całej wspólnoty narodowej.

Nie będzie trzeźwej Polski bez współpracy rodziny, Kościoła, instytucji państwowych i samorządowych. Nie będzie trzeźwej Polski bez odwagi mówienia prawdy, nawet trudnej, o naszych problemach. Nie będzie trzeźwej Polski bez mocnego sprzeciwu na rozpijanie Polaków, zwłaszcza najmłodszych. Czy zdajemy sobie sprawę, że prawie milion dzieci w Polsce żyje w rodzinach z problemem alkoholowym? Dzieci te potrzebują specjalistycznej pomocy, którą powinny zapewnić władze państwowe i samorządowe.

W tym roku przypadają trzy piękne jubileusze: 25-lecie Stowarzyszenia Wesele Wesel – małżeństw, które miały przyjęcia bezalkoholowe, 40-lecie Krucjaty Wyzwolenia Człowieka i 45-lecie Anonimowych Alkoholików w Polsce. Osobom zaangażowanym w te ważne dzieła dziękujemy za wytrwałą służbę i życzymy obfitych łask Chrystusa, jedynego Pana i Zbawiciela.

Młodzi trzeźwi i wolni

W tym roku naszym działaniom przyświeca hasło „Młodzi trzeźwi i wolni”.

Do najważniejszych czynników chroniących dzieci i młodzież przed podejmowaniem zachowań ryzykownych zaliczamy: silną więź emocjonalną z rodzicami, regularne praktyki religijne, zainteresowanie nauką szkolną, a także szacunek do norm, wartości i autorytetów. Te wnioski potwierdza życie. Katolickie wychowanie dzieci i młodzieży powinno być podstawą, na której buduje się mocne, zdrowe, wolne i trzeźwe społeczeństwo. Dziś młode pokolenie trzeba uczyć sztuki życia, uczyć kochać odpowiedzialnie. Niezwykle istotne jest również wychowywanie do ofiarności i pracowitości. Często młody człowiek sięga po alkohol i narkotyki, czy szuka zapomnienia w inny sposób z powodu lęku. Trzeźwi młodzi to ci, którzy zachowują abstynencję od alkoholu, a jednocześnie w wolności potrafią odrzucić to wszystko, co im szkodzi, co niszczy radość i szczęście. Najlepsza ochrona przed uzależnieniami, to miłość. A dobry rodzic, wychowawca, nauczyciel to najlepszy profilaktyk. Dobry, to znaczy kochający mądrą miłością, odpowiedzialny i uczący odpowiedzialności, wymagający od siebie i od innych.

Drodzy Rodzice i Dziadkowie!

Pokażcie swoim dzieciom i wnukom, jak piękne jest życie bez alkoholu. Poświęćcie czas na wspólne rozmowy, spacer, na radosną zabawę. Pamiętajcie o słowach bł. ks. Bronisława Markiewicza, że ten, kto wychowuje dzieci i młodzież sięgając po alkohol, kto rozpija dzieci i młodzież, ten jest zdrajcą narodu i wiary.

Drodzy Młodzi!

Nie dajcie się zniewolić! Nie lękajcie się zachowywać koniecznej abstynencji przez całe swoje młode życie. Tylko to da wam gwarancję, że nie popadniecie w ten straszliwy nałóg i tym samym nie zaprzepaście szansy na szczęśliwe życie. Nie wiercie, że alkohol załatwi za was jakiegokolwiek problemy, że wzmocni waszą atrakcyjność i da wam przyjaciół. Nie wiercie reklamom, które obiecują radość i przyjaźń z butelką piwa w rękę. Z odwagą wybierajcie życie w przyjaźni z Jezusem i twórzcie nową kulturę, bo tylko ona daje wspaniałe możliwości doświadczenia piękna, szczęścia, prawdziwej miłości i wolności.

Motywacja do podjęcia sierpniowej abstynencji

Świadomi powagi sytuacji w naszej Ojczyźnie prosimy o podjęcie dobrowolnej abstynencji od alkoholu w sierpniu, w miesiącu wielkich patriotycznych rocznic i świąt Maryjnych. Nasi przodkowie nie szczędzili sił i krwi, aby bronić ziemi ojczystej. My także pokażmy, że jesteśmy gotowi bronić wolności wyrzekając się tego, co zniewalała tak wielu spośród nas. Wypracujmy w sobie cnoty, dzięki którym staniemy się oparciem dla młodych, autorytetami tak bardzo potrzebnymi w sytuacji upadku wartości. Niech decyzja o zachowaniu abstynencji od alkoholu w sierpniu stanie się początkiem błogosławionej drogi trzeźwości dla wszystkich rodaków w kraju i poza jego granicami. Bez praktykowania świadomej abstynencji przez wielu Polaków nie będzie trzeźwej Polski.

Niech Maryja, Królowa Polski, błogosławi naszym dobrym postanowieniom. Niech wspiera nasze wysiłki podejmowane dla otrzeźwienia polskiego Narodu, zwłaszcza realizację Narodowego Programu Trzeźwości. Niech powoła licznych abstynentów, którzy z radością będą świadczyć, że Polska jest krajem ludzi trzeźwych i wolnych.

+ *Tadeusz Bronakowski*

Przewodniczący Zespołu Konferencji Episkopatu Polski
ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych

Łomża, 14 czerwca 2019 r.

Materiał do wykorzystania duszpasterskiego w XVII Niedzielę Zwykłą, 28 lipca 2019 r.

**Apel Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski do rodziców
i prawnych opiekunów ws. deprawacji w szkołach: *Stop Deprawacji Dzieci i Młodzieży!*
*Rodzicielska kontrola nad zajęciami dodatkowymi w szkołach (19.08.2019)***

Wobec planowanego finansowania przez niektóre samorządy (organy prowadzące szkoły) zajęć dodatkowych w placówkach oświatowych apelujemy do rodziców o czujność i roztropność. Warto zainteresować się tym, co dzieje się w szkołach, jakiego typu zajęcia są organizowane, kto je prowadzi i jakie treści przekazuje.

Według doniesień medialnych, w niektórych miastach Polski od września br. planuje się wprowadzenie (finansowanie) edukacji seksualnej. Są też takie miejsca, w których już realizowana jest tzw. edukacja antydyskryminacyjna. Przypominamy, że dziecko nie może uczestniczyć w żadnych tego typu zajęciach bez wyraźnej zgody rodziców lub prawnych opiekunów.

W celu uzyskania pewności, że dzieci nie wezmą udziału w zajęciach, podczas których będą im przekazywane treści niezgodne z wyznawanym systemem wartości oraz wykraczające poza podstawę programową obowiązującą na danym etapie kształcenia, należy złożyć w szkole specjalne oświadczenie.

Wzór takiego oświadczenia jest do pobrania poniżej oraz na stronie Komisji Wychowania Katolickiego KEP: www.katecheza.episkopat.pl.

+ *Marek Mendyk*

Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 19 sierpnia 2019 r.

Wzór oświadczenia

.....
Imię i nazwisko rodzica/opiekuna prawnego

.....
Miejscowość, data

OŚWIADCZENIE

**Oświadczam niniejszym, że – korzystając z prawa do wychowania dzieci
zgodnie z własnymi przekonaniem
zapewnionego mi przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej –
nie wyrażam zgody, aby moje dziecko**

.....
imię i nazwisko dziecka, data urodzenia

uczestniczyło w jakichkolwiek formach zajęć i innych wydarzeniach związanych z szeroko rozumianą edukacją seksualną, których tematyka wykracza poza treści podstawy programowej obowiązującej na danym etapie kształcenia.

Jednocześnie zobowiązuję szkołę do wcześniejszego informowania mnie o planowanych inicjatywach odnoszących się do powyższego zagadnienia (mój numer telefonu .....

W przypadku nieuwzględnienia wyrażonej powyżej woli poinformuję kompetentne instytucje państwowe oraz dołożę wszelkich starań, aby konsekwentnie bronić dóbr osobistych mojego dziecka na drodze postępowania cywilnego.

.....
Podpis rodzica/opiekuna prawnego

Komunikat Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek z okazji 105. Dnia Migrantów i Uchodźców w Kościele (29.09.2019)

Pod koniec 2018 r. w świecie było 70,8 mln osób przymusowo przemieszczonych z powodu wojen i prześladowań. Ich los to niekończące się nieszczęścia, głód, jakże często śmierć. Tylko w latach 2014 – 2018 w próbie dotarcia do Europy utonęło w morzu blisko 20 tys. osób. Papież Franciszek nazwał Morze Śródziemne wielkim cmentarzyskiem świata. W Polsce w ostatnim czasie zaledwie kilkaset osób rocznie uzyskuje status uchodźcy czyli osoby zmuszonej do opuszczenia kraju pochodzenia ze względu na prześladowanie z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależenia do określonej grupy społecznej i proszącej o ochronę. Ale już ponad 1,5 mln wśród nas to obcokrajowcy, głównie Ukraińcy, Białorusini, z byłych republik radzieckich, a nawet z dalekich krajów azjatyckich, którzy znaleźli w naszej Ojczyźnie przede wszystkim pracę. Na polskich uczelniach uczy się ok. 70 tysięcy studentów z ponad 170 krajów.

Po raz 105. Kościół obchodzi Dzień Migrantów i Uchodźców. Temat obcokrajowców, w tym uchodźców, nie traci na swojej aktualności i ciągle woła o humanitarne, ale przede wszystkim ewangeliczne zrozumienie.

W tegorocznym Orędziu papieża Franciszka na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 2019 – Nie chodzi tylko o migrantów pojawia się troska o imigrantów i uchodźców, którzy zwłaszcza w krajach rozwiniętych napotykać na ludzi z mentalnością szukania doraźnej korzyści, tworząc wokół siebie coraz bardziej zabójczą globalizację obojętności. Taka postawa państw zamożnych stanowi – według Papieża – sygnał alarmowy, że coś się złego dzieje w tych społeczeństwach, jeśli tworzą kulturę odrzucenia powstałą z rosnącego indywidualizmu osób i narodowości, mentalności utylitarnej i potężnego działania sieci medialnych. Dlatego wyzwania jakie stwarzają migranci i uchodźcy stanowią okazję do refleksji nad naszym chrześcijańskim życiem i naszym humanitaryzmem. Spotkanie z uchodźcami odsłania nasze człowieczeństwo lub jego niedojrzałość, gdy nasze relacje zdominowane przez niewiedzę nacechowane są nieuzasadnionym lękiem, jakże często sztucznie wywoływanym dla celów populistycznych. Papież zmusza do refleksji nad lękiem przed imigrantami: Zauważamy to szczególnie dzisiaj, w obliczu przybycia migrantów i uchodźców, którzy pukają do naszych drzwi w poszukiwaniu opieki, bezpieczeństwa i lepszej przyszłości (...). Problemem nie jest fakt, że mamy wątpliwości i obawy. Problem pojawia się wówczas, gdy te lęki determinują nasz sposób myślenia i działania do tego stopnia, że sprawiają, iż stajemy się nietolerancyjni, zamknięci, a może nawet – nie zdając sobie z tego sprawy – stajemy się rasistami. W ten sposób lęk pozbawia nas pragnienia i zdolności do spotkania się z bliźnim, osobą inną niż ja; pozbawia mnie szansy spotkania się z Panem (Homilia podczas Mszy św. w Światowym Dniu Migranta i Uchodźcy, 14 stycznia 2018 r.).

Na potwierdzenie tego Papież przywołuje jednoznaczne słowa Jezusa: Jeśli bowiem miłujecie tych, którzy was miłują, cóż za nagrodę mieć będziecie? Czyż i celnicy tego nie czynią? (Mt 5, 46). Poprzez uczynki miłosierdzia okazujemy naszą wiarę, a najwznioślejszym miłosierdziem jest świadczenie osobom, które nie są w stanie się odwzajemnić, a być może nawet nie są w stanie podziękować. W jego refleksji nie chodzi tylko o imigrantów, ale także o nasze człowieczeństwo, które buduje się według obrazu w jednoznacznej przypowieści o Miłosiernym Samarytaninie (Łk 10,33) z najważniejszą jego cechą: współczuciem, którego nie można wyjaśnić tylko na poziomie racjonalnym. To ono powoduje nieodparty impuls, aby „stać się bliźnim” dla tych, których widzimy w trudnej sytuacji.

Papież przypomina, że będąc chrześcijanami powinniśmy jako pierwsi dostrzegać i pomagać innym widzieć w migrancie i uchodźcy nie tylko problem, z którym trzeba się zmierzyć, ale brata i siostrę, których należy przyjąć, szanować i kochać, okazję, którą daje nam Opatrzność, byśmy wnosili wkład w budowanie sprawiedliwszego społeczeństwa (...), bardziej otwartej wspólnoty chrześcijańskiej, w zgodzie z Ewangelią (Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 2014). Migranci wydają się pomagać nam (...) odczytywać „znaki czasu”. Przez nich Pan wzywa nas do nawrócenia, do uwolnienia się od ekskluzywizmu, obojętności i kultury odrzucenia.

Obecne orędzie papieskie zawiera oczekiwanie, że zwłaszcza politycy i publicyści przyznający się do związku z Kościołem, zrezygnują z wzniesienia poczucia zagrożenia w społeczeństwie ze

strony imigrantów, gdy nie ma do tego poważnych podstaw, a które jest sprzeczne z Ewangelią Chrystusa. Według badań i sondaży społecznych polskie społeczeństwo prezentuje jedno z najwyższych poziomów niechęci i lęku w Europie co do przyjmowaniem imigrantów czy uchodźców z krajów muzułmańskich (ok. 71% zdecydowanie jest za nieprzyjmowaniem żadnego imigranta czy uchodźcy z tych państw), mimo ich bardzo małej liczby.

W niezwykłym Orędziu papież podpowiada, że nasze reakcje, postawy otwarcia lub zamknięcia na obcokrajowca, odsłaniają lęki, zdolność do miłosierdzia, dojrzałe lub słabe człowieczeństwo, wykluczanie z życia wspólnego obcych, uleganie logice świata pozostawiającego ostatecznie na przegranej ostatecznym miejscu. W erze powszechnej migracji chodzi jak zawsze o budowanie miasta Boga i miasta człowieka, w którym naczelną zasadą budowy będą cztery postawy: przyjęcia, ochrony, promocji i integracji migrantów ze społecznością przyjmującą. To w skrócie misja Kościoła ciągle wychodzącego ku mieszkańcom peryferii egzystencjalnych.

Za politykę migracyjną w kraju odpowiada przede wszystkim państwo we właściwym sobie zakresie, dbając o bezpieczeństwo obywateli i respektując obowiązujące prawo. Nie zastępując struktur państwa, Kościół ma swoją misję, która w tym zakresie powinna odpowiadać na oczekiwania Jezusa zawarte w Ewangelii wobec swoich uczniów. Ta nauka jest od początku niezmienna, podobnie jak wypowiedzi kolejnych papieży. Można więc w tym duchu z okazji Dnia Migrantów i Uchodźców w Kościele zaproponować następujące inicjatywy w każdej parafii:

1. W niedzielę 29 września br. lub w następujących dniach odprawić Mszę św. wg formularza nr 40 Msza za uchodźców i wygnańców w intencji migrantów i uchodźców oraz ludzi ich przyjmujących (po wcześniej wyrażonej zgodzie biskupa diecezji). Homilia powinna być zbudowana m.in. o treści zgodne z nauczaniem Kościoła o postawie rozropnej otwartości wobec szukających schronienia.

2. Podjąć dzieło modlitwy („Umrzec z nadziei” w dniach 29 września – 6 października) za tych, którzy zginęli uciekając w drodze do Europy. Taka inicjatywa jest od kilku lat podejmowana przez Wspólnotę Sant’Egidio i liczne parafie pod patronatem Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek (informacje m.in. na Facebooku).

3. We współpracy z grupami duszpasterskimi (apostolskimi) zainteresować się obcokrajowcami w parafii, którzy potrzebują pomocy (np. wolontariat w nauce języka, pomoc prawna w załatwianiu formalności, oferowanie pomocy w bardzo nieraz prostych sprawach, które z nieznamomości języka, są utrudnieniem i przyczyną izolacji obcokrajowców w naszym otoczeniu). Z historii krajów zachodnich wiadomo, że sama praca nie wystarczy, aby dokonał się mądry i owocny proces integracji grup obcokrajowców ze społecznością lokalną.

4. W porozumieniu z ogólnopolskim, diecezjalnymi i parafialnymi strukturami Caritas włączyć się w konkretne formy pomocy migrantom i uchodźcom w Polsce i w regionach przebywania uchodźców w obozach (np. program Caritas Polska Rodzina Rodzinie, biura pomocy obcokrajowcom) lub z innymi organizacjami (Kościół w Potrzebie, UNHCR, PAH, PCPM, PMM).

5. Doświadczenie pokazuje, że lokalne społeczności nawiązujące kontakt z obcokrajowcami mieszkającymi wśród nich (np. w ośrodkach dla cudzoziemców, w klasach szkolnych z dziećmi imigrantów), przestają się ich lękać i budują nowe więzi. Nie żałujmy czasu i dobroci serca dla spotkania z nimi. Warto współpracować z właściwymi organizacjami pozarządowymi, które dzielą się w tym swoją wiedzą i doświadczeniem.

6. Pomyśleć już teraz np. o nadchodzących świętach Bożego Narodzenia, gdy może być doskonała okazja spotkania z cudzoziemcami, poznania ich radości, potrzeb, zbudowania relacji, brakującej w codzienności.

7. Zapoznać się z treścią tegorocznego Orędzia papieża Franciszka na Dzień Migrantów i Uchodźców i pomóc mu rozpropagować treść.

+ *Krzysztof Zadarko*
Przewodniczący Rady KEP
ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek

Warszawa, 29 września 2019 r.

Stanowisko Zespołu Ekspertów Konferencji Episkopatu Polski ds. Bioetycznych w sprawie tworzenia hybryd ludzko-zwierzęcych (28.10.2019)

W lipcu 2019 roku świat, w tym Polskę, kolejny raz obiegła informacja o tworzeniu przez zespół Hiromitsu Nakauchi'ego z Uniwersytetu w Tokio ludzko-zwierzęcych hybryd. W programie uczestniczy również Uniwersytet Stanforda z USA. W założeniu celem eksperymentu jest wyhodowanie metodą hybrydową tkanek i organów, które nie byłyby odrzucone w procedurze transplantacyjnej przez pacjenta.

W ramach działań laboratoryjnych, do zwierzęcego zarodka zostaną wprowadzone indukowane pluripotentne komórki macierzyste chorego, który czeka na transplantację (komórki te wytwarza się z komórek somatycznych). Z takiej ludzko-zwierzęcej hybrydy ma się rozwinąć istota zwierzęca, w której rozwinie się pożądana ludzka tkanka lub narząd. Hiromitsu Nakauchi przeprowadził eksperymenty, które miały wykazać, że pozyskiwanie narządów do przeszczepów w taki sposób jest możliwe. W ramach prowadzonych prac wyhodował hybrydę myszy, której wyrosła trzustka szczura. Miał też uzyskać chimerę myszy z nerką drugiej myszy. Poinformował także o wyhodowaniu chimery świni z trzustką innej świni. Pozostało jedynie przeprowadzić podobny eksperyment z wykorzystaniem ludzkich komórek.

Kierując się zasadami etycznymi, liczne kraje zakazały prowadzenia eksperymentów z hybrydowymi zarodkami. Jednak w marcu 2019 r. Japonia znowelizowała prawo, które pozwala na tworzenie samodzielnie żyjących ludzko-zwierzęcych hybryd (*Japan approves first human-animal embryo experiments*. „Nature”, News 26 July 2019). Zmiany te mają umożliwić naukowcom powoływanie do życia hybryd, wszczepianie ich surogatkom (zapewne zwierzęcym) i rozwój płodowy doprowadzony do narodzin osobnika hybrydowego. Zespoły badawcze już teraz planują stworzenie zwierząt posiadających ludzkie organy. W założeniu naukowców i prawodawców, wobec ciągłego deficytu narządów pobieranych zarówno od dawców żywych, jak i zmarłych, badania te mogą stać się szansą dla wielu osób z niewydolnością niektórych narządów.

Ponieważ prace te, oprócz nadziei, budzą szereg poważnych obaw, a także pytań kierowanych do członków Zespołu Ekspertów KEP ds. Bioetycznych, dlatego pragniemy wyjaśnić z punktu widzenia bioetyki katolickiej kilka istotnych kwestii:

1) Nie można dokonywać oceny moralnej badań biomedycznych wyłącznie przez pryzmat intencji lub zakładanych celów. Pierwszorzędnym źródłem moralności danego czynu ludzkiego jest jego przedmiot moralny – czym on jest w swej istocie. Nie można zatem zaakceptować manipulacji, które godziłyby w wartości pierwszorzędne, jakimi są godność człowieka oraz ludzkie życie.

2) Kluczową sprawą dla oceny etycznej wskazanej wyżej procedury biomedycznej jest sposób pozyskiwania ludzkich komórek macierzystych, które mają zostać następnie wszczepione do zarodków zwierzęcych, dając tym samym początek hybrydom. Dopuszczalne są jedynie te metody, które nie powodują powstania poważnego uszczerbku u osoby, od której są pobierane. Te warunki spełnia pobieranie komórek macierzystych pacjenta (m.in. z krwi pępowinowej, szpiku kostnego, fibroblastów skóry). Odmienne należy ocenić pozyskiwanie komórek macierzystych z ludzkich zarodków. Prowadzi bowiem ono nieuchronnie do ich zniszczenia albo przynajmniej tworzy wielkie ryzyko ich uszkodzenia. Z tego powodu należy je uznać za niedopuszczalne (por. Kongregacja Nauki Wiary. Instrukcja *Dignitas personae* dotycząca niektórych problemów bioetycznych. Watykan 2008 nr 32; dalej DP).

3) Wszelkiego rodzaju eksperymenty i manipulacje winny pozostać w wewnętrznej zgodności z naturalną funkcjonalnością tkanek i organów a także z zasadniczym ukierunkowaniem strukturalnym natury człowieka. Nie mogą więc stanowić ingerencji w tożsamość osoby i muszą mieć na celu wyłącznie jej autentyczne i integralne dobro, tzn. dobrostan w całej jej strukturze psychosomatycznej. Z tego powodu należy wykluczyć możliwość hodowli i ewentualnego przeszczepiania mózgowia czy gonad, z którymi wiąże się odpowiednio tożsamość osobowa i prokreacyjna człowieka (por. Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia. Nowa Karta Pracowników Służby Zdrowia. Watykan 2016 nr 119).

4) Zastosowana procedura wiąże się z niebezpieczeństwem przeniesienia komórek ludzkich do innych tkanek i organów zwierzęcia, w tym mózgu i gonad. Nie do pominięcia jest też ryzyko niekontrolowanego rozwoju tkanek ludzkich (w tym tak specyficznych, jak ludzkie neurony i gamety) w organizmie zwierzęcym, a w dalszej kolejności obecności komórek zwierzęcych przeniesionych z ludzką tkanką do organizmu biorcy. Skutkiem takich działań byłoby wymieszanie ludzkich i zwierzęcych genów, komórek czy tkanek, co z kolei mogłoby doprowadzić do zaburzenia specyficznej tożsamości gatunkowej – zarówno człowieka jak i zwierzęcia wykorzystywanego w procedurze oraz powstanie nowych organizmów o nieprzewidywalnych skutkach biologicznych (por. DP nr 33).

5) Eksperyment zdaje się nie uwzględniać zagrożenia przeniesienia do człowieka chorób typowych dla gatunków zwierząt wykorzystywanych dla produkcji organów do przeszczepu. W opinii Zespołu czynnik ten musi być gruntownie przebadany w warunkach zabezpieczających przed niebezpiecznymi infekcjami, zanim jakiegokolwiek przeszczepu zostałyby przeprowadzone (por. Papińska Akademia Pro Vita. Szanse dla ksenotransplantacji. Aspekty naukowe i względy etyczne. Watykan 2001 nr 14). Nie można także wykluczyć ryzyka rozwoju innych chorób w wytworzonych na tej drodze narządach (choroby degeneracyjne, nowotwory i inne).

6) Mając na uwadze brak precyzyjnej wiedzy na temat odległych skutków eksperymentów zarówno dla pojedynczego biorcy jak i całej populacji ludzkiej oraz biosfery, należy postulować podejście do nich z wielką ostrożnością. Na obecnym etapie nie jesteśmy w stanie przewidzieć skutków ewentualnych migracji genów między człowiekiem a zwierzęciem oraz dalszego dziedziczenia tych zmian. Przekroczenie granicy odrębności genetycznej między gatunkami może spowodować nieodwracalne zachwianie integralności przyrody.

7) Bioetyka katolicka stoi ponadto na stanowisku, że nie można wykorzystywać zwierząt w sposób nieograniczony. Są one przez Boga powierzone człowiekowi, ale jednocześnie człowiek jest odpowiedzialny przed Stwórcą za sposób, w jaki je traktuje. Zwierzęta mają swoje naturalne prawa wynikające z ich miejsca w porządku stworzenia. „Sprzeczne z godnością ludzką jest niepotrzebne zadawanie cierpienia zwierzętom lub ich zabijanie” (Franciszek. Encyklika *Laudato si'*. Watykan 2015 nr 130). Przeprowadzanie doświadczeń nieuchronnie niosących ze sobą ból lub śmierć zwierząt, jest dopuszczalne, o ile mieści się w wyżej wskazanych granicach moralnej prawości i przyczynia się do opracowania nowych metod terapeutycznych (por. Katechizm Kościoła Katolickiego. Poznań 2002 2 nr 2417). Prowadząc tego typu prace badawcze należy zachować tzw. zasadę 3R w ochronie zwierząt wykorzystywanych do badań laboratoryjnych (replacement, reduction, refinement): stosować takie metody, które pozwalają uniknąć wykorzystania lub zastąpić zwierzęta w badaniach bądź testach; ograniczać liczbę użytych w doświadczeniu lub teście zwierząt; oraz radykalnie minimalizować ból i wszelkie trwałe urazy, jakich mogą doświadczać zwierzęta, przy jednoczesnym dążeniu do poprawy ich dobrostanu.

8) Mając na uwadze niedostatek organów do przeszczepów, biomedycyna nie musi korzystać z metod ryzykownych i moralnie wątpliwych. Chcąc osiągnąć w jakimś stopniu cele, które motywuje przedstawione tworzenie hybryd ludzko-zwierzęcych, należy raczej wspierać akcje informacyjne i przystępowanie do rejestrów dawców krwi i narządów, a także wspierać możliwe z punktu widzenia etycznego dawstwo tkanek i organów za życia i po śmierci w myśl słów św. Jana Pawła II: „Każdy przeszczep narządu ma swoje źródło w decyzji o wielkiej wartości etycznej, decyzji, aby bezinteresownie ofiarować część własnego ciała z myślą o zdrowiu i dobru innego człowieka. Na tym właśnie polega szlachetność tego czynu, który jest autentycznym aktem miłości” (Poszukiwania naukowe muszą szanować godność każdej ludzkiej istoty. Przemówienie do uczestników XVIII Kongresu Światowego Towarzystwa Transplantologicznego. Rzym 29.08.2000, nr 3).

W imieniu Zespołu Ekspertów KEP ds. Bioetycznych

+ *Józef Wróbel SCJ*
Przewodniczący Zespołu

28 października 2019 r.

Stanowisko Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski odnośnie do edukacji seksualnej w polskiej szkole (29.10.2019)

Wobec nasilających się nacisków ze strony liberalnych środowisk, domagających się wprowadzenia do polskich szkół permissywnej edukacji seksualnej przypominamy, że w Polsce już w 1998 r. został wypracowany i od lat funkcjonuje program wychowania seksualnego.

Powielane informacje, medialne doniesienia i sugestie polityków, jakoby w polskich szkołach nie była podejmowana tematyka związana z płciowością są nieprawdziwe. Od przeszło 20 lat są prowadzone zajęcia z przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie”, który seksualność człowieka ujmuje integralnie, tzn. nie tylko w aspekcie biologicznym, ale również psychicznym, społecznym, duchowym i etycznym (edukacja seksualna typu A). Podstawy programowe tego przedmiotu zostały opracowane przez znanych naukowców i zatwierdzone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. W związku z reformą systemu edukacji obowiązujące treści programowe zostały zaktualizowane i poszerzone. Jeśli rodzice uznają, że nie zgadza się to z wyznawanym przez nich systemem wartości – to zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej – mają zapewnione prawo do nieposyłania dzieci na te zajęcia.

Trzeba też pamiętać, że treści programowe (realizowane od IV klasy szkoły podstawowej do III klasy liceum) są stopniowo poszerzane i dostosowywane do rozwoju psychoseksualnego uczniów. Ta zasada odnosi się również do treści podręczników. Ich autorzy – nawiązując do lekcji biologii na poziomie danej klasy – wskazują na celowość przemian zachodzących w organizmie młodego człowieka, tj. zdolność podjęcia w dorosłym życiu ról małżeńskich i rodzicielskich. Ważnym celem tych zajęć jest przygotowanie młodego pokolenia do odpowiedzialnego rodzicielstwa i szacunku dla ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci.

Programy i podręczniki do zajęć „Wychowanie do życia w rodzinie” stanowią istotną pomoc w realizacji pracy wychowawczej i profilaktycznej szkoły. Wiele miejsca zajmuje w nich problematyka uzależnień, zwłaszcza od mediów cyfrowych i pornografii. Interdyscyplinarny charakter treści podręczników dla tego przedmiotu jest ważnym wsparciem rodziców w wypełnianiu przez nich roli wychowawczej.

Mając na uwadze powyższy stan rzeczy, konieczny jest właściwy przekaz na temat prowadzenia w szkole zajęć z przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie”. Deprecjacja tego przedmiotu i medialne ośmieszanie wydają się mieć jeden cel: zepchnąć go margines, wprowadzić w to miejsce demoralizującą edukację seksualną (typu B i C) i wzorem krajów zachodnich zawłaszczyć młode pokolenie m.in. poprzez pozbawienie młodych ludzi integralnej wizji człowieka, jego seksualności, miłości, małżeństwa i rodziny.

W imieniu Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski
bp Marek Mendyk

Warszawa, 29 października 2019 r.

Apel bp. Antoniego Pacyfika Dydycza, Przewodniczącego Zespołu Pomocy Kościołowi na Wschodzie na XX Dzień Modlitwy i Pomocy Materialnej Kościołowi na Wschodzie (8.12.2019)

Umiłowani Bracia i Siostry!

Czas adwentu to czas wyjątkowo nam bliski z racji na szczególne treści religijne jak i ze względu na bogactwo tradycji z tym okresem związanych. Być może ten klimat duchowy i kulturowy sprawił, że Konferencja Episkopatu Polski wybrała Drugą Niedzielę Adwentu, jako ten dzień, w którym jesteśmy zaproszeni do wyrażenia naszej pamięci oraz okazania życzliwości dla wszystkich naszych sióstr i braci, żyjących na Wschodzie, a bliskich nam z racji historycznych i licznych

wspólnych doświadczeń. Wielu z nas pozostawiło tam swoje rodziny. A jeszcze więcej jest takich, którzy wspominają swoich bliskich zmarłych i ich groby, często już bezimienne, rozsiane na Wileńszczyźnie, Polesiu, na Wołyniu i Podolu, bezkresnej Syberii czy na stepach Kazachstanu. Przy tym pamiętamy dobrze, na jakie trudności byli narażeni wszyscy nasi bracia i siostry i ile musieli wycierpieć za polskość i wiarę. to przez całe dziesięciolecia.

W tej niezwyklej historii odradzania się Kościoła Katolickiego za Wschodnią granicą, od 30 lat uczestniczy Zespół Pomocy Kościołowi na Wschodzie przy Konferencji Episkopatu Polski i każdy kto duchowo czy materialnie to wielkie dzieło wspiera.

Zespół Pomocy Kościołowi na Wschodzie przy Sekretariacie Konferencji Episkopatu Polski, na miarę swoich możliwości, w oparciu o złożone ofiary, służy pomocą duszpasterzom i wiernym tam posługującym i mieszkającym. Aktualnie, Kościołowi za wschodnią granicą, służy ponad 200 kapłanów diecezjalnych, około 300 kapłanów zakonnych, 320 sióstr zakonnych i 20 braci zakonnych z Polski oraz osoby świeckie. Do biura Zespołu napływają pisemne prośby z diecezji, parafii oraz ze zgromadzeń zakonnych pracujących na Wschodzie: z Litwy, Łotwy i Estonii, Białorusi, Ukrainy, Rosji, Kazachstanu i z krajów Azji Środkowej. W bieżącym roku zostało już zrealizowanych 340 prośb, na kwotę 2 355 000 zł. Dzięki zebranych ofiarom udało się zorganizować letni wypoczynek dla dzieci i młodzieży, wsparliśmy funkcjonowanie świetlic parafialnych, przedszkoli, domów dla osób starszych i domów samotnej matki, prace remontowo-budowlane oraz działalność charytatywną.

Drodzy Bracia i Siostry.

Każda bezinteresowna pomoc powróci do nas zgodnie ze słowami: „*Dawajcie a będzie wam dane; miarą dobrą, natłoczoną, utrzęsioną i opływającą wysypią w zanadrze wasze*” (Łk 6, 38).

W imieniu, Pasterzy, kapłanów, sióstr zakonnych i wszystkich którym pomagamy, składamy serdeczne podziękowanie i zapewnienie, że wierni tworzący Kościół Katolicki na Wschodzie, gorliwie modlą się za ofiarodawców w duchu wdzięczności za przekazane ofiary. Przeżywany w Polsce i na placówkach polonijnych „Dzień modlitwy i pomocy materialnej Kościołowi na Wschodzie” tam, za wschodnią granicą, jest dniem wdzięczności za tych, którzy pomagają duchowo i materialnie.

Błogosławionych Świąt Bożego Narodzenia i Szczęśliwego Nowego Roku!

+ Antoni P. Dydycz

Przewodniczący

Zespołu Pomocy Kościołowi na Wschodzie

2.4. STANOWISKA I KOMUNIKATY Z ZEBRAŃ PLENARNYCH KONEFRENCJI EPISKOPATU POLSKI, SESJI RADY BISKUPÓW DIECEZJALNYCH I SESJI RADY STAŁEJ

Stanowisko Konferencji Episkopatu Polski w sprawie tak zwanej Karty LGBT (13.03.2019)

1. W ostatnich tygodniach niektóre z samorządów lokalnych zainicjowały działania mające na celu promocję praw osób homoseksualnych, biseksualnych i transgenderycznych. Szczególnym wyrazem tych tendencji są dążenia do wprowadzenia tak zwanej Karty LGBT (LGBT – ang. Lesbian, Gay, Bisexual, Transgenders – skrót obejmujący lesbijki, gejų, osoby biseksualne oraz osoby transgenderyczne). Wyrażając sprzeciw wobec tego projektu, Biskupi pragną podkreślić, że u podstawy ich stanowiska nie stoi brak szacunku dla godności wyżej wspomnianych osób, ale troska o dobro wspólne całego społeczeństwa, a zwłaszcza o poszanowanie praw rodziców i dzieci.

2. Kościół nie używa nazwy LGBT, ponieważ w niej samej zawarte jest zakwestionowanie chrześcijańskiej wizji człowieka. Zgodnie z obrazem biblijnym, Bóg stworzył człowieka na swój obraz i podobieństwo, jako mężczyznę i kobietę, różnych w swoim powołaniu, ale równych w swej godności. Różnica płci, chciana przez Boga, stanowi podstawę małżeństwa i zbudowanej na nim rodziny, będącej podstawową komórką społeczeństwa. Proponowane alternatywne wizje człowieka nie liczą się z prawdą o ludzkiej naturze, a odwołują się jedynie do wymyślonych ideologicznych

wyobrażeń. Nie tylko są całkowicie obce europejskiej cywilizacji, ale – gdyby miały stać się podstawą normy społecznej – byłyby zagrożeniem dla przyszłości naszego kontynentu.

3. Karta proponuje szereg działań o charakterze promującym środowiska homoseksualne bądź inicjatyw stygmatyzujących w wymiarach społecznych osoby wyznające inny światopogląd lub religię. Innymi słowy, chociaż zakłada przeciwdziałanie dyskryminacji, to jednak sprzyja dyskryminacji innych. Projekty te miałyby być finansowane ze środków publicznych, co rodzi wątpliwości co do poszanowania zasad sprawiedliwości społecznej.

4. Sprzeciw budzi propozycja wdrożenia Karty Różnorodności wraz z mechanizmami „zarządzania różnorodnością”, zgodnie z którymi przy podejmowaniu decyzji w sprawach pracowniczych, w tym dotyczących rekrutacji i awansów, mają być brane pod uwagę nacechowane ideologicznie pojęcia „orientacji psychoseksualnej” i „styl życia”. Podobne zastrzeżenia wiążą się z zapowiedzią preferencyjnego traktowania przez lokalne społeczności pracodawców zrzeszonych w „tęczyowych sieciach pracowniczych” i próby wykluczenia z grona kontrahentów wszystkich przedsiębiorców podejrzewanych o brak tolerancji, co może oznaczać ludzi wyznających inny niż prezentowany przez wspomnianych samorządowców system wartości, w tym zapisany w Konstytucji RP. Przypominamy zatem, że w Konstytucji zapisana jest między innymi zasada bezstronności światopoglądowej władz publicznych (art. 25 Konstytucji RP), zakaz dyskryminowania w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym (art. 32 ust. 2), wolność sumienia, w tym także wolność do wyrażania sprzeciwu sumienia (art. 53) czy zasada dobra dziecka (art. 72).

5. Można się obawiać, że ewentualne wprowadzenie przytoczonych postulatów może spowodować istotną zmianę w funkcjonowaniu demokracji w naszym kraju, powodując nie tylko ograniczenie praw dzieci i rodziców, ale także prawa wszystkich obywateli – w tym nauczycieli i pracowników administracji samorządowej – do wolności słowa, w tym wolności do wyrażania sprzeciwu sumienia, wolności nauczania, a w przyszłości być może także wolności nauczania religii. Może prowadzić także do poważnego ograniczenia wolności gospodarczej, która podporządkowana byłaby ideologicznym postulatami.

6. Spośród powyższych postulatów przedstawionych w/w Karcie Biskupów Polskich najbardziej niepokoją propozycje wprowadzenia zajęć edukacji seksualnej uwzględniającej „kwestie tożsamości psychoseksualnej i identyfikacji płciowej”, zgodnej ze standardami i wytycznymi WHO (World Health Organization – Światowa Organizacja Zdrowia). Projekt ten może łatwo pozbawić rodziców wpływu na wychowanie ich dzieci i stać się programem je deprawującym.

7. W propagowanej Karcie nie chodzi tylko o stworzenie nowej przestrzeni dla ideologii gender, dla praw osób homoseksualnych, biseksualnych i transgenderycznych. Można się obawiać, że *Karta* wprowadzi do szkół program wychowania seksualnego w duchu ideologii gender, adresowany już do małych dzieci. Wychowanie to ostatecznie będzie prowadziło do brutalnego zapoznawania dziecka z anatomią i fizjologią sfery seksualnej, z technikami osiągnięcia zadowolenia płciowego, a w dalszej kolejności technik współżycia cielesnego, poznania metod zapobiegania chorobom przenoszonym płciowo i „niechcianej” ciąży. Wychowanie to ma też na celu oswojenie dzieci z różnymi formami relacji płciowych, a więc nie tylko rodzicielskim związkiem mężczyzny i kobiety, ale także z zachowaniami samotniczo-ipsacyjnymi, biseksualnymi, homoseksualnymi, dezaprobaty płci w postaci różnych postaci transseksualizmu.

8. Kościół ze swej strony uznaje za słuszne i potrzebne seksualne wychowanie dzieci, które rozumie jako wstępne przygotowanie do życia w małżeństwie obejmujące również odkrycie prawdziwego sensu ludzkiej płciowości. W procesie tym odrzuca jednak każdą formę zadania gwałtu wrażliwej psychice dziecka, którego ciało jeszcze „milczy” i które jeszcze nie „odkryło” swojej płciowości. Wychowanie to musi więc być prowadzone stopniowo, na miarę odkrywania przez dziecko różnych przejawów swojego ciała. W procesie wychowania dziecko winno na pierwszym miejscu poznać piękno miłości, która nie skupia się na sobie, ale uczy dostrzegania innych osób i nabywania umiejętności dzielenia się z nimi radością, również za cenę własnych wyrzeczeń. Koncentracja na sobie, egoistyczne sprawianie sobie przyjemności i zaspokajanie swoich potrzeb, nie

jest w stanie ukształtować człowieka jako zintegrowanego wewnątrznie na poziomie sfery ducha i ciała, otwartego na potrzeby drugiej osoby oraz przygotować je do wspólnoty życia.

9. Konsekwentnie Kościół wskazuje na nieodzowne środowisko i zasady wychowania. Pierwszym środowiskiem odpowiedzialnego wychowania jest ognisko domowe ukształtowane przez ojca i matkę, a podstawową formą jest oddziaływanie przez wspólnotę życia, wzajemną miłość i intymność. Ze względu na to, że każde dziecko ma swoją własną wrażliwość i rozwija się swoim rytmem, wychowanie nie może mieć formy szablonowej, ale winno uwzględniać jego indywidualność, którą są w stanie zagwarantować jego rodzice.

10. Przekaz dziecku wiedzy o seksualności, nierespektujący powyższych przesłanek, zakłóca jego rozwój emocjonalny i wywołuje niepokój moralny. W procesie wychowawczym rodzice i wychowawcy winni też uszanować samodzielnie rozpoznawaną przez dziecko różnorodność płci: męzczyzny i kobiety.

11. Biskupi wraz z rodzinami i środowiskami wyrażającymi sprzeciw wobec wspomnianej Karty, jej wspierają i przypominają, że zgodnie z Konstytucją RP „każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed (...) demoralizacją” (art. 72 ust. 1). Dlatego też apelują o wycofanie budzących wątpliwości etyczne i prawne rozwiązań zawartych w tak zwanej Karcie LGBT.

*Biskupi zgromadzeni
na 382. Zebraniu Plenarnym
Konferencji Episkopatu Polski*

Warszawa, 13 marca 2019 r.

Stanowisko Konferencji Episkopatu Polski w sprawie świętowania niedzieli (13.03.2019)

Konferencja Episkopatu Polski z niepokojem odnotowuje pojawiające się sygnały, także ze strony rządzących, mówiące o możliwości nie tylko zatrzymania rozpoczętego w marcu ubiegłego roku procesu przywracania w naszej Ojczyźnie wszystkich niedziel wolnych od niekoniecznej pracy, ale wręcz uczyńnięcia w tej kwestii kroku wstecz. Konferencja Episkopatu Polski zwraca uwagę, że mija dopiero rok od wejścia w życie ustawy „o ograniczeniu handlu w niedziele...”, która tysiącom pracujących i ich rodzinom przywróciła niedzielę jako wolny dzień, dzień odpoczynku i umacniania więzi rodzinnych oraz społecznych relacji. Przypominamy, że ustawa została uchwalona z inicjatywy wolnych obywateli, jako odpowiedź na długo wyrażane postulaty NSZZ Solidarność i znacznej części społeczeństwa.

1. Dlatego – jak wykazują opinie zbierane przez Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego – obowiązująca od 1 marca ubiegłego roku regulacja prawna spotyka się z poparciem wspólnoty Kościoła katolickiego i innych Kościołów chrześcijańskich w Polsce. Dla wierzących chrześcijan niedziela jest pierwszym dniem tygodnia, pamiątką Zmartwychwstania Jezusa Chrystusa oraz uobecnieniem Pięćdziesiątnicy – Zesłania Ducha Świętego, dniem szczególnym, prawdziwym świętem przeżywanym zarówno we wspólnocie wiary, jak i w rodzinach, w przestrzeni kultury i natury.

Wzywamy i zachęcamy wszystkie parafie, ruchy i stowarzyszenia do aktywności na polu tworzenia oferty i przykładu przeżywania czasu niedzieli dla wspólnotowego i osobistego duchowego rozwoju.

Przed laty – jako społeczeństwo i wspólnota ekklezjalna – dużym społecznym wysiłkiem i solidarnością odzyskaliśmy jako dzień wolny od pracy uroczystość Objawienia Pańskiego. A dzień 6 stycznia stał się świętem całego społeczeństwa, zjednoczonego w przeżywaniu Orszaku Trzech Króli. W tym samym duchu, w duchu respektowania trzeciego przykazania Dekalogu: „Pamiętaj, abyś dzień święty święcił” powinniśmy przeżywać niedziele z pożytkiem dla siebie i bliźnich.

Konferencja Episkopatu Polski apeluje o powszechne poszanowanie w naszym kraju niedzieli jako istotnego dobra kulturowego i wyróżnika europejskiej cywilizacji. Pokój niedzieli wolnej od pracy i wolnej od zajęć szkolnych to szansa na wzmacnianie wspólnoty rodzinnej, lokalnej i narodowej tożsamości.

2. Celem ograniczenia handlu w niedzielę było nie tylko umożliwienie tysiącom osób zatrudnionych w sferze handlu i usług należnego im odpoczynku i przeżywania tego czasu w gronie rodziny, ale także dowartościowanie w świadomości obywateli znaczenia tego dnia jako święta. W wielu krajach Unii Europejskiej, które wciąż są normatywnym punktem odniesienia w przestrzeni mentalnej naszego społeczeństwa, „niedziela jest dniem wolnym” i taką się stała w naszym kraju, który – jak słyszymy – jest sercem Europy. Całe społeczeństwo, a zwłaszcza młode pokolenie, otrzymało szansę, aby na nowo odkryć wartość niedzieli jako „dnia człowieka” (*dies homini*), dnia wolnego.

Jako Kościół katolicki wraz innymi Kościołami chrześcijańskimi, gromadzącymi wyznawców Chrystusa, jesteśmy zobowiązani do obrony i wzmacniania niedzieli jako „dnia Pańskiego” (*dies Domini*) oraz chrześcijańskiego świętowania jako szansy budowania wspólnoty eklezjalnej i społecznej. Jej prawdziwy sens nie może być przysłonięty medialnym lobbieniem organizacji grupujących sieci handlowe, mające często, jak to określił papież Franciszek w encyklice *Laudato si*, „obsesję na tle maksymalizacji zysków”. To pod presją reklamy, narzucanego materializmu praktycznego i konsumpcjonizmu czyni się z wolnego człowieka niewolnika konsumpcji. Przypominamy więc za papieżem Benedyktem XVI wszystkim konsumentom o tym, że „kupno jest zawsze aktem moralnym, nie tylko ekonomicznym”. Dlatego istnieje ścisła odpowiedzialność społeczna konsumenta, która idzie w parze z odpowiedzialnością społeczną świata biznesu. „Konsumentów trzeba stale wychowywać do roli, którą codziennie odgrywają, powinni robić to z poszanowaniem zasad moralnych, co nie umniejsza racjonalności ekonomicznej aktu kupna” (*Caritas in veritate*, 66).

3. Jako Konferencja Episkopatu Polski nie możemy nie reagować na nieustannie ponawiane próby podważenia i unicestwienia – przede wszystkim argumentami ekonomicznymi – istniejącej od roku możliwości, by niedziela w Polsce traktowana była i przeżywana jako dzień wolny. To o taki kształt niedzieli upominali się strajkujący w roku 1980, żądając wolnej niedzieli jako dnia wolnego od pracy, dnia dla rodziny i czasu na budowanie relacji.

Wolna od pracy niedziela nie może być jedynie przywilejem bogatych. Jest prawem w nowoczesnych demokracjach, szanujących godność i prawo do wypoczynku każdego człowieka. Należy do systemu chrześcijańskich wartości, których – jak słyszymy – rządzący zamierzają bronić w parlamencie europejskim.

Niedziela jest i może być nadal spoiwem budowania nie tylko trwałej wspólnoty religijnej, ale również silnej wspólnoty rodzinnej, lokalnej i narodowej.

Papież Jan Paweł II w Liście Apostolskim „*Dies Domini*” napisał: „także w obecnej sytuacji historycznej mamy obowiązek tak działać, aby wszyscy mogli zaznać wolności, odpoczynku i odprężenia, które są człowiekowi niezbędne ze względu na jego ludzką godność oraz związane z nią potrzeby religijne, rodzinne, kulturowe i społeczne, trudne do zaspokojenia, jeśli nie jest zagwarantowany przynajmniej jeden dzień w tygodniu dający wszystkim możliwość wspólnego odpoczynku i świętowania” (nr 66).

Warszawa, 13 marca 2019 r.

Komunikat z 382. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski (14.03.2019)

W dniach od 12 do 14 marca br. w Warszawie miało miejsce 382. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski. Obradami kierował abp Stanisław Gądecki, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski. Biskupi wzięli udział w uroczystościach z okazji 100-lecia Konferencji Episkopatu Polski, 100. rocznicy przywrócenia relacji dyplomatycznych między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską oraz 6. rocznicy wyboru Ojca Świętego Franciszka. Mszy św. dziękczynnej przewodniczył kard. Pietro Parolin, Sekretarz Stanu Stolicy Apostolskiej, który w Świątyni Opatrzności Bożej wygłosił homilię oraz na Zebraniu Plenarnym skierował słowo do biskupów. W zebraniu wzięli udział abp Salvatore Pennacchio, Nuncjusz Apostolski w Polsce.

W obradach uczestniczyli także przedstawiciele episkopatów z Albanii, Białorusi, Danii, Hiszpanii, Kazachstanu, Litwy, Łotwy, Mołdawii, Słowacji, Ukrainy oraz przedstawiciel Komisji Episkopatów Wspólnoty Europejskiej (ComECE) z Włoch.

1. Kościół w Polsce przeżywa 100-lecie Konferencji Episkopatu Polski oraz przywrócenia relacji dyplomatycznych między odrodzoną Rzeczpospolitą i Stolicą Apostolską. Scalone ponownie po 123 latach ziemię i społeczeństwo polskie – tak różne, jak różna była ich sytuacja społeczna, kulturowa i polityczna w poszczególnych zaborach – znalazły w Kościele jeden z najważniejszych czynników jedności, wzmocniony międzynarodową powagą moralnego autorytetu papieża. Taką funkcję Kościół w Polsce pełnił już wcześniej – przez cały okres I Rzeczypospolitej; również dzisiaj odczytuje ją jako jeden z najważniejszych wymiarów swojej misji. Jedność z Następcą św. Piotra, której posługuje Nuncjatura Apostolska, przeżywamy nie tylko jako znak komunii z Kościołem powszechnym, ale także jako gwarancję wolności wobec lokalnych interesów i nacisków. Jako Kościół w Polsce z wdzięcznością przyjmujemy misję kolejnych nuncjuszy, wyrażającą stałą obecność Ojca Świętego w życiu i wierze jego synów i córek.

2. Podczas zebrania plenarnego biskupi dokonali wyborów Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski i jego Zastępcy. Funkcje te powierzono na drugą pięcioletnią kadencję, odpowiednio: abp. Stanisławowi Gądeckiemu i abp. Markowi Jędraszewskiemu.

3. Zgodnie z postanowieniem biskupów zostały zebrane dane statystyczne, zarówno z diecezji jak i z męskich zgromadzeń zakonnych i stowarzyszeń życia apostolskiego, dotyczące skali wykorzystywania małoletnich przez niektórych duchownych w Polsce. Dane dotyczą przypadków zgłaszanych od 1 stycznia 1990 r. do 30 czerwca 2018 r. Biskupi zdecydowanie potępiają wszelkie formy wykorzystywania małoletnich. Opublikowane dane, z jednej strony jeszcze raz podkreślają nade wszystko konieczność otoczenia pokrzywdzonych troską i pomocą, a z drugiej strony domagają się kontynuowania walki przeciwko wykorzystywaniu małoletnich przez ludzi Kościoła. Troska o osoby skrzywdzone jest szczególnym wymiarem troski o dobro człowieka. Tej trosce mają służyć zdecydowane działania, aby poprzez programy i przyjmowane w diecezjach zasady prewencji nasze kościelne wspólnoty jeszcze bardziej były środowiskiem bezpiecznym dla dzieci i młodzieży. Biskupi wybrali delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży, którym został abp Wojciech Polak, Prymas Polski, przewodniczący Komisji Duchowieństwa KEP.

Księża biskupi wyrażają swoją wdzięczność Ojcu Świętemu Franciszkowi za spotkanie z przewodniczącymi krajowych konferencji biskupów z całego świata nt. ochrony osób małoletnich w Kościele (21-24 lutego br.). Na zakończenie tego spotkania papież Franciszek wskazał na globalny wymiar krzywd wyrządzanych dzieciom i młodzieży we współczesnym świecie, a także na konkretne działania, które w tej sprawie musi podjąć Kościół katolicki, aby w sposób wiarygodny mógł być świadkiem Ewangelii.

4. Z najnowszych badań socjologicznych wynika, że największą wartością dla Polaków jest małżeństwo i rodzina oparta na związku mężczyzny i kobiety, którzy w hojnym darze z siebie samych zgadzają się przyjąć i wychować potomstwo. Biskupi podkreślają, że ewangelia rodziny, którą z mocą głosi Kościół, jest zawsze aktualna i stanowi źródło inspiracji do budowania trwałych małżeństw. Właściwym czasem i pomocą rodzinie jest niedziela przeżywana na Eucharystii, przy wspólnym stole i odpoczynku. W związku z tym wypracowano stanowisko odnośnie do świętowania niedzieli.

5. Pasterze Kościoła w Polsce przypominają o największej wartości, jaką jest ludzkie życie. Zapraszają wszystkich ludzi dobrej woli do podjęcia starań, aby obchody Dnia Świętości Życia oraz Narodowego Dnia Życia stały się okazją do afirmacji życia. Biskupi zachęcają do modlitwy w intencji każdego życia ludzkiego, od poczęcia do naturalnej śmierci. Jednocześnie proszą o podjęcie we wszystkich parafiach dzieła duchowej adopcji. Biskupi popierają wszystkie inicjatywy mające na celu ochronę życia ludzkiego, w tym Marsze dla Życia i Rodziny, zarówno o charakterze ogólnopolskim, jak i diecezjalnym.

6. Konferencja Episkopatu Polski z niepokojem zauważa próby ingerowania w organizację zajęć z nauczania religii w szkole. Przypomina o zasadach zawartych w Rozporządzeniu MEN

z 14 kwietnia 1992 roku. Zarówno religia jak i etyka to ważne zajęcia o charakterze aksjologicznym, bez których szkoła nie może w pełni realizować swoich zadań wychowawczych, decydujących o przyszłości rodziny i narodu.

7. Biskupi podsumowali Światowe Dni Młodzieży w Panamie, w których uczestniczyło ponad cztery tysiące pielgrzymów z Polski, stanowiących wraz ze swoimi pasterzami najliczniejszą grupę z Europy. Podkreślono duże zaangażowanie duszpasterzy i młodzieży w przygotowanie i owocne przeżycie spotkania z papieżem Franciszkiem.

8. W związku z przypadającą w przyszłym roku 100. rocznicą urodzin Jana Pawła II, księża biskupi z serca błogosławią wszelkim inicjatywom o charakterze duszpasterskim i społecznym odnoszącym się do osoby i dziedzictwa Papieża Polaka.

Na czas owocnego przeżywania Wielkiego Postu i Świąt Paschalnych, biskupi błogosławią wszystkim wiernym.

Podpisali:

*Pasterze Kościoła katolickiego w Polsce
Zgromadzeni na 382. Zebraniu Plenarnym
Konferencji Episkopatu Polski*

Warszawa, 14 marca 2019 r.

Słowo Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski przed wyborami do Parlamentu Europejskiego (2.05.2019)

Drodzy Siostry i Bracia,

W niedzielę 26 maja br. we wszystkich państwach tworzących Unię Europejską odbędą się wybory do jej Parlamentu. Od wyników tych wyborów będzie zależał nie tylko kształt polityczny, ale także duchowy Unii Europejskiej.

Polska należy do Unii od 2004 roku. Stało się to również dzięki osobistemu zaangażowaniu Ojca Świętego Jana Pawła II, który w członkostwie naszego państwa w tej instytucji dostrzegał nie tylko szansę na rozwój Polski pod względem materialnym i cywilizacyjnym, ale również szansę dla Unii, która będzie mogła czerpać z duchowego skarbcza naszej Ojczyzny. W konsekwencji przed Europą otworzy to – jak często głosił to Papież – możliwość oddychania obydwoma płucami, a przez to trwania przy jej chrześcijańskich korzeniach.

Jeszcze na kilka lat przed wstąpieniem Polski do Unii, dnia 3 czerwca 1997 roku Jan Paweł II w obecności pięciu prezydentów państw Europy Środkowej i Wschodniej mówił w Gnieźnie: „Bez Chrystusa nie można budować trwałej jedności. Nie można tego robić, odcinając się od tych korzeni, z których wyrosły narody i kultury Europy i od wielkiego bogactwa minionych wieków. Jakże można liczyć na zbudowanie «wspólnego domu» dla całej Europy, jeśli zabraknie cegieł ludzkich sumień wypalonych w ogniu Ewangelii, połączonych spoiwem solidarnej miłości społecznej, będącej owocem miłości Boga?”.

Mając na uwadze to papieskie nauczanie, lepiej możemy zdać sobie sprawę z tego, jak wielka odpowiedzialność na nas spoczywa w obecnym momencie naszej najnowszej historii. Dlatego bardzo zachęcamy Was, Drodzy Siostry i Bracia, do wzięcia udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego i głosowania zgodnego z właściwie ukształtowanym sumieniem.

Modląc się do Boga – za wstawiennictwem świętych Patronów Europy i Polski – o dobrą przyszłość Europy, a także o dobrą przyszłość naszej Ojczyzny, z serca Wam błogosławimy w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Jasna Góra, 2 maja 2019 r.

**Stanowisko Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski:
*Wrażliwość i odpowiedzialność. Słowo biskupów do wiernych (22.05.2019)***

„Kto by się stał powodem grzechu dla jednego z tych małych, którzy wierzą we Mnie, temu byłoby lepiej kamień młyński zawiesić u szyi i utopić go w głębi morza” (Mk 9, 42)

Drogie Siostry i drodzy Bracia!

W ostatnim czasie wspólnota Kościoła w Polsce wstrząsana jest kolejnymi bolesnymi informacjami o wykorzystywaniu seksualnym dzieci i młodzieży przez niektórych duchownych. Przepęstwa te są źródłem głębokiego cierpienia osób pokrzywdzonych. Nie ma słów, aby wyrazić nasz wstyd z powodu skandali seksualnych z udziałem duchownych. Są one powodem wielkiego zgorznięcia i domagają się całkowitego potępienia, a także wyciągnięcia surowych konsekwencji wobec przestępców oraz wobec osób skrywających takie czyny.

Cierpienia osób pokrzywdzonych dotyczą nie tylko ich samych, ale także całych rodzin oraz wspólnot kościelnych. Przepęstwa te „przysłoniły blask Ewangelii takim mrokiem, jakiego nie znały nawet wieki prześladowań” (Benedykt XVI, List do katolików w Irlandii, 19.03.2010).

Głęboko tkwią w nas wykrzywane słowa świadectwa osoby pokrzywdzonej, iż Chrystus nie krzywdził dzieci. „To [co ksiądz zrobił] naprawdę odcisnęło bardzo duże piętno na moim dorosłym życiu. Ja do tej pory mam koszmary. Cały czas jest to we mnie” – tak powiedziała w filmie w czasie konfrontacji z oprawcą 39-letnia Anna, przed laty 9-letnia uczennica. I drugie świadectwo, przekazane w artykule napisanym przez dorosłego dziś mężczyznę: „Nie mam żalu do Kościoła. Wiem, że skrzywdził mnie nie [cały] Kościół, lecz konkretna osoba. Nie wiem, czy ktokolwiek z przełożonych cokolwiek o tym wiedział. Ale martwi mnie, że tacy jak ja, pozostają poza kościelną sferą uwagi”. Obydwa wyznania są wstrząsające – to nigdy nie powinno się było wydarzyć.

1. Świadectwo cierpienia

Wielu z nas obejrzało film „Tylko nie mów nikomu”. Ten dokument, to przede wszystkim wstrząsające relacje dorosłych dziś osób, wykorzystywanych w dzieciństwie przez duchownych. Zawiera on także przykłady braku wrażliwości, grzechu zaniedbania i niedowierzania osobom skrzywdzonym, co w konsekwencji chroniło sprawców. Film, przyjmując perspektywę pokrzywdzonych, uświadomił nam wszystkim ogrom ich cierpienia. Każdy, kto jest wrażliwy, poznając losy osób pokrzywdzonych, odczuwa ból, wzruszenie i smutek wobec ich cierpienia. Dziękujemy wszystkim, którzy mieli odwagę opowiedzieć o swoim cierpieniu. Zdajemy sobie sprawę z tego, że żadne słowo nie jest w stanie wynagrodzić im krzywd, jakich doznali.

Przyznajemy, że jako pasterze Kościoła nie uczyniliśmy wszystkiego, aby zapobiec krzywdom.

Dla wielu wiernych, szczególnie dla młodych szczerze szukających Boga, skandale seksualne z udziałem duchownych stają się ciężką próbą wiary i powodem do wielkiego zgorznięcia. Rozczarowanie i oburzenie jest tym większe i boleśniesz, że dzieci zamiast troskliwej miłości i towarzyszenia w szukaniu bliskości Jezusa doświadczyły przemocy i brutalnego odarcia z godności dziecka. Od początku swego istnienia wspólnota kościelna uznawała takie zachowania za wyjątkowo ciężki grzech; według słów Chrystusa „kto by się stał powodem grzechu dla jednego z tych małych, którzy wierzą we Mnie, temu byłoby lepiej kamień młyński zawiesić u szyi i utopić go w głębi morza” (Mk 9,42). „Biada człowiekowi przez którego dokonuje się zgorznięcie” (Mt 18,7).

2. Wrażliwość

Wszyscy, zarówno duchowni, jak i świeccy, jako społeczność, musimy stworzyć właściwą przestrzeń do przywrócenia pokrzywdzonym jak najbardziej normalnego życia, a także do odbudowania zaufania wobec duszpasterzy i biskupów.

Wyznania pokrzywdzonych przynaglają nas, biskupów, ale i wszystkich ludzi dobrej woli do większego wyczulenia na zagrożenia; do większej wrażliwości na pomoc pokrzywdzonym. Zarówno niebezpieczeństwa, jak i konieczność wsparcia dotyczą każdego środowiska, nie tylko kościelnego, ale i rodzin, szkół, klubów sportowych i wielu innych grup. Sytuacje życiowe pokrzywdzonych skłaniają do szybszego i skuteczniejszego pomagania im. Oni potrzebują wielkiej wrażliwości i wsparcia, by odnaleźć równowagę życia.

Prosimy osoby pokrzywdzone przez duchownych, aby zgłaszały doznaną krzywdę do przełożonych kościelnych oraz do odpowiednich organów państwowych. W każdej diecezji i w wielu prowincjach zakonnych został wyznaczony delegat upoważniony do przyjmowania zgłoszeń o wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez osobę duchowną. Ma on też pomóc w otrzymaniu wsparcia psychologicznego, prawnego i duszpasterskiego. Chcemy wspierać pokrzywdzonych od początku tej drogi w podjęciu kroków potrzebnych do przezwyciężania skutków doznanej krzywdy.

Przyjmujemy z wdzięcznością nowe motu proprio papieża Franciszka, w którym Ojciec Święty nakazuje zgłaszanie takich przestępstw i przewiduje poważne kary dla przełożonych, którzy zaniedbywali swoje obowiązki chronienia owczarni Chrystusowej. Pamiętamy też o tym, że według zawartych w tym dokumencie nowych norm prawa kościelnego nikogo przy zgłaszaniu przestępstwa nie wolno zobowiązywać do milczenia. Zrobimy wszystko, co w naszej mocy, aby te zgłoszenia w instytucjach kościelnych przebiegały ze współczuciem i z jak największą wrażliwością oraz w poczuciu bezpieczeństwa dla każdej osoby i jej dramatu. Będziemy też nadal zgłaszać przestępstwa państwowym organom ścigania.

Wielu duchownych i świeckich pracuje z osobami, które odważyły się powiedzieć o swoich traumatycznych doświadczeniach. Nie rozgłaszamy tego, ponieważ szanujemy ich prawo do prywatności. Być może sami zdecydują się o tym głośno mówić. Reakcja najbliższego otoczenia rzadko niestety opiera się na życzliwości i wrażliwości. Często jest okrutna, bezmyślna i bezlitosna, czasem pełna wyrzutów, przez co nam wszystkim potrzebna jest zmiana mentalności, by osoby poszkodowane w dzieciństwie lub młodości w delikatnej sferze seksualności były chronione i wspierane.

3. Odpowiedzialność

Zwracamy coraz większą uwagę na wychowanie w seminariach i kształtowanie osobowości przyszłych księży. Nie chcemy dopuścić, aby w szeregach duchowieństwa znalazły się osoby niedojrzałe, niezdolne do wierności złożonym ślubom i przyrzeczeniom. Ponadto, od sześciu lat koordynator ds. ochrony dzieci i młodzieży powołany przez Konferencję Episkopatu Polski organizuje wraz z zespołem współpracowników Centrum Ochrony Dziecka liczne szkolenia dla duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego. Przygotowujemy w diecezjach i w zgromadzeniach zakonnych także system zapobiegania; ma on pomóc ochronić dzieci i młodzież przed potencjalnym wykorzystaniem seksualnym. Chcemy, by ich bezpieczeństwo stało się priorytetem we wszystkich środowiskach.

W tym kontekście w szczególny sposób doceniamy pracę zdecydowanej większości kapłanów, którzy wierni Ewangelii gorliwie i ofiarnie służą Bogu i ludziom. Nie pozwólmy, by dobro, które dokonuje się w Kościele przez ich posługę, przesłoniły nam grzechy konkretnych osób. Na zasadzie odpowiedzialności zbiorowej nie przenosimy też win konkretnych osób w sutannach na wszystkich księży. Tych czynów dopuścili się konkretni ludzie i oni powinni zostać ukarani za swoje czyny. Wesprzyjmy w tych trudnych chwilach kapłanów pracujących z poświęceniem, by nie utracili zapłać i otrzymali umocnienie ze strony wiernych świeckich.

Wspólnie ze wszystkimi ludźmi dobrej woli jednoczymy wysiłki w rozpoznawaniu i eliminowaniu czynników sprzyjających przestępstwom. Prosimy o wsparcie wychowawców i opiekunów dzieci i młodzieży w przedszkolach i szkołach oraz w zakładach opiekuńczo-wychowawczych. Prosimy o pomoc w zdobywaniu odpowiedniej wiedzy i umiejętności, by wszystkie placówki prowadzone przez Kościół stały się domami bezpiecznymi, wyznaczającymi najlepsze standardy ochrony dzieci.

Taki sam apel kierujemy do odpowiedzialnych za ruchy katolickie i organizacje młodzieżowe. Bądźmy wszyscy bardziej wrażliwi wobec dzieci i młodzieży, a także wobec osób pokrzywdzonych.

Zakończenie

Nasze słowo do wszystkich ludzi dobrej woli kończymy modlitwą do Ducha Świętego:

Oto jesteś, Panie, Duchu Święty.

Jesteśmy – wprawdzie obciążeni grzechem,

lecz zgromadzeni w imię Twoje.

Przyjdź do nas i bądź z nami,

Racz obmyć nasze serca

i naucz nas, co mamy czynić,

dokąd mamy zmierzać,

Powiedz, co mamy podjąć,

abyśmy wsparci Twoją mocą

Tobie zdołali podobać się we wszystkim. (św. Augustyn)

Przyzywając mocy Ducha Świętego i wstawiennictwa Maryi, Matki Kościoła,

Jej powierzając osoby skrzywdzone, rodziny, dzieci i młodzież oraz wspólnoty kościelne,

upraszamy w modlitwie ducha pokory i odwagi,

aby nie dać się zwyciężyć złu i ogarnąć troską wszystkich.

Podpisali:

Biskupi zebrani

na posiedzeniu Rady Stałej

Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 22 maja 2019 r.

Komunikat z 383. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski (14.06.2019)

W dniach od 13 do 14 czerwca br. w Świdnicy i Wałbrzychu miało miejsce 383. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski. Obradami kierował abp Stanisław Gądecki, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski.

1. Pasterze Kościoła w Polsce wzięli udział w uroczystościach z okazji 15-lecia Diecezji Świdnickiej, która została ustanowiona przez św. Jana Pawła II w 2004 r., a pierwszym jej biskupem został mianowany ks. prof. dr hab. Ignacy Dec. Biskupi Polscy celebrowali z tej okazji w katedrze świdnickiej uroczystą Eucharystię. Okazją do spotkania Episkopatu Polski w diecezji świdnickiej było także zakończenie jubileuszu 800-lecia sanktuarium NMP Królowej Rodzin w Wambierzycach.

2. Biskupi są wdzięczni abp. Charlsonowi Scielunie, arcybiskupowi Malty i sekretarzowi pomocniczemu Kongregacji Nauki Wiary, za przyjęcie zaproszenia, które skierowali do niego w lipcu ubiegłego roku. Wysłuchali jego wykładu nt. norm prawnych i działań związanych z ochroną dzieci i młodzieży. Normy te wynikają z nauczania papieży – św. Jana Pawła II, Benedykta XVI, a zwłaszcza z ostatniego *motu proprio* papieża Franciszka „Vos estis lux mundi”. Abp Scieluna z uznaniem odniósł się do dotychczasowych regulacji prawnych Konferencji Episkopatu Polski, wskazując jednocześnie na konieczność ich adaptacji do najnowszych norm Stolicy Apostolskiej.

3. Pasterze Kościoła w Polsce wyrażają wdzięczność kapłanom, którzy wiernie wypełniają swoje przyrzeczenia złożone podczas święceń i z oddaniem służą powierzonemu im Ludowi Bożemu, prowadząc go drogami zbawienia.

4. W ostatnich tygodniach miały miejsce smutne i gorszące wydarzenia: brak szacunku dla Eucharystii, profanacja obrazu Matki Bożej Częstochowskiej, Królowej Polski, oraz nawoływanie do

nienawiści w stosunku do ludzi wierzących, w tym osób duchownych. Biskupi proszą o modlitwę w intencji naszej Ojczyzny.

5. Konferencja Episkopatu Polski przyjęła program duszpasterski dla Kościoła w Polsce na lata 2019-2022 pod hasłem „Eucharystia daje życie”. Eucharystia jest źródłem i szczytem życia Kościoła. To „Wielka Tajemnica Wiary”, tajemnica wyznawana, celebrowana i praktykowana. Z Eucharystią wiąże się również świętowanie Dnia Pańskiego jako dnia modlitwy, budowania Kościoła domowego i świadectwa wzajemnej miłości. Biskupi zapoznali się z wynikami badań, które ukazują, że ograniczenie handlu w niedzielę w znacznym stopniu wpłynęło pozytywnie na jakość życia Polaków, zwłaszcza polskich rodzin. Większość badanych czas wolnej niedzieli przeznaczają na pogłębianie więzi rodzinnych, wycieczki, sport i uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych.

6. Biskupi zapoznali się z problemami duszpasterstwa rodzin w Polsce. Podkreślili wagę wielu cennych inicjatyw prorodzinnych i broniących życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Pasterze dziękują wiernym za organizację i liczny udział w Marszach dla Życia i Rodziny. Po raz kolejny podkreślają wagę właściwego wychowania dzieci i młodzieży do życia zgodnego z ich płciowością, które powinno mieć miejsce przede wszystkim w rodzinie. Równocześnie przestrzegają przed propagowaniem różnych ideologii wrogich prawu naturalnemu i wartościom chrześcijańskim, które usiłuje się wprowadzać do środowiska szkolnego pod pozorem edukacji seksualnej. Rodzice powinni monitorować programy wychowawcze oraz zajęcia szkolne, a także zajęcia organizowane poza szkołą. Mają oni niezbywalne prawo do protestu i zatrzymywania inicjatyw godzących w prawidłowy rozwój dziecka i podważających ich światopogląd.

7. Konferencja Episkopatu Polski wyraża wdzięczność nauczycielom, wychowawcom i katechetom za pracę w kończącym się roku szkolnym. Jednocześnie zapraszają na coroczną pielgrzymkę nauczycieli na Jasną Górę w dn. 2 lipca br. Hasłem pielgrzymki są słowa św. Jana Pawła II „W imię przyszłości kultury”, które podkreślają misję nauczyciela i szkoły. Biskupi życzą wszystkim udanego odpoczynku wakacyjnego przeżywanego w duchu chrześcijańskim.

8. Biskupi z uznaniem i wdzięcznością odnieśli się do pracy Krajowej Rady ds. Duszpasterstwa Kobiet. Świat, szczególnie w obecnych czasach, potrzebuje kobiecego serca, kobiecej wrażliwości i duchowości formowanych w szkole Ewangelii. W związku z tym biskupi zwracają się do wszystkich Pań, by włączyły się w inicjatywy duszpasterstwa kobiet realizowane w diecezjach i parafiach.

9. Bp dr hab. Artur Miziński został ponownie wybrany na Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski na drugą pięcioletnią kadencję. Również jego zastępca, ks. dr Jarosław Mrówczyński, został zatwierdzony na urzędzie.

Biskupi błogosławią Polakom w kraju i za granicą, życząc błogosławionego czasu odpoczynku.

Podpisali:

*Pasterze Kościoła w Polsce
obecni na 383. Zebraniu Plenarnym
Konferencji Episkopatu Polski*

**Stanowisko Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski:
*Edukacja seksualna. Odpowiedzialność rodziców (27.08.2019)***

W ostatnich miesiącach nasilają się zagrożenia dla dobra dzieci wynikające z wprowadzania do szkół zajęć ingerujących w sposób niewłaściwy w sferę jego seksualności i rozwoju psychoseksualnego. W niektórych miejscach w Polsce permissywna edukacja seksualna będzie organizowana przez samorządy od 1 września. Zajęcia te – organizowane za pośrednictwem organizacji zewnętrznych lub wdrażane bezpośrednio przez szkoły samorządowe – mogą występować pod wieloma nazwami i wielu formatach organizacyjnych. Dlatego trzeba przypomnieć o prawach, jakie przysługują rodzicom w zakresie procesu wychowania, w tym w szczególności jego aspektów realizowanych w szkole. Skuteczna ochrona dzieci przed deprawacją będzie możliwa, jeśli rodzice będą nie tylko

korzystali ze swoich indywidualnych uprawnień, ale zaangażują się w prace rad rodziców, które mogą mieć szeroki wpływ na sytuację w szkole i zapobiegać demoralizacji dzieci.

Świadomość praw rodziców oraz ich aktywne zaangażowanie w działalność rad rodziców są tym ważniejsze, że w ostatnich miesiącach miały miejsce przypadki wprowadzania do szkół zajęć wbrew przepisom obowiązującego prawa, z powołaniem się wyłącznie na autorytet władz samorządowych, jako organu prowadzącego. W wielu miejscach nauczyciele, dyrektorzy szkół i samorządowcy nie znają i nie stosują przepisów stojących na straży praw rodziców.

Edukacja i wychowanie czyli kształtowanie postaw są w polskim systemie prawnym traktowane jako kompetencja rodziców, a rola szkoły w tym zakresie jest wyłącznie pomocnicza. Konstytucja gwarantuje rodzicom prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami (art. 48 ust. 1 i 53 ust. 1), a Prawo oświatowe jasno potwierdza, że szkoła wspomaga wychowawczą rolę rodziny (art. 1 pkt 2). Te normy są uszczegółowieniem zasady pomocniczości, zgodnie z którą ingerencja władzy publicznej w życie rodziny jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy ta nie może sama prawidłowo realizować swoich zadań. Konstytucja ustanawia ponadto zasadę, zgodnie z którą każdy może żądać ochrony dziecka przed demoralizacją (art. 72 ust. 1).

Podstawowym instrumentem, z którego może skorzystać każdy rodzic, jest złożenie oświadczenia wychowawczego przypominającego, że na udział dziecka w jakichkolwiek zajęciach nieobowiązkowych potrzebna jest zgoda rodzica lub opiekuna prawnego, którą poprzedzić powinno przekazanie mu szczegółowych informacji na temat ich programu oraz podmiotu, który ma je prowadzić. Zgoda na zajęcia dodatkowe nie powinna mieć charakteru „ogólnego” ani „blankietowego”, co jest w niektórych szkołach praktykowane – rodzic powinien wyrazić zgodę na udział w każdym cyklu zajęć osobno.

Niezwiązane z podstawą programową treści demoralizujące dziecko mogą się pojawić także podczas zajęć obowiązkowych. Jeżeli dojdzie do takiej sytuacji, rodzic powinien zawiadomić organ nadzoru pedagogicznego oraz organizację zajmującą się ochroną praw rodziców. Trzeba przypomnieć, że wystawienie dziecka na demoralizujące treści może stanowić naruszenie dóbr osobistych jego i rodziców, a w konsekwencji skutkować odpowiedzialnością cywilnoprawną organu prowadzącego szkołę lub organizacji prowadzącej zajęcia. Ważną pomocą dla wszystkich rodziców może być także zapoznanie się z opracowaniami dotyczącymi praw, które przysługują im w procesie edukacji.

Równie ważne jest włączenie się już na początku roku w prace „trójek klasowych” i rad rodziców, którym przepisy dają szerokie kompetencje i pozwalają istotnie wpływać na sytuację w szkole. Współpraca szkoły z jakimkolwiek stowarzyszeniem lub inną organizacją wymaga wyrażenia przez radę rodziców pozytywnej opinii (art. 86 Prawa oświatowego). To rada rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną uchwała m.in. program wychowawczo-profilaktyczny szkoły (art. 84 ust. 2 pkt 1 Prawa oświatowego). Rodzice mogą podczas prac nad tym dokumentem wykluczyć prowadzenie w szkole deprawujących zajęć oraz przypomnieć, że wychowanie człowieka powinno być realizowane w sposób integralny. Rada może także występować do dyrektora i innych organów szkoły lub placówki, organu prowadzącego szkołę lub placówkę oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny z wnioskami i opiniami we wszystkich sprawach szkoły lub placówki (art. 84 ust. 1 Prawa oświatowego). Dzięki zaangażowaniu w jej prace rodzice mogą nie tylko monitorować sytuację szkoły, ale też zapobiegać pojawieniu się treści demoralizujących.

Skuteczna ochrona dzieci przed deprawacją wymaga od rodziców nie tylko wiedzy, ale też zaangażowania. Obowiązujące przepisy pozwalają rodzicom skutecznie wpływać na sytuację w szkole, w tym oferując środki prawne umożliwiające powstrzymanie godzącej w dobro dzieci seksualizacji przestrzeni szkolnej.

*Biskupi zgromadzeni
na posiedzeniu Rady Stałej
Konferencji Episkopatu Polski*

Jasna Góra – Częstochowa, 27 sierpnia 2019 r.

Komunikat Rady Biskupów Diecezjalnych Konferencji Episkopatu Polski (27.08.2019)

Dnia 27 sierpnia 2019 r., na Jasnej Górze, po Uroczystości Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej, odbyło się zebranie Rady Biskupów Diecezjalnych. Obradami kierował abp Stanisław Gądecki, Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski. Na początku obrad abp Salvatore Pennacchio, Nuncjusz Apostolski w Polsce, skierował swoje słowo do zebranych biskupów diecezjalnych.

1. Gościem specjalnym posiedzenia Rady Biskupów Diecezjalnych był abp Światosław Szewczuk, Arcybiskup Większy Kijowsko-Halicki i zwierzchnik Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego. Podczas spotkania zostało podpisane Stanowisko Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski i Zwierzchnika Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego zatytułowane „W miłości i w prawdzie” na temat woli kontynuowania dialogu i pragnienia głębszego pojednania. Biskupi wyrazili też nadzieję na ogłoszenie św. Jana Pawła II patronem pojednania polsko-ukraińskiego.

2. Dnia 1 września będziemy obchodzić 80. rocznicę wybuchu II wojny światowej. To jedno z najtragiczniejszych wydarzeń w historii naszego kontynentu – Europy, jak i całego świata. Święty Jan Paweł II, który przeżył II wojnę światową, w liście do Konferencji Episkopatu Polski z 26 sierpnia 1989 roku napisał: „Wojna toczyła się nie tylko na frontach, lecz jako wojna totalna uderzała ona w całe społeczeństwa. Deportowano całe środowiska. Tysiące osób stawały się ofiarą więzień, tortur i egzekucji (...) historyczna rzeczywistość II wojny światowej jest straszliwsza niż słowa, którymi można o niej mówić”. Biskupi zachęcają do modlitwy w intencji ofiar II wojny światowej i o pokój na świecie. 1 września we wszystkich katedrach w Polsce zostaną odprawione Msze św. w tej intencji. Biskupi proszą, aby w modlitwie wiernych w całej Polsce dodano wezwanie za ofiary II wojny światowej i o pokój.

3. Wobec planowanego organizowania i finansowania przez niektóre samorządy (organy prowadzące szkoły) w placówkach oświatowych zajęć dodatkowych w zakresie edukacji seksualnej, przypominamy, że wychowanie dzieci i młodzieży jest przede wszystkim prawem i obowiązkiem rodziców. Natomiast zadaniem szkoły jest ich wspieranie zgodnie z zasadą pomocniczości. Realizacja tej właśnie zasady wymaga, aby zgodnie z ustawą o oświacie, propozycje zajęć dodatkowych mogły zgłaszać kompetentne podmioty kierujące się chrześcijańską antropologią. W nawiązaniu do „Apelu Komisji Wychowania Katolickiego KEP” z dn. 19 sierpnia br. Rada Stała KEP skierowała do Wydziałów Katechetycznych poszczególnych diecezji praktyczne wskazówki dla rodziców w tej sprawie. Z tej racji, że wdrażanie edukacji seksualnej ma być oparte na standardach WHO, uwzględniających etapy 0-4, 4-6, 6-9, 9-12, 12-15, 15 i więcej lat, wskazania zawarte w wyżej wymienionym dokumencie Rady Stałej KEP odnoszą się do każdego etapu i formy edukacji. Stąd rodzice, chcąc uchronić swe dzieci przed deprawacją, mogą składać specjalne oświadczenia w przedszkolach oraz innych placówkach wychowawczych.

4. W ostatnich tygodniach byliśmy świadkami napływających z różnych stron świata wyrazów poparcia dla zdecydowanej postawy abp. Marka Jędraszewskiego, zaatakowanego za krytykę ideologii LGBT+. Dziękujemy za wszystkie wyrazy wsparcia dla Księdza Arcybiskupa. Rada Biskupów Diecezjalnych w pełni popiera stanowisko sformułowane przez Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski w oświadczeniu z 8 sierpnia br. Wyrażamy naszą solidarność z krakowskim metropolitą. Modlimy się także za tych, którzy stają się pierwszymi ofiarami tej ideologii, aby mogli osobiście doświadczyć miłości Chrystusa.

5. Zgodnie z decyzją Konferencji Episkopatu Polski, podjętą podczas Zebrania Plenarnego w czerwcu br. w Świdnicy, z początkiem września w siedzibie Sekretariatu KEP w Warszawie rozpocznie pracę Biuro Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży.

6. W związku z wydarzeniami, które mają obecnie miejsce w Polsce, biskupi diecezjalni kierują do wiernych odrębny dokument „Stanowisko biskupów diecezjalnych w sprawie aktów przemocy motywowanych nienawiścią wobec Kościoła katolickiego i jego wiernych”. Ponadto będzie opracowywany dokument ukazujący nauczanie Kościoła ws. LGBT+.

7. Na początku roku szkolnego biskupi zwracają się z serdecznym apelem i prośbą: Szkoła powinna być miejscem nauki i rozwoju młodych ludzi. Powinna być też miejscem spokojnym i przyjaznym, a także środowiskiem, w którym zgodnie współpracują ze sobą zarówno nauczyciele, wychowawcy, katecheci jak i rodzice z uczniami. Wszystkim powinno zależeć na dobru dzieci, młodego pokolenia, które ma prawo dorastać i dojrzewać w środowisku będącym przykładem pokoju, wolnym od przemocy i agresji.

Z Jasnej Góry, duchowej stolicy Polski, biskupi błogosławią Rodakom w Ojczyźnie i poza jej granicami. Wraz z rolnikami dziękują Bogu za tegoroczne plony oraz życzą wszystkim pokoju ducha i wiernego trwania przy Chrystusowej Ewangelii.

*Biskupi obecni
na zebraniu Rady Biskupów Diecezjalnych*

Jasna Góra, 27 sierpnia 2019 r.

Stanowisko Biskupów Diecezjalnych w sprawie aktów przemocy motywowanych nienawiścią wobec Kościoła katolickiego i jego wiernych (27.08.2019)

1. Aspekty liturgiczne

Jako pasterze Kościoła w Polsce z zaniepokojeniem przyjmujemy informacje o kolejnych profanacjach symboli, miejsc i przedmiotów kultu religijnego, które dla katolików są święte. Profanacja jako forma przemocy jest umyślnym odebraniem świętego charakteru rzeczy lub miejscu. Może się ona dokonać także ze złośliwym zamiarem znieważenia jakiejś świętości i staje się aktem zbezczeszczenia.

Wypełniając powierzone nam nauczycielskie zadanie w Kościele, przypominamy, że miejsca, obrzędy i obrazy święte, nawet w zakresie twórczości artystycznej nie są wyrazem tzw. wolności artystycznej, rozumianej jako zupełna dowolność twórcy w przedstawianiu i interpretowaniu znaków świętych zgodnie z własnym poczuciem estetyki lub subiektywną wyobraźnią artystyczną, która bywa także poruszana motywacją ideologiczną. Dlatego fundamentalnym błędem jest usprawiedliwianie np. ideologicznej zmiany aureoli ikony częstochowskiej na kolory środowisk LGBT, ponieważ aureola tej ikony oznacza świętość Bożą, do której jest także wezwany każdy człowiek. Świętość ta jest wyraźnie ukazana w Piśmie Świętym, w którym nie ma tolerancji dla grzechu przeciwko szóstemu przykazaniu, wpisanemu w sam program wspomnianych środowisk.

Fundamentalny błąd w interpretacji znaków religijnych i współczesnej sztuki sakralnej to przekonanie, że w twórczości religijnej mamy rzekomo wyrażać siebie. Jest dokładnie odwrotnie. Już w 1966 r. Konferencja Episkopatu Polski w „Instrukcji o ochronie zabytków i kierunkach rozwoju sztuki kościelnej” wskazała, że sztuka sakralna wyraża „misterium chrześcijaństwa”, a nie np. stan duszy człowieka. Przedmioty i miejsca święte nie są obiektem artystycznego wyrażania siebie, ale wiary Kościoła. Artysta nie ma w sztuce sakralnej wyrażać siebie, ale przymioty Boga, co zaś podlega ocenie Kościoła, a nie tylko samego artysty. Sobór Watykański podkreślił, że to Kościół jest arbitrem w ocenie, „które z dzieł artystów zgadzają się z wiarą, pobożnością i tradycyjnymi zasadami oraz nadają się do użytku sakralnego” (KL p. 122). Bo przecież dzieło to ma służyć modlitwie, a nie promocji żadnej ideologii tego świata, a na pewno nie sprzecznej z przykazaniami Bożymi.

Podobnie publiczne parodiowanie Mszy Świętej jest przejawem fundamentalnego braku kultury i poszanowania dla wrażliwości wiernych. W ocenie pasterzy Kościoła polskiego takie akty pogardy dla rzeczywistości świętej oraz medialne ataki stosowane wobec religii katolickiej, stwarzają atmosferę nienawiści, w której dochodzi następnie do fizycznych aktów przemocy, jak niedawno odnotowane pobicia i zranienia losowo wybranych duchownych.

Należy przypomnieć również, że zgodnie z Kan. 1376 Kodeksu Prawa Kanonicznego, „kto profanuje rzecz świętą, ruchomą czy nieruchomą, powinien być ukarany sprawiedliwą karą”. Natomiast za znieważenie Najświętszego Sakramentu dodatkowo zaciąga się karę ekskomuniki, z której może uwol-

nić jedynie Stolica Apostolska (Kan. 1367). Kara kościelna zaś nie ma na celu odwetu, ale nawrócenie grzesznika. Dlatego wszystkich katolików prosimy o modlitwę w intencji przebłagalnej szczególnie za grzechy profanacji oraz z prośbą o nawrócenie sprawców czynów przeciw Świętemu Kościołowi.

Modlitwa przebłagalna może mieć charakter prywatny, ale może także odbywać się w formie nabożeństw ekspiacyjnych. Nabożeństwa takie są duchową praktyką, w której wierzący przepraszają Boga za grzechy cudzej bezbożności, a także w jakiś sposób pragną w dwójnasób otoczyć czcياً znieważoną tajemnicę (Eucharystii, świętej ikony czy miejsca itp.). Zgodnie z obowiązującymi normami (*Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów* p. 1086) niektóre szczególnie ciężkie akty profanacji wymagają liturgicznego obrzędu przebłagalnego, zanim rzecz święta zostanie przywrócona do użytku świętego. Decyduje o tym opinia biskupa miejsca.

Biskupi polscy zezwalają, aby taki obrzęd przeprowadzano z użyciem zatwierdzonych tekstów liturgicznych (czytania, oracje) zgodnie z wzorem podanym w *Ceremoniale liturgicznej posługi biskupów* (p. 1086-1117), stosując odpowiednie do okoliczności modyfikacje.

Wszystkim, którym bliska jest sprawa naprawienia wyrządzonych świętym tajemnicom Kościoła zniewag oraz sprawa pojednania i zaprowadzenia na nowo porządku w rozdartych nienawiścią sercach ludzi, biskupi udzielają pasterskiego błogosławieństwa.

2. Aspekty prawne

Z zaniepokojeniem przyjmujemy informacje o kolejnych aktach przemocy wymierzonych w Kościół katolicki i jego wiernych. Działania te są zwykle motywowane nienawiścią i przejawiają się atakami słownymi lub fizycznymi wobec wiernych, księży i biskupów, a także profanacją symboli, miejsc i przedmiotów kultu religijnego, które dla katolików są święte.

Takie wrogie chrześcijaństwu działania powinny spotkać się ze zdecydowanym sprzeciwem i dezaprobatą wiernych, jak i wszystkich ludzi dobrej woli, którzy cenią sobie wartości chrześcijańskie i dorobek cywilizacji europejskiej związany z wolnością religijną, godnością osoby ludzkiej i prawami osób wierzących.

Należy odnotować także to, że niejednokrotnie ataki te wyczerpują znamiona przestępstw m.in. zniesławienia, zniewagi, naruszenia nietykalności, przeszkadzania aktom religijnym, obrazy uczuć religijnych, czy nawoływania do nienawiści na tle wyznaniowym. Jednym ze środków prewencyjnych lub reakcyjnych wobec tych działań wymierzonych w Kościół i katolików jest korzystanie z dostępnych środków ochrony prawnej, w tym zawiadamianie o takich sytuacjach organów ścigania.

Wypełniając powierzone im nauczycielskie zadania Kościoła, biskupi polscy proszą katolików i ludzi dobrej woli, w tym szczególnie samorządowców, polityków, parlamentarzystów o podjęcie działań jednoznacznie potępiających przemoc motywowaną przynależnością wyznaniową oraz kroków prawnych lub innych, które skutecznie zapewnią realizowanie wolności religijnej i sprawią, że Kościół katolicki w Polsce będzie mógł bez przeszkód nieść orędzie Chrystusa i wypełniać swoją misję.

Biskupi pragną także zaapelować do dziennikarzy i innych osób związanych ze środkami społecznego przekazu o uszanowanie prawdy i podjęcie działań zmierzających do ograniczenia fałszu, pogardy i nienawiści w Internecie.

Jednocześnie przypominamy, że ataki na Kościół i jego wiernych są grzechami ciężkimi mocno obrażającymi Pana Boga. Dlatego wszystkich katolików prosimy o modlitwę w intencji przebłagalnej szczególnie za grzechy profanacji oraz z prośbą o nawrócenia sprawców.

*Biskupi obecni
na zebraniu Rady Biskupów Diecezjalnych*

Jasna Góra, 27 sierpnia 2019 r.

Komunikat z 384. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski (9.10.2019)

W dniach 8-9 października 2019 roku w Warszawie miało miejsce 384. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski. Obradami kierował abp Stanisław Gądecki, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski. Słowo do biskupów skierował abp Salvatore Pennacchio, Nuncjusz Apostolski w Polsce.

1. Biskupi przyjęli projekt zaktualizowanych zasad formacji kapłańskiej w Polsce. Dokument podkreśla, że formacja kapłańska zmierza do kształtowania „uczni-misjonarza i przyjaciela Jezusa, który upodabnia się do Chrystusa Kapłana, Głowy, Sługi, Pasterza i Oblubieńca Kościoła”. Prezbiterzy mają być gotowi do ewangelicznego stylu życia jako uczniowie Jezusa i do podjęcia misji apostołów we współczesnym świecie. Zasady zawarte w tym dokumencie są dostosowane do najnowszych wskazań Stolicy Apostolskiej. Będą one realizowane w duszpasterstwie powołaniowym oraz we wszystkich seminariach diecezjalnych i zakonnych, jak również w formacji stałej prezbiterów.

2. Pragnieniem Ojca Świętego Franciszka jest, aby w Nadzwyczajnym Miesiącu Misyjnym – październiku, ochrzczeni odnowili zapal misyjny oraz ożywili odpowiedzialność za misje ad gentes. Biskupi dziękują duchownym i świeckim, którzy w odpowiedzi na wezwanie Papieża podjęli modlitwę i czyny miłosierdzia na rzecz misji. W tym miesiącu, wraz z Papieskimi Działami Misyjnymi, swymi ofiarami pomagamy młodym Kościołom w Afryce, Azji i Oceanii oraz Ameryce Łacińskiej. Dzięki naszemu finansowemu wsparciu misjonarze mogą podjąć liczne dzieła ewangelizacyjne, charytatywne, edukacyjne i medyczne. Pasterze Kościoła w Polsce są wdzięczni misjonarzom i misjonarkom, Papieskim Działom Misyjnym, diecezjom, parafiom, zgromadzeniom zakonnym oraz innym wspólnotom kościelnym za pracę na rzecz misji. Misje potrzebują tych, którzy będą głosić Ewangelię słowem i czynami miłości. Dlatego też biskupi ponawiają gorący apel o modlitwę, zwłaszcza różańcową, w intencji powołań misyjnych.

3. W związku z motu proprio „Vos estis lux mundi” Ojca Świętego Franciszka, które zobowiązuje do ustanowienia stabilnego i łatwo dostępnego dla każdego sposobu składania zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wykorzystywania seksualnego osób małoletnich, biskupi znowelizowali „Wytyczne” Konferencji Episkopatu Polski. Ponadto przypomnieli, że dane kontaktowe delegatów ds. ochrony dzieci i młodzieży, którzy przyjmują takie zgłoszenia, ustanowionych w każdej diecezji i zakonach męskich, mają być podane na stronie internetowej diecezji lub prowincji zakonnej w sposób łatwo dostępny dla każdego zainteresowanego. Konferencja Episkopatu Polski przyjęła również Statut Fundacji Świętego Józefa, która – poprzez podejmowane inicjatywy i wspierane działania – ma pomagać osobom wykorzystanym seksualnie we wspólnocie Kościoła.

4. W nawiązaniu do nowego programu duszpasterskiego „Eucharystia daje życie”, biskupi zapoznali się z raportem „Czas wolny w życiu Polaków – a świętowanie niedzieli”, opracowanym przez Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego. Wstępne wyniki badań wskazują, że wprowadzone ograniczenie handlu w niedziele skutkuje tym, że Polacy mają możliwość przeznaczenia tych dni na „zajęcia czasu wolnego”, do których należą: praktyki religijne, budowanie więzi z rodziną i znajomymi oraz udział w inicjatywach kulturalnych i prospołecznych, jak również czynny wypoczynek w spotkaniu z naturą.

5. W pierwszym dniu zebrania plenarnego, po zakończeniu obrad, biskupi udali się do katedry polowej Wojska Polskiego w Warszawie na dziękczynną Eucharystię z okazji setnej rocznicy ustanowienia Biskupstwa Polowego w Polsce. Liturgii – z udziałem Nuncjusza Apostolskiego abp. Salvatore Pennacchio – przewodniczył abp Stanisław Gądecki, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, który wygłosił okolicznościowe kazanie. Została w nim ukazana historia duszpasterstwa wojskowego oraz teologia jubileuszu. Uroczysta Msza św. była okazją do dziękczynienia za posługę kapelanów wojskowych w przeszłości oraz za współczesną służbę ludziom w mundurach w kraju i poza jego granicami. Biskupi i żołnierze modlili się w intencji dwóch saperów, którzy zginęli na służbie podczas rozbrajania niewybuchów. Otoczyli modlitwą także rannych oraz rodziny poszkodowanych.

6. Biskupi przypominają, że godność człowieka domaga się tego, by otoczyć opieką każde ludzkie życie od chwili poczęcia do naturalnej śmierci. Prawo do życia jest prawem uniwersalnym, podstawowym i dotyczy każdego człowieka, bez względu na to czy jest osobą wierzącą, czy nie.

7. Biskupi wyrazili wdzięczność Ojcu Świętemu Franciszkowi za decyzje, które otwierają drogę do beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego. Przygotowując się do tego ważnego wydarzenia, zachęcają do głębszego poznania osoby i nauczania Prymasa Tysiąclecia.

8. W związku ze zbliżającym się Dniem Edukacji, Pasterze Kościoła Katolickiego w Polsce składają podziękowanie nauczycielom, katechetom, wychowawcom i wszystkim pracownikom oświaty za trud nauczania i wychowania.

9. W poczuciu odpowiedzialności za przyszłość naszej Ojczyzny, biskupi obecni na zebraniu plenarnym podkreślają obowiązek moralny wzięcia udziału w wyborach i przyjmują jako swoje „Słowo Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski przed wyborami parlamentarnymi”.

W miesiącu października biskupi zachęcają do modlitwy różańcowej i błogosławią rodakom w kraju i za granicą.

Podpisali
Pasterze Kościoła katolickiego w Polsce
obecni na 384. Zebraniu Plenarnym
Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 9 października 2019 r.

Komunikat z 385. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski (21.11.2019)

W dniach 18 i 21 listopada 2019 roku na Jasnej Górze miało miejsce 385. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski. Obradami kierował abp Stanisław Gądecki, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski.

1. W związku z prośbą, aby św. Jan Paweł II mógł być ogłoszony doktorem Kościoła i współpatronem Europy, biskupi podkreślają, że w tradycji Kościoła katolickiego przyznanie tytułu doktora Kościoła stanowi wskazanie specyficznego charyzmatu, którego Duch Święty udzielił konkretnej osobie dla dobra całego Kościoła. Dlatego właśnie Kościół z wielką uwagą wsłuchuje się w głos Ducha Świętego, aby wskazać w Jego świetle osoby wyróżniające się pobożnością i mądrością, mogące stać się przykładem życia, nauczycielami prawdy i orędownikami przed Bogiem.

„Eminentia doctrinae”, czyli szczególne znaczenie nauczania dla dobra Kościoła – ze względu na jego zakres, głębię, znaczenie dla poszukiwań naukowych i na konkretne wybory życiowe ludzi – stanowi ewidentny element oceny dorobku intelektualnego Karola Wojtyły jako biskupa, kardynała i papieża. Uwieńczeniem tego jest całe jego nauczanie przedstawiające prawdę o relacji między Bogiem a człowiekiem w świetle doktryny o Bożym Miłosierdziu.

2. Wobec zbliżającej się beatyfikacji Czcigodnego Sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego, która odbędzie się w Warszawie w niedzielę 7 czerwca 2020 roku, Pasterze Kościoła w Polsce proszą o podjęcie duchowego przygotowania do tego wydarzenia. Powinno się ono odbywać w każdej diecezji i parafii. W ramach tego przygotowania należy przybliżyć osobę Prymasa Tysiąclecia, jego służbę Kościołowi i całemu narodowi.

3. Biskupi przyjęli zmiany w statucie Fundacji Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski, która jest dziełem pomocy i wsparcia dla osób wykorzystanych seksualnie w dzieciństwie lub młodości we wspólnocie Kościoła. Poszerzyli również skład Rady Fundacji i potwierdzili wybrany uprzednio Zarząd.

4. Pasterze Kościoła katolickiego w Polsce zachęcają wszystkich do dobrego przygotowania do Bożego Narodzenia, poprzez uczestnictwo w rekolekcjach adwentowych, które będą odbywały się w parafiach na terenie całej Polski. Przypominają także, że do chrześcijańskiego obchodzenia świąt

niezbędne jest odpowiednie przeżycie czasu Adwentu, w czym pomoże uczestnictwo w Mszach Świętych, szczególnie w Roratach, oraz przedświąteczna spowiedź. Dziękują księżom rekolekcyjnistom za adwentową posługę oraz wszystkim zaangażowanym w dzieła ewangelizacji i pomoc charytatywną w tym czasie.

Biskupi uczestniczących w rekolekcjach na Jasnej Górze błogosławią Polakom w kraju i za granicą.

Podpisali

*Pasterze Kościoła katolickiego w Polsce
obecni na 385. Zebraniu Plenarnym
Konferencji Episkopatu Polski*

Jasna Góra – Częstochowa, 18 i 21 listopada 2019 r.

3. Listy pasterskie Konferencji Episkopatu Polski

Podjąć misję w mocy Bożego Ducha

List do kapłanów na Wielki Czwartek (18.04.2019)

Drodzy Bracia w Chrystusowym kapłaństwie!

Po ubiegłorocznym zaproszeniu, by duchowo wejść do Wieczernika, w tym roku wyjdźmy z niego z całym bogactwem darów, aby podjąć naszą posługę w mocy Ducha Świętego. Co to oznacza, podpowiada nam księga Dziejów Apostolskich, ukazująca przemienionych Dwunastu, gdy odważnie opuszczają Wieczernik, by podjąć misję w mocy Bożego Ducha.

1. Napelnieni Duchem Świętym z Jego mocą głoszą Ewangelię

Apostołowie zostali powołani przez Jezusa do pójścia za Nim oraz naśladowania Jego życia i wypełniania Jego słów. Byli świadkami znaków, które wskazywały, że to On jest oczekiwanym Mesjaszem i Panem, który miał przyjść na świat. Oglądali na własne oczy cuda, które potwierdzały Jego naukę i zapowiadały Jego zwycięstwo nad chorobą, śmiercią, grzechem i Szatanem. Piotr zaś w okolicach Cezarei Filipowej wyznał swemu Mistrzowi: „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego” (Mt 16, 16).

Jednak w dniach osaczania Jezusa, Jego pojmania i skazania, a zwłaszcza ukrzyżowania i śmierci, Jego uczniowie zwątpili w Niego i zdezorientowani mogli tylko powtarzać: „A myśmy się spodziewali, że On właśnie miał wyzwolić Izraela” (Łk 24, 21). Nie pomogły nawet pusty grób i ukazywanie się Jezusa kobietom, apostołom i uczniom, a nawet tłumowi liczącemu ponad pięćset osób (1 Kor 15, 4–7). Co może głosić apostoł, gdy przeciwnicy jego Mistrza tryumfują, nie wiadomo nawet, gdzie jest ciało Pana, a sam uczeń nie widzi sensu misji, do której, zdawałoby się, został powołany. W takiej sytuacji najbezpieczniej zamknąć się „z obawy przed Żydami” (J 20, 19) albo opuścić Jerozolimę i wrócić do swojej ojczyzny, jak robią to dwaj uczniowie wyruszający do Emaus (Łk 24, 13).

Ukazywanie się Zmartwychwstałego ma przekonać apostołów, że On żyje, ostatnie zaś spotkanie z Nim przed wniebowstąpieniem kończy się posłaniem i błogosławieństwem. Apostołowie mają iść aż na krańce świata i pośród wszystkich narodów głosić dobrą nowinę, by ci, którzy uwierzą, stawali się uczniami Jezusa (Mt 28, 19–20). Brakuje tylko jednego – Ducha Świętego, który zstąpi na nich, „wszystkiego ich nauczy i przypomni” słowa Jezusa (J 14, 25). Dlatego posłuszni Zmartwychwstałemu udają się do Wieczernika, by wraz z Maryją czuwać na modlitwie do dnia, w którym zostaną napelnieni Mocą z wysoka (Łk 24, 49). Zamykają się i przebywają razem, już nie z lęku, ale dla wyproszenia Ducha Świętego i Jego darów.

Gdy nadchodzi dzień Pięćdziesiątnicy, zgromadzeni zostają napelnieni Duchem Świętym i stają się nie tylko uczniami, ale i świadkami. Wiedzą, co mają głosić, są też przekonani do prawdy Ewangelii, gotowi świadczyć o Jezusie, nawet za cenę niesławy, zagrożenia czy śmierci. Napelnieni

Duchem Świętym nie będą się lękać, ale zaczną z odwagą głosić zbawienie przez wiarę w Jezusa jako Pana, Mesjasza i Zbawiciela. Tak przemieniony Piotr wygłasza pierwsze słowa do zgromadzonych przy Wieczerniku: „Mężowie Judejczycy i wszyscy mieszkańcy Jerozolimy, przyjmijcie do wiadomości i posłuchajcie uważnie mych słów!” (Dz 2, 15–16).

W podobny sposób Duch Święty jest w stanie przemienić alumna, diakona czy prezbitera do tego, by nie pozostawał zamknięty, zastraszone czy obojętny. By w mocy Ducha Świętego podejmował posługę, która wypływa z powołania i łaski przyjętych święceń. By miał odwagę wychodzić do ludzi, także i tych, którzy są uprzedzeni i nieskorzy do słuchania. By posłuszny Duchowi Świętemu głosił owocnie zbawienie, by umiał, w zależności od sytuacji, upomnieć i zachęcić. By pamiętał – jak przypomniał w Panamie kapłanom papież Franciszek – że nie wolno nam *nadać „obywatelstwa” jednej z najgorszych możliwych herezji naszych czasów: myśleniu, że Pan i nasze wspólnoty nie mają już nic do powiedzenia czy dania temu nowo rodzącemu się światu* (por. *Evangelii gaudium*, 83).

2. Przede wszystkim prawda i słowo Boże

Mówienie w językach jest znakiem napełnienia Duchem Świętym. Znak ten w przypadku jednych świadków wzbudza pytania, dla innych staje się okazją do drwin i insynuacji o upiciu się młodym winem (Dz 2, 12–13). Nie jest to odpowiedni klimat do wygłaszania orędzia religijnego, gdy część słuchaczy patrzy podejrzliwie na Piotra i pozostałych uczestników czuwania w Wieczerniku. Jednak apostoł nie zamierza milczeć ani odpowiadać oskarżeniem na oskarżenie, choć później będzie wzywał słuchaczy do uznania własnych grzechów (Dz 2, 38), a nawet obwinał ich o śmierć zadaną Jezusowi przez pogan (Dz 2, 23).

Piotr wygłasza orędzie o zbawieniu i wzywa do nawrócenia, bynajmniej nie przemilczając usłyszanych insynuacji. Znak glosolalii, który stał się powodem do drwin i utraty zaufania, wyjaśnia według Bożego słowa. Przywołane słowa proroka Joela, tłumaczące znaczenie wylania Ducha proctwa, mają doprowadzić słuchaczy do przekonania o charakterze czasu, w którym żyją. Jest to czas Bożej interwencji dla zbawienia i sądu, ale przede wszystkim dla przyjęcia zbawienia, które Bóg daje przez Jezusa (Dz 2, 17–18). Piotr zaczyna więc przemawiać, przekonując tłumy: „Ci ludzie nie są pijani, jak przypuszczacie, bo jest dopiero trzecia godzina dnia, ale spełnia się przepowiednia proroka Joela” (Dz 2, 15–16).

Apostoł świadomy misji i napełniony Duchem Świętym nie milczy. Nie daje się zastraszyć ani zawstydzić. Rozpoczynając mowę, nie tylko wzywa do uważnego słuchania, ale chce uwiarygodnić siebie i pozostałych apostołów oraz uczniów. Wyklucza wprost i jasno upicie się winem, wskazując na powszechny zwyczaj używania tego napoju dopiero do wieczornego posiłku (Dz 2, 15). Najprostsze, wiarygodne i zgodne z prawdą ustosunkowanie się do zarzutu czy insynuacji, to jedyne co można zrobić w tej sytuacji. Jest to wręcz konieczne, by móc głosić orędzie zbawienia, które wymaga nawrócenia i uznania własnej grzeszności przez słuchaczy głoszonej Ewangelii.

Dziś, gdy docierają do nas doniesienia na temat krzywd, jakie niektórzy nasi bracia w kapłaństwie wyrządzili dzieciom lub młodzieży, musimy uznać wiarygodne i potwierdzone fakty. Naszą odpowiedzią musi być na pierwszym miejscu wrażliwa troska o pokrzywdzonych oraz uznanie winy przez sprawców, a także pokuta i zadośćuczynienie oraz modlitwa.

Pamiętajmy jednak, że nie wolno nam zaprzestać głoszenia Ewangelii ani powstrzymywać się od tego, co jest misją kapłana wobec młodzieży czy dzieci. Wypełniamy nasze obowiązki z konieczną ostrożnością i wrażliwością, mając na uwadze wszelkie przewidziane przez Kościół zasady prewencji. Będzie to nieraz trudne, także z tego powodu, że być może trzeba będzie przełamać uprzedzenia i swoim życiem przekonywać, że nie jesteśmy tymi, których przedstawiają – wykorzystujące mechanizm uogólnienia – niektóre przekazy medialne. Ufamy, że pasterz, który jest zjednoczony z Jezusem i żyje blisko owiec, zdobędzie ich zaufanie i będzie przyjęty przez tych, do których idzie z Ewangelią i gorliwą posługą.

Drodzy Bracia, gdy będzie nam ciężko przyjąć oskarżenia wypowiedziane pod adresem całego Kościoła i wszystkich kapłanów, przypomnijmy sobie, że tego typu osąd jest przecież w pewien sposób wpisany w bycie naśladowcą Chrystusa i może nam pomóc w oczyszczeniu i wydoskonaleniu miłości pasterskiej. Warto też wziąć sobie do serca słowa Piotra do tych, którzy zostali niesprawiedliwie potraktowani: „Co bowiem za chwała, jeżeli przetrzymacie chłostę jako grzesznicy? – Ale to się Bogu podoba, jeżeli dobrze czynicie, a przetrzymacie cierpienia. Do tego bowiem jesteście powołani. Chrystus przecież również cierpiał za was i zostawił wam wzór, abyście szli za Nim Jego śladami” (1 P 2, 20–21).

3. Aby była głoszona z mocą cała Ewangelia

Piotr, pełen Ducha Świętego, z mocą proklamuje Ewangelię o tym, co Jezus czynił i co głosił, a przede wszystkim, jak „przeszedł z tego świata do Ojca” (J 13, 1). Mówi o publicznym wystąpieniu Jezusa z Nazaretu, „którego posłannictwo Bóg potwierdził niezwykłymi czynami, cudami i znakami” (Dz 2, 22). Owo „przejście z tego świata do Ojca” przez wydanie Jezusa, ukrzyżowanie i śmierć krzyżową były przewidziane przez Boga i zapowiedziane przez proroków jako ofiara za grzechy całego świata, zmartwychwstanie zaś jako znak Jego zwycięstwa nad każdą śmiercią (Dz 2, 23–24).

Ponieważ skazanie na śmierć Jezusa przez przywódców religijnych Izraela i Rzymian oraz Jego haniebna śmierć na krzyżu stanowi zgorzenie i przeszkodę w przyjęciu takiego Zbawiciela, dlatego Piotr Apostoł musi uzasadnić orędzie o takim sposobie zbawienia. Pierwszym argumentem jest świadectwo wiary apostołów, którzy widzieli Jezusa po Jego zmartwychwstaniu i wyznawali Go jako Pana (Dz 2, 32). Drugim powodem do przyjęcia z wiarą głoszonej Ewangelii jest objawienie się w dniu Pięćdziesiątnicy Ducha Świętego, obiecanego na czasy ostateczne, a którego Jezus, „wyniesiony na prawicę Boga, otrzymał od Ojca” (Dz 2, 33) i zesłał na zgromadzonych w Wieczerniku. Żydowskich słuchaczy najbardziej przekonuje starotestamentalna zapowiedź niezwykłego wyniesienia posłanego od Boga Mesjasza: „Rzekł Pan do Pana mego: Siądź po prawicy mojej, aż położę nieprzyjaciół Twoich jako podnózek stóp Twoich” (Dz 2, 34–35; por. Ps 110, 1).

Jak przystało na kerygmat wzywający do przyjęcia z wiarą zbawienia w Jezusie, Piotr zwraca się z mocą do słuchaczy: „Niech więc cały dom Izraela wie z niewzruszoną pewnością, że tego Jezusa, którego wyście ukrzyżowali, uczynił Bóg i Panem, i Mesjaszem” (Dz 2, 36). Choć jego słuchacze stanowią tylko małą część mieszkańców Jerozolimy i pielgrzymów z zewnątrz, przybyłych na święto żydowskie, przecież pragnie, by cały Izrael uwierzył, że tego Jezusa, który został nie tak dawno w Jerozolimie ukrzyżowany i wskrzeszony z martwych, uczynił Bóg Mesjaszem i Panem.

To orędzie, adresowane do ludu przymierza i proroków, będzie głoszone do końca świata, ale obok niego Paweł Apostoł zacznie głosić Ewangelię przeznaczoną dla wszystkich, którzy nie należą do Izraela. W ten sposób będzie się wypełniać ostatnie i zarazem najważniejsze polecenie Jezusa przekazane apostołom: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28, 19–20).

W Kościele, obejmującym wiele narodów, głosimy naukę otrzymaną od apostołów – całą naukę, ale zarazem dostosowaną do tych, do których zostaliśmy posłani. Równocześnie zawsze grozi nam uszczuplenie tej całej prawdy. Ktoś położy nacisk na wymagania moralne i przestrzeganie prawa, a zapomni o miłosierdziu lub głoszeniu kerygmatu. Inny zachwyci się tylko tym, co pozytywne i łatwe, nie będzie głosił prawdy o krzyżu i o naśladowaniu Jezusa cierpiącego. Dlatego właśnie potrzeba nieustannego rozeznawania sytuacji tych, którym służymy, następnie ich potrzeb, które winniśmy zaspokoić jako pasterze, wreszcie, rozeznawania tego, jak głosić całą Ewangelię, by wiernie prowadzić powierzona nam wspólnotę.

Jako służy słowa doświadczyliśmy nieustannie tego, co przypomniał II Sobór Watykański w *Konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym*: „Tak wielka zaś tkwi w słowie Bożym moc i potęga, że jest ono dla Kościoła podporą i siłą żywotną, a dla synów Kościoła utwierdzeniem wiary,

pokarmem duszy oraz źródłem czystym i stałym życia duchowego” (*Dei Verbum*, 21). Dlatego potrzeba wciąż prosić Ducha Świętego, abyśmy przez Niego umocnieni z odwagą i wiarygodnie głosili słowo Boże, by jego adresaci powtarzali za słuchaczami z dnia Pięćdziesiątnicy: „Cóż mamy czynić, bracia?” (Dz 2, 37).

4. Posłani, by szukać i wzywać do nawrócenia i wiary

Na pytanie, co mają czynić, słuchacze Piotra usłyszeli: „Nawróćcie się i niech każdy z was ochrzci się w imię Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów waszych, a weźmiecie w darze Ducha Świętego” (Dz 2, 38). Ponieważ to oni zbiegli się w pobliże Wieczernika i oni mieli sposobność słuchać orędzia Piotra, więc są tymi, których Bóg powołuje jako pierwociny ewangelizacji. Ta sama obietnica zbawienia będzie głoszona w kolejnych dniach i latach, poczynając od Jerozolimy aż do najdalszych stron świata (Dz 2, 39).

Słuchacze pierwszego głoszenia Ewangelii właśnie w tym dniu mają „ratować się z tego przewrotnego pokolenia” (Dz 2, 40). Tak określone „pokolenie” to w każdej epoce i środowisku ci, którzy jeszcze nie słyszeli o zbawieniu za cenę Krwi Ukrzyżowanego. Osoby, które jako pierwsze usłyszały dobrą nowinę o ocaleniu od potępienia, poruszone dogłębnie pytają Piotra: „co mamy czynić?” (Dz 2, 37). To pytanie powtarzać będą słuchacze Ewangelii w: Jerozolimie, Samarii, Antiochii Syryjskiej i Pizydyskiej, Filipi, Koryncie czy Rzymie. „Ratować się będą z tego przewrotnego pokolenia”, wyznając wiarę w Jezusa w synagogach i na ulicach miast Cesarstwa Rzymskiego, na dworach królewskich i książęcych Europy, przy klasztorach i ośrodkach misyjnych Afryki, Azji i Ameryki. Wszędzie odpowiedź apostoła, biskupa, kapłana czy misjonarza będzie brzmiała podobnie: „nawróć się, uwierz i przyjmij chrzest” z obietnicą „dla odpuszczenia grzechów”, aby otrzymać „dar Ducha Świętego” (Dz 2, 37–38). W kolejnych pokoleniach to rodzice będą prosili o chrzest swojego dziecka, zapewniając, że będą je wychowywać w wierze do coraz bardziej dojrzałej decyzji przyjęcia słowa Bożego i sakramentów.

Mając udział w kapłaństwie przekazywanym od apostołów, głosimy dobrą nowinę, która ma docierać do wszystkich, którzy jeszcze nie słyszeli o Chrystusie albo nie mają już wiary, choć zostali ochrzczeni, a nawet uczęszczali na lekcje religii. Czynimy to w Kościele, który wciąż przekazuje wiarę kolejnym pokoleniom chrześcijańskich rodzin, podejmujemy nową ewangelizację w krajach, gdzie wyznawcy Chrystusa stają się coraz mniejszą, niekiedy załęczoną społecznością czy udajemy się w odległe miejsca, by w obcych językach i dialektach przepowiadać zbawienie według Ewangelii. Coraz bardziej natarczywe staje się jednak pytanie o to, jak głosić powierzoną nam dobrą nowinę, by dotrzeć do wszystkich, a zwłaszcza do tych, którzy są ochrzczeni, ale coraz bardziej zasługują na określenie „nominalni chrześcijanie”.

W naszej ojczyźnie i wśród Polaków za granicą coraz częściej obserwujemy braki w przekazywaniu wiary w rodzinie, problemy w przygotowaniu rodziców do chrztu ich potomstwa, ale także narastające trudności w przygotowaniu dzieci do I Komunii świętej i młodzięży do bierzmowania. Do tego wciąż rośnie w Polsce liczba tych, którzy już nie przychodzą na niedzielną Eucharystię i nie przyjmują księdza po kołędzie. Asekuracyjna zasada, by chronić zastany „stan posiadania” albo złudne przekonanie, że „mała trzódka” będzie bardziej pogłębiona w swojej wierze niż masowy Kościół ludowy, jest dalekie od zamiarów Jezusa, który nas posyła aż „na krańce świata i do wszystkich narodów” (Mt 28, 19–20). To za Jezusem Piotr chce głosić Ewangelię dla wszystkich, „którzy są daleko, a których powoła Pan Bóg nasz” (Dz 2, 39), zaś Paweł jest gotów głosić prawdę Ewangelii nie tylko Żydom, ale i poganom w Cesarstwie Rzymskim, a nawet barbarzyńcom poza granicami (Rz 1, 14).

Dlatego wzywajmy Ducha Świętego, aby to On w nas „rozpalił na nowo charyzmat Boży” (2 Tm 1, 6), który otrzymaliśmy przez włożenie rąk biskupa. Abyśmy w mocy Ducha Świętego wychodzili do tych, którzy są przeznaczeni przez Boga na to, aby z naszych ust usłyszeli dobrą nowinę, choćby byli daleko od Kościoła czy znajdowali się na jego peryferiach. Prośmy o to, abyśmy

umieli rozpoznać porę i okoliczności wzywania do nawrócenia i pokuty tych, których Bóg stawia na drodze naszej kapłańskiej posługi.

5. Ku wspólnocie głoszącej dobrą nowinę

Pierwszy dzień głoszenia Ewangelii w mocy Ducha Świętego przynosi wymierne owoce. Na wezwanie do nawrócenia, przyjęcia wiary i chrztu odpowiedziało trzy tysiące słuchaczy (Dz 2, 41). W ten sposób dołączają oni do tych, którzy do tego dnia czuwali w Wieczerniku na modlitwie z Maryją, apostołami, uczniami i niewiastami. Ten styl głoszenia dobrej nowiny przez Piotra i apostołów wyznacza kierunek wszelkiej ewangelizacji: zarówno ku zrodzonej w Wieczerniku wspólnocie Kościoła, jak i do ludu Bożego wędrującego przez wieki, dla włączenia w Ciało Chrystusa, którego żywymi członkami są ochrzczeni, a zjednoczeni i owocujący dzięki łączącej ich miłości.

Do takiego kapłaństwa zostaliśmy powołani, aby głosić Ewangelię, sprawować sakramenty i włączać do Kościoła. Wszystko to zaś po to, aby trwać w nauce apostołów i wspólnocie, która ma swój początek w dniu Pięćdziesiątnicy. Znakiem wymownym pełnej przynależności do tej wspólnoty jest sprawowana Eucharystia i zgodna modlitwa, która w sposób szczególny uobecnia Pana, gdy nawet dwaj albo trzej gromadzą się w Jego imię (Mt 18, 20).

Naszą posługę podejmujemy w mocy Ducha Świętego, zarówno wtedy, gdy głosimy zbawienie, jak i wówczas, gdy sprawujemy sakramenty i objaśniamy ich znaczenie. W mocy Ducha Świętego jesteśmy także sługami wspólnoty, stającymi na straży jedności, ale i pojednania. To dzięki naszemu posługiwaniu, gdy w imię Chrystusa prosimy: „pojednajcie się z Bogiem!” (2 Kor 5, 20), włączają się do wspólnoty Kościoła nowi członkowie albo powracają do niej ci, którzy się oddalili.

W tej trosce o stan wspólnoty, zarówno „ilościowy”, jak i „jakościowy”, wciąż dorastamy do szaczonego tytułu „pasterz”, bo też niedościgłym wzorem jest ten Dobry Pasterz, który oddał swoje życie za owce (J 10, 11. 15). Coraz bardziej doświadczamy, jak bardzo ważny jest przykład życia pasterza, który troszczy się o wiernych, szuka zagubionych i marnotrawnych, wspiera ubogich i chorych. Świadectwo życia to coraz bardziej donośny i przekonujący sposób głoszenia Ewangelii i konieczne przygotowanie do skutecznej ewangelizacji.

W tym pierwszym dniu ewangelizacji w Jerozolimie apostołowie dają swym życiem takie świadectwo, że inni pragną się do nich przyłączyć. W ten sposób wzrasta wspólnota tych, którzy uwierzyli i przyjęli chrzest. Wspólnota ta przez sam styl życia zaprasza do wiary w Jezusa i do przyłączenia się do tych, którzy żyją według Ewangelii, miłują się wzajemnie, gromadzą się na Eucharystii i na modlitwie. W naszej codziennej posłudze powracajmy do słów opisujących pierwszy dzień ewangelizacji i wzorcową wspólnotę Kościoła Jerozolimskiego: „Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach. Bojaźń ogarniała każdego, gdyż Apostołowie czynili wiele znaków i cudów. Ci wszyscy, co uwierzyli, przebywali razem i wszystko mieli wspólne. Sprzedawali majątki i dobra i rozdzielali je każdemu według potrzeby. Codziennie trwali jednomyślnie w świątyni, a łamiąc chleb po domach, przyjmowali posiłek z radością i prostotą serca. Wielbili Boga, a cały lud odnosił się do nich życzliwie. Pan zaś przymnażał im codziennie tych, którzy dostępowali zbawienia” (Dz 2, 42–47).

Słowa te niech będą zachętą do naszego trwania na modlitwie i gromadzenia naszych wspólnot na Eucharystii. Powracajmy do dnia przyjęcia sakramentu święceń i prosimy o ożywienie charyzmatów, którymi zostaliśmy obdarowani dla owocnego budowania Kościoła. Dla siebie i dla naszych wspólnot szukajmy światła w słowie Bożym, Duch Pocieszyciel zaś niech daje moc i odwagę do dawania świadectwa.

Drodzy Bracia w Chrystusowym kapłaństwie, dziękujemy Bogu za dar powołania każdego z Was i za wszystkie dni Waszej wiernej służby Jemu samemu oraz Jego ludowi. Mamy świadomość, iż w naszej kapłańskiej wspólnocie są bracia, którzy słabną w powołaniu czy nawet upadają lub przeżywają różnorodne trudne chwile i pragniemy otaczać ich naszą szczególną pasterską troską. Jednocześnie z szacunkiem i wdzięcznością patrzymy na tych, którzy pomimo życiowych prze-

ciwności i utrapień dnia codziennego, w cichości i prawości serca, wiernie i z oddaniem, realizują swoją kapłańską misję. Modlimy się o umocnienie każdego z Was w służbie Jedyne go i Wiecznego Kapłana. Prosimy Ducha Świętego o moc do posługi i radość płynącą z wiary. Niech też nieustannie wspiera Was Maryja, pierwsza Uczennica Pana i troskliwa Matka Kapłanów.

Podpisali:
Pasterze Kościoła w Polsce
obecni na 382. Zebraniu Plenarnym KEP

Warszawa, w dniu 14 marca 2019 r.

Wolontariat w służbie Miłosierdzia **List na Niedzielę Miłosierdzia (28.04.2019)**

Umiłowani w Panu Siostry i Bracia!

Teksty biblijne, które dziś, w Święto Miłosierdzia Bożego rozważamy, prowadzą nas do spotkania z Chrystusem Zmartwychwstałym, a także przybliżają nam początki misji Kościoła, w którym wiodącą rolę pełnią Apostołowie. Misja Kościoła jest kontynuacją misji samego Jezusa. Wskazują na to słowa, które usłyszeliśmy w Ewangelii: „Jak Ojciec Mnie posłał, tak Ja was posyłam” (J 20,21). Apostołowie, w mocy otrzymanego Ducha Świętego, głoszą Słowo Boże, odpuszczają grzechy, wyrzucają złe duchy, niosą pomoc chorym.

Przedstawione w dzisiejszych czytaniach działania Kościoła można – kierując się słowami Papieża Benedykta XVI – sprowadzić do trzech zadań. Są nimi: głoszenie Słowa Bożego, sprawowanie sakramentów i posługa miłości. Zadania te, jak pisał Papież, „są ściśle ze sobą związane i nie mogą być od siebie oddzielone”. Ponadto dodał: „Caritas nie jest dla Kościoła rodzajem opieki społecznej, którą można by powierzyć komu innemu, ale należy do jego natury, jest niezbywalnym wyrazem jego istoty” (Deus caritas est, 25). Kościół, mając to na uwadze, od początku prowadzi działalność charytatywną, której celem jest niesienie pomocy potrzebującym.

Szczególną rolę w służbie miłosierdzia pełni wolontariat. Jest on dobrowolną, świadomą oraz bezpłatną działalnością na rzecz innych. Natomiast w znaczeniu chrześcijańskim wolontariat to dobrowolne świadczenie miłosierdzia bliźnim ze względu na wiarę w Jezusa, który utożsamia się z każdym, kto potrzebuje pomocy: „Wszystko, cokolwiek uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25,40). Jeśli ktoś pomaga potrzebującemu, to służy samemu Jezusowi. A Jezus zapewnia: „Jeśli ktoś mi służy, uczci go mój Ojciec” (J 12,26). Czyż może nas ktoś bardziej uczyć niż Bóg?

Znamienną cechą niesienia pomocy jest radość, która towarzyszy zarówno temu, kto pomaga, jak i temu, kto tej pomocy doświadcza. Źródłem tej radości jest Bóg – „Ojciec miłosierdzia i Bóg wszelkiej pociechy, Ten, który nas pociesza w każdym naszym utrapieniu, byśmy sami mogli pocieszać tych, co są w jakiegokolwiek udręce, pociechą, której doznajemy od Boga” (2 Kor 1,3-4). Dzisiaj z tą samą myślą św. Pawła Apostoła zwraca się do wolontariuszy Ojciec Święty Franciszek, który mówi: „Przez uśmiech każdego z was, uprzejmość, gotowość posługi udowodniliście, że «Więcej szczęścia jest w dawaniu aniżeli w braniu» (Dz 20,35) [XXVIII ŚDM Rio de Janeiro 2013]. Ostatni Synod Biskupów docenia fakt, że „wielu młodych aktywnie uczestniczy w wolontariacie i znajduje sposób na spotkanie z Panem w służbie. W ten sposób poświęcenie się najbardziej potrzebującym naprawdę staje się praktyką wiary, w której uczymy się tej miłości (...), która jest w centrum Ewangelii i która jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego” (Dokument końcowy Synodu Biskupów o młodzi, 137). A zatem wolontariat to wiara, która wyraża się przez miłość, ale to też miłość, która staje się wiarą.

Pragniemy, aby dzięki bezinteresownemu zaangażowaniu w czyny miłosierdzia, przemieniało się otoczenie każdego człowieka – w parafii, w szkole, w miejscu pracy i wypoczynku. Niech wszę-

dzie znajdują się dynamiczni liderzy dzieł miłosierdzia, którzy jako osoby uczciwe, żyjące według chrześcijańskich zasad i zdolne do gromadzenia wokół siebie ludzi, pełnią posługę charytatywną wraz z innymi (por. 1 Tm 3,2-7).

Warto zaznaczyć, że w animowaniu działań społecznych nie wystarczy być ambitnym i forsować własne pomysły, deprymując cudze. Trzeba słuchać innych i ofiarować im swój czas. Przez swoje zdolności organizacyjne oraz przez zapał do działania udzielający się pozostałym, niech liderzy nie ustają w pełnieniu posługi. Poszukując chętnych do odpowiedzialnego inicjowania dzieł charytatywnych, zachęcamy, by w tę rolę wdrażali się również ci, którzy chcą czynić dobro i już odkrywają w sobie podobne predyspozycje. Prosimy duszpasterzy, przedstawicieli Parafialnych Rad Duszpasterskich, a także członków ruchów i stowarzyszeń w parafiach, nauczycieli i wychowawców, samorządowców, a nawet pracodawców o tworzenie przestrzeni do aktywności charytatywnej i okazanie wsparcia powstałym grupom. Zachęcamy, aby kapłani oraz koordynatorzy wolontariatu wraz z Caritas w diecezjach i parafiach uczestniczyli w powoływaniu liderów wolontariatu oraz zapewnili im podstawową formację.

Kościół w Polsce podkreśla znaczenie zaangażowania wolontariuszy, którzy – inspirowani przykładem Jezusa oraz kierując się katolicką wiarą – podejmują wiele działań, ukierunkowanych na bezinteresowną pomoc innym ludziom. Wolontariat w Kościele przybiera formę zorganizowanego i aktywnego uczestnictwa w życiu parafialnym. Równoległe do tego zjawiska rozwijają się liczne stowarzyszenia, fundacje i ruchy, które prowadzą działalność charytatywną, religijną, kulturową, oświatową czy sportową. W kontekście posługi osobom najbardziej potrzebującym, bezdomnym, chorym i dotkniętym innymi przeciwnościami życiowymi, na szczególną uwagę zasługuje działalność wolontariuszy zrzeszonych w Parafialnych Zespołach Caritas, Szkolnych Kołach Caritas oraz Centrach Wolontariatu i w grupach wspierających placówki charytatywne. To oni dają świadectwo swojej wiary i miłości poprzez prowadzone zbiórki żywności na rzecz ubogich, odwiedziny chorych i niepełnosprawnych, zbiórki pieniężne na rzecz poszkodowanych wskutek zdarzeń losowych jak pożar czy powódź. To oni wspierają podopiecznych hospicjów i domów dziecka, troszczą się o osoby starsze i samotne. Są obecni podczas dużych akcji ogólnopolskich, ale również podczas lokalnych wydarzeń o charakterze społecznym. Włączają się także w programy wykraczające poza granice Polski.

Dziękujemy za każdy gest miłosierdzia i zachęcamy nowych wolontariuszy do realizacji miłosierdzia w formie powszechnie znanej i wyczekiwanej przez potrzebujących. Ponadto, odpowiadając na wezwanie Papieża Franciszka, wolontariusze działający w społecznościach lokalnych mogą w duchu integralnej ekologii podejmować kolejne działania: wzywać do nawrócenia ekologicznego i skromnego życia opartego na miłości, a nie na konsumpcji; przeciwdziałać marnowaniu żywności i przekazywać jej nadwyżki potrzebującym; promować wiedzę o racjonalnym gospodarowaniu odpadami; dbać o naturę i zabiegać o funkcjonowanie zielonych przestrzeni; zachęcać do ograniczenia zużycia plastiku; szerzyć wiedzę o zmianach klimatu i ich przyczynach; motywować polityków do przeciwdziałania zmianom klimatu; promować stosowanie odnawialnych źródeł energii; prowadzić zbiórki odpadów trudnych do recyklingu, np. zużytych świetlówek, telefonów komórkowych; budować świadomość realnego zagrożenia smogiem, np. przez stworzenie lokalnych sieci pomiaru skażenia. Warto tutaj docenić darczyńców oraz pracę ponad 20 tys. wolontariuszy Caritas przy zbiórkach żywności organizowanych kilka razy w roku z korzyścią dla 90 tysięcy podopiecznych. Ponadto Caritas Polska zainicjowała zaangażowanie wolontariatu wokół wydarzenia, jakim jest Niedziela św. Franciszka oraz zachęca do modlitwy o ochronę stworzenia, zmierzając do kształtowania postaw odpowiedzialności za świat.

Dzisiaj, w Niedzielę Miłosierdzia Bożego przypada też Święto Patronalne Caritas. Jest to szczególna okazja, aby podziękować Bogu za wszystkich, którzy na różne sposoby pielęgnują i praktykują wyobraźnię miłosierdzia, a zwłaszcza 100 tysiącom wolontariuszy, którzy działają w Polsce. Na przestrzeni lat stałe zaangażowanie wolontariatu Caritas wpływa na sukces najbardziej rozpoznawalnej w Polsce akcji Wigilijnego Dzieła Pomocy Dzieciom. To nie tylko płomień 3 milionów świec na stole wigilijnym, ale przede wszystkim uwrażliwienie na potrzeby dzieci i realna pomoc

w świetlicach socjoterapeutycznych oraz podczas zimowego i letniego wypoczynku. Łączący pokolenia i skuteczny okazał się nowy program Caritas w postaci karty „Na codzienne zakupy”, w którym 5 tysięcy osób ubogich, samotnych i niepełnosprawnych, poza pomocą finansową, otrzymuje pomoc wolontariusza wspierającego podczas zakupów i spotkań integrujących. Działanie Caritas Polska doprowadziło do przeprowadzenia największego społecznego programu pomocy ofiarom wojny w Syrii pod nazwą „Rodzina Rodzinie”. Jego rezultat to nie tylko przekazanie wymiernej pomocy w postaci 40 milionów zł, ale również połączenie ok. 20 tysięcy darczyńców z Polski z 9 tysiącami rodzin syryjskich. Dodatkowo przyniósł on wartość dodaną w postaci zaangażowania wolontariuszy w Syrii, którzy służą ludziom przez zorganizowany system dystrybucji pomocy oraz centrum nadzorujące Hope Center.

Z szacunkiem i wdzięcznością pamiętamy o tysiącach osób, które na stałe pracują w szeregach Caritas Diecezjalnych. Ich pełna oddania praca, wrażliwość serca powodują, że wolontariat jest możliwy i skuteczny. Oni wytrwale wykonują swą posługę w domach pomocy społecznej, świetlicach dla dzieci, hospicjach, placówkach dla osób niepełnosprawnych, pośród seniorów i wśród wielu innych.

Siostry i Bracia, Bogu niech będą dzięki za wasze wrażliwe serca, za wasze pomocne dłonie, za wasze oczy, które widzą potrzeby innych; za wasze uszy, które słyszą prośby, nawet te niewypowiedziane. Niech wstawiennictwo Maryi, Matki Miłosierdzia, przymnaża światu apostołów miłosierdzia, aby w całej rodzinie ludzkiej mogła urzeczywistniać się braterska wspólnota dóbr.

Wszystkim Wam udzielamy pasterskiego błogosławieństwa.

Podpisali:

*Pasterze Kościoła w Polsce
obecni na 382. Zebraniu Plenarnym KEP*

Warszawa, w dniu 14 marca 2019 r.

List ma charakter materiału do wykorzystania duszpasterskiego.

Zamieszkać razem z Jezusem
List z okazji IX Tygodnia Wychowania (1.09.2019)

Umiłowani w Chrystusie Panu, Siostry i Bracia,

Już po raz dziewiąty przeżywamy w naszej Ojczyźnie Tydzień Wychowania. W tym roku chcemy przyłączyć się do pierwszych uczniów Jezusa i wraz z nimi zadać naszemu Mistrzowi pytanie: „Nauczycielu, gdzie mieszkasz?” (J 1, 38). Czynimy to w pierwszym dniu września, w osiemdziesiątą rocznicę wybuchu II wojny światowej, która była jednym z najtragiczniejszych rozdziałów w historii świata. Trzeba jednak pamiętać, że czas wojny pokazał również, do jakich zwycięstw zdolny jest człowiek. Stu ośmiu męczenników tego okresu wyniesionych na ołtarze to tylko cząstka olbrzymiej liczby osób, które poniosły męczeńską śmierć, dając świadectwo wiary i wielkości człowieczeństwa. Była wśród nich między innymi nauczycielka, bł. Natalia Tułasiewicz, należąca do licznej grupy pedagogów i wychowawców, ofiar II wojny światowej.

1. Dom rodzinny – miejscem kształtowania więzi

Odpowiadając na pytanie uczniów, Jezus nie informuje ich, gdzie mieszka, ale chce nawiązać z nimi relację. Mówi: „Chodźcie, a zobaczycie” (J 1, 39). Dalej dowiadujemy się, że uczniowie „poszli i zobaczyli, gdzie mieszka, i tego dnia pozostali u Niego” (J 1,39). To pierwsze spotkanie musiało być dla nich rzeczywiście ważne, skoro zapamiętali, że „było to około godziny dziesiątej” (J 1, 39).

Jesteśmy świadkami początku wspólnej drogi Nauczyciela z uczniami. Jezus pozwolił im być ze sobą. Bycie razem i rozwijanie wzajemnych więzi ma zawsze podstawowe znaczenie w procesie wychowania. Szczególnie istotna jest relacja pomiędzy dzieckiem a jego pierwszymi i naj-

ważniejszymi wychowawcami, którymi są rodzice. Braków w tej relacji – zwłaszcza w pierwszej fazie życia dziecka – nie da się całkowicie naprawić. Relacja z rodzicami jest dla dziecka źródłem zaspokojenia najważniejszej potrzeby – poczucia bezpieczeństwa i zaufania, warunkującej jego prawidłowy rozwój w dalszych latach życia. Dom w znaczeniu wychowawczym to nie budynek, lecz żywe więzi pomiędzy członkami rodziny. Píše o tym papież Franciszek w Adhortacji *Christus vivit*, podsumowującej XV Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów pod hasłem *Młodzi, wiara i rozeznawanie powołania*: „Tworzenie domu to ostatecznie tworzenie rodziny (...) Tworzenie silnych więzi wymaga zaufania, które codziennie karmi się cierpliwością i przebaczeniem”.

Zaniedbania w kształtowaniu więzi rodzinnych w dzieciństwie mogą wywołać w życiu dojrzałego człowieka o wiele groźniejsze skutki niż trudne doświadczenia wynikające chociażby z braków materialnych. Przykładem mogą tu być dramatyczne historie rodzin, które w wyniku II wojny światowej straciły niekiedy cały dobytek, a mimo to potrafiły uchronić dzieci przed zgubnymi duchowymi i psychicznymi skutkami doznanego zła. Wojenne doświadczenia nie pozbawiły ich bowiem tego, co najważniejsze – więzi opartej na prawdziwej miłości. Majątek można odzyskać, ale wewnętrzne rany spowodowane brakiem miłości goją się bardzo długo. Jakże istotne dla życia rodziny jest to, by być razem, wspierać się, szczerze ze sobą rozmawiać, wspólnie przeżywać radość niedziel i dni świątecznych, spożywać posiłki, spędzać razem czas wolny. Te proste, zdawałoby się, środki budowania wzajemnych relacji wymagają dziś ponownego odkrycia.

2. Uwierzyć, że Bóg nas kocha

Uczniowie, którzy poszli za Jezusem, by „zobaczyć, gdzie mieszka”, „tego dnia pozostali u Niego” (J 1,39). Tak rozpoczął się dla nich czas wspólnego przebywania z Jezusem. Zanim wyruszyli, by głosić Ewangelię i prowadzić działalność apostolską, między nimi a Mistrzem zawiązała się prawdziwa przyjaźń. Dzięki tej relacji, gdy nadszedł czas prześladowania, zachowali siłę i odwagę. Doświadczenie towarzyszenia Jezusowi musiało dokonać w uczniach naprawę głębokiej przemiany, skoro w obliczu zagrożenia, gdy zakazywano im przemawiania w imię Jezusa, odpowiadali z przekonaniem: „nie możemy nie mówić tego, cośmy widzieli i słyszeli” (Dz 4, 20).

Źródłem siły we wszystkich sytuacjach życiowych jest doświadczenie bezwarunkowej miłości Boga. Już od pierwszych chwil w świadomości człowieka kształtuje się obraz Boga, mający kluczowe znaczenie dla całego procesu rozwoju wiary. Najpierw tworzy go atmosfera życia rodzinnego – miłość rodziców, towarzyszenie dziecku, rodzicielskie gesty i wypowiedzane słowa, a później rozmowy i stopniowe wprowadzanie w życie modlitwy.

Drodzy Rodzice!

Starajcie się korzystać z wszelkich możliwych środków, by pomóc swoim dzieciom odkryć bliskość Boga. Niech Wasze słowa i czyny potwierdzają to, co o miłości Bożej pisze papież Franciszek: „Dla Niego [dla Boga] jesteś naprawdę cenny, nie jesteś nieznaczący, jesteś dla Niego ważny. (...) Nie chce wyliczać twoich błędów, a w każdym razie pomoże ci nauczyć się czegoś również z twoich upadków. Ponieważ cię kocha. (...) Jest to miłość, która nie przytłacza, (...) miłość, która nie upokarza ani nie zniewala. Jest to miłość Pana, miłość codzienna, dyskretna i respektująca, miłość wolności i dla wolności, miłość, która leczy i uwzniośla. To miłość Pana, która wie więcej o powstawaniu niż upadkach, o pojednaniu niż zakazach, o dawaniu nowej szansy niż potępieniu, o przyszłości niż przeszłości” (Papież Franciszek, Adhortacja *Christus vivit* 115, 116).

3. Zaufać Jezusowi

My wszyscy – rodzice jako najważniejsi świadkowie wiary, duszpasterze i katecheci – jesteśmy odpowiedzialni przed Bogiem za rozwój wiary dzieci i młodzieży. Dlatego powinniśmy pamiętać o naszym podstawowym zadaniu, jakim jest głoszenie prawdy, że Jezus jest jedynym Panem i Zbawicielem człowieka. Prawdę tę głosił św. Paweł Apostoł, który w Liście do Koryntian pisał: „Prze-

kazałem wam na początku to, co przejąłem: że Chrystus umarł – zgodnie z Pismem – za nasze grzechy, że został pogrzebany, że zmartwychwstał trzeciego dnia, zgodnie z Pismem” (1 Kor 15, 3-4).

Znakomitą okazją do realizacji tego zadania może być przygotowanie do sakramentów świętych, zwłaszcza sakramentu bierzmowania. Spotkania kandydatów w parafii, tworzenie małych grup, udział w rekolekcjach ewangelizacyjnych – to tylko niektóre działania otwierające szansę na to, by po przyjęciu bierzmowania więź młodych ludzi z Jezusem nie osłabła, ale nadal się rozwijała i realizowała, na przykład poprzez działalność i zaangażowanie we wspólnotach i ruchach religijnych. Celem parafialnych spotkań o charakterze ewangelizacyjnym powinno być głoszenie prawdy, którą młodym ludziom przypomina papież Franciszek. Warto zatrzymać się nad jego słowami: „Jesteśmy zbawieni przez Jezusa: bo nas kocha i tej miłości nie może się sprzeciwić. Możemy Mu robić cokolwiek, ale On nas kocha i zbawia. Bo tylko to, co jest kochane, może być zbawione. Tylko to, co się akceptuje, może zostać przemienione. Miłość Pana jest większa niż wszystkie nasze sprzeczności, wszystkie nasze słabości i wszystkie nasze małoduszności. (...) Prawdziwym upadkiem – uważajcie – prawdziwym upadkiem, który może zrujnować nam życie, jest bowiem pozostanie na ziemi i niepozwolenie sobie pomóc” (Papież Franciszek, Adhortacja *Christus vivit* 120).

Czy jestem świadkiem Jezusa wobec tych, do których zostałem posłany? Czy jeśli jako rodzic, nauczyciel wychowawca, ksiądz, katecheta zostanę zapytany przez wychowanków o moje życie, będę miał odwagę powiedzieć im to, co powiedział Jezus: „Chodźcie a zobaczycie”?

4. Nasze zadanie

Dziękujemy dobremu Bogu za to, że przeżywając osiemdziesiątą rocznicę wybuchu II wojny światowej, cieszymy się darem pokoju. Co zrobić, by ten pokój był trwały, by widmo konfliktów i wojen stało się bardziej odległe? Warto skorzystać z porady kogoś, kto przeżył gehennę wojny, naocznego świadka tamtych wydarzeń. Zofia Kossak, polska pisarka – autorka powieści historycznych, w czasie II wojny światowej była więźniarką obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau. Tragiczne doświadczenia obozowe znalazły wyraz w jej książce pod tytułem *Z otchłani*. Pod koniec ostatniego rozdziału Zofia Kossak kieruje do czytelników apel: „Wychować inaczej ludzi! Dotykamy sedna sprawy, celu właściwego tej książki. Czytelniku! Za to, że Bóg cię zachował (...) musisz się do tego dzieła przyłożyć (...). Jest to obowiązkiem tych, którzy przeżyli względem tych, którzy pomarli. Jest to obowiązkiem dzisiejszego pokolenia w stosunku do pokoleń, które nadejść mają i które trzeba uchronić od możliwości nawrotu ofensywy piekła. Nie traćmy czasu!”

Zachęcamy wszystkich do głębokiego i twórczego przeżycia IX Tygodnia Wychowania. Osobom zaangażowanym w proces formacji dzieci i młodzieży: Rodzicom, Nauczycielom, Duszpasterzom i Katechetom, na rozpoczynający się rok szkolny i katechetyczny 2019/2020, z serca błogosławimy i dziękujemy za wypełnianie trudnej, ale jakże pięknej misji. Dziękujemy za każde świadczone dobro.

Podpisali:

*Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi
obecni na 383. Zebraniu Plenarnym
Konferencji Episkopatu Polski*

Wałbrzych-Świdnica 13 – 14 czerwca 2019 r.

List przeznaczony do wykorzystania duszpasterskiego w niedzielę, 1 września 2019 r.

Ochrzczeni i posłani. Kościół Chrystusa z misją w świecie
List z okazji Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego (22.09.2019)

Umiłowani Siostry i Bracia!

W odczytanym przed chwilą fragmencie pierwszego Listu do Tymoteusza, św. Paweł Apostoł przypomina: Bóg, który kocha każdego człowieka bez wyjątku, „pragnie, by wszyscy ludzie zostali zbawieni i doszli do poznania prawdy” (1 Tm 2,4). Ta właśnie świadomość towarzyszyła wspólnocie Kościoła, który poczynawszy od dnia Pięćdziesiątnicy, prowadzony przez Ducha Świętego rozpoczął działalność misyjną. To zbawcze zadanie realizowane jest obecnie przede wszystkim przez misjonarzy, którzy w codziennej posłudze realizują misyjny nakaz „idźcie i czyńcie uczniami”. I chociaż ta misyjna posługa przynosiła i wciąż przynosi wspaniałe owoce, to jednak w tylu zakątkach globu wciąż są ludzie, którzy nie doświadczyli jeszcze radości ze spotkania z Jezusem. Według szacunków jest ich ponad pięć miliardów. Tym samym nadal pozostają aktualne słowa św. Jana Pawła II, który wołał: „Nie możemy być spokojni, gdy pomyślimy o milionach naszych braci i siostr, tak jak my odkupionych krwią Chrystusa, którzy żyją nieświadomi Bożej miłości” (RMis 86). Te słowa brzmią szczególnie wymownie teraz, kiedy uczestniczymy w ofierze, przez którą Jezus Chrystus nas odkupił, a także w kontekście dzisiejszej Ewangelii zobowiązującej nas do wierności misyjnemu posłannictwu.

Siostry i Bracia!

Przez sakrament chrztu św. zostaliśmy włączeni do Kościoła, który z natury jest misyjny i staliśmy się uczniami-misjonarzami. Tym samym przez samego Chrystusa zostaliśmy zaproszeni, aby Go naśladować i zanieść Dobrą Nowinę o Nim do każdego człowieka. Papież Benedykt XVI pisał, że nie ma nic piękniejszego, niż zostać osiągniętym, zaskoczonym przez Chrystusa. Nie ma nic piękniejszego, niż poznać Go i dzielić się z innymi przyjaźnią z Nim (por. SC 83). Dlatego dzisiaj chcemy z głębi serca podziękować tym, którzy z wielkim zaangażowaniem i ofiarnością włączają się w działalność misyjną.

Dziękujemy najpierw misjonarkom i misjonarzom, których misyjne powołania kształtowały wspaniałe polskie rodziny. Byli oni i są – dzisiaj ponad 2 tys. osób – autentycznymi świadkami Kościoła w Polsce i jego misyjnego zapału. Przykład tak wielu z nich wciąż nas inspiruje – wystarczy wspomnieć św. Maksymiliana Kolbe, bł. Męczenników franciszkańskich z Pariacoto, kard. Adama Kozłowieckiego, o. Mariana Żelazka, werbistę czy panią dr Wandę Błęską.

Jesteśmy wdzięczni kapłanom diecezjalnym i zakonnym, za misyjną kreatywność, która czyni z naszych parafii „Kościół wyruszający w drogę i misyjną wspólnotę uczniów” (EG 28).

Wyrażamy wdzięczność chorym i cierpiącym, którzy anonimowo, ale i z wielkim osobistym poświęceniem oddają dziełu misyjnemu najcenniejsze dary: swój krzyż i zawierzenie Bogu. Dziękujemy wszystkim wspierającym misyjne posłannictwo modlitwą, pokutą i umartwieniem. Szczególnie myślimy tutaj o różach Żywego Różańca, które służebnica Boża Paulina Jaricot (czyt. Żariko) powołała, aby stanowiły modlitewne i materialne zaplecze misji. Z wdzięcznością dostrzegamy również pełne zapału zaangażowanie misyjne dzieci i młodzieży, zwłaszcza ze szkolnych i parafialnych ognisk misyjnych, Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci i kolędników misyjnych, które modlitwą i darami serca wspierają swoich rówieśników i misjonarzy w krajach misyjnych.

Pragniemy także podziękować i podkreślić doniosłą rolę środków społecznego przekazu w procesie budzenia misyjnej świadomości, formacji i przekazu misyjnych informacji. Dziękujemy również instytucjom bezpośrednio wspierającym dzieło misyjne, a przez nie tym osobom, które współpracują z nimi, podejmują liczne misyjne inicjatywy i hojnie wspierają je materialnie.

Drodzy Siostry i Bracia!

Ponad sześć lat temu Boża Opatrzność podarowała Kościołowi papieża Franciszka. Ojciec Święty od pierwszych dni swojego pontyfikatu dał się poznać jako Pasterz, którego pasją jest ewangelizacja i działalność misyjna. Dał temu wyraz, kiedy w *Evangelii gaudium* pisał: „Bądźmy we wszystkich regionach ziemi w «permanentnym stanie misji». Nie bójmy się podejmować, z ufnością w Bogu i wielką odwagą «opcji misyjnej», zdolnej przemienić wszystko, aby zwyczajnie, style,

rozkład zajęć, język i wszystkie struktury kościelne stały się odpowiednią drogą bardziej dla ewangelizowania współczesnego świata, niż do zachowania stanu rzeczy” (EG 27).

To misyjne zaproszenie papież Franciszek powtórzył ogłaszając październik bieżącego roku Nadzwyczajnym Miesiącem Misyjnym. Nawiązał tym samym do papieża Benedykta XV, który sto lat temu w liście apostolskim *Maximum illud* nawoływał do podjęcia działalności misyjnej, gdyż – jak pisał – „Kościół Boży jest powszechny i nie jest obcy żadnemu ludowi ani narodowi”.

Pragnieniem Ojca Świętego jest, aby Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny odnowił misyjną żarliwość wszystkich wiernych. Mają temu służyć refleksja nad kluczowym miejscem misji *ad gentes* w życiu Kościoła, modlitwa za misje oraz umiejscowienie misji w sercu wszystkich inicjatyw diecezjalnych, zakonnych i podejmowanych w ruchach i stowarzyszeniach katolickich.

Wyrażając swoje „misyjne pragnienie” papież Franciszek wskazał zarazem płaszczyzny na których możemy je zrealizować. Są nimi: odnowienie osobistej więzi z Chrystusem żyjącym w Kościele oraz inspirowanie się świadectwem świętych misjonarzy, męczenników i świadków wiary. To również okazywanie miłosierdzia dla misji przez finansowe wspieranie młodych Kościołów na terytoriach misyjnych.

Stajemy zatem przed wielkim wydarzeniem, ale i szansą. Szansą, aby pełniej włączyć się w dzieło misyjne, a tym samym pogłębić naszą wiarę, „misje bowiem odnawiają Kościół, wzmacniają wiarę i tożsamość chrześcijańską, dają życiu chrześcijańskiemu nowy entuzjazm i nowe uzasadnienie” (RMis 2). To zadanie papież Franciszek kieruje z miłością do każdego i każdej z nas, aby leżało nam naprawdę na sercu głoszenie Ewangelii i przekształcenie naszych wspólnot w rzeczywistości misyjne i ewangelizacyjne.

Siostry i Bracia!

Przed nami Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny. Miesiąc, który zgodnie z pragnieniem Ojca Świętego powinien stać się dla każdej parafii, wspólnoty i dla każdego ochrzczonego czasem odkrywania i odnawiania misyjnego powołania, czasem intensywniejszej troski o zbawienie każdego człowieka. Jak tego dokonać? Pewnym drogowskazem staje się dla nas ludzkie ciało, do którego często porównywane jest dzieło misyjne Kościoła. Jego głową, a zwłaszcza ustami są pasterze, którzy nauczają, iż Kościół jest autentyczny wówczas, kiedy idzie i głosi zbawienie w Chrystusie. Nogami są misjonarze, którzy wyruszyli tam, gdzie Ewangelia nie jest jeszcze znana. Z kolei sercem i krwiobiegami są ci, którzy wspierają misyjne wysiłki swoją modlitwą, cierpieniem i wyrzeczeniem. Rękami wreszcie są dobroczyńcy misji, ci, którzy pomagają misjom materialnie.

W tej perspektywie, w działalności misyjnej jest miejsce dla nas wszystkich, dla Ciebie i dla mnie. Pomyślmy o tym już dzisiaj, bo misje to pasja – miłość, którą czujemy do Chrystusa i wynikające z niej działania na rzecz dobra innych. Włączmy się zatem we wszelkie misyjne inicjatywy diecezjalne, zakonne i parafialne podejmowane w październiku b.r. Wspierajmy dzieło misyjne codzienną modlitwą różańcową i Komunią św. Weźmy udział w trosce Ojca Świętego przez hojne wsparcie finansowe jego misyjnych planów. Organizujmy spotkania z misjonarzami, wystawy, misyjne konferencje i katechezy. Niech nasze rodziny, a przez nie cały Kościół w Polsce radośnie i owocnie przeżyje Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny!

Dziękując Wam wszystkim za troskę o misyjne dzieło Kościoła, przypominamy zobowiązujące słowa papieża Franciszka: „Każdy chrześcijanin i każda wspólnota winni rozeznaczyć, jaką drogą powinni kroczyć zgodnie z wezwaniem Pana, jednak wszyscy jesteśmy zaproszeni do przyjęcia tego wezwania: wyjścia z własnej wygody i zdobycia się na odwagę, by dotrzeć na wszystkie peryferia świata potrzebujące światła Ewangelii” (EG 20).

Kochani siostry i bracia!

Za kilka dni, w duchowej łączności z papieżem Franciszkiem, pod hasłem: „Ochrzczeni i posłani. Kościół Chrystusa z misją w świecie”, rozpoczniemy to wyjątkowe misyjne wydarzenie. Chciejmy wykorzystać w pełni ten czas i tę łaskę, pamiętając o słowach z dzisiejszej Ewangelii: „zdaj sprawę z twego zarządu” (Łk 16,2). Prośmy przy tym Maryję, która w dniu Pięćdziesiątnicy była świadkiem wyjścia Kościoła do jego misji ewangelizacyjnej, aby wypraszała nam moc Ducha

Świętego. Niech Duch Święty, który jest „głównym sprawcą misji”, działa w nas i przez nas, aby „wszyscy ludzie zostali zbawieni i doszli do poznania prawdy” (1 Tm 2,4).

Na czas przeżywania Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego udzielamy wszystkim pasterskiego błogosławieństwa.

*Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi
obecni na 383 Zebraniu Plenarnym
Konferencji Episkopatu Polski,*

Świdnica, 13-14 czerwca 2019 r.

List przeznaczony do odczytania w niedzielę, 22 września 2019 r.

Wstańcie, chodźmy!

List z okazji XIX Dnia Papieskiego (6.10.2019)

Umiłowani w Chrystusie Panu Siostry i Bracia!

Razem z apostołami wołamy dzisiaj do Chrystusa: „Panie, przymnóż nam wiary” (Łk, 17, 5). Żyjemy bowiem w czasach dynamicznych zmian niejednokrotnie podważających sens naszego zaufania Bogu. Chrystus, odpowiadając uczniom, porównuje wiarę do ziarnka gorczycy. Wskazuje jak wielki potencjał i moc są ukryte w silnej wierze. Owoce postawy bezgranicznej ufności Bogu przekraczają możliwości wyobraźni i czysto ludzkiej kalkulacji. Wzmocnienie wiary i płynącej z niej nadziei będzie celem XIX Dnia Papieskiego, który w jedności z papieżem Franciszkiem, będziemy przeżywali już za tydzień pod hasłem „Wstańcie, chodźmy!”.

I. Jezus wzorem postawy zaufania Bogu

Hasło tegorocznego Dnia Papieskiego, to słowa Jezusa, które w Ewangelii zanotował św. Marek. Wezwanie „Wstańcie, chodźmy” (por. Mk 14, 42), skierowane przez Chrystusa w Ogrodzie Oliwnym do śpiących apostołów, było świadectwem Jego odwagi, wierności i gotowości do przyjęcia Kielicha męki. Pragnienie wypełnienia woli Boga Ojca do końca zrodziło się podczas wewnętrznej walki, którą stoczył na modlitwie. Lęk i strach, które budziły w Nim czekające go samotność i cierpienia, zostały pokonane dzięki wzajemnej miłości Ojca i Syna. To z niej rodzi się zaufanie. Jezus ukazał nam w ten sposób, iż modlitwa czyni z naszej słabości miejsce działania dla Boga.

Apostołowie pomimo dwukrotnej zachęty Jezusa do czuwania i modlitwy (por. Mk 14, 34.38) zasnęli, pozostawiając Jezusa samego w najtrudniejszym momencie życia. Sen apostołów, oprócz wymiaru fizycznego, ma dla nas także znaczenie duchowe. Jest obrazem zagubienia, ucieczki przed odpowiedzialnością, poczucia bezsensu życia, a także doświadczenia grzechu. Tym samym Jezusowe „Wstańcie, chodźmy” jest pełnym nadziei wezwaniem do wyrwania się z marazmu zwątpienia i podjęcia zwycięskiej walki z siłami grzechu i zła nie tylko w życiu własnym, ale także we wspólnocie Kościoła i narodu.

II. Św. Jan Paweł II – pielgrzym nadziei

Ducha nadziei na zmianę życia osobistego i społecznego tchnął w Polaków św. Jan Paweł II podczas swojej pierwszej pielgrzymki do Ojczyzny w 1979 r. Modlitwa na ówczesnym Placu Zwycięstwa o nowe zstąpienie Ducha Świętego, a także „bierzmowanie dziejów” w czasie Eucharystii na Błoniach w Krakowie, przemieniły serca Polaków. Lęk ustąpił miejsca ufności i odwadze. Papież Polak wołał: «*Weźmijcie Ducha Świętego*» (J 20,22). *Tego Ducha (...) odziedziczonyego jako żywą moc po apostołach – przekazywały po tyle razy biskupie dłonie całym pokoleniom na ziemi*

polskiej (św. Jan Paweł II, Homilia, Kraków-Błonie, 9 czerwca 1979 r.). Słowa te zaowocowały przemianami w świadomości Polaków, których pokłosiem było powstanie społecznego ruchu „Solidarność”, a w konsekwencji upadek komunizmu.

Pielgrzymka z 1979 r., przeżywana pod hasłem „Gaude Mater Polonia”, odnowiła narodową wspólnotę. Przypomniała także o roli wiary i Kościoła w dziejach Polski. Znamienne były długie owacje i zaintonowana pieśń „My chcemy Boga” podczas homilii na Placu Zwycięstwa jako odpowiedź na słowa Ojca Świętego: *Chrystusa nie można wyłączać z dziejów człowieka w jakimkolwiek miejscu ziemi.* (św. Jan Paweł II, Homilia, Warszawa, 2 czerwca 1979 r.).

Szczególną rolę w dziejach Kościoła i narodu odegrał w owym czasie Sługa Boży kard. Stefan Wyszyński. Niezlomna postawa wiary Prymasa Tysiąclecia, zakorzeniona w całkowitym zaufaniu Maryi, dawała siłę wierzącym. Dzięki niej trwali przy Bogu i stawiali opór wrogiej ideologii komunizmu, który prowadził totalną walkę z Kościołem.

III. Współczesny człowiek potrzebuje nowego tchnienia wiary i nadziei

Tegoroczne hasło Dnia Papieskiego to również tytuł przedostatniej książki Papieża Polaka. Tak scharakteryzował ją kard. Joseph Ratzinger: *Słowa «Wstańcie, chodźmy!» obudził nas z wiary zmęczonej, snu uczniów, tych z wczoraj i tych współczesnych. «Wstańcie, chodźmy!» mówi dziś także nam* (J. Ratzinger, Homilia z pogrzebu Jana Pawła II, Rzym, 8 kwietnia 2005 r.). Pomimo czternastu lat od śmierci Papieża Polaka Jego nauczanie, z uwagi na swój proroczy charakter, nie straciło niczego ze swojej aktualności.

Widzimy, jak wielu ludzi zagubiło lub odrzuciło wiarę w Boga w imię źle rozumianego postępu i poszukiwania innowacji często za wszelką cenę. Nie możemy tutaj nie wspomnieć również tych, dla których świat wirtualny stał się niemal całą „rzeczywistością ich życia”. Wspaniałe urzędnia służące elektronicznej komunikacji, świadectwa ludzkiego geniuszu, niewłaściwie używane potrafią zaprowadzić człowieka na manowce. Mogą uzależnić i niemalże okraść z bezcennych relacji z drugim człowiekiem w realnym świecie. Z czasem jednak ci sami ludzie odkrywają, iż *łatwiej znaleźć drogę na Księżyc niż drogę, na której człowiek odnalazłby samego siebie.* (J. Ratzinger, *Przyszłość Wiary. Refleksje teologiczne*, Kraków 2019 s. 106). To smutne doświadczenie uświadamia jednocześnie potrzebę poszukiwania sensu życia, stawiania pytań o cel egzystencji.

Dziś więc na nowo muszą wybrzmieć słowa Papieża Polaka: *Musicie być mocni tą mocą, którą daje wiara! Musicie być mocni mocą wiary! (...) Dziś tej mocy bardziej wam potrzeba niż w jakiegokolwiek epoce dziejów* (Jan Paweł II, Homilia, Kraków-Błonie, 9 czerwca 1979 r.). A zatem tylko wiara, rozumiana jako decyzja ufego powierzenia się kochającemu Ojcu, który opiekuje się światem i nami wraz z nim, nadaje sens ludzkiemu życiu i jest źródłem odwagi. Skłania także do wyruszenia na drogę formacji poprzez przekraczanie własnych ograniczeń i słabości. Jest siłą, która pozwala zmierzyć się z przeciwnościami, cierpieniem, chorobą oraz śmiercią. Na tej drodze towarzyszy nam Duch Święty udzielając obficie swych darów i charyzmatów. Przeżywana w otwartości na działanie Bożego Ducha wiara prowadzi do budowania jedności z innymi ludźmi, gdyż do Boga nie idzie się samotnie lecz we wspólnocie. Jej wyznawanie nie jest tylko sprawą prywatną poszczególnych osób lecz ma jakże ważny wymiar społeczny.

IV. Młodość czasem kształtowania wiary

Szczególnym czasem kształtowania się wiary w życiu człowieka jest młodość. Papież Franciszek w adhortacji „*Christus vivit*” stwierdził, iż nie należy utożsamiać jej jedynie z okresem rozwoju człowieka, ale ze stanem ducha. Do wszystkich wierzących można zatem odnieść słowa św. Jana Pawła II, skierowane pierwotnie w 1979 roku do zgromadzonej na Jasnej Górze młodzieży. Wzywał w nich do podjęcia trudu życia w stanie łaski uświęcającej. Pomocą w rozeznaniu i krocze-

niu drogą życiowego powołania uczynił Słowo Boże i Eucharystię. Podkreślił, iż tylko w ten sposób możemy odkryć piękno autentycznego człowieczeństwa.

W trud kształtowania wiary i odkrywania powołania młodego pokolenia Polaków włącza się Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia”, która powstała jako owoc pielgrzymki św. Jana Pawła II do Ojczyzny w 1999 r. Stypendia, wypłacane dwóm tysiącom uczniów i studentów z całej Polski, pozwalają im rozwijać swoje dary i talenty. Tak o tym opowiada Dominik, student dyrygentury symfonicznej z Wrocławia: „Fundacja to dla mnie przede wszystkim szkoła wartości wypływających z nauczania Papieża Polaka. Wśród nich szczególne miejsce zajmuje wdzięczność. Dlatego chciałbym podziękować wszystkim Darczyńcom za okazaną pomoc, duchową i materialną. Zapewniam też, że jeśli zawodowo zostanę dyrygentem, to każdy koncert pod moją batutą będzie też Państwa dziełem, bo jestem pewien, że nie byłbym człowiekiem, jakim jestem, gdybym kilka lat temu nie został stypendystą „Dzieła”.

W przyszłą niedzielę, podczas kwesty przy kościołach i w miejscach publicznych, będziemy mogli wesprzeć materialnie ten wyjątkowy, konsekwentnie budowany przez nas wszystkich „żywy pomnik” wdzięczności św. Janowi Pawłowi II. Wierzymy, że stypendyści są i będą nadal autentycznymi świadkami wiary w duchu nauczania Papieża Polaka.

Na czas owocnego przeżywania XIX Dnia Papieskiego udzielamy wszystkim pasterskiego błogosławieństwa.

Podpisali:

*Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi
obecni na 383. Zebraniu Plenarnym
Konferencji Episkopatu Polski*

Świdnica-Wałbrzych, 13-14 czerwca 2019 r.

List należy odczytać w niedzielę, 6 października 2019 roku.

4. Korespondencja Konferencji Episkopatu Polski (wybór)

Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski z okazji przyjęcia sakry biskupiej przez biskupa nominata Janusza Mastalskiego (5.01.2019)

5 stycznia 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżu Biskupie,

Wraz ze szlachetną archidiecezją krakowską raduje się dziś cały Kościół, który jest w Polsce. Witając w gronie biskupów naszej konferencji episkopatu – od wszystkich wiernych i pasterzy – przesyłałam Waszej Ekscelencji gratulacje i życzenia z okazji przyjęcia sakry biskupiej.

Kościół w Polsce to ponad 1050-letnia historia *martyrii*, *liturgii* i *diakonii*, w których on się urzeczywistnia. Niech więc przez włączenie do grona następców apostołów, w posłudze Księdza Biskupa te trzy wymiary będą widoczne w sposób jednoznaczny, w wiernym pełnieniu funkcji nauczycielskiej, czyli prorockiej, w gorliwym sprawowaniu kultu i w służebnie pełnionej misji królewskiej, czyli pasterskiej.

Kościół w Polsce to również ponad 1050-letnia historia oddanego Chrystusowi Ludu Bożego i jego niezłomnych pasterzy. To dziesięcio-wiekowa tradycja wierności Ewangelii i Urzędowi Piotrowemu. To bezcenne dziedzictwo, zrodzone w wodach Mieszkowego chrztu. Niech to dziedzictwo – poprzez mężne, gorliwe i roztropne pełnienie przez Księdza Biskupa pasterskiego posługiwania rozwija się, dzięki trwaniu w prawdzie Ewangelii i dzięki świadectwie osobistego życia.

Kościół w Polsce to wielka historia świętych, których tak wielu przecież zrodziła krakowska ziemia. Życzę więc Waszej Ekscelencji, aby każdy dzień swego pasterskiego posługiwania rozpoczął od spotkania ze świętym biskupem i męczennikiem Stanisławem ze Szczepanowa, świętym papieżem z Wadowic Janem Pawłem II Wielkim, ze świętą królową Jadwigą i bratem naszego Boga – świętym Adamem Chmielowskim, czyli bratem Albertem.

Kościół w Polsce to jednak nie tylko historia – to również wyzwanie teraźniejszości i przyszłości – zarówno dla wiernych, jak i pasterzy. To rzesze ludzi ochrzczonych, ale niepraktykujących, to setki tysięcy samotnych, zagubionych i szukających sensu – zwłaszcza ludzi młodych – którzy na manowcach współczesności próbują szukać tego, czego znaleźć tam nie mogą – prawdziwej wolności i wiernej miłości. Niech Ksiądz Biskup nie boi się ich tam szukać i prowadzić zawsze z cierpliwością i wyrozumiałością do Jezusa, który jest jedyną drogą prowadzącą do życia.

Niech betlejemska gwiazda, za którą podążali Mędrcy ze Wschodu, przypomina codziennie Waszej Ekscelencji drogę do Jezusa – który jest jedyną światłością świata i światłością biskupiego serca. Z braterskim pozdrowieniem i zapewnieniem o modlitwie,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla abp. Salvatore Pennacchio, Nuncjusza Apostolskiego w Polsce z okazji 20-lecia sakry biskupiej (6.01.2019)

6 stycznia 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżu Arcybiskupie Nuncjuszu,

W imieniu wiernych i pasterzy Kościoła, który jest w Polsce, składam serdeczne gratulacje z okazji dwudziestej rocznicy przyjęcia sakry biskupiej.

Dzisiejsza uroczystość to doskonała okazja, aby wyrazić wdzięczność – najpierw wobec Boga, a później wobec ludzi. Dziękuję więc Bogu, który jest Panem historii – zarówno tej uniwersalnej, powszechnej – jak i historii każdego z nas, w tym osobistej historii Księdza Arcybiskupa. Dziękuję za wielkie dzieła, które dokonuje w życiu Ekscelencji: za łaskę życia i powołania kapłańskiego, za dar szlachetnego i otwartego serca, które z radością odpowiedziało i odpowiada na Chrystusowe wezwanie.

Dziękuję za ludzi, których Pan Bóg postawił na drodze życia Księdza Arcybiskupa, a zwłaszcza za rodziców, którzy przekazali młodemu Salvatore największy z możliwych skarbów – dar wiary.

Wreszcie, dziękuję samemu Księdzu Arcybiskupowi za odważną odpowiedź na zaproszenie ze strony naszego Pana, aby w pełny sposób uczestniczyć w Jego misji kapłańskiej, proroczej i królewskiej, poprzez przyjęcie sakry biskupiej, co dokonało się w bazylice św. Piotra w Rzymie, w Uroczystość Objawienia Pańskiego 1999 roku.

Tego dnia, w swojej homilii św. Jan Paweł II powiedział: «Kościół kontynuuje w dziejach misję swojego Pana: jego najważniejsze zadanie polega na tym, że ma ukazywać wszystkim ludziom oblicze Ojca, odzwierciedlając światłość Chrystusa, *lumen gentium* — światłość miłości, prawdy, pokoju. Po to właśnie boski Nauczyciel wysłał na świat apostołów i nadal nieustannie wysyła, w tym samym Duchu, ich następców — biskupów».

Życzę Waszej Ekscelencji, by w posłudze Nuncjusza Apostolskiego całym sobą ukazywał Ksiądz Arcybiskup oblicze naszego Pana. W tym, jak Ksiądz Arcybiskup słucha – niech będzie można dojrzeć ojcowską cierpliwość i uwagę, w tym, jak Ksiądz Arcybiskup mówi – ojcowską mądrość i roztropność, w tym, jak Ksiądz Arcybiskup przyjmuje innych – serdeczność i otwartość,

w tym, jak Ksiądz Arcybiskup żyje – ofiarę codziennego czasu, wysiłku i miłości do tych, którzy w biskupie pragną zobaczyć oblicze Ojca.

Z braterskim pozdrowieniem i modlitwą,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po śmierci ojca abp. Wojciecha Polaka, Prymasa Polski (7.01.2019)

7 stycznia 2019 r.

Eminencjo,
Najdostojniejszy Księżu Arcybiskupie Prymasie,

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski składam wyrazy współczucia z powodu śmierci ojca Księdza Arcybiskupa – śp. Stanisława Polaka.

Łączę się w bólu z rodziną, bliskim i przyjaciółmi zmarłego, zapewniając o naszej duchowej bliskości i modlitwie.

Dla śp. Stanisława prosimy o życie wieczne, a dla pogrążonej w żałobie rodzinie o pociechę płynącą z wiary w Jezusa Chrystusa, który jest Panem życia.

Każda śmierć, zwłaszcza osoby tak bliskiej, pozostawia pustkę i smutek, bo przerywa ona w gwałtowny sposób doczesną historię miłości, wspólnych spraw i planów. Miłość, której – wraz z wiarą – pierwszym nauczycielem Księdza Arcybiskupa Prymasa był właśnie tato, przekracza jednak doczesność i przekracza granice śmierci, trwając wiecznie.

Niech słowa z Ewangelii Janowej będą w tych dniach oparciem i umocnieniem. «Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie. Każdy, kto żyje i wierzy we Mnie, nie umrze na wieki» (J 11,25-26).

W bólu i chrześcijańskiej nadziei,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

**Bożonarodzeniowe życzenia abp. Stanisława Gądeckiego,
Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla prawosławnych (7.01.2019)**

Warszawa, 7 stycznia 2019 r.

Wasza Eminencjo,

Kościół prawosławny na całym świecie, w tym Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, obchodzi dziś Uroczystość Bożego Narodzenia.

W imieniu wiernych i pasterzy Kościoła katolickiego w Polsce chciałbym złożyć Waszej Eminencji oraz wszystkim wiernym Kościoła prawosławnego, jak najserdeczniejsze życzenia. Swoją myślą obejmuję szczególnie rodziny, osoby starsze, samotne i chore.

W najstarszym kanonie bożonarodzeniowym, pochodzącym z archaicznego zbioru *Iadgari* czytamy: *Z łona Dziewicy zjawileś się, Niewypowiedziany,*

*i zbawiłeś od zniszczenia życie nasze
jako Miłościwy.*

*Ty wybawiłeś nas od fałszu idoli,
Chryście Boże nasz,
i zbawiłeś Narodzeniem Twoim,
Miłujący Człowieka.*

(...).

*Dziewica dzisiaj Nadprzyrodzonego rodzi,
i ziemia grotę dla Niedostępnego przynosi
pasterze z aniołami wychwalają
z naszego bowiem powodu rodzi się Małe Dziecię,
Przedwieczny Bóg.*

Życzę więc Waszej Eminencji, aby doświadczał wraz ze swoimi wiernymi owej odradzającej mocy, którą sam *Niewypowiedziany* – Chrystus *Miłościwy* – przyniósł na świat w tajemnicy Bożego Narodzenia.

Niech *Miłujący Człowieka*, pośród pozornych, choć pociągających drózek współczesności, wskazuje prawdziwą drogę, którą mamy podążać w stronę wieczności.

Niech *Małe Dziecię* – *Przedwieczny Bóg* błogosławi w Nowym Roku, napełniając nieustannie radością Ewangelię i rozjaśniając mrok codzienności.

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Eminencja

Wielce Błogosławiony SAWA

Prawosławny Metropolita Warszawski i całej Polski

**Bożonarodzeniowe życzenia abp. Stanisława Gądeckiego,
Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla grekokatolików (7.01.2019)**

Warszawa, 7 stycznia 2019 r.

Ekscelencjo,

Najdostojniejszy Księżu Arcybiskupie,

W imieniu wiernych i pasterzy Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce chciałbym złożyć Waszej Ekscelencji oraz wszystkim grekokatolikom w naszej ojczyźnie jak najserdeczniejsze życzenia bożonarodzeniowe.

W Boskiej Liturgii Świętego Bazylego Wielkiego chwalimy Boga słowami:

Boże Święty, który odpoczywasz w Miejscu Świętym, który jesteś opiewany potrójnym śpiewem „Święty” przez Serafinów, wychwalany przez Cherubinów, oraz adorowany przez wszystkie niebieskie Moce; który wszystko doprowadziłeś z niebytu do istnienia; który stworzyłeś człowieka na Swój obraz i podobieństwo oraz obsypałeś go wszelkimi darami (...)

Życzę Księdzu Arcybiskupowi, aby tajemnica Bożego Narodzenia jeszcze raz zaowocowała wielkim zachwytem nad miłością Boga do człowieka, która w tak doskonały sposób wyraziła się w dziele stworzenia i jeszcze doskonalej w dziele odkupienia.

Niech zachwyt nie pozwala milczeć, ale prowadzi do jeszcze gorliwszego głoszenia prawdy, że Jezus, narodzony z Przenajświętszej Dziewicy jest jedynym dawcą życia, szczęścia i pokoju.

Niech swoją miłością wydoskonala naszą miłość, niech swoją hojnością, umacnia naszą hojność. Niech swoim przebaczeniem pokazuje nam drogę, którą winniśmy kroczyć drogami naszej codzienności, jako Lud Pielgrzymujący do wiecznej ojczyzny.

Z serdecznym pozdrowieniem i modlitwą,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Ekscelencja
Ks. Abp Eugeniusz Popowicz
Metropolita Przemysko-Warszawski
Kościoła Greckokatolickiego

Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po śmierci Prezydenta Gdańska śp. Pawła Adamowicza (14.01.2019)

14 stycznia 2019 r.

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski składam wyrazy współczucia żonie, dzieciom i tym wszystkim, których dotknęła śmierć śp. Pawła Adamowicza, Prezydenta Gdańska.

Miłosiernego Boga proszę o życie wieczne dla Zmarłego i o ukojenie bólu wszystkich pogrążonych w żałobie.

Zamach na Prezydenta Gdańska i jego śmierć wstrząsnęły całym społeczeństwem, wierzącymi i niewierzącymi, ludźmi o różnych poglądach społecznych i politycznych.

W tych trudnych momentach wszyscy potrzebujemy jedności i wspólnoty. Potrzebujemy wspólnej modlitwy i refleksji, aby już nigdy więcej nie powtórzyły się podobne wydarzenia.

Wieczny odpoczynek racz Mu dać Panie.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po śmierci śp. Jana Olszewskiego (8.02.2019)

8 lutego 2019 r.

Z wielkim bólem i smutkiem przyjąłem informację, że wczoraj, późnym wieczorem, w wieku 88 lat zmarł premier Jan Olszewski, w latach 1991-1992 prezes Rady Ministrów, poseł na Sejm I, III, IV kadencji, członek Trybunału Stanu, kawaler Orderu Orła Białego, w czasie II wojny światowej żołnierz Szarych Szeregów, uczestnik powstania warszawskiego, działacz opozycji w czasach PRL, pełnomocnik rodziny ks. Jerzego Popiełuszki podczas procesu jego zabójców ze Służby Bezpieczeństwa, człowiek niezłomnego ducha i głębokiej wiary.

W osobie i życiu śp. Jan Olszewskiego – jak w soczewce – skupiło się wszystko to, co polskie, wszystko to, co patriotyczne, wszystko to, co demokratyczne, wszystko to, co budowało silną i niepodległą Polskę i wszystko to, dzięki czemu wielokrotnie udawało się Polsce zrzucić kajdany niewoli: Bóg – Honor – Ojczyzna.

Gdy dziś wielu ceni bardziej świat nad Boga, próbując stawiać Stwórcę w kącie historii, z pogardą i nienawiścią do innych sięga po wszelkie sposoby, aby zabić w sobie resztki honoru, a ojczyznę położyć w zastaw własnych interesów i nieuporządkowanych ambicji, śp. Jan Olszewski jawi się jako prawdziwy symbol, człowiek wiary i solidarności, mąż stanu i polski patriota.

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski zapewniam o modlitwie i duchowej bliskości Szanowną Panią Martę – małżonkę zmarłego, całą rodzinę, bliskich i przyjaciół, powierzając Bogu życie śp. Jana.

*„Niech Aniołowie zawiodą cię do raju,
A gdy tam przybędziesz, niech przyjmą cię męczennicy
I wprowadzą cię do krainy życia wiecznego.
Chóry Anielskie niechaj cię podejmą
I z Chrystusem zmartwychwstałym miej radość wieczną”*

+ Stanisław Gądecki

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Gratulacje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla biskupa nominata Arkadiusza Okroja (12.02.2019)

12 lutego 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżu Biskupie Nominacie,

Z wielką radością przyjąłem dzisiejszy komunikat Nuncjatury Apostolskiej w Polsce o mianowaniu Czcigodnego Księdza biskupem pomocniczym diecezji pelplińskiej.

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski chciałbym przywitać Waszą Ekscelencję w gronie polskich biskupów.

Już dzisiaj zapraszam na najbliższe zebranie plenarne KEP, które odbędzie się w Warszawie w dniach 12-14 marca br. Będzie to zebranie szczególne, ponieważ wspólnie z legatem papieskim Jego Eminencją Pietro kard. Parolinem – sekretarzem Stanu Jego Świątobliwości, Jego Ekscelencją ks. abp. Salvatore Pennacchio – nuncjuszem apostolskim w Polsce oraz z przedstawicielami episkopatów krajów europejskich będziemy wspólnie świętować szóstą rocznicę wyboru Ojca Świętego Franciszka na Stolicę Piotrową, stulecie przywrócenia relacji dyplomatycznych między Polską a Stolicą Apostolską oraz stulecie pierwszego zebrania plenarnego naszej konferencji episkopatu, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości.

W imieniu wiernych i pasterzy Kościoła w Polsce zapewniam Księdza Biskupa o naszej modlitwie i życzliwej pamięci, zwłaszcza w czasie przygotowań do przyjęcia sakry biskupiej. Moimi życzeniami chciałbym uczynić słowa papieża Benedykta XVI z Uroczystości Objawienia Pańskiego 2013 roku:

«[...] biskup powinien być człowiekiem, któremu ludzie leżą na sercu, którego przejmuje los ludzi. Musi on być człowiekiem dla innych. Może on jednak być nim naprawdę wówczas, kiedy jest człowiekiem zdobytym przez Boga [...]

Musi, by tak powiedzieć, myśleć i współodczuwać z Bogiem. Jest nie tylko człowiekiem, w którym jest konstytutywnie troska o Boga, lecz owa troska jest współudziałem w trosce Boga o nas. Ponieważ Bóg troszczy się o nas, idzie za nami aż do żłóbka, aż na krzyż».

Niechże więc Wasza Ekscelencja ofiarnie pasterzuje powierzonymu sobie Ludowi Bożemu diecezji pelplińskiej – wspierając biskupa diecezjalnego – i naśladując naszego Pana, towarzyszy wier-

nym w ich pielgrzymce wiary od narodzin dla świata, po narodziny dla nieba codzienne i zawsze w nadziei życia wiecznego i zmartwychwstania.

Niepokalanej Pani Jasnogórskiej – Królowej Polski – życie i posługę Księdza Biskupa zawierzam,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Przesłanie abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do uczestników Kongresu „Europa Christi” (14.02.2019)

14 lutego 2019 r.

Eminencje, Ekscelencje,

Najdostojniejsi Księża Kardynałowie, Arcybiskupi, Biskupi,

Czcigodny Księża,

Wielebne osoby życia konsekrowanego,

Szanowni Państwo,

Drogi Księżu Infułacie Ireneuszu,

Serdecznie dziękuję za zaproszenie na sympozjum Święci Cyryl i Metody – patroni Europy. Wizja św. Jana Pawła II, organizowane w ramach III Międzynarodowego Kongresu Ruchu „Europa Christi” 2019. Niestety, z powodu wcześniej podjętych zobowiązań, nie będę mógł osobiście uczestniczyć w wydarzeniu. Łączę się duchowo z organizatorami sympozjum, z zaproszonymi prelegentami i z wszystkimi uczestnikami spotkania, zapewniając o moim wsparciu i modlitwie.

Ponadto, jako przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, wyrażam swoją wdzięczność wobec Czcigodnego Księdza Infułata za kolejną inicjatywę, podejmującą tak ważny temat dotyczący tożsamości i przyszłości Europy, w kontekście myśli świętego Jana Pawła II, w której życie i działalność świętych apostołów Słowian Cyryla i Metodego odgrywają kluczowe znaczenie.

Zarówno aktualne sympozjum, jak i Ruch „Europa Christi”, wydaje się być owocem baczego rozpoznawania znaków czasu, przy jednoczesnym zatroskaniu o dziedzictwo, które zostało nam przekazane przez poprzednie pokolenia – o Europę.

Wśród znaków czasu, odnoszących się współcześnie do „Starego kontynentu”, wymienić należy znamienne kryzysy polityczno-ekonomiczno-społeczne oraz wzrost popularności – nie tylko wśród pojedynczych ugrupowań, ale i w całych społeczeństwach – nowego podejścia do idei integracji europejskiej. Jest ono konstruktywnie krytyczne wobec przeformułowanego w ostatnich latach i jednocześnie odległego od myśli założycieli wyrazu europejskiej jedności, jakim jest Unia Europejska w swoim aktualnym kształcie. Przykładem tego zjawiska jest demokratycznie wyrażona decyzja Brytyjczyków o tzw. „brexicie”.

Powyższe tendencje wynikają ze zdecydowanie bardziej fundamentalnego kryzysu, a mianowicie, z kryzysu tożsamości europejskiej. Ten zaś, jest z kolei skutkiem – trwającego od trzech wieków – powolnego lecz systematycznego i systemowo ideologicznego kwestionowania chrześcijańskich podstaw aksjologicznych Europy. Proces ten, to nie tylko sprawa akademickich dyskusji, zawężonych do grupy europejskich intelektualistów, to kwestia, która w konsekwencji dotyka wszystkich mieszkańców Europy, gdyż – jak pisał doświadczony dramatem I i II wojny światowej Robert Schuman – „aby pokój mógł mieć naprawdę szansę, trzeba najpierw, żeby była Europa”. „Stary kontynent”, pozbawiony swojej jedności kulturowej, której tożsamość wyznacza chrześcijaństwo, przestaje być Europą.

Do drenowanej w sposób brutalny i reżimowy przez ideologię marksistowską chrześcijańskiej Europy po wschodniej stronie żelaznej kurtyny, dołączył drenaż bardziej wyrafinowany, jeszcze subtelniejszy i zakamuflowany, ukierunkowany nie wobec całych społeczeństw, ale sfokalizowany na

intelektualnych elitach Europy Zachodniej. Niepostrzeżenie, kultura i sztuka, nauka i prawodawstwo stało się polem rewolucji aksjologicznej, czego przejawem jest dziś tak widoczna wojna kultur.

W tym kontekście prorocze wydają się być decyzje kolejnych papieży. Najpierw Pawła VI o ogłoszeniu w 1964 roku, żyjącego na przełomie V i VI wieku mnicha – św. Benedykta z Nursji patronem Europy, o którego Pius XII nazwał wprost „Ojcem Europy”. Papież soboru tak wtedy pisał o wielkim Patriarsze Zachodu: «W czasach, gdy cesarstwo rzymskie, wyniszczone długim biegiem dziejów, rozpadało się, jedne kraje europejskie jawnie popadały w ciemnotę, innym brakowało jeszcze wykwińskiego wykształcenia i duchowych zalet, on wtedy sprawił przez uporny wysiłek swej wytrwałej cnoty, że zabłysła jakby nowa jutrzienka dla tego kontynentu. On przede wszystkim, sam i przez synów swoich, przyniósł chrześcijańską kulturę społeczną, z krzyżem, księgą i pługiem w rękach, ludom zamieszkałym od Morza Śródziemnego do Skandynawii, od Irlandii aż do Polski».

Druga prorocza decyzja została podjęta szesnaście lat później przez ojca świętego Jana Pawła II, w wigilię Świąt Bożego Narodzenia 1980 roku, kiedy to dwóch braci z Tesalonik święty Cyryl i Metody zostali ogłoszeni współpatronami naszego kontynentu. «Europa – jak pisał Jan Paweł II – w swoim geograficznym całokształcie jest jak gdyby owocem oddziaływania dwóch nurtów tradycji chrześcijańskiej (...) Św. Benedykt, który swoim wpływem ogarnął nie tylko Europę – przede wszystkim zachodnią i środkową – ale poprzez ośrodki benedyktyńskie sięgnął także na inne kontynenty, znajduje się w samym centrum owego nurtu, który wywodzi się z Rzymu, od stolicy następców św. Piotra. Święci bracia z Tesalonik uwydatniają naprzód wkład starożytnej kultury greckiej, a z kolei zasięg promieniowania Kościoła konstantynopolitańskiego oraz tradycji wschodniej, która tak głęboko zapisała się w duchowości i kulturze wielu ludów i narodów we wschodniej części kontynentu europejskiego» (zob. Jan Paweł II, *Egregiae Virtutis*, 3).

Te prorocze decyzje wielkich papieży to nie tylko symboliczne wskazanie na konieczność powrotu do źródeł europejskiej tożsamości i jednoczącej Europejczyków siły, tkwiącej w Ewangelii. To wołanie o wstawiennictwo i orędownictwo tych, którzy na gruzach dawnego świata tworzyli silną, zjednoczoną Europę przed wiekami, a dziś, swoją spuścizną intelektualno-duchową, mogą pomóc nam odnowić fundamenty europejskiej *universitas*.

Raz jeszcze wyrażam swoją wdzięczność organizatorom za podjęcie tego ważnego tematu. Ufam, że pogłębione poznanie wizji Europy św. Jana Pawła II, w której – na różnych poziomach – życie i misja świętych Cyryla i Metodego odgrywa zasadniczą rolę, pomoże nam sam odkryć jeszcze bardziej piękno jednoczącej siły Ewangelii, a przez nas i tym w Europie, którym losy nie tylko naszego kontynentu, ale naszej europejskiej cywilizacji nie są obojętne.

Łącząc wyrazy szacunku, przesyłam pasterskie błogosławieństwo,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Gratulacje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla biskupa nominata Wojciecha Skibickiego (14.02.2019)

14 lutego 2019 r.

Ekscelencjo,

Najdostojniejszy Księżu Biskupie Nominacie,

Z radością przyjąłem komunikat Nuncjatury Apostolskiej w Polsce o mianowaniu Czciwego Księdza biskupem pomocniczym diecezji elbląskiej.

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski chciałbym przywitać Waszą Ekszelencję w gronie polskich biskupów.

Już dzisiaj zapraszam na najbliższe zebranie plenarne KEP, które odbędzie się w Warszawie w dniach 12-14 marca br. Będzie to spotkanie szczególne, ponieważ wspólnie z legatem papieskim Jego Eminencją Pietro kard. Parolinem – sekretarzem Stanu Jego Świątobliwości, Jego Ekscelencją ks. abp. Salvatore Pennacchio – nuncjuszem apostolskim w Polsce oraz z przedstawicielami episkopatów krajów europejskich będziemy wspólnie świętować szóstą rocznicę wyboru Ojca Świętego Franciszka na Stolicę Piotrową, stulecie przywrócenia relacji dyplomatycznych między Polską a Stolicą Apostolską oraz stulecie pierwszego zebrania plenarnego naszej konferencji episkopatu, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości.

Kościół w Polsce to 1050 lat tradycji. To wielka historia Ludu Bożego i jego pasterzy. To historia świętych małżeństw i rodzin, świętych życia konsekrowanego i świętych biskupów. To historia męczenników i wyznawców, którzy zaufali Jezusowi Chrystusowi – Dobremu pasterzowi i Jemu powierzyli swoje życie.

Życzę Księdzu Biskupowi, aby wpisał się w tę historię swoją apostołską gorliwością i bezgraniczną miłością powierzonej sobie owczarni. Niech ta miłość, która każdego dnia poprzez krzyż i umieranie prowadzi Księdza Biskupa ku światłu zmartwychwstania.

Przez wstawiennictwo Pani Jasnogórskiej – Królowej Polski i świętych Cyryla i Metodego – patronów Europy, życie i posługę Księdza Biskupa powierzam,

+ *Stanisław Gądecki*
 Arcybiskup Metropolita Poznański
 Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
 Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski po śmierci bp. Alojzego Orszulika (21.02.2019)

Warszawa, 21 lutego 2019 r.

Ekscelencjo,
 Najdostojniejszy Księżu Biskupie,

Ze smutkiem przyjąłem wiadomości, iż dzisiaj w wieku 90 lat zmarł biskup Alojzy Orszulik pierwszy biskup łowicki, zastępca sekretarza generalnego Konferencji Episkopatu Polski w latach 1989-1994, dyrektor Biura Prasowego KEP w latach 1968-1993, konsultor Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu, kawaler Orderu Orła Białego.

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski składam wyrazy współczucia wszystkim, których dotknęła jego śmierć – rodzinie, bliskim, współpracownikom, kapłanom i wiernym diecezji łowickiej.

Kościół w Polsce i nasza ojczyzna wiele zawdzięczają śp. biskupowi Alojzemu, zwłaszcza w kontekście jego pracy w Sekretariacie Episkopatu Polski, w niezwykle trudnym czasie reżimu komunistycznego. Dzięki jego umiejętnościom negocjacyjnym, stał się jedną z kluczowych postaci w rozmowach, które doprowadziły do pokojowych przemian w 1989 roku i zwołania Okrągłego Stołu.

Dziękuję Bogu za tak mądrego i doświadczonego pasterza, którego życie i posługę doskonale opisują słowa jego biskupiego zawołania: *Christo in aliis servire* – służyć Chrystusowi w drugich.

Zmarły biskup Alojzy realizował je najpierw jako członek Komisji Mieszanej Stolicy Apostolskiej i Episkopatu Polski ds. nawiązania stosunków dyplomatycznych między Watykanem i Polską, członek i sekretarz Komisji Wspólnej Przedstawicieli Episkopatu Polski i Rządu, organizator kolejnych pielgrzymek papieskich do Polski, wiceprzewodniczący Komisji KEP ds. Środków Społecznego Przekazu i członek Komisji KEP ds. Wydawnictw Kościelnych oraz uczestnik obrad Okrągłego Stołu.

Z wiarą wsłuchujemy się w słowa Mateuszowej przypowieści o talentach, które Pan zostawił swoim sługom, dla pomnożenia dobra i powtarzamy je w obliczu śmierci biskupa Alojzego „dobrze, sługo dobry i wierny (...) Wejdź do radości twego Pana!” (por. Mt 25,21).

Niech odpoczywa w pokoju,

+ *Stanisław Gądecki*

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Ekscelencja
Ks. Bp Andrzej F. Dziuba
Biskup Łowicki

Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla bp. Arkadiusza Okroja w dniu święceń biskupich (2.03.2019)

Warszawa, 2 marca 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszej Księżo Biskupie,

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski chciałbym złożyć jak najserdeczniejsze życzenia z okazji przyjęcia sakry biskupiej.

Witając w gronie polskiego episkopatu, zapewniam o modlitwie Kościoła w Polsce w intencji Waszej Ekscelencji oraz w intencji posługi, którą Ksiądz Biskup rozpoczyna.

Papież Benedykt XVI podczas święceń biskupich, udzielonych w bazylice watykańskiej w Uroczystość Objawienia Pańskiego 2012 roku, wśród licznych cech, którymi powinien charakteryzować się biskup, wymienił następujące «głoszenie Ewangelii Jezusa Chrystusa, poprzedzanie i kierowanie, strzeżenie świętego dziedzictwa naszej wiary, miłosierdzie i miłość do potrzebujących i ubogich, w których odzwierciedla się miłosierna miłość Boga do nas, a także nieustanna modlitwa (...) która – jak kontynuował – oznacza, że nigdy nie tracimy kontaktu z Bogiem; pozwalamy, by nieustannie poruszał nas do głębi serca, i w ten sposób jesteśmy przepełnieni Jego światłem. Tylko ten, kto osobiście zna Boga, może prowadzić innych do Boga. Tylko ten, kto prowadzi ludzi do Boga, prowadzi ich drogą życia».

Życzę więc, aby Ksiądz Biskup był tym, który „zna Boga”, który chodzi Jego drogami i bezpiecznie prowadzi po nich powierzony swojej pasterskiej trosce Lud Boży, będąc wiernym i ofiarnym współpracownikiem biskupa diecezjalnego.

Pani Jasnogórskiej – Królowej Polski – życie i posługę Księdza Biskupa zawierzam, upraszając jej wstawiennictwa.

Z braterskim pozdrowieniem w Chrystusie,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Ekscelencja
Ks. Bp Arkadiusz Okroj
Biskup Pomocniczy Diecezji Pelplińskiej

**Życzenia Biskupów polskich dla Papieża Franciszka
z okazji 6. rocznicy Pontyfikatu (13.03.2019)**

13 marca 2019 r.

Umiłowany Ojciec Święty!

Biskupi polscy, zgromadzeni na Zebraniu Plenarnym w Warszawie, dziękują Bogu za 6 lat owocnej posługi Następcy św. Piotra i proszą o obfite dary Ducha Świętego na kolejne lata ewangelicznego świadectwa, tak potrzebnego współczesnemu Kościołowi i światu. Pod przewodnictwem Legata Waszej Świątobliwości, Księdza Kardynała Pietro Parolina, Sekretarza Stanu Stolicy Apostolskiej, dziękujemy Bogu za sto lat istnienia i działania Konferencji Episkopatu Polski. Powstała ona i została zorganizowana wkrótce po odzyskaniu niepodległości przez naszą Ojczyznę, po długich latach niewoli. Okazją do świętowania i dziękczynienia jest także setna rocznica przywrócenia relacji dyplomatycznych między Stolicą Apostolską a Polską, mających przedtem bogatą wielowiekową historię. Pierwszym nuncjuszem apostolskim w odrodzonej Polsce był abp Achilles Ratti, przedtem wizytator apostolski w naszym kraju, a później papież Pius XI. Przewodniczył on pierwszym zgromadzeniom polskich biskupów i czuwał nad formowaniem się Konferencji Episkopatu.

Zapewniamy Waszą Świątobliwość o gorącej modlitwie w intencji owocności Piotrowej posługi. Zachowujemy we wdzięcznej pamięci Światowe Dni Młodzieży w Krakowie i wspólną modlitwę na Jasnej Górze.

Apelujemy do Serca najlepszej Matki słowami śpiewanej często polskiej pieśni:

„Niech Serce Twoje Ojca Świętego
Od nieprzyjaciół zasadzki chroni.
Niech się do Pana modli za Niego,
Od złej przygody niechaj Go broni.”

Z synowskim oddaniem Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi polscy zgromadzeni na zebraniu plenarnym w Warszawie, któremu przewodniczy Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, wraz z Nuncjuszem Apostolskim i pod przewodnictwem Legata Papieskiego.

**Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
po zamachu terrorystycznym w Nowej Zelandii (15.03.2019)**

Warszawa, 15 marca 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżu Biskupie,

Serdecznie proszę Waszą Ekszelencję – jako przewodniczącego Konferencji Katolickich Biskupów Nowej Zelandii – o przekazanie wyrazów współczucia Wspólnocie Muzułmańskiej w Christchurch, z powodu zamachu terrorystycznego, w wyniku którego życie straciło 49 osób.

W imieniu wiernych i pasterzy Kościoła katolickiego w Polsce zapewniam o naszej modlitwie w intencji ofiar, ich rodzin i wszystkich, którymi wstrząsnęło to wydarzenie.

Chciałbym przekazać również zapewnienia o naszej duchowej bliskości i wsparciu tym, których ten haniebny czyn napełnił lękiem i niepewnością co do swojego bezpieczeństwa.

Każda przemoc powinna spotkać się ze słowami najwyższego potępienia oraz ze stanowczą reakcją ze strony władz lokalnych oraz wspólnoty międzynarodowej.

Ufam, że dzięki wspólnemu wysiłkowi i modlitwie ludzi dobrej woli, świat w którym żyjemy stanie się jeszcze bardziej bezpieczny i przyjazny dla wszystkich.

Z modlitwą,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Bp Patrick Dunn

Biskup Auckland

Przewodniczący Konferencji Katolickich Biskupów Nowej Zelandii

---

List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do uczestników konferencji nt. wdrażania narodowego programu trzeźwości (2.04.2019)

Warszawa, 2 kwietnia 2019 r.

Ekscelencjo,

Najdostojniejszy Księżę Biskupie Tadeuszu,

Szanowny Panie Marszałku,

Szanowni Członkowie Rady Ministrów,

Szanowni Państwo Parlamentarzyści,

Czcigodni kapłani i osoby życia konsekrowanego,

Szanowni Państwo,

Serdecznie pozdrawiam wszystkich uczestników odbywającej się dziś konferencji nt. wdrażania narodowego programu trzeźwości, organizowanej przez Parlamentarny Zespół ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień oraz Zespół Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych.

Niestety, z powodów zdrowotnych, nie mogłem dziś przybyć do Warszawy. Moją życzliwą i wdzięczną myślą obejmuję jednak wszystkich organizatorów i uczestników spotkania, zwłaszcza biskupa Tadeusza Bronakowskiego oraz Szanownego Pana Marszałka Marka Kuchcińskiego, który objął konferencję swoim honorowym patronatem.

Wyrażam moją wdzięczność wobec wszystkich zaangażowanych w promocję i wdrażanie narodowego programu trzeźwości, zwłaszcza wobec Pani Elżbiety Rafalskiej minister rodziny, pracy i polityki społecznej, Pana Łukasza Szumowskiego ministra zdrowia oraz tak licznych parlamentarzystów.

Kwestia promocja i ochrony zdrowia, walka z uzależnieniami, w tym z problemem alkoholowym, to jedna z wielu płaszczyzn, na której Kościół i państwo podejmują tak potrzebną, owocną i życzliwą współpracę. Dobro wspólne, dobro Polaków wymaga aktywnego zaangażowania, wspólnej właśnie pracy i wspólnych wysiłków. To działanie, które – wbrew ideologicznym pomrukom, przeciwnych zdrowemu rozsądkowi dyktatorów nowego porządku społecznego – bez Boga, bez wiary i bez wartości – ukazuje w swojej istocie jak ważne i owocne może być współdziałanie różnych instytucji państwowych – posiadających właściwe narzędzia do wdrażania konkretnych rozwiązań prawnych i administracyjnych – oraz kościołów i wspólnot religijnych, których z kolei praca skupia się na formacji serca i sumienia człowieka.

Nawet jednak najlepsze rozwiązania i najnowocześniejsze instrumenty do ich wdrażania na nic się zdadzą, bez właściwie ukształtowanego sumienia, rozpoznającego w cnotach, w tym w cnocie wewnętrznej wolności, prawdziwe dobro i pożądaną wartość, będącą przecież odblaskiem Od-

wiecznej Miłości – Jezusa Chrystusa. Stąd też praca nad prawem, zawsze musi iść w parze z pracą nad ludzkim sumieniem.

Cieszę się niezmiernie z dzisiejszej konferencji i z tak oddanego zaangażowania wiernych i pokornych sług prawa i sług sumienia, którymi jako Polacy musimy być zawsze.

Łącząc wyrazy szacunku, przesyłam pasterskie błogosławieństwo,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów
Europy (CCEE)

**Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
dla bp. Wojciecha Skibickiego w dniu święceń biskupich (6.04.2019)**

Warszawa, 6 kwietnia 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżę Biskupie,

W imieniu wiernych i pasterzy Kościoła w Polsce chciałbym złożyć serdeczne życzenia z okazji przyjęcia sakry biskupiej.

Dzisiejsza uroczystość ważna jest nie tylko dla Diecezji Elbląskiej, ale i dla całego Kościoła w naszej ojczyźnie. Dzięki konferencji episkopatu, biskupi z różnych miast i różnych regionów tworzą jedną dziedziectwo. Razem oni wsłuchują się w głos Ducha Bożego, który nieustannie woła do swojego Kościoła, razem rozpoznają znaki czasu, razem stają naprzeciw wyzwaniom, które niesie codzienność, razem szukają i realizują wolę Bożą, razem głoszą Ewangelię nadziei, razem stają się świadkami i pośrednikami miłosiernej miłości Bożej, razem idą drogą Chrystusowego krzyża, razem umierają i zmartwychwstają.

Choć ogrom spraw do podjęcia, problemów do rozwiązania może wprowadzać w zakłopotanie, stał się dziś Ksiądz Biskup w sposób szczególnie częścią tej wielkiej tradycji świętych biskupów i gorliwych pasterzy, którzy w swoim czasie stawali wobec podobnych wyzwań – biskupa Jordana, św. Wojciecha, św. Stanisława, św. Jana Sebastiana Pelczara, Sługę Bożego Stefana kard. Wyszyńskiego, czy św. Jana Pawła II. Niech dzisiejsza uroczystość będzie sposobnością, do odnowienia z nimi bliskiej relacji, szukając w nich codziennie orędowników i przewodników w sprawowaniu biskupiego posługiwania.

Życzę więc Księdzu Biskupowi, aby każdy był dla Waszej Ekscelencji okazją do odkrywania mocy i miłości Bożej, dzięki którym kwestie przerastające ludzkie siły i ludzkie możliwości, stają się miejscem objawienia chwały i mądrości Bożej.

Łącząc wyrazy szacunku, przesyłam braterskie pozdrowienia w Chrystusie,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Ekscelencja
Ks. Bp Wojciech Skibicki
Biskup pomocniczy Diecezji Elbląskiej

Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla wspólnoty żydowskiej z okazji Świąt Paschy (20.04.2019)

20 kwietnia 2019 r.

Szanowny Naczelny Rabinie Polski
wraz ze Wspólnotą Żydów w Polsce

Pascha jest pamiątką przejścia Izraelitów z Egiptu do Ziemi Obiecanej i oznacza przejście z niewoli do wolności, ze smutku do radości, z rozpaczki do nadziei, ze zwątpienia do wiary.

W tym roku Żydzi rozpoczynają Paschę w bardzo wymownym dniu – 19 kwietnia, czyli w 76. rocznicę powstania w Getcie Warszawskim. W obliczu tej niewyobrażalnej tragedii narodu żydowskiego, tym bardziej pragnę przypomnieć słowa, które są modlitwą: Am Israelhai – Naród Izraela żyje!

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski życzę wspólnocie Żydów w Polsce, aby tegoroczna Pascha była świętem nadziei i pokoju. Byście doświadczali każdego dnia bliskości i opieki Pana Boga, który prowadzi i otacza opieką swój lud.

Hag Pesah Sameah – Radosnych Świąt Paschalnych.

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Życzenia wielkanocne bp. Wiesława Lechowicza, Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej (20.04.2019)

Przyszedł Jezus, stanął pośrodku, i rzekł do nich: «Pokój wam!». A to powiedziawszy, pokazał im ręce i bok. Uradowali się zatem uczniowie, ujrzawszy Pana. A Jezus znowu rzeki do nich: «Pokój wam!» /J 20,19-21/

Drodzy Bracia i Siostry,

Z okazji tegorocznych świąt wielkanocnych pragnę dotrzeć do Was z orędziem Zmartwychwstałego Pana, zawierającym tylko dwa słowa „Pokój Wam”. Chyba nikogo nie trzeba przekonywać jak bardzo potrzebujemy dzisiaj pokoju, zarówno w wymiarze międzynarodowym, jak i w naszej Ojczyźnie, w naszych polonijnych wspólnotach i rodzinach, w Kościele i wreszcie w naszych sercach. Zatem, wzorem Jezusa, staję pośrodku Was z pasterskim słowem i z serca płynącymi życzeniami „Pokój Wam”!

Pokój to nie tylko życzenie, ale i pierwszy prezent Jezusa Zmartwychwstałego dla Jego uczniów, a więc i dla nas. Skoro pierwszy, to znaczy, że najważniejszy i fundamentalny dla naszego zbawienia. „Rozpakujmy” ten prezent, aby zrozumieć jego wartość i znaczenie dla nas.

Biblia zarówno na kartach Starego, jak i Nowego Testamentu pod pojęciem pokój wyraża nie tylko wolność od strachu czy lęku, bądź od wojny i zagrożenia, ale przede wszystkim harmonię serca, umysłu i woli człowieka. Tego rodzaju stan ducha jest związany z życiem w obecności Boga i zgodnie z Jego wolą. Dlatego też pozdrowienie, z jakim Jezus Zmartwychwstały zwrócił się do apostołów przebywających w wieczerniku nie tyle zawiera życzenie spokoju i bezpieczeństwa wobec zagrożeń płynących z zewnątrz, co zapewnienie o Jego bliskości i obecności. W ten sposób Jezus potwierdza spełnienie swej obietnicy: „Ja jestem z wami po wszystkie dni aż do skończenia świata” (Mt 28,4)!

Życzę Wam, Drodzy Rodacy, takiej właśnie, głębokiej i niezachwianej wiary w obecność Zmartwychwstałego Pana w Waszym życiu! We współczesnym świecie katolicy mogą czuć się podobnie jak niegdyś apostołowie zebrani w wieczerniku. Będąc wyznawcami Jezusa, byli narażeni nie tylko na publiczne napiętnowanie, ale i na więzienie. W wielu zakątkach świata katolicy są dzisiaj przesłado-

wani, narażeni nawet na śmierć. W innych są traktowani jak ludzie gorszej kategorii. Trzeba mieć wiele odwagi płynącej z wiary, by przyznać się do przynależności do Jezusa i Kościoła i nie ulec pokusie zamknięcia się na otaczający świat, w którym dominuje ideologia narzucająca wizję życia i człowieka nie mającą nic wspólnego z Ewangelią. Tym bardziej więc modłę się o żywą wiarę dla Was i zachęcam do podobnej modlitwy. Jezus zawsze dotrzymuje słowa. Jeśli mówi do nas „Pokój Wam”, to znaczy, że On przynosi ze sobą pokój. „Niespokojne jest serce człowieka dopóki nie spocznie w Bogu” – pisał św. Augustyn. Zbliżajcie się zatem do Niego, niczym apostoł Tomasz, dotykajcie Go obecnego w słowie Bożym i sakramentach świętych, a Wasza wiara nie ulegnie rozpadowi w konfrontacji ze współczesnymi prądami cywilizacyjnymi redukującymi człowieka do wymiaru doczesnego.

Wśród różnych przyczyn wrogiego, czy w najlepszym przypadku obojętnego, nastawienia do wiary chrześcijańskiej i Kościoła są także i te związane z naszą słabością, z grzechem, ze zgorznięciem, z brakiem harmonii między deklarowaną wiarą a postawą w codziennych sytuacjach życiowych. Droga do pokoju wewnętrznego i zewnętrznego wiedzie przez czyste serce i zależy od naszych myśli i pragnień, słów, gestów i czynów. Dlatego życzę Wam pokoju serca, który jest rezultatem zwycięstw odnoszonych nad własną słabością! Bądźcie posłuszni boskiemu Mistrzowi, jakim jest Jezus, kierując się Jego wskazówkami i czerpiąc przykład z Jego życia. Niech Jezus staje się Waszym jedynym Panem!

Starożytni Rzymianie mówili: „Si vis pacem, para bellum” – jeśli chcesz pokoju, gotuj się do wojny. To powiedzenie ma swoje zastosowanie w życiu duchowym. Kto chce żyć w pokoju winien toczyć codzienną wojnę ze swymi słabościami, złymi przyzwyczajeniami i grzechami. Na szczęście nie jesteśmy w tej walce pozostawieni sami sobie. Jest z nami Zwycięzca śmierci, piekła i szatana. Wspiera nas swą łaską i błogosławieństwem między innymi w sakramencie pokuty i pojednania. Życzę więc Wam, byście odnajdywali drogę do sakramentalnego pojednania z Bogiem, z innymi ludźmi i ze swoim sumieniem. Drogim Braciom w kapłaństwie pragnę życzyć wytrwałości i dyspozycyjności w posłudze w konfesjonale, pełnionej w imieniu miłosiernego Jezusa. Korzystam z okazji, aby Wam z serca podziękować za dotychczasową ofiarną posługę duszpasterską. Słowa głębokiej wdzięczności kieruję też do wszystkich, którzy z Wami współpracują i Was wspierają.

Umiłowani Bracia i Siostry!

Doświadczając od Boga przebaczenia grzechów, jesteśmy zobowiązani do podobnej postawy wobec innych. Codziennie przypominamy sobie tę zależność, gdy odmawiamy jedyną modlitwę, jakiej nauczył nas Jezus: „Ojcze nasz”. Życzę Wam pokoju wzajemnego, przebaczenia i pojednania w relacjach, które tego wymagają! „O ile to od was zależy, żyjcie w pokoju ze wszystkimi ludźmi” (Rz. 12,18). Uczcie się takiej otwartości na drugiego człowieka podczas Mszy świętej, kiedy stojąc pod krzyżem Jezusa jako jedna rodzina braci i sióstr, przyjmujecie dar pokoju, którego świat dać nie może (zob. J 14,27). Dzielcie się tym pokojem poza murami świątyni, aby inni ludzie, w tym i nasi rodacy, którzy oddalili się od Boga zastanowili się nad powrotem do łączności z Jezusem Zmartwychwstałym obecnym we wspólności Kościoła.

Umiłowani Bracia i Siostry, wyznawcy Zmartwychwstałego Pana!

Modląc się za Was i składając Wam jak najlepsze życzenia świąteczne, zapraszam do wspólnej modlitwy o dar pokoju i pojednania. Skierujmy ją do Jezusa – Księcia Pokoju słowami św. Franciszka z Asyżu.

„O Panie, uczyn z nas narzędzia Twojego pokoju,
Abyśmy siali miłość tam, gdzie panuje nienawiść;
Wybaczenie tam, gdzie panuje krzywda;
Jedność tam, gdzie panuje zwątpienie;
Nadzieję tam, gdzie panuje rozpacz;
Światło tam, gdzie panuje mrok;
Radość tam, gdzie panuje smutek.
Spraw abyśmy mogli,
Nie tyle szukać pociechy, co pociechę dawać;

Nie tyle szukać zrozumienia, co rozumieć;
Nie tyle szukać miłości, co kochać;
Albowiem dając, otrzymujemy;
Wybacząc, zyskujemy przebaczenie
A umierając, rodzimy się do wiecznego życia”.

Błogosławieństwo Boga Wszechmogącego, Ojca i Syna, i Ducha Świętego niech spocznie na Was i pozostanie z Wami na zawsze!

+ *Wiesław Lechowicz*
Delegat KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej

Życzenia wielkanocne abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla wiernych Kościoła greckokatolickiego (28.04.2019)

28 kwietnia 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżę Arcybiskupie Większy,

czas Świąt Paschalnych to czas zwycięstwa życia nad śmiercią, łaski nad grzechem, dobra nad złem, dnia nad nocą, nadziei nad beznadzieją i radości nad smutkiem.

Życzę Księdzu Arcybiskupowi oraz wszystkim wiernym Kościoła greckokatolickiego, aby celebrowanie misterium paschalnego ożywiła raz jeszcze to wszystko, co powstało już z martwych wraz ze zmartwychwstaniem naszego Pana.

Życzę – zwłaszcza wiernym z Ukrainy – zmartwychwstania nadziei na bezpieczny, stabilny i wolny kraj. Życzę rodzinom, podzielonym przez wojenną i gospodarczą sytuację, zmartwychwstania tak oczekiwanych jedności i pokoju. Wszystkim naszym braciom Ukraińcom wyznania greckokatolickiego – którzy znaleźli w Polsce bezpieczną i przyjazną przystań – życzę zmartwychwstania radości i wiary w to, że nigdy nie zostajemy sami, a Bóg troszczy się o nas, gdziekolwiek się znajdujemy.

Życzę entuzjazmu wiary i mocy w głoszeniu całemu światu Ewangelii Życia.

Błogosławionych Świąt Zmartwychwstania Pańskiego!

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Ekscelencja
Światosław SZEWCZUK
Arcybiskup Większy Kijowsko-Halicki
Zwierzchnik Kościoła greckokatolickiego

Życzenia wielkanocne abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla wiernych Kościoła prawosławnego (28.04.2019)

28 kwietnia 2019 r.

Eminencjo,

wierni Kościoła prawosławnego na całym świecie obchodzą dziś Święto Świąt, czyli Święto Zmartwychwstania Pańskiego.

W imieniu wiernych i pasterzy Kościoła katolickiego w Polsce chciałbym złożyć Waszej Eminencji, wszystkim członkom Świętego Soboru Biskupów Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, duchownym oraz wszystkim wiernym jak najserdeczniejsze życzenia świąteczne.

W liście z okazji Świąt Zmartwychwstania Pańskiego polscy biskupi prawosławni napisali: «Paschalna noc jest świadectwem, że Chrystus żyje, a wraz z Nim żyjemy i my „oświecając się Jego triumfem”». Życzę, aby radość i nadzieja płynące z faktu zmartwychwstania Chrystusa wypełniały życie Waszej Eminencji i wszystkich wiernych, a triumf Wielkiej Nocy oświecał każdą, nawet najtrudniejszą sytuację, którą przynosi codzienność.

Niech nie zabraknie sił do głoszenia Ewangelii Zmartwychwstania i dzielenia się radością paschalną ze wszystkimi, którzy trawieni są przez beznadziejny mrok nocy.

Niech udział w śmierci i zmartwychwstaniu Pana, zaowocuje odwagą umierania dla świata i życia dla Boga.

Z braterską modlitwą i życzliwą pamięcią,

Stanisław Gądecki

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Eminencja

Wielce Błogosławiony Sawa

Prawosławny Metropolita Warszawy i całej Polski

Pozdrowienia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla przebywającego w Polsce abp. Paula Gallaghery, Sekretarza ds. Relacji z Państwami Stolicy Apostolskiej (20.05.2019)

20 maja 2019 r.

Z wielką radością przyjąłem informację od Jego Ekscelencji ks. abp. Salvatore Pennacchio Nuncjusza Apostolskiego w Polsce o wizycie Waszej Ekscelencji w naszej ojczyźnie.

Choć ze względu na obowiązki w diecezji, nie mogę dziś osobiście wyrazić swojego szacunku wobec osoby Księdza Arcybiskupa, jednak za pośrednictwem tego listu – w imieniu Konferencji Episkopatu Polski – chciałbym przekazać Waszej Ekscelencji serdeczne pozdrowienia i zapewnienia o naszej serdecznej bliskości i życzliwości.

Historia relacji między Stolicą Apostolską, a Rzeczpospolitą, to nie tylko historia dyplomacji – której setną rocznicę restytucji, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości wspominamy, ale to przecież tysiącletnia historia znamienitych przedstawicieli Jego Świątobliwości w Polsce – legatów papieskich i nuncjuszy apostolskich, którym nasza ojczyzna tak wiele zawdzięcza.

Historia relacji między Stolicą Apostolską, a Rzeczpospolitą to również historia tysiąca lat jednoświerności wiary, tysiąca lat jednoświerności ze Stolicą Świętą, tysiąca lat głoszenia jednej i tej samej Ewangelii życia. To tysiącletnia historia wielu świętych i męczenników, którzy nie wahali się, aby dla wierności Chrystusowi i Jego Kościołowi poświęcić swoje życie.

Raz jeszcze wyrażam swoją radość i wdzięczność wobec Księdza Arcybiskupa, zapewniając o swojej duchowej bliskości i życząc dobrego pobytu w Polsce.

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

**List Przewodniczącego Rady ds. Rodziny Konferencji Episkopatu Polski
bp. Wiesława Śmigła z prośbą do osób życia konsekrowanego
o stałą modlitwę w intencji ochrony życia (20.05.2019)**

Toruń, 20 maja 2019 r.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!
Umiłowane w Chrystusie siostry i bracia!

Zwracam się z prośbą do wszystkich zgromadzeń zakonnych żeńskich i męskich oraz do instytutów życia konsekrowanego, o podjęcie stałej modlitwy w intencji ochrony życia od poczęcia do naturalnej śmierci.

Obserwujemy dramatyczny wzrost liczby dokonywanych aborcji oraz eutanazji. Wzrasta również liczba podejmowanych prób samobójczych, także wśród młodzieży. Według WHO (Światowej Organizacji Zdrowia) w 2018 r. w wyniku aborcji straciło życie 41,9 mln dzieci. Inne źródła podają, że w 2018 roku aborcja była główną przyczyną śmierci na świecie (Źródło: www.worldometers.info).

W wielu krajach świata proceder aborcji coraz częściej jest sankcjonowany prawnie, np. w stanie Nowy York, w przypadku podejrzeń o poważną chorobę płodu, prawo pozwala na dokonanie aborcji nawet do momentu narodzin.

Skutki dokonanej aborcji, w postaci syndromu poaborcyjnego, mają wpływ nie tylko na życie matek i ojców, ale także na personel medyczny, który uczestniczył w jej przeprowadzeniu.

W wyniku podejmowanych działań przeciwko życiu (aborcja, eutanazja i samobójstwo) zwiększa się ryzyko zaburzeń psychicznych, takich jak zespół stresu pourazowego, depresja, zaburzenia lękowe czy uzależnienia. Ofiarą aborcji pada nie tylko dziecko, ale również matka, ojciec oraz wiele innych osób. Również dzieci, urodzone w rodzinach dotkniętych aborcją, mogą nosić znamiona syndromu osoby ocalonej, co może przejawiać się w latach późniejszych brakiem poczucia bezpieczeństwa, stanami depresyjnymi, trudnościami z nawiązywaniem więzi.

Podejmując ten problem, mam wrażenie, że stajemy jak Dawid wobec Goliata, dlatego potrzeba zaufania Bogu i żarliwej modlitwy! Bardzo proszę, aby zgromadzenia zakonne oraz instytuty życia konsekrowanego podjęły stałą krucjatę modlitewną w intencji ochrony życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Otoczmy modlitwą kobiety, które z różnych powodów boją się przyjąć na świat swoje dzieci! Módlmy się również za ojców, by byli odpowiedzialni i bronili życia!

Zachęcam, by otoczyć stałą modlitwą i troską duszpasterską wszystkie osoby, które noszą bolesne skutki działań przeciwko życiu. Pamiętajmy, że łaska Boża może uleczyć głębokie rany grzechu.

Z pamięcią w modlitwie i błogosławieństwem

+ *Wiesław Śmigiel*
Przewodniczący Rady ds. Rodziny
Konferencji Episkopatu Polski

**Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
dla abp. Celestino Migliore z okazji nadania tytułu doktora honoris causa przez UKSW
(28.05.2019)**

28 maja 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżu Arcybiskupie Nuncjuszu,

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski chciałbym przekazać Waszej Ekscelencji serdeczne pozdrowienia oraz zapewnienia o naszej braterskiej pamięci i modlitwie.

Dziś nie tylko wspólnota akademicka Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, ale cały Kościół w Polsce przeżywa radość i wyraża wdzięczność, iż zechciał Ksiądz Arcybiskup zaszczyścić swoją osobą grono honorowych doktorów Uczelni. To znamienite gremium zajaśniało mocniej powagą Nuncjusza Apostolskiego i przedstawiciela Jego Świątobliwości – biskupa Rzymu.

Mamy żywo w pamięci mądrość i roztropność zaangażowania Waszej Ekszelencji w wypełnianie misji dyplomatycznej w naszej Ojczyźnie, zwłaszcza w kontekście wizyty papieża Franciszka i Światowych Dni Młodzieży w Krakowie.

Życzymy Księdzu Arcybiskupowi wytrwałości w posłudze, powierzając Jego życie i misję Pani Jasnogórskiej – Królowej Polski.

Łącząc wyrazy szacunku, przesyłam braterskie pozdrowienia w Chrystusie,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

**Podziękowanie bp. Artura G. Mizińskiego,
Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski
dla m. Maksymilli Pliszki, Przewodniczącej
Konferencji Wyższych Przełożonych Żeńskich Zgromadzeń Zakonnych w Polsce
za 9-tygodniową Nowennę w intencji kapłanów (30.05.2019)**

Warszawa, 30 maja 2019 r.

Czcigodna Matko Przewodnicząca,

Z wielką radością przyjąłem wiadomość o wspaniałomyślnej inicjatywie podjęcia przez żeńskie zgromadzenia zakonne czynne i klauzurowe 9-tygodniowej Nowenny (od 30 maja do 1 sierpnia 2019 r.), w celu otoczenia kapłanów siostrzanym wsparciem w postaci codziennej, wspólnej modlitwy różańcowej.

Na ręce Wielebnej Matki składam wyrazy wdzięczności. Ich adresatkami niech staną się także wszystkie Siostry, które rozważając w modlitewnym skupieniu Tajemnice Światła, wypraszając będą kapłanom pomoc Jezusa Miłosiernego i duchowe umocnienie wobec trudnych wyzwań, przed którymi obecnie stają. Szczególnie dziękuję za trud modlitwy w intencji świętości życia kapłanów i osób konsekrowanych oraz wynagrodzenia za grzechy i niewierności osób poświęconych Bogu.

Pełen uznania dla wielkoduszności Sióstr, pragnę z całym przekonaniem odnieść do Was słowa św. Jana Pawła II z Listu do kobiet: „Społeczeństwo najwięcej zawdzięcza «geniuszowi kobiety» właśnie w tym wymiarze, który bardzo często urzeczywistnia się bez rozgłosu...” Drogie Siostry przez Wasz szczerzy dar duchowego wsparcia kapłanów, w piękny sposób ukazujecie realizację swojego powołania do stawania się drugą Maryją, zdolną by karmić siebie oraz innych mocą wiary, nadziei oraz miłości.

Czcigodnej Matce i Wszystkim Siostrzom z serca błogosławię. Proszę Boga, aby dodawał Wam siłę do rozwoju charyzmatów, które otrzymałyście od Ducha Świętego dla dobra wspólnoty Kościoła.

Z serdecznym pozdrowieniem w Chrystusie Panu,

+ *Artur G. Miziński*

Sekretarz Generalny Konferencji Episkopatu Polski

**Kondolencje abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
po śmierci abp. Bolesława Pylaka (6.06.2019)**

6 czerwca 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżę Arcybiskupie Metropolito,

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski składam kondolencje po śmierci księdza biskupa Bolesława Pylaka arcybiskupa seniora archidiecezji lubelskiej, który zasnął dziś w Chrystusie w wieku 97 lat, w jubileuszowym 50. roku biskupstwa i w 71. roku kapłaństwa.

Pograżoną w żałobie i smutku archidiecezję lubelską zapewniam o modlitwie i duchowej bliskości całego Kościoła, który jest w Polsce.

Dziękuję Bogu za długie i owocne życie biskupa Bolesława, profesora nauk teologicznych, wykładowcy i wicerektora Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie, biskupa pomocniczego diecezji lubelskiej, a od 1975 jej biskupa diecezjalnego, wreszcie od 1992 roku arcybiskupa metropolity lubelskiego, wielkiego kanclerza Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, inicjatora II Synodu Diecezji Lubelskiej.

Dziękuję Bogu za jego zaangażowanie w ramach prac Konferencji Episkopatu Polski, jako na członka Rady Głównej, Rady Naukowej, Komisji ds. KUL oraz Komisji Maryjnej.

Pocieszające słowa nadziei przynosi nam Słowo Boże dzisiejszej liturgii, które w psalmie responsoryjnym mówi:

Dlatego cieszy się moje serce i dusza raduje, *

a ciało moje będzie spoczywać bezpiecznie,

bo w kraju zmarłych duszy mej nie zostawisz *

i nie dopuścisz, bym pozostał w grobie.

Ty ścieżkę życia mi ukazesz, *

pełnię radości przy Tobie

i wieczne szczęście *

po Twojej prawicy».

(Por. Ps. 16,9-11)

Ufam, że zmarły biskup Bolesław – w myśl swojego biskupiego zawołania „W Tobie Panie zaufałem” – cieszy się wieczną obecnością w domu naszego Ojca.

W smutku i z chrześcijańską nadzieją,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

**Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
z okazji jubileuszu bp. Antoniego Dydycza (10.06.2019)**

Warszawa, 10 czerwca 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżę Biskupie,

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski składam serdeczne życzenia i gratulacje z okazji 25. rocznicy przyjęcia sakry biskupiej.

Przy tej wspaniałej okazji, Kościół w Polsce chciałby wyrazić wdzięczność i uznanie za życie i pasterską posługę Waszej Ekscelencji jako biskupa drohiczyńskiego, którym – z nieprzewidywalnych rządzeń Bożej Opatrzności i z woli papieża św. Jana Pawła II – został Ksiądz Biskup w 1994 roku.

Od tego momentu mija już ćwierć wieku. Był to czas owocnej, wytrwałej, roztropnej i pełnej poświęcenia pracy na rzecz – powierzonemu swojej pasterskiej pieczy – Ludowi Bożemu. Świadomość, że Bogu miły Lud diecezji drohiczyńskiej jest Bożym dziedzictwem i Jego własnością wyraziła się nie tylko w zawołaniu biskupim «Lud Twój – dziedzictwem Twoim», ale i w miłości z jaką przez minione lata Ksiądz Biskup jemu służył.

Z wielu inicjatyw, niech mi będzie wolno wymienić nieliczne, tj. zwołanie i przeprowadzenie I Synodu Diecezji Drohiczyńskiej, utworzenie Domu św. Antoniego dla księży emerytów oraz erygowanie Muzeum Diecezjalnego, powołanie do życia Domu Miłosierdzia i rozbudowa gmachu Wyższego Seminarium Duchownego w Drohiczynie. Ustanowienie diecezjalnych ruchów i stowarzyszeń katolickich, takich jak Akcja Katolicka, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Apostolat Maryjny, Ruch Rodzin Nazaretańskich, czy maryjną wspólnotę *Armata Bianca*. Przyczynił się Ksiądz Biskup do utworzenia Drohiczyńskiego Towarzystwa Naukowego, Inicjatywy Antynarkotykowej i Młodzieżowego Ośrodka Ekumenicznego.

Zaangażowanie pasterskie Księdza Biskupa przekracza jednak daleko granice Kościoła drohiczyńskiego. W ramach struktur episkopatu objął Ksiądz Biskup funkcję przewodniczącego Zespołu Pomocy Kościołowi na Wschodzie – którym kieruje Eksceleńcja do dziś. Ponadto, pełnił Ksiądz Biskup funkcję wiceprzewodniczącego Komisji ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, był przewodniczącym Komisji ds. Trzeźwości, a później Zespołu ds. Apostolstwa Trzeźwości, członkiem Zespołu ds. Kontaktów z Konferencją Episkopatu Litwy oraz Komisji Mieszanej: Biskupi – Wyżsi Przełożeni Zakonni.

Boża Opatrzność przygotowywała Waszą Eksceleńcję, do tej pasterskiej pracy jeszcze przed przyjęciem sakry biskupiej, poprzez pełnienie funkcji gwardiana klasztoru kapucynów w Białej Podlaskiej, przełożonego warszawskiej prowincji kapucynów, dalej – poprzez członkostwo, a później przez przewodniczenie Konsulcie Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich w Polsce. Był Ksiądz Biskup również członkiem komisji ds. świeckich, członkiem duszpasterstwa ogólnego oraz przewodniczącym Konferencji Przełożonych Franciszkańskich. Bezpośrednio przed nominacją biskupią pracował Eksceleńcja w Rzymie jako generalny defnitor zakonu, zajmując się sprawami zakonnymi w krajach socjalistycznych oraz pełniąc posługę delegata zakonu ds. sanktuarium w Loreto oraz uczestnicząc w 1991 roku w Synodzie Biskupów w Rzymie.

Pełne serca i mądrości zaangażowanie Księdza Biskupa zostało docenione przez liczne państwa i pozarządowe gremia. Za wytrwałą pracę na rzecz polskiej rodziny został Ksiądz Biskup odznaczony przez prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Największą jednak nagrodą – w wymiarze doczesnym – jest szacunek, sympatia i miłość wiernych, którym przez modlitwę, duchowe wsparcie i dobre słowo służy Ksiądz Biskup – już jako biskup senior diecezji drohiczyńskiej – po dziś dzień.

Przez wstawiennictwo naszej Matki – Pani Jasnogórskiej – Królowej Polski oraz św. Franciszka z Asyżu dalsze życie i posługę Eksceleńcji Bogu powierzam, przesyłając dar modlitwy i braterskie pozdrowienia w Chrystusie,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Eksceleńcja

Bp Antoni Pacyfik Dydycz

Biskup senior Diecezji Drohiczyńskiej

Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla nowego biskupa diecezji drohiczyńskiej Piotra Sawczuka w dniu nominacji (17.06.2019)

17 czerwca 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżu Biskupie,

Z radością przyjąłem dzisiejszy komunikat Nuncjatury Apostolskiej w Polsce z informacją, iż Ojciec Święty Franciszek mianował Ekscelencję biskupem diecezji drohiczyńskiej. W imieniu Konferencji Episkopatu Polski składam Księdzu Biskupowi jak najserdeczniejsze życzenia oraz gratulacje.

W soborowym Dekrecie o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele Christus Dominus czytamy: «Biskupi zaś, ustanowieni również przez Ducha Świętego, zajmują miejsce Apostołów jako pasterze dusz [...]. Chrystus bowiem dał Apostołom i ich następcom nakaz oraz władzę, by nauczali wszystkie narody, by uświęcali ludzi w prawdzie i żeby byli ich pasterzami. Biskupi zatem przez danego sobie Ducha Świętego stali się prawdziwymi i autentycznymi nauczycielami wiary, kapłanami i pasterzami»

Potrójne zadanie biskupa, o którym wspomina Dekret – *munus docendi, munus sanctificandi i munus regendi* – będzie Ksiądz Biskup pełnił jako biskup diecezjalny Kościoła drohiczyńskiego. Życzę więc, aby nauczając, był Ksiądz Biskupów zawsze wsłuchany w głos Ducha Świętego, który – jak w czasach apostołskich – tak i dziś nieustannie przemawia do swojego Kościoła. Uświęcając powierzony sobie Lud Boży pamiętał, że ów Lud nie jest własnością biskupa, ale umiłowaną własnością Boga. On to, swoim zrządzeniem, przekazuje człowiekowi swoje własne zadanie ufając, że w owym człowieku Lud Boży będzie mógł dostrzec rysy Ojca, który jest w niebie. Wreszcie – rządząc, będzie Ksiądz Biskup zawsze miał w swojej pamięci obraz rządów Chrystusa, który w koronie ciemniowej i na krzyżowym tronie, wycieńczony z miłości oddał swoje życie jako Król, czyli Sługa Sług Bożych.

Królowej Apostołów, Matce naszego Pana, Pani Jasnogórskiej życie i posługę Księdza Biskupa powierzam, przyzywając Bożego błogosławieństwa,

+ Stanisław Gądecki

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski z okazji jubileuszu bp. Ignacego Deca (21.06.2019)

Warszawa, 21 czerwca 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy z Księżu Biskupie,

w najbliższych dniach będzie Ksiądz Biskup obchodził jubileusz 50-lecia święceń prezbiteratu oraz 75. rocznicę urodzin. Daty te zbiegają się z 15-leciem przyjęcia święceń biskupich oraz 15-leciem istnienia diecezji świdnickiej.

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski chciałbym złożyć Dostojnemu Jubilatowi jak najserdeczniejsze życzenia oraz zapewnić o modlitwie wiernych i pasterzy Kościoła, który jest w Polsce.

Czas jubileuszu to doskonała sposobność, aby wyrazić wdzięczność wobec Boga, wobec Dostojnego Jubilata oraz wobec ludzi za minione lata, wypełnione wytrwałą i tytaniczną pracą dla Królestwa Bożego. Z ogromnego dorobku naukowo-duszpasterskiego wymienię nieliczne.

Po uzyskaniu w 1976 stopnia doktora filozofii na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL, podjął Ksiądz Biskup pracę dydaktyczną w Metropolitalnym Wyższym Seminarium Duchownym i w Pańskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu. Swoje studia na filozofią chrześcijańską pogłębiał

Ksiądz Biskup na Katolickim Uniwersytecie w *Louvain-la-Neuve* w Belgii oraz na Fakultecie Teologicznym w Paderborn w Niemczech co zaowocowało uzyskaniem habilitacji w 1991 roku. W tym czasie, aż do 2015 roku wykładał Ksiądz Biskup antropologię filozoficzną, historię filozofii, logikę, filozofię religii, prowadził ćwiczenia i proseminarium z filozofii oraz seminarium magistersko-doktoranckie z filozofii chrześcijańskiej. Ponadto, w latach 2002-2004 prowadził Ekscelencja w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego. Przez wiele lat był Ksiądz Biskup kierownikiem katedry antropologii filozoficznej i etyki oraz dyrektorem Instytutu Filozofii Chrześcijańskiej w Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu. Dnia 25 stycznia 1999 Centralna Komisja do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych uznała przyznany Uchwałą Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu w 1993 roku tytuł naukowy profesora nauk teologicznych. W roku 2001 został Ksiądz Biskup mianowany na stanowisko profesora zwyczajnego w PWT we Wrocławiu.

Pracy naukowej towarzyszył wysiłek wychowawczy w Metropolitalnym Wyższym Seminarium Duchownym we Wrocławiu, gdzie pełnił Ksiądz Biskup kolejno funkcje prefekta, wicerektora i rektora.

Dorobek intelektualny Księdza Biskupa to także czasopisma naukowe, powstałe z inicjatywy Ekscelencji *Wrocławski Przegląd Teologiczny*, *Biuletyn Papieskiego Fakultetu Teologicznego we Wrocławiu*, *Vox nostra. Pismo Alumnów Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego* oraz *Nasz Fakultet. Pismo Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu*.

Jest Ksiądz Biskup autorem ponad 4000 publikacji, w tym ponad 80 książek oraz redaktorem naukowym 31 pozycji książkowych.

Wypromował Ksiądz Biskup ponad 20 doktorów, 40 licencjatów, 232 magistrów. Wystąpił jako recenzent w 7 przewodach habilitacyjnych, 45 przewodach doktorskich. Napisał 7 recenzji do tytułu naukowego profesora i 3 na stanowisko profesora. Jako rektor PWT we Wrocławiu, prowadził 28 kolokwii habilitacyjnych, 79 publicznych obron rozpraw doktorskich. Przewodniczył 154 egzaminom licencjackim i 1642 egzaminom magisterskim.

24 lutego 2004 r. został Ekscelencja mianowany przez Ojca Świętego Jana Pawła II pierwszym biskupem diecezji świdnickiej. W tym czasie powołał Ksiądz Biskup do życia Kurię Biskupią, Wyższe Seminarium Duchowne, Caritas Diecezji Świdnickiej, Radę Kapłańską, Towarzystwo Przyjaciół Wyższego Seminarium Duchownego, Radę Ekonomiczną, Radę Duszpasterską i Radę Konsultorów, Akcję Katolicką, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Kapitułę Katedralną, Dom Księży Emerytów w Polanicy-Zdroju, Archiwum i Muzeum Diecezjalne, Diecezjalne Studium Organistowskie, Diecezjalne Studium Życia Rodzinnego, Kapitułę Kolegiacką Matki Bożej Bolesnej i Świętych Aniołów Stróżów w Wałbrzychu, Sąd, Dom Księży Emerytów Diecezji Świdnickiej im. św. Józefa, Kapitułę Kolegiacką Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i Świętego Franciszka Ksawerego w Kłodzku i Kapitułę Kolegiacką Matki Bożej Strzegomskiej oraz Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Strzegomiu.

W ramach Konferencji Episkopatu Polski jest Ksiądz Biskup przewodniczącym Rady KEP ds. Apostolstwa Świeckich, członkiem Rady Naukowej, a w latach 2006-2016 członkiem Komisji Duchowieństwa KEP.

«*Dobrze, służyć dobry i wierny*» (zob. Mt 25,14-30) – słowa, z Jezusowej przypowieści, zapisane w Ewangelii wg. Św. Mateusza, rozbrzmiewają dziś w sposób szczególny. Ufam, że będą dla Księdza Biskupa wsparciem w dalszym wypełnianiu woli Bożej, w służbie Jego Królestwu.

Za wstawiennictwem Pani Jasnogórskiej, Królowej Polski, życie i posługę Księdza Biskupa powierzam Bogu, przesyłając dar braterskich pozdrowień w Chrystusie,

+ Stanisław Gądecki

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Ekscelencja
Biskup Ignacy Dec
Biskup Świdnicki

Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dla abp. Edwarda Ozorowskiego z okazji 55. rocznicy jego święceń prezbiteratu (21.06.2019)

21 czerwca 2019 r.

Najdostojniejszy Księżu Arcybiskupie,

Rok 2019 to czas ważnych jubileuszy Księdza Arcybiskupa. 25 kwietnia obchodził Ksiądz Arcybiskup 40. rocznicę przyjęcia święceń biskupich, a dziś – 21 czerwca – 55. rocznicę święceń prezbiteratu.

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski chciałbym złożyć Dostojnemu Jubilatowi jak najserdeczniejsze życzenia.

Jako zawołanie swego biskupiego posługiwania wybrał Ksiądz Arcybiskup słowa «W Tym, który umacnia». Wydaje się jednak, że towarzyszyły one Ekscelencji na długo przed otrzymaniem sakry biskupiej.

W pełnym zdaniu się na wolę Bożą, wstąpił Ksiądz Arcybiskup do Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku, by po sześciu latach, w prokatedrze Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, przyjął z rąk biskupa Władysława Suszyńskiego święcenia prezbiteratu.

«W Tym, który umacnia» przyjął Ekscelencja decyzję swojego biskupa o kontynuowaniu studiów z zakresu teologii dogmatycznej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, uwieńczonych doktoratem, by po ośmiu latach uzyskać habilitację na podstawie pracy Eklogologia unicka w Polsce w latach 1596–1720.

«W Tym, który umacnia» został Ksiądz Arcybiskup pracownikiem Katedry Dogmatyki Spekulatywnej na Wydziale Teologicznym Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie jako adiunkt, następnie docent, profesor nadzwyczajny i wreszcie – od 1994 – profesor zwyczajny.

«W Tym, który umacnia» podjął Ksiądz Arcybiskup wykłady z eklogologii w Diecezjalnym Ośrodku Kształcenia Soborowego w Białymstoku oraz z teologii dogmatycznej, teologii pastoralnej i historii teologii, w Archidiecezjalnym Wyższym Seminarium Duchownym w Białymstoku, którego funkcję rektora pełnił Ksiądz Arcybiskup w latach 1979–1992.

«W Tym, który umacnia» podjął Ekscelencja pracę naukową na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytecie w Białymstoku, w Wyższym Seminarium Duchownym w Sankt Petersburgu oraz na Papieskim Wydziale Teologicznym – Sekcji św. Jana Chrzciciela w Warszawie. W latach 1999–2012 objął Ksiądz Arcybiskup kierownictwo Międzywydziałowej Katedry Teologii Katolickiej Uniwersytetu w Białymstoku oraz funkcje przewodniczącego Rady Naukowej ds. Kolegium Teologicznego i Studium Teologii w Białymstoku, kierownika Katedry Teologii Dogmatycznej Małżeństwa i Rodziny w Instytucie Studiów nad Rodziną na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, członka Polskiego Towarzystwa Teologicznego oraz Towarzystwa Mariologicznego, sekretarza naukowego redakcji Studia Theologica Varsaviensa oraz redaktora periodyku Studia Teologica. Białystok-Drohiczyn-Łomża.

«W Tym, który umacnia» przyjął Ksiądz Arcybiskup wolę Bożą, wyrażoną dnia 31 stycznia 1979 w decyzji Ojca Świętego Jana Pawła II o mianowaniu biskupem pomocniczym w Białymstoku, by dwadzieścia siedem lat później przyjąć nominację papieża Benedykta XVI na arcybiskupa metropolity białostockiego.

«W Tym, który umacnia» pełnił Ekscelencja – w ramach Konferencji Episkopatu Polski – funkcje wiceprzewodniczącego Komisji ds. Realizacji Uchwał Soboru Watykańskiego II, współprzewodniczącego Komisji Mieszanej ds. Ekumenizmu, członka Komisji Nauki Wiary i Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, członka Zespołu ds. Sanktuariów w Polsce i Rady Naukowej oraz uczestnika XI Zebrania Zwyczajnym Synodu Biskupów w Watykanie.

«W Tym, który umacnia» w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego, w 2017 roku złożył Ksiądz Arcybiskup rezygnację z urzędu, która została przyjęta przez papieża Franciszka, nadal służąc Kościołowi w Białymstoku i Kościołowi w Polsce swoim doświadczeniem, mądrością, rozważą i modlitwą.

To tylko najważniejsze dzieła, które – «W Tym, który umacnia» – podjął Ekscelencja w ostatnich 55 lat kapłaństwa i 40. lat biskupstwa.

Pani Jasnogórskiej – Królowej Polski, dalsze życie i posługę księdza Arcybiskupa powierzam, przesyłając dar braterskich pozdrowień w Chrystusie,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Ekscelencja
Abp Edward Ozorowski
Arcybiskup Senior Archidiecezji Białostockiej

**List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
do bp. Ignacego Deca, biskupa świdnickiego z podziękowaniem za organizację
383. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski
w Wałbrzychu i Świdnicy (22.06.2019)**

Warszawa, 22 czerwca 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy z Księża Biskupie,

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski raz jeszcze serdecznie dziękuję Waszej Ekscelencji za gościnne przyjęcie w diecezji świdnickiej, gdzie w dniach 13-14 czerwca br. odbyło się 383. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski.

Proszę przekazać słowa naszej wdzięczności swoim współpracownikom, a przede wszystkim Jego Ekscelencji księdzu biskupowi Adamowi Bałabuchowi biskupowi pomocniczemu diecezji świdnickiej, kapłanom, osobom życia konsekrowanego, seminarzystom oraz osobom świeckim, zwłaszcza zaś prezydentom Wałbrzycha i Świdnicy, służbom mundurowym oraz gospodarzom Hotelu Maria, w którym znaleźliśmy życzliwą i serdeczną gościnę.

Dziękujemy za profesjonalne przygotowanie miejsca obrad, konferencji prasowych, a w sposób szczególny za uporządkowane przygotowanie celebracji liturgicznych w katedrze świdnickiej i Sanktuarium Świętego Krzyża w Wałbrzychu.

Wszystkich diecezjan i ich pasterzy powierzam Pani Wambierzyckiej – Królowej Rodzin ufając, że modlitwa biskupów polskich w diecezji świdnickiej z okazji 15-lecia jej utworzenia, jak i z okazji 800-lecia istnienia sanktuarium w Wambierzycach, wyjedna u Boga dla wszystkich Jego błogosławieństwo,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Ekscelencja
Biskup Ignacy Dec
Biskup Świdnicki

List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski do odchodzącego na emeryturę bp. Tadeusza Pikusa, biskupa drohiczyńskiego (28.06.2019)

Warszawa, 28 czerwca 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżu Biskupie,

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski serdecznie dziękuję Księdzu Biskupowi za posługę pasterską w diecezji drohiczyńskiej oraz za pełną zaangażowania pracę w ramach gremiów Konferencji Episkopatu Polski.

Bogate doświadczenie, przygotowanie merytoryczne oraz cechy osobowości Księdza Biskupa pomogły w spełnianiu powierzonych Jemu zadań z wielką roztropnością, mądrością i miłością Boga i Kościoła.

Najpierw jako biskup pomocniczy archidiecezji warszawskiej, dzięki swej pracowitości i hartowi ducha, pełnił Ekscelencja z powodzeniem wiele wymagających funkcji. Został Ksiądz Biskup przewodniczącym Wydziału Nauki Katolickiej i wikariuszem generalnym archidiecezji warszawskiej. W ramach Konferencji Episkopatu Polski pełnił funkcje członka Rady ds. Ekumenizmu KEP, redaktora „Biuletynu Ekumenicznego” oraz współredaktora zeszytów „Tydzień powszechnej modlitwy o jedność chrześcijan”, członka Komisji Wychowania Katolickiego KEP, delegata KEP ds. Dialogu Katolików i Muzułmanów, przewodniczącego Bilateralnego Zespołu Katolicko-Prawosławnego, członka Rady ds. Dialogu Religijnego, przewodniczącego Komitetu ds. Dialogu z Religiami Niechrześcijańskimi, członka a następnie przewodniczącego Rady Programowej Zespołu Pomocy Kościołowi Katolickiemu na Wschodzie, delegata KEP ds. Duszpasterstwa Polskich Przewodników Żywności, członka Zespołu KEP ds. Społecznych Aspektów Intronizacji Chrystusa Króla, przewodniczącego Zespołu ds. Kontaktów z Polską Radą Ekumeniczną, przewodniczącego Rady ds. Ekumenizmu KEP, członka Zespołu KEP do rozmów z Rosyjskim Kościołem Prawosławnym. Był Ksiądz Biskup członkiem zarządu głównego Rady Wspólnej Katolików i Muzułmanów w Polsce. W 2000 roku został Ksiądz Biskup wybrany przez Radę Wydziału PWTW na funkcję kierownika Wyższych Zawodowych Studiów Katechetycznych Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie Sekcji św. Jana Chrzciciela oraz kierownika kursów doskonalenia zawodowego dla nauczycieli religii – katechetów w PWTW Sekcji św. Jana Chrzciciela w Warszawie. Jest Ksiądz Biskup członkiem Warszawskiego Towarzystwa Teologicznego oraz Stowarzyszenia Teologów Fundamentalnych w Polsce. Na wniosek Wydziału Teologicznego Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II został Ksiądz Biskup powołany przez walne zebranie Towarzystwa Naukowego KUL Jana Pawła II na członka korespondenta tego wydziału.

W 2002 roku Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego nadał biskupowi Tadeuszowi tytuł profesora nadzwyczajnego, a w dniu 14 kwietnia 2008 roku – z rąk prezydenta Lecha Kaczyńskiego – otrzymał on tytuł naukowy profesora nauk teologicznych. 13 października 2005 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej nadało mu – za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania – „Medal Komisji Edukacji Narodowej”.

Naszą wdzięcznością obejmujemy również ostatni czas posługi pasterskiej w diecezji drohiczyńskiej, a zwłaszcza ustanowienie Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Bielsku Podlaskim oraz podjęcie inicjatywy peregrynacji obrazu Jezusa Miłosiernego we wszystkich parafiach diecezji. Dalej, uroczyste nałożenie odnowionych i pobłogosławionych przez papieża Franciszka ozdób w postaci koron i nimbu na statwę Trójcy Przenajświętszej „Tron Łaski” w bazylice mniejszej w Prostyni, koronację obrazu Matki Bożej Domanowskiej, ustanowienie Pustelni Zwiastowania Pańskiego w Poletyłach, i wreszcie ogłoszenie przez Stolicę Apostolską św. Rocha patronem miasta Sokołów Podlaski.

Dziękujemy Bogu za poświęcone świątynie w Sokołowie Podlaskim, w Pulszach, w Koryciach – pod wezwaniem Matki Bożej Jagodnej, w Wyrozębach, w Ugoszczy, w Winnie-Poświętnej oraz ołtarzy w Kożuchówku, Strabli i Brańsku.

Królowej Apostołów, Matce naszego Pana, Pani Jasnogórskiej życie i posługę Księdza Biskupa powierzam, przyzywając Bożego błogosławieństwa,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

**Życzenia Przewodniczącego Episkopatu dla abp. Jana Martyniaka
z okazji 55-lecia kapłaństwa i 30-lecia sakry biskupiej (7.07.2019)**

Warszawa, 7 lipca 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżu Arcybiskupie,

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski chciałbym złożyć jak najserdeczniejsze życzenia z okazji 55. rocznicy święceń kapłańskich i 30. rocznicy święceń biskupich.

Każdy jubileusz to doskonała sposobność, aby wyrazić wdzięczność wobec Boga i wobec ludzi za dar życia i powołania, za dar służby i ofiary.

Dziękuję więc Bogu za życie Księdza Arcybiskupa, które Ekscelencja otrzymał dzięki miłości rodziców Wasyla i Marii. Za dar wiary i przyjęte sakramenty, za wzrost łaski Bożego w sercu młodego Janka i pogłębianie życia duchowego, do czego przyczynili się niewątpliwie modlitwą i przykładem ojcowie bazylianie z monasteru św. Onufrego z Ławrowa. Dziękuję Bożej Opatrzności, że przeprowadziła Ekscelencję bezpiecznie przez trudny czas II wojny światowej, wiedząc jego kroki ku Wyższemu Seminarium Duchownemu we Wrocławiu, za czas studiów i formacji ludzkiej, duchowej i intelektualnej, za przyjęcie święceń kapłańskich w 1964 roku – z rąk arcybiskupa Bolesława Kominka. Dziękuję Bogu za czas pracy duszpasterskiej i dalszą formację intelektualną w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie oraz w Prymasowskim Instytucie Życia Wewnętrznego.

Dziękuję Bogu za czas pracy w roli asystenta we wrocławskim seminarium i wykładowcy w gorzowskiej filii Akademii Teologii Katolickiej. Dziękuję Bogu, że w swej niewypowiedzianej łaskowości, obdarzając Ekscelencję zaufaniem i jeszcze większą miłością, powołał do pełnienia misji apostołskiej, czego początkiem było przyjęcie sakry biskupiej w 1989, dla podjęcia pasterskiej misji przewodzenia – reaktywowanej po 45 latach przez Stolicę Apostolską – greckokatolickiej diecezji przemyskiej, a od 1996 roku pełnić funkcję arcybiskupa archieparchii przemysko-warszawskiej i jednocześnie metropolity utworzonej greckokatolickiej metropolii przemysko-warszawskiej.

Dziękuję Księdzu Arcybiskupowi za gorliwe wsłuchiwanie się w głos Ducha Świętego oraz wytrwałą, konsekwentną, mądrą i roztrofną postawę ucznia Jezusa, którego powołaniem jest realizowanie woli Bożej.

Kolejne lata życia i posługi Księdza Arcybiskupa powierzam Matce naszego Pana – Pani Jasnogórskiej, przyzywając Jej wstawiennictwa i opieki.

Zapewniam Ekscelencję o modlitwie wiernych i pasterzy Kościoła, który w Polsce, przesyłając braterskie pozdrowienia w Chrystusie,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

**Życzenia abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
dla bp. Piotra Sawczuka, nowego biskupa diecezji drohiczyńskiej, w dniu ingresu
(20.07.2019)**

20 lipca 2019 r.

Ekscelencjo,
Najdostojniejszy Księżę Biskupie,

Wraz z diecezją drohiczyńską raduje się dziś Kościół, który jest w Polsce. Wraz z modlitwą wiernych Kościoła lokalnego, któremu z woli Bożej – przez decyzję Jego Świątobliwości papieża Franciszka – będzie Ksiądz Biskup przewodniczył, swoje modlitwy zanoszą w intencji Waszej Ekscelencji świeccy, osoby życia konsekrowanego, prezbiterzy i biskupi ze wszystkich polskich diecezji, a także rozproszona po całym świecie Polonia.

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski, w ten radosny dzień ingresu do katedry drohiczyńskiej, chciałbym złożyć jak najserdeczniejsze życzenia ze strony wszystkich polskich biskupów, zapewniając o naszym duchowym wsparciu i modlitwie.

Kościół Boży to Oblubienica Chrystusa, a dzisiejszy ingres to zaślubiny biskupa z diecezją. Jednocześnie Kościół to mistyczne Ciało naszego Pana, a ingres jest znakiem szczególnej więzi między biskupem i Chrystusem – znakiem szczególnego wybrania i zaufania, którym Bóg obdarza każdego następcę apostołów, powierzając jego pasterskiej miłości, pasterskiej roztropności i pasterskiemu poświęceniu część swojego umiłowanego Kościoła. W czym wyraża się owa pasterska miłość?

Podczas święceń biskupich udzielanych w katedrze św. Piotra w Rzymie, w Uroczystość Objawienia Pańskiego 2013 roku, papież Benedykt XVI mówił: „Możemy powiedzieć, że biskup winien być nade wszystko człowiekiem, któremu zależy na Bogu, ponieważ tylko wówczas naprawdę zależy mu na ludziach. Moglibyśmy też powiedzieć odwrotnie: biskup powinien być człowiekiem, któremu ludzie leżą na sercu, którego przejmuje los ludzi. Musi on być człowiekiem dla innych. Może on jednak być nim naprawdę wówczas, kiedy jest człowiekiem zdobytym przez Boga”.

Życzę więc Waszej Ekscelencji, aby – będąc w swojej pasterskiej posłudze cały i zawsze dla Boga – był Ksiądz Biskup zawsze i cały i dla ludzi. Zdobyty przez Boga, zdobywał dla Boga ludzkie serca.

Pasterska miłość przejawia się również w odwadze. Odwadze podobnej do tej, dzięki której mędracy podjęli decyzję, aby ruszyć w długą drogę za gwiazdą. „Cechowała ich odwaga i pokora wiary – mówił Benedykt XVI. Trzeba było odwagi, aby przyjąć znak gwiazdy jako nakaz wyruszenia, aby wyjść ku temu, co nieznane, niepewne, na drogi, na których czyhało wiele niebezpieczeństw. Możemy sobie wyobrazić, że decyzja tych ludzi wywołała wiele kpín: szyderstwa realistów, którzy potrafili jedynie wyśmiewać marzycielstwo tych ludzi. Ten, kto wyruszał w drogę kierując się tak niepewnymi obietnicami, ryzykując wszystko, mógł wydawać się jedynie śmieszny. Lecz dla tych ludzi, głęboko przejętych Bogiem, droga według Jego wskazań była ważniejsza od ludzkiej opinii”.

Życzę więc Księdzu Biskupowi wiary odważnej i pokornej, dzięki której będzie Ksiądz Biskup dalej – wraz z wiernym Ludem Bożym diecezji drohiczyńskiej – kroczył po niepowtarzalnych ścieżkach Ducha Świętego, który od pokoleń prowadzi bezpiecznie tych, którzy wsłuchani są bardziej w Jego głos, niż w głos tego świata.

Maryi, Matce naszego Pana – Jasnogórskiej Królowej Polski – życie i posługę Księdza Biskupa powierzam, przyzywając jej orędownictwa.

Z braterskim pozdrowieniem w Chrystusie,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Ekscelencja
Biskup Piotr Sawczuk
Biskup Drohiczyński

**List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
do pobitego ks. prał. Aleksandra Ziejewskiego (29.07.2019)**

Warszawa, 29 lipca 2019 r.

Czcigodny Księżu Prałacie Dziekanie,

Z wielkim smutkiem przyjąłem informację o fizycznej napaści na osobę Księdza Prałata, do której doszło w minioną niedzielę w kościele św. Jana Chrzyciela w Szczecinie.

Przesyłam wyrazy solidarności i duchowego wsparcia oraz zapewnienia o mojej modlitwie również dla współpracowników Księdza Dziekana, którzy ucierpieli w ataku.

Moje najwyższe zaniepokojenie budzą coraz częstsze akty nienawiści wobec ludzi wierzących, w tym wobec kapłanów oraz akty profanacji obiektów sakralnych, miejsc i przedmiotów kultu, tak ważnych dla katolików w Polsce.

Ze smutkiem dostrzegam eskalację wrogich zachowań wobec ludzi wierzących, w tym stosowanie przemocy symbolicznej i fizycznej. Choć w społeczeństwie pluralistycznym różnice światopoglądowe są oczywistością, nigdy nie mogą być usprawiedliwieniem dla tego typu nieludzkich czynów.

Sprawców wzywam do opamiętania, a wszystkich ludzi dobrej woli proszę o modlitwę w intencji Kościoła oraz w intencji tych, którzy dopuszczają się podobnych aktów nienawiści.

Księdzu Prałatowi serdecznie dziękuję za gorliwą i pełną ofiary posługę, życząc szybkiego powrotu do pełni sił.

Z wyrazami szacunku, przesyłam pasterskie błogosławieństwo,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

**List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
do bp. Viliama Judaka, biskupa Nitry, z pozdrowieniami
dla uczestników Kongresu Ruchu *Europa Christi* (26.09.2019)**

26 września 2019 r.

Ekscelencjo,

Najdostojniejszy Księżu Biskupie,

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski serdecznie dziękuję za gościnne przyjęcie uczestników III Międzynarodowego Kongresu Ruchu *Europa Christi* „Europa dwóch płuc – Europa Ewangelii, Prawdy i Pokoju”, który odbywa się dziś w Nitrze.

Przekazuję moje serdeczne pozdrowienie Waszej Ekscelencji jako biskupowi tego wspaniałego miasta oraz innym znamienitym gościom, w tym prelegentom: Jego Ekscelencji księdzu arcybiskupowi Janowi Graubnerowi biskupowi Ołomuńca w Czechach, Jego Ekscelencji księdzu arcybiskupowi Andrzejowi Dziędze metropolicie szczecińsko-kamieńskiemu oraz pozostałym szanownym prelegentom, w tym profesorom z Polski i Słowacji jak i wszystkim dostojnym gościom.

Cieszę się niezmiernie, że inicjatywa kongresów *Europa Christi*, których pomysłodawcą i twórcą jest Człowiek wielkiego serca i ducha – Czcigodny Ksiądz Infułat Ireneusz Skubiś, wychodzi poza granice Polski, a dziś dociera na Słowację, do narodu tak nam bliskiego i bratniego, nie tylko poprzez sąsiedztwo geograficzne, ale – przede wszystkim – poprzez wspólną wartości chrześcijańskich, na których i Polska i Słowacja ufundowały swoją historię.

Tym bardziej, było dla mnie wielkim zaszczytem, objąć serię kongresów honorowym patronatem przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski.

Historia szlchetnego biskupstwa w Nitrze, sięgająca roku 880, kiedy to papież Jan VIII – na prośbę księcia wielkomorawskiego Świętopełka – powołał biskupstwo, podległe św. Metodemu arcybiskupowi Moraw i Panonii, jest żywym świadectwem życiodajnej siły Ewangelii, dzięki której swoją tożsamość i siłę otrzymały wszystkie narody europejskie.

Dziś Europa – dawniej *Christianitas* – cierpiąca na duchową amnezję, w której jasno określone i sprawdzone przez wieki wartości, których źródłem jest Ewangelia Jezusa Chrystusa zamienia się na enigmatyczne „wartości europejskie”, burzy się kościoły, a w najlepszym wypadku zamienia się je w centra handlowe, próbuje się wyprzeć z przestrzeni publicznej religię, zastępując ją zideologizowanym pseudowyznaniem o charakterze totalitarnym, jakim jest tzw. neutralność światopoglądowa, potrzebuje świadków prawdy, czyli świadków historii, ich odważnego i donośnego głosu.

Dzisiejszy kongres, podobnie jak pozostałe w cyklu Ruchu *Europa Christi* wpisuje się w tę konieczność w sposób doskonały. Mam nadzieję, że słowa, które tu padną, będą dla nas umocnieniem, a dla znajdującej się w kryzysie Europy – którą papież Franciszek określił mianem „bezpłodnej i bezsilnej staruszki – drogowskazem ku Chrystusowi, który potrafi wskrzesić to, co umarło i uratować to co zdaje się konać.

Wszystkich zebranych zapewniam o mojej duchowej bliskości, upraszając wstawiennictwa świętych patronów Nitry świętego Emarama z Ratyzbony, świętego Andrzeja Świerada – pustelnika, świętego Gorazda – biskupa pannońsko-morawskiego, świętego Bystryka – biskupa nitrzańskiego oraz świętego Benedykta – pustelnika i męczennika.

Łącząc wyrazy szacunku, przesyłam braterskie pozdrowienia w Chrystusie,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Kondolencje Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski abp. Stanisława Gądeckiego po śmierci śp. Kornela Morawieckiego (5.10.2019)

5 października 2019 r.

Wielce Szanowny Panie Premierze,
Droga Rodzino, Najbliżsi i Przyjaciele Zmarłego,

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski składam wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci śp. Kornela Morawieckiego posła i marszałka seniora Sejmu VIII kadencji, działacza opozycji antykomunistycznej w PRL, więźnia politycznego, założyciela i przewodniczącego Solidarności Walczącej, kawalera Orderu Orła Białego, męża, ojca, przyjaciela.

Bardzo pragnąłem osobiście uczestniczyć w liturgii pogrzebowej, niestety – w związku z obradami Rady Konferencji Episkopatów Europy, którym współprzewodniczę w Santiago de Compostela – nie mogłem wrócić do Warszawy. Duchowo więc łączę się z uczestnikami pogrzebu i wspieram swoją modlitwą wszystkich pograżonych w żałobie.

Rzadko przychodzi nam uczestniczyć w pogrzebach ludzi, którzy już za życia stali się legendą. Rozkochany w Polsce, miłujący wolność i niepodległość nie tylko słowem, ale przede wszystkim czynem – śp. Kornel Morawiecki – taką legendą stał się już za życia... a życiem dla niego była Polska – wolna i niepodległa, wolna – bez kompromisów. Wpatrzony w przykład niezłomnych polskich patriotów, sam zapragnął z taką niezłomnością walczyć o ojczyznę.

Jakże musiał cierpieć – po przełomowym 1989 roku, widząc, jak wielu zhańbionych udziałem w zbrodniczym reżimie komunistycznym – zasiadło w sejmowych ławach wolnej, przecież, Rzeczypospolitej, nie po to, żeby służyć ojczyźnie i narodowi, ale żeby z nich uczynić sługi i niewolników innych panów.

Tam gdzie jest wolność, tam jest Bóg. Kornel Morawiecki miał wolne serce – serce nie na sprzedaż. Dziś, w nadziei zmartwychwstania, jego ciało powierzamy ziemi, duszę Bogu, wierząc głęboko, że w domu naszego Ojca, w niebieskiej ojczyźnie – ojczyźnie sprawiedliwości i pokoju, ojczyźnie wolności i miłosierdzia cieszy się on już na wieki wolnością dziecka Bożego.

„Niech aniołowie zawiodą cię do raju,
A gdy tam przybędziesz, niech przyjmą cię męczennicy
I wprowadzą cię do krainy życia wiecznego.
Chóry anielskie niechaj cię podejmą
I z Chrystusem zmartwychwstałym
Miej radość wieczną”.

Odpoczywaj w pokoju,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Wielce Szanowny Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów

**List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
do Ojca Świętego Franciszka z prośbą o ogłoszenie św. Jana Pawła II doktorem Kościoła
(21.10.2019)**

21 października 2019 r.

Umiłowany Ojczy Świąty,

W roku 2020 mija setna rocznica urodzin św. Jana Pawła II i piętnasta rocznica jego przejścia do Domu Ojca. Pontyfikat papieża z Polski wypełniony był przełomowymi decyzjami i doniosłymi wydarzeniami, które zmieniły oblicze papieżstwa i wpłynęły na bieg historii Europy i świata.

Bogactwo pontyfikatu św. Jana Pawła II – przez licznych historyków i teologów określanym Janem Pawłem II Wielkim – wpływało z bogactwa jego osobowości – poety, filozofa, teologa i mistyka, realizując się w wielu wymiarach, od duszpasterstwa i nauczania, poprzez kierowanie Kościołem powszechnym, aż po osobiste świadectwo świętości życia. Od zorganizowania pierwszego Światowego Dnia Młodzieży, przez publikację Kodeksu Prawa Kanonicznego i Katechizmu Kościoła Katolickiego, po ostatnią „encyklikę życia”, w której – już bez słów – mówił światu o niezbywalnej godności i wartości osoby ludzkiej.

Wiekopomność pontyfikatu papieża Polaka, nie leży jednak w liczbach, symbolach, czy gestach, ale w głębi swojej treści, wpływającej w dwutysiącletniej tradycji Kościoła i zanurzonej w osobistym doświadczeniu Trójjedynego Boga, który nie ustanie udziela się swemu Kościołowi.

Mając na uwadze powyższe, w imieniu Konferencji Episkopatu Polski, zwracam się do Waszej Świątobliwości z pokorną prośbą o ogłoszenie św. Jana Pawła II doktorem Kościoła, ku większej chwale Bożej i ku pożytkowi kolejnych pokoleń ludzi wierzących.

Z synowskim oddaniem,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

Jego Świątobliwość
Franciszek, Papież

**List bp. Wiesława Śmigła,
Przewodniczącego Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Rodziny
do liderów wspólnot, ruchów i stowarzyszeń katolickich ws. ochrony życia (25.11.2019)**

Drodzy liderzy wspólnot, ruchów i stowarzyszeń katolickich!

Św. Jan Paweł II w encyklice *Evangelium vitae* napisał: „bronić życia i umacniać je, czcić je i kochać — oto zadanie, które Bóg powierza każdemu człowiekowi” (EV 42).

Dostrzegamy, że w świecie współczesnym trwa potężna walka o ochronę życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci. Dlatego jako Przewodniczący Rady ds. Rodziny przy Konferencji Episkopatu Polski zwracam się z prośbą do wszystkich przedstawicieli wspólnot modlitewnych w Polsce o podjęcie stałej modlitwy w intencji ochrony życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci.

Proszę także o modlitwę w intencji ludzi nauki, medycyny, kultury i polityki, którzy odważnie i zdecydowanie bronią życia ludzkiego! Nasza żarliwa i ufna modlitwa jest w stanie uratować wiele istnień ludzkich i przyczynić się do budowania cywilizacji miłości. Troska o każde poczęte życie to nie tylko powinność religijna, wyraz wrażliwości duchowej i chęć pomocy najbardziej bezbronny, ale również przejaw miłości do Ojczyzny, która przeżywa zapaść demograficzną. Ufam, że modlitwa ta przyniesie swoje owoce i pozwoli chronić życie ludzkie w naszej Ojczyźnie od poczęcia do naturalnej śmierci zgodnie z Bożym zamysłem.

Z serca wszystkim błogosławię,

Bp Wiesław Śmigiel
Przewodniczący Rady ds. Rodziny KEP

**List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
do abp. Georga Gänsweina, Prefekta Domu Papieskiego
z prośbą o przewodniczenie przez Ojca Świętego Franciszka
Mszy Świętej z okazji 100. rocznicy urodzin św. Jana Pawła II (11.12.2019)**

Varsavia, li 11 dicembre 2019

Eccellenza Reverendissima,

In occasione del centenario della nascita di san Giovanni Paolo II, Conferenza Episcopale Polacca organizza l'anno prossimo il grande pellegrinaggio a Roma.

Alla tomba dell'apostolo Pietro e del santo papa polacco, vorremo ringraziare Dio che nella Sua provvidenza paterna ci ha donato la vita e il ministero petrino di san Giovanni Paolo II. Vorremo anche insieme chiedere la benedizione per la Chiesa – soprattutto quella in Polonia – e per il Sommo Pontefice.

In riferimento al nostro incontro odierno a nome del presidio della nostra conferenza episcopale vorrei chiedere umilmente al Santo Padre Francesco di presiedere la Santa Messa in basilica di san Pietro il 17 maggio 2020.

Sarei molto grato all'Eccellenza Reverendissima se potesse dare al Santo Padre l'opinione positiva alla nostra umile richiesta.

Colgo volentieri l'occasione per esprimere i miei ossequi più distinti,

+ *Stanisław Gądecki*
Arcivescovo Metropolita di Poznań
Presidente della Conferenza Episcopale Polacca

A Sua Eccellenza Reverendissima
Mons. Georg Gänswein
Arcivescovo, Prefetto della Casa Pontificia

**List abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski
do Przewodniczących Konferencji Episkopatów Europy ws. poparcia prośby
o ogłoszenie św. Jana Pawła II patronem Europy i doktorem Kościoła (21.12.2019)***

Warszawa, 21 grudnia 2019 r.

Eminencjo,
Ekscelencjo,

W przyszłym roku obchodzić będziemy 100. rocznicę urodzin św. Jana Pawła II. Dwadzieścia siedem lat jego pontyfikatu posiada przełomowe znaczenie dla Kościoła i świata, tak w kontekście jego nauczania, jak i w kontekście oddziaływania społecznego, którymi wykroczył daleko ponad przeciętną zaangażowania kanonizowanych i beatyfikowanych ostatnich lat.

Z tego powodu, w imieniu Kościoła, który jest w Polsce, w imieniu wiernych i pasterzy, zwróciłem się do Ojca Świętego Franciszka z prośbą o ogłoszenie św. Jana Pawła II – pokornego i przemyślnego świadka piękna, dobroci i miłości Boga w pośrodku cierpiącego świata – patronem Europy i doktorem Kościoła.

1. Patron Europy

W ostatnich czasach nikt nie zrobił dla Europy tyle, ile Jan Paweł II. Upadek komunizmu na Starym Kontynencie, który rozpoczął się właśnie w Polsce wraz z „Solidarnością” i najpełniej wyraził się przełomem 1989 roku, przywrócił w jakimś stopniu Europie jego zapomnianą część zza „żelaznej kurtyny”. Polska, Czechy, Słowacja, Węgry, Rumunia, Bułgaria, republiki bałtyckie i wiele innych krajów – od wieków przecież europejskich – wróciło politycznie i społecznie do jedności z resztą Europy, uniezależniając się od sowieckich wpływów i wychodząc z komunistycznej izolacji. Pięćdziesiąt lat dominacji radzieckiej w Europie Środkowej i Wschodniej sprawiło, że do niedawna, w mentalności wielu ludzi, Europa to tylko Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Włochy, czy kraje skandynawskie. Można powiedzieć, że Jan Paweł II „wyrwał z niebytu” pół Europy – wielkie i wspaniałe dziedzictwo, o tych samych kulturowych korzeniach, chrześcijańskich korzeniach.

Działacze ruchu antykomunistycznego w Polsce i historycy są zgodni, że nie byłoby „Solidarności” i tego wszystkiego co ona przyniosła, gdyby nie było papieża Polaka, gdyby nie było jego krzyku o wolność, wyrażonego w modlitwie podczas pierwszej pielgrzymki do Polski w 1979 roku: „niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi, tej ziemi”, gdyby wreszcie nie było ofiary jego krwi, z pamiętnego zamachu w 1981 roku. Jan Paweł II poprzez swoje zaangażowanie i modlitwę, już za życia stał się już – de facto – patronem Europy, zjednoczonej i odbudowanej, ufundowanej na tych samych chrześcijańskich wartościach.

A przecież to nie jedyne, choć najbardziej wymierne, osiągnięcie pontyfikatu papieża Polaka. Nieustanne przypominanie narodom europejskim o jej korzeniach tj. rzymskim prawie, filozofii greckiej i aksjologii judeochrześcijańskiej stawia św. Jana Pawła II w szeregu proroków naszego wieku, przeciw barbarzyństwu ideologii, próbujących stworzyć nowego człowieka, nowy porządek wartości, nowy świat i nową, obcą Europę. Papież Polak wiedział, że obecny kryzys kulturowy jest potężnym dziejowym wezwaniem do mądrego powrotu do wspólnego dziedzictwa historycznego, jakim jest chrześcijaństwo. W tym względzie święty papież stał się prawdziwym nauczycielem i doktorem Kościoła, a w nim istotnym stróżem wartości europejskich, które stanowią nieusuwalny fundament współczesnej cywilizacji.

2. Doktor Kościoła

W epoce postmodernizmu, w której przyszło Janowi Pawłowi II sprawować Urząd Piotrowy, Wojtyła pozostaje zdecydowanym obrońcą rozumu. Późna nowoczesność odrzuca bowiem rozum

i jego zdolność do poszukiwania i odkrywania prawdy. Epoka ta ogłosiła jako swój manifest śmierć prawdy, a wraz z nią śmierć człowieka. Kiedy nie istnieje już prawda, pozostają jedynie równoważnościowe, efemeryczne opinie, których zadaniem jest stworzyć świat wedle własnych, subiektywnych projektorów.

Czternaście encyklik, czterdzieści dwa listy apostolskie, czternaście adhortacji, setki listów, tysiące przemówień, kazań i homilii, wygłoszonych m.in. podczas stu czterech podróży apostolskich, na wszystkich zamieszkałych kontynentach świadczą o wielkiej pracowitości i umiłowaniu Kościoła oraz o głębokim pragnieniu przypomnienia współczesnemu człowiekowi o prawdzie, którą przyniósł Jezus i którą powierzył swojemu Kościołowi, jako depozyt wiary.

Duchowy i intelektualny świat Karola Wojtyły cechuje umiejętne pogodzenie tradycji i nowości. Dziedzictwo papieża Wojtyły to bogata, wielostronna i twórcza synteza wielu ludzkich ścieżek myślenia, oparta jednak na Objawieniu i wierna depozytowi wiary. Myśl Jana Pawła II jest bowiem na wskroś nowoczesna, oryginalna i twórcza, pozostając jednocześnie szlachetnie klasyczną. To Wojtyłowe, trudne balansowanie między tradycją a nowoczesnością, wniosło ogromny powiew świeżości w życie Kościoła, a przezeń w uniwersalne przestrzenie szeroko rozumianej kultury, polityki i nauki.

Geniusz Wojtyły dostrzec można zwłaszcza w dwóch wymiarach jego nauczania, tj. w eklezjologii i antropologii.

a) Eklezjologia

Wezwanie na urząd papieski było dla Wojtyły przede wszystkim sprawą wewnętrznego powołania do jeszcze większej solidarności z Bogiem i człowiekiem. Instytucjonalno-prawne wymiary papieskiego świadectwa – wyrażone chociażby w postaci odnowionego Kodeksu Prawa Kanonicznego z roku 1983 – były zawsze podporządkowane budowaniu relacji, poszerzaniu przestrzeni Kościoła, rozumianego jako „niejako sakrament intymnego zjednoczenia z Bogiem”. To Kościół „budzący się w duszach”, znajdował się w centrum życia i posługi Jana Pawła II.

W świecie pokawałkowanym, rozbitym, w świecie, w którym coraz więcej ludzi doświadcza różnorodnych bezdomności, Jan Paweł II konsekwentnie głosił tajemnicę Kościoła jako domu dla każdego. Nie ulega wątpliwości, że w dziedzinie eklezjologii, a szczególnie rozumienia urzędu papieskiego, Jan Paweł II lokuje się wśród tak wielkich papieży jak Leon Wielki, Grzegorz Wielki, którym w dużej mierze zawdzięczamy koncepcję papieżstwa. Jeśli wspomniani starożytni papieże budowali doktrynę papieskiego autorytetu w oparciu o władzę kluczy, Wojtyła uzupełnia ich teologię i praktykę o mocny wymiar duszpasterski. Papież staje się duszpasterzem, świadkiem, głosicielem, a bliskość z człowiekiem staje się formą sprawowania właściwej mu władzy. Mamy tu do czynienia z zupełnie odnowioną koncepcją autorytetu papieskiego.

b) Antropologia

Już pierwsza encyklika *Redemptor hominis* wskazała ukierunkowanie papieskiego nauczania – Bóg i człowiek. Obdarzony wyjątkowo bogatym doświadczeniem ludzkim (samotność, cierpienie, poezja, praca, kapłaństwo, filozofia), a jednocześnie zakorzeniony w Bogu, Jan Paweł II rozumiał, że drogą Kościoła jest człowiek, wskazując jednocześnie, że człowiek nie może sam siebie zrozumieć bez Chrystusa. Cała działalność naukowa Karola Wojtyły obracała się wokół tajemnicy człowieka, jego osoby i jego działania w świecie i jednocześnie wskazywania na Chrystusa, który dla tego człowieka zdecydował się oddać własne życie.

Wśród licznych wątków papieskiego nauczania o człowieku, szczególne miejsce przysługuje teologii ciała. Jest ona bez wątpienia wyrazem najbardziej dojrzałej myśli Wojtyły i jednocześnie jego najbardziej oryginalnym wkładem w dzieje teologii, i szerzej, w historię rozumienia człowieka. Myśl Jana Pawła II w tym względzie, pozostaje wybitną syntezą wątków teologicznych, filozoficz-

nych, psychologicznych i naukowych. Rozum, doświadczenie i wiara pozwalają mu na przenikliwe opracowanie zagadnień, które praktycznie nigdy wcześniej nie były badane przez teologów, a sama teologia ciała zbudowana zostaje na ofercie Chrystusa, w której staje się On mistrzem używania ciała. Teologia ciała pozwala na wniknięcie w głębiny tajemnicy człowieka, której wnętrze staje się jawne w znaku ciała. Teologia ta odpowiada na najgłębsze pytania współczesnego człowieka, chroni go przed uprzedmiotowieniem i wskazuje na piękno jego tajemnicy, którą sam Bóg uczynił swoim obrazem i syntezą całego stworzenia.

Mając na uwadze powyższe, a jednocześnie będąc świadomym, że życie, powołanie, czy pasterska posługa wielu z naszych braci wiernych świeckich, prezbiterów, diakonów, biskupów, osób życia konsekrowanego, upływały w blasku tego wielkiego pontyfikatu, chciałbym prosić Waszą Eminencję/Ekscelencję o wsparcie u Ojca Świętego Franciszka działań Kościoła, który jest w Polsce, dotyczących ogłoszenia św. Jana Pawła II patronem Europy i doktorem Kościoła.

Jednocześnie chciałbym serdecznie poinformować, że w niedzielę 17 maja 2020 roku, w przeddzień urodzin św. Jana Pawła II, Papież Franciszek odprawi uroczystą Mszę Świętą na Placu Świętego Piotra w Rzymie. Serdecznie zapraszam na tę uroczystość, prosząc o przekazanie tej informacji braciom biskupom swojego episkopatu, zachęcając równocześnie wiernych do podjęcia pielgrzymiego trudu i wzięcia udziału w tym wielkim dziękczynieniu za życie i posługę papieża Polaka.

Wierząc, że św. Jan Paweł II wspiera cały czas misję Kościoła i posługę następcy św. Piotra – Papieża Franciszka wyrażam swoją nadzieję, że dzięki naszym ułomnym staraniom, blask Chrystusa, którym promieniował pontyfikat papieża Polaka stanie się jeszcze bardziej widzialny.

W Chrystusie,

+ *Stanisław Gądecki*

Arcybiskup Metropolita Poznański

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

* Przyp. red. Podobny list został wysłany również do Ojca Świętego Seniora Benedykta XVI oraz do przewodniczących światowych Konferencji Episkopatów.

III. INNE DOKUMENTY

Oświadczenie kard. Stanisława Dziwisza: Jan Paweł II wobec wykorzystywania seksualnego w Kościele (20.03.2019)

Pojawiające się opinie, że Jan Paweł II był opieszwały w kierowaniu odpowiedzialnością Kościoła na wykorzystywanie seksualne małoletnich przez niektórych duchownych, są krzywdzące i przeczą im historyczne fakty.

Jan Paweł II jako papież nie zastępował biskupów w poszczególnych krajach w ich odpowiedzialności. Obserwując życie lokalnych Kościołów, widział, jak sobie radzą z pojawiającymi się problemami. Gdy to było konieczne, przychodził im z pomocą, często z własnej inicjatywy. Robił to również na prośbę lokalnych episkopatów.

Właśnie w taki sposób reagował na kryzys dotyczący wykorzystywania seksualnego małoletnich. Gdy w latach 80. ubiegłego wieku kryzys ten zaczął fermentować w Kościele w Stanach Zjednoczonych, Papież najpierw obserwował poczynania Episkopatu USA, a gdy doszedł do wniosku, że potrzebne mu są nowe narzędzia do walki z tymi przestępstwami, wyposażył przełożonych kościelnych w nowe uprawnienia. Były one dla biskupów jednoznacznym wskazaniem kierunku, w jakim powinna zmierzać ich walka. Wystarczy przypomnieć, że w 1994 r. Jan Paweł II wydał indult dla Stanów Zjednoczonych, a dwa lata później – dla Kościoła w Irlandii, zatwierdzając politykę znaną pod nazwą „zero tolerancji”. Papież był wstrząśnięty. Nie zamierzał tolerować przestępstw pedofilii w Kościele i wydał im walkę.

Gdy okazało się, że lokalne episkopaty i przełożeni zakonni wciąż nie radzą sobie z problemem, a kryzys się rozlewa na inne kraje, uznał, że nie dotyczy on tylko świata anglosaskiego, ale ma charakter globalny.

Wiemy, że w 2002 r. doszło w Stanach Zjednoczonych do fali ujawnień, jakie wywołały publikacje znane wszystkim pod nazwą „Spotlight”. Nie wszyscy jednak pamiętają, że na rok przed tymi wydarzeniami, w maju 2001 r., z inicjatywy Ojca Świętego został ogłoszony dokument „Sacramentorum sanctitatis tutela” („O ochronie świętości sakramentów”). Wtedy również Papież promulgował normy „O najcięższych przestępstwach”. Znamy przełomowe znaczenie tego aktu prawnego. Jan Paweł II zarezerwował wszystkie przestępstwa seksualne na małoletnich przed 18. rokiem życia, popełnione przez duchownych, jurysdykcji trybunału apostołskiego Kongregacji Nauki Wiary. Zobowiązał też każdego biskupa i wyższego przełożonego zakonnego do zgłaszania do tej Kongregacji wszystkich takich przestępstw, których prawdopodobieństwo zostało potwierdzone w dochodzeniu wstępnym, przewidzianym przez Kodeks Prawa Kanonicznego. Dalsze postępowanie toczyło się odtąd pod kontrolą trybunału apostołskiego.

Analizę kryzysu Jan Paweł II przedstawił w kwietniu 2002 r. kardynałom amerykańskim, którzy zostali wezwani do Watykanu po publikacji „Spotlight”. Dzięki jasnym zasadom, które wskazał Papież, skala nadużyć w Stanach zmniejszyła się. Do dziś ta analiza jest punktem odniesienia dla wszystkich, którzy wydali walkę przestępstwom wykorzystywania seksualnego małoletnich, popełnianym przez duchownych. Pomaga zdiagnozować kryzys i wskazać kierunek wyjścia z niego. Świadczy o tym watykański szczyt, zwołany przez papieża Franciszka, który w walce z tym problemem zdecydowanie kontynuuje drogę swoich poprzedników.

Na koniec muszę się odnieść do sprawy Maciela Degollado. Janowi Pawłowi II przypisywane jest krycie jego przestępczej działalności. Fakty przemawiają zdecydowanie inaczej. Przypomnę tylko, że Kongregacja Nauki Wiary rozpoczęła dochodzenie w sprawie oskarżeń jeszcze za pontyfikatu Jana Pawła II, a konkretnie w grudniu 2004 r. Wówczas to wysłano ówczesnego promotora sprawiedliwości, a dziś arcybiskupa, Charlesa Sciclunę z drugim prawnikiem do Meksyku i Stanów

Zjednoczonych, by przeprowadzili konieczne w tej sprawie czynności. Tylko za wiedzą i aprobatą Jana Pawła II mogła zostać podjęta decyzja o wszczęciu tego dochodzenia. Nie zostało one przerwane nawet na czas *sede vacante* po śmierci Jana Pawła II i dlatego mogło zostać zakończone wyrokiem na początku pontyfikatu Benedykta XVI.

Stanisław kard. Dziwisz

Kraków, 20 marca 2019 r.

**Komunikat z posiedzenia Komisji ds. Dialogu między Polską Radą Ekumeniczną
a Konferencją Episkopatu Polski (30.03.2019)**

W dniach 29 i 30 marca 2019 r. obradowała Komisja ds. Dialogu między Polską Radą Ekumeniczną (PRE) a Konferencją Episkopatu Polski (KEP). Spotkanie odbyło się w siedzibie Biskupa Naczelnego Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w RP w Płocku.

Ze strony KEP obradom współprzewodniczył bp Krzysztof Nitkiewicz, Przewodniczący Rady KEP ds. Ekumenizmu, a ze strony PRE bp Jerzy Samiec Prezes Polskiej Rady Ekumenicznej (Kościół Ewangelicko-Augsburski). W zebraniu wzięli również udział: bp Marek Maria Karol Babi (Kościół Starokatolicki Mariawitów), bp Marek Izdebski (Kościół Ewangelicko-Reformowany), abp Abel (Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny), ks. Grzegorz Giemza (Kościół Ewangelicko-Augsburski) i ks. Sławomir Pawłowski SAC (Kościół Rzymskokatolicki).

Stwierdzono, że ważnym wydarzeniem w roku 2018 było ekumeniczne nabożeństwo dziękczynne z okazji 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Podsumowano przebieg Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan w roku 2019, który przebiegał pod hasłem: „Dąż do sprawiedliwości”. Postanowiono, że centralne nabożeństwo Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan w roku 2020 odbędzie się 23 stycznia 2020 r. w Warszawie w ewangelicko-augsburskim kościele Świętej Trójcy. Nabożeństwo będzie powiązane z 20. rocznicą podpisania w tym samym miejscu wspólnej „Deklaracji Kościołów w Polsce na progu Trzeciego Tysiąclecia: Sakrament chrztu znakiem jedności”. Komisja powołała także zespół odpowiedzialny za przygotowanie polskiej edycji broszury na Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan w 2020 r. Rozpoczęto prace nad ekumenicznym vademecum, które będzie przewodnikiem dla uczestników nabożeństw w różnych Kościołach oraz przybliży terminologię i panujące w nich zwyczaje. Podjęto również temat formacji ekumenicznej w Polsce.

W drugim dniu spotkania odbyło się nabożeństwo ekumeniczne, w którym wzięli udział także biskup płocki Piotr Libera z diecezjalnym referentem ekumenicznym ks. Włodzimierzem Piętką, proboszcz parafii prawosławnej ks. Eliasza Tarasiewicz i proboszcz parafii ewangelicko-augsburskiej ks. Szymon Czembor. Następnie uczestnicy spotkania zapoznali się z historią Kościoła Starokatolickiego Mariawitów.

Najbliższe posiedzenie Komisji ds. Dialogu odbędzie się w dniu 9 października 2019 r. w Warszawie.

Ks. Grzegorz Giemza
Dyrektor Polskiej Rady Ekumenicznej

Płock, 30 marca 2019 r.

**Oświadczenie abp. Wojciecha Polaka,
Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży
po obejrzeniu filmu red. Tomasza Sekielskiego (11.05.2019)**

Jestem głęboko poruszony tym, co zobaczyłem w filmie Pana Tomasza Sekielskiego.

Ogromne cierpienie osób skrzywdzonych budzi ból i wstyd. W tym momencie przed oczami mam także dramat osób pokrzywdzonych, z którymi spotkałem się osobiście. Dziękuję wszystkim, którzy mają odwagę opowiedzieć o swoim cierpieniu.

Przepraszam za każdą ranę zadaną przez ludzi Kościoła.

Jako delegat Episkopatu ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży zrobię wszystko, co w mojej mocy, aby pomóc osobom pokrzywdzonym.

Ujawnione informacje pokazują, jak bardzo potrzebne są przepisy najnowszego dokumentu papieża Franciszka (Motu proprio „Vos estis lux mundi”). Trzeba wyjaśnić wszystkie sprawy. Nikt w Kościele nie może uchylać się od odpowiedzialności.

Musimy chronić dzieci i młodzież.

Dla Kościoła nie ma innej drogi.

Abp Wojciech Polak

Prymas Polski

Delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży

---

**Oświadczenie kard. Stanisława Dziwisza w związku z nieprawdziwymi artykułami
w niektórych mediach, uderzającymi w autorytet św. Jana Pawła II Wielkiego (28.05.2019)**

W związku z powtarzaniem w mediach nieprawdziwych informacji, które wprowadzają w błąd wiele osób, pragnę przypomnieć, że św. Jan Paweł II był pierwszym papieżem, który w sposób systemowy wprowadził ochronę dzieci i młodzieży w Kościele. O jego bezkompromisowej postawie w tej kwestii świadczą m.in. następujące fakty:

1. W 1993 r. św. Jan Paweł II skierował list do biskupów z USA, w którym napisał jednoznacznie: „Ewangeliczne słowo «biada» ma szczególne znaczenie, zwłaszcza, gdy Chrystus stosuje je wobec przypadków zgorszenia, a przede wszystkim wobec zgorszenia «najmłodszych». Jak surowe są słowa Chrystusa, kiedy mówi o takim zgorszeniu i jak wielkie musi być to zło, skoro «dla tego, który sieje zgorszenie, lepiej byłoby mieć wielki kamień młyński zawieszony na szyi i utonąć w głębinach morza» (por. Mt 18,6)”.

2. W 1994 r. Papież wydał indult dla Kościoła w Stanach Zjednoczonych, a dwa lata później rozszerzył go na Kościół w Irlandii. Miał on na celu wprowadzenie większej ochrony dzieci i młodzieży przed przestępstwem wykorzystywania.

3. W 2001 r. Ojciec Święty wprowadził w Kościele restrykcyjne normy prawne, które kolejni papieże uaktualniali. Przełomowe znaczenie miał dokument „Sacramentorum sanctitatis tutela” („O ochronie świętości sakramentów”) oraz normy „O najcięższych przestępstwach”. Jan Paweł II podniósł wiek ochrony osób małoletnich do 18. roku życia. Ponadto zobowiązał każdego biskupa i wyższego przełożonego zakonnego do zgłaszania Kongregacji Nauki Wiary wszystkich przestępstw przeciw małoletnim.

4. W 2002 r. św. Jan Paweł II jednoznacznie podkreślił swoje stanowisko w tej sprawie: „Ludzie muszą wiedzieć, że w stanie kapłańskim i życiu zakonnym nie ma miejsca dla tych, którzy krzywdziliby nieletnich” (Przemówienie do biskupów amerykańskich, 23 kwietnia 2002 r.).

5. Za pontyfikatu i zgodnie z wolą św. Jana Pawła II Kongregacja Nauki Wiary rozpoczęła dochodzenie w sprawie oskarżeń dotyczących Maciela Degollado, założyciela Legionistów Chrystusa. W grudniu 2004 r. wysłano ówczesnego promotora sprawiedliwości, a dziś arcybiskupa, Charlesa Sciclunę z jeszcze jednym prawnikiem do Meksyku i Stanów Zjednoczonych, by przeprowadzili

dochodzenie. Zostało ono prowadzone po śmierci Jana Pawła II i dlatego na początku pontyfikatu Benedykta XVI mógł zapaść wyrok.

6. Oprócz tego należy zauważyć, że w celu zbadania życiorysu Jana Pawła II przesłuchano 122 świadków, w tym także niezwiązanych z Kościołem katolickim oraz sporządzono 2414 stron dokumentacji procesowej. Świętość Jana Pawła II potwierdziło swoim autorytetem dwóch papieży, beatyfikował go Benedykt XVI, a kanonizował Papież Franciszek. Stolica Apostolska, biorąc pod uwagę opinię komisji lekarzy, uznała dwa uzdrowienia za wstawiennictwem św. Jana Pawła II za niewytłumaczalne z medycznego punktu widzenia.

W związku z tym próby zniesławienia św. Jana Pawła II obrażają uczucia milionów osób na całym świecie, dla których św. Jan Paweł II był i jest niepodważalnym autorytetem i orędownikiem w rozmaitych sytuacjach życiowych, czego wyraz dają tysiącami świadectw o łaskach nieustannie otrzymywanych za jego wstawiennictwem.

Dziękuję Ojcu Świętemu Franciszkowi za to, że położył kres próbom zniesławienia Papieża Polaka, mówiąc o tym, że nikt nie może wątpić w świętość Jana Pawła II.

+ Kard. Stanisław Dziwisz

Arcybiskup Senior Archidiecezji Krakowskiej

Kraków, 28 maja 2019 r.

„W miłości i w prawdzie” – stanowisko Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski i Zwierzchnika Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego na temat woli dalszego dialogu i pragnienia głębszego pojednania (27.08.2019)

Mając świadomość trudnych momentów w historii relacji narodów polskiego i ukraińskiego oraz Kościoła Rzymskokatolickiego w Polsce i Kościoła Greckokatolickiego na Ukrainie, podążając wiernie za nauczaniem Chrystusa Pana oraz za przykładem naszych wielkich poprzedników – św. Jana Pawła II, kardynała Józefa Glempa, arcybiskupa Józefa Michalika oraz kardynała Mirosława Lubaczowskiego i kardynała Lubomyra Huzara, stając przed tronem Jasnogórskiej Pani – Królowej Polski, kolejny już raz pragniemy wyrazić naszą szczerą wolę kontynuowania dialogu i pragnienie jeszcze głębszego pojednania między naszymi Kościołami.

To właśnie tu, na Jasnej Górze, w 1988 r. ówczesny prymas Polski witał zwierzchnika Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego, który wraz z biskupami, duchowieństwem i wiernymi z Ukrainy przybyli do duchowej stolicy Polski, aby brać udział w uroczystościach 1000-lecia Chrztu Rusi Kijowskiej. Dziś również my chcemy patrzeć na naszą historię w duchu ewangelicznym, to znaczy: w prawdzie, w miłości i przebaczeniu, bez których niemożliwy jest jakikolwiek dialog.

Nie byłoby pojednania bez mądrych i pokornych ludzi dobrej woli, jakimi byli nasi wielcy poprzednicy. Pielgrzymki św. Jana Pawła II do Polski i na Ukrainę miały charakter profetyczny i opatrnościowy, a działania które podejmował przygotowywały nasze wspólnoty do tego, abyśmy mogli dawać świadectwo chrześcijańskiej prawdy, miłości i solidarnej współpracy. Ich pokorna i godna najwyższego szacunku postawa, ich odwaga stawania w prawdzie stworzyły podwaliny pojednania opartego nie na niestałych sentymentach i zrelatywizowanej wizji przeszłości, ale na prawdzie i miłości.

Słowa wypowiedziane podczas pamiętnej pielgrzymki św. Jana Pawła II na Ukrainę w 2001 r. powinny stać się i dla nas wzorem i przykładem szczerego dialogu. „Może się to wydać dziwne, niezrozumiałe i niewłaściwe – mówił kard. Huzar – że w tej właśnie chwili, gdy Ukraiński Kościół Greckokatolicki zaznaje tak wielkiej chwały, uznajemy także, iż w ubiegłowiecznej historii naszego Kościoła były też chwile mroczne i duchowo tragiczne. Stało się tak, że niektórzy synowie i córki Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego wyrządzali zło – niestety świadomie i dobrowolnie – swoim bliźnim z własnego narodu i z innych narodów. W twojej obecności, Ojczyści, i w imieniu Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego, pragnę za nich wszystkich prosić o przebaczenie Boga,

Stwórcę i Ojca nas wszystkich, oraz tych, których my, synowie i córki tego Kościoła, w jakikolwiek sposób skrzywdziliśmy. Aby nie ciążyła na nas straszliwa przeszłość i nie zatruwała naszego życia, chętnie przebaczymy tym, którzy w jakikolwiek sposób skrzywdzili nas (...). „Niech przebaczenie, udzielone i uzyskane – zachęcał Papież Polak – rozleje się niczym dobroczynny balsam w każdym sercu. Niech dzięki oczyszczeniu pamięci historycznej wszyscy będą gotowi stawiać wyżej to, co jednoczy, niż to, co dzieli, ażeby razem budować przyszłość opartą na wzajemnym szacunku, na braterskiej wspólnocie, braterskiej współpracy i autentycznej solidarności”.

Dzisiaj my, wsłuchując się z uwagą w głos tych wielkich świadków nadziei, prawdy, miłości i pojednania chcemy budować naszą dobrą przyszłość i podejmować kroki, które będą służyły zbliżeniu naszych wspólnot. Poprzez spotkania modlitewne, uroczyste celebracje sakramentu Eucharystii w obrządku rzymskim i bizantyjsko-ukraińskim, pielgrzymki do sanktuariów ważnych dla obu Kościołów, inicjatywy studyjne i sympozja pragniemy pogłębiać znajomość naszych tradycji i naszej historii, szczególnie wśród młodego pokolenia.

Wierząc w obcowanie świętych, wyrażamy przekonanie, iż św. Jan Paweł II, który w przeszłości skutecznie zainicjował proces leczenia ran i pojednania, będzie nadal go wspierał, orędując przed Bogiem w świętej sprawie pojednania. Pragniemy dążyć do tego, aby św. Jan Paweł II przeprowadził nam w drodze do świętości i pojednania, a chcąc go naśladować, jesteśmy gotowi pokonywać wszelkie zewnętrzne trudności, żywiąc głęboką nadzieję na jego pomoc i wsparcie.

Ufamy, iż nasze Kościoły w niedługim czasie będą mogły wspólnie ogłosić – za zgodą Stolicy Apostolskiej – Papieża Polaka patronem naszego pojednania, aby w jego osobie nasze Kościoły miały orędownika przed Bogiem w tej świętej sprawie.

Zawierzmy nasze wspólnoty Pani Jasnogórskiej, aby osłoniła macierzyńskim płaszczem wszystkich ludzi dobrej woli w Polsce i na Ukrainie i prowadziła nas do swego Syna Jezusa Chrystusa.

+ *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

+ *Światosław Szewczuk*
Arcybiskup Większy
Metropolita Kijowsko-Halicki
Zwierzchnik Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego

Stanowisko zostało przyjęte podczas Rady Biskupów Diecezjalnych na Jasnej Górze, dnia 27 sierpnia 2019 r.

**Ze wspólnej pamięci rodzi się inspiracja dla wspólnej teraźniejszości i przyszłości.
Słowo niemieckich i polskich biskupów
w 80. rocznicę wybuchu II wojny światowej (1.09.2019)**

Osiemdziesiąt lat temu narodowosocjalistyczne Niemcy rozpętały II wojnę światową. Pierwsze bomby zostały zrzucone w piątek 1 września 1939 r. na miasto Wieluń, przynosząc bolesne straty i zniszczenia. Zginęło lub zostało rannych wielu cywilów. Również szpital i jego bezbronni pacjenci ucierpieli. W Wieluniu rozpoczęła się straszliwa katastrofa II wojny światowej, która dotknęła Polskę i wiele innych narodów. Tego samego dnia nieprzyjacielskie działa okrętowe zaatakowały Westerplatte.

Tym samym Polska stała się pierwszą ofiarą II wojny światowej cierpiąc prawie sześć lat pod okupacją, czemu towarzyszyły niezliczone okrucieństwa i niszczycielska polityka eksterminacji narodu polskiego, zwłaszcza ludności żydowskiej.

W 80. rocznicę wybuchu wojny pamiętamy o sześciu milionach Polaków, w tym trzech milionach Polaków narodowości żydowskiej, którzy padli ofiarą zbrodniczego systemu nazistowskiego. Zdajemy sobie sprawę z bólu, który wycierpiał ofiary i ich bliscy i który jest odczuwany po dziś dzień. Wojna spowodowała dalsze wielkie szkody i cierpienia ludzi, szczególnie z powodu przesiedleń: miliony Polaków, a następnie Niemców musiały opuścić swoje domy i szukać nowej ojczyzny.

Aby przetrwać to cierpienie i jego bolesne wspomnienia, wszyscy musimy szczerze uczestniczyć w procesie pojednania między naszymi narodami. W tym celu czerpiemy siłę z odwagi polskich biskupów, którzy zaprosili Niemcy i Polskę w 1965 r., by z determinacją poszukiwały prawdy i podążały ścieżkami pojednania. Ich przesłanie, znane zwłaszcza ze słów „wybaczymy i prosimy o przebaczenie”, otworzyło nowy rozdział w stosunkach między naszymi narodami, a niemieccy biskupi przyjęli z wdzięcznością wyciągniętą do nich dłoń. Dziś okazujemy wszystkim, którzy rozpoczęli ten szczerzy dialog, nasz najgłębszy szacunek.

Osiemdziesiąt lat po wybuchu wojny dzisiejsze pokolenie w Polsce i Niemczech, a także w całej Europie doświadcza wielu zmian na lepsze. Uznajemy jednak, że z owocami pojednania należy postępować w sposób odpowiedzialny; nie wolno ich lekkomyślnie narażać ze względu na interesy polityczne. Dlatego w tym szczególnym momencie historycznym wzywamy, aby nasze relacje nigdy nie były naznaczone przemocą, wzajemnym podejrzeniem lub niesprawiedliwością. Od nas dzisiaj zależy umacnianie i pogłębianie jedności Europy, mimo historycznych odrębności poszczególnych narodów i państw, ale zbudowanej na chrześcijańskich podstawach. Jako Kościół jesteśmy wdzięczni za inicjatywy, które Polska i Niemcy podejmują – często wraz z innymi sąsiednimi krajami – stawiając czoła wyzwaniom naszych czasów. Apelujemy do wszystkich, aby czerpali ze zbiorowej pamięci przeszłości, obciążonej przemocą i niesprawiedliwością, ale również z pamięci o dodających odwagi świadectwach człowieczeństwa, siłę i inspirację do dalszych wspólnych działań na rzecz pokoju i jedności.

Przy tym ufamy w pomoc Boga, któremu powierzamy nasze narody i wszystkie narody Europy, a także całą ziemię. Wzywamy do modlitwy w intencji pokoju na świecie podczas wszystkich Mszy św. sprawowanych 1 września. Prosimy również wszystkich wierzących, aby w swoich osobistych modlitwach wzywali o zaprzestanie wszelkich konfliktów i wojen, wszelkiego terroru i wszelkiej przemocy oraz błagali o pokój dla wszystkich ludzi. Niech Maryja, Królowa Pokoju, wspiera nas w naszych prośbach i modlitwach swoim wstawiennictwem u swego Syna, Jezusa Chrystusa.

Kard. Reinhard Marx

Metropolita Monachium i Fryzjyngi
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Niemiec

Abp Stanisław Gądecki

Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy

Abp Ludwig Schick

Arcybiskup Metropolita Bambergu
Współprzewodniczący Grupy Kontaktowej Episkopatów Polski i Niemiec

Bp Jan Kopiec

Biskup Gliwicki
Współprzewodniczący Grupy Kontaktowej Episkopatów Polski i Niemiec

1 września 2019 r.

**Oświadczenie abp. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski,
bp. Bronisława Biernackiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Ukrainy
i abp. Mieczysława Mokrzyckiego, metropolity lwowskiego
ws. uznania św. Jana Pawła II patronem pojednania polsko-ukraińskiego (23.09.2019)**

Dnia 23 września br. w Rezydencji Arcybiskupów Poznańskich odbyło się spotkanie księdza arcybiskupa Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, metropolity poznańskiego, z księdzem biskupem Bronisławem Biernackim, Przewodniczącym Konferencji Episkopatu Ukrainy, biskupem odesko-symferopolskim, oraz księdzem arcybiskupem Mieczysławem Mokrzyckim, metropolitą lwowskim. Podczas spotkania zrodził się pomysł stworzenia wspólnego komitetu biskupów rzymskokatolickich Ukrainy i Polski, a także biskupów greckokatolickich Ukrainy i Polski, którego celem byłoby prowadzenie wzajemnego dialogu polsko-ukraińskiego pojednania oraz pomoc w rozwiązywaniu trudnych problemów między naszymi kościołami. Ksiądz arcybiskup Mokrzycki i ksiądz biskup Biernacki przyłączają się do prośby skierowanej do Ojca Świętego Franciszka o uznanie św. Jana Pawła II patronem pojednania polsko-ukraińskiego.

+ *Stanisław Gądecki*

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

+ *Bronisław Biernacki*

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Ukrainy

+ *Mieczysław Mokrzycki*

Metropolita Lwowski

**Komunikat z posiedzenia Komisji ds. Dialogu między Konferencją Episkopatu Polski
a Polską Radą Ekumeniczną (9.10.2019)**

W dniu 9 października 2019 r. obradowała Komisja ds. Dialogu między Polską Radą Ekumeniczną (PRE) a Konferencją Episkopatu Polski (KEP). Spotkanie odbyło się w siedzibie Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski.

Ze strony KEP obradom współprzewodniczył bp Krzysztof Nitkiewicz, Przewodniczący Rady KEP ds. Ekumenizmu, a ze strony PRE bp Jerzy Samiec, Prezes Polskiej Rady Ekumenicznej (Kościół Ewangelicko-Augsburski). W zebraniu wzięli również udział: bp Andrzej Czaja (Kościół Rzymskokatolicki), bp Marek Solarczyk (Kościół Rzymskokatolicki), abp Abel (Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny), bp Marek Maria Karol Babi (Kościół Starokatolicki Mariawitów), bp Marek Izdebski (Kościół Ewangelicko-Reformowany), ks. Grzegorz Giemza (Kościół Ewangelicko-Augsburski) i ks. Sławomir Pawłowski SAC (Kościół Rzymskokatolicki).

Omówiono Tydzień Modlitwy o Jedność Chrześcijan w roku 2020. Centralne nabożeństwo odbędzie się 23 stycznia 2020 r. w Warszawie w ewangelicko-augsburskim kościele Świętej Trójcy. Nabożeństwo będzie powiązane z 20. rocznicą podpisania w tym samym miejscu wspólnej „Deklaracji Kościołów w Polsce na progu Trzeciego Tysiąclecia: Sakrament chrztu znakiem jedności”.

Przyszłoroczny program został przygotowany przez chrześcijan z Malty; temat brzmi: „Życiowymi bądźmy”. 13 stycznia 2020 r. o godz. 11.00 odbędzie się konferencja prasowa w siedzibie Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski. Ofiary zebrane podczas nabożeństw ekumenicznych zostaną przekazane na pracę wśród dzieci ulicy.

Kontynuowane są prace nad ekumenicznym vademecum – przewodnikiem dla uczestników nabożeństw w różnych Kościołach. Przypomniano o zbliżającej się w 2020 r. 450. rocznicy podpisania ugody sandomierskiej.

Komisja wyraziła radość, że tegoroczne Europejskie Spotkanie Młodych organizowane przez wspólnotę Taizé będzie miało miejsce we Wrocławiu i ma nadzieję, że przyczyni się ono do ożywienia ducha ekumenicznego wśród młodych chrześcijan.

Najbliższe posiedzenie Komisji ds. Dialogu odbędzie się w dniu 11 marca 2020 r. w Lublinie. Gospodarzem będzie Kościół prawosławny.

Ks. Grzegorz Giemza
Dyrektor Polskiej Rady Ekumenicznej

Warszawa, 9 października 2019 r.

Komunikat o przeprowadzonej kontroli w Caritas Polska (21.11.2019)

W związku z zarzutami o niewłaściwym zarządzaniu Caritas Polska – na wniosek Rady Biskupów Diecezjalnych z 27 sierpnia br. – Komisja Nadzorcza przeprowadziła nadzwyczajną kontrolę dotyczącą aktualnego zarządzania powyższą instytucją.

Na 385. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski Komisja przedstawiła dotychczasowe wyniki przeprowadzonej kontroli. W ramach swej pracy Komisja Nadzorcza podjęła rozmowy z dyrekcją Caritas Polska i jej obecnymi pracownikami. Dokonała analizy dokumentacji finansowej i świadczonej pomocy krajowej i zagranicznej. Komisja zasięgnęła także opinii dyrektorów Caritas Diecezjalnych. Zapoznała się również z raportem Państwowej Inspekcji Pracy z 2017 r.

Przeprowadzono także analizę współpracy Caritas Polska ze spółką Commee Bridge. Komisja stwierdziła, że podjęta współpraca między tymi podmiotami dokonywała się w zgodzie z przepisami prawa cywilnego. Biorąc jednak pod uwagę negatywną ocenę opinii publicznej, poleciła Caritas Polska, aby tę współpracę zakończyła z dniem 30 września bieżącego roku, gdy wygasała umowa podpisana pomiędzy stronami.

Podczas kontroli Komisja Nadzorcza skorzystała ze wsparcia niezależnych biegłych rewidentów i opinii prawnej. Od 2017 r. w Caritas Polska działa także komisja antymobbingowa złożona z aktualnie zatrudnionych pracowników.

Przeprowadzona kontrola wskazuje potrzebę podjęcia dalszych działań zmierzających do budowania wspólnoty dialogu i współodpowiedzialności za wypełnianie powierzonych misji tej największej charytatywnej instytucji Kościoła w Polsce. Komisja Nadzorcza podkreśla też wagę troski o duchową formację całej pracowniczej wspólnoty.

Biorąc pod uwagę fakt, że zakres działalności Caritas Polska jest bardzo szeroki, Komisja Nadzorcza będzie podejmowała dalsze prace kontrolne, podczas których przewiduje się m.in. indywidualne spotkania z byłymi pracownikami i współpracownikami Caritas Polska.

Bp Wiesław Szlachetka
Przewodniczący Komisji Nadzorczej

Bp Jerzy Mazur
Członek Komisji Nadzorczej

Bp Stefan Regmunt
Członek Komisji Nadzorczej

IV. STATYSTYKA

1. ZESTAWIENIA DOTYCZĄCE KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI (stan z dn. 31.12.2019 r.)

Diecezje, biskupi

Diecezje w Polsce	44
<i>w tym:</i>	
archidiecezje (metropolie)	15
diecezje	29
<i>oraz:</i>	
ordynariat dla wiernych obrz. wschodniego ¹	1
prałatura <i>Opus Dei</i>	1

¹ *pozbawionych ordynariusza własnego obrządku*

Biskupi w Polsce	152
<i>w tym:</i>	
biskupi diecezjalni	44
biskupi pomocniczy ²	54
biskupi tytularni	1
biskupi seniorzy	53
kardynałowie	3
arcybiskupi	30
biskupi ²	119

² *w tym jeden biskup pomocniczy nominat*

Personalia

Zmiany na urządach biskupich	1
Biskupi nowo mianowani	4
Przeszli na emeryturę	2
Biskupi zmarli	5

Zmiany na urządach biskupich

17.06.2019:

Bp PIOTR SAWCZUK, dotychczasowy biskup pomocniczy diecezji siedleckiej, mianowany biskupem diecezji drohiczyńskiej.

Biskupi nowo mianowani

12.02.2019:

Ks. ARKADIUSZ OKROJ, dotychczasowy proboszcz parafii św. Michała Archanioła w Kiełpinie, biskupem pomocniczym diecezji pelplińskiej.

14.02.2019:

Ks. WOJCIECH SKIBICKI, dotychczasowy dyrektor Wydziału Nauki Katolickiej Kurii Diecezjalnej w Elblągu, biskupem pomocniczym diecezji elbląskiej.

24.05.2019:

Ks. SZYMON STUŁKOWSKI, dotychczasowy rektor Arcybiskupiego Seminarium Duchownego w Poznaniu, biskupem pomocniczym archidiecezji poznańskiej.

12.12.2019:

Ks. ADRIAN JÓZEF GALBAS SAC, dotychczasowy przełożony prowincji Zwiastowania Pańskiego Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego (Księża Pallotyni) w Poznaniu, biskupem pomocniczym diecezji elckiej.

Przeszli na emeryturę

17.06.2019:

Bp TADEUSZ PIKUS, dotychczasowy biskup drohiczyński, przeszedł na emeryturę po przyjęciu rezygnacji przez Ojca Świętego Franciszka.

7.10.2019:

Bp ADAM ODZIMEK, dotychczasowy biskup pomocniczy diecezji radomskiej, przeszedł na emeryturę po przyjęciu rezygnacji przez Ojca Świętego Franciszka.

Biskupi zmarli

21.02.2019:

Bp ALOJZY ORSZULIK, biskup senior diecezji łowickiej, zmarł w Łowiczu 21 lutego. Miał 90 lat.

19.05.2019:

Bp JAN BAGIŃSKI, biskup pomocniczy senior diecezji opolskiej, zmarł 19 maja w Opolu. Miał 86 lat.

6.06.2019:

ABP BOLESŁAW PYŁAK, arcybiskup senior archidiecezji lubelskiej, zmarł 6 czerwca w Lublinie. Miał 97 lat.

15.11.2019:

ABP JULIUSZ PAETZ, arcybiskup senior archidiecezji poznańskiej, zmarł 15 listopada. Miał 84 lata.

16.11.2019:

Bp BRONISŁAW DEMBOWSKI, biskup senior diecezji włocławskiej, zmarł 16 listopada we Włocławku. Miał 92 lata.

2. STATYSTYKA DUSZPASTERSTWA KOŚCIOŁA I RELIGIJNOŚCI KATOLIKÓW W POLSCE

Wyniki badań prowadzonych przez Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego SAC w 2019 r.

PARAFIE

Tab. 1. Liczba parafii w 2018 r. według diecezji

Diecezja	Parafie ogółem	Parafie diecezjalne	Parafie zakonne
Ogółem	10 356	9 695	661
białostocka	115	113	2
bielsko-żywiecka	210	193	17
bydgoska	152*	142*	10*
częstochowska	312	298	14
drohiczyska	98	95	3
elbląska	158	138	20
ełcka	152	142	10
gdańska	198	179	19
gliwicka	156	138	18
gnieźnieńska	268	257	11
kaliska	283	266	17
katowicka	322	309	13
kielecka	304	293	11
koszalińsko-kołobrzescza	221	202	19
krakowska	448	392	56
legnicka	238	218	20
lubelska	271	264	7
łomżyńska	183	178	5
łowicka	167	157	10
łódzka	219	202	17
opolska	380	365	15
Ordynariat Polowy WP	80	78	2
pelplińska	290	276	14
płocka	249	243	6
poznańska	414	398	16
przemyska	391	365	26
radomska	301	290	11
rzeszowska	244	234	10
sandomierska	242	233	9
siedlecka	248	237	11
sosnowiecka	162	153	9
szczecińsko-kamieńska	274	235	39
świdnicka	190	173	17
tarnowska	454	437	17
toruńska	196	186	10
warmińska	262	236	26
warszawska	213	187	26
warszawsko-praska	202	186	16
włocławska	232	220	12
wrocławska	297	262	35
zamojsko-lubaczowska	187	183	4
zielonogórsko-gorzowska	270	248	22
Obrządkie wschodnie			
przemysko-warszawska	68	60	8
wrocławsko-gdańska	32	31	1
ormiańska	3	3	-

* dane za rok 2017

SIŁY APOSTOLSKIE

Tab. 2. Liczba księży inkardynowanych według diecezji w 2018 r.

Diecezja	Liczba księży inkardynowanych
Ogółem	24 876
Białostocka	419
bielsko-żywiecka	573
bydgoska	314
częstochowska	689
drohiczyńska	265
elbląska	276
ełcka	322
gdańska	570
gliwicka	372
gnieźnieńska	500
kaliska	530
katowicka	1 062
kielecka	707
koszalińsko-kołobrzaska	444
krakowska	1 182
legnicka	404
lubelska	915
łomżyńska	588
łowicka	344
łódzka	570
opolska	714
Ordynariat Polowy WP	52
pelplińska	584
płocka	610
poznańska	774
przemyska	984
radomska	747
rzeszowska	701
sandomierska	620
siedlecka	677
sosnowiecka	403
szczecińsko-kamieńska	505
świdnicka	380
tarnowska	1 572
toruńska	405
warmińska	473
warszawska	855
warszawsko-praska	502
włocławska	521
wrocławska	666
zamojsko-lubaczowska	459
zielenogórsko-gorzowska	554
Obrządki wschodnie	
przemysko-warszawska	41
wrocławsko-gdańska	31
ormiańska	-

Tab. 3. Liczba księży posługujących duszpastersko w parafiach według diecezji w 2018 r.

Diecezja	Liczba duszpasterzy
Ogółem	20 577
białostocka	292
bielsko-żywiecka	520
bydgoska	282
częstochowska	502
drohiczynska	188
elbląska	275
ełcka	268
gdańska	570
gliwicka	322
gnieźnińska	413
kaliska	458
katowicka	715
kielecka	557
koszalińsko-kołobrzewska	427
krakowska	1 083
legnicka	404
lubelska	613
łomżyńska	375
łowicka	295
łódzka	506
opolska	566
Ordynariat Polowy WP	144
pelplińska	483
płocka	414
poznańska	689
przemyska	819
radomska	601
rzeszowska	586
sandomierska	468
siedlecka	470
sosnowiecka	341
szczecińsko-kamieńska	552
świdnicka	322
tarnowska	1 113
toruńska	361
warmińska	382
warszawska	757
warszawsko-praska	454
włocławska	411
wrocławska	594
zamojsko-lubaczowska	351
zielonogórsko-gorzowska	498
Obrządki wschodnie	
przemysko-warszawska	84
wrocławsko-gdańska	52
ormiańska	-

Tab. 4. Liczba alumnów diecezjalnych według diecezji w 2018 r.

Diecezja	Liczba alumnów diecezjalnych
Ogółem	1 985
białostocka	35
bielsko-żywiecka	55
bydgoska	13
częstochowska	32
drohiczyńska	20
elbląska	24
ełcka	30
gdańska	51
gliwicka	42
gnieźnieńska	38
kaliska	41
katowicka	98
kielecka	53
koszalińsko-kołobrzaska	34
krakowska	86
legnicka	27
lubelska	43
łomżyńska	45
łowicka	16
łódzka	42
opolska	52
Ordynariat Polowy WP	5
pelplińska	58
płocka	35
poznańska	67
przemyska	78
radomska	58
rzeszowska	62
sandomierska	43
siedlecka	52
sosnowiecka	16
szczecińsko-kamieńska	34
świdnicka	38
tarnowska	123
toruńska	40
warmińska	25
warszawska	130
warszawsko-praska	50
włocławska	42
wrocławska	76
zamojsko-lubaczowska	31
zielonogórsko-gorzowska	28
Obrządku wschodnie	
przemysko-warszawska	11
wrocławsko-gdańska	6
ormiańska	-

Tab. 5. Liczba sióstr i domów żeńskich zgromadzeń zakonnych w 2018 r.*

Nazwa Zgromadzenia		Liczba sióstr	Liczba domów (wspólnot)
Lp.	Ogółem	17 553	2 150
1	Służebniczki NMP Starowiejskie	854	159
2	Elżbietanki	802	120
3	Miłosierdzia (Szarytki)	733	79
4	Nazaretanki	693	60
5	Felicjanki	637	77
6	Rodziny Maryi	610	70
7	Służebniczki NMP Śląskie	543	76
8	Służki NMP - Mariówka	534	78
9	Serafitki	503	46
10	Służebniczki BDNP Dębickie	462	62
11	Albertynki	461	54
12	Urszulanki SJK	449	39
13	Salezjanki - Warszawa	369	42
14	Karmelitanki Dzieciątka Jezus	344	32
15	Matki Bożej Miłosierdzia	344	22
16	Sercanki	344	41
17	Józefitki	326	33
18	Dominikanki - Kraków	287	34
19	Urszulanki UR	268	16
20	Opatrzności Bożej	249	29
21	Zmartwychwstanki	240	26
22	Służebniczki NMP Wlkp - Luboń	231	31
23	Pallotynki	218	23
24	Sługi Jezusa	216	21
25	Michalitki	214	27
26	Maryi Niepokalanej	205	27
27	Misjonarki Św. Rodziny	202	23
28	Franciszkanki Misjonarki Maryi FMM	191	15
29	Boromeuski - Mikołów	189	29
30	Córki Bożej Miłości CBM	183	15
31	Benedyktynki Misjonarki	182	21
32	Kanoniczki Ducha Świętego	178	17
33	Niepokalanki	176	10
34	Pasterki	164	20
35	Córki Najczystsze Serca Maryi	162	22
36	Loretanki	162	13
37	Wspólnej Pracy	162	19
38	De Notre Dame	160	16
39	Jadwiżanki	158	25
40	Pasjonistki	152	19
41	Franciszkanki od Pokuty i Mił. Chrześc.	143	16
42	Imienia Jezus	141	19
43	Honoratki	139	18
44	Służebnice Ducha Świętego	129	10
45	Franciszkanki od Cierpiących	127	15
46	Franciszkanki Służebnice Krzyża	126	9
47	Boromeuski - Trzebnica	124	15
48	Wspólnota Niep. Matki Wielk. Zawierzenia	122	4
49	Katarzynki	118	23
50	Prezentki	115	16
51	Orionistki	109	14
52	Szensztackie	109	10
53	Obliczanki	107	14
54	Jezusa Miłosiernego	106	24

55	Misjonarki Chrystusa Króla	105	14
56	Córki Maryi Niepokalanej	104	15
57	Służebn.Matki Dobr. Pasterza (Pasterzanki)	101	16
58	Samarytanki	100	11
59	Franciszkanki Szpitalne	93	11
60	Od Aniołów	88	16
61	Najśw. Duszy Chrystusa	80	10
62	Sacre Coeur	78	11
63	Uczennice Boskiego Mistrza	78	7
64	Betanki	77	14
65	Eucharystki	76	10
66	Córki św. Franciszka	70	13
67	Św.Teresy od Dz.Jezus	70	12
68	Wspólnota Sióstr Uczennic Krzyża	67	12
69	Westiarki Jezusa	66	10
70	Salwatorianki	65	13
71	Adorantki	63	9
72	Wspomożycielki Dusz Czyścicowych	61	10
73	Augustianki OSA	57	6
74	Elżbietanki -III Zakonu św.Franciszka	55	5
75	Antoninki SOS	50	7
76	Kapucynki Najśw. Serca Jezusa	47	5
77	Franciszkanki M.B.Nieust.Pomocy	46	6
78	Jadwizanki - Wawelskie	43	8
79	Służebnice Najśw. Panny Maryi	42	9
80	Dominikanki Misjonarki	41	5
81	Magdalenki	39	6
82	Franciszkanki Rycerstwa Niepok.	37	5
83	Zgromadzenie "Jedność"	36	6
84	Św.Rodziny z Bordeaux	35	6
85	Małe Siostry Jezusa	29	6
86	Pasjonistki św. Pawła od Krzyża	28	6
87	Antonianki Chrystusa Króla	27	3
88	Bożego Serca Jezusa	27	4
89	Klawerianki	22	5
90	Matki Bożej z Karmelu	21	4
91	Niepokalanego Serca Maryi	20	5
92	Pijarki	17	3
93	Bazylianki	15	4
94	Dominikanki MB Różańcowej	14	3
95	Pocieszycielki Naśw.Serca Jezusa	14	4
96	Oblatki Serca Jezusa	13	3
97	Narodzenia Najśw.Maryi Panny	12	4
98	Karmelitanki Misjonarki	11	3
99	Służebnice Najśw.Serca Jezusa	8	3
100	Misjonarki Klaretynki Maryi Niep.	7	1
101	Saletynki	7	2
102	Karmelitanki Misjonarki Terezjanki	5	1
103	Misjonarki NMP Królowej Afryki	5	1
104	Św. Józefa z Cluny	5	1
105	Córki św. Pawła	4	1

* dane Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonów Żeńskich

Tab. 6. Męskie zgromadzenia zakonne w Polsce w 2018 r.*

	Nazwa zgromadzenia	Ogółem	Kapłani	Bracia	Klerycy	Nowicjusze	Postulanci	W kraju	Za granicą
Lp.	Ogółem	11 403	9 042	1 236	822	187	116	8 354	3 049
1	Franciszkanie OFM	1 230	933	166	97	14	20	995	235
2	Salezjanie	1 040	915	29	83	13	-	877	163
3	Franciszkanie OFMConv	934	679	161	63	11	20	629	305
4	Pallotyni	601	508	51	24	17	1	449	152
5	Jezuici	594	473	40	65	16	-	483	111
6	Kapucyni	551	394	102	36	6	13	420	131
7	Oblaci MN	484	391	46	37	9	1	294	190
8	Werbiści	476	418	45	10	3	-	210	266
9	Dominikanie	459	355	29	64	11	-	368	91
10	Redemptoryści	431	373	13	29	5	11	297	134
11	Paulini	416	298	60	47	11	-	305	111
12	Chrystusowcy	391	340	21	22	8	-	196	195
13	Salwatorianie	379	334	21	19	5	-	240	139
14	Misjonarze cm	308	273	2	25	8	-	228	80
15	Michalici	289	259	14	13	3	-	187	102
16	Karmelici bosci	273	195	31	27	6	14	223	50
17	Sercanie	263	236	7	17	2	1	187	76
18	Marianie	240	185	28	19	2	6	185	55
19	Saletyni	224	188	11	24	-	1	156	68
20	Misjonarze św. Rodziny	202	173	10	13	6	-	131	71
21	Zmartwychwstańcy	194	176	10	6	2	-	112	82
22	Cystersi	132	93	27	8	3	1	122	10
23	Pijarzy	114	91	4	16	3	-	102	12
24	Bonifratrzy	83	13	66	-	2	2	71	12
25	Klaretyni	83	61	10	10	-	2	59	24
26	Orioniści	83	71	6	6	-	-	76	7
27	Filipini	80	71	3	4	2	-	78	2
28	Kanonicy Regularni Lat.	66	56	4	5	1	-	66	-
29	Karmelici	66	46	14	4	1	1	58	8
30	Benedyktyni	65	30	23	5	3	4	60	5
31	Kamilianie	65	60	4	1	-	-	54	11
32	Zgromadzenie Ducha Św.	58	47	6	3	1	1	34	24
33	Pasjoniści	53	42	2	4	2	3	50	3
34	Bracia szkolni	52	-	50	-	1	1	50	2
35	Bracia Serca Jezusowego	47	-	43	-	1	3	35	12
36	Sercanie biali	41	38	3	-	-	-	29	12
37	Albertyni	35	1	32	-	2	-	29	6
38	Pauliści	31	22	7	1	-	1	25	6
39	Stow. Misji afrykańskich	29	26	-	2	1	-	11	18
40	Misjonarze Krwi Chrystusa	24	19	4	-	1	-	22	2
41	Pocieszyciele	21	10	9	1	1	-	13	8
42	Kameduli	21	6	11	1	2	1	17	4
43	Józefici	19	16	1	-	2	-	12	7
44	Ojcowie Biali Misjonarze Afryki	19	18	1	-	-	-	4	15
45	Bazylianie	16	14	2	-	-	-	16	-
46	Augustianie	16	11	2	1	-	2	14	2
47	Kombonianie	15	13	2	-	-	-	7	8
48	Szensztaccy Ojcowie	14	12	-	1	-	1	12	2

49	Trynitarze	13	12	-	1	-	-	9	4
50	Towarzystwo Ducha Św.	12	6	-	6	-	-	12	-
51	Barnabici	9	9	-	-	-	-	9	-
52	Rogacjoniści	8	7	-	1	-	-	4	4
53	Chemin neuf	7	7	-	-	-	-	4	3
54	Guanellianie	7	3	1	-	-	3	4	3
55	Monfortianie	5	3	-	-	-	2	3	2
56	Marianiści	4	2	2	-	-	-	2	2
57	Misjonarze M.B. Pocieszenia	4	3	-	1	-	-	4	-
58	Somascy Ojcowie	4	4	-	-	-	-	2	2
59.	Synowie Najśw. Maryi Niep.	3	3	-	-	-	-	3	-

* dane Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich

ŻYCIE SAKRAMENTALNE

Tab. 7. Liczba udzielonych sakramentów chrztu według diecezji w 2017 i 2018 r.

Diecezja	2017	2018
Ogółem	392 867	386 565
białostocka	5 141	5 048
bielsko-żywiecka	6 217	8 203
bydgoska	5 410	5 410*
częstochowska	7 355	7 468
drohiczyńska	2 405	2 224
elbląska	5 227	5 111
ełcka	5 268	5 036
gdańska	11 794	11 934
gliwicka	6 956	7 107
gnieźnieńska	8 122	8 328
kaliska	9 288	8 961
katowicka	18 650	18 475
kielecka	8 838	8 557
koszalińsko-kołobrzewska	8 410	8 650
krakowska	20 602	20 500
legnicka	8 677	8 580
lubelska	12 427	11 383
łódzka	12 601	7 136
łomżyńska	7 413	6 139
łowicka	6 278	12 182
opolska	9 010	8 565
Ordynariat Polowy WP	3 402	2 932
pelplińska	11 792	11 236
płocka	9 490	9 226
poznańska	19 167	19 000
przemyska	9 637	9 524
radomska	10 370	10 229
rzeszowska	7 496	8 153
sandomierska	6 654	6 717
siedlecka	8 844	8 597
sosnowiecka	6 018	6 018
szczecińsko-kamieńska	10 385	9 712
świdnicka	4 650	4 796
tarnowska	16 032	15 610
toruńska	7 678	7 381
warmińska	7 574	7 111
warszawska	16 316	15 873
warszawsko-praska	12 899	12 525
włocławska	9 066	8 955
wrocławska	13 127	12 523
zamojsko-lubaczowska	4 946	4 866
zielenogórsko-gorzowska	10 814	10 106
Obrządku wschodnie		
przemysko-warszawska	285	266
wrocławsko-gdańska	133	157
ormiańska	3	bd

* dane za 2017 r.

Tab. 8. Liczba udzielonych sakramentów I Komunii Świętej według diecezji w 2017 i 2018 r.

Diecezja	2017	2018
Ogółem	404 384	422 923
białostocka	5197	5 247
bielsko-żywiecka	10408	10 348
bydgoska	5400	bd
częstochowska	1996	8 696
drohiczyńska	2413	2 153
elbląska	6335	6 262
ełcka	5783	5 919
gdańska	13 395	13 773
gliwicka	8095	8 604
gnieźnieńska	10 590	10 447
kaliska	10 839	11 103
katowicka	15 300	15 500
kielecka	10 393	10 028
koszalińsko-kołobrzeska	6250	9 864
krakowska	21 944	21 741
legnicka	967	900
lubelska	14 109	13 138
łódzka	15 842	7 481
łomżyńska	8 000	7 397
łowicka	7 291	15 643
opolska	9 975	10 269
Ordynariat Polowy WP	2 665	2 455
pelplińska	13 866	12 828
płocka	10 939	11 234
poznańska	15 800	15 000
przemyska	10 716	9 858
radomska	11 248	11 181
rzeszowska	8 370	8 357
sandomierska	7 816	7 791
siedlecka	10 410	9 087
sosnowiecka	3 761	3 110
szczecińsko-kamieńska	11 443	12 731
świdnicka	2 323	6 070
tarnowska	7 307	12 070
toruńska	8 606	9 302
warmińska	7 184	7 720
warszawska	18 796	21 416
warszawsko-praska	16 422	17 109
włocławska	10 856	10 678
wrocławska	14 641	15 175
zamojsko-lubaczowska	5 827	5 197
zielonogórsko-gorzowska	14 628	14 641
Obrządki wschodnie		
przemysko-warszawska	164	133
wrocławsko-gdańska	71	58
ormiańska	3	bd

Tab. 9. Liczba udzielonych sakramentów bierzmowania według diecezji w 2017 i 2018 r.

Diecezja	2017	2018
Ogółem obrządek taciński	289 318	299 467
białostocka	3 500	3 654
bielsko-żywiecka	6 030	7 061
bydgoska	4 600	4 600
częstochowska	6 803	7 581
drohiczyńska	1 580	1 726
elbląska	2 848	3 398
ełcka	3 954	4 069
gdańska	7 780	8 728
gliwicka	4 536	4 304
gnieźnieńska	6 286	6 479
kaliska	6 407	7 229
katowicka	14 150	15 000
kielecka	7 014	8 618
koszalińsko-kołobrzeszka	5 429	6 153
krakowska	14 702	15 795
legnicka	5 632	5 500
lubelska	8 790	9 886
łódzka	8 826	6 953
łomżyńska	7 054	4 692
łowicka	5 162	8 810
opolska	6 374	6 153
Ordynariat Polowy WP	1 268	1 115
pelplińska	6 538	11 236
płocka	8 753	7 291
poznańska	13 900	13 000
przemyska	8 798	9 045
radomska	8 858	9 234
rzeszowska	6 321	6 414
sandomierska	5 875	5 794
siedlecka	6 714	7 393
sosnowiecka	7 930	3 241
szczecińsko-kamieńska	5 297	7 345
świdnicka	3 657	3 352
tarnowska	14 061	14 626
toruńska	5 851	6 023
warmińska	5 009	5 480
warszawska	9 322	8 555
warszawsko-praska	6 679	6 094
włocławska	7 432	7 445
wrocławska	7 404	8 688
zamojsko-lubaczowska	4 861	3 806
zielonogórsko-gorzowska	6 900	7 465
Obrządki wschodnie		
przemysko-warszawska	297	271
wrocławsko-gdańska	133	165
ormiańska	3	bd

Tab. 10. Liczba udzielonych sakramentów małżeństwa według diecezji w 2017 i 2018 r.

Diecezja	2017	2018
Ogółem	133 738*	132 782
białostocka	1 869	1 876
bielsko-żywiecka	3 438	3 443
bydgoska	1 325	1 325**
częstochowska	3 087	3 120
drohiczyczyńska	1 218	1 157
elbląska	1 752	1 573
ełcka	1 819	1 794
gdańska	3 434	3 541
gliwicka	2 196	2 025
gnieźnińska	2 700	2 935
kaliska	3 364	3 118
katowicka	7 060	6 855
kielecka	3 521	3 483
koszalińsko-kołobrzaska	1 767	2 350
krakowska	7 624	7 537
legnicka	3 594	1 540
lubelska	4 516	4 463
łódzka	3 728	3 175
łomżyńska	3 085	2 223
łowicka	2 283	3 805
opolska	3 365	3 203
Ordynariat Polowy WP	894	746
pelplińska	4 037	4 029
płocka	3 722	4 022
poznańska	4 579	4 500
przemyska	4 088	4 010
radomska	4 064	4 037
rzeszowska	2 843	3 082
sandomierska	2 829	2 926
siedlecka	3 812	3 651
sosnowiecka	1 961	1 961
szczecińsko-kamieńska	2 905	2 818
świdnicka	bd	1 602
tarnowska	6 744	6 580
toruńska	2 353	2 496
warmińska	2 285	2 159
warszawska	4 166	4 083
warszawsko-praska	3 343	3 309
włocławska	3 353	3 479
wrocławska	3 499	3 356
zamojsko-lubaczowska	2 166	2 191
zielonogórsko-gorzowska	3 198	3 075
Obrządku wschodnie		
przemysko-warszawska	94	89
wrocławsko-gdańska	57	40
ormiańska	1	bd

* nie uwzględniono braków danych

** dane z 2017 r.

Tab. 11. Wskaźniki *dominantes* i *communicantes* w 2018 r. według diecezji

Diecezja	<i>Dominantes</i>	<i>Communicantes</i>
Ogółem	38,2	17,3
białostocka	45,2	22,3
bielsko-żywiecka	47,7	20,5
bydgoska	34,0	16,1
częstochowska	34,1	15,1
drohiczyńska	47,4	21,2
elbląska	27,9	13,2
ełcka	33,8	18,2
gdańska	37,2	18,3
gliwicka	37,8	17,8
gnieźnieńska	37,0	17,5
kaliska	43,5	20,8
katowicka	36,7	18,7
kielecka	41,4	19,5
koszalińsko-kołobrzeska	25,0	11,3
krakowska	48,7	19,1
legnicka	28,6	13,6
lubelska	38,3	20,2
łomżyńska	46,5	22,0
łowicka	31,0	15,4
łódzka	24,5	11,8
opolska	43,7	21,4
Ordynariat Polowy WP	34,8	15,3
pelplińska	48,9	22,2
płocka	32,2	13,1
poznańska	38,3	18,9
przemyska	60,4	18,2
radomska	41,5	17,8
rzeszowska	64,3	20,0
sandomierska	40,7	16,5
siedlecka	48,3	21,9
sosnowiecka	26,2	11,6
szczecińsko-kamieńska	24,1	11,4
świdnicka	29,0	13,7
tarnowska	71,3	26,9
toruńska	34,0	16,3
warmińska	29,0	13,7
warszawska	27,6	14,3
warszawsko-praska	31,7	15,5
włocławska	35,4	14,8
wrocławska	31,4	15,0
zamojsko-lubaczowska	46,2	23,6
zielonogórsko-gorzowska	27,3	13,1
Obrządki wschodnie		
przemysko-warszawska	56,1	24,6
wrocławsko-gdańska	50,4	18,9
ormiańska	bd	bd

Tab. 12. Wskaźniki *dominantes* i *communicantes* w latach 1980-2018

Rok	<i>Dominantes</i>	<i>Communicantes</i>
2018	38,2%	17,3%
2017	38,3%	17,0%
2016	36,7%	16,0%
2015	39,8%	17,0%
2014	39,1%	16,3%
2013	39,1%	16,3%
2012	40,0%	16,2%
2011	40,0%	16,1%
2010	41,0%	16,4%
2009	41,5%	16,7%
2008	40,4%	15,3%
2007	44,2%	17,6%
2006	45,8%	16,3%
2005	45,0%	16,5%
2004	43,2%	15,6%
2003	46,0%	16,9%
2002	45,2%	17,3%
2001	46,8%	16,5%
2000	47,5%	19,4%
1999	46,9%	16,3%
1998	47,5%	17,6%
1997	46,6%	15,2%
1996	46,6%	14,5%
1995	46,8%	15,4%
1994	45,6%	13,1%
1993	43,1%	13,0%
1992	47,0%	14,0%
1991	47,6%	10,8%
1990	50,3%	10,7%
1989	46,7%	9,9%
1988	48,7%	10,7%
1987	53,3%	11,1%
1986	52,9%	10,4%
1985	49,9%	9,1%
1984	52,2%	8,9%
1983	51,2%	8,6%
1982	57,0%	9,6%
1981	52,7%	8,1%
1980	51,0%	7,8%

Tab. 13. Liczba celebrowanych Eucharystii w dniu 21 października 2018 r. według miejsca celebracji

Miejsce	Liczba sprawowanych Eucharystii	Procent
Ogółem	45 313	100,0
Kościół parafialny (lub samodzielny ośrodek)	37118	81,9
Kościół filialny	3551	7,8
Kaplica zakonna, publiczna lub polowa	3076	6,8
Kaplica szpitalna, w DPS, w Ośrodkach Opiekuńczo-Lecznicych	1020	2,3
Kościół rektoralny	419	0,9
Kaplica więzienna	90	0,2
Sanktuarium (nie będące kościołem parafialnym)	39	0,1

EDUKACJA RELIGIJNA

Tab. 14. Odsetek uczniów uczęszczających na lekcje religii we wszystkich typach placówek edukacyjnych w roku szkolnym 2018/2019 według diecezji*

Diecezja	Procent uczniów uczęszczających na lekcje religii
Ogółem	88,0
białostocka	85,4
bielsko-żywiecka	88,4
bydgoska	89,4
częstochowska	94,3
drohiczyńska	92,9
elbląska	90,1
ełcka	91,7
gliwicka	85,3
gnieźnieńska	83
gdańska	bd
kaliska	93,7
katowicka	90,0
kielecka	89,1
koszalińsko-kołobrzaska	94,0
krakowska	92,3
legnicka	87,1
lubelska	93,9
łomżyńska	96,5
łowicka	96,5
łódzka	77,7
opolska	93,8
Ordynariat Polowy WP	nd
pelplińska	99
płocka	95
poznańska	bd
przemyska	98,6
radomska	bd
rzeszowska	99
sandomierska	92
siedlecka	bd
sosnowiecka	75,2
szczecińsko-kamieńska	85,2
świdnicka	87,5
tarnowska	97,3
toruńska	91,0
warmińska	79,4
warszawska	74,8
warszawsko-praska	bd
wrocławska	95
wrocławska	87,3
zamojsko-lubaczowska	96,6
zielenogórsko-gorzowska	83,1
Obrządkie wschodnie	
przemysko-warszawska	nd
wrocławsko-gdańska	nd
ormiańska	nd

* dane Komisji Wychowania Katolickiego KEP

Tab. 15. Odsetek uczniów uczęszczających na lekcje religii w roku szkolnym 2018/2019 według typu placówki

Typ placówki edukacyjnej	Procent uczniów uczęszczających na lekcje religii
Ogółem	88,0
Przedszkola	84,9
Szkoły podstawowe	94,2
Licea ogólnokształcące	80,8
Technika	81,6
Szkoły branżowe	80,7
Szkoły specjalne, ośrodki (wszystkie rodzaje)	94

Tab. 16. Wykształcenie nauczycieli religii w roku szkolnym 2018/2019

Wykształcenie	Procent nauczycieli posiadających określone wykształcenie
Ogółem	100,0
Ze stopniem doktora	2,1
Z tytułem magistra teologii	86
Z tytułem magistra innych nauk (uzupełnione przygotowanie katechetyczne i teologiczne)	5,2
Absolwenci kolegium teologicznego z tytułem licencjata	3,1
Absolwenci kolegium teologicznego bez tytułu licencjata	1
Inne wykształcenie	2,6

Tab. 17. Nauczyciele religii w roku szkolnym 2018/2019 według kategorii

Kategoria	Procent nauczycieli reprezentujących określoną kategorię
Ogółem	100,0
Świeccy	58,3
Księża diecezjalni	31,6
Zakonnicy	3,2
Alumni/diakoni	0,3
Siostry zakonne	6,6

